Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Praedicationes
(vol. 18)

Teologie pentru azi
București
2022

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Sfânta Icoană
de pe coperta primă
am preluat-o
din locația de aici[1].

[1] A se vedea:
https://i.pinimg.com/originals/e9/c7/46/e9c746a6b564aa2b7d2726fdfba5d139.jpg.
Preluată din contul lui Edward Begnaud:
https://ro.pinterest.com/emcbjr/.

Predică la Duminica a VII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[2],

pe 2 și pe 3 august anul ăsta, în loc de 1 și 2 august, am fost pe la casele dumneavoastră ca să le binecuvântăm cu apă sfântă, așa după cum avem obiceiul. Și am înotat printr-o arșiță oficială de 42 de grade, dar prin una reală de 60 și ceva de grade, de căldură ieșită din pământ, între orele 13 și 16. În așa fel încât demersul meu poate fi socotit unul sinucigaș, dacă îl privești în mod distant și nu îl vezi ca neapărat. Nici eu nu credeam că o să scap prea bine din treaba asta...

Însă, când am simțit că nu mai pot, că o să cad de-a-n picioarelea (pentru că a existat un astfel de moment de neputință extremă), atunci am simțit prezența Născătoarei de Dumnezeu, care m-a întărit duhovnicește într-o clipă, pentru a putea merge mai departe, care mi-a dat încă puțină putere, cât să ajung până la tanti Antoneta Frumosu și să stau la masă, ca de obicei, și să mă întremez, pentru ca să pot merge până la capăt.

De unde am știut că e Născătoarea de Dumnezeu?!...Din atingerile anterioare ale ei de mine, nevrednicul! Pentru că atunci când te rogi Stăpânei noastre, când cunoști viața ei, când cunoști teologia ei, când o cinstești cu inimă mare și, mai ales, când ai mai avut atingeri minunate ale ei de tine, știi în mod indubitabil că a fost ea. Așa cum știi un anumit miros sau glasul unei persoane sau un sentiment anume. Căci nu

---

[2] Începută la 14. 55, în zi de vineri, pe 6 august 2021. Soare, 28 de grade, vânt de 13 km/ h.

poți confunda ceea ce simți când iubești pe cineva. Dacă iubirea pentru soție sau pentru copil sau pentru mamă sau pentru bunică are fiecare identitatea ei, tot la fel iubirea pentru un Sfânt are universul ei foarte personal. Iar iubirea pentru Născătoarea de Dumnezeu, pentru cea mai curată și mai sfântă decât întreaga creație, are în mod cu totul special dimensiunile ei foarte personale. În așa fel încât nu poți confunda niciodată ceea ce simți pentru ea, dar nici ceea ce simți că primești din partea ei.

Așadar, când ai o relație duhovnicească și cu totul curată cu Născătoarea de Dumnezeu, ai un istoric întreg de simțiri sfinte, bine definite, dar care se îmbogățesc continuu. Și când simți preaduioasa, maternala și preasfânta ei prezență care te întărește, atunci ești foarte bucuros și primești o mare întărire în mijlocul neputințelor și a oboselii tale.

Și am început a doua predică mariologică a acestui post cu un eveniment recent și personal, pentru ca să înțelegeți că nu predic despre o persoană pe care n-o cunosc, ci pe care o cunosc din iubirea ei nesfârșită pentru toți cei păcătoși. Pentru că Maica lui Dumnezeu dorește să ne ajute pe toți pe calea mântuirii noastre, numai noi nu credem în prezența și în ajutorul ei imediat.

În Utrenia Transfigurării Domnului, nașterea Domnului din Maica Sa e catalogată drept una care s-a arătat a fi ἄφθορος [nestricată][3]. Adică una care nu a stricat fecioria Maicii Sale. Pe când, într-o altă cântare a praznicului, Preacurata Stăpână e numită norul cel fecioresc [παρθενικῆς νεφέλην][4]. Și e numită nor pentru a arăta marea ei sfințenie și curăție. Căci înțelegem

---

[3] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug06.html.

[4] Ibidem.

acest lucru din paralelismul făcut cu norul cel luminos al slavei Sale[5].

Într-o cântare din 7 august, pântecele Născătoarei de Dumnezeu e declarat ca fiind nestricat [ακήρατος][6]. Căci ακήρατος a fost folosit în același fel în care a fost folosit în text și ἄφθορος: pentru a indica pururea Fecioria Născătoarei de Dumnezeu.

Pântecele Fecioarei este „locașul Luminii [Φωτὸς οἰκητήριον]"[7], locașul Fiului ei. Pentru că ea s-a arătat a fi θεοπρεπής[8] [proprie sau potrivită lui Dumnezeu]. Și cea care este potrivită lui Dumnezeu e cea plină de sfințenia Lui, tocmai pentru că Îl iubește pe Dumnezeu. Căci Preacurata Stăpână și-a dorit cu toată ființa ei să fie slujitoarea lui Dumnezeu întru toate. Și pentru că s-a dăruit cu totul lui Dumnezeu, tocmai de aceea a fost găsită proprie întrupării Lui din ea.

Întruparea Domnului e numită, într-o cântare din 9 august, îmbrăcarea Lui în „Adam cel întreg [Ἀδὰμ ὅλον]"[9]. Pentru că Domnul a luat din Maica Sa firea noastră cea umană, firea Sfântului nostru Protopărinte Adam, pentru ca să o îndumnezeiască. Și a îndumnezeit-o și a înălțat-o pentru totdeauna în sânul Treimii Celei Preadumnezeiești, umanitatea Lui cea îndumnezeită fiind „sfântul și cel mai presus de cer și raționalul Său jertfelnic [τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν Αὐτοῦ θυσιαστήριον]"[10]. Pentru că umanitatea Sa cuprinde trupul și sufletul cel rațional al Domnului, cele care sunt unite pentru totdeauna cu dumnezeirea Sa în interiorul persoanei Sale celei veșnice.

---

[5] Ibidem.
[6] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug07.html.
[7] Ibidem.
[8] Ibidem.
[9] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug09.html.
[10] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

În Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioannis Hrisostomos, din care am citat anterior, Născătoarea de Dumnezeu e numită Παναγία [Panaghia] adică Atotsfântă[11]. Cu sensul de Cea cu totul sfântă. Și tot acolo e numită ὑπερευλογημένης [preabinecuvântată], ἐνδόξος [slăvită] și ἀειπαρθένος[12] [pururea Fecioară].

Și e Atotsfântă Născătoarea de Dumnezeu, pentru că ea nu a făcut niciun păcat în viața ei. Și noi o binecuvântăm neîncetat pentru faptul că e Născătoare de Dumnezeu și că e plină de slava Lui și că e pururea Fecioară, dar și Maică a Fiului lui Dumnezeu în același timp.

Sfântul Ioannis Hrisostomos folosește doar forma Μαρία la genitiv, adică Μαρίας[13], în Liturghia sa, pentru a indica numele Născătoarei de Dumnezeu. Crezul Bisericii, la fel, folosește numele său în genitiv în sintagma „καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου [și (din) Maria Fecioara]"[14]. Pentru că, în Crezul Bisericii, s-a folosit substantivul folosit de Sfântul Profet Isaias la 7, 14, LXX, pentru a o indică pe Născătoarea de Dumnezeu: „Iată [ἰδοὺ], Fecioara în pântece va lua [ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει] și va naște Fiu [καὶ τέξεται Υἱόν] și vei chema numele Lui [καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα Αὐτοῦ] Emmanuil [Εμμανουηλ]!".

Sfinții Părinți sinodali care au formulat Crezul Bisericii știau limba greacă și foloseau Septuaginta în slujirea și în scrisul lor, căci Septuaginta sau LXXul este Vechiul Testament al Bisericii. Ei nu se jucau cu cuvintele când trebuia să formuleze teologic o anume învățătură de credință, fapt pentru care foloseau cu precădere modul de a vorbi al Scripturii și al Sfinților anteriori lor.

---

[11] Ibidem.

[12] Ibidem.

[13] Ibidem.

[14] Ibidem.

Așa că, dacă astăzi găsim că ei sunt „prea îndatorați stilistic” Tradiției Bisericii și socotim că acest lucru înseamnă „lipsă de originalitate” din partea lor, pentru ei citarea Scripturii și a Sfinților era un act profund de evlavie și de filiație. Pentru că Sfinții Părinți ai Bisericii, în orice secol, au dorit să sublinieze cu tărie că ei sunt ucenicii Sfinților lui Dumnezeu de dinaintea lor. Ei se bucurau să le arate tuturor că sunt fiii ascultători ai acelora și că le urmează exemplul întru toate.

Cu această evlavie, cu această iubire sfântă față de Sfinții lui Dumnezeu, ar trebui să trăim și noi, iubiții mei! Fapt pentru care trebuie să traducem Dumnezeiasca Scriptură, Dumnezeiescul Cult și pe Dumnezeieștii Părinți ai Bisericii cu mare atenție și cu multă evlavie. Căci Cultul Bisericii, cu tot ceea ce înseamnă el, e plin de Scriptura și de Tradiția Bisericii. Dacă schimbi cuvinte fundamentale din Cultul Bisericii, tocmai pentru că le minimalizezi, neștiindu-le importanța lor copleșitoare, nu faci altceva decât să falsifici Scriptura și Tradiția Bisericii.

Și v-am dat exemplul cu Παρθένος de la Is. 7, 14, LXX! În WTT avem הָעַלְמָה [haalmah] la 7, 14. Pe care *Holladay Hebrew Lexicon* îl explică drept „a girl of marriageable age [o fată aflată la vârsta măritișului], an young woman until the birth of first child [o tânără femeie ce n-a ajuns să-și nască primul copil]”[15] și pe care îl traducem prin Fecioara, dacă vrem să îl traducem cu fidelitate. Tot prin Fecioara, pentru că e la nominativ, îl traducem și pe Virgo din VUL, din latină, pentru că dicționarul ne spune că înseamnă „maiden, young woman, girl of marriagable age, virgin, woman sexually intact”[16].

---

[15] Holladay Hebrew Lexicon, 6. 330, apud Bible Works 10.

[16] *Cf.* http://archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=virgo.

În KJV avem Virgin la Isaias 7, 14. La fel și în NLT. Martin Luther, la fel, folosește sintagma „eine Jungfrau" în ediția sa din 1545. Dar în CJB avem „the young woman will become pregnant", această traducere scripturală, fiind ebraizantă, având aversiune față de cuvântul Fecioară, care e cuvântul tradițional al Bisericii.

Și dacă îți neologizezi în mod excesiv discursul teologic și, în același timp, vorbești voalat despre dogmele și învățăturile de credință ale Bisericii, în ciuda meliței pe care o ai, nu ești propovăduitorul Bisericii, ci unul din dușmanii ei. Pentru că cel mai mare rău pe care îl putem face Bisericii e să vorbim în mod „aproximativ" despre învățătura, slujirea și viața ei.

Și văd acest lucru la tot pasul! Ba că e vorba de predică, ba că e vorba de o carte scrisă, ba că e vorba de o ieșire în media, Slujitorii Bisericii nu își traduc sursele citate, ci vorbesc din traducerile altora, din aproximări, din lucruri auzite în treacăt și din ce își mai amintesc din citirile lor. Astfel, neștiind cum stau lucrurile cu textele folosite, dar vorbind despre ele, nu slujesc Bisericii și adevărului ei, ci minciunii. Pentru că nu și-au verificat informațiile pe care le pun în fața celorlalți.

Și dacă un ziarist are nevoie de mai multe surse pentru un articol banal, cum de n-are nevoie un teolog de sursele teologice ale Bisericii? Cum să propovăduiești cu adevărat despre Evanghelia zilei, dacă nu știi cum arată ea în ediții scripturale critice și în explicațiile Sfinților lui Dumnezeu? Și dacă nu ai de-a face cu viața mistică a Bisericii, cu calea mântuirii, cum îi zidești tu, ca pietre vii, pe cei credincioși, dacă tu ești dușmanul Bisericii, ca unul care îți neglijezi sufletul tău?

La prima impresie, cer „prea mult", atunci când cer predici reale și nu plagiate de la Slujitorii Bisericii. Dar dacă n-ai nimic de zis credincioșilor, pentru că nu ai strâns în inima ta nicio înțelepciune, și rezumi totul la

a lua, la a lua în continuu de la alții și a te împăuna cu ce au spus alții, dar tu nu produci nimic în materie de mărturie a Bisericii, poate că era mai bine să te faci frizer, șofer, patron, profesor, dar nu Preot sau Episcop. Pentru că Episcopul și Preotul trebuie să fie gura lui Dumnezeu față de poporul Său. Episcopul și Preotul trebuie să fie oameni Sfinți, oameni luminați de Dumnezeu tot timpul, plini de cunoaștere sfântă, plini de experiență, plini de atenție la detaliile adevărului lui Dumnezeu.

Pentru că a propovădui înseamnă a mărturisi ceea ce trăiești cu Dumnezeu. Iar a scrie pentru Dumnezeu înseamnă a scrie din luminarea Lui și cu ajutorul Său. Trebuie să preluăm continuu Tradiția Bisericii în propovăduirea și în scrisul nostru teologic, dar ea trebuie să treacă prin noi și să iasă la lumină nuanțele vii, noi, ale muncii noastre. Noutatea teologică este urmarea reală a luminării lui Dumnezeu față de noi. Și unde sunt multe noutăți teologice e semn că scriitorul teologic s-a smerit mult în fața lui Dumnezeu și a primit de la El dezlegarea multor taine. Pentru că legarea noastră interioară de Sfinții lui Dumnezeu de mai înainte nu se face prin simpla citare a surselor lor teologice, ci prin înțelegerea aidoma lor a Scripturii, a Cultului și a vieții Bisericii, adică prin luminarea dumnezeiască.

Când Sfinții lui Dumnezeu nu știau ceva anume, ei apelau la Dumnezeu ca să le reveleze acel lucru. Se rugau, posteau, se concentrau doar asupra acelei probleme teologice. Și când Dumnezeu le răspundea, când îi lumina în mod deplin asupra problemei, ei nu cereau mai mult de-atât, ci erau plini de bucurie pentru ceea ce au primit de la El. Căci primeau cu toată simplitatea inimii lor adevărul lui Dumnezeu, simțindu-se nevrednici față de revelarea Lui față de ei.

Multe din scrierile lor, care au ajuns până la noi, sunt scrisori față de alții sau texte în lucru. Ei cercetau, traduceau, se întrebau unii pe alții, dar așteptau de la Dumnezeu ultimul cuvânt în materie de adevăr și viață.

Tot așa trebuie să facem și noi: să traducem textele, să ne nevoim să le înțelegem, dar în rugăciune, în curăție și în slujirea lui Dumnezeu și nu în duh de ceartă și de mască ipocrită! Căci mai devreme sau mai târziu se duc împăunările oratorice, ni se duce și infatuarea, vine bătrânețea aia care îl rablagește pe om și, dacă n-avem pace și bucurie și nădejde de mântuire în noi înșine, n-avem nimic. Și dacă n-ai nimic sfânt în tine după 30 sau 50 sau 70 de ani de Preoție, atunci ești o catastrofă ecologică, o hiroshimă[17] inexprimabilă.

Să nu fie nimeni în situația asta! Nimeni niciodată!...Ci, dimpotrivă, să ne bucurăm cu toții, în pacea inimii și în liniștea conștiinței noastre, cea luminată de Dumnezeu, de Dumnezeul mântuirii noastre! Și, rugându-ne mereu Preacuratei Stăpâne și tuturor Îngerilor și Sfinților Lui, să ne dorim să fim veșnic împreună cu ei. Căci a fi împreună cu membrii Împărăției lui Dumnezeu înseamnă a fi cu Dumnezeu în mod veșnic. Amin!

---

[17] O aluzie la acest eveniment catastrofic, care nu trebuia să aibă loc:

https://en.wikipedia.org/wiki/Atomic_bombings_of_Hiroshima_and_Nagasaki.

Predică la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu [2021]

Iubiții mei[18],

Născătoarea de Dumnezeu nu a părăsit lumea întru adormirea sa[19]! Întru adormirea sa, ea nu ne-a părăsit pe noi, nevrednicii. Pentru că, fiind înălțată de către Fiul ei și cu sufletul, dar și cu trupul în Împărăția lui Dumnezeu, ca Maica lui Dumnezeu cea pururea vie, ea nu ne-a părăsit pe noi, ci e mereu cu noi. Căci se roagă mereu pentru noi și ne ajută pe noi în toate zilele vieții noastre.

Adormirea sa a fost mutare către Viață[20], a fost mutare la Dumnezeu. Pentru că viața fiecărui creștin în parte trebuie să fie o pregătire continuă pentru Împărăția lui Dumnezeu. Și dacă viața noastră e o pregătire continuă pentru Împărăția Sa, atunci moartea noastră e ușa de intrare în Împărăția Lui. Și dacă ea e ușa spre veșnica bucurie și nu începutul chinurilor noastre celor veșnice, tocmai de aceea „cinstită [este] înaintea Domnului moartea Cuvioșilor Lui” [Ps. 115, 6, LXX].

Domnul cinstește modul în care adorm cei Cuvioși ai Săi. El cinstește sfințenia vieții lor, modul în care Sfinții s-au curățit pe ei înșiși pentru El. Și cinstirea lor de către El se face prin tot harul și tot ajutorul dăruit lor

---

[18] Începută la 11. 36, în zi de miercuri, pe 11 august 2021. Soare, 29 de grade, vânt de 8 km/ h.

[19] Așa după cum ne spune troparului praznicului: Ἐν τῇ Γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ Κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες, Θεοτόκε..., *cf.*
https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.

[20] Tot în tropar: „Μετέστης πρὸς τὴν Ζωήν”, *cf.* Ibidem.

pentru a se mântui. Dar, pe când Sfinții sunt fericiți de către El, „moartea celor păcătoși [este] rea” [Ps. 33, 22, LXX], pentru că moartea îi coboară de vii în Iad [Ps. 54, 16, LXX]. Și dacă ajungi în Iad, atunci nu te mai poți pocăi...

Dar pentru cei care vor să se mântuie, Domnul dăruie, prin [διὰ] Preacurata Sa Maică, mare milă [τὸ μέγα ἔλεος][21] oamenilor. Pentru că ne dăruie mila Sa pentru mijlocirile ei cele pentru noi. Rugăciunile Maicii Îl fac milostiv pe Fiul ei față de noi! Și din răspunsul Său milostiv la rugăciunile ei, noi vedem marea Lui iubire față de Maica Sa. Pentru că Domnul o iubește pe Maica Sa nu preferențial, ci pentru că e cu totul sfântă și fără de prihană. Și, la fel, El ne iubește și pe noi, pe măsura la cât ne facem de frumoși și de sfinți pentru El.

Sfinții Apostoli au fost aduși în mod minunat să îngroape trupul Născătoarei de Dumnezeu, iar Puterile cerești au slujit împreună cu ei[22], căci aceasta a fost voia lui Dumnezeu. Pentru că Biserica este Dumnezeu împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui, dar și cu toți cei credincioși Lui, care se nevoiesc să ajungă în Împărăția Sa. Nu noi, oamenii credincioși de azi, suntem Biserica, ci, în primul rând, Biserica este Dumnezeu, dimpreună cu toți Îngerii și Sfinții Lui! De aceea, o reală eclesiologie nu are eminamente fundament uman, ci este una fundamentată triadologic. Pentru că Dumnezeul treimic e fundamentul Bisericii, iar toți cei Sfinți ai Lui sunt împreună cu El.

Fără Dumnezeu nu există Biserică, pentru că El este izvorul vieții și al comuniunii dintre oamenii credincioși Lui. Iar Biserica nu își are rădăcinile pe pământ, ci în cer, pentru că Dumnezeu, prin coborârea slavei Lui în cei credincioși Sieși, a extins Biserica Sa și

---

[21] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.

[22] Ibidem.

la noi, oamenii. Și dacă Biserica a coborât din cer pe pământ sau s-a prelungit din cer pe pământ și a cuprins tot pământul, atunci izvorul de viață și de comuniune al Bisericii e în cer, pentru că e Dumnezeu Însuși. Și dacă El e fundamentul și capul Bisericii, atunci Slujitorii Lui trăiesc prin El, prin slava Lui, și sunt conduși de El mereu spre viața cu El.

Biserica este divino-angelo-umană pentru că Dumnezeu e împreună cu toți Îngerii și Sfinții Lui. Biserica este comuniunea cea veșnică cu Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este izvorul cel veșnic de comuniune al întregii creații raționale. Și, de aceea, numai în comuniune cu Dumnezeu și în Biserica Lui, noi putem crește duhovnicește. Căci creșterea duhovnicească nu e o metaforă teologică, ci o realitate ontologică pe care o trăim prin curățirea, luminarea și sfințirea noastră de către slava lui Dumnezeu. A fi cu El în Biserica Lui înseamnă a fi umplut de către El cu slava Lui. Și dacă slava Lui e în noi, atunci noi suntem membrii Împărăției Sale celei veșnice.

Trei zile a stat trupul Maicii Domnului în mormânt, apoi a fost ridicat de Domnul la cer[23]. Și în a treia zi de la adormirea ei, Născătoarea de Dumnezeu s-a arătat în mod extatic Sfinților Apostoli și le-a spus: „Bucurați-vă, că[ci] eu sunt cu voi în toate zilele!”[24]. Iar astfel i-a încredințat că e vie și că e mereu rugătoare pentru ei.

Și faptul că e vie și că e plină de sfințenie o putem cunoaște fiecare dintre noi, dacă o iubim și avem o relație cu ea plină de evlavie. Un Monah avea multă evlavie la Născătoarea de Dumnezeu, dar îi plăcea să bea și mult vin. De aceea era și ispitit de demoni. Și într-

---

[23] Protos. Nicodim Măndiță, *Minunile Maicii Domnului*, Ed. Agapis, București, 1998, p. 53.

[24] Idem, p. 54.

o zi, când demonul s-a prefăcut într-un leu venit să îl sfâșie, însăși Născătoarea de Dumnezeu a venit la el și l-a izbăvit de demon, învățându-l să își spovedească păcatul beției și să nu se mai îmbete. Și el, plângând de bucurie, s-a îndreptat, pentru că a crezut Maicii lui Dumnezeu[25]. Pentru că orice păcat ne ține în robia demonilor, dar dacă le spovedim, atunci ne eliberăm de toată povara cea rea a păcatelor noastre.

Maica lui Dumnezeu s-a arătat în mod extatic de-a lungul secolelor oamenilor credincioși, dar le-a și vorbit sau i-a miluit prin Sfintele sale Icoane. Pentru că ea își arată prezența sa pentru a-i mântui pe oameni. Și adesea, văzând Sfinte Icoane ale sale, în diverse Biserici, eu însumi am fost bucurat duhovnicește de către ea sau mustrat pentru anumite gânduri și fapte ale mele. Căci Maica lui Dumnezeu dorește ca noi să trăim cu sfințenie pe pământ.

Și dacă am fost bucurați și luminați de Maica lui Dumnezeu prin Sfintele sale Icoane sau am fost îndreptați părintește de către ea, atunci am fost învățați de către ea viața cea bună, cea duhovnicească. Pentru că am fost călăuziți spre intimitatea cea vie cu Dumnezeu, spre cea care ascultă de El în tot lucrul și cuvântul.

Așadar, iubiții mei, deși prăznuim Înmormântarea Născătoarei de Dumnezeu, noi nu suntem în lacrimi, nu suntem triști, ci întru multă bucurie duhovnicească. Pentru că cea adormită este vie[26], pururea vie în Împărăția lui Dumnezeu și e mereu cu noi și ne ajută întru toate. E de ajuns doar să o strigăm, să o rugăm, să îi cerem să ne ajute, și vom simți imediat prezența și ajutorul ei. Născătoarea de Dumnezeu a fost îngropată în satul Γεθσημανῆ [Ghetsimani][27], care acum este integrat

---

[25] Idem, p. 97-98.
[26] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.
[27] Ibidem.

în Ierusalim, mormântul său fiind la subsolul unei Biserici închinate Născătoarei de Dumnezeu[28]. Dar mormântul ei este gol, după cum e și Mormântul Domnului! Pentru că ambele morminte vorbesc despre învierea lor, Domnul înviind ca un biruitor atotputernic din mormânt, pe când, pe Maica Lui, a ridicat-o și cu trupul la cer, pentru ca ea să fie în mod veșnic cu El.

Dar și noi vom învia, iubiții mei, la învierea cea de obște, prin puterea cea mare a Domnului, pentru ca să trăim veșnic ca ființe transfigurate! Și fie ca toți să fim atunci cu Domnul, întru slava Lui, moștenind Împărăția Sa cea veșnică! Căci numai împreună cu El trăim împlinirea noastră cea veșnică. Amin!

---

[28] A se vedea: https://doxologia.ro/locuri-de-pelerinaj/biserica-mormantul-maicii-domnului-din-ierusalim-unul-dintre-cele-mai-iubite.

Predică la Duminica a IX-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[29],

minunea nu constă în cum a mers Domnul pe valurile mării ca pe uscat, ci în aceea că El a mers și merge pe marea acestei vieți pentru noi și pentru mântuirea noastră. Noi am vrea să știm cum să mergem pe mare, cum să mergem pe mare fără ajutorul lui Dumnezeu, așa, de unii singuri, în mod spectaculos, dându-ne mari și tari, pe când Dumnezeu vrea să ne spună că El vine la noi oricând, în orice situație, și ne scoate din orice pericol de moarte, dacă noi vrem să mergem în viața noastră împreună cu El.

Căci e copilărește să ne întrebăm cum a mers Domnul pe mare, atâta timp cât El a creat toate câte există. Cum a mers? Ca un Dumnezeu atotputernic! Însă El a mers pe valurile mării nu pentru ca să pozeze în Atotputernic, ci pentru ca să vină în ajutorul Sfinților Săi Apostoli. A venit să îi ajute, să îi liniștească, să îi bucure, să le fie aproape. Pentru că Dumnezeu nu vine în mod spectaculos la noi, nu vine ca un uragan care spulberă totul în fața Sa, ci în mod tainic, în mod lin, dar ne ajută cu adevărat, în mod fundamental. El vine în noi și rămâne în noi prin slava Lui, prin tainica, liniștitoarea și odihnitoarea Lui slavă veșnică, făcându-ne pe noi niște trăitori în Paradisul Său. Căci, deși noi putem fi la București, la Ierusalim sau la Atena, deși putem fi la oraș sau la sat, deși putem fi în patul nostru sau călătorind, dacă slava Lui e în noi, noi trăim în Paradisul lui Dum-

---

[29] Începută la 14. 47, în zi de miercuri, pe 18 august 2021. Cer înnorat în mare parte, 27 de grade, vânt de 5 km/ h.

nezeu încă de acum, în mod continuu, oriunde am fi și orice am face pe fața pământului. Căci nu trăim doar în ritmul interior al secolului nostru, ci și mai presus de el, pentru că slava Lui cea veșnică e în noi și ne dă să trăim și în ritmul interior al veșniciei lui Dumnezeu.

Fiindcă omul teluric e înțepenit numai în ce vede și în ce aude, în ziua de azi. De aceea nici nu caută, nici nu speră la mai mult. Pe când noi, oamenii credinței, respirăm în două lumi în același timp: în lumea de azi și în lumea veșniciei. Respirăm aerul lumii noastre, dar și slava lui Dumnezeu, care e aerul Împărăției Sale. Și pentru aceasta, noi nu suntem limitați doar la ceea ce vedem și la ceea ce simțim aici, în lumea noastră, ci vedem, simțim și experimentăm și stări din veșnicie, când Dumnezeu ne ridică, prin slava Lui, la aceste trăiri dumnezeiești. Așa că viața noastră e una deschisă veșniciei lui Dumnezeu, pentru că noi suntem trăitori în două lumi în mod concomitent: în istorie și în veșnicie. Și istoria noastră e mereu deschisă lui Dumnezeu în noi înșine, pentru că slava lui Dumnezeu e cea care ne leagă și de Dumnezeu, dar și de oameni.

Dar fundamentul vieții noastre nu e în istorie, ci în veșnicie! Fundamentul vieții noastre e Dumnezeu, Cel ce ne ține în existență și ne umple de viața Lui, adică de slava Sa. De aceea, legile lumii noastre și ale întregii creații nu se explică prin ele însele, ci prin Dumnezeu, pentru că ele sunt creația lui Dumnezeu. Când vrem să înțelegem cum stă soarele pe bolta cerului, cum ne luminează el în fiecare zi, care e relația dintre soare și pământ, ce fel de formă și de compoziție are pământul, cum se poate merge pe apă, cum se poate zbura, cum poate cineva învia din morți, trebuie să Îl întrebăm pe Dumnezeu toate acestea. Încercările noastre de a cunoaște sunt pline de speculații, de aproximări, de neadevăruri. Dar dacă am fi proprii dialogului cu Dum-

nezeu, El ne-ar arăta nouă în mod extatic cum se petrec toate acestea. Și ni le-ar arăta să le înțelegem, dacă ar fi spre folosul nostru, spre mântuirea noastră, pentru că El a creat toate lucrurile care există.

Fiindcă numai El poate să ne spună cu adevărat în ce constă viața noastră, care este scopul tuturor lucrurilor și al existențelor, spre ce ne îndreptăm noi. Poate să ne spună lucruri inimaginabile pentru noi, cu totul și cu totul neașteptate. Dar Dumnezeu încadrează cunoașterea în efortul zilnic al mântuirii, al înduhovnicirii noastre, și nu o consideră o simplă pedanterie.

Tot ceea ce ne-a spus și ne spune și ne va spune Dumnezeu prin Sfinții Săi are sens soteriologic, mântuitor. Cunoașterea științifică, la Dumnezeu, se subsumează celei teologice, celei prin care ne mântuim noi. În comparație cu oamenii de știință, care cred sau nu cred în ajutorul Lui în cadrul cunoașterii empirice, Dumnezeu, atunci când revelează lucruri despre creația Lui, lucruri științifice, o face spre folosul duhovnicesc al oamenilor și nu spre folosul lor strict științific. Pentru că Dumnezeu e interesat de schimbarea noastră lăuntrică continuă, de înduhovnicirea noastră reală și nu de faptul ca noi să înmagazinăm date care nu ne folosesc la nimic.

...„[La] a patra strajă a nopții [τετάρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς]”, adică spre dimineață, „a venit către ei Iisus [ἀπῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς], umblând pe mare [περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης]” [Mt. 14, 25, BYZ].

– De ce ni se spune vremea?

– Pentru că Sfântul Matteos a vrut să ne arate cât s-au luptat Sfinții Apostoli cu vântul [Mt. 14, 24], dar și cât timp S-a rugat Domnul în munte [Mt. 14, 23]. „Corabia era în mijlocul mării, lovindu-se de valuri [βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων], căci vântul [le] era împotrivă [ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος]” [Mt. 14, 24, BYZ].

Corabia plutea contra vântului, iar Sfinții Apostoli trebuia să lupte cu vântul. Și pe când ei luptau cu vântul, Domnul Se ruga în munte...

Și S-a rugat 3 străji în munte...adică 9 ore! Pentru că o strajă avea câte 3 ore. Și străjile nopții începeau la ora 18 și se terminau la 6 dimineața[30].

Și Domnul vine la ei după ce aceștia se osteniseră îndelung cu valurile stârnite de vântul potrivnic. Vine la ei, când ei erau epuizați și când erau smeriți de puterea vântului. Pentru că atunci când ai nădejdea ta în Dumnezeu și nu în tine, în forțele tale proprii, El vine în ajutorul tău și te ajută, atunci când ți-e de folos ție însuți. Când ai înțeles greul necazului, când ai trăit din plin durerea vindecătoare de suflet, atunci vine El, pentru ca să nu deznădăjduiești. Vine atunci când ai înțeles lecția Lui. Și când El vine la tine, atunci simți venirea Lui din destul, pentru că e vindecătoare și liniștitoare și întăritoare pentru tine.

Dar ca să suferi creștinește durerile și necazurile de tot felul trebuie să trăiești creștinește. Și viața creștină se caracterizează în primul rând prin rugăciune, prin relația vie cu Dumnezeu, prin vorbirea din destul cu El. Dacă necredinciosul se plictisește după 5 minute de stat la Slujbă, iar omul începător în ale credinței nu suportă nici el multa Slujbă, multa rugăciune, pentru cei înaintați în viața duhovnicească, Privegherile Bisericii nu sunt „timp pierdut”, ci o mare desfătare și întărire interioară. Căci de aceea Slujbele Bisericii sunt lungi și grele de teologie: pentru ca oamenii lui Dumnezeu să se odihnească sufletește și trupește, pentru ca să se roage îndelung, pentru ca să se umple de teologia

---

[30] *Cf.* Gingrich Greek Lexicon, 6. 813, apud BW 10: „a watch (of the night); the time between 6 P.M. and 6 A.M. was divided into four watches of three hours each Mt 14:25; 24:43; Mk 6:48; Lk 12:38”.

lui Dumnezeu, pentru ca să se umilească interior din destul, pentru ca să se smerească înaintea Domnului în taina inimii lor, pentru ca să se roage pentru toți oamenii, pentru ca să cânte duhovnicește înaintea Lui, pentru ca să se bucure cu toată ființa lor de Domnul în comuniunea cea mare a Bisericii. Căci noi, atunci când slujim, slujim împreună cu toți Sfinții și cu toate Puterile cele cerești și cu întreaga Biserică a lui Dumnezeu. Noi slujim aici, în această Biserică, dar fără să fim rupți de întreaga Biserică a lui Dumnezeu. Pentru că slujim împreună cu întreaga Biserică, noi fiind, împreună cu toți credincioșii de pretutindeni și cu locuitorii Împărăției lui Dumnezeu, o singură Biserică a lui Dumnezeu.

Și de aceea, când ne rugăm acasă sau la Biserică sau oriunde am fi, noi trebuie să avem această conștiință sfântă: că ne rugăm împreună cu întreaga Biserică, pentru că suntem mădularele vii ale acestei Biserici. Și astfel nu ne mai simțim singuri, nu ne mai simțim anonimi în mijlocul oamenilor, nu ne mai simțim inutili, pentru că noi suntem cu întreaga Biserică a lui Dumnezeu.

Iar Biserica a învățat să privegheze, să se roage îndelung, să se roage în comuniune, dar și în singurătate, de la Domnul Însuși. De la orele Lui de rugăciune în munte. Căci, „eliberând mulțimile, S-a suit întru munte de unul singur [ca] să Se roage [ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ ἰδίαν προσεύξασθαι]” [Mt. 14, 23, BYZ].

De la Domnul a învățat Biserica isihia și privegherea! „Și, fiind seară [ὀψίας γενομένης], singur era acolo [μόνος ἦν ἐκεῖ]” [Mt. 14, 23, BYZ], în munte, în rugăciune. Pentru că rugăciunea isihastă, îndelungă, nu e „pierdere de timp”, ci e calea mântuirii noastre. Pentru că, prin rugăciune și prin toate cele dimpreună cu ea, noi ne curățim, ne luminăm și ne sfințim continuu dimpreună cu Dumnezeul mântuirii noastre. Ne rugăm

aparte, în singurătate, dar suntem împreună cu El și cu întreaga Lui Biserică. Ne îndepărtăm de zgomotele și de grijile lumii, dar nu ne disociem interior de confrații noștri, ci ne rugăm pentru toți în isihia noastră. Pentru că, pe acest bine care coboară în noi la rugăciune, îl revărsăm peste toți din jurul nostru. Căci ne facem și noi case de odihnă pentru alții, atâta timp cât ne lăsăm odihniți și învățați de Dumnezeu cele ale Sale.

Și iarăși ne întoarcem la cunoaștere!...Viața isihastă, de rugăciune continuă, e o viață de continuă cunoaștere, dar de cunoașterea care ne mântuie. Experiența continuă și îndumnezeitoare a slavei lui Dumnezeu în viața noastră este sursa noastră inepuizabilă de cunoaștere. De cunoaștere duhovnicească empirică, directă. Sufletul nostru, luminat de Dumnezeu, e cel care simte, vede, cunoaște cele ale lui Dumnezeu și, din suflet, slava lui Dumnezeu pătrunde mereu și în trupul nostru și îl îndumnezeiește din interior. Așa că noi cunoaștem cu toată ființa noastră slava lui Dumnezeu și schimbările dumnezeiești ce se petrec în toată ființa noastră.

În comparație cu cel care privește la microscop și analizează ceea ce vede cu ochii și înțelege cu mintea lui, noi privim în noi înșine schimbările dumnezeiești ce se petrec în noi în fiecare zi. El vede lucrurile din afara lui, din materie, cu ajutorul instrumentului optic, pe când noi privim lucrurile ontologic, văzându-le și înțelegându-le, cu ajutorul lui Dumnezeu, pe cele pe care Dumnezeu le lucrează în noi și împreună cu noi. De aceea, viața duhovnicească e o viață a cunoașterii prin excelență, pentru că noi învățăm pe fiecare zi schimbările cele bune ale mântuirii noastre din noi înșine. E o știință interioară, e o știință la care accedem cu ajutorul lui Dumnezeu și trăind cu El tot timpul. De aceea e o teologie a experienței continue, e o continuă

revelare a lui Dumnezeu în viața noastră, pentru că ea cuprinde toată viețuirea noastră împreună cu Dumnezeu și tot modul în care El Se intimizează tot mai mult cu noi înșine.

Iar pentru un om de cultură și de știință, relația cu Dumnezeu e împlinirea reală a cunoașterii noastre. Pentru că, pe lângă cunoașterea culturală și cea științifică, el poate avea și cunoașterea vieții cu Dumnezeu, care e împlinirea deplină a cunoașterii umane. Știința și arta și experiența lumii sunt limitate, sunt pe cât poate omul în slăbiciunea lui să cunoască și să creeze, pe când cunoașterea mistică și teologică, cunoașterea care ne vine de la Dumnezeu și e viață împreună cu El, e cunoaștere mai presus de lumea aceasta, e o cunoaștere veșnică și care ne înfrumusețează veșnic pe noi.

Dacă învățăm Matematică, Fizică, Chimie, Limbi străine, Cibernetică ne specializăm mental, înțelegem multe lucruri din lumea noastră, dar nu ne schimbăm ontologic datorită cunoașterii lor. Pe când viața cu Dumnezeu, viața plină de teologie și de experiență mistică, nu doar ne umple de cunoaștere dumnezeiască, ci ne și transfigurează interior, ne sfințește. Pentru că viața teologică a Bisericii este o cunoaștere care ne schimbă ontologic, care ne înfrumusețează ontologic, care ne face frumuseți vii și veșnice ale lui Dumnezeu.

...Când Ucenicii Domnului L-au văzut pe El umblând pe mare, ei au crezut că este o Φάντασμά [Fantasmă] [Mt. 14, 26, BYZ], adică o fantomă, un duh, o apariție care nu are trup. Și pentru că au crezut acest lucru, Sfântul Matteos scrie: „καὶ [și], ἀπὸ τοῦ φόβου [de frică], ἔκραξαν [au strigat]” [Mt. 14, 26, BYZ]. Căci și noi, când suntem cuprinși de frică, ne comportăm irațional, pentru că nu mai ascultăm de mintea noastră. Facem și spunem lucruri necugetate, pripite, ca să ne scăpăm pielea, fără să ne mai uităm la cât de penibili suntem în

acea situație. Dar când trece pericolul real sau închipuit, când ne liniștim și judecăm lucrurile la rece, înțelegem cât de caraghios ne-am comportat. Pentru că frica ne face să ne manifestăm instinctual, ca și când nu am avea minte, ca și când n-am avea puterea de a judeca lucrurile.

Însă frica nu face parte din constituția omului creat de Dumnezeu! Frica și rușinea au apărut odată cu păcatul și cu moartea interioară, sufletească a omului. Ne e frică de moarte, ne e frică să nu murim, și această frică e una pătimașă, e una păcătoasă, pentru că ne vrem viața în mod egoist, doar pentru a o avea, și nu pentru ca să facem ceva anume cu ea. Însă viața ne e dată pentru a-I sluji lui Dumnezeu și pentru a ne sfinți în mod continuu. Viața nu ne e dată ca un bun în sine, egoist, ci ca o deschidere continuă către Dumnezeu și către oameni. Viața noastră trebuie să îmbrățișeze continuu, să se dăruie continuu, să zidească punți de legătură între oameni. Pentru că darul vieții e unul plin de bucurie, de nădejde, de împlinire. Darul vieții apropie și înduioșează oamenii.

Când se naște un copil, mulți se schimbă în jurul lui. Mulți devin mult mai sensibili și mai buni. Se schimbă interior părinții, frații, bunicii, rudele, prietenii, cunoscuții. Pentru că toți care îl receptează, îl receptează ca pe un izvor de noutate și de candoare. Cu atât mai mult când copilul crește și arată în el virtuți dumnezeiești, datorită viețuirii lui creștine și a educației creștine primite, el este o frumusețe vie, o încântare pentru toți, pentru că ne vorbește Dumnezeu prin el. Și Dumnezeu ne vorbește prin tot cel care Îi slujește Lui, pentru că pe toți ai Lui îi învață voia Sa cea sfântă.

...Sfinții Apostoli erau înfricoșați, se temeau pentru viața lor, dar Iisus Cel plin de rugăciune, de priveghere, vine la ei mergând pe valuri și le spune: „În-

drăzniți [Θαρσεῖτε]! Eu sunt [Ἐγώ εἰμι]! Nu vă temeți [μὴ φοβεῖσθε]!” [Mt. 14, 27, BYZ]. Și astfel ne sfătuiește pe fiecare dintre noi.

Căci dacă El este cu noi, atunci nu trebuie să ne temem în mod pătimaș niciodată. Fiindcă, și dacă trăim, și dacă murim, cu El suntem pentru veșnicie. Și dacă suntem cu El mereu, atunci trebuie să îndrăznim mereu întru El în rugăciunile noastre. Trebuie să îndrăznim întru El și să ne rugăm pentru mântuirea întregii lumi și, totodată, să ne apropiem de tot omul care Îl caută pe Dumnezeu. Căci cel care se zbate să cunoască, să știe, să afle, e un om care Îl caută pe Dumnezeu, fără ca să o știe în mod deplin. Nu poți iubi frumosul lui Dumnezeu, nu poți iubi știința lui Dumnezeu, nu poți iubi pe marii oameni ai istoriei, dacă nu Îl cauți pe El peste tot. Și astfel sunt mulți care Îl caută fără ca să știe, care Îl caută în mijlocul necredinței și al orbirii lor, pentru că le place ceva din opera Lui, din creația Lui pusă în fața noastră, a tuturor. Iar dacă îi ajutăm pe cei care Îl caută, ne ajutăm și pe noi înșine, căci aceștia, devenind mădulare ale Bisericii, își vor aduce roada lor spre folosul tuturor.

Și când îmi pun problema discuțiilor teologice cu necredincioșii, cu ereticii și cu păgânii, am mereu în fața inimii mele viața mult frământată, dar și plină de teologie și de cunoaștere a Sfântului Ierarh Augustinus de Hippo Regius[31]. Teologia și istoria Bisericii ar fi fost mult mai sărace fără el. Dacă el nu s-ar fi convertit la dreapta credință și dacă nu ar fi fost ajutat să înflorească și să rodească marea și profunda lui teologie, cu toții am fi pierdut ceva esențial. De aceea, când discut teologic cu oameni care nu sunt membri ai Bisericii, mă gândesc adesea la acest lucru: „Dacă cel din fața mea e un alt Augustinus? Dacă e un alt Pavlos? Dacă e un alt

[31] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Augustin_de_Hipona.

Grigorios Palamas? Căci de unde știu eu ce poate să facă acest om, dacă se lasă modelat de Dumnezeu în Biserica Lui?”. Pentru că nu știm niciunul dintre noi, până când omul nu se convertește și până ce nu e chemat să lucreze în Biserica Lui, ce poate să facă.

De aceea, când suntem indiferenți față de cei care Îl caută pe Dumnezeu, suntem indiferenți față de viitorii Sfinți și Teologi ai Bisericii. De unde știm noi ce lucrare are Dumnezeu cu ei? De unde știm noi ce poate șlefui Dumnezeu din ei? Așa că trebuie să avem iubire și conștiință bună față de ei și să îi învățăm voia lui Dumnezeu, pentru că nu știm ce poate să răsară din fiecare în parte.

Duminica viitoare e ultima duminică a anului bisericesc aflat în curs și în același timp vom face pomenirea martirizării Sfântului Ioannis Botezătorul. S-a mai dus un an cu viteza rachetei și, dacă numărăm realizările, ele sunt firave. Multe planuri și puține fapte! Ne lăudăm mult, dar lucrăm puțin. Căci dacă am lucra pe măsura puterii noastre, o, s-ar vedea asta din plin! Dar pentru că nu lucrăm cu toată inima, cu toată bucuria, cu toată încrederea, rezultatele noastre sunt ca porumbul uscat din luna august...

Și cu toate acestea, iubiții mei, trebuie să mergem tot înainte! Să mergem cu Dumnezeu pe mai departe, pentru toată viața și pentru toată veșnicia! Căci numai întru El ne bucurăm, ne odihnim și ne sfințim viața noastră. Amin!

Predică la Duminica a X-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[32],

Împăratul Irodis [Ἡρῴδης] „s-a jurat ei [ὤμοσεν αὐτῇ]” [Mc. 6, 23, BYZ], dansatoarei, care se numea Salomi [Σαλώμη][33]. Și jurământul lui a fost acesta: „Orice ai să-mi ceri mie [Ὃ ἐάν με αἰτήσῃς], [eu] îți voi da ție [δώσω σοί], până la jumătate [din] împărăția mea [ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου]” [Mc. 6, 23, BYZ].

Însă jurământul lui a fost cu totul și cu totul necugetat. Căci el a făcut făgăduința la beție, sub impresia de moment a dansului ei desfrânat, fata putând cere tot felul de orori. Și a cerut, la sfatul mamei sale, un lucru odios: martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul [Mc. 6, 24]!...

Dacă dansul fetei ar fi fost ceva „bun”, el nu ar fi întunecat mintea împăratului și nu l-ar fi îndemnat să facă o asemenea făgăduință prostească. Dar pentru că dansul a fost păcătos, făgăduința Împăratului a fost și mai păcătoasă, iar rezultatul a fost catastrofal de păcătos. Căci Sfântul Ioannis Botezătorul, cel plin de curăție și de sfințenie, a fost martirizat prin tăierea capului „în temniță [ἐν τῇ φυλακῇ]” [Mc. 6, 28, BYZ], în temnița unde fusese închis. Și temnița era „în cetatea Sevasti [Σεβαστή], în Samaria”[34].

---

[32] Începută la 16. 59, în zi de miercuri, pe 25 august 2021. Soare, 31 de grade, vânt de 8 km/ h.

[33] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Salomeea.

[34] *Cf.*
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/28/predica-la-taierea-capului-sfantului-ioannis-botezatorul-2019/.

Așa arată, într-o fotografie recentă[35], locul unde a fost martirizat Sfântul Ioannis Botezătorul: e o grotă cu pereții „scorojiți și afumați”[36], pentru că zona e locuită de musulmani[37].

Și când necredincioșii dețin Locurile Sfinte ale Bisericii, ele se degradează sau devin sursă de venit pentru ei. Căci profită de evlavia noastră, de venirea noastră acolo, pentru a ne închina.

Însă n-ar fi fost jurământul lui Irodis, dacă n-ar fi fost beția! Bărbații, la beție, fac multe fărădelegi, spun multe hule, se degradează mult. Și dacă apar și femeile în zona beției și, mai ales, cele desfrânate, relele sunt și mai mari. Pentru că au îndrăzneala păcătoasă de a vorbi

---

[35] Inclusă în articolul: Mariana Borloveanu, *Popas la locul Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul*, în rev. *Lumea credinței*, 3 august 2017, *cf.* https://lumeacredintei.com/reviste/lumea-credintei/37329-2/popas-la-locul-taierii-capului-sfantului-ioan-botezatorul/.

[36] Ibidem.

[37] Ibidem.

și de a trece la fapte desfrânate. Beția le dă libertatea rea a fărădelegii. Le dă curajul păcătos de a face rele. Și se ajunge la situația unei satanizări în masă, la păcătuirea în comun, la cea care strică toată viața socială.

Căci astfel se explică apetența oamenilor păcătoși pentru violența de grup: trăiesc atunci o lipire a demonilor de ei, care îi fac să se înfrățească pentru a face rele. Ei nu își pot explica entuziasmul drăcesc care îi cuprinde deodată, unirea lor pentru rele, dar îl trăiesc din plin. E nevoie să te dezlipești de demoni, adică să te curățești de patimi, pentru ca să înțelegi cum se formează și cum acționează un grup de oameni satanizat, adică aflat sub influența demonilor.

Că e vorba de cluburi de noapte, de baruri, de terenuri sportive, de petreceri de tot felul, când oamenii doresc să facă excese de mâncare, de băutură, de dans sau de împreunări sexuale, demonii îi ajută imediat să se grupeze. Și se grupează oamenii care au aceleași patimi și care abia așteptau un prilej pentru a se da în stambă. Deși nu se cunosc sau nu se cunosc prea bine, păcătoșii își vorbesc din priviri, din mișcările trupului, din modul cum se îmbracă, cum vorbesc, cum dansează. A fi de lume, a fi lumesc, are diverse ecusoane, după cum și a fi duhovnicesc are diverse însemne. Și e o prăpastie între cei lumești și cei duhovnicești în materie de obiceiuri și atitudini, încât e ușor să îi departajezi.

Pentru că a fi lumesc nu înseamnă numai a ieși în oraș, a intra într-un bar sau a fi invitat la o nuntă, ci înseamnă a avea întreaga mentalitate a omului păcătos, la care el ține cu dinții, cât și la toate patimile de rușine. Pentru că omului lumesc îi plac glumele lui porcoase, îi place să fie nesimțit, să se descurce, să fie slugarnic, să fie mereu cu dracul în gură, dar nu suportă să audă lucruri înțelepte, să se roage, nu suportă postul, nu suportă cuviința, nu suportă să îi vorbești de renunțarea la

patimi, nu suportă evlavia dumnezeiască. Și de aceea, chiar dacă intră, de nevoie, în vreo adunare bisericească, omul lumesc pleacă cu gândurile lui, fără să îl mustre conștiința pentru că e un impostor. Pentru că el iubește pământescul, trecătorul, viața fără conștiință, viața trăită oricum, viața care îl strică interior continuu.

Bineînțeles, omul duhovnicesc e la polul opus! Cunoscând câtă stricare interioară i-a adus viața păcătoasă, omul pocăit și înduhovnicit iubește curăția, evlavia, cumințenia, făcând toate după conștiința lui luminată de Dumnezeu. Căci a înțeles din plin că păcatul nu te face frumos, nu te umple de noblețe, de umanitate, ci de Iad. Pentru că orice păcat nepocăit și nespovedit ne duce în Iad. Dar viața cu Dumnezeu e marea și singura împlinire a omului. Căci cel care e cu Dumnezeu are tot lucrul cel bun, curat și sfânt în viața lui.

– Ce-au câștigat mama și fiica, cerând pe disc capul Sfântului Ioannis Botezătorul [Mc. 6, 25]?

– Iadul!

– Ce-a câștigat împăratul, respectându-și jurământul cel păcătos?

– Același Iad veșnic! Pentru că atunci când te juri în mod păcătos și când îți împlinești păcatul făgăduit, nu faci un lucru bun, ci un lucru vrednic de Iad. De aceea, iubiții mei, pentru toate păcatele noastre trebuie să ne pocăim și pe toate trebuie să le spovedim cu durere, ca să luăm iertarea lui Dumnezeu pentru ele. Pentru că numai astfel vom fi liberi interior și plini de slava lui Dumnezeu, înțelegând și văzând și trăindu-le pe cele ale lui Dumnezeu, care ne împlinesc în mod deplin.

Anul bisericesc de față se termină pe 31 august și aceasta e ultima duminică din anul bisericesc 2020-2021. De la 1 septembrie 2021 începem anul bisericesc 2021-2022, care reprezintă viitorul nostru. Pentru că noi nu

putem să sărim nicio zi și nicio oră din viața noastră, ci trebuie să trăim fiecare zi de la un capăt la celălalt al ei. De aceea, trebuie să umplem fiecare zi a noastră cu un conținut creștin, adică cu binele mântuirii noastre. Și ca să trăim creștinește, trebuie să învățăm acest lucru de la Sfinții lui Dumnezeu. Și pentru ca să învățăm de la ei, noi trebuie să îi citim și să îi audiem și să îi urmăm în viața lor cu Dumnezeu. Pentru că au enorm de multe lucruri să ne spună, iar noi avem marea binecuvântare de a ne schimba pe fiecare zi în bine cu ajutorul lor.

Cărțile teologice din biblioteca din casă, din biblioteca din computer și din biblioteca din telefon ne vor schimba în mod radical viața, dacă o trăim ca pe o continuă înviere din morți. Viața Bisericii e pentru oameni înviați și pentru oameni care au nevoie de înviere. Cu toții avem nevoie de o continuă înviere din morți, adică de o continuă ieșire din moartea păcatului. Și ori de câte ori ne pocăim și ieșim din păcatele noastre, noi înviem din morți dimpreună cu Domnul, cu Cel care ne scoate pe noi din Iad.

Însă, în comparație cu cei care cred că viața noastră este „un experiment”, în care noi trebuie să fim „urmăriți” și „manipulați” non stop, viața noastră este sub ochii lui Dumnezeu. Nicio unealtă umană nu poate să ne vadă atât de profund și de iubitor ca Dumnezeu. Pentru că El nu doar ne vede, ci ne îmbrățișează mereu cu slava Lui și ne întărește continuu în viața noastră cu El. Așa că Judecata Lui cea veșnică nu este făcută pe bază de lucruri parțiale, pe bază de presupuneri, ci pe o cunoaștere abisală a întregii istorii și a fiecărui om în parte. El are răspunsul la toate întrebările noastre formulate sau neformulate de către noi. El știe totul ca-n palmă și, cu toate acestea, nu ne strică cheful. Căci, dacă ne-ar strica cheful la orice păcat pe care noi l-am face,

n-am mai face nimic în viața noastră de frica pedepsei Lui.

Însă, lăsarea noastră în pace nu înseamnă neobservarea noastră! Înmulțirea răului, a fărădelegilor noastre nu înseamnă că El doarme, ci că El așteaptă! Și așteaptă ca păcatele noastre nepocăite să dea peste margini...Iar dacă am citi Dumnezeiasca Scriptură și Viețile Sfinților cu evlavia și cu înțelepciunea mântuirii, am vedea cum arată pedepsele lui Dumnezeu. Pentru că El, când pedepsește, pedepsește în multă mânie și urgie.

În al 2-lea volum al Dogmaticii mele[38], sintetizând teologia Psalmilor în ceea ce privește mânia și urgia lui Dumnezeu, spuneam: „Domnul locuiește în cer sau în ceruri [Ps. 2, 4; 10, 4; 13, 2; 17, 14; 23, 13; 72, 25; 101, 20; 113, 11; 122, 1; 138, 8; 148, 1, *cf.* LXX], în[tru] cele înalte [112, 5], întru cei preaînalți [148, 1], dar El este de față și în Iad [138, 8]. El este prezent și la marginile mării [138, 9-10]. Și El va râde și îi va batjocori pe cei care I se împotrivesc Lui [2, 4; 36, 13]. Domnul vorbește în urgia și în mânia Lui și îi tulbură pe cei care Îi stau împotrivă [2, 5; 17, 15; 20, 10], căci pe ei «îi va mânca focul» [20, 10].

Despre urgia Lui a se vedea și la 1, 12; 6, 2; 7, 7; 9, 25; 17, 8-9; 17, 16; 20, 10; 26, 9; 29, 6; 37, 2; 37, 4; 58, 14; 68, 25; 73, 1; 75, 8; 77, 21; 77, 31; 77, 38; 77, 49; 77, 50; 77, 58; 78, 5; 78, 6; 82, 16; 84, 4**; 84, 6**; 87, 17; 88, 47; 89, 7; 89, 11; 94, 11; 101, 11; 105, 23; 109, 5, iar despre mânia Lui la 1, 12; 6, 2; 29, 6; 37, 2; 73, 1; 77, 38; 77, 49; 84, 5; 87, 8, 89, 7; 89, 11; 94, 10; 101, 11; 105,32. Găsim însă și sintagma mânia urgiei lui Dumnezeu la 68, 25 și la 77, 49. La 84, 4: urgia mâniei Lui, dar și faptul că El a urgisit mânia Lui peste oile pășunii Sale, peste poporul Lui [73, 1; 105, 40].

---

[38] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)*, Teologie pentru azi, București, 2019, *cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2019/12/23/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-2/.

Căci El întărește mânia Lui peste noi [87, 8] și aprinde ca focul urgia Lui [88, 47]. Și ne sfârșim în urgia Lui [89, 7; 89, 9], datorită puterii urgiei Lui [89, 11], și în mânia Lui ne tulburăm [89, 7]. Urgia Domnului ne face să pierim din calea cea dreaptă [2, 12]. Iar mânia Lui se aprinde în grabă [2, 12]. Și când urgia Lui se aprinde asupra noastră, atunci este «ziua urgiei Lui [ἡμέρᾳ ὀργῆς Αὐτοῦ]» [109, 5].

Însă El Își întoarce de multe ori mânia Lui [77, 38; 84, 5; 84, 7] și nu aprinde toată urgia Lui [77, 38]. Căci nu până întru sfârșit Se va urgisi și nici întru veac Se va mânia [102, 9]. Dar Își varsă urgia Lui peste neamurile care nu Îl cunosc și peste împărățiile care nu cheamă numele Său [78, 6]”[39]. Și toate acestea despre mânia și urgia Lui, ca reacție a Sa la păcatele noastre, sunt spuse numai într-o carte a Scripturii!...

Pentru că El este foarte serios și foarte clar în toate cuvintele Sale. Și atunci când vorbește parabolic sau umbros, Dumnezeu e foarte clar, e categoric. Pentru că oamenii duhovnicești înțeleg mesajul Său cel plin de adevăr și de grijă părintească pentru noi, și se pătrund mult de toate cuvintele Sale.

De aceea, Dumnezeu e plin de iubire, de grijă și de atenție față de noi, dar El e plin și de mânie și de urgie față de noi atunci când păcătuim, iar pedepsele Lui, cele pentru păcatele noastre nepocăite, zguduie toată ființa noastră. Și dacă vrem să avem o imagine reală despre Dumnezeu, atunci trebuie să punem la un loc tot ceea ce Dumnezeu ne-a revelat și ne revelează despre Sine prin Sfinții Săi, pentru că toate acestea sunt însușirile Lui cele veșnice.

Iar grija mea teologică, în Dogmatica pe care o scriu, e aceea de a fi atent la orice afirmație a lui Dumnezeu despre Sine Însuși. Pentru că numai El ne poate

---

[39] Idem, p. 5-6.

vorbi cu adevărat despre Sine Însuși. Și ceea ce El ne mărturisește despre Sine, în diverse contexte și în diverse secole, este teologia Lui cea revelată. E teologia care ne mântuie pe noi, dacă ne-o asumăm cu totul în viața noastră.

Timpul vieții noastre trebuie umplut cu revelarea Lui în viața noastră, cu bogăția cea mare a cunoașterii Sale celei dumnezeiești. Iar dacă am lua fiecare text al Scripturii sau al Sfinților ca pe o mâncare fundamentală pentru noi, atunci cu acestea ne-am hrăni toată ziua. Pentru că Dumnezeu ni Se descoperă la tot pasul în Slujbele și în Cărțile Bisericii, în oameni, în animale, în păsări, în toată creația Lui. Fiecare amănunt al creației și al istoriei sunt o fereastră spre El. Toate ale Lui vorbesc despre El. Trebuie numai să ascultăm, să privim, să contemplăm cele din fața noastră. Pentru că așa ne vom umple de idei, de sentimente, de fapte sfinte, de viața Lui cea tainică.

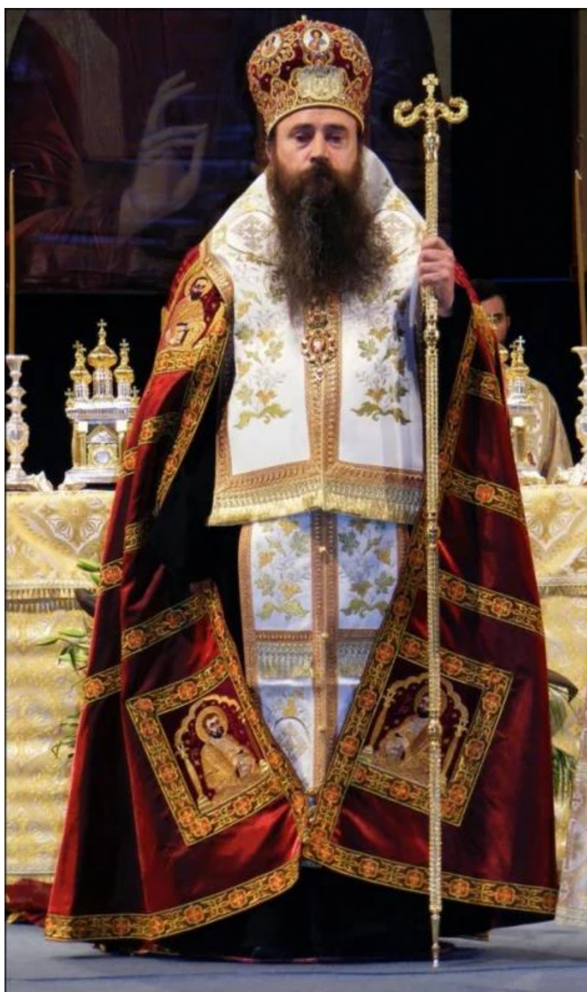
Iubiții mei, timpul este anticamera veșniciei. Însă nu e o anticameră pasivă, ci activă. Pentru că noi nu așteptăm veșnicia stând cu mâinile în sân, ci nevoindu-ne zilnic pentru mântuirea noastră. Această aflare a noastră continuă în lucrare caracterizează viața creștină. Slujbele și rugăciunile și nevoințele noastre nu se termină, pentru că nici viața noastră nu se termină. Căci noi așteptăm să ne înveșnicim relația cu Dumnezeu, pe care am început-o la Botez. Și ne-o vom înveșnici, când, prin moarte, ca printr-o ușă de veselie, vom intra în Împărăția lui Dumnezeu, cea care e așteptarea și bucuria și împlinirea noastră cea veșnică.

De aceea, nu ne odihnim niciodată în iubirea noastră pentru Dumnezeu, pentru că El este Cel care ne odihnește pe noi pururea. Nu ne odihnim, nu luăm concediu de la viața noastră creștină, nu o întrerupem niciodată, pentru că fiecare zi e o bucurie dumnezeiască

împreună cu Dumnezeu. Și la această bucurie îi chemăm pe toți oamenii, pe cei de aproape și pe cei de departe, pentru că aici, în Biserica lui Dumnezeu, e împlinirea tuturor.

Vă doresc multă sănătate, pace, bucurie și împlinire în noul an bisericesc! Dumnezeu să ne ajute pe fiecare în parte spre tot lucrul cel bun! Căci numai El ne poate ajuta și călăuzi pe calea mântuirii, fiind mereu cu noi și povățuindu-ne în mod tainic în fiecare clipă a vieții noastre. Amin!

Predica la 25 de ani de Episcopat ai Preasfințitului Galaction Stângă [1 septembrie 2021]

Iubiții mei[40],

aveam 19 ani când Părintele Arhimandrit Galaction Stângă ajungea Primul Episcop al Alexandriei și Teleormanului. Fusese recunoscut de către Statul Ro-

---

[40] Începută la 7. 29, în zi de luni, pe 30 august 2021. Cer parțial înnorat, 16 grade, vânt de 11 km/ h. Am preluat imaginea de aici:

https://ortodoxieardeal.files.wordpress.com/2012/08/143.jpg?w=237&h=&zoom=2.

mân ca Episcop pe 9 august 1996[41] și a fost instalat în Catedrala de la Alexandria pe 1 septembrie 1996[42]. Pe atunci avea 43 de ani, cât am eu acum, iar eu eram în anul al 4-lea de Seminar. N-am fost la instalarea sa, pentru că nici n-am știut că s-a petrecut. Pe atunci n-aveam mijloacele de comunicare online de astăzi, iar informațiile despre anumite evenimente ajungeau după ceva timp. Dar, la scurtă vreme după hirotonirea sa, noul Episcop a vizitat Seminarul de la Turnu Măgurele și atunci l-am văzut pentru prima oară. Și toți elevii au primit din partea sa o felicitare cu chipul său, care n-avea firele albe de acum, pentru că era tânăr și în putere. Și pe care mamaia Floarea a păstrat-o ca pe o Icoană, în camera bună, pusă pe televizor.

Teleormanul, înaintea sa, era auxiliat Episcopiei Argeșului și Muscelului. Preasfințitul Calinic Argatu[43], actualul Arhiepiscop, era și Episcopul nostru. Numai că, locuind la Curtea de Argeș, Episcopul Calinic era perceput de toți ca cineva din afară, de departe, pe când, atunci când a venit Episcopul Galaction, care stătea cu noi, la Alexandria, a fost o noutate. Una cu care trebuia să ne învățăm. Pentru că vedeam peste tot Preoți, dar nu mai văzuserăm un Episcop, care să ne viziteze atât de des.

Nu știu când am vorbit pentru prima oară cu Preasfințitul Părinte Galaction, dar mi-au rămas în minte dățile când am mers la locuința sa pentru a cere binecuvântare pentru studii. Adică pentru a mă înscrie la Facultate, și apoi la Master și Doctorat. Și înainte ca să discut cu dumnealui, m-am împrietenit cu pisicul bă-

---

[41] *Cf.* http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/9106.
[42] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Galaction_Stângă.
[43] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Calinic_Argatu.

trân din anticamera Episcopului, care se întindea pe unde dorea, și m-am odihnit interior în atmosfera plină de pace a casei sale.

Am fost uimit de la bun început că îmi cunoștea numele întreg, deși mă vedea pentru prima oară. Apoi mi-am dat seama că ne cunoștea la toți numele și știa date despre viața noastră. Și că, atunci când slujește împreună cu noi, ne spune tuturor pe nume. Lucru care m-a învățat să iau foarte în serios orice discuție cu cineva. Orice primă discuție cu cineva anume. Pentru că, mai înainte să te întâlnești cu cineva pentru prima oară, trebuie să afli date esențiale despre el, de care trebuie să ții cont în cadrul conversației. Sau trebuie să fii foarte atent la orice detaliu pe care ți-l spune, pentru că ai nevoie de el pentru viitor, pentru pictarea chipului interior al celui din fața ta.

Discuțiile noastre au fost întotdeauna scurte, la obiect, dar clarificatoare și odihnitoare pentru mine. Pentru că Episcopul Galaction privește prin tine când îți vorbește și ține cont de puterea ta de înțelegere și de starea ta de spirit. Însă, se bucură mult, când vede că prosperi duhovnicește, că ai râvnă pentru slujirea lui Dumnezeu și când știi să fii elegant și pașnic în relațiile tale cu toți oamenii.

M-a binecuvântat cu încredere de fiecare dată și eu am simțit din plin rugăciunea sa în studiile mele și în cercetarea mea științifică și în scrisul meu. Când a fost să mă hirotonească Diacon, am mers împreună cu soția mea la dumnealui, i-am dus dosarul și mi-a comunicat, în scurt timp, ziua și locul unde voi fi hirotonit. Și pentru că atunci era prezent și Preasfințitul Irineu Popa[44], actualul Mitropolit, acela m-a hirotonit Diacon.

După hirotonia întru Diacon, Episcopul Galaction mi-a spus să îl sun într-o anume zi. L-am sunat de

[44] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Irineu_Popa.

la un telefon public (pe atunci încă existau telefoane publice, cu cartelă electronică plătită) și, ca și când aștepta să îl sun, mi-a spus: „Sâmbătă, pe 17 septembrie 2005". Pe atunci, dumnealui avea 52 de ani, iar eu aveam 28 de ani. Și în CVul meu[45] am inserat, în format audio, glasul său de la hirotonia mea întru Preot și de la hirotesia mea întru Duhovnic. Înregistrat cu un reportofon de mână, cu casetă, care avea un defect de redare. Doamna Preoteasă, în Biserică, de la distanță, a înregistrat cele două file audio, dar se aude destul de bine slujirea sa.

Și în acest punct al predicii mele o să îi enervez pe cei care cred contrariul: niciodată Episcopul meu, Preasfințitul Părinte Galaction Stângă, nu mi-a cerut vreo sumă de bani pentru ca să mă hirotonească sau pentru ca să-mi facă vreun favor. Repet: Niciodată! Pentru că în toate întâlnirile și discuțiile cu dumnealui, înainte și după hirotonia mea întru Preot, au primat lucrurile principiale, teologice, duhovnicești și nimic altceva. Și asta m-a mângâiat și mă mângâie duhovnicește. După cum n-a existat vreun Profesor, la toate nivelurile de învățământ prin care am trecut în viața mea, care să îmi fi cerut vreodată mită. Și acest lucru e iarăși o mare bucurie și binecuvântare. Pentru că nu pot să spun nimic rău despre cineva în această privință.

Tocmai de aceea, eu mizez pe sinceritate și pe omenie în toate relațiile mele cu oamenii. Pentru că avem nevoie cu toții de prietenie și de sinceritate, de ajutor și de bunăvoire față de noi în toate zilele vieții noastre.

...Teleormanul avea Biserici, dar nu avea Mănăstiri vii până să vină Episcopul Galaction Stângă. Mona-

---

[45] Idem: https://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-dr-dorin-octavian-piciorus/.

hismul nostru intrase în ruină de vreun secol și ceva. Pe la anul 1820, Mănăstirea *Sfântul Arhanghel Mihail* de la Plăviceni devenise Biserică de mir[46]. Mănăstirea *Sfântul Mare Mucenic Dimitrie* de la Coșoteni era sfințită în 1647, fiind zidită pe locul uneia de sec. 14[47], iar de la 1864, în urma secularizării averilor mănăstirești, ea își pierde toate averile[48]. A existat o Mănăstire și la Didești, devenită Schit în 1705[49].

Însă, venind Episcopul Galaction, a reîntemeiat Monahismul în pământul nostru, înființând Mănăstiri în mai multe locuri. Mănăstirea Adămești e la Nanov[50], Mănăstirea Sfântului Fanurios e la 5 kilometri depărtare de Siliștea-Gumești[51], de localitatea unde s-a născut Marin Preda pe 5 august 1922[52]. Mănăstirea Coșoteni, de lângă Roșiori de Vede, a fost reactivată în 2014[53]. Mănăstirea de la Crângu, de lângă Turnu Măgurele, a apărut în 2002[54]. Tot în 2002 e reactivată Mănăstirea Plăviceni[55]. În aprilie 2004, la Țigănești, e înființată o

---

[46] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Mănăstirea_Plăviceni.

[47] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Mănăstirea_Coșoteni.

[48] *Cf.* https://coltisorderomania.ro/2020/06/06/manastirea-cosoteni-cel-mai-vechi-lacas-de-cult-din-teleorman/.

[49] *Cf.* http://www.impact-tour.eu/obekti/obekti-v-romania/culturaltouristresourcesro-99/?lang=ro.

[50] *Cf.* https://www.facebook.com/Mănăstirea-Adămești-100969975346671/.

[51] *Cf.* https://www.wikiwand.com/ro/Schitul_Sfântul_Fanurie,_Teleorman.

[52] *Cf.* https://www.wikiwand.com/ro/Marin_Preda.

[53] *Cf.* https://www.wikiwand.com/ro/Mănăstirea_Coșoteni.

[54] *Cf.* https://m.facebook.com/1488834671377209/posts/1567408496853159/?_rdr.

[55] *Cf.*

Mănăstire închinată Sfântului Mare Mucenic Gheorghios[56]. În 2009, la Tătărăștii de Sus, Curtea întărită a Bălăcenilor devine o Mănăstire închinată Sfintei Mare Mucenice Ecaterini[57]. Mănăstirea Pantocrator, de la Drăgănești-Vlașca, e cea mai impozantă, pentru că în ea s-au investit cei mai mulți bani. Ea apare în 2012 în locul unui spital abandonat[58]. O alta, închinată Dumnezeului nostru treimic, e tot în Drăgănești-Vlașca, fiind începută în 1998 pe locul unui conac boieresc[59]. Mănăstirea Brânceni a fost începută tot în 1998 și e închinată Sfântului Ioannis Botezătorul[60]. Pe când Mănăstirea Năsturelu se înființează în 2003 pe locul unei foste ferme de Stat[61].

Se zidesc noi Biserici, reapar Mănăstirile în Teleorman, Preasfințitul Galaction îi hirotonește pe mulți dintre colegii mei de Seminar, înființează editura *Cartea Ortodoxă*[62], apoi revistele *Biserica Ortodoxă* (semes-

https://www.wikiwand.com/ro/Mănăstirea_Plăviceni.

[56] *Cf.*
https://www.crestinortodox.ro/biserici-manastiri/manastirea-sfantul-gheorghe-tiganesti-68020.html.

[57] *Cf.*
https://www.crestinortodox.ro/biserici-manastiri/manastirea-tatarasti-sfanta-ecaterina-127321.html.

[58] *Cf.* https://adevarul.ro/locale/alexandria/manastirea-pantocrator-draganesti-vlasca-lacas-ridicat-credinta-adaposteste-moastele-sfintei-maria-magdalena-1_574aa8ae5ab6550cb86bd32c/index.html.

[59] *Cf.*
https://amfostacolo.ro/impresii9.php?iid=65926&d=o-zi-in-alexandria-si-imprejurimi--alexandria.

[60] *Cf.*
https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-branceni-117568.html.

[61] *Cf.* http://www.manastireanasturelu.ro/.

[62] Prezența produselor ei editoriale pe eMAG:

trială) și *Credința Ortodoxă* (cu apariție lunară)[63], binecuvântă apariția multor cărți teologice și e gazda la diverse întruniri teologice și culturale. Fiind pentru noi liantul duhovnicesc, omul care ne unește și ne ține împreună în Biserica lui Dumnezeu.

Și așa am ajuns la ziua de azi, când s-au împlinit 25 de ani de Episcopat ai Preasfințitului Părinte Galaction Stângă și, implicit, 25 de ani de când există Episcopia Alexandriei și a Teleormanului! La vârsta de 68 de ani și la 25 de ani de Episcopat, Părintele Episcop Galaction este exemplul nostru de slujire și de închinare, modul său de predicare fiind o continuă coborâre către oameni. Adesea i se impută „limbajul bisericesc învechit", adică folosirea în predici doar a cuvintelor de bază, a celor cunoscute de către toți, pentru că vrea să fie înțeles de către toți. Însă e o mare artă să faci asta tot timpul și e o continuă coborâre față de neputințele oamenilor!

Uneori, când predic, mă concentrez la ce am de zis și uit nivelul oamenilor din fața mea, vorbind ca pentru mine. Dar îmi dau seama, în scurt timp, că oamenii nu mă pot urma în înțelegere, pentru că nu au specializarea mea lingvistică. Și de aceea spun că e o mare artă și o mare grijă față de oameni să vorbești pe înțelesul tuturor, pentru că necesită o continuă și iubitoare coborâre spre ei.

Atenția la detalii, gustul pentru frumos, bunul simț profund în relația cu tine, cultivarea păcii între oameni, ironia bucuroasă în loc de certarea cu duritate, glumele cu sare spuse în cadru intim sunt atuurile Episcopului nostru în relațiile sale cu oamenii. Mi-am propus adesea să stau neclintit ca dumnealui la rugăciune și atunci când slujesc și nu mi-a ieșit mai deloc.

---

https://www.emag.ro/brands/brand/editura-cartea-ortodoxa.

[63] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Galaction_Stângă.

Pentru că eu sunt o ființă poetică și comunicativă și când slujesc, și sunt înclinat să intru imediat în relație cu cineva din jurul meu.

Îmi place discreția sa despre viața sa intimă și despre biografia sa, dar, totodată, și poveștile despre sine pe care ni le spune. De aceea, cu toate că îl cunosc de 25 de ani, Episcopul Galaction e pentru mine o taină. Pentru că resorturile interioare ale ființei sale îmi scapă. Însă intuiesc faptul că rugăciunea și asceza sa îl țin viu, îl țin în lucrare, că întâlnirile cu oamenii îl dinamizează mult și, mai ales, realizările duhovnicești, editoriale și ctitoriale.

E un om frumos când zâmbește, când e bucuros, și atunci i se vede sufletul pe față. Dar și când e adâncit în gânduri și îndurerat se vede, pentru că sufletul său suferă. Și și-a însușit foarte bine modul nostru de-a vorbi și de a se manifesta, încât n-am avut niciodată senzația că nu e teleormănean. Pentru că a empatiza cu oamenii e consecința faptului de a-i înțelege. Și îi înțelegi, numai dacă te pui cu totul la dispoziția lor.

Episcopul Galaction e omul care are ușa deschisă pentru toată lumea, așa cum spunea într-un interviu al său[64]. Eu însumi am fost martorul, adesea, ale acestor întâlniri ale sale cu oamenii. Mă duceam să vorbesc cu dumnealui, eram primit în anticameră, la Episcopie, și acolo mă întâlneam cu totul felul de oameni, nu doar cu Preoți de-ai noștri. Și vorbea cu fiecare în parte, până când omul era mulțumit, fără să fie vorba de vreo audiență scorțoasă bătută în cuie.

Pentru că Episcopul nostru vorbește cu oamenii, slujește peste tot pe unde se duce, predică pe înțelesul

---

[64] Aici: https://ziarulteleormanul.ro/interviu-cu-ps-galaction-stanga-episcopul-teleormanului-si-alexandriei-alti-preoti-nu-si-au-dorit-functia-de-protopop/.

tuturor, primește să stea la masă cu cei care se bucură de dumnealui, mâncând în rând cu toți, dar plecând primul dintre toți de la masă, nu înainte de a ne ruga pe noi să continuăm, să stăm mai departe acolo, pentru ca să mai vorbim unii cu alții. Și atunci te simți în largul tău dimpreună cu dumnealui la masă! Pentru că nu te contorizează, nu stă cu ochii pe tine, ci se comportă de un firesc uluitor, ca și când am fi stat împreună la masă în fiecare zi.

Așa că azi, iubiții mei, mă bucur mult pentru această zi sfântă, pentru această zi de împlinire duhovnicească, pentru că e realizarea lui Dumnezeu cea bună în mijlocul nostru. Începem, cu harul lui Dumnezeu, noul an bisericesc, dar și un nou an al Episcopiei noastre, adică al viitorului nostru duhovnicesc. Pentru că viața Bisericii este ierarhică și, în același timp, este plină de slujire, de conslujire sfântă. Întreaga ierarhie bisericească slujește la un loc și se bucură la unison de Dumnezeul mântuirii noastre, pentru că izvorul vieții și al nemuririi noastre este Dumnezeu. Dumnezeul Cel veșnic, Cel care a făcut și face toate și Care ne ține pe noi întru existență e Cel Căruia noi Îi slujim. Și dacă Îi slujim cu bucurie și cu sfințenie, atunci suntem lumină mare pentru toți.

În acest septembrie 2021 împlinesc 16 ani de Preoție, despre care doresc să vorbesc în predicile următoare. Iar Preasfințitul Galaction Stângă este Hirotonitorul și Episcopul meu și sunt convins că știe bucuria și împlinirea pe care le trăiesc în viața preoțească. De aceea îi mulțumesc și acum pentru că sunt fiul său întru Domnul prin Hirotonie, că sunt lucrul mâinilor sale și că m-a sprijinit și mă sprijină în toate demersurile mele teologice. După cum cred că știe iubirea și recunoștința și mulțumirea mea pentru toată rugăciunea și toată

binecuvântarea sa pentru mine și familia și lucrarea mea teologică și duhovnicească.

Însă, prietenia, vorba lui Nichita Stănescu, înseamnă prezență. Iar predica mea de azi e prezența bucuroasă a mea în această zi împlinitoare. E cum mă simt eu în această zi sfântă.

Dumnezeu să îi înmulțească Părintelui Episcop Galaction puterea de slujire și de dăruire față de noi, iar pe noi să ne întărească să facem voia Lui, cu inimă lină, bucuroasă, înțelepțindu-ne mereu din pilda vieții Episcopului nostru! Pentru că mai avem încă multe de făcut pentru mântuirea noastră și a celor din jurul nostru. Amin!

Predică la începutul Anului Bisericesc [1 septembrie 2021]

Iubiții mei[65],

Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, este „Ziditorul [Δημιουργός] a toată zidirea” și El a pus „vremurile și timpurile în[tru] a Sa putere [ὁ καιροὺς καὶ χρόνους ἐν τῇ Ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ]”[66]. Și toate sunt întru puterea Sa, după cum El binecuvântă să se petreacă lucrurile, pentru că El e Ziditorul timpului, al spațiului și al întregii zidiri, al întregii creații care trăiește în veșnicie sau în timp. Pentru că El i-a zidit pe Îngeri, dar și pe oameni, și întreaga existență.

Iar astăzi, la începutul noului an bisericesc, Îl rugăm pe Ziditorul „tuturor celor văzute și nevăzute [ὁ πάντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων]”[67] să binecuvânte „cununa anului [τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ]”[68], adică tot anul care începe acum. Pentru că, aidoma unei cununi, a unui cerc, anul bisericesc începe la 1 septembrie 2021 și se termină la 31 august 2022. Începe într-un an calendaristic și se sfârșește în următorul. Iar dacă vrem să punem cununa anului bisericesc pe capul nostru sau să ne îmbrăcăm în veșmântul său cel strălucitor, atunci trebuie să ne nevoim duhovnicește tot anul, pentru ca să dobândim biruințe duhovnicești împotriva timpului.

Căci Domnul ne-a spus că „destul [îi este] zilei răutatea ei [ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς]” [Mt. 6, 34,

---

[65] Începută la 15. 32, în zi de luni, pe 30 august 2021. Soare, 26 de grade, vânt de 14 km/ h.

[66] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/510/sxsaintinfo.aspx.

[67] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep01.html.

[68] Ibidem.

BYZ]. Și când a spus răutate, Domnul s-a referit la greutatea ei, la modul cum îi resimțim noi, peste zi și, mai ales, la sfârșitul zilei, povara. Dar simți răutatea sau greutatea zilei, nu dacă mănânci și stai liniștit la televizor sau pe telefon, ci dacă muncești toată ziua, dacă te nevoiești toată ziua, dacă faci din ziua ta o zi de slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor.

Fiecare zi are greutatea ei ascetică, are nevoile, lipsurile și ispitele ei, iar anul se formează din fiecare zi în parte. Iar dacă vrem să ne încununăm duhovnicește, trebuie să parcurgem duhovnicește fiecare zi a vieții noastre și nu discreționar, nu doar din când în când. Pentru că încununarea noastră ține de ritmul bun, duhovnicesc, al fiecărei zile.

A fi constant în bine în viața ta înseamnă a arăta rezultate palpabile. Dacă te rogi, dacă postești, dacă citești, dacă priveghezi, dacă scrii, dacă dai milostenie în mod constant, dacă slujești lui Dumnezeu și oamenilor în mod continuu, apar fapte concrete pe fiecare zi, dar și schimbări uluitoare în ființa ta. Zilele nu trec pe lângă noi, ci prin noi, iar pe fiecare zi ne schimbăm în mod continuu, dacă Îi slujim lui Dumnezeu și le slujim și oamenilor.

Închinarea însoțită de o continuă deschidere față de oameni înseamnă continua dăruire din ceea ce ne dăruie Dumnezeu. Pe de o parte, ne închinăm Domnului și Îi slujim Lui, ne rugăm Lui liturgic, dar, pe de altă parte, când terminăm slujirea liturgică, când terminăm Slujba la Biserică sau rugăciunea noastră acasă – fiind plini de slava Lui și de bucuriile pe care El ni le dăruie și de înțelegerile Lui sfinte –, noi suntem niște oameni plini de cele ale lui Dumnezeu, plini de cele pe care le putem revărsa și în viețile altora.

– Și cum putem revărsa în alții ceea ce primim de la El?

– Prin discuțiile cu oamenii, prin scrisorile pe care le putem scrie, prin cărțile pe care le putem scrie, prin munca pe care putem să o facem împreună cu ei și în folosul lor. Pentru că putem dărui har, liniște, înțelegere, bucurie, ajutor, încredere celor din jurul nostru. Conversațiile cu oamenii, atunci când ei au nevoie realmente de ele, sunt o nespus de mare bucurie. Și am întâlnit oameni care au preferat să vorbească cu mine ore în șir, pentru că ne-am destăinuit reciproc. Și am vorbit prietenește, profund, despre diverse lucruri, pentru că sufletele noastre au nevoie de adevăr, de mărturisire, de experiența reală a vieții cu Dumnezeu și cu oamenii.

Mai întâi primești, apoi dărui! Căci nu ai ce dărui, dacă nu primești de la El. Pentru că trebuie să dărui pe „ale Tale dintru ale Tale [Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν]”[69]. Și ca să le primești de la Dumnezeu pe cele ale Lui trebuie să te faci propriu Lui, propriu vieții cu El. Pentru că El ne dăruie toate cele ale Sale, toată slava, descoperirea și înțelegerea care ne sunt de folos, dacă ne sfințim viața în relația cu El. Iar dacă nu sporim duhovnicește pe fiecare zi, deși nouă ni se pare că „le facem pe toate bine”, nu e de vină El, ci nepocăința noastră. Pentru că lucrurile lui Dumnezeu, pe cele ale Lui, le primim numai atunci când suntem văi ale ascultării de Dumnezeu, când suntem cu totul deschiși spre voia Lui. Și unde e cu totul ascultare și urmare a Lui, acolo sunt și progrese zilnice în cunoașterea Lui cea dumnezeiască.

...Iar noi începem anul bisericesc azi, la 1 septembrie, pentru că astăzi a început Dumnezeu crearea lumii și tot azi Și-a început Domnul propovăduirea Lui printre oameni[70]. Pentru că atunci când Domnul a început

---

[69] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[70] *Cf.* https://basilica.ro/de-ce-anul-nou-bisericesc-incepe-la-1-septembrie/.

să ne vorbească, El a început să ne rezidească duhovnicește. Și dacă Îl ascultăm pe El în vorbirea Lui către noi, atunci ne schimbăm duhovnicește în mod continuu, pentru că El ne învață cum să ne sfințim în mod continuu.

Cununa anului bisericesc, ca și inelul Nunții, este un continuum. Toate zilele anului sunt la un loc, sunt un singur buchet liturgic, anul cu totul e închinat Domnului, după cum inelul de la mâna noastră, a celor căsătoriți, ne spune că nu există nicio clipă fără relația cu soția și cu familia noastră. Pe de o parte, ne dăruim cu totul Domnului în cununa anului bisericesc, dar ne dăruim și soției, familiei, societății prin inelul Nunții. Ne-am ales să fim oamenii Bisericii și oameni sociali în același timp, de aceea noi ne trăim viața între casă, Biserică și locul de muncă. Pentru că vrem să închinăm fiecare zi a vieții noastre lui Dumnezeu și să ne bucurăm împreună cu oamenii, cu confrații noștri.

De aceea, vă doresc multă atenție, mult echilibru, multă râvnă pentru voia lui Dumnezeu în noul an, dar, mai ales, să fiți constanți în tot ceea ce faceți! Să nu faceți într-o zi cu carul, epuizându-vă mental și trupește, iar zile la rând să uitați că sunteți creștini! Însă, pentru a fi constanți în viața cu Dumnezeu trebuie să trăiți metoda liturgică a Bisericii. Adică, să vă treziți dimineața cu rugăciunea în suflet, să vă rugați îndelung, toată ziua să vă gândiți doar la cum să sporiți duhovnicește și să încheiați ziua iarăși cu rugăciune, cu mărturisire de sine în fața lui Dumnezeu, cu pocăință.

Dacă slujesc într-o zi anume, orice Slujbă aș face e pentru mine izvor de teologie și de înțelegere sfântă. Apoi mănânc, mă odihnesc puțin, și încep să scriu, să citesc, să traduc, să mă rog, și asta până nu mai pot de oboseală și mă culc. Dar dacă întreaga zi e pentru studiu și pentru scris, atunci numai asta fac toată ziua și o mare

parte a nopții, bucurându-mă din destul de înțelegeri sfinte. Pentru că rugăciunea îndelungă, citirea îndelungă, scrisul îndelung sunt adevărata odihnă și realul concediu al ortodoxului. Și dacă am învăța cu toții acest mod sfânt de viețuire, n-am mai dori nimic altceva, pentru că el ne împlinește cu totul.

Vă doresc la mulți ani, multă putere de slujire și de nevoință, multă bucurie și pace, și Dumnezeu să ne bucure pe toți după marea Sa iubire de oameni! Și să împărtășim mereu din cele ale Sale, pentru ca toți să ne bucurăm de darurile lui Dumnezeu față de noi! Amin.

Predica la 16 ani de la Hirotonia întru Diacon [4 septembrie 2021]

Iubiții mei[71],

în Biserica vechii făgăduințe, leviteii [λευῖται], atunci când intrau să lucreze lucrurile Cortului mărturiei [τὰ ἔργα τῆς Σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου], erau curățiți și dați înaintea Domnului [ἔναντι Κυρίου] [Num. 8, 15, LXX]. Ei nu se alegeau pe ei înșiși, ci erau aleși, curățiți și puși înaintea Domnului ca să Îi slujească Lui. Pentru că toți cei care slujeau Cortului trebuia să fie vrednici de revelarea lui Dumnezeu, pentru a mărturisi despre ea.

În Biserica noii făgăduințe, în Biserica Evangheliei mântuirii noastre, Diaconii sunt aleși și hirotoniți prin rugăciune [F. Ap. 6, 5-6, BYZ], pentru ca ei să slujească Domnului. Pentru că Diaconia, prima treaptă a Preoției creștine, e introducerea dumnezeiască, a unui bărbat credincios și experimentat, în slujirea lui Dumnezeu. Și el e introdus, de către Episcopul său hirotonitor, în slujirea lui Dumnezeu prin hirotonirea lui întru Diacon.

Hirotonia este publică, se săvârșește în interiorul Dumnezeieștii Liturghii, în Biserică, înaintea tuturor, pentru că Diaconul va sluji tuturor membrilor Bisericii. Iar comunitatea de credință trebuie să îl recunoască de aici încolo ca având acest statut: de Părinte Diacon, adică de Slujitor al lui Dumnezeu în prima treaptă a Dumnezeieștii Preoții.

---

[71] Începută la 16. 11, în zi de marți, pe 31 august 2021, de Ziua Limbii Române, în ultima zi a anului bisericesc și, în primul rând, de pomenirea cinstitului brâu al Născătoarei de Dumnezeu. Soare, 29 de grade, vânt de 10 km/ h.

Dar Biserica nu va afla ce a trăit Diaconul lui Dumnezeu atunci când a fost hirotonit sau cum își trăiește el slujirea sa sacramentală cea de fiecare zi, decât numai atunci când el va predica despre aceste lucruri de taină ale vieții sale. Căci, deși hirotonia Diaconului e publică și o poate vedea oricine din afară, ea se trăiește înăuntru. Pentru că cel care o primește cu vrednicie e schimbat dumnezeiește în cadrul ei și e curățit, luminat și sfințit pentru a-I sluji Domnului, pentru că primește puterea de a-I sluji Lui.

În capitolul al 16-lea din Numerele, un anume grup de oameni a contestat Preoția lui Dumnezeu, i-a contestat pe Slujitorii lui Dumnezeu de la Cortul mărturiei și aceștia s-au considerat și ei „preoți". S-au considerat „preoți", fără ca să fie Preoți. Fapt pentru care au vrut să aducă „jertfă" împreună cu Preoții lui Dumnezeu [Num. 16, 18, LXX]. Dar când au îndrăznit să facă această nelegiuire imensă, acest afront necredincios la adresa lui Dumnezeu, atunci S-a arătat Dumnezeu întru slava Lui întregii adunări [Num. 16, 19, LXX], însă a vorbit numai lui Moisis și lui Aaron [Num. 16, 20, LXX], Sfinților Lui Slujitori. Și le-a spus: „Separați-vă din mijlocul adunării acesteia [ἀποσχίσθητε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης] și îi voi nimici cu totul pe ei deodată [καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰς ἅπαξ]!" [Num. 16, 21, LXX]. Pentru că pedeapsa pentru stricarea Preoției lui Dumnezeu e moartea.

Și pentru că Sfinții lui Dumnezeu au mijlocit pentru popor [Num. 16, 22, LXX], n-au mai fost pedepsiți toți, ci doar cei vinovați: aceia care se credeau „preoți", fără ca să fie Preoți.

– Și cum au fost pedepsiți cei vinovați, cei care au batjocorit Preoția lui Dumnezeu?

– În acest fel înfiorător au fost pedepsiți: „Și a fost deschis pământul și i-a înghițit pe ei [καὶ ἠνοίχθη ἡ γῆ

καὶ κατέπιεν αὐτοὺς] și casele lor și pe toți oamenii cei fiind cu Core și pe dobitoacele lor [καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας μετὰ Κορε καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν]. Și au coborât ei și câți este [erau] ai lor vii întru Iad [καὶ κατέβησαν αὐτοὶ καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῶν ζῶντα εἰς Ἄδου] și i-a acoperit pe ei pământul și au pierit din mijlocul adunării [καὶ ἐκάλυψεν αὐτοὺς ἡ γῆ καὶ ἀπώλοντο ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς]" [Num. 16, 32-33, LXX] lui Israil.

Rețineți formularea Scripturii: I-a înghițit pământul de vii și au coborât întru Iad!...Pentru că au murit în păcatele lor, pentru că au murit nepocăiți. Și toți care murim astfel, toți care murim în păcatele noastre nepocăite, mergem în Iad ca și ei...

Cu alte cuvinte, nu te poți juca cu Preoția lui Dumnezeu! Iar cine se joacă de-a Preoția, cine o batjocorește, cine luptă împotriva ei, cine se face Preot doar pentru bani și pentru stima oamenilor, dar fiind indiferent față de sfințenia ei cea prea mare și față de mântuirea oamenilor, sfârșește foarte rău, adică în Iad. Și nu sfârșește numai el rău, ci și cei din familia lui, din neamul lui, din cunoscuții lui. De ce? Pentru că nimeni nu l-a oprit din păcătuirea sa pe Preotul orbit de păcate! Au tăcut, i-au zâmbit, l-au lăsat în pace, s-au complăcut cu starea materială bună și au crezut că scapă. Dar nimeni nu scapă de urgia lui Dumnezeu, dacă nu se pocăiește toată viața lui! Toți vom da seama pentru toate păcatele noastre, dacă nu ni le vom recunoaște acum, cu pocăință, și nu ne vom pocăi pentru ele toată viața care ne-a mai rămas.

Κορε [Core] este transliterarea lui קֹרַח [Korah] și înseamnă gheață[72]. Iar dacă ai inima de gheață, dacă ai inima calculată, rece, trufașă și ochii tăi se uită doar după bani și după laude deșarte, nu Îi poți sluji lui Dumnezeu. Pentru că El cere Slujitori evlavioși față de nu-

[72] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Korah.

mele Domnului [Sof. 3, 12, LXX]. El cere ca să Îi slujim Lui întru frica Sa și bucurându-ne de El întru cutremurare dumnezeiască [Ps. 2, 11, LXX].

Pentru că Diaconul Bisericii trebuie să fie cinstit, sincer, nebețiv, nelacom [I Tim. 3, 8, BYZ], „având taina credinței în[tru] conștiința cea curată [ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει]” [I Tim. 3, 9, BYZ] a sa.

– Și care e taina credinței la care se referă Sfântul Pavlos?

– E, deopotrivă, învățătura Bisericii și întreaga viață de sfințenie a ortodoxului. Pentru că nu poți să ai conștiința curată, fără să te mustre pentru vreun păcat, dacă nu ai toată credința și evlavia Bisericii în tine. Numai când ne asumăm toată credința, evlavia și slujirea Bisericii, când ne asumăm tot modul de a fi al creștinului, atunci conștiința noastră se liniștește, se umple de pace, pentru că se curățește mereu.

Viața după conștiință e viața după luminarea lui Dumnezeu. Și nu poți să vii la Preoție fără chemarea și luminarea lui Dumnezeu. După cum nu te poți face orice altceva în viața asta, dacă nu te luminează Dumnezeu. Căci dacă Dumnezeu nu binecuvântă munca ta, serviciul tău, osteneala ta, muncești în zadar, muncești fără folos, fără odihnă interioară, fără pace.

Părintele Arhidiacon Petru I. David, Profesorul și Îndrumătorul nostru[73], care ne-a făcut să conștientizăm nevoia continuă de slujire și de predicare, a fost pentru mine primul contact cu un Diacon bătrân, cu experiență. Verva lui în predică, dinamismul său liturgic în cadrul Slujbelor, eleganța mișcărilor sale liturgice, dar și

---

[73] A se vedea:
https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/parintele-petre-i-david-sau-diaconia-care-tindea-spre-desavarsire-28201.html.

vehemența pe care o avea, atunci când ieșeam din atmosfera liturgică, m-au făcut să simt râvna lui diaconală. Râvna lui pentru a-I sluji Domnului. Pentru că trebuie să vezi un asemenea om și o asemenea slujire, ca să te aprinzi și tu din flacăra râvnei lui.

În paralel cu Părintele Profesor David, am început să cunosc râvna diaconală a Părintelui Arhidiacon Ioan I. Ică jr.[74] pentru carte, pentru traducerile și studiile teologice. Cărțile editurii sale[75] mi-au devenit prietene de la sine, în mod imediat, chiar dacă am polemizat și nu pot fi de acord cu multe din pozițiile sale teologice. Dar nu pot să nu fiu prieten cu munca sa teologică și cu ritmul său editorial și cu consistența sa editorială.

De la Arhidiaconul Petru m-am aprins de râvna pentru slujire, iar de la Arhidiaconul Ioan m-am aprins de râvna pentru editarea și publicarea de carte teologică. Lângă primul am trăit în anii studenției, lângă ultimul trăiesc cu cărțile sale pe lângă mine și privindu-l prin ceea ce publică.

Și am vrut să evoc doi Diaconi ai Bisericii din vremea noastră, care m-au învățat în mod preponderent lucruri bune, pentru a sublinia faptul că exemplele autentice influențează în mod continuu. Luminile nu se pot ascunde! Oamenii plini de râvna lui Dumnezeu fac valuri în conștiința noastră întotdeauna. Numai noi trebuie să știm să ne oprim în fața lor, să îi privim și să le contemplăm viața și lucrarea.

...Mai înainte ca să scriu această predică, am dormit puțin, dar m-am trezit din somn cu acest vis frumos. Pentru că pe mine mă mângâie de fiecare dată, mă bucură mult. E pentru a nu știu câta oară când o visez pe mamaia Floarea, pe femeia care m-a crescut și m-a educat, că învie în sicriu, înainte de a fi îngropată. Și cel

---

[74] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Ioan_Ică_Jr.
[75] Editura Deisis: https://edituradeisis.ro/.

mai interesant e că o visez în curtea noastră de la Scrioaștea și acolo învie, în tot felul de locuri neașteptate. De data asta sicriul era cu capul spre răsărit, dar cu fața spre mine. Era îmbrăcată, pusă în sicriu, acoperită la față cu voalul care se practică la noi, numai că de data asta el era netransparent...și eram doar eu și ea. În plină zi, afară, în curte...

Și, deodată, o văd înviind, o văd umplându-se de viață și încercând să își dea voalul de pe față! Și eu izbucnesc în bucurie și merg spre ea, strigându-i: „O, ai înviat! Ești aici cu mine!”...Și așa m-am trezit din puținul somn de la amiază!...

Dar nu e deloc întâmplător visul!...Nu, nu e deloc întâmplător!...Pentru că primul om de pe lume care m-a învățat să fiu diaconal a fost ea, mamaia Floarea Piciorus[76]. Ea era în întregime slujire, în întregime atenție la nevoile noastre, în întregime jertfire pentru alții. Din prima clipă a Preoției mele, de când i-am putut fi Duhovnic, și până la sfârșitul vieții ei, ea m-a slujit și m-a ascultat ca pe Preotul lui Dumnezeu. Făcea abstracție de faptul că m-a crescut și că mă cunoștea ca nimeni altcineva, dar, pentru că acum eram Preot, nu mi-a ieșit niciodată din cuvânt. Căci acum aștepta ca eu să îi spun ce să facă, deși ea știa foarte bine ce să facă și ce să spună.

Și pentru smerenia și ascultarea ei, pentru râvna ei continuă de a-I sluji Domnului, Dumnezeu a mântuit-o, alături de bărbatul ei, pentru că amândoi s-au făcut frumoși prin suferință și prin iubire. Iubindu-ne până la

---

[76] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2019/11/08/predica-la-parastasul-de-7-ani-al-bunicii-mele-floarea-piciorus-8-noiembrie-2019/. Aici aveți una dintre fotografiile ei: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10164474083425594&set=pb.822430593.-2207520000..&type=3.

capăt pe mine și pe Doamna Preoteasă și suferind toate durerile bolilor lor până la capăt. Căci, de fapt, lecția slujirii, a Diaconatului, aceasta este: că trebuie să Îi slujești Domnului toată viața ta și să adormi întru pacea Lui.

Simt în mine vii urmele Diaconatului, care s-au împreunat în mod duhovnicește cu Preoția. Când nu mai ești Diacon, pentru că ești făcut Preot, părăsești doar orarul îngeresc. Însă orarul e un epitrahil descusut. Pentru că hitonul și mânecuțele diaconale sunt pe dedesubtul epitrahilului și al felonului. După cum, Episcopul, are hitonul, mânecuțele și epitrahilul pe sub sacos și omofor.

– De ce?

– Pentru ca să nu uite niciodată treptele pe care le-a trăit anterior! El e acum Episcop, dar cândva a fost Preot și, mai întâi, Diacon. Iar dacă nu ești cu totul Diacon și, apoi, cu totul Preot, dacă nu le trăiești la cote mari de sfințenie, nu te simți împlinit nici ca Episcop. Pentru că fiecare treaptă a Preoției are taina ei, are experiența ei unică, pe care trebuie să o afli. Și ca să o afli trebuie să te smerești continuu înaintea lui Dumnezeu.

Căci toată înțelegerea și harisma vin din smerenie și din curăție. Pe cât te smerești înaintea Domnului și pe cât râvnești pentru curăție și sfințenie, pe atât ești luminat de Dumnezeu din destul. Nu câștigăm nimic dacă ne încredem, dacă ne lăudăm pe burta goală, dacă avem închipuiri păcătoase despre noi înșine. Trebuie să ne pocăim, trebuie să ne lăsăm cu totul în mâna lui Dumnezeu, trebuie să așteptăm de la El totul, și numai așa vin marile înțelegeri și simțiri și vederi dumnezeiești în viața noastră. Ele vin atunci când Îl dorim pe El și nu darurile Lui! Pentru că atunci când Îl avem pe El în noi, prin slava Lui, avem totul, dar atunci când vrem doar

darurile Lui, dar nu și pe El, vrem puțin și în mod nerecunoscător.

Și am învățat în acești sfinți ani de Preoție, în mod fundamental, tocmai acest lucru: să nu îmi fac proiecte de viitor, pentru că proiectele Lui de viitor sunt incomparabil mai grandioase și mai împlinitoare decât ale mele. Să nu îmi fac griji, să nu îmi fac frici deșarte, ci să țin la pacea mea și la timpul muncii mele cu dinții, cu toți dinții, metaforic spus. Pentru că timpul pe care îl am la dispoziție pentru a scrie, a traduce, a corecta și a edita e puțin, iar fără pacea lui Dumnezeu în mine nu pot crea nimic. De aceea, mizez pe pace, pe înțelegere, pe muncă, pe împlinirea interioară pe care o aduc munca și asceza, pe prietenie, pe sfințenie. Mizez totul pe Dumnezeu și pe voia Lui cu mine și cu întreaga Sa creație. Pentru că această încredere nețărmurită în El e coloana vertebrală a vieții, a slujirii și a operei mele.

Preoția se face împreună cu oamenii și pentru oameni, dar, în primul rând, ea se face împreună cu Dumnezeu și pentru El. Și dacă așteptăm de la Dumnezeu toată luminarea și călăuzirea noastră, neîncrezându-ne în mintea și în experiența noastră, vom fi bulversați pe fiecare zi. Pentru că vom afla, vom înțelege, vom trăi, ne vom bucura la cote pe care nu ni le-am imaginat niciodată. Absolut niciodată.

Vă doresc multă pace și binecuvântare de la Dumnezeu! Vă mulțumesc pentru că îmi sunteți aproape, pentru că mă citiți, pentru că mă ascultați, pentru că mă credeți, pentru că aveți încredere în mine! Iar Dumnezeu, cu siguranță, vă va răsplăti toată această revărsare a inimii față de mine în mod însutit. Amin!

Predica la Duminica a XI-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[77],

sunt plin de bucuria acestor sfinte zile, de bucuria comuniunii dumnezeiești. Pentru că bucuria reală e bucuria care se naște din comuniunea cu Dumnezeu și cu oamenii. Atunci când Dumnezeu ne bucură cu slava Lui, inima noastră se face foarte cuprinzătoare, pentru că bucuria cea veșnică, bucuria lui Dumnezeu, face inima noastră un cer nesfârșit. Și când toată ființa ta e plină de bucuria lui Dumnezeu, atunci nu vrei nimic altceva decât să te odihnești în continua mulțumire adusă lui Dumnezeu.

Bucuria sfântă este o mare odihnă interioară. Cei care caută puterea, autoritatea pentru ea însăși, cred că a stăpâni peste alții înseamnă a fi împlinit. Dar adevărata împlinire nu e când îi stăpânești pe alții, ci când ești stăpânit de slava lui Dumnezeu, când ești locuit de către El. Și când suntem locuiți de către El, noi nu suntem puternici, ci, dimpotrivă, smeriți, plini de simțirea neputinței noastre, a fragilității noastre, a efemerității noastre.

Cel puternic prin prisma funcției sau a averii sale își găsește împlinirea sa în aceea că ceilalți îl ascultă, i se supun, îl urmează. Dar împlinirea lui este exterioară, pentru că ține de ceea ce fac alții pentru el, nu de ceea ce face el pentru alții. Când nu mai e ascultat, el e trist. Când nu mai e urmat, el se umple de îngrijorare. Când nu mai e vorbit de bine, el se umple de singurătate.

---

[77] Începută la 7. 48, în zi de joi, pe 2 septembrie 2021. Soare, 14 grade, vânt de 5 km/ h.

Însă, cel locuit de Dumnezeu, care se simt fragil ca frunza în vânt și, în același timp, are puterea interioară de a depăși toate greutățile, nu își are împlinirea lui în afară, ci înăuntru. Și împlinirea lui e aceea că Dumnezeu locuiește cu el. Puterea lui e Dumnezeul lui. Și puterea lui e aceea care îl face slab, care îl face smerit, pentru că Dumnezeu îl smerește nu prin tăria Lui în primul rând, ci prin mila și iubirea Lui față de el.

Când omul puternic e scos din funcția lui sau e deposedat de averea lui, care erau tăria lui, el se simte pierdut. Nu mai e respectat, nu mai primește foloase necuvenite, nu mai e chemat de toți ca mai înainte. Și pentru că alții trebuia să facă lucruri pentru el, acum, când nu mai fac, el nu-și mai găsește rostul social. Căci se lipise de ceea ce avea, crezând că ceea ce are, aceea și este.

Însă, noi nu suntem în primul rând Președinți, Miniștri, Senatori, Profesori, Doctori, Procurori, Comisari, Ierarhi, Stareți, Protoierei, Parohi, ci oameni. Iar poziția socială nu îți oferă identitate reală, dacă tu nu te clădești ca om, ca om real în primul rând. Dacă te agăți de funcție, de poziția ta socială, de autoritatea temporară pe care o ai, și mizezi pe ea în detrimentul creșterii tale interioare, nu vei fi altceva decât o mare decepție. Pentru că nu funcția te face om, ci relația ta cu Dumnezeu și cu oamenii te face om real.

Cei care disprețuiesc Biserica lui Dumnezeu, care nu o mai găsesc relevantă pentru azi, de fapt nu mai găsesc relevantă propria lor umanitate și creșterea lor în sfințenie. Își asumă că sunt niște brute, niște instinctuali „rafinați” care mimează bunele moravuri, își trăiesc depravarea ca pe o „împlinire” și vânează orice moment, orice oportunitate pentru a parveni. Pentru că, fiind la antipodul Bisericii, consideră satanismul un mod de viață – și satanismul e viața lor la întâmplare –, iar nu

sfințenia, nu continua personalizare în relația cu Dumnezeu și cu oamenii. Căci dacă nu ești cu Dumnezeu, nu poți fi cu altcineva decât cu demonii, cu cei care te învață să I te împotrivești, să I te împotrivești continuu lui Dumnezeu. Să I te împotrivești voii Lui cu noi, adică vieții sfinte, vieții trăite împreună cu El.

De aceea, Domnul ne amintește în Evanghelia de azi [Mt. 18, 23-35] că va veni o zi când El „are să Se socotească [în] cuvânt cu slujitorii Săi [συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων Αὐτοῦ]" [Mt. 18, 23, BYZ]. Va veni o zi când El ne va judeca pe toți. Și, la judecata Lui, noi nu vom fi așa cum voim noi, ci cum suntem noi cu adevărat. Iar dacă suntem niște păcătoși nepocăiți, niște nenorociți, atunci nu vom fi Sfinți la Judecata Lui, după cum, dacă suntem Sfinți acum, vom fi Sfinți și atunci, pentru că El Se va recunoaște în noi și în faptele noastre, căci vom fi ca El.

A trăi cu conștiința judecății lui Dumnezeu înseamnă a trăi cu conștiința creaturalității noastre. Pentru că noi suntem creația Lui, ne putem sfinți numai în relația cu El, iar ieșirea din relația cu El e o catastrofă veșnică pentru noi. Fiindcă El nu ne retrage darul vieții și al nemuririi, nu ne desființează ontologic nici după moartea noastră fizică și nici la învierea cea de obște, dar ne lasă cu starea interioară pe care noi ne-am agonisit-o aici, pe pământ, adică cu starea de Iad. Ne lasă cu ceea ce suntem noi.

Pentru că nu ar fi drept ca Domnul să ne modifice în mod arbitrar viața noastră, traiectoria ei. Dacă El, împotriva voinței noastre, ne-ar băga cu forța în Împărăția Sa, ar fi potrivnicul vieții noastre. Pentru că noi am dori una, dar El ne-ar introduce cu forța în Raiul Său. Dar dacă El ne lasă de capul nostru, dacă ne lasă să ne facem mendrele, dacă ne lasă să alegem viitorul și veșnicia noastră, atunci El e un Dumnezeu drept, pentru că

nu ne „sfințește" cu forța. Căci omul nu e predestinat de Dumnezeu la bine sau la rău, pentru că el își alege ceea ce vrea să fie. Și alegerea liberă a omului face parte din chipul lui Dumnezeu din om, din darul Său față de noi.

De aceea, darul libertății nu e o povară, ci este cea mai mare împlinire a omului, este cea mai mare bucurie a noastră. Pentru că eu îmi aleg în mod liber să trăiesc cu Dumnezeu și să mă împlinesc veșnic împreună cu El. Îmi aleg în mod liber prietenii, soția, Duhovnicul, cărțile pe care vreau să le citesc, locurile pe care vreau să le văd, proiectele pe care vreau să le fac, după cum îmi aleg în mod liber să îmi iert vrăjmașii și să îi ajut și său fiu un om darnic și iubitor cu toți oamenii.

Dacă îmi aleg să păcătuiesc, eu păcătuiesc, iar dacă îmi aleg să fac binele, eu fac binele și Dumnezeu mă sprijină să îl fac. Și pentru că libertatea stă la baza pocăinței noastre și a întregii noastre asceze, sfințenia e cea mai împlinitoare formă a libertății noastre. Pentru că nimeni nu mă obligă să mă sfințesc, dar eu, alegând sfințirea mea, mă pot sfinți la nesfârșit în relația mea cu Dumnezeu. Și atunci libertatea mea e cea mai mare împlinire a mea, pentru că mă pot sfinți la nes- fârșit, adică pot vedea cu toată ființa mea ce bunătate imensă e libertatea de a alege.

De aceea, El Se judecă în cuvânt cu noi, pentru că cere explicații de la noi. Ne lasă să vorbim înaintea Lui...Dar cine poate să Îi răspundă Dreptului Judecător, când se știe cu musca pe căciulă?! Ce explicații Îi mai putem da despre noi, când toată viața am vrut să fim drăcoși și nu bisericoși?!! Când am râs continuu de viața sfântă, când am neglijat și defăimat Biserica sistematic, când am făcut doar ce am vrut, hulindu-L în mod spurcat, cu mult satanism, pe Dumnezeu, ce scuze ne mai putem găsi înaintea Lui?!!!

Așa că vom iubi tăcerea și dacă nu vrem...Pentru că înaintea Lui vom ști deja care e partea noastră. Și partea noastră e ceea ce am dorit noi toată viața, e cea pentru care ne-am spetit toată viața. Și unii s-au muncit toată viața lor pentru Iad, pe când alții s-au jertfit toată viața lor pentru a fi proprii lui Dumnezeu. Căci s-au curățit pe ei înșiși continuu, s-au luminat și s-au sfințit continuu în relația lor cu Dumnezeu, pentru ca să fie Slujitorii Lui.

Am trăit un început prea bucuros de an bisericesc! Sunt plin de multă revărsare de bucurie sfântă. Pentru că Dumnezeu dorește să ne bucure mereu cu slava Sa cea veșnică. Dar ca să ne bucure trebuie să vrem și noi asta. Trebuie să ne deschidem inima spre El. Trebuie să venim spre El cu toată ființa noastră. Căci El e gata oricând să prăznuiască împreună cu noi în inima noastră.

Vă mulțumesc mult pentru rugăciuni și pentru felicitări și pentru bucuria pe care mi-ați dăruit-o! Dumnezeu să ne umple pe toți de bucuria Sa cea veșnică, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Nașterea Născătoarei de Dumnezeu [2021]

Iubiții mei[78],

întotdeauna când vorbim despre o naștere, vorbim despre niște părinți care nasc un copil. Iar părinții acestei nașteri sunt Sfinții Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα][79], pe când cea care a fost născută de către ei este Maria [Μαρία], Născătoarea de Dumnezeu [Θεοτόκος], numită în prima cântare a Vecerniei: „începutul mântuirii noastre [τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἡμῶν σωτηρίας]"[80]. Și e numită începutul mântuirii noastre, pentru că ea este Maica Stăpânului nostru. Și dacă s-a născut ea, Se va naște din ea și Fiul ei, Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre.

Ἰωακεὶμ [Ioachim] vine de la יְהוֹיָקִים [Iahoiakim] și înseamnă cel pe care Dumnezeu l-a făcut să stea[81], pe când Ἄννα [Anna] vine de la חַנָּה [Hannah] și înseamnă cea care a primit bunăvoință sau har[82]. Căci Dumnezeu l-a făcut să nască pe Ioachim cel bătrân și bunăvoința Lui a fost cu Anna cea stearpă și le-a dat lor să aibă o fiică dincolo de timpul fertilității, adică la bătrânețe. Pentru că menopauza, pe care femeile o trăiesc între 45 și 55 de ani, oprește procreația, oprește nașterea de copii[83]. Dar această naștere minunată, această naștere

---

[78] Începută la 10. 33, în zi de luni, pe 6 septembrie 2021. Cer senin, soare, 19 grade, vânt de 10 km/ h.

[79] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep08.html.

[80] Ibidem.

[81] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωακείμ și https://en.wikipedia.org/wiki/Joachim.

[82] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Anne.

[83] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Menopauză.

dorită și binecuvântată de Dumnezeu, a avut loc la 50 de ani de căsătorie[84], după multă rugăciune și asceză. Pentru că Sfinții Părinți Ioachim și Anna au primit marele dar al nașterii Născătoarei de Dumnezeu, numai după ce s-au rugat lui Dumnezeu „în amărăciunea sufletului lor și în mâhnirea inimii, cu mult post și cu rugăciuni”[85].

Iar Stăpâna noastră, Maria, al cărui nume înseamnă cea iubită[86], cea iubită de Dumnezeu, fiindcă L-a iubit cu totul pe Dumnezeu și I s-a dăruit Lui cu totul, s-a făcut „tron sfânt [θρόνον ἅγιον]” al Fiului ei și „cer însuflețit [οὐρανὸν ἔμψυχον]”[87] pentru El. S-a făcut tron al Său, pentru că L-a purtat pe El în trupul ei, pe brațele sale, dar, mai ales, în tot sufletul ei. Și s-a făcut cer însuflețit pentru El, pentru că L-a purtat în toată curăția și sfințenia în pântecele ei pe Dumnezeu, pe Cel care locuiește în cer.

Însă, dacă nu vrem să Îl purtăm pe El în inima și în trupul nostru, prin iubirea pentru El și prin împărtășirea cu El, cu Domnul nostru, cum să ne facem duhovnicești? Cum să fim tronurile și paturile lui Dumnezeu, pe care El Se odihnește, dacă nu vrem să Îl avem pe El în noi și cu noi tot timpul? Căci numai împreună cu El devenim și noi ceruri însuflețite, ceruri raționale ale lui Dumnezeu, pentru că Îl odihnim pe El în noi.

Într-o altă cântare a zilei, praznicul de azi e numit „ziua Domnului [ἡμέρα Κυρίου]”[88]. Și toate popoarele

---

[84] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-09-sf_parinti_ioachim_si_ana.html.

[85] Ibidem.

[86] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Mary.

[87] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep08.html.

[88] Ibidem.

creștine sunt chemate să se bucure[89] în ziua aceasta mare. Și de ce trebuie să ne bucurăm? Pentru că s-a născut Maica Stăpânului nostru! Și cum trebuie să ne bucurăm noi? Cu mare și multă sfințenie! Pentru că ea Îl aduce pe Hristos în lume pentru mântuirea noastră[90].

Și praznicul de azi ne subliniază cu putere faptul că acolo unde dorește Dumnezeu se biruie rânduielile firii. Ea se naște la adânci bătrâneți din Părinți Sfinți, pentru ca, mai apoi, să Îl nască mai presus de fire pe Fiul lui Dumnezeu, Care nu a stricat fecioria ei, făcându-Se astfel Maica Stăpânului nostru. Căci Fecioara Maria, singura dintre toate, este Pururea Fecioară, dar și Maica lui Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, pentru că e Născătoarea de Dumnezeu. Și noi ne rugăm neîncetat Născătoarei de Dumnezeu ca să ne ajute în slujirea și în viața noastră, pentru că ea este apărătoarea noastră cea nebiruită în toate zilele vieții noastre.

Scriind despre Născătoarea de Dumnezeu, Sfântul Siluan [Силуан] Atonitul[91] spunea: „Maica Domnului n-a păcătuit niciodată, nici măcar cu un singur gând, nici n-a pierdut vreodată harul [din ființa ei], dar și în ea au fost mari întristări; iar când stătea lângă Cruce, atunci întristarea ei a fost nemăsurată ca oceanul, și chinurile sufletului ei au fost neasemănat mai mari decât chinurile lui Adam la izgonirea din Rai, pentru că și iubirea ei era neasemănat mai mare decât iubirea lui Adam în Rai. Și dacă a rămas în viață e numai pentru că a întărit-o puterea Domnului, fiindcă Domnul a vrut ca ea să vadă Învierea Lui și, după Înălțarea Lui, să rămână pe pământ spre mângâiere și bucurie Apostolilor și noului

---

[89] Ibidem.

[90] Ibidem.

[91] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Siluan_Athonitul.

popor creștin"[92]. N-a păcătuit deloc în viața ei și n-a pierdut niciodată slava dumnezeiască din ființa ei, dar a suferit mari întristări din cauza iubirii sale pentru Dumnezeu și pentru oameni. Căci și noi putem să ne întristăm foarte mult din cauza unor lucruri nedrepte, dar prin asta nu trebuie să și păcătuim. Căci păcatele ne măresc întristarea și nu ne-o diminuează. Dar când suntem ispitiți și când suntem triști, noi trebuie să ne smerim inima noastră, pentru ca să păstrăm slava lui Dumnezeu în noi. Pentru că acesta e singurul lucru care contează! Contează să fim cu Dumnezeu în orice clipă și să Îi mulțumim Lui pentru toate.

Născătoarea de Dumnezeu Îl iubește în mod desăvârșit pe Dumnezeu, dar ne iubește și pe noi[93]. Și „așa cum iubirea Maicii Domnului e nemăsurată și neînțeleasă [de către noi], așa și întristarea ei e nemăsurată și neînțeleasă pentru noi"[94]. Și Sfântul Siluan se referă aici la întristarea ei cea duhovnicească, pentru că există și o întristare păcătoasă, pe care noi o trăim adesea.

Născătoarea de Dumnezeu „viază în ceruri și vede neîncetat slava lui Dumnezeu, dar nu ne uită nici pe noi, sărmanii, ci acoperă cu milostivirea ei tot pământul și toate noroadele"[95]. Pentru că „Domnul ne-a dat-o nouă [pe Preacurata Sa Maică]. [Și] ea este bucuria și nădejdea noastră. Ea este maica noastră după Duh și, ca om, e aproape de noi după fire, iar tot sufletul creștinesc e atras spre ea cu iubire"[96]. De aceea, dacă nu simțim

---

[92] Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdii și iadul smereniei. Însemnări duhovnicești*, ed. a IV-a revizuită, cu studiu introd. și trad. [din limba rusă] de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001, p. 171.

[93] Ibidem.

[94] Idem, p. 172.

[95] Idem, p. 174.

[96] Ibidem.

iubirea ei în noi înseamnă că nu suntem creștini cu adevărat. Pentru că toți creștinii o iubesc nespus pe Născătoarea de Dumnezeu, pe cea mai Sfântă decât întreaga creație.

Sfântul Paisios Aghioritul mărturisea faptul, că într-o zi, pe când era istovit, se gândea să îi ceară pâine Născătoarei de Dumnezeu. Însă, când s-a gândit la pâine spre întărirea lui[97], „mi-a apărut Maica Domnului și mi-a dat o pâine caldă și un strugure”[98]. Și el a mâncat și s-a întărit mult din masa Preacuratei Stăpâne. După cum și noi, dacă bem din apa ei cea sfințită, ne umplem de mult har și de multă binecuvântare dumnezeiască.

În cartea sa despre Sfântul Siluan, Larchet ne spune că Duhul Sfânt ne face mai întâi să Îl iubim pe Dumnezeu, apoi să o iubim pe Născătoarea de Dumnezeu, pe Îngerii și pe Sfinții Lui, după care pe toți oamenii[99]. Pentru că El dorește ca toți oamenii să se mântuie[100]. Și dacă dorim cu adevărat acest lucru, adică mântuirea tuturor, e semn că suntem plini de multă iubire dumnezeiască, pentru că Dumnezeu înmulțește în noi iubirea Sa.

Ce ne-am face fără iubirea lui Dumnezeu și a oamenilor? Cum ar arăta viața noastră fără iubire, fără înțelegere, fără ajutor, fără frumusețe duhovnicească? Și mă întreb toate acestea acum, în ziua de azi, când Doamna Preoteasă împlinește 44 de ani, iar eu sunt plin de iubirea ei și de atenția ei față de mine.

---

[97] † Ieromonahul Isaac, *Viața Cuviosului Paisie Aghioritul*, cu trad. din lb. gr. de Ieroschim. Ștefan Nuțescu, tradusă la Schitul Lacu, Sfântul Munte Athos, Ed. Evanghelismos, București, 2005, p. 103.

[98] Ibidem.

[99] Jean Claude Larchet, *Dumnezeu este iubire. Mărturia Sfântului Siluan Athonitul*, trad. din lb. fr. de Marinela Bojin, Ed. Sofia, București, 2003, p. 293.

[100] Ibidem.

Ne cunoaștem de la 18 ani, adică de 26 de ani, și parcă totul a fost ieri...Dar am crescut împreună, iubindu-ne și ajutându-ne reciproc, crescând pe fiecare zi în înțelegere și în iubire. Căci, pe cât iubești și te deschizi spre celălalt, pe atât și înțelegi taina celuilalt. Dar pe cât îl înțelegi, el nu devine mai puțin tainic pentru tine, pentru că înțelegerea și respectul și iubirea față de el crește pe măsura cunoașterii lui.

Am contemplat cu bucurie și cu uimire sfântă modul în care Prof. Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, soția mea, a crescut duhovnicește și intelectual alături de mine și și-a scris opera de până acum. De fiecare dată când îi corectez și îi editez cărțile sunt uimit de atenția, de specializarea, de profunzimea duhovnicească și intelectuală la care a ajuns. Într-un fel vorbim prin casă, pe drum, pe unde călătorim, ne destindem pentru ca să putem scrie, dar când se pune la masa de scris se transfigurează. E altcineva. Scrie din adâncurile ei, scrie despre lucruri pe care le înțelege foarte bine, pe care le pune în lumină în mod neașteptat. N-aș fi putut să fac niciodată multe dintre conexiunile pe care ea le face între scriitori, versuri, scrieri de-ale lor. Și când scrie, când traduce, când se roagă, când se dăruie, când te învăluie în iubirea și în pacea ei, ea este un om plin de frumusețe și de candoare.

De aceea, eu învăț, eu mă umplu, eu mă bucur, eu sunt uimit și împlinit și umplut de râvnă de viața și de slujirea Doamnei Preotese. Pentru că în persoana ei, Preoteasa, Scriitoarea, Traducătoarea, Profesoara și Soția sunt unificate, sunt o frumusețe unică, și am întotdeauna surprize unice pe toate planurile. Căci am lângă mine un om al credinței cu conștiință teologică, care le face pe toate spre slava lui Dumnezeu și spre ajutorul semenilor săi.

Toată lumea s-a dus la mare sau la munte în vara asta, adică în concediu. Eu nu mi-am putut lua nici măcar 3 zile de concediu, cum am făcut anul trecut. De ce? Pentru că atunci când mi-am întrebat soția unde vrea să meargă și cât timp, ea mi-a răspuns că are de scris la cărțile sale. Și așa a făcut: a lucrat la cărțile sale! A lucrat toată vara, pentru că a simțit că trebuie să scrie. Și râvna ei nu e pentru a-și cumpăra, pentru a se plimba, pentru a pierde timpul, ci pentru a-I sluji lui Dumnezeu și oamenilor. Pentru că fiecare carte a sa e o slujire cu conștiință a lui Dumnezeu și a oamenilor și orice timp folosit duhovnicește este un câștig veșnic al său.

Așa că inima mi-e plină de bucurie și de rugăciune pentru soția mea, dar și pentru întreaga lume. Căci cu toții trebuie să ne mântuim, cu toții trebuie să ne bucurăm întru Împărăția Sa! La mulți ani tuturor, multă pace, bucurie și împlinire! Și Dumnezeu să ne călăuzească mereu spre Sine! Amin.

Predică la Duminica anterioară Înălțării Sfintei Cruci [2021]

Iubiții mei[101],

când judecăm oamenii pentru faptele lor, când ne considerăm mai buni decât ei și ne disociem interior de ei, fapt pentru care începem să ne simțim triști, profund triști, demonii tristeții vin și intensifică durerea noastră interioară. Ei ne fac să ne simțim cu totul părăsiți și neîmpliniți, neiubiți și uitați de toți. Cu alte cuvinte intrăm într-o lume paralelă cu realitatea prin ispitirile lor, pentru că avem trăiri profund solipsiste, rupte de orice legătură cu realitatea.

Adesea sunt ispitit de singurătate când citesc cărți confesive, cărți scrise din mijlocul trăirilor dureroase, al diverselor drame interioare. Pentru că simt ceea ce au trăit autorii, ceea ce au transmis ei, atâta timp cât intru în mijlocul patimilor lor. Și când demonii singurătății se lipesc de sufletul nostru și ne însingurează în mod sentimental, mutându-ne într-o lume etanșă, atunci căutăm să ieșim din durerea singurătății prin plăcere, prin alipirea de demonii desfrânării. Consumul de alcool, de droguri, de pornografie, de adrenalină este modul prin care noi considerăm, în mod fals, că o să evadăm din durere. Dar singurătatea nu se stinge cu plăcere, ci se înmulțește prin plăcere! Dăm bani pe lucruri care ne înmulțesc durerea, singurătatea, pentru că nu înțelegem că avem nevoie de iubirea reală a cuiva față de noi,

---

[101] Începută la 9. 30, în zi de vineri, pe 10 septembrie 2021. Cer senin, soare, 13 grade, vânt de 5 km/ h.

de o relație reală de prietenie, de tot ceea ce implică comuniunea dintre noi. Pentru că iubirea reală creează o relație între mine și persoana pe care eu o iubesc. Iubirea reală ne dă să ne simțim cu adevărat unul pe altul, pentru că ne face pe amândoi să ne comportăm profund atent și elegant unul față de altul și față de toți cei din jurul nostru.

Însă ispita singurătății ne evacuează pe amândoi din ecuație, pentru că rămân numai eu cu neîmplinirea mea și tu cu a ta. Și exagerăm cu toții propria noastră situație existențială, pentru că starea demonică în care ne transportă demonii singurătății este o fantezie subiectivă. Una pe care o trăim fiecare în modul nostru, dar care nu se întâlnește cu realitatea tuturor, cu realitatea ca atare.

Mintea obosită de alcool și de droguri, mintea pierdută în imaginații desfrânate, mintea care supraevaluează mereu pericolele și bolile personale și atitudinile altora față de sine e o minte care lucrează în exces și, în același timp, paralel cu realitatea. Pentru că nu stăm față în față cu ceea ce este, cu ceea ce vedem, cu ceea ce fac ceilalți, nu ne pasă de ceea ce trăiesc alții, atâta timp cât suntem intrați în coridoarele fanteziei personale. Căci nu poți să-i vezi pe alții decât dacă ești treaz, dacă ești atent, dacă vrei să îi vezi pe ceilalți. Dar dacă ești pierdut în lumea ta utopică, atunci nu vezi nici pericolele reale care te pândesc pe tine.

Cu ochii în telefon sau pierdut în gânduri ești călcat de o mașină, cazi într-un canal, ți se fură geanta, ești bătut din senin...Nefiind atent la ceea ce faci și ce spui, nu poți să ai dialoguri reale cu ceilalți. Pentru că ieșirea din lumea paralelă și întoarcerea la realitate se face prin pocăință și prin atenție și prin grija față de alții.

Numai că întoarcerea la realitate, după o viață trăită paralel cu realitatea, în visări de tot felul, e o du-

rere imensă, o cruce zilnică, o crucificare interioară. Lupta cu obiceiurile păcătoase, cu patimile, e o durere zilnică. Și vedem cât de mult suntem tributari visării, aiurării păcătoase, atunci când vrem să ne închidem mintea în cuvintele rugăciunilor. Pentru că mintea neînvățată să stea, să contemple, să asculte, nu poate să se roage. Nu poate să renunțe la imaginație și să se roage Domnului fără gânduri.

Însă privegherea duhovnicească e tocmai renunțarea noastră la gândurile haihui, la vagabondajul mental, pentru a sta în curăție și în evlavie înaintea Domnului. Noi stăm în tăcere înaintea Domnului și desființăm orice apariție fantasmatică din mintea noastră. Pentru că orice închipuire de sine, orice hulă, orice gând prostesc sau desfrânat, orice grijă fără rost e o ieșire din credință. Căci Dumnezeu dorește ca „tot cel care crede întru El să nu piară [πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται], ci să aibă viață veșnică [ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον]" [In. 3, 16, BYZ].

A avea viață veșnică înseamnă a fi moștenitor al Împărăției Sale. A avea viață veșnică înseamnă a fi cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui pentru totdeauna. Dar dacă te pierzi mereu în visări și în păcate, dacă nu stai conectat mereu la viața Lui prin credință, atunci nu ai viață veșnică în tine și nu ești moștenitor al Împărăției Sale.

Pentru că noi, de acum, din Biserică, avem viața Lui cea veșnică în noi, adică slava Lui cea necreată. Și a avea viața Lui înseamnă a nu trăi în visări păcătoase, ci în simțiri, în luminări și în vederi dumnezeiești. Căci atunci când ai doar visări păcătoase, întreaga ta ființă e un ogor care naște patimi. Dar când mintea ta nu mai visează păcătos, ci întreaga ta ființă așteaptă voia lui Dumnezeu cu tine, atunci devii un pământ al dreptății,

un pământ care rodește duhovnicește, pentru că slava lui Dumnezeu e frumusețea ta interioară.

Și toate cele ale curățirii, ale luminării și ale sfințirii noastre, toate cele care ne umplu de frumusețea cea veșnică a lui Dumnezeu sunt primite prin multă nevoință, prin durerea ascetică ce omoară roadele plăcerilor păcătoase din noi înșine.

Tristețea solipsistă, cea alimentată mereu de demoni, e calea către deznădejde. Sinuciderea nu e începutul bolii, ci e rezultatul unei tristeți profunde care s-a umplut de deznădejde, de nevederea unei alte „soluții". Însă sinuciderea e agravarea maximă a situației noastre, atâta timp cât prin ea începem un chin veșnic în Iad. Nu scăpăm de durere prin sinucidere! Prin suprimarea vieții noastre fizice nu facem decât să înveșnicim durerea noastră. Pentru că reala soluție a omului la orice problemă a lui este pocăința. Și pocăința e căderea noastră înaintea lui Dumnezeu și recunoașterea noastră de sine cu adevărat. Căci pocăința înseamnă reîntoarcerea noastră la El, la sinceritatea față de El și așteptarea de la El a ajutorului nostru.

„Emanciparea" noastră față de Dumnezeu înseamnă îndepărtarea de El. Ne luăm viața „în propriile mâini" atunci când începem să trăim fără povățuirea Lui, iar greul fără El duce la tristețe și la deznădejde. De aceea, întoarcerea către El, cu toată durerea pe care o presupune convertirea noastră, înseamnă începutul vindecării noastre interioare. Fiindcă așa observăm că tot ceea ce am făcut de unii singuri a fost durere, doar durere, și că ea nu poate fi împlinirea noastră. Ci împlinirea noastră e reluarea relației cu Dumnezeu, în cadrul căreia vedem toată boala și neputința noastră interioară.

Și a ne trăi viața de zi cu zi în credința în Dumnezeu înseamnă a ne purta crucea noastră. Înseamnă a ne asuma voia lui Dumnezeu. Și a face tot ceea ce se

poate pe fiecare zi pentru a-I sluji lui Dumnezeu, dar pentru a le sluji și oamenilor, înseamnă a trăi creștinește și a te împlini în viața eclesială.

Însă noi putem să ne mântuim, pentru că Hristos Domnul, înălțându-Se pe Cruce, împreună cu Sine a înălțat toată firea lui Adam cea căzută[102]. Pentru că Și-a asumat în persoana Sa cea veșnică firea noastră cea umană. Și toată asceza noastră, toată crucificarea noastră interioară, e o înălțare duhovnicească a noastră, e o înduhovnicire a noastră, pentru că ne vindecă de boala păcatului. Și marți, când vom posti de Înălțarea Sfintei Cruci, vom posti pentru a arăta că postul e bun și mântuitor pentru noi, că el e vindecător de păcate. Căci postul înseamnă a te reține de la ceea ce e mult pentru tine, cât și de la ceea ce e impropriu firii tale.

Vă mulțumesc pentru că ne sunteți aproape și că ne sprijiniți prin rugăciunea și bucuria dumneavoastră pentru noi! Vă doresc multă sănătate și bucurie, pace și împlinire în viața dumneavoastră și în profesia dumneavoastră! Copiii, adolescenții, studenții, masteranzii și doctoranzii încep un nou an școlar, universitar și postuniversitar și trebuie să îi ajutăm să se bucure de viață și de învățătură. Pentru că anii aceștia ai formării lor sunt unici și fundamentali pentru viitorul lor. Iar noi, părinții lor, trebuie să îi susținem și să îi ghidăm spre ceea ce le este cu adevărat de folos în viață.

Dumnezeu să ne umple pe toți de râvna de a-I sluji Lui cu credință! Amin.

---

[102] Ὑψουμένου Σου Δέσποτα, ἐν Σταυρῷ συνανύψωσας, τοῦ Ἀδὰμ τὴν ἔκπτωτον, φύσιν ἅπασαν, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep14.html.

Predică la Înălțarea Sfintei Cruci [2021]

Iubiții mei[103],

pe 14 septembrie 407, adică cu 1.614 ani în urmă, adormea la Comana [Κόμανα], în Turcia de azi, Sfântul Ioannis Hrisostomos, Patriarhul Constantinopolului[104] și a toată lumea. Pentru că prin viața sa cea plină de asceză și de predicare, prin sfințenia sa cea plină de atenție la detalii și de continuă jertfire de sine, el s-a făcut Patriarhul întregii lumi, adică Învățătorul duhovnicesc al Bisericii din toată lumea. Dar pentru ca praznicul său să nu fie umbrit de praznicul de azi, de aceea s-a mutat pomenirea sa în luna noiembrie[105], pe 13 noiembrie[106]. Și facem pomenirea sa înainte de a începe Postul Nașterii Domnului, având conștiința că adevărata înțelegere a teologiei și a vieții noastre o avem prin luminarea marilor Sfinți Teologi ai Bisericii.

Pentru că, mai înainte de a scrie și de a propovădui în Biserică, trebuie să te faci prietenul lui Dumnezeu, intimul Său. Mai înainte de a vorbi trebuie să primești de la El pe cele ale Sale. Pentru că această teologie, cea revelată și luminată de Dumnezeu, e teologia Bisericii, e hrana cea adevărată a tuturor credincioșilor. Și devii

---

[103] Începută la 5. 35, în zi de luni, pe 13 septembrie 2021. Cer senin, 13 grade, vânt de 3 km/ h.

[104] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_ο_Χρυσόστομος.

[105] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep14.html.

[106] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1168/sxsaintinfo.aspx.

un Părinte al Bisericii, un hrănitor al tuturor celor credincioși, unul care îi hrănește pe ei cu adevărul lui Dumnezeu, doar dacă întrupezi și exprimi teologia și viața Bisericii.

De aceea, în troparul său, Sfântul Ioannis Hrisostomos e prezentat ca cel care a avut gura „ca o făclie [καθάπερ πυρσὸς]"[107], ca un foc dumnezeiesc arzând neîncetat, pentru că a luminat și luminează lumea prin harul cuvintelor sale[108]. Și ne luminează mereu, pentru că înlătură mereu neștiința și păcatul din noi înșine. Iar gura sa este de aur, adică teologia sa e ca aurul de strălucitoare, pentru că e plină de slava lui Dumnezeu.

Și ca să fii plin de slava lui Dumnezeu trebuie să te faci prietenul lui Dumnezeu. Dar nu te poți face prietenul Lui, dacă nu calci pe urmele Sale. Iar urmele Sale sunt poruncile Sale. Căci „cel care are poruncile Mele și le păzește pe ele, acela este cel care Mă iubește pe Mine; iar cel care Mă iubește pe Mine, va fi iubit de către Tatăl Meu; și Eu îl voi iubi pe el și Mă voi arăta lui pe Mine Însumi [καὶ Ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ Ἐμαυτόν]" [In. 14, 21, BYZ].

Pentru că Dumnezeu Se revelează pe Sine Însuși celor care Îl iubesc pe El în mod real. Și ei, Sfinții Lui, învață de la Însuși Dumnezeu pe cele ale Sale și ni le dăruie și nouă, nevrednicilor, prin sfintele lor cărți. Și dacă le citim cu atenție și cu evlavie, ca pe sursele noastre de viață și de cunoaștere, de aceea ne luminăm dumnezeiește continuu prin ele. Pentru că adevărul lor ne curățește pe noi de toată neștiința și de toată minciuna.

Căci teologia lui Dumnezeu e cea care ne vindecă sufletește și trupește. Teologia Lui e cea care ne pune pe

---

[107] Ibidem.

[108] Ibidem. Pentru că începutul troparului său e acesta: Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσὸς, ἐκλάμψασα χάρις, τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν.

drumul transfigurării noastre veșnice. Pentru că teologia lui Dumnezeu e adevărul cel dumnezeiesc care ne izbăvește de toată minciunea. Și dacă vrem să scăpăm de minciună, de toată înșelarea demonică cu care suntem îmbrobodiți continuu de către demoni, trebuie să ne umplem de adevărul teologiei celei dumnezeiești. Căci adevărata noastră deparazitare de minciună se face prin adevărul și luminarea lui Dumnezeu.

Dar dacă nu traducem și nu citim cărțile cele preasfinte ale Bisericii, de unde să avem adevărul lui Dumnezeu în ființa noastră? De unde să avem adevărul lui Dumnezeu, dacă nu Îl iubim pe El și dacă nu Îl ascultăm pe El și dacă El nu ni Se revelează nouă întru slava Lui? Căci Sfinții din acestea s-au făcut preaînțelepți și plini de teologie: din iubirea, ascultarea și revelarea Lui în viața lor.

Cinstindu-se Dumnezeiasca Cruce a Domnului la acest mare praznic, ea ne este prezentată ca cea care le-a adunat împreună pe cele risipite [τὰ διεστῶτα][109]. A adunat împreună turma cea rațională a Bisericii, adică pe toți cei credincioși Lui. Cu alte cuvinte, Crucea Domnului este un imens factor de coeziune, de unitate duhovnicească. Pentru că Cel care a murit pentru noi pe Cruce a murit pentru mântuirea tuturor. Și dacă Crucea Lui ne adună și ne unește în Biserica Sa e pentru că iubirea Lui împărățește în fiecare dintre noi.

Cu Patima Celui fără de patimă [Πάθει τοῦ ἀπαθοῦς], ne spune o altă cântare a zilei, ni s-au dezlegat patimile noastre[110]. Prin suferințele cele pururea mântuitoare ale Domnului, noi primim dezlegare de patimi în asceza noastră. Căci El ne întărește continuu să ne curățim de patimi, să ne luminăm și să ne îndumnezeim întreaga noastră persoană. Nevoința noastră

---

[109] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep14.html.
[110] Ibidem.

eclesială se vede în întreaga noastră ființă, căci ne transfigurăm ontologic, ființial. Așa că nu este o realitate pur subiectivă credința noastră, ci una plină de obiectivitate, pentru că schimbările dumnezeiești din viața noastră sunt reale, se extind la întreaga noastră persoană. Și când mergem la Sfintele Moaște ale Sfinților și vedem că trupurile lor sunt transfigurate parțial, pentru că ele așteaptă transfigurarea finală a întregii creații, atunci înțelegem că credința noastră este obiectivă, pentru că are urmări reale în întreaga noastră ființă.

Și credința noastră are urmări ontologice reale pentru că e una revelată de Dumnezeu. Ea e plină de slava lui Dumnezeu, de slava Lui care ne sfințește pe noi veșnic. Dar dacă avem de-a face cu o ideologie, cu o teologie eretică sau păgână, aceasta nu ne sfințește, ci ne aruncă în Iad, pentru că nu ne transfigurează. Și nu ne transfigurează, pentru că nu ne unește cu Dumnezeu și nu ne face intimii Săi.

Așa înțelegem de ce minciuna, oricare ar fi ea, nu ne împlinește. Pentru că nicio minciună nu are de-a face cu Dumnezeu, ci cu demonii. Dumnezeu ne umple de tot adevărul Său cel mântuitor, pentru că acesta ne sfințește. Dar demonii, invidiindu-ne, încearcă mereu să strecoare în noi minciuni, care să strice adevărul lui Dumnezeu din noi. Și lupta noastră continuă cu demonii înseamnă identificarea oricărei minciuni în noi, pentru ca să o scoatem imediat din sufletul nostru.

Când vorbim de privegherea cea duhovnicească asupra ființei noastre lăuntrice ne referim la o scanare continuă a ființei noastre. Orice gând rău, orice sentiment rău, orice aplecare spre o faptă rea, orice faptă rea sunt viruși mortali pentru noi, pe care, văzându-i în noi, trebuie să începem imediat lupta cu ei. Și lupta cu ei se face prin spovedirea constantă a tuturor acestor păcate și prin a nu le mai face.

Trebuie să identifici continuu minciunile drăcești din tine însuți și să lupți împotriva lor! Și asta înseamnă să te răstignești continuu, adică să Îi urmezi clipă de clipă lui Dumnezeu în viața ta. Pentru că asumarea și purtarea Crucii Domnului se face astfel: prin toată lupta interioară cu toată patima din noi înșine.

Însă, prin slava Sa, Crucea Domnului este apărătoarea și păzitoarea și izgonitoarea demonilor[111] de la noi înșine. Pentru că este arma noastră cea nebiruită împotriva celor potrivnici. Și trebuie să ne închinăm de foarte multe ori trupul nostru peste zi și peste noapte, pentru ca să ne umplem de slava lui Dumnezeu. Căci, prin Dumnezeiasca Cruce, Dumnezeul mântuirii noastre ne umple din destul de slava Lui și ne face să biruim asupririle demonilor la adresa noastră.

Și Crucea Lui ne învață continuu să ne dezbrăcăm de tot păcatul și de toată patima. Căci orice păcătuire a noastră e îmbrăcarea cu răul. Dar dacă ne dezgolim de toate cele rele, Dumnezeu ne îmbracă în slava Lui cea veșnică, care e adevărata noastră îmbrăcăminte, îmbrăcămintea noastră baptismală. „Căci [γὰρ], câți întru Hristos ați fost botezați [ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε], [întru] Hristos v-ați îmbrăcat [Χριστὸν ἐνεδύσασθε]" [Gal. 3, 27, BYZ]. Și am fost îmbrăcați întru Hristos la Botez, pentru că Dumnezeu ne-a îmbrăcat întru El. Pentru că hainele albe ale Botezului trimit la ceea ce face Dumnezeu în noi la Botez: ne curățește de tot păcatul. Și când vorbim despre veșmântul nostru baptismal ne referim la veșmântul harului lui Dumnezeu, la veșmântul slavei Sale pe care îl primim la Botez.

Așadar, iubiții mei, lupta noastră este doar cu păcatul din noi înșine, cu ceea ce am păcătuit și păcătuim noi! A privi peste gard, la păcatele altora, nu te curățește de păcate, pentru că tu ai problema ta în tine însuți. Și

---

[111] Ibidem.

trebuie mai întâi să învii din morți, adică să te curățești de păcate, pentru ca Domnul să te ridice dintre cei morți prin luminarea și sfințirea Lui. Trebuie să nu mai fim morți, ci vii întru El! Și ca să fim vii întru El trebuie să mergem mereu răstigniți în noi înșine, adică mereu luptându-ne cu toată patima din noi înșine. Căci numai așa păstrăm viața lui Dumnezeu în noi înșine: prin dezicerea noastră, prin disocierea noastră interioară de toată patima și de tot păcatul.

Și postim de praznicul Crucii Domnului, pentru că postul e continua noastră renunțare la tot păcatul. Postim, pentru ca să trăim în curăție, în pace și în sfințenie. Postim, pentru ca să fim vii duhovnicește. Și, fiind vii prin slava Lui, să Îl lăudăm acum și veșnic pe Dumnezeul slavei, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pe Cel care ne mântuie pe noi cu mântuire veșnică. Amin!

Predica la 16 ani de Dumnezeiască Preoție [17 septembrie 2021]

Iubiții mei[112],

a-I sluji lui Dumnezeu ca Preot al Său înseamnă a simți tot timpul „puterea Dumnezeieștii Preoții [τῆς Θείας Ἱερωσύνης τὴν δύναμιν]”[113] lucrând în tine și prin tine. Căci slava lui Dumnezeu este cea care ne face pe noi lucrători ai celor dumnezeiești [θεουργικοὶ], dar și lucrători ai desăvârșirii [τελεσιουργοὶ] oamenilor celor credincioși[114]. Pentru că nu dăruim altora numai harul mântuirii, ci și înțelepciunea dumnezeiască și tainică prin care aceștia se pot desăvârși, se pot sfinți în mod deplin.

Și noi ne putem sfinți în Biserica lui Dumnezeu, pentru că izvorul sfințeniei noastre e Însuși Dumnezeul nostru treimic[115]. Căci cei care se mântuie, aceia se sfințesc[116] în mod continuu în relația lor cea veșnică cu Dumnezeu. Pentru că scopul Dumnezeieștii Preoții este unul cu totul dumnezeiesc, fiindcă este acela de a ne dărui nouă asemănarea [ἀφομοίωσις] și unirea [ἕνωσις] noastră cu Dumnezeu[117].

Iar dacă Preoția lui Dumnezeu are drept scop ca să îi facă pe cei credincioși Sfinți și Dumnezeiești, atunci a

---

[112] Începută la 10. 09, în zi de miercuri, pe 15 septembrie 2021. Soare, 21 de grade, vânt de 6 km/ h.

[113] PG 3, col. 372B.

[114] Ibidem.

[115] PG 3, col. 373D.

[116] PG 3, col. 376A.

[117] PG 3, col. 392A.

cere de la ea lucruri omenești, trecătoare, înseamnă a cere prea puțin, mult prea puțin. Pentru că Preoția are scopul de a-i înmulți pe Sfinții lui Dumnezeu. De a-i face pe cât mai mulți moștenitori ai Împărăției lui Dumnezeu.

De la început, din ziua hirotoniei mele, din acea sâmbătă plină de vederi dumnezeiești copleșitoare, a început purtarea și întărirea mea de către Dumnezeu. Pentru că El te poartă, te însoțește, te călăuzește, te luminează, te întărește în lucrarea Lui preoțească într-un mod copleșitor. Înainte de hirotonie eram în afara acestei relații speciale, abisale, cu Dumnezeu. Puteam să o văd, puteam să îmi dau cu părerea despre ce înseamnă a fi Preot, așa cum face oricare, dar nu știam ce înseamnă Preoția lui Dumnezeu. Și nu știi ce înseamnă această mare Taină a lui Dumnezeu, până când nu o primești în curăție și cu multă smerenie.

Nu știi și nimeni nu îți poate povesti toate detaliile ei, dacă nu o trăiești! Pentru că primești atunci, în clipa hirotoniei tale, Preoția lui Dumnezeu, sau te faci propriu acestei mari intimități cu Dumnezeu, ca El să lucreze prin tine toate cele ale Sale pentru mântuirea oamenilor. Pentru că de aici încolo tu vei sta la dispoziția lui Dumnezeu tot timpul, ca prin tine El să-Și lucreze, cu putere Sa cea prea mare, cu tărie dumnezeiască, lucrarea Sa de curățire, de luminare și de sfințire a oamenilor.

Tu, Preotul, ești interfața actuală a lui Dumnezeu, dar de la El este toată energia cea curățitoare, luminătoare și sfințitoare a oamenilor, cea care coboară în toate Tainele și Slujbele Bisericii. Tu ești monitorul, tu ești fața care vorbește și mâinile care lucrează în mod văzut, dar Cel care lucrează în mod tainic împreună cu tine și prin tine este Dumnezeu. Și tu Îl simți pe El

lucrând în tine și prin tine în mod copleșitor, pentru că împreună cu El tu săvârșești toate cele ale Sale.

De aceea, Preotul e un purtător de Dumnezeu [θεοφόρος], pentru că Îl poartă și Îl odihnește în sine pe Dumnezeu, pe Cel cu care săvârșește cele ale lui Dumnezeu. Însă, pentru că Dumnezeu săvârșește toate cele ale Preoției Sale prin oameni și pentru oameni, pentru mântuirea tuturor celor credincioși, Slujbele Bisericii sunt divino-umane, sunt dumnezeiești și omenești în același timp, pentru că, prin cele văzute, noi primim slava lui Dumnezeu cea nevăzută și tainică, necreată și veșnică.

Coliva poate fi mai mică sau mai mare, la fel colacii sau lumânările pe care le aducem la Biserică, dar cu ele îi pomenim pe cei adormiți ai noștri. Pentru că pomenirea nu stă în primul rând în cât aduci, ci în harul lui Dumnezeu care se coboară în ce aduci și care îi odihnește pe cei adormiți.

La fel, la Dumnezeiasca Liturghie, putem avea o prescură sau mai multe, mai coapte sau mai puțin coapte, mai sărate sau mai puțin sărate, așa după cum au crescut și s-au copt ele în cuptor, dar alături de puțin vin și de puțină apă, puse înaintea Domnului, noi primim în Liturghie pe Hristosul mântuirii noastre. Pentru că Euharistia nu stă în primul rând în ce se vede, ci în ce devin Cinstitele Daruri. Și ele devin, prin transfigurarea lor de către El, Domnul nostru, Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre, și în fiecare firimitură și în fiecare strop ale Dumnezeieștii Euharistii este El în mod deplin. Și așa se petrec lucrurile în fiecare Slujbă Sfântă a Bisericii: Dumnezeu e Cel care le săvârșește pe toate prin Slujitorii Săi. Iar noi trebuie să Îl căutăm pe El în toate cele ale Bisericii, pentru ca să ne umplem din destul de slava Lui.

De aceea, Preoția nu constă în veșminte, nu constă în laude, nu constă în ce părere bună sau proastă au oamenii despre tine, ci în ceea ce simți tu că face Dumnezeu prin tine. Dacă ești conștient totdeauna de prezența și de lucrarea Lui prin tine, atunci ești cu adevărat Preotul lui Dumnezeu. Dar dacă nu simți nimic...ești o mare povară...

Pentru că această purtare tainică a Preotului de către Dumnezeu îl umple de o nesfârșită smerenie, de o abisală umilință, de multă simplitate sfântă, de multă dragoste și sfială și curăție și omenie și jertfelnicie. Căci El te învață pe fiecare zi cum este El și te face mereu ca El. Și tu te rușinezi continuu de tot ceea ce nu are de-a face cu El, pentru că tu ești pe fiecare zi tot mai mult ca El, ca Dumnezeul mântuirii tale, decât ca tine, ca cel ce te știai tu cândva.

A binecuvânta, a sluji, a te împărtăși, a predica, a înmormânta, a boteza, a cununa, a te ruga continuu pentru toți îți devin o obișnuință. Viața Preotului e mereu o slujire, o așteptare, o primire, o înțelegere a tuturor. Timpul tău se întrepătrunde cu al tuturor și tu ești slujitorul tuturor, pe cât dărui din el pentru a le sluji tuturor. Te uiți pe tine pentru a te regăsi alături de ei și, cunoscându-i pe ei, pe cei pe care îi slujești, te faci tot mai bogat, tot mai încăpător în sufletul tău prin aceste întâlniri binecuvântate cu oamenii. Pentru că Dumnezeu te duce acolo unde trebuie, acolo unde e nevoie de tine, îți deschide drumul spre inima lor, te face să ai cuvinte pentru ei și mângâiere sfântă. Căci tu nu ești niciodată singur, ci cu El, cu Domnul și Stăpânul vieții tale! Tu nu slujești de capul tău, tu nu slujești pentru nimeni, tu nu vorbești pentru nimeni, ci pentru cei pe care Dumnezeu îi învie din morți prin predica și prin dăruirea ta.

De aceea, iubiții mei, cei 16 ani ai mei de slujire sfântă nu au fost aruncați pe fereastră, ci investiți în oameni. În grija sfântă pentru mântuirea oamenilor. Slujirea mea și cărțile mele sunt pentru oamenii de acum, dar și pentru cei ai viitorului. Investirea în oameni și în cărțile mele este singura mea avere reală. Și asta pentru că eu mizez totul pe oameni, pe cei care se convertesc la viața cu Dumnezeu și Îi slujesc Lui în sfințenie.

Căci nu e nimeni mai puternic pe pământ ca omul pe care Dumnezeu îl învie din morți și îl umple de râvna continuă pentru a-I sluji Lui. Un milion de impostori vor mima credința și evlavia și deșteptăciunea teologică. Și le vor mima, pentru că n-au de-a face cu ele. Dar acest unul, care e Slujitorul lui Dumnezeu, pentru că El Se odihnește în mod real în el, face toți banii pentru Biserica Lui. Căci acela e glasul autentic al adevărului, e cel prin care slujește și învață Dumnezeu, e cel prin care trezește Biserica spre slujirea Lui.

Și de unicii lui Dumnezeu e punctată istoria Bisericii de-a lungul veacurilor. Teologii Bisericii, privighetorii neadormiți ai credinței și ai evlaviei Bisericii, sunt ochii și gura neadormită ale Bisericii. Și trebuie să ai ochii lor cu tine pentru ca să nu cazi în gropi amare și trebuie să ai gura lor sfântă în inima ta ca să-ți vestească ea tainele lui Dumnezeu.

Au trecut ca o clipă cei 16 ani, dar nu degeaba! Pentru că nimic din ceea ce facem cu Dumnezeu nu e degeaba, nu e fără urmări sfinte. Fiecare rugăciune spusă, fiecare cuvânt pus în oameni, fiecare pagină scrisă, fiecare dăruire a mea față de toți sunt netrecătoare. Și dacă ele m-au schimbat și mă schimbă pe mine, fără doar și poate i-au schimbat și îi vor schimba pe cât mai mulți de aici încolo. Căci cele pe care le faci cu Dumnezeu, le faci pentru veșnicie și cele veșnice sunt mereu convertitoare.

Mă rog pentru toți cei care m-au ajutat și mă ajută în fiecare zi și pentru toți oamenii. Rugăciunea mea pentru toți e o mulțumire adusă tuturor. Și așa cum la ultima Liturghie pe care am slujit-o, o femeie a venit în mod special la Biserică pentru ca să îmi aducă struguri din curtea ei, care au fost realmente buni, tot așa, rugăciunea și dorirea mea de bine față de toți doresc să fie o luare prin surprindere, bucuroasă, a tuturor. Căci eu doresc mântuirea tuturor, adică binele veșnic, real, pentru toți oamenii. Și dacă te rogi pentru toți, atunci când te întâlnești cu cineva, te întâlnești cu un prieten. Pentru că te întâlnești cu cel pentru care te-ai rugat, pentru care te-ai pregătit, căruia îi vrei binele real, adică mântuirea lui.

Biserica, iubiții mei, are nevoie mereu de Slujitori! Și Slujitorii de mâine ai Bisericii sunt tocmai fiii dumneavoastră. Dacă vă doriți binele real și dacă le doriți binele, învățați-i de pe acum să Îl slujească pe Dumnezeu cu adevărat. Pentru că El Își va alege, la timpul potrivit, pe Slujitorii Lui, și împlinirea dumneavoastră va fi mare atunci. Bucuria sfântă din ochii și din inima bunicii mele Floarea Picioruș pentru Preoția mea aș vrea să fie și în mulți dintre dumneavoastră! Adică vă doresc să vă vedeți copiii Diaconi, Preoți, Episcopi ai lui Dumnezeu și să vă bucurați dumnezeiește pentru ei! Căci e o mare împlinire ca fiul tău să fie Preotul lui Dumnezeu, iar fiica ta să fie Preoteasa Lui. E o mare împlinire asumarea totală, sfântă, a Preoției lui Dumnezeu. Și ca să o trăiești, trebuie să te nevoiești toată viața pentru ea.

Vă doresc multă sănătate, multă pace, bucurie, echilibru și râvnă în slujirea lui Dumnezeu! Căci viața cu El e adevărata împlinire veșnică a omului. Amin!

Predică la Duminica posterioară Înălțării Sfintei Cruci [2021]

Iubiții mei[118],

trebuie să ne dorim toată viața ca să trăim lui Dumnezeu [Gal. 2, 19, BYZ]. Ca să trăim cu El și prin El, fiind plini de slava Lui. Pentru că viața creștină e o continuă răstignire interioară împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos, o continuă renunțare la păcatele și tabieturile noastre păcătoase, ca nu noi să mai trăim, ci El să trăiască în noi [Gal. 2, 20, BYZ]. Și când El trăiește în noi, atunci ne învață să gândim, să simțim, să voim, să acționăm ca El, ca Cel ce Se odihnește în noi prin slava Lui.

La Galatei 2, 20, BYZ, Sfântul Pavlos folosește perfectul pasiv συνεσταύρωμαι pentru prima și ultima oară în opera sa. Și textul de început al versetului de la Gal. 2, 20, adică Χριστῷ συνεσταύρωμαι, înseamnă: am fost răstignit împreună cu Hristos. Însă când a fost răstignit Pavlos împreună cu Hristos? În Botezul lui! Atunci când a fost botezat [F. Ap. 9, 18, BYZ]. După cum și noi am trăit în mod tainic răstignirea împreună cu Domnul nostru în Botezul nostru. Dar lupta noastră cu patimile noastre și cu toată tentația păcatului e o continuă răstignire interioară a noastră, pentru că e o continuă renunțare la alipirea pătimașă de cele rele.

Ne răstignim interior continuu pentru că renunțăm continuu la păcat, la actualizarea lui în noi. Și dacă actualizăm mereu binele și nu răul, atunci ne umplem

---

[118] Începută la 9. 50, în zi de joi, pe 16 septembrie 2021. Cer senin, soare, 20 de grade, vânt de 3 km/ h.

de slava lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu vine și locuiește în noi, în cei care Îi slujim Lui.

Și pentru că El vine în noi prin slava Lui, atunci viața noastră creștină se umple de foarte multe înțelegeri, simțiri și lucrări sfinte. Pentru că El e cu noi mereu, e cu noi și în noi prin slava Lui, și nu departe, nu foarte departe de noi.

Cei care nu au experiența vie a lui Dumnezeu în ei înșiși fantazează multe despre Dumnezeu. Și e și normal să fie așa, pentru că El e un subiect de discuție care nu are de-a face cu ei. Dar când El e intimul nostru Cel dintâi, când El e Cel mai profund în noi înșine, când El e viața noastră cea adevărată, nu mai avem dilema existenței Lui și nici pe aceea a cum lucrează El, nu mai ne întrebăm în mod păcătos de ce moare unul, de ce se îmbolnăvește altul, de ce se naște celălalt, pentru că știm că toate se petrec cu foarte multă înțelepciune și atenție. Din viața împreună cu El înțelegem că trebuie să fim mereu mulțumitori și recunoscători lui Dumnezeu pentru tot ceea ce se petrece în întreaga Lui creație. Căci nimic nu se petrece fără voia Lui, nimeni nu se naște și nu moare fără voia Lui, nu se petrece nimic bun fără voia și ajutorul Lui. Pentru că toată existența, absolut toată, e văzută, încuviințată, dorită, ajutată și ținută în viață de Dumnezeu.

De aceea, viața cu Dumnezeu exclude panica păcătoasă, exclude frica păcătoasă, exclude fanteziile despre viitor din noi înșine, pentru că noi ne lăsăm cu totul în mâna lui Dumnezeu. Dacă El știe ceea ce e cel mai bine pentru fiecare în parte, de ce ne mai facem griji? De ce ne mai înfricoșăm pentru viitorul nostru și al întregii creații, dacă nu noi am creat lumea și nu noi o ținem în brațe? De ce ne imaginăm scenarii catastrofice despre viitor, dacă viitorul nu ține de noi, ci de El?

Generalul Emil Străinu[119], în niște interviuri TV recente[120], a vorbit despre proiectul *Blue Beam*[121], prin care se dorește proiectarea tehnologică 3D pe cer „a celei de a doua veniri a Domnului”[122]. Însă, credincioșii noștri, care știu teologia Bisericii, nu se vor entuziasma când vor vedea pe cer tot felul de apariții „religioase”, pentru că ei știu că a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos înseamnă nu doar venirea Lui în slavă, împreună cu Îngerii și Sfinții Lui, ci și învierea tuturor celor adormiți și transfigurarea întregii creații prin slava Lui, urmate de Judecata de obște a întregii umanități.

Oamenii de știință, prin tehnologia lor, pot face diverse simulări pe cer și pe pământ și în pământ și în ape care pot părea „religioase”. Demonii, la rândul lor, se pot prezenta ca diverse „divinități” și ca diverse „civilizații extraterestre”. Dar toate aceste lucruri fabricate de oameni și de demoni spre înșelarea noastră nu ne pot scoate din pacea și din locuirea noastră împreună cu Dumnezeu, pentru că știm și vom ști interior că acelea nu au de-a face cu El. Că ele nu sunt spre folosul nostru, ci spre mințirea noastră la modul grosolan.

De aceea, a trăi împreună cu Dumnezeu tot timpul, în fiecare clipă, ne scapă de multe frici, de multe griji, de multe boli sufletești și trupești, de multă pierdere de timp. Căci El ne arată în mod intim că nimic nu e mai important pentru noi ca pacea, bucuria, curăția, evlavia, sfințenia aduse de slava Lui în noi. Prezența Lui în noi, cu toată sfințenia și înțelepciunea pe care o implică, e adevărata noastră împlinire. Dacă trăiești cu

---

[119] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Emil_Străinu.
[120] Una dintre ele:
https://www.youtube.com/watch?v=KDX05lPrLLI.
[121] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Proiectul_Blue_Beam.
[122] Ibidem.

El tot timpul, nu mai vrei nimic altceva, pentru că nu există nimic altceva mai bun pentru noi ca viața cu El. Iar praznicul Înălțării Sfintei Cruci ne învață că sfințenia, oricât de multe dureri și chinuri implică, e singura de preferat în comparație cu viața la întâmplare. Pentru că sfințenia ne unește pentru veșnicie cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui, pe când păcatul ne aruncă în același chin cu demonii. Și de aceea și noi preferăm viața cu El, sfințenia Lui, și ne dezicem de tot păcatul.

La început, când începi să te spovedești, da, trăiești rușine mare și durere mare pentru păcatele tale! Dar după ce primești iertarea lui Dumnezeu și curăția Lui și pacea Lui și bucuria Lui înțelegi că merită să trăiești toată rușinea și toată durerea pentru tot binele lui Dumnezeu care coboară în viața ta după spovedirea păcatelor tale. Și ne rușinăm, pentru că trebuie să acceptăm că greșelile ne aparțin în totalitate. Și ne dor păcatele noastre, pentru că ele au produs răni abisale în noi. Și multe versete din Scriptură și multe locuri din cărțile Sfinților Părinți și din Slujbele Bisericii ne dor, le suportăm cu greutate, și la fel și predicile Bisericii, pentru că vorbesc despre păcatele noastre, despre ce facem noi rău. Dar când primim mustrarea lui Dumnezeu, când înțelegem că în acele locuri se vorbește despre păcatele noastre vii, nepocăite, și ne pocăim pentru ele, atunci acele locuri dureroase ne devin bune, vesele, pentru că ne vindecăm de păcatele noastre.

Așa că, locurile pe care nu le putem suporta din învățătura Bisericii vorbesc despre păcatele noastre. Și cât vom sta în păcatele noastre nu le vom putea suporta. Dar dacă nu mai drăcuim, dacă iertăm, dacă nu ne mai masturbăm, dacă nu mai furăm, dacă nu mai suntem răi, dacă nu mai suntem răzbunători, dacă nu mai suntem leneși, dacă nu mai suntem trufași, dacă lepădăm tot păcatul din noi, atunci înțelegem că tot ceea ce ne

învață Biserica e spre mântuirea și sfințirea noastră, iar păcatele noastre sunt Iadul nostru. Căci de aceea nu suportăm lucrurile bune: pentru că nu le avem în noi. Dar când începem să facem lucrurile bune ale lui Dumnezeu, când începem să facem voia Lui, atunci vorbele și faptele Bisericii devin și ale noastre.

A te răstigni interior înseamnă a te lupta până la moarte cu toată patima din tine însuți. A te răstigni interior înseamnă a birui zilnic în ființa ta împotriva tuturor păcatelor pe care odinioară le făceai sau pe care nu le-ai făcut niciodată, dar demonii te îndeamnă spre ele. Și, de multe ori, păcătuim iar și iar, și ne dor mult slăbiciunea și păcatul nostru. Dar ceea ce contează e să ne ridicăm din moartea noastră de fiecare dată, cu credința în iertarea Lui, și să ne pocăim iar și iar. Pentru că El nu ne va scoate niciodată afară. Pentru că El nu ne va întoarce niciodată spatele pocăinței noastre, ci ne va primi pe noi, nevrednicii.

Vă mulțumesc mult pentru toate mesajele de bucurie și pentru toate rugăciunile dumneavoastră la împlinirea a 16 ani de Dumnezeiască Preoție! Vă sunt mereu aproape în rugăciune și prin toată lucrarea mea bisericească și scriitoricească! Și Dumnezeu ne va întări, cu harul Său, ca să ne ajutăm unii pe alții pe mai departe pe calea mântuirii noastre. Amin!

Predică la Duminica a XVIII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[123],

slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor înseamnă tot ceea ce faci și spui spre folosul duhovnicesc, mântuitor al oamenilor. Pentru că a vesti tot timpul cuvântul lui Dumnezeu [τὸν λόγον τοῦ Θεου] [Lc. 5, 1, BYZ] înseamnă a fi văzut de ceilalți ca credincios al lui Dumnezeu, ca unul care Îl slujești pe El prin toată viața ta. De aceea, nu poți să termini Slujba la Biserică și, după Slujbă, să fii cu totul altul, să fii la polul opus slujirii tale eclesiale. Ci, când stai și slujești acolo, când pleci de la Biserică, când te manifești ca om social sau la tine în casă, tu ești un om religios, un om al propovăduirii, un vestitor al cuvântului lui Dumnezeu prin tot ceea ce faci și spui.

Că sunt sau nu sunt cu veșminte preoțești pe mine, eu sunt același: Preotul lui Dumnezeu. Veșmintele nu mă fac „mai Preot”, ci indică cine sunt eu. Veșmintele preoțești mă arată a fi Preot în ochii celor care nu mă cunosc. Dar cei care mă cunosc, că sunt sau nu cu reverendă pe mine, ei îmi vorbesc ca unui Preot, pentru că ei știu că asta sunt, iar eu le vorbesc ca unor credincioși ai lui Dumnezeu, pentru că eu știu că asta sunt ei.

Veșmintele preoțești indică harul Preoției din mine, dar nu îl înlocuiește. Căci dacă veșmintele ar ține

---

[123] Începută la 10. 53, în zi de joi, pe 23 septembrie 2021. Soare și nori, 12 grade, vânt de 5 km/ h.

loc de harul Preoției, eu aș fi „un actor” al Preoției. Unul care ar teatraliza Preoția, fără să am de-a face cu ea. Asta apropo de actorii sau de neavenițiii care, în mod blasfemic, se îmbracă în veșminte preoțești, pentru ca „să ridiculizeze” Preoția.

Însă Preoția nu poate fi ridiculizată dacă nu o ai! Doar tu, cel care o ai, care ești Preot, dar care îți bați joc de Preoția ta, poți să o ridiculizezi. Pentru că tu îți batjocorești sufletul tău, viața ta, Preoția pe care ai primit-o de la Dumnezeu, mântuirea ta. La fel îți bați joc de Botezul tău și de Căsătoria ta și de Monahismul tău, dacă îți uiți făgăduințele pe care tu le-ai făcut lui Dumnezeu și te comporți ca și când nu le-ai fi făcut.

Și am pus problema lipsei veșmintelor preoțești de pe tine în societate, care nu înseamnă și derobarea ta de Preoție, pentru ca să subliniez faptul că propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu nu se face numai în Biserică, ci oriunde mă duc eu, Preotul lui Dumnezeu.

Plec de la Biserică, dar scriu online pentru întreaga Biserică. Cumpăr mâncare, mă bucur cu soția mea, mă odihnesc, pentru ca să scriu pentru întreaga Biserică. Cumpăr cărți, citesc cărți, scriu cărți pentru ca să fiu de folos întregii Biserici. Timpul vieții mele, toată viața mea, e o slujire a Bisericii, pentru că eu slujesc lui Dumnezeu și oamenilor tot timpul și nu doar 8 ore pe zi.

Dacă aș fi fost Preot „numai” la Biserică, dacă Preoția ar fi fost „un job banal” pentru mine, în care nu m-aș fi implicat mai deloc, aș fi sfârșit-o repede. De ce? Pentru că nu m-aș mai fi obosit toată ziua și toată noaptea cu slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor. Mă duceam orele alea la Biserică, mimam că sunt „credincios”, zâmbeam la toți „de bine”, nu enervam pe nimeni, nu stresam pe nimeni, pentru că, de fapt, nu m-ar fi interesat nimeni în niciun fel, îmi luam banii frumușel...și apoi mă ocupam cu afaceri sau cu distracții sau cu

pierderea timpului! Căci dacă Preoția înseamnă doar hainele preoțești de pe tine și să pari „respectabil”, să ai Cruce lată pe piept și Parohie bună, bănoasă, atunci e totul facil și fără conștiință.

Numai că Preoția e o îmbrăcare cu totul în slava lui Dumnezeu, pentru ca să Îi slujești cu tot sufletul și cu totul trupul tău lui Dumnezeu. Ca să ajungi la Biserică trebuie să ai picioare bune, să ai mâini bune, să ai ochi buni, să ai sănătate bună. Trebuie să fii în putere, viguros, atent, zglobiu, șarmant, cu bunăvoință față de toți, cu poftă de slujire, cu poftă de predicare, cu râvnă sfântă pentru viața sfântă. Adică trebuie să mănânci bine, să bei bine, să te odihnești bine, să ai o casă bună, o familie bună, pentru ca să fii propriu slujirii pe fiecare zi. Pentru că, după Liturghie, poți avea Botez, Nuntă, Înmormântare, Sfințire de casă. Trebuie să cădești, să predici, să mirui oamenii, să vorbești cu ei. Trebuie să reziști la Slujbă nedus la veceu, trebuie să ai stomac tare, trebuie să fii puternic în faptă și în cuvânt întotdeauna, pentru că oamenii asta vor, asta așteaptă de la tine.

Și ca să propovăduiești cuvântul lui Dumnezeu trebuie mai întâi de toate să te cunoască Dumnezeu și să te călăuzească în predicarea voii Lui. Și cum te cunoaște Dumnezeu? Din relația pe care o ai cu El! Din iubirea ta cea multă pentru El, din ascultarea Lui, din urmarea Lui în toate cele ale vieții tale. Pentru că tu, Preotul lui Dumnezeu, și în Biserică și pe stradă și la piață și în patul tău trebuie să Îi slujești Lui. Tu trebuie să fii și în pat și la masa de scris și pe stradă și în fața Sfintei Mese același. Pentru că, dacă nu ești același mereu, dacă nu ai o relație vie cu Dumnezeu tot timpul și oriunde, nu Îi slujești Lui.

Pentru că predicile mele pornesc de la ce citesc undeva, din ce îmi vine în minte pe când mănânc sau pe când merg pe stradă, dintr-un cuvânt al unui om, spus

fără să înțeleagă importanța lui pentru mine, dintr-o luminare a lui Dumnezeu. Și ele se scriu și se continuă în mod organic, pentru că mă las condus de Dumnezeu spre voia Lui, atingând astfel subiecte, pe care nu mi le-aș fi propus niciodată de unul singur. Căci, de fapt, Dumnezeiasca Preoție înseamnă să trăiești cu Dumnezeu și să te lași condus de El tot timpul în ceea ce faci și spui, fără însă ca păcatele tale să însemne „o luminare" de la Dumnezeu. Păcatele tale sunt ale tale! Dar tot lucrul cel bun pe care îl faci ca credincios sau ca Preot e făcut cu Dumnezeu și sub călăuzirea Sa.

Însă propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu nu înseamnă doar cuvinte! Ci, mai întâi de cuvinte, trebuie să ai sfințenie, trebuie să fii plin de slava lui Dumnezeu, trebuie să ai experiența celor propovăduite. Pentru că propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu e transmitere de experiență sfântă și nu oratorie deșănțată.

Predicatorialismul fără certitudinile sfințeniei e aidoma teatralizării poeziei și a teatrului. Poezia teatralizată sau teatrul teatralizat sunt antiartă. Pentru că poetul a scris poezia cu durere, cu sfâșiere lăuntrică, iar tu o reciți ca la școală, în mod inept, indiferent față de fiorul ei lăuntric. Sau piesa de teatru e o dramă și tu faci din ea o comedie răsuflată, pentru că interpretezi lucrurile ca și când n-ai ști că e vorba de durere, de chin, și nu de zâmbet.

Ce înseamnă predicatorialism anticreștin, adică o predică care n-are de-a face cu viața de sfințenie, dar „le știe pe toate"? Înseamnă o teatralizare a predicii, o batjocorire a ei, pentru că tu nu transmiți experiența îndumnezeirii oamenilor când predici, ci o mimare prostească a predicării. Căci predica adevărată are adevăr din destul, adevăr plin de pace și de bucurie, are înțelegere sfântă a textului sfânt, are vehemența binelui, a binelui pe care îl trăiești și de aceea te doare lipsa lui

în Biserică și în societate, are neajustarea dogmelor la contexte, ci punerea lor în evidență cu credincioșie și cu simplitate, are râvna continuă de a îngloba cât mai mult și mai mult Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii în inima ascultătorilor ei.

Căci predica e ca omul care o rostește: ori e sfântă, autentică, ori e degeaba. Și predica degeaba e cea care nu transmite râvna mântuirii, care nu trezește pe nimeni, care nu enervează pe nimeni, care nu enervează nicio patimă, pentru că cel care vorbește a dat-o la pace cu patimile. Căci el, cel care vorbește, nu se luptă cu ele, cu patimile, cu nedreptățile, cu abuzurile, cu mistificările credinței și ale evlaviei, ci se ocupă cu nimic special.

Tocmai de aceea, Domnul propovăduia oamenilor, dar pe înțelesul lor scăzut. Căci El Se cobora mereu spre ei, spre popor. Dar când venea vorba de Sfinții lui Apostoli, pe care El îi dorea Teologi și au ajuns mari Sfinți Teologi ai Lui, avea exigențe maximale. Căci îi purta pe ei „întru adânc [εἰς τὸ βάθος]” [Lc. 5, 4, BYZ], întru adâncul vieții cu Dumnezeu, pentru ca acolo, în adâncul vederii și al cunoașterii lui Dumnezeu, ei să își lase plasele lor întru prindere [Ibidem]. Pentru că Teologii nu sunt cei care au citit cărți de teologie și le-au memorat, ci cei care și-au adâncit mereu mintea și inima lor prin asceza lor curățitoare de patimi, prin simțirile sfinte, prin luminările dumnezeiești și prin vederile dumnezeiești pe care le-au avut. Căci de aceea sunt Teologi, adică vorbitori de Dumnezeu, vorbitori la prima mână despre El: pentru că au primit direct de la El cunoașterea Lui vie, reală, copleșitoare și sfințitoare. Tu, cel care le citești opera, înveți de la ei. Dar ei au învățat toate de la Dumnezeu, pentru că El Însuși Și-a învățat pe Sfinții Lui Teologi cele ale Sale.

Ca să fii Teolog și Propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu trebuie să ai plase [τὰ δίκτυα] [Lc. 5, 4, BYZ]

abisale. Omul, aidoma unui pește ultrarapid, se mișcă dintr-o parte în alta tot timpul ca să vadă tot ce e online, ca să vadă tot ce e în lume, ca să vadă peste tot ceea ce îl interesează pe el. Dar el, cel mai adesea, nu știe ce vrea cu adevărat! El caută, sărmanul, să vadă, să audă, să aibă, dar nu știe care e lucrul cel mai de preț: mântuirea lui. Și tu, Teologul lui Dumnezeu, trebuie să ai plase abisale, adică experiențe și cuvinte abisale, dumnezeiești, pentru ca să îl privești în ochi pe acest pește ultrarapid și să îl faci să rămână pironit locului. Căci adevărul lui Dumnezeu te scoate din fuga ta nebună și te face să rămâi locului, adică să înțelegi că adevărata ta viață începe de la El, de la legătura cu El pentru veșnicie.

Când Dumnezeu m-a oprit locului prin revelarea Lui, a puterii Sale, care i-a umplut de entuziasm dumnezeiesc pe cei care au murit pe străzi la Revoluția Română din decembrie 1989, El m-a oprit din graba mea spre nimic. Alergam spre nimic, pentru că nu îmi găseam liniștea în nimic. Dar când El mi-a arătat că poate să îi unească într-un gând pe atâția oameni și să îi facă în stare să moară pentru crezul lor bun, adică pentru libertate și pentru credință, atunci am rămas lipit de El, de viața cu El, care m-a făcut să nu mai rătăcesc în mod fundamental.

Iar mesajul convertirii îl poate da numai unul care a trăit-o. Și mesajul minunii, al curățirii de patimi, al luminării dumnezeiești, al vederii dumnezeiești îl poate da unul care le-a trăit, cu harul lui Dumnezeu, pe toate acestea. Căci dacă vorbești despre ce nu cunoști, vorbești fără convingere. Dar dacă vorbești despre ce cunoști, atunci vorbești despre ce ai văzut, despre ce ai trăit, despre ce este, pentru că și tu ai fost acolo.

Așadar, iubiții mei, Sfântul Apostol Petros, când și-a simțit păcătoșenia la modul abisal [Lc. 5, 8, BYZ], nu și-a simțit-o pentru că nu s-a întâmplat nimic, ci pentru

că a conștientizat că în fața lui e Însuși Dumnezeu. Cel care i-a poruncit lui să prindă pește, după o noapte de trudă în zadar, ca o introducere la porunca de a paște oile Lui cele duhovnicești. S-a simțit mic, păcătos, fără putere, neînsemnat în fața Lui, pentru că așa se simte tot omul credincios și smerit, tot omul conștient de păcătoșenia și micimea lui. Căci dacă te crezi mare, important, de neînlocuit în infatuarea ta, nu te simți așa pentru că ești așa, ci pentru că te supraestimezi. Și cea mai mare boală a noastră e supraestimarea de sine.

Dar cei care au păcătuit primii sunt cei care te-au mințit că ești „mare", că ești „genial", că ești „steaua de pe cer", când tu nu ai de-a face cu măreția reală. Și tu, avid de laude, avid de bani, avid de notorietate, te scalzi în buna părere despre tine însuți, însă viața și opera ta nu te ajută. Și nu te ajută, pentru că ești un șarlatan și nu „un genial". Pentru că genialitatea are profunzime abisală, are durere multă, are sfâșiere, are trudă nesfârșită, și ea se vede peste tot în viața și în opera ta. Dar dacă nu se vede, e pentru că nu există.

Duminica asta nu vom sluji la Biserică, ci vom fi la Mănăstirea Pantocrator, după cum v-am anunțat pe Facebook. Dar vă purtăm în rugăciune și acolo, ca peste tot, pe dumneavoastră și întreaga umanitate, pentru că toți avem nevoie de mântuirea lui Dumnezeu. Amin!

Predică la Duminica a XIX-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[124],

cel mai mare păcat al celor care se ocupă cu teologia Bisericii, dar nu și cu mântuirea lor, este acela de a lupta sistematic împotriva Sfinților lui Dumnezeu. În secolul întâi al Bisericii avem trei mari Sfinți Teologi a toată lumea: pe Sfântul Ioannis Teologul, pe Sfântul Apostol Pavlos și pe Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, ultimul fiind pomenit azi, pe 3 octombrie. Însă modul cum e negată persoana și opera Sfântului Dionisios de vreo câteva secole încoace este execrabil.

Și de ce e negat cu atâta vehemență Sfântul Dionisios? Pentru că el arată în dumnezeiasca sa operă – care are nevoie de o traducere românească și mai atentă –, că Biserica lui Dumnezeu este ierarhică și sacramentală, că ea are teologia și experiența ei mistică și îndumnezeitoare și că ea a fost dintru început divino-umană și cu vocația ecumenicității, a universalității. Că ea a fost și este viața tainică a lui Dumnezeu cu cei credincioși Sieși, pentru că nu a existat niciun hiat în istoria ei.

Hiatul, discontinuitatea, desființarea Bisericii pentru o anumită perioadă e un nonsens teologic. Pentru că Biserica e a lui Dumnezeu și e viața lui Dumnezeu cu credincioșii Săi. El nu Se retrage niciodată din relația cu noi, ci doar noi putem să ne retragem din relația cu El. Însă Biserica Lui a rămas credincioasă slujirii Sale în cele

[124] Începută la 8. 31, în zi de miercuri, pe 29 septembrie 2021. Cer înnorat, 12 grade, vânt de 11 km/ h.

două milenii de existență, chiar dacă au avut loc mai multe ieșiri masive din Biserică. Cea mai mare și mai dureroasă cădere și despărțire de Biserica lui Dumnezeu s-a produs în anul 1054, când partea de Apus a Bisericii a căzut de la viața cu Dumnezeu și a început să se transforme în romano-catolicismul de azi. Și așa cum făcuse și cu monofiziții și cu nestorienii, Biserica a făcut și cu romano-catolicii: nu a mai avut comuniune liturgică și frățească cu ei, nu a recunoscut niciun „sfânt" canonizat de către ei, nu a recunoscut nicio „dogmă" dogmatizată de către ei, ci i-a considerat eretici și căzuți de la viața și teologia Bisericii. Fapt pentru care au fost mulți Sfinți ai Bisericii care au luptat împotriva teologiei latine, a teologiei romano-catolice, pentru că Biserica lui Dumnezeu e una, sfântă, catolică și apostolică și această Biserică e Biserica Ortodoxă.

Odată cu secolul al 20-lea însă, de când există noile discuții interreligioase dintre Biserică și romano-catolicism, discursul teologic a început să fie tot mai conciliant, mulți trag speranțe de „unire" sau de revenire la Biserică, dar teologic, liturgic și canonic lucrurile au rămas neschimbate în viața Bisericii. Căci, deși unii teologi ortodocși își asumă practici, idei teologice și „sfinți" romano-catolici și practici protestante sau neoprotestante, în fapt, în sinaxarele și calendarele Bisericii nu există „sfinți" eretici, adică împrumutați de la monofiziți, nestorieni, romano-catolici, armeni, protestanți, neoprotestanți. Și dacă nu există „sfinți" eretici în cultul Bisericii, e de la sine înțeles că Biserica nu acceptă o altă perspectivă liturgică, teologică și de viață. Pentru că ea are, de la început, modul ei de a fi, de a-I sluji lui Dumnezeu, de a-și rândui toate ale ei.

Și Sfântul Dionisios Areopagitul a scris tocmai despre modul de a fi al Bisericii, despre experiența ei liturgică și mistică. El a mărturisit existența tripartită a

ierarhiei bisericești și că ea e după voia lui Dumnezeu. Pentru că, așa cum Dumnezeu a creat ierarhia Puterilor cerești, tot la fel El a rânduit și a umplut de puterea Sa preoțească pe Episcopii, Preoții și Diaconii Bisericii. Și i-a învățat pe ei să slujească Tainele și Slujbele Sale, prin care să sfințească întreaga Lui Biserică.

Iar eu mă regăsesc și mă simt bine citind mărturia teologică și plină de experiență sfântă a Sfântului Dionisios, pentru că trăiesc în aceeași Biserică a lui Dumnezeu, unde lucrurile se petrec ca și pe timpul lui. Căci și acum tot tainic trăim toată experiența îndumnezeirii noastre în Biserică, umplându-ne din destul de viața lui Dumnezeu prin Sfintele Taine și Sfintele Slujbe ale Bisericii și fiind ajutați de toți Îngerii și Sfinții Lui în nevoințele noastre. Dar dacă ai părăsit Biserica Lui sau dacă te afli într-o parodiere a Bisericii Sale, într-o facțiune eretică, atunci nu mai suporți adevărurile Sfinților, mărturiile lor, pentru că nu mai simți slava lui Dumnezeu în tine care să te curățească, să te lumineze și să te sfințească, ci simți duhurile demonice care te fac să te îndreptățești în minciunile tale.

Însă orice ieșire interioară din adevărul, din sfințenia și din rânduiala Bisericii e un păcat imens al nostru. Oricine crede altcumva decât crede Biserica și slujește altcumva decât slujește Biserica păcătuiește profund. Și am întâlnit credincioși și teologi ortodocși care nu erau conștienți de răul pe care și-l fac prin amestecarea de practici și idei eretice în viața lor. Pentru că nu aveau o reală conștiință dogmatică, una care să cunoască și să respecte cu acrivie mărturia, slujirea și experiența Bisericii.

Mai pe înțeles: Nu poți să te închini unor „icoane” sau statui romano-catolice și nici să te rogi cu rugăciunile lor sau să primești slujbe de la vreun preot romano-catolic! Pentru că tu ești ortodox și nu romano-

catolic. Nu poți să te rogi sau să cânți cântece neoprotestante sau să socotești că „slujirea” lor e una bună pentru tine! Pentru că tu ești ortodox și nu neoprotestant. Nu poți să împrumuți semne, talismane, practici păgâne, eretice sau sataniste! Pentru că tu ești ortodox și nu sincretist religios. Nu poți să socotești în mintea ta că îți vei găsi sănătatea, pacea și mântuirea „în afara” Bisericii! Pentru că prin asta minimalizezi Biserica, o desconsideri, o relativizezi în mod nepermis.

Căci porunca Bisericii de a nu citi cărți eretice și păgâne și de a nu participa la slujbele lor are tocmai acest substrat: de a nu amesteca viața și teologia Bisericii cu alte practici și idei care îți dăunează vieții tale. Dar, dacă ești întărit în viața, în teologia și în experiența Bisericii, atunci poți citi și cărți eretice și păgâne, dar pentru ca să afli cât de departe stau aceștia de viața cu Dumnezeu. Pentru că apologiile, apărările teologiei Bisericii se fac pe surse. Și pentru ca să știi ce crede eterodoxul, trebuie să îi cunoști părerea. Iar Sfinții Părinți ai Bisericii au cărți apologetice făcute pe surse, pentru că mai întâi au cunoscut cărțile ereticilor și ale păgânilor, iar, mai apoi, luminați de Dumnezeu, au răspuns în mod meticulos la mistificările și aberațiile lor.

Și de ce au scris Sfinții lui Dumnezeu mii de pagini despre acuratețea în înțelegerea credinței, despre atenția enormă pe care trebuie să o dăm credinței Bisericii? Pentru că din credința Bisericii rezultă viața și evlavia noastră, iar de modul cum trăim depinde mântuirea noastră. Și nu ne poate curăți, lumina și sfinți decât adevărul lui Dumnezeu. Dar adevărul Lui, amestecat cu minciuni, e o hulă la adresa Lui. Și de aici s-a născut vehemența Sfinților lui Dumnezeu în ceea ce privește coruperea credinței. Pentru că atunci când corupem credința, când o falsificăm, o pierdem. Căci noi înșine ne dezicem interior de Biserica lui Dumnezeu.

Însă, în duminica de azi, Domnul ne cere tuturor: „Iubiți pe vrăjmașii voștri [ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν]!” [Lc. 6, 35, BYZ]. Și vrăjmașul poate fi orice om, de orice credință, care ni se împotrivește și ne urăște și ne face rău, și, în primul rând, demonii sunt vrăjmașii noștri. Căci demonii îi învață pe oameni să facă răul. Și ei aleg să facă răul din diverse motive rele, devenind oameni păcătoși, oameni răi, răzbunători.

Dar pentru a nu fi ca ei, pentru a nu înmulți și noi răul în lume, Domnul ne poruncește să îi iubim pe cei care ne fac rău. Să îi iubim cu iubirea cu care El ne iubește pe noi. Pentru că iubirea lui Dumnezeu, care coboară în noi, ne învață să ne rugăm pentru toți oameni și să îi iubim pe toți. Și a-i iubi pe vrăjmași înseamnă a le dori tot binele de acum și cel veșnic.

Și porunca aceasta preadumnezeiască a Domnului ne îndumnezeiește enorm pe noi înșine. Căci ea ne învață să ne asumăm întreaga umanitate în asceza și în rugăciunea noastră. Adică, să ne nevoim pentru toți oamenii, pe cât ne nevoim pentru noi înșine. Și cum să nu fie acesta un mare bine pentru noi, când nu mai avem nicio luptă interioară cu vreun om? Căci, dacă nu mai vrem să biruim pe nimeni, dacă nu mai vrem să dăm lecții nimănui, ci să dăruim tuturor atenția și iubirea noastră, cum să nu fie acest lucru un mare bine pentru noi și pentru toți ceilalți? Pentru că a iubi înseamnă a nu căuta motiv de ceartă, a nu căuta să deranjezi, a nu căuta să faci rău cuiva. A iubi înseamnă a avea pe tot omul partener de dialog. Și când dialoghezi cu cineva, atunci cauți să înveți de la el, dar și să îi dărui din experiența și din viața ta. Pentru că dialogul e o împlinire interioară a tuturor celor care participă la el.

Știu cât de dureroasă e lupta interioară cu ceilalți sau resentimentele. La începutul vieții mele religioase, când mă luptam interior să mă dezic de omul cel vechi,

de omul păcatului, aveam aversiune față de unul sau altul. Mă luptam interior cu ostilitatea părinților mei, cu aversiunea unora sau a altora față de mine, cu îndepărtările unor prieteni și cunoscuți de mine. Dar când am început să trăiesc această poruncă a Domnului, porunca iubirii față de toți oamenii, atunci am început să mă liniștesc interior din ce în ce mai mult. Și să mă rog pentru toți și să vreau binele tuturor și să nu mai caut să conving pe cineva în mod neapărat.

Pentru că îmi doream să fiu înțeles, să fiu apreciat pentru cine sunt, pentru munca mea, pentru valoarea crezurilor mele, îmi doream să colaborez cu oameni în stare de lucruri mari în literatură și în teologie...Dar am înțeles, nemailuptându-mă interior cu oamenii, că nu pot să nasc cu forța relații, chiar dacă acelea ar fi unele foarte productive la nivel teologic și editorial. Pentru că într-o idee trebuie să credem măcar doi, ca să putem să colaborăm. Și nu trebuie doar să credem într-o colaborare teologică, ci și să muncim efectiv cot la cot.

Așadar, iubiții mei, e nevoie de multă înțelepciune și de multă smerire de sine pentru a avea relații reale cu oamenii. Căci ei te percep la nivelul lor și nu cum te percepi tu pe tine însuți. Ca cineva să ajungă la înțelegerea ta reală trebuie să facă mulți pași interiori, pentru că trebuie să aibă parte de multă luminare dumnezeiască. Dar, pentru ca să ai relații reale cu oamenii, trebuie să îi lași să vină spre tine. Trebuie să accepți nivelul lor redus de înțelegere a ta, diferența lor de vârstă, diferența lor de experiență. Îi lași să vină, îi ajuți să intre în tine, îi pui la masa adevărurilor tale și îi lași să decidă. Și decizia lor, bucuroasă sau dureroasă, ține de ei. Dacă un om te-a înțeles întrucâtva în binele tău, el nu mai renunță la tine, pentru că binele îl încălzește. Renunță doar cel care nu te-a înțeles. Renunță doar cel care te-a disprețuit de la început.

Și dacă am înțelege de fiecare dată ce e bun și ce nu e bun pentru noi, asta cu luminarea lui Dumnezeu, atunci n-am mai suferi atât de mult în relații. Pentru că nu am mai dori să fim iubiți și înțeleși cu forța.

Vă doresc multă pace și bucurie! Și Dumnezeu să ne ajute în tot lucrul cel bun și în acest octombrie al mântuirii noastre!

Predica la 28 de ani de la adormirea Sfântului Dumitru Teologul [5 octombrie 2021]

Iubiții mei[125],

Părintele nostru, al tuturor celor credincioși, Sfântul Dumitru Teologul, ne învață pe toți că nu locul unde îți scrii teologia contează, ci contează viața ta, a celui care scrii. Pentru că teologia se naște în adâncul sufletului tău, acolo unde tu te curățești, te luminezi și te sfințești continuu împreună cu Dumnezeu, făcându-te o lumină vie pentru toți.

Locurile pot fi neprimitoare, pentru că oamenii sunt neprimitori. Poți suferi mult pentru teologia pe care o scrii, dacă toți îți stau împotrivă, dar te poți și bucura mult, alături de toți, dacă teologia ta e înțeleasă ca o îmbrățișare a întregii Biserici.

Nu contează locul unde scrii, dar contează ca teologia ta să fie scrisă pe sursele Bisericii și în acord intern cu ele. În evlavie și în prietenie sfântă cu toți Sfinții lui Dumnezeu și respectând fiecare fărâmă a credinței cu sfințenie. Căci teologii trebuie să traducă sursele credinței, să le tâlcuiască prin luminarea lui Dumnezeu, să le sintetizeze cu atenție și cu evlavie, după care să le introducă în noi ecuații teologice, pentru ca mărturia credinței să fie spusă cu putere. Pentru că fiecare secol are nevoile sale specifice, are întrebările și neștiințele sale, iar fiecare teolog are mesajul său, unicitatea sa, modul său de a aborda lucrurile spre folosul Bisericii. Și

[125] Începută la 17. 29, în zi de sâmbătă, pe 2 octombrie 2021. Soare, cer senin, 19 grade, vânt de 8 km/ h.

așa cum nu putem să-i preferăm doar pe unii dintre Sfinții Bisericii, tot la fel nu trebuie să-i preferăm doar pe unii dintre teologi, pentru că avem de învățat de la fiecare. Dar, când e vorba de marile sinteze teologice, de marile opere ale Bisericii, atunci nu putem să îi minimalizăm pe coloșii teologiei lui Dumnezeu, ci trebuie să îi punem în evidență cu putere. Căci ei sunt călăuzitorii noștri cei adevărați în viața cu Dumnezeu.

De aceea, cu multă evlavie și cu recunoștință vie, pentru tot ceea ce a făcut și face pentru Biserica lui Dumnezeu, îl cinstim astăzi pe Sfântul Dumitru, Preotul și Teologul cel Mare al Bisericii. Pe cel pe care îl putem privi de aproape, prin opera lui, pentru că opera unui teolog e adevărata lui inimă, e conștiința lui. Și dacă îl citim și îl aprofundăm în mod creator, dacă îi urmăm calea teologică, dar mergem și mai departe decât a mers el, atunci îl cinstim pe el cu adevărat și îi suntem prieteni.

Căci Sfinții se bucură mult când învățăm de la ei, când ne rugăm lor, când îi cinstim prin cântări și prin iconizările pe care li le facem, când le aprofundăm opera, când le-o traducem în alte limbi, când mergem mai departe, tot mai departe, pe calea nevoinței teologice, pentru a împlini și alte nevoi ale Bisericii.

Și vă spuneam în predica mea de acum doi ani, din 2019[126], că la baza Dogmaticii mele stă o minune a Sfântului Dumitru în viața mea. Care, văzând nevoia mea profundă de claritate, de precizie, de amănunt, mi-a revelat inversul demersului său teologic: a porni de la sursele credinței, de la firul ierbii, spre mari elaborări teologice și nu folosind de-a gata ideile teologice amplu elaborate de către Sfinții lui Dumnezeu. Dar când

---

[126] A se vedea: Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 16)*, Teologie pentru azi, București, 2020, p. 261-268.

pornești de la Dumnezeiasca Scriptură spre Sfinții lui Dumnezeu, atunci vezi greul elaborării unei idei teologice, dar și cum se ajunge de la simplu la complex.

Sfântul Dumitru îl uimește pe cel neinițiat teologic cu complexitatea sa lingvistică și teologică și de aceea, acela crede, în mod fals, că teologia sa e „grea". Dar, dacă acela ar lua fiecare pasaj al unei cărți a sa și l-ar transforma în gânduri simple, în afirmații sintetice, ar vedea că Sfântul Dumitru e foarte simplu și direct în teologia sa, în mesajul său teologic, dar limbajul său e adesea sofisticat și specializat teologic. Dacă faci sinteza teologiei sale, dai de fluviul teologiei scripturale și patristice a Bisericii. Dar ca să înțelegi acest lucru trebuie să fi citit și tu ceea ce a citit el.

Își traducea repede textul teologic, se informa cu ușurință despre ce s-a scris despre el în mediul științific, ajungea repede la comentariile patristice despre el, dar faza de pregătire a ideilor sale nu apare adesea în textele sale. El lucrează cu concluzii teologice și judecă concluziile în fața noastră, în cărțile sale, fără să ne spună că acele concluzii au fost elaborate de Sfinții lui Dumnezeu și de teologi pe baza Scripturii și a Părinților. Sau, chiar dacă ne spune asta, noi nu știm ce înseamnă de fapt să aduni, din toată Scriptura, informații teologice, pentru ca să creezi o idee teologică, una dogmatică, care să fie sinteza revelației dumnezeiești.

Sfinții Părinți ai Bisericii aveau, în materie de teologie dogmatică, metoda mea teologică de lucru, cea pe care mi-a luminat-o Sfântul Dumitru: adunarea bob cu bob a vorbelor lui Dumnezeu din Scriptură despre o anume problemă teologică și apoi sintetizarea duhovnicească a întregului material găsit. Pentru că mai întâi trebuie să înveți de la Dumnezeu, apoi scrii despre ceea ce El te-a luminat. Și pentru asta e nevoie să ai textul acurat al Scripturii. Pentru că nu poți să pui pe seama

lui Dumnezeu afirmații aproximative sau false. Așa că modul gramaticalo-teologic în care eu traduc Dumnezeiasca Scriptură, punând fiecare cuvânt la locul său morfologico-sintactic, e o nevoie teologică. Una neapărată pentru teologia românească și pentru Biserica lui Dumnezeu, pentru că fundamentul teologic al teologiei patristice e Dumnezeiasca Scriptură. Mai înainte de a fi teologia Sfântului Dionisios Areopagitul, a Sfântului Maximos Mărturisitorul, a Sfântului Grigorios Palamas a existat Dumnezeiasca Scriptură. Și ei, toți Sfinții lui Dumnezeu, au ucenicit la Dumnezeiasca Scriptură, pentru că fiecare dintre ei și-au scos de acolo sinteza lor teologică.

Pentru că secolul al XX-lea, în materie de teologie, a fost secolul sintezelor la sinteze, Sfântul Dumitru Teologul, Părintele nostru, a scris în acest fel, în ritmul epocii sale. Numai că în secolul al XXI-lea și, nădăjduiesc, și pe viitor, nu sinteza în sine e importantă, ci descrierea întregului drum teologic de la texte la sinteza teologică. Pentru că ne interesează cât de fidel ai tradus, ai înțeles și ai implementat adevărurile teologice ale Scripturii și ale Sfinților în opera ta teologică.

Nu poți ajunge la o sinteză teologică plină de adevăr și de bucurie sfântă pornind de la un text „oarecare" al Scripturii și al Părinților! Nu poți să ai o traducere „făcută oricum" a dogmelor, a canoanelor, a cultului Bisericii și să ajungi la rezultate teologice splendide! Ca să scoți aurul Scripturii din mina Scripturii mai întâi trebuie să o înțelegi și să o traduci cu adevărat. Și dacă o ai în fața ta, atunci poți să începi, cu smerenie și cu evlavie, drumul elaborării teologice. La fel, ca să vorbești despre un Sfânt, trebuie să știi textul Sfântului.

Iar Sfântul Dumitru, știind modul cum se face azi teologie, m-a luminat să plec de la simplu la complex și

prin asta să arăt tuturor că teologia nu e complicată, nu e grea în termenii ei, în cuvintele ei, ci e abisală în experiența ei. Poți traduce descrierea unei minuni sau a unei vedenii, dar prin asta nu ai pus în fața oamenilor minunea sau vedenia în sine, ci mărturia despre minune și despre vedenie.

Îi pui pe oameni în fața chipului dogmatic al Dumnezeului treimic, ei află că Dumnezeul nostru e în trei persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, Care există din veci și pentru veci într-o comuniune desăvârșită, dar prin asta nu i-ai învățat ce e Treimea Preadumnezeiască, ci i-ai invitat la o relație reală și veșnică cu Dumnezeul nostru treimic. Pentru că dogmele Bisericii ne prezintă adevărurile credinței noastre, dar pe ele trebuie să le trăim în relație reală cu Dumnezeu. Chipul dogmatic al lui Hristos Dumnezeu e adevărul despre Sine, dar cum arată El cu adevărat vom trăi numai în relația noastră reală cu El. Pentru că numai în relația cu Domnul nostru noi înțelegem ce minuni face El cu noi și cum ne învață mereu despre Sine și despre Tatăl Său și despre Duhul Său Cel Preasfânt și despre Îngerii și Sfinții Lui.

Ca să înțelegi sintezele teologice ale Sfântului Dumitru trebuie să înțelegi din ce sunt compuse ele: din afirmațiile simple ale Scripturii și ale Părinților și ale cultului Bisericii. Dumnezeu Se revelează în mod simplu, dar copleșitor de fiecare dată. Și tu trebuie să accepți toate cuvintele Lui, pentru că niciunul nu e mincinos, niciunul nu vrea să te ducă în păcat.

Pentru că putea traduce și înțelege mai multe limbi, Sfântul Dumitru putea să facă sinteze pe surse. Dar ceea ce a avut el la îndemână în materie de surse teologice e mult prea puțin în comparație cu ceea ce avem noi în clipa de față și cu ceea ce vom avea, cu siguranță, pe viitor. Așa că nu ne putem întoarce la

puținătatea surselor sale teologice, ci trebuie să mergem mai departe, bucurându-ne de multul care ne stă în față spre cercetare. Pentru că acum avem la îndemână codexuri, papirusuri, manuscrise de tot felul, inscripții, o imensă literatură teologică (și cu adevăruri, dar și cu minciuni groaznice), pe care le putem sintetiza în stil mare. În stilul mare în care a lucrat și el, adică în stilul grandios al marilor proiecte teologice.

Însă trebuie să facem sinteze în profunda și acaparatoarea limbă română. Cu un stil plăcut, cu un mod evlavios de a prezenta lucrurile, dar punând toată erudiția noastră în slujba Bisericii. Pentru că teologia nu e despre cărți, ci despre mântuirea oamenilor. Lupta pentru teologie e lupta pentru fidelitatea credinței, pentru păstrarea ei nestricată. Căci noi trebuie să credem în toată credința Bisericii și nu amestecând credința lui Dumnezeu cu minciuni de tot râsul.

Nu l-am întâlnit pe Dumnezeiescul Dumitru în istorie, dar mi s-a revelat pe sine din veșnicia lui Dumnezeu! Cei care l-au cunoscut, mai apropiați sau mai depărtați, nu m-au convins prin mărturiile lor, chiar dacă m-au edificat în multe lucruri. Însă opera sa și revelările lui față de mine, revelările lui din slava lui Dumnezeu, de acolo de unde el se veselește dumnezeiește, m-au convins în mod desăvârșit. Pentru că cel care mi s-a arătat în mod minunat, era acela care își scria, pe frig sau pe arșiță, apreciat sau nu, îmbrățișat sau nebăgat în seamă, dumnezeiasca lui teologie. Și acest lucru mă face să mă încred mult în el, în munca și în luminările sale cele dumnezeiești, și să cred că teologia e viața sfântă și prietenia sfântă cu Sfinții lui Dumnezeu.

Adică să cred că teologia e o știință divino-umană, una care, în parte, ni se revelează, în parte suntem luminați să o înțelegem și întotdeauna suntem întăriți

de Dumnezeu să o trăim. Pentru că, dacă n-ar fi așa, teologia nu ne-ar mântui pe noi, ci ar fi o mare pierdere de timp. Însă, cum teologia cea dumnezeiască ne învață pe noi toată ascultarea de Dumnezeu și toată evlavia cea sfântă, atunci ea este ca respirația noastră, ca viața noastră, ca bucuria noastră continuă.

Voi învăța și acum, dar nădăjduiesc ca și veșnic, de la Sfântul Dumitru, frumusețea experienței și a sfințeniei sale. Pentru că aceasta, cunoașterea Sfinților, începe aici și se continuă veșnic, atâta timp cât îi cunoaștem pe toți în slava lui Dumnezeu și împreună cu El. A trăi în Împărăția lui Dumnezeu înseamnă a cunoaște veșnic, a te bucura veșnic, a fi împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui pentru veșnicie. Iar Biserica e școala dumnezeiască în care noi învățăm comuniunea cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui și dorul veșnic de Dumnezeu. Pentru că numai iubirea Lui ne absoarbe cu totul, ne scoate cu totul din noi înșine într-un extaz veșnic. Și aceasta, viața noastră în Împărăția lui Dumnezeu, este împlinirea omului și scopul ultim al teologiei Bisericii.

De aceea, iubiții mei, câți n-ați citit teologia lui, începeți să vă cumpărați cărțile sale! Aveți nevoie de cărțile și de traducerile lui ca de apă. Ele vă vor învăța să fiți atenți cu fiecare cuvânt al lui Dumnezeu și al Sfinților Lui. Și câți nu v-ați rugat până acum lui, rugați-vă cu încredere și cu pace! Pentru că Sfântul Dumitru, în mod duios, vă va bucura și vă va alina inima dumneavoastră. Amin!

Predică la Duminica a XX-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[127],

pe când cei necredincioși așteaptă învieri din morți pentru ca să creadă în Dumnezeu, pe când ei așteaptă minuni de proporții, oamenii credincioși învie din păcatele lor ori de câte ori se pocăiesc cu adevărat, se mărturisesc cu pocăință Domnului și se împărtășesc cu El, Cel euharistic, cu multă împlinire duhovnicească. Primii vor ceva uimitor, ceva spectaculos, pe când cei credincioși învie tainic în ființa lor și se bucură dumnezeiește de această înviere a lor. Și aceste învieri sufletești din moartea păcatului, interioare, se trăiesc în taină, fără să le știe sau să le vadă sau să le mediatizeze mai nimeni, dar ele sunt adevăratele învieri pe care ar trebui să le căutăm cu toții.

Căci Dumnezeu există și dacă vrem și dacă nu vrem noi. El există și dacă ne dăruie nouă minuni mari, văzute de toți, și dacă ne dăruie doar minuni copleșitoare în taina sufletului nostru, care sunt nevăzute de ceilalți. Însă El, pentru cei credincioși Lui, nu face minunile în afara lor, ci în lăuntrul lor, pentru că în ei înșiși se lucrează taina mântuirii. Pentru că minunile exterioare sunt pentru cei care sunt necredincioși sau începători în ale credinței și care au nevoie să creadă în Dumnezeu sau să se întărească în credința lor. Pe când, pentru oamenii lui Dumnezeu, minunile sunt o realitate

[127] Începută la 10. 26, în zi de joi, pe 7 octombrie 2021. Cer înnorat, 12 grade, vânt de 16 km/ h.

cotidiană, continuă. Pentru că întreaga lucrare a mântuirii noastre e o continuă și inexprimabilă minune.

– De ce?

– Păi, dacă mântuirea noastră e conlucrare continuă cu Dumnezeu, iar El locuiește în noi continuu prin slava Lui, cum să nu fie o continuă minune viața noastră, dacă noi suntem cu El tot timpul?! Prezența Lui continuă în noi e cea mai mare minune. Pentru că El nu e doar din când în când cu noi, ci e tot timpul. Iar El, în noi, lucrează minuni fără de număr, atâta timp cât ne curățește, ne luminează și ne îndumnezeiește continuu, ajutându-ne în tot ceea ce noi facem.

Însă, când cei care au transformat, din lene, rugăciunea în salut cotidian și spun, pe scurt, „Doamne, ajută!", în loc să facă o rugăciune pentru noi, ei se referă, cel mai adesea, la faptul ca El să ne ajute la lucruri mari, speciale din viața noastră. Pentru că ei cred că „doar atunci" avem „nevoie" de ajutor. Dar omul duhovnicesc nu se roagă doar din când în când sau la nevoie sau când se trezește, când mănâncă și când adoarme, ci se roagă tot timpul. Pentru că el e cu Dumnezeu tot timpul și toată viața lui e o continuă vorbire cu Dumnezeu și o continuă simțire și înțelegere și vedere a Lui. Din când în când înseamnă mai deloc. Dar tot timpul înseamnă că viața ta e o rugăciune, o dăruire către Dumnezeu, o viață cu Dumnezeu.

De aceea, oamenii duhovnicești nu așteaptă „să se întâmple minuni"[128] în viața lor, ci ei trăiesc continuu minunea de-a trăi împreună cu Dumnezeu. Pentru că ei nu vor doar ceva de la Dumnezeu sau nu Îl vor pe El doar la greu, ci Îl au pe El deplin în viața lor tot timpul, pe Dăruitorul tuturor minunilor și al darurilor dumnezeiești. Și când Îl ai pe Dumnezeu, atunci ești acaparat

[128] *Cf.* https://genius.com/Bug-mafia-strazile-lyrics.

numai de El, pentru că Îl vrei doar pe El, doar pe El în mod deplin...

Compătimim cu văduva din Nain, pentru că era de două ori suferindă: și pentru soț și pentru fiu [Lc. 7, 12, BYZ]. Și cetatea a înțeles acest lucru, pentru că „destulă [ἱκανὸς] mulțime a cetății [era] împreună cu ea" [Ibidem]. Era un convoi mortuar în spatele ei! Era o întreagă lume care compătimea, care suferea împreună cu ea. Dar sufereau împreună cu ea, cu femeia, și nu sufereau pentru tânărul ei fiu, pentru că știau că nu îl mai pot ajuta.

Și acest convoi mortuar, fără doar și poate, nu se aștepta la nicio înviere. Era ca înscrisul păgân de pe coroanele noastre, cumpărate de la florăriile fără știință teologică, unde aflăm că există „regrete eterne". Dar dacă există „regrete veșnice", atunci nu e nicio înviere de obște! Pentru că „regretele veșnice" neagă învierea cea de obște, universală, de la cea de a doua venire a Domnului. De aceea, acest înscris mortuar, ca și altele, sunt păgâne și nu creștine, pentru că cei care le fac nu sunt duși la Biserică.

Dar pentru noi, pentru oamenii Bisericii, moartea nu e o calamitate, nu e un sfârșit, nu e o desființare a omului, ci începutul vieții lui celei veșnice! Pentru că trupul rămâne în pământ până la învierea cea de obște, dar sufletul omului merge în Rai sau în Iad, după cum decide Dumnezeu la judecata particulară a fiecărui om. Și de aceea, Biserica e în rugăciune continuă pentru cei adormiți, în pomenire continuă a lor, pentru ca Dumnezeu să Se milostivească de ei. Căci El, Dăruitorul vieții noastre, e și Mântuitorul nostru și numai El ne mântuie pe noi, păcătoșii și nevrednicii Săi robi. Dar noi, cu toții, ne rugăm Lui și Îi cerem stăruitor să ne ierte și să Se milostivească de noi și de toți cei vii și adormiți, pentru

că El dorește mântuirea tuturor oamenilor și nu doar a unora.

Perspectiva creștină asupra morții e cea mai luminoasă perspectivă eshatologică și ea e plină de nădejde sfântă pentru cei credincioși. Pentru că moartea nu e veșnică, ci viața e veșnică!

– Și de ce viața e veșnică?

– Pentru că toți oamenii vor învia la a doua venire a Domnului și vor trăi veșnic. „Căci precum în Adam toți mor [Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνῄσκουσιν], așa și în Hristos toți vor fi făcuți vii [οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζῳοποιηθήσονται]" [I Cor. 15, 22, BYZ]. Cei care păcătuiesc ca Sfântul Adam, ca Protopărintele nostru, ca primul om creat de Dumnezeu, mor prin păcatele lor nepocăite, dar, la a doua venire a Domnului cea întru slavă, oamenii din toate timpurile și din toate locurile vor fi făcuți vii de către El, vor învia prin slava Lui cea veșnică, cea care strălucește din persoana Sa divino-umană.

Și când El va învia întreaga Sa umanitate și o va transfigura cu slava Lui, atunci va fi desființată moartea [I Cor. 15, 26, BYZ], care este numită de Sfântul Pavlos drept „vrăjmașul cel ultim [ἔσχατος ἐχθρὸς]" [Ibidem] al nostru și al întregii creații. Pentru că moartea nu e creația lui Dumnezeu, ci e consecința păcatului Protopărintelui nostru. Și noi trăim moartea ca pe cel mai nefiresc lucru al vieții noastre, ca pe un lucru vrăjmaș firii noastre, pentru că noi dorim să trăim veșnic. De aceea, nu ne putem acomoda niciodată cu moartea, nu ne putem împăca cu existența ei, nu putem să admitem că ea are de-a face cu noi, pentru că știm că ea nu e veșnică. Ci veșnică va fi numai viața. Pentru că oamenii, toți oamenii, toți cei înviați de Domnul vor trăi veșnic, dar nu toți la fel! Pentru că „toți cei din morminte vor auzi glasul Lui [ἀκούσονται τῆς φωνῆς Αὐτοῦ], și vor ieși

[din morminte toți oamenii, cu trupuri transfigurate, veșnice, dar], cei care au făcut cele bune, întru învierea vieții; iar cei care au făcut cele rele, întru învierea judecății” [In. 5, 28-29, BYZ] în ei înșiși. Vor învia cu toții, dar unii pentru a moșteni Paradisul lui Dumnezeu pentru veșnicie, pe când alții Iadul pentru veșnicie.

– Dar de ce l-a înviat pe tânăr mai înainte de vreme? Ce a vrut să ne arate prin intermediul lui?

– Că El e Viața tuturor și că El e mult-milostiv față de noi [Lc. 7, 13-14, BYZ]! Pentru că El ne dăruie viața și ne ține în viață, dar ne poate și redărui viața trupească, pentru că sufletul nostru e nemuritor, dar că El, Dumnezeul nostru, ne dăruie și ne redăruie viața pentru că este mult-milostiv cu noi! Pentru că noi nu suntem „un experiment oarecare” al Lui, ci creația Lui, cei pe care El ne-a creat din multă iubire față de noi și pentru ca să ne bucurăm de comuniunea veșnică cu Sine.

Și dacă El ne-a creat din iubire față de noi și pentru ca noi să ne împlinim veșnic în iubirea, în comuniunea cu Sine, atunci viața veșnică pe care ne-o dă El e pentru această comuniune veșnică cu El, care ne împlinește cu totul, și nu pentru Iad. Pentru că Iadul e consecința păcatului, a căderii Îngerilor și a transformării lor în demoni! Căci păcătoșii nepocăiți vor merge „întru focul cel veșnic [εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον], pregătit diavolului și îngerilor săi [τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ]” [Mt. 25, 41, BYZ], celor care au căzut împreună cu el, cu Satanas, prin păcatul trufiei lor, din slava lui Dumnezeu. Însă Iadul e pentru Satanas și pentru demonii Lui, și nu pentru noi! Noi ajungem în Iad pentru că ne lăsăm mințiți de către demoni și le urmăm păcatele și fărădelegile lor, nepocăindu-ne de relele noastre. De aceea, păcatul, ca și moartea, ca și Iadul sunt nefirești pentru noi, pentru că păcatul a adus în noi moartea și ne-a aruncat în Iadul cel veșnic. Și noi

nu putem considera niciodată păcatele și urmările lor ca fiind „bune” pentru noi, de aceea le spovedim imediat și cerem iertarea lui Dumnezeu pentru ele. Căci viața cu Dumnezeu înseamnă a trăi în toată fapta bună și în toată virtutea dumnezeiască și a urî tot păcatul care ne omoară veșnic.

Domnul Și-a arătat mila Lui cea mare față de femeia văduvă și față de fiul ei și i-a umplut pe amândoi de multă bucurie, cât și cetatea Nainului. Cetatea Nain [Ναΐν] [Lc. 7, 11, BYZ] e în Galilea, la 14 kilometri de Nazaret și aproape de Muntele Tabor[129]. Și Domnul l-a înviat pe tânăr „prin atingere și prin poruncă”[130]. Pentru că, „apropiindu-Se, S-a atins de sicriu [ἥψατο τῆς σοροῦ]! Iar cei care îl purtau au stat. Și a zis: «Tinere, ție îți zic, scoală [Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι]!»” [Lc. 17, 14, BYZ]. Domnul S-a atins de sicriul lui, apoi i-a poruncit revenirea sa la viață ca un Atotputernic. Și sufletul lui, cel nemuritor, s-a întors în trupul său imediat, la porunca Domnului, în trupul său pe care îl părăsise de curând, „și cel mort s-a ridicat și a început a vorbi. Și [Domnul] l-a dat pe el maicii sale” [Lc. 17, 15, BYZ].

Pentru că și noi, cei care înviem din păcatele noastre în Biserica Sa, suntem hrăniți de mama noastră cea duhovnicească, Biserica. Aici Se atinge Domnul de noi și aici ne iartă: în Biserica slavei Sale! Pentru că noi venim la Biserică precum niște coșciuge ambulante, venim morți, omorâți de păcatele noastre, dar, prin

---

[129] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nein.

[130] [Sfântul] Efthimie Zigaben, *Tâlcuire la Evanghelia după Luca*, trad. din lb. gr. veche și note de Adrian Tănăsescu-Vlas, Ed. Sofia & Cartea Ortodoxă, București, 2006, p. 99.

E vorba de Sfântul Cuvios Eftimios Zigabinos [Εὐθύμιος Ζιγαβηνός], *cf.*
https://el.wikipedia.org/wiki/Ευθύμιος_Ζιγαβηνός.

iertarea Lui în Taina Mărturisirii, plecăm ca înviați din morți. Venim mortuari și plecăm resurecționali[131].

Pentru că venim morți și plecăm vii, plecăm plini de viața Lui cea veșnică. Și dacă Domnul ne învie din morți iar și iar, când noi ne pocăim și ne recunoaștem păcatele noastre cu durere, de ce minune mai mare avem nevoie decât de aceasta?! Și de această minune fundamentală ține toată mântuirea noastră! Pentru că iertarea Lui înseamnă mântuirea noastră. Iertarea Lui înseamnă primirea noastră în comuniunea cu Sine, înseamnă umplerea noastră de viața Lui, înseamnă viețuirea noastră veșnică împreună cu El.

Nain înseamnă „pășunile cele verzi" sau „cel iubit"[132]. Ca să trăiești duhovnicește trebuie să paști pe pășunile cele verzi și bogate ale voii lui Dumnezeu. Ca să fii iubit de El trebuie să faci voia Lui. Căci „cel care are poruncile Mele și le păzește pe ele, acela este cel care Mă iubește pe Mine; iar cel care Mă iubește pe Mine, va fi iubit de către Tatăl Meu [și de către Duhul Meu Cel Sfânt]; și Eu îl voi iubi pe el [καὶ Ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν] și Mă voi arăta lui pe Mine Însumi [καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ Ἐμαυτόν]" [In. 14, 21, BYZ].

– Și când ni Se arată nouă El Însuși?

– Oricând ni Se poate arăta întru slava Lui, în mod extatic, ca să Îl vedem cu ochii inimii noastre, dacă Îl iubim pe El cu adevărat! Iubirea Lui înseamnă ascultarea totală de El și urmarea Lui în toată nevoința cea duhovnicească. Și dacă noi suntem în poruncile Sale, atunci suntem mereu cu El și El ni Se arată în multiple

---

[131] De la resurrectio, resurrectionis = înviați din nou, reînviați. *Cf.* http://archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=resurrectio.

[132] *Cf. Easton's Bible Dictionary*, 2.660, apud BW 10.

feluri, dumnezeiește, pentru a ne întări și a ne sfinți pe noi în relația cu Sine.

De aceea, iubiții mei, problema numărul unu a vieții noastre nu e apartenența politică, nici scumpirea traiului zilnic și nici problemele medicale pe care le avem, ci mântuirea noastră. Un creștin conștient de responsabilitatea lui pe fața pământului e un creștin care se nevoiește zilnic pentru mântuirea lui și a întregii umanități. Pentru că viața creștină e viața cu Dumnezeu, e viața în continuă slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor.

Iar noi, când plecăm de aici, din această viață, trebuie să fim împăcați cu toți, având toate ale noastre puse în rânduială, trebuie să fim spovediți și împărtășiți cu Domnul și având în noi slava lui Dumnezeu, adică viețuirea încă de acum în Împărăția Lui. Pentru că astfel suntem îmbrăcați întru slava Lui, suntem îmbrăcați pentru Nunta cea veșnică, suntem proprii veseliei celei veșnice a Împărăției lui Dumnezeu, adică în toată curăția, sfințenia și bogăția de virtuți a vieții creștine. Și dacă murim astfel, atunci adormim cu moartea celor Cuvioși. Dar dacă murim nepregătiți, în păcate multe și fără pacea lui Dumnezeu în noi înșine, atunci murim rău, pentru că murim ca oameni păcătoși.

Toată viața noastră creștină e o pregătire pentru Împărăția lui Dumnezeu. Moartea e ușa de intrare în Împărăția Lui pentru cei Sfinți ai Săi! Așa că nu moartea e problema noastră, ci Judecata lui Dumnezeu, cea în urma căreia primim locul nostru cel veșnic. Și noi de aceea ne rugăm neîncetat Domnului să ne ierte și să ne odihnească împreună cu Sfinții Lui: pentru că Paradisul lui Dumnezeu ține de răspunsul la Judecata Sa. Și Judecata Lui este dreaptă [δικαία] [In. 5, 30, BYZ], pentru că e radiografia corectă a vieții noastre. Pentru

că El judecă ceea ce aude [Ibidem] de la noi și despre noi, El judecă ceea ce vede că suntem noi.

Căci și noi, atunci când judecăm viața cuiva, o judecăm ca pe suma tuturor faptelor sale, ca pe consecința tuturor faptelor sale. Și când vedem ce a ajuns omul după toate câte a făcut, spunem că el e bun sau rău, pentru că omul e ceea ce predomină în el. Infinit mai mult vede El cine suntem noi, ce am ajuns noi în urma vieții noastre pământești. De aceea, judecata Lui e cea mai dreaptă posibilă, pentru că e judecata Celui care ne iubește pe noi din veci, pentru că ne-a creat din iubirea Sa cea mare față de noi. Dar dacă noi alegem cu obstinație să nu facem voia Lui, El nu ne desființează ontologic, ci ne lasă să trăim veșnic potrivit alegerii noastre. Tocmai de aceea, Iadul nu e pedeapsa Lui pentru noi, ci e pedeapsa noastră pentru noi înșine! Pentru că noi ne-am pedepsit la Iadul cel veșnic, noi ne-am aruncat cu totul în Iad, pentru că am trăit toată viața contrar voii Sale.

Însă de ce să ne auto-pedepsim veșnic, când putem să ne bucurăm veșnic?! Dacă pentru a ne îmbogăți facem atâtea eforturi și ne facem atâtea griji și facem atâtea păcate pentru „stabilitatea" noastră efemeră, de ce să nu ne dăm toată energia în slujba mântuirii noastre, a fericirii noastre celei veșnice?!! Pentru că veșnicia nu înseamnă 80 de ani de viață, ci o nesfârșită viață. Iar dacă ne credem raționali, dacă nu ne place „să fim luați de proști", dacă spunem că „ne vrem binele", dacă ne căutăm mereu fericirea, de ce nu dorim adevărata fericire, comuniunea veșnică cu Dumnezeu?!!!

Viața păcătoasă nu are nicio logică, dar viața cu Dumnezeu are toată logica și rațiunea umană, căci e împlinirea noastră cea veșnică. Pentru că te nevoiești acum puțin, pentru o veșnică bucurie, iar în viața cu Dumnezeu afli toată taina și toată bucuria și toată sfin-

țenia posibile. Dar dacă alegi păcatul, ai parte numai de chin, de suferință, de neștiință, de orbire, de singurătate. Cum să alegi păcatul, dacă tu vrei să fii fericit pentru veșnicie?! Cum să alegi chinul Iadului în locul fericirii celei veșnice a Împărăției lui Dumnezeu?!! Ce te face să vrei durerea cea veșnică a Iadului, când aici nu suporți nici cele mai mici chinuri?!!!

Căci de ce avem multe spitale și multe medicamente pe lume? Pentru că nu suportăm durerile! Vrem să scăpăm cât mai repede de boală. Și vrem să scăpăm de boală, pentru ca să fim sănătoși și bucuroși. Dar dacă vrem să fim sănătoși și bucuroși pentru toți vecii, adică mântuiți, de ce trăim ca niște păcătoși notorii?! Și ne putem pune la nesfârșit aceste întrebări, pentru că păcatul n-are nicio logică și nicio bucurie, ci, dimpotrivă, ne aduce chinul cel veșnic.

Dumnezeu să ne înțelepțească pe toți, pentru ca să facem voia Sa cea sfântă, cea care ne mântuie pe noi! Căci viața cu El e împlinirea și desăvârșirea noastră cea veșnică. Amin!

Predică la pomenirea Sfintei Cuvioase Paraschevi [14 octombrie 2021]

Iubiții mei[133],

anul acesta am putut privi pelerinajul de la Iași de aproape, pentru că *Doxologia* a pus camera deasupra baldachinului cu Sfintele Moaște[134]. Și am putut vedea cu toții cum pelerinii au venit și s-au închinat cu cuviință Sfintei Cuvioase Paraschevi [Παρασκευὴ][135] și Sfântului Gheorghe Pelerinul[136]. Și a fost foarte bine că acest ochi în direct a fost pus acolo, deasupra, pentru ca toți să vadă ce se petrece, de fapt, acolo: oamenii vin în mod cuviincios, se închină la Sfintele Moaște, și se întorc la ale lor. Dar pleacă de aici plini de har, de bucurie și de rugăciune, dacă au venit să se roage și să se închine cu credință Sfintelor Moaște.

Căci Sfintele Moaște sunt focare de har și de sănătate pentru toți oamenii credincioși. Pentru că ele, trupurile parțial transfigurate ale Sfinților lui Dumnezeu, ne vestesc nouă ce se va petrece cu întreaga uma-

---

[133] Începută la 7. 34, în zi de luni, pe 11 octombrie 2021. Cer înnorat, 9 grade, vânt de 8 km/ h.

[134] Cf. https://www.facebook.com/doxologia.ro.

[135] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx. A se vedea: https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi.

[136] *Cf.* https://doxologia.ro/hramul-sfintei-cuvioase-parascheva. A se vedea: https://doxologia.ro/viata-sfantului-gheorghe-pelerinul.

nitate la a doua venire a Domnului: toți vom învia și trupurile noastre vor fi transfigurate de către slava lui Dumnezeu, adică vor fi făcute veșnice, nemuritoare. Pentru ca, având și sufletele și trupurile veșnice, să trăim veșnic comuniunea cu Dumnezeu sau, dacă nu L-am dorit pe El în viața aceasta, să trăim chinurile cele veșnice pe care ni le-am ales...

De aceea, când mergem la Sfintele Moaște, noi ne întâlnim cu experiența îndumnezeirii în mod palpabil. Pentru că putem vedea și putem atinge cum arată trupurile celor care se umplu veșnic de slava lui Dumnezeu în relația lor cu Dumnezeul mântuirii noastre. Când citești teologia îndumnezeirii, dracii te pot ispiti cu gândul că „totul e poveste”, pentru că „așa ceva nu e posibil”. Pentru că acolo citești că omul se poate curăți zilnic de patimi, că el se poate umple de slava lui Dumnezeu în mod extatic și că se poate îndumnezei pe fiecare zi. Teologia îndumnezeirii cuprinde pașii teologici spre această realitate divino-umană a mântuirii noastre. Dar când stai în fața Sfintelor Moaște, atunci înțelegi că acești pași sunt reali și că Sfinții lui Dumnezeu din fața ta i-au trăit în mod zilnic în viața lor. Pentru că ajungi să lași Sfinte Moaște în urma ta, numai dacă trăiești zilnic schimbările preasfinte ale îndumnezeirii tale interioare.

Sfintele Moaște confirmă teologia îndumnezeirii omului, pentru că ele sunt rezultatul nevoinței noastre continue dimpreună cu Dumnezeu, în care El ne umple din destul de slava Lui cea veșnică. Iar teologia îndumnezeirii omului este fundamentată pe teologia triadologică, adică pe teologia Dumnezeului Celui veșnic viu. Pentru că, numai dacă există un Dumnezeu veșnic viu, Care a făcut toate și Care îl ține pe om întru existență și Care îl umple pe el de slava Lui în relația lui cu Sine, omul se poate îndumnezei continuu. Și de aceea, Sfin-

tele Moaște ne vorbesc tuturor despre faptul că Dumnezeu există și că El e în relație veșnică cu Sfinții Lui și că El îi împodobește cu slava Lui pentru veșnicie.

Frumusețea cea veșnică a lui Dumnezeu se vede în frumusețea ontologică, interioară a Sfinților Lui. Căci ei sunt frumoși în viața aceasta prin curăția lor cea mare, dar, mai ales, sunt preafrumoși după adormirea lor, când se fac moștenitorii cei veșnici ai Împărăției Sale.

Mihaela Bețiu din București a simțit la propriu mâna Sfintei Paraschevi care a vindecat-o de durerea la coloana vertebrală[137]. La o femeie internată în spital, Sfânta Paraschevi a venit și s-a rugat împreună cu ea[138]. Rodica a visat-o pe Sfânta Paraschevi, care i-a zâmbit „cald, blând și dulce"[139] și a întărit-o în credință. Nicoleta a visat-o și ea pe Sfânta Paraschevi, care a atins-o cu mâna ei și a vindecat-o de durerile de spate[140]. La Carmen a venit și i-a pus mâna pe piept și a vindecat-o de durerile ei[141].

O Profesoară de Limba Română a simțit mâna Sfintei, atunci când s-a închinat la Sfintele ei Moaște, „caldă și moale"[142]. Pentru că Sfânta Paraschevi a vrut să îi spună că e vie și că se roagă pentru noi toți. Și Marieta din Râmnicu-Sărat a simțit-o vie pe Sfânta Paraschevi[143]. La fel și Maria din Bacău[144]. Pentru că Sfinții Lui sunt veșnic vii și ajutători neadormiți ai noștri. Iar dacă noi

---

[137] *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor*, vol. 3, Ed. Doxologia, Iași, 2017, p. 11-12.

[138] Idem, p. 58: „a venit Sfânta Parascheva în salon și au rostit, împreună, momente din Sfintele Slujbe ale Bisericii".

[139] Idem, p. 62.

[140] Idem, p. 86.

[141] Idem, p. 97.

[142] Idem, p. 115.

[143] Idem, p. 189-190.

[144] Idem, p. 192.

avem credință în ajutorul lor, ei se arată în mod minunat în viața noastră.

Localitatea Epivates [Επιβάτες], unde Sfânta Cuvioasă Paraschevi s-a născut, e un oraș mic din Turcia de azi[145]. A fost Monahie și a trăit 27 de ani[146]. Și după ce fusese îngropată ca o străină, ea s-a arătat unui creștin, apoi unei femei evlavioase, și le-a revelat că ale ei sunt Sfintele Moaște[147]. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu doresc să contribuie în mod real la mântuirea noastră prin cărțile lor, prin Viețile lor, prin Slujbele lor, prin Sfintele lor Icoane, prin Sfintele lor Moaște. Numai noi să dorim să îi ascultăm și să îi urmăm în calea lor cu Dumnezeu.

Din 13 iunie 1641[148], adică de 380 de ani, Sfintele Moaște ale Sfintei Cuvioase Paraschevi sunt la Iași. Generalizarea cultului ei s-a făcut la 14 octombrie 1955[149]. Pentru că în anul 2001, Sfânta Paraschevi i-a apărut în vis Florentinei Buștei și i-a spus că va naște o fetiță de care ea va avea grijă, începând din 2003, împreună cu soțul ei, aceasta i-a împodobit în fiecare an baldachinul cu flori de praznicul ei[150]. Și asta înseamnă să fii recunoscător Sfinților lui Dumnezeu: să faci lucruri concrete pentru cinstirea lor. Căci dacă facem lucruri concrete pentru cinstirea Sfinților lui Dumne-

---

[145] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi și
https://ro.wikipedia.org/wiki/Epivat.

[146] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-14-cv_parascheva.html.

[147] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi.

[148] Ibidem.

[149] Ibidem.

[150] *Cf.* https://doxologia.ro/interviu/marturii-din-culise-cand-de-ce-cum-inceput-traditia-impodobirii-baldachinului-sfintei.

zeu, ne umplem și de multă dragoste și evlavie față de ei.

Oamenii stau la rând să se închine Sfintelor Moaște, pentru că înțeleg că toți avem nevoie de ajutorul Sfinților lui Dumnezeu. Se închină la trupurile lor transfigurate, dar, în același timp, se roagă și sufletelor lor care sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru ca Sfinții lui Dumnezeu să se roage pentru noi toți. Și când simțim că Dumnezeu ne ajută pentru rugăciunile Sfinților Lui, înțelegem ce Sfinți iubitori și milostivi are Dumnezeu.

Însă, iubiții mei, Sfânta Paraschevi face minuni în mijlocul nostru, pentru că ne rugăm ei! Și ne rugăm ei, pentru că Sfintele ei Moaște sunt într-o Catedrală și pentru că praznicul ei este atent promovat. Dar fiecare Sfânt al lui Dumnezeu face minuni! Însă nu le simțim, pentru că nu ne rugăm lor. Și sunt enorm de mulți Sfinți ai lui Dumnezeu cărora nu ne mai rugăm, pe care nu îi știm, față de care suntem indiferenți, pentru că nu căutăm să îi cunoaștem pe Sfinții Lui.

De aceea, cele două proiecte aghiologice ale noastre, *Viețile Sfinților* și *Sinaxa Sfinților*, au drept scop apropierea noastră de Sfinții lui Dumnezeu. Căci ne apropiem de Sfinți dacă îi cunoaștem. Și îi iubim și ne umplem de rugăciune față de ei, dacă le știm Viețile și minunile și operele lor.

Sfântul Gheorghe Pelerinul, cel împreună cinstit anul acesta cu Sfânta Paraschevi, după o viață de familie, în care a născut 5 copii, a început să trăiască viață de pelerin, de mereu călător pe la Bisericile lui Dumnezeu. Postea, se ruga, citea și da milostenie din ceea ce primea[151]. Și când „a fost îngropat în cimitirul orașului Piatra Neamț, [a fost îngropat] cu același cojoc rupt [pe

---

[151] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfantului-gheorghe-pelerinul.

care îl purta], desculț, fără acoperământ pe cap, cu toiagul pribegiei sale, [dar] având pe față același zâmbet curat ca în toată viața”[152] lui. Adică a murit și a fost îngropat ca un sărac, așa cum fusese îngropată și Sfânta Paraschevi. Dar iată cum, în clipa de față, că ei, cei săraci pentru noi, sunt atât de bogați la Dumnezeu! Iar noi, cei care ne credem înstăriți sau bogați, ce suflet avem?!... Cum arată sufletul nostru, viața noastră, înaintea lui Dumnezeu?!! Pentru că numai ce spune El contează cu adevărat! Căci Judecata Lui este dreaptă și El va da fiecăruia după faptele sale.

Să avem încredere în făgăduințele lui Dumnezeu și să facem voia Lui! Pentru că ceea ce contează e ca noi să ne sfințim, e ca să noi să ne facem proprii relației celei veșnice cu Dumnezeu. Amin!

---

[152] Ibidem.

Predică la Duminica a XXI-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[153],

cum ne semănăm în oameni, așa rămânem în inima lor! Pentru că nu semănăm în ei doar cuvintele noastre, ci ne semănăm cu totul în ei. Iar dacă noi, Ierarhii și Preoții și Diaconii Bisericii, suntem cu adevărat oamenii lui Dumnezeu, atunci ne semănăm ca lumină, ca pace, ca sfințenie, ca povățuitori ai mântuirii oamenilor. Dar dacă trăim în Biserica Lui ca Slujitori netrebnici ai Săi, noi nu suntem grâu, ci neghină, și nu facem bine oamenilor, ci îi smintim atât prin cuvintele, cât și prin faptele noastre cele rele.

Căci cuvintele ies din fapte! Omul vorbește pe măsura lui. Pe măsura la cât este și la cât înțelege din viața cu Dumnezeu și din viața oamenilor. Și noi nu smintim în primul rând prin cuvintele noastre, ci prin viața noastră, dacă suntem leneși, dacă suntem ipocriți, dacă n-avem nimic de-a face cu viața sfântă a ortodocșilor.

Însă, când Slujitorul lui Dumnezeu este patul de odihnă al Domnului, când el este locașul cel rațional al lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este în el prin slava Lui, atunci el este lumină curată, sfântă, povățuitoare spre mântuire pentru toți oamenii. Și Slujitorii Lui sunt Părinții noștri, ai tuturor, pentru că ei ne povățuiesc și prin viața, cât și prin cuvintele lor. Iar viața Bisericii n-a fost niciodată fără Părinți, fără Sfinți Părinți, fără călău-

---

[153] Începută la 5. 27, în zi de sâmbătă, pe 16 octombrie 2021. A 4-a zi de ploaie, 11 grade, vânt de 8 km/ h.

zitori autentici ai vieții sfinte. Pentru că Biserica se hrănește din cuviința vieții lor și din cuvintele lor ca dintr-o masă dumnezeiască.

Eu nu citesc cărți de predici, ci predicatori! Niciodată nu m-au interesat cuvintele rupte, separate de cel care le-a spus. Deoarece cuvintele au valoarea celui care le-a spus. Cuvintele sunt cât cel care le spune. Și de aceea mă interesează omul, omul plin de teologie și de sfințenie, omul care predică, pentru că predica e totuna cu viața și cu gândirea lui cea cuvioasă.

Și predica nu poate fi plagiată de cineva, pentru că ea este respirația omului mare, a Părintelui Bisericii. Ea nu poate fi jefuită, pentru că e una cu el, cu cel care vorbește. Și cel care vorbește ca gură a lui Dumnezeu, ca Teolog al Lui, e cel care spune adevărul despre oameni și pentru mântuirea oamenilor. De aceea, marii Părinți ai Bisericii sunt singurii ei predicatori autentici. Pentru că ei spun ceea ce au trăit, ceea ce au văzut, ceea ce au iubit, ceea ce s-au nevoit, ceea ce au înțeles din viața lor cu Dumnezeu. Și ei, în ritmul lor inconfundabil, nu sunt mitraliere de vorbe, de lucruri învățate pe de rost, ci izvoare de apă veșnică, care curg și inundă oamenii cu luminarea lui Dumnezeu. Și ei sunt când năvalnici, când senini, când tăioși, când plini de strălucire teologică, când confesivi, când succinți în judecățile lor de valoare. Pentru că ei sunt apa teologică a lumii, apa potabilă spre viața veșnică și nu un interval predicatorial de la mijlocul sau de la sfârșitul Dumnezeieștii Liturghii sau al Sfintelor Taine și Slujbe.

Sămânța despre care ne-a vorbit Domnul în parabola Sa sunt Sfinții Teologi și Propovăduitori ai Bisericii. Ei cad în diverse inimi și rodesc diferit de la om la om. Viața și opera lor sunt percepute după înălțimea interioară a fiecăruia. Dacă tu îi desconsideri, dacă tu te crezi „mai deștept” decât ei, rămâi un pământ viran, fără

roadele Împărăției lui Dumnezeu. Dacă ești un om lumesc, dar vrei, totuși, viața cu Dumnezeu, în tine se duce lupta între ce faci și ce vrei. Căci, pe de o parte, vrei să trăiești bine, fără dureri și neplăceri în lumea asta, dar viața cu Dumnezeu e plină de greutăți și de necazuri. Și trebuie să te lupți interior între ce vrea lumea de la tine și ce vrea Dumnezeu de la tine. Și dacă precumpănește Dumnezeu în viața ta, atunci ai învins grijile sufocante ale lumii. Dar cel care rodește și tot rodește, care rodește la nesfârșit, e cel care primește cu totul voia lui Dumnezeu. Acela e pământul cel bun care primește tot cuvântul Sfinților ca pe mâncarea și apa lui. Și acela, care îi primește pe Sfinți, primește bogăție nemăsurată, pentru că se face și el unul dintre ei. Un om care rodește înăuntru, care rodește sfințenie.

Mulți consideră că parabolele Domnului trebuie descifrate. Că ele sunt un fel de rebus la care trebuie să știi răspunsurile. Însă parabolele Lui trebuie contemplate, adică înțelese din mijlocul experienței duhovnicești, a nevoinței continue a mântuirii. Pentru că întreaga Dumnezeiască Scriptură a Bisericii și întregul cult al ei și toată biblioteca Sfinților Părinți sunt, în esența lor, o vorbire despre viața noastră interioară, despre drumul interior al mântuirii noastre. Trebuie să trecem continuu de la cuvintele și expresiile Scripturii la teologia tainică a ei. Căci teologia Bisericii e în Scriptură, în Tradiție, în cultul ei, în istoria ei, dar dincolo de literalitatea lor.

Pentru că la teologia tainică și îndumnezeitoare a Bisericii nu se ajunge prin simpla citire și memorare a textelor, nici prin traducerea textelor, ci prin curățirea interioară de patimi, prin luminările dumnezeiești și prin vederile mistice pe care ni le dăruie nouă Dumnezeu. Adevărul lui Dumnezeu se primește în curăție și în sfințenie, pentru că vederea lui se face cu ochii sufle-

tului. De aceea, teologia Bisericii, cea care ne curățește, ne luminează și ne sfințește pe noi, se trăiește în Biserică, când noi ne nevoim continuu ca slujitori smeriți ai lui Dumnezeu.

Așa că, cei care se laudă doar cu traducerea textelor sau doar cu înțelegerea gramatical-istorică a textelor nu știu nimic despre viața sfântă și tainică a Bisericii. Pentru că ei nu pot experimenta locurile cele grele ale teologiei Bisericii. Căci teologia mântuirii stă în sufletele care se îndumnezeiesc continuu.

Mai înainte de a semăna cuvântul adevărului, tu, Propovăduitorul Bisericii, te arunci mai întâi în sufletele oamenilor! Intri în inima lor prin ceea ce spui și faci. Și ceea ce le spui este ceea ce ești tu. Și tu ești pe măsura ta, pe măsura la cât ai cuprins din viața cu Dumnezeu. Iar cei care cred, în orgoliul lor, că „nu mai au ce învăța" de la Dumnezeu și de la Sfinții Lui, încă n-au început să afle cele esențiale. Pentru că cele esențiale sunt cele care ne mântuie în mod real, care ne transfigurează zilnic, care ne umplu neîncetat de slava lui Dumnezeu.

Poți semăna astăzi cuvântul lui Dumnezeu în cineva și el să încolțească peste mulți ani. Ca să semeni cuvântul în cineva, omul trebuie să îl accepte în inima sa ca adevărul adevărat. Și pe cât acceptăm adevărul și îl lucrăm pe el în viața noastră, pe atât cuvântul Lui crește în noi. Ceea ce părea mic la început devine imens, colosal. Și pe măsura colosalității sale e și transfigurarea noastră interioară.

Da, adevărul lui Dumnezeu e adevărata mâncare, adevărata bucurie, adevărata frumusețe a vieții noastre! Cine se bucură de adevăr, se bucură de Dumnezeu. Și cine se bucură de Dumnezeu și este împreună cu El, acela trăiește minunea cuvintelor lui Dumnezeu: aceea de a le vedea esențiale, determinante în viața lui. Pentru că ele cresc imens în om și îl schimbă în mod radical.

Căci convertirea e începutul minunii personale, dar schimbarea de zi cu zi a omului e împlinirea continuă a minunii. Pentru că Dumnezeu nu numai că începe în noi o mare înfrumusețare a vieții noastre, dar împreună cu El noi trăim continuu frumusețea lui Dumnezeu ca pe împlinirea noastră ontologică.

Treptele experiențelor duhovnicești sunt pașii noștri zilnici în viața cu Dumnezeu. Pe fiecare zi înțelegem tot mai mult și mai mult din viața de sfințenie, pentru că o trăim efectiv. Și când trăiești viața sfântă, atunci îți trăiești propria ta împlinire, propria ta cuprindere, propria ta înfrumusețare interioară.

Așadar, iubiții mei, teologia Bisericii nu e pentru a o cunoaște doar intelectual, ci pentru a o face propria noastră viață! Elevii și studenții teologi confundă ani la rând știința teologică cu memorarea de date teologice. În viața lor trebuie să vină cineva la un moment dat, cineva care nu încurcă borcanele, și să le deschidă ochii. Și cel care le deschide ochii spre teologie e cel care le arată că teologia e viața noastră de zi cu zi, că ea este calea mântuirii noastre și nu o sumă de informații cu care treci examenele.

Cel care memorează date teologice își face din memoria lui propriul său idol. Cel care crede că teologia stă în enunțurile teologice își face dintr-o sumă de afirmații teologice propriul său idol. Pentru că teologia e curățire zilnică pentru Dumnezeu, e pregătire pentru a primi zilnic luminările Sale, e sfințire continuă pentru vederile Sale cele dumnezeiești. Teologia nu o citești din cărți, ci o primești de la Dumnezeu! Pentru că ea este revelarea personală a lui Dumnezeu în viața ta, e curățirea ta continuă de către Dumnezeu, e umplerea ta de simțirile, luminările și vederile Lui cele dumnezeiești.

Experiența mistică este modul în care primești teologia de la Dumnezeu! În mod tainic, El îți revelează ție pe cele ale Sale. Și pe cele ale Sale le poți înțelege numai dacă te sfințești continuu în relația cu El. Pentru că cele sfinte ale Lui se dau numai Sfinților Lui, numai celor care le întrupează cu totul și le dăruie tuturor spre mântuirea lor.

Căci teologia curge de la Dumnezeu, așa după cum apa curge din izvorul său. Și El te face izvor de apă veșnică pentru toată Biserica, dacă tu te faci ascultător al Lui întru toate. Pentru că Dumnezeu dorește să izvorască veșnic viața Lui în viața noastră, pentru ca toți să simtă în noi prezența și lucrarea Lui cele veșnice.

Vă doresc mult spor în slujirea și în nevoința dumneavoastră și să aveți tot mai mult conștiința că sunteți ai lui Dumnezeu! Pentru că, dacă nu uităm că suntem ai Lui, că El ne-a răscumpărat pentru Sine, pentru relația veșnică cu Sine, atunci nu uităm lucrul esențial al vieții noastre. Amin!

Predică la Duminica a XXIII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[154],

ați auzit, cu siguranță, expresia că cineva „are draci pe el”, de aceea nu stă locului, nu stă cuminte. Se spune acest lucru cu precădere despre copii, căci ei sunt cei mai neastâmpărați. Însă sintagma este una reală și nu fantezistă! Pentru că demonii se lipesc de sufletul și de trupul nostru la propriu, în mod spiritual, atâta timp cât ei sunt duhuri, și ne influențează comportamentul în mod rău.

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele meu duhovnicesc, pe calea ascezei sale celei sfinte, a îndumnezeirii sale, a ajuns să îi vadă pe Sfinții și pe Îngerii lui Dumnezeu în Împărăția Sa, dar și pe demoni. Și despre unele din aceste vederi demonice, el a scris următoarele: „La un moment dat am început să văd pe fruntea mea, stând într-un mod obsedant, doi demoni, unul sub forma unui corb, altul sub forma unui șobolan. Pe ei îi vedeam în timp ce mă rugam, ca existând în paralel cu lumina [dumnezeiască] și pacea [duhovnicească] din sufletul meu, dar prezența lor era sâcâitoare, enervantă.

Mai apoi, în locul celor două prezențe demonice, a apărut un diavol chircit, pe care nu puteam să îl înlătur de pe fruntea mea [prin rugăciune]. Și acesta îmi inducea vorbe urâte și injurioase la adresa Sfintei Fecioare [Maria] sau la adresa celor sfinte...și asta mă tortura

---

[154] Începută la 10. 34, zi de joi, 21 octombrie 2021. Soare, 14 grade, vânt de 3 km/ h.

interior. După luni de rugăciune cu aceste prezențe obsedante la fruntea mea, au început să dispară imaginile demonice, mai întâi din dreapta capului meu, apoi din stânga frunții mele și, în cele din urmă, a plecat și demonul care trona pe fruntea mea. În locul demonilor, am fost inundat de lumina dumnezeiască și vedeam în inima mea crucea luminoasă. Plecarea demonilor de la mine am înțeles că se constituie în finalul bătăliei mele pentru purificarea de păcatele mele din trecut. Însă vedeam în inima mea lumina, dar mintea nu mi se curățise încă.

Când și mintea [mi] s-a purificat, lumina mi-a cuprins și capul și apoi, cu timpul, lumina dumnezeiască a învins și a cuprins ultimele zone întunecate ale trupului meu, văzându-mă cu totul în lumina Sa. Eram în lumină și eu însumi eram lumină. Din când în când însă, datorită unui gând sau a unei simțiri necurate, a mânierii sau a unui cuvânt nelalocul lui, care mă tulburau, lumina dispărea din mine. După câteva ore sau zile de rugăciune, depinzând de gravitatea vinei sau a greșelii mele și după căința mea, lumina reapărea și mai puternică în persoana mea și mai revelatoare de lucruri și fenomene dumnezeiești, atât de multe și mari, pe care nici nu le mai țin minte”[155].

Pentru că demonii ni se împotrivesc la propriu, în chip și fel, și alipirea lor de noi înseamnă influențarea noastră la nivelul gândurilor, al sentimentelor, al voinței noastre, al faptelor noastre. De aceea, nevoitorii ortodocși se roagă tot timpul Domnului și au mare atenție la gândurile și simțirile pe care le au, pentru că știu că demonii le pot strecura oricând în mintea lor

---

[155] *Scrierile complete ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu și viața sa, comentate de către ucenicul și fiul său întru Domnul, Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș*, vol. 1, Teologie pentru azi, București, 2010, p. 263-264.

gândurile lor, adică influențele lor demonice. Iar când ucenicii duhovnicești se duc la Părinții lor înduhovniciți ca să își mărturisească gândurile pe care le au, se duc pentru ca aceia, luminați de Dumnezeu, să le spună care sunt bune și care sunt rele. Pentru ca ei, ucenicii lor, să nu considere gând bun un gând venit de la demoni și să ajungă la o mare înșelare demonică în viața lor.

Tocmai de aceea, în viața ortodoxă toți avem nevoie de sfat și de îndrumare duhovnicească și, în același timp, nimeni nu poate trăi duhovnicește fără multă nevoință și fără o viață bisericească continuă. Ne nevoim acasă, ne nevoim la locul de muncă, ne nevoim pretutindeni și, în mod comunitar, la Biserică, slujind împreună cu confrații noștri în credință, pentru că viața duhovnicească este una mereu dinamică și mult ostenitoare.

Sfântul Lucas ne spune că omul din Evanghelia de azi [Lc. 8, 26-39] „avea demoni de multe vremuri [εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν]" [Lc. 8, 27, BYZ] în el însuși. De mulți ani omul acesta trăia cu demonii în el și aceia îl chinuiau în chip și fel. Și îl făceau să fie asocial, pentru că omul demonizat „[cu] veșmânt nu se îmbrăca și în casă nu rămânea, ci în morminte [ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μνήμασιν]" [Ibidem].

Demonii îl făceau să pară că e „nebun", dar el nu era „nebun", ci demonizat! Și demonizarea nu e o boală, ci o conlocuire în tine cu demonii. Și când ajungi să ai în tine demoni și ei să te învețe la rele, atunci viața ta se strică continuu. Iar pentru că nimeni nu e ferit de atacurile demonilor și de intrările lor în noi, trebuie să trăim duhovnicește tot timpul. Adică spovedindu-ne și împărtășindu-ne în mod regulat, rugându-ne continuu, postind, citind cărți sfinte, dând milostenie, iertând celor care ne greșesc, ajutându-i pe toți după puterile noastre, slujind Domnului cu bucurie și cu pace. Pentru

că împotriva demonilor se poate lupta numai duhovnicește. Și pe măsura la cât ne smerim în fața Domnului și la cât le lăsăm pe toate ale noastre în seama Lui, pe atât suntem plini de slava lui Dumnezeu și feriți de atacurile cele mârșave ale demonilor.

Îi auzim pe mulți că sunt îndurerați din cauza oamenilor. Ba ne-au trădat încrederea, ba ne-au escrocat, ba au fost infideli, ba au fost răi și răzbunători cu noi...Și durerea oamenilor e reală, pentru că reală e și răutatea lor. Dar dacă am cunoaște cât de puțin răutatea demonilor, adică a acelora care îi învață pe oameni la rele, am înțelege ce luptă duc demonii cu noi ca să ne învețe să facem răul în viața altora. Și, mai ales, am înțelege că esența răutății oamenilor este formată din gânduri ale demonilor, din gânduri primite de oameni de la demoni, și pe care oamenii le trăiesc, din neștiință, ca și când ar fi ale lor.

Oamenii preiau în inima lor gândurile demonilor, pentru că nu au luminare de la Dumnezeu ca să vadă că acelea sunt gândurile demonilor și nu ale lor. Fiind indiferenți față de gândurile care îi străbat, fiind oameni necredincioși și neștiutori ai luptei duhovnicești cu demonii, oamenii se demonizează continuu, pe măsură ce fac fapte sub influența demonilor. Drăcuie, blestemă, înjură, mint, fură, curvesc, înșală, hulesc, omoară, cred în tot felul de erezii, trăiesc indiferent față de voia lui Dumnezeu și asta e starea de demonizare interioară a oamenilor! Pentru că fac toate aceste păcate și nu se pocăiesc pentru ele. Și nu se pocăiesc, pentru că ei consideră că „asta e viața lor”, că „așa e viața omului”!

Dar viața omului nu are nimic de-a face cu păcatul! Viața omului e cu totul duhovnicească, e cu totul sfântă, pentru că omul e chemat de Dumnezeu la sfințenie, adică la viața împreună cu El, și nu la coabitarea cea rea cu demonii. De aceea, tot păcatul și toată patima trebuie

spovedite. Pentru ele trebuie să ne pocăim continuu. Pentru ca să scăpăm de patimile noastre trebuie să ne nevoim zilnic. Pentru că Dumnezeu ne ajută în fiecare clipă, prin slava Lui, să scăpăm de păcat și de moarte și de demoni, pentru ca să trăim dumnezeiește pe pământ.

În persoana divino-umană a Domnului nostru Iisus Hristos, noi avem viața duhovnicească, adevărata viață a omului, iar în persoana celui demonizat din Evanghelia de azi avem viața omului care trăiește la întâmplare, care trăiește aiurea, care trăiește după capul lui, fără să Îl asculte pe Dumnezeu.

Demonii țipau din cel demonizat, pentru că se știau vrednici de chinurile cele veșnice [Lc. 8, 28]. Când ajungem să ne pocăim pentru toate păcatele noastre, ajungem și noi la conștiința Iadului în care suntem. Și zdrobirea interioară pe care o trăim atunci e începutul pocăinței noastre. Căci, luminați de Dumnezeu, începem să ne vedem adâncul fărădelegilor noastre, adâncul greșelilor noastre, și să cerem mila și iertarea și ajutorul lui Dumnezeu.

Pentru că, fără pocăință, iubiții mei, nu este niciun început de mântuire! Trebuie să renunți la tot păcatul, trebuie să te doară tot păcatul pe care l-ai săvârșit, trebuie să urăști tot păcatul pe care îl faci. Trebuie să nu consideri niciun păcat ca fiind „un lucru bun” sau „folositor” ție însuți, pentru că el e moarte și chin veșnic. Și nu ne putem bucura de ceea ce ne omoară și ne separă veșnic de Dumnezeu.

O legiune [λεγεών] [Lc. 8, 30, BYZ] de demoni locuia în acest om! O legiune romană avea circa 6.000 de soldați pedeștri, 120 de soldați călări, plus oameni de ajutor, trupe auxiliare[156]. Și toată această mulțime de ființe spirituale rele, invidioase, răzbunătoare, hulitoare, locuia într-un singur om!...E cu totul și cu totul

[156] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 17. 116, apud BW 10.

înspăimântător, nu?!...Însă, de fiecare dată când am de-a face cu un demonizat, când ajung să văd un demonizat care se manifestă haotic la Slujbe, eu văd mai întâi de toate marea milă și multa bunătate a lui Dumnezeu cu el. Pentru că, în ciuda tuturor acestor ființe parazitare și rele, care îl împing la toate relele, bărbatul, femeia sau copilul în cauză e încă viu și rabdă toată această neorânduială enormă din ființa lui. Pe măsura demonilor din el și Dumnezeu îl ajută să rabde și să fie viu. Fiindcă Dumnezeu dorește ca cel în cauză, demonizatul, să se pocăiască de relele pe care le-a făcut și pentru care a ajuns în starea aceasta de posesie demonică și să fie viu și să se mântuie.

Căci Dumnezeu îngăduie demonilor să intre în om, dar nu pentru a-l omorî pe om, ci pentru a-l smeri! Toate durerile și necazurile pe care le trăim, le trăim spre smerirea noastră, spre educarea noastră, spre venirea noastră în fire, spre mântuirea noastră. Școala durerii e școala mântuirii. Dacă nu vrei de bună voie să asculți de Dumnezeu, El te pedepsește cu iubire spre îndreptarea ta. Și El te pedepsește pe măsura încrâncenării tale față de El, pe măsura luptei tale prostești cu El. Dar când vede că inima ta se înmoaie, când vede că lepezi relele de la tine, că îți pare rău pentru ce ai făcut, tot El ți-o ia înainte și te cheamă la a primi iertarea Lui. Pentru că slăbește mânia Lui față de tine și te iartă pentru păcatele tale.

Așa că nicio zi a vieții noastre nu o trăim fără raportarea noastră la Dumnezeu. Chiar dacă credem sau chiar dacă nu credem în El, tot ceea ce facem în viața noastră de zi cu zi facem în relație cu Dumnezeu. Pentru că, prin tot ceea ce facem, noi Îl iubim sau Îl hulim pe El.

– Și de ce toate ale vieții noastre sunt în relație cu Dumnezeu?

– Pentru că El ne-a creat pentru relația veșnică cu Sine! Împlinirea noastră veșnică ține de relația noastră cu El.

– Atunci cum suntem noi liberi să alegem binele sau răul, dacă împlinirea noastră e numai în relația cu El?

– Deși împlinirea noastră reală e viața cu Dumnezeu, noi suntem creați de El liberi. Liberi să alegem viața cu El sau să ne împotrivim Lui. Și din păcatele pe care le facem și pentru care ne pocăim cu multă amărăciune interioară, vedem ce înseamnă să ne împotrivim voii Lui. Suntem liberi să alegem între bine și rău, dar răul ne omoară, pe când binele ne zidește veșnic. Și pentru că putem alege răul și nu îl alegem, ci alegem să Îi slujim Dumnezeului nostru treimic, Părintelui și Făcătorului nostru, noi ne întărim în bine în mod voit. Pentru că Îl alegem pe El în fiecare clipă. Și dacă Îl alegem pe El mereu și creștem veșnic în relația cu Sine, arătăm că răul ar fi fost cea mai mare tragere în jos a noastră, cea mai mare neîmplinire.

Și ce altceva e Iadul, decât cea mai proastă alegere a oamenilor? Ce e Iadul, cu chinurile lui cele veșnice, decât neîmplinirea veșnică a oamenilor? Pentru că ei au ales păcatul, au ales să stea departe de Dumnezeu, și și-au agonisit un Iad veșnic prin multiplele lor alegeri rele. Dar de ce să alegi răul la nesfârșit, când pocăința retează răul de la rădăcină? De ce să vrei un Iad veșnic, o neîmplinire veșnică, o suferință veșnică, în locul Împărăției lui Dumnezeu, care e împlinirea omului cea mai presus de orice așteptare?

Căci noi, azi, în clipa de față, vrem să vedem lucruri nemaivăzute, să trăim clipe unice, să fim nemuritori, să avem o cunoaște abisală a lucrurilor, să iubim și să fim iubiți de mulți oameni. Însă Împărăția lui Dum-

nezeu e toate acestea! Pentru că El ni le va dărui pe toate acestea și multe altele întru Împărăția Sa.

După multă nevoință și curățire dumnezeiască, Sfinții lui Dumnezeu încep să aibă luminări și vedenii dumnezeiești. Însă vedenia dumnezeiască e o vedere de scurtă durată a ceea ce e în Împărăția lui Dumnezeu. Cu voia lui Dumnezeu, suntem ridicați extatic ca să vedem dumnezeiește, întru slava Lui, cele dintru Împărăția Sa. Luminarea dumnezeiască este o umplere a noastră de înțelegere sfântă, prin slava lui Dumnezeu, ca să cunoaștem deodată, fără efort de înțelegere, un anume lucru teologic și duhovnicesc. Dar ceea ce trăiesc aici Sfinții lui Dumnezeu în materie de vedere și de înțelegere dumnezeiască, pentru anumite minute sau ore sau zile, când ajung în Împărăția lui Dumnezeu văd și simt și trăiesc veșnic. Pentru că în Împărăția Lui vom fi veșnic văzători ai tainelor lui Dumnezeu. Acolo nu va mai fi pentru puțin timp, ca aici, pe pământ, ci continuu și veșnic. Pentru că toată viața și bucuria și împlinirea și cunoașterea noastră cele veșnice vor fi Dumnezeu. El ne va umple veșnic de slava Lui și ne va arăta lucruri atât de sfinte și de minunate în Împărăția Sa, pe care nu ni le-am fi putut imagina vreodată pe pământ, chiar dacă am fi trăit sute sau mii de ani. Așa că nu poți să te arunci în Iad ca nebunul, când oferta lui Dumnezeu e atât de împlinitoare. Pentru că, împreună cu El, în mod desăvârșit, noi trăim acum și veșnic lucrurile care ne împlinesc pe noi cu totul.

Când demonizatul a fost vindecat, el s-a „îmbrăcat și, fiind întreg la minte [σωφρονοῦντα], [ședea] lângă picioarele lui Iisus” [Lc. 8, 35, BYZ]. Ședea, Îl asculta, era în toate mințile. Pentru că și noi trebuie să ne îmbrăcăm în fiecare clipă în ascultarea de Dumnezeu, pentru ca să fim întregi la minte. Mintea întreagă e mintea luminată de slava lui Dumnezeu. Și mintea care e plină de slava

Lui, aceea stă la picioarele Sale, adică sub conducerea Lui continuă. Pentru că numai El ne poate călăuzi spre viața cea adevărată, spre adevărata viață a omului, atâta timp cât El știe cum e viața pentru care ne-a zidit. Și El ne călăuzește mereu spre a face voia Sa, dacă noi ne smerim continuu înaintea Lui și cerem ajutorul Său continuu.

Fiecare face ce vrea cu viața lui, dar contează unde ajungem fiecare. Dacă credem că știm ceea ce facem și ajungem în Iad, n-am știut nimic pe pământ. Dar dacă considerăm că fără El nu putem face nimic și Îi cerem să ne ajute tot timpul și, cu ajutorul Lui, ajungem să moștenim Împărăția lui Dumnezeu, atunci viața cu El a fost alegerea cea mai înțeleaptă. Pentru că ea nu ne-a dus la chinurile cele veșnice, ci la împlinirea noastră cea veșnică. Amin!

Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2021]

Iubiții mei[157],

măreția libertății se vede cel mai bine în viețile Sfinților. Pentru că Sfinții și-au ales viața cu Dumnezeu și s-au împlinit în mod deplin în relația cu El. Nimeni nu i-a forțat să devină Sfinți, dar ei și-au ales pe fiecare zi calea sfințeniei. Și pentru că în mod cu totul liber au trăit libertatea sfințeniei, au trăit relația cu Dumnezeu ca pe o continuă eliberare a lor de tot păcatul, Sfinții sunt monumentele capitale ale libertății umane.

Căci toate din jurul nostru ne trag în jos, vor să ne lipească de pământ, vor să ne distragă atenția. Viața noastră socială, serviciul nostru, familia noastră, averea noastră, tabieturile noastre vor să ne facă lacși, telurici, cu totul pătimași și să nu mai avem în noi râvna mântuirii, a nevoinței, a curățirii noastre de patimi. Tocmai de aceea, când alegi în fiecare zi viața cu Dumnezeu, adică nevoința continuă, în locul vieții la întâmplare, atunci îți trăiești cel mai bine libertatea ta. Pentru că, deși ai libertatea să faci ceea ce-ți dorești, tu alegi să faci ceea ce te personalizează, ceea ce te sfințește, ceea ce te mântuie. Și ca să te mântui, tu Îl alegi pe Cel care ne mântuie pe noi prin slava Lui, pe Dumnezeul mântuirii noastre, fără de Care noi nu putem face nimic mântuitor în viața noastră.

Însă, mântuirea noastră nu e „o realitate finală”, pe care o primim „după moarte”, ca pe „o recompensă” din

---

[157] Începută la 14. 03, în zi de duminică, pe 24 octombrie 2021. Soare, 13 grade, vânt de 6 km/ h.

partea lui Dumnezeu, ci e o realitate ontologică actuală! Pentru că mântuirea noastră este continua noastră curățire, luminare și sfințire ontologică, interioară, pe care o trăim în relația noastră cu Dumnezeu. Ea a început odată cu Botezul nostru sacramental, primit în pruncie, în Biserica lui Dumnezeu, și va continua veșnic în ființa noastră, pentru că mântuirea e totuna cu îndumnezeirea persoanei noastre. Și cine se îndumnezeiește zilnic în mod conștient, în mod simțit în ființa lui, trăind prezența și lucrarea slavei lui Dumnezeu în el însuși, acela înțelege în mod pragmatic teologia îndumnezeirii și îi iubește mult pe Sfinții lui Dumnezeu.

Căci dacă te îndumnezeiești pe fiecare zi, atunci înțelegi cum apar Sfintele Moaște în viața Bisericii: ca rezultatul preaminunat al conlucrării dintre voința lui Dumnezeu și voința Sfinților Lui. Sfintele Moaște, aceste veritabile bijuterii ontologice, apar în marea și preasfânta relație dintre Dumnezeu și Sfinții Lui. Pentru că Sfinții, dimpreună cu Dumnezeu, se sfințesc pe fiecare zi și lasă în urma lor nu hoituri, ci trupuri sfințite, care au fost sfințite de slava lui Dumnezeu în anii vieții lor. Și tocmai de aceea, cine se sfințește în mod real, acela cinstește Sfintele Moaște ale Sfinților cu multă evlavie, pentru că el știe de ce eforturi umane, dar și de ce măreție de har e nevoie pentru a te sfinți pe fiecare zi.

Cine se sfințește zilnic privește spre Sfinții lui Dumnezeu ca spre prietenii Lui cei adevărați și ca spre împreună-locuitorii cu el în Împărăția lui Dumnezeu. Cine se sfințește zilnic știe ce înseamnă să fie liber, cu adevărat liber: a trăi în slava lui Dumnezeu în fiecare clipă. Pentru că numai împreună cu El simți pe fiecare zi slava Lui în tine însuți, dar și în Sfintele Cărți, în Sfintele Icoane, în Sfintele Moaște și în toate Bisericile Lui și în toată lumea Sa, căci El e cu noi pretutindeni.

Miercurea trecută, pe 20 octombrie 2021, la 12 ani de la adormirea sa, au fost scoase din mormânt Sfintele Moaște ale Sfântului Cuvios Iosif Vatopedinul[158]. Cei care le-au scos din mormânt știau cine este[159], știau că el e Sfântul lui Dumnezeu, de aceea au venit în mod liturgic la mormântul său și le-au scos din pământ cu bucurie sfântă. Cel care ne-a zâmbit și de dincolo de moarte, Sfântul Iosif, nu ne-a lăsat Moaște întregi, dar cei care i-au privit capul și oasele lui cele sfinte, le-au privit ca pe oase pline de slava lui Dumnezeu, ca pe Sfinte Moaște, pentru că asta și sunt: trupul sfânt al Sfântului Iosif. Dar ca să simți slava Lui în Sfintele Moaște ale Sfinților trebuie să o ai în tine însuți, iar ca să o ai în tine, trebuie ca și tu să mergi pe aceeași cale, pe calea îndumnezeirii.

Sfântul Mare Mucenic Dimitrios [Δημήτριος], cel din Tessalonic, a fost martirizat în închisoare prin străpungerea sa cu lăncile[160]. Trupul său a fost disprețuit de către ucigașii săi, dar niște bărbați duhovnicești [religiosi viri] au venit noaptea și l-au îngropat cu evlavie[161]. Pentru că ei au văzut în trupul lui Sfintele Moaște ale Bisericii, adică o comoară duhovnicească și nu „un simplu cadavru".

Însă cei care văd „cadavre" în Sfintele Moaște ale Sfinților neagă evidențele. Pentru că un cadavru miroase urât, după cum miroase și o mumie, oricât de mult le-am parfuma pe amândouă. Iar trupurile morților nu

---

[158] *Cf.* https://basilica.ro/athos-osemintele-parintelui-iosif-vatopedinul-au-fost-dezgropate-video/.

[159] A se vedea: https://basilica.ro/100-de-ani-de-la-nasterea-parintelui-iosif-vatopedinul-si-12-ani-de-la-moartea-sa-zambetul-din-vesnicie/.

[160] *Cf.* PL 129, col. 717A, apud Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 16)*, Teologie pentru azi, București, 2020, p. 292-293.

[161] PL 129, col. 717B, apud Idem, p. 293.

fac minuni, pe când trupurile Sfinților, pe care noi le numim Sfinte Moaște, fac minuni și ne umplu de har și de multă pace și de multă sănătate, pentru că ele sunt casele raționale ale lui Dumnezeu. Ele sunt trupurile sfinte ale Sfinților lui Dumnezeu, care sunt pline de slava lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu a locuit și locuiește în Sfinții Lui prin slava Sa.

Și de aceea am subliniat mai înainte, că mântuirea nu este o realitate primită de Sfinți post-mortem, ci aici, în timpul vieții lor bisericești. Pentru că El ne umple de slava Lui în fiecare clipă, iar Sfintele Moaște sunt autentificarea vieții lor celei sfinte. Sfintele Moaște ne mărturisesc cu putere despre cine sunt cei din fața noastră. Căci dacă ar fi fost niște păcătoși notorii, trupurile lor ar fi mirosit în mod scârbos. Dar Sfintele Moaște ale Sfinților, după sute și mii de ani, rămânând aceleași și făcând minuni în continuu, ne vestesc despre viața sfântă a Sfinților Lui, despre faptul că sfințenia e netrecătoare, e neperisabilă.

Din 26 octombrie 306, din ziua în care Sfântul Dimitrios a fost martirizat la vârsta de 36 de ani[162], și până azi sunt 1.715 ani. A trăit 36 de ani, dar Sfintele lui Moaște sunt nestricate de 1.715 ani. Și ele sunt puse spre cinstire într-o Biserică impozantă din Tessalonic închinată lui[163]. Dar nu numai că sunt nestricate, dar sunt și izvorâtoare de mir. Iar după praznicul său, la câteva zile, se face o Slujbă specială în care se scoate din racla sa mirul cel minunat izvorât din Sfintele Moaște și se împarte credincioșilor[164].

---

[162] *Cf.* Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 17)*, Teologie pentru azi, București, 2021, p. 140.

[163] Aici: https://en.wikipedia.org/wiki/Hagios_Demetrios.

[164] A se vedea Slujba aici:

https://www.johnsanidopoulos.com/2014/11/the-service-of-holy-myrrh-of-saint.html.

În cuvântul său din acest an către pelerini, Patriarhul României, Preafericitul Părinte Daniel Ciobotea, a afirmat faptul că Sfântul Cuvios Dimitrii Basarbovskii [Димитрий Басарбовский][165] este „vlah (român) de neam și a trăit în veacul al XIII-lea, în timpul Imperiului de la Târnovo (1185-1396)”[166]. În cuvântul său de anul acesta nu ne-a spus sursa citată. Dar în introducerea sa la o carte închinată Sfântului, publicată în 2013, ne-a spus că a citat Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Sfinți daco-romani și români*, Iași, 2007, p. 252-256[167].

Nu am la îndemână ediția din 2007. Însă, în ediția din 1994 a cărții[168], Părintele Păcurariu afirmă faptul că Sfântul Dimitrii „era «valah» de neam”[169]. Și trebuie să îl credem „pe cuvânt”, pentru că nu ne oferă nicio sursă pentru afirmații sale. La finalul cărții, drept bibliografie, ne indică Teofil Ionescu, *Sfântul Dimitrie cel Nou*, București, 1926; Vasile Vasilache, *Sf. Dimitrie cel Nou Basarabov*, București, 1941, 31 p.; Chesarie Gheorghiescu, *Sfântul Dimitrie cel Nou* în vol. *Sfinți români și*

---

[165] *Cf.* https://ru.wikipedia.org/wiki/Димитрий_Басарбовский

[166] *Cf.* [PFP Prof. Acad. Dr. Daniel Ciobotea], *Cuvânt către pelerini (2021). Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou și Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț, prieteni ai lui Hristos și aducători de vindecare sufletească și trupească în vreme de boală*, https://basilica.ro/cuvantul-catre-pelerini-al-patriarhului-pelerinajul-din-acest-an-poate-fi-un-moment-de-vindecare-sufleteasca-si-trupeasca/.

[167] *Cf.* † Daniel [Ciobotea], Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *În Sfinți cinstim harul lui Dumnezeu lucrător în oameni*, în *Viața, Acatistul și Paraclisul Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor (27 octombrie)*, Ed. IBMO, București, 2013, p. 3.

[168] Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Sfinți daco-romani și români*, în col. *Teologie și spiritualitate*, vol. 3, Ed. Trinitas, Iași, 1994, 196 p.

[169] Idem, p. 174.

apărători ai legii strămoșești, București, 1987, p. 272-280[170].

Sfintele Moaște ale Sfântului Cuvios Dimitrii au fost scoase din apa Lomului și au fost cinstite aproape 500 de ani în Bulgaria[171]. Iar din iulie 1774[172] și până azi, adică de 247 de ani, Sfintele sale Moaște sunt la București și lor putem să ne închinăm cu cuviință dumnezeiască. Pentru că Sfinții sunt vii în Împărăția lui Dumnezeu și, prin Sfintele lor Moaște, ne umplu pe noi de viața lor și de rugăciunea lor pentru mântuirea noastră. Iar cine nu este în comuniune cu Sfinții Lui, nu e nici cu Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu e mereu cu Sfinții și cu Îngerii Lui.

Alături de Sfântul Cuvios Dimitrii, anul acesta, pe Colina bucuriei, ne așteaptă și un fragment din Sfintele Moaște ale Sfântului Ioan Iacob Hozevitul, cel cu Sfinte Moaște întregi, Românul. Iacob e numele său de familie și s-a născut în 23 iulie 1913 în satul Horodiștea, comuna Păltiniș, din județul Botoșani. Și care, în numai 47 de ani – pentru că a adormit pe 5 august 1960 în pustia Hozeva din Palestina –, și-a sfințit viața sa[173]. Anul acesta s-au împlinit 108 ani de la nașterea Sfântului Ioan Iacob și 61 de ani de la adormirea sa. Și a fost canonizat în 1992 de Biserica noastră, adică la 32 de ani de la adormirea sa[174]

---

[170] Idem, p. 189.

[171] Idem, p. 173.

[172] Idem, p. 174.

[173] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfântul_Ioan_Iacob_Românul_de_la_Hozeva și https://ro.wikipedia.org/wiki/Mănăstirea_Sfântul_Gheorghe_din_Hozeva.

[174] *Cf.* https://basilica.ro/cuvantul-catre-pelerini-al-patriarhului-pelerinajul-din-acest-an-poate-fi-un-moment-de-vindecare-sufleteasca-si-trupeasca/.

și la 12 ani de la aflarea Sfintelor sale Moaște, lucru petrecut pe 8 august 1980[175].

Însă Sfinții lui Dumnezeu, că sunt canonizați mai devreme sau mai târziu, nu se devalorizează niciodată, pentru că ei sunt pentru veșnicie cu Dumnezeu. Dar noi, cei care avem nevoie de ajutorul lor în mod constant, ne privăm de el, dacă ei nu sunt canonizați și cinstiți în mod bucuros în Biserica lui Dumnezeu. Pentru că un Sfânt din secolul al 3-lea și un altul din secolul al 13-lea, iată, ne bucură mult în aceste două zile Sfinte! Ei, prin numele lor și prin viețile lor și prin minunile lor și prin Sfintele lor Moaște sunt o mare bucurie pentru mulți oameni.

La Tessalonichi [Θεσσαλονίκη][176] și la București oamenii vin în pelerinaj la Sfintele lor Moaște. Anul acesta, la București, pelerinajul a început în dimineața zilei de 21 octombrie 2021[177]. Aveți aici imagini de anul trecut de la pelerinajul la Sfântul Dimitrios[178]. Unde, ca și la noi, oamenii stau la rând ca să se închine la Sfintele Moaște. Iar acolo, ca și aici, sunt trăite multe minuni de către cei credincioși, care vin cu bucurie și le mărturisesc și altora. Pentru că a mărturisi minunile Sfinților este o mulțumire și un act de recunoștință al nostru față de ei, dar și de întărire a celor credincioși. Căci aud și ei minunile Sfinților Lui și se întăresc în credința lor prin mărturia noastră.

Așadar, iubiții mei, amândoi Sfinții pomeniți în aceste două zile sfinte ne învață că doar viața cu Dum-

---

[175] Ibidem.

[176] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Salonic.

[177] *Cf.* https://basilica.ro/a-inceput-sarbatoarea-sf-dimitrie-2021-video/.

[178] A se vedea: https://www.iefimerida.gr/ellada/thessaloniki-pistoi-gia-na-mpoyn-ston-agio-dimitrio.

nezeu ne împlinește și ne bucură veșnic. Sfintele lor Moaște sunt de sute de ani în Biserică și ne sprijină pe noi în nevoile noastre, pentru că sfințenia nu se perimează niciodată. Pentru că ei, Sfinții Lui, sunt în Împărăția Sa și, prin Sfintele lor Moaște, ei ne dăruie din viața lor cea veșnică.

De aceea, a păstra pomenirea lor peste veacuri este datoria noastră fundamentală față de ei. Căci noi avem nevoie să învățăm continuu de la Sfinții lui Dumnezeu și să le cerem ajutorul în toate nevoile noastre. Și dacă citim și învățăm continuu de la Sfinți cum arată viața cu Dumnezeu, ne vom odihni împreună cu ei în Împărăția lui Dumnezeu.

La mulți ani tuturor, multă putere de slujire și de muncă, și Dumnezeu să ne bucure pe toți pentru rugăciunile Sfinților Săi! Amin.

Predică la Duminica a XXII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[179],

dacă îl numim pe bogatul de la Lc. 16, 19 nemilostiv înseamnă nu că bogăția te face nemilostiv, ci tu alegi să fii nemilostiv. Așa după cum alegea să se veselească în fiecare zi în mod strălucit [λαμπρῶς] [Lc. 16, 19, BYZ], deși putea să nu facă caz de averea lui, tot la fel alegea să fie indiferent față de săracul Lazaros care zăcea la ușa lui [Lc. 16, 20, BYZ]. Pentru că, și atunci când ești sărac, poți să fii atent față de oameni sau indiferent față de ei. Fiindcă alegem de fiecare dată ce vrem să facem.

Dacă poziția noastră socială și averea noastră ar fi în ele însele „un păcat", atunci păcatul nu ar ține de alegerea noastră, ci de lucruri exterioare nouă. Însă păcatul este modul pătimaș în care noi ne raportăm la lucrurile noastre, căci el este alipirea noastră de lucruri.

De aceea, există bogați milostivi și bogați săraci în fapte bune. Cei milostivi dăruie din ale lor, pentru că au conștiința că le-au primit în dar de la Dumnezeu. Și se bucură să dăruie, pentru că se bucură duhovnicește. Însă cei care nu dăruie nimic nimănui, deși ar putea să o facă din destul, nu dăruie nu pentru că nu pot să dăruie, ci pentru că nu vor să dăruie. Căci indiferența noastră față de oameni are în spatele ei hotărârea de a nu ne stresa deloc pentru alții. Ne vedem de ale noastre, facem abstracție de ceea ce e în jurul nostru: de sărăcia,

[179] Începută la 7. 03, în zi de luni, pe 25 octombrie 2021. Cer senin, 4 grade, vânt de 6 km/ h.

de boala, de neputința oamenilor, mimăm în mod ipocrit „grija” față de oameni, dar nu facem nimic pentru ei. Și nu facem nimic pentru ceilalți, pentru că nu credem în schimbarea lor, în binele real al oamenilor. Dar mai înainte ca să nu mai credem în schimbarea altora, noi înșine ne-am pierdut încrederea în schimbarea noastră interioară. Căci atunci când nu mai crezi că e „de folos” să îl ajuți pe altul, crezi că „nu e bine” nici să te ajuți pe tine însuți.

Abandonarea ideii de schimbare interioară stă în spatele letargiei noastre interioare. Nu mai vrem să facem lucruri bune pentru alții și nici pentru noi înșine, fapt pentru care stăm tolăniți în „binele” mâncării și al confortului nostru casnic. Muncim doar cât să fim plătiți, nu ne obosim mai mult, nu ne angajăm în a-i ajuta pe alții, ci ne întoarcem acasă, în vizuina noastră, ca să ne roadem proviziile în liniște. Și atât cât ne e „bine”, nu îi lăsăm pe alții să ne strice liniștea. Pentru că modul nostru „strălucitor” în care ne ducem viața e confortul nostru pe care nu îl împărțim cu nimeni.

Iar bogatul din Evanghelia de azi [Lc. 16, 19-31] e nemilostiv, pentru că nu vrea să își strice tabieturile sale. El are petrecerile lui de făcut, pentru că viața, în mintea lui, e totuna cu desfătarea zilnică. Căci banii te fac să ai obiceiuri costisitoare, pe când sărăcia te face să vezi cum arată nevoile reale ale omului. Și omul sărac vrea să aibă strictul necesar, cât să trăiască de pe o zi pe alta, pe când omul bogat nu se uită la bani, ci la „calitatea” vieții lui.

De aceea, bogatul e un consumerist[180] la modă. Unul care cumpără cea mai bună mașină, cea mai bună casă, care își permite luxul în mod continuu. Dar, cel mai adesea, bogații sunt parveniți. Sunt cei care au ajuns

---

[180] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Consumerism.

bogați prin mijloace frauduloase, tocmai pentru că se săturaseră de sărăcie sau de o viață lipsită de fast. Iar fostul sărac sau fostul om de mijloc al societății, atunci când ajunge să aibă din destul, dacă e mândru în inima lui, îi privește de sus pe cei săraci, pe cei ca el de odinioară, pentru că aceia „nu știu să se descurce”. Căci, în capul lui, cei care nu știu „să se descurce” sunt niște „proști”, fiindcă el pune semnul de egalitate între bogăție și hoție. Și are dreptate! Pentru că nimeni, în mod cinstit, nu ajunge bogat în câțiva ani, decât în mod excepțional. Și cum, la fundamentul stării lui de bine, stau acte ilicite, el nu vrea să împartă cu nimeni bogăția lui oricând anchetabilă, pentru că bogăția lui este un risc asumat.

„Ce, a furat dimpreună cu mine, ca să îi dau și lui Lazaros?! De ce să împart cu alții ceea ce eu am strâns prin multe escrocherii?!! Eu îmi asum pușcăria pe fiecare zi, așa că nu împart cu nimeni!”. Și din punctul lui de vedere, bogatul își apără „starea de bine”, pentru că el crede că ea „va dura la nesfârșit”, deși știe foarte bine că nu va trăi veșnic.

Moartea schimbă peisajul omului! Moartea îți arată ce viață ai dus tu pe pământ! Căci „a fost să moară săracul și să fie dus el de către Îngeri [καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων] întru sânul lui Avraam [εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ]. Și a murit și cel bogat și a fost îngropat” [Lc. 16, 22, BYZ]. Pe cel pe care, anterior, l-am văzut în compania câinilor [Lc. 16, 21, BYZ], acum îl vedem împreună cu Îngerii și cu Sfinții lui Dumnezeu. Dar el și aici, pe pământ, trăia împreună cu Îngerii și cu Sfinții, deși nimeni nu vedea asta! Căci Sfântul Lazaros [Λάζαρος] nu a ajuns „din greșeală” în sânul Sfântului Patriarh Avraam, adică în Împărăția lui Dumnezeu, ci pentru că și-a răbdat sărăcia și boala având credință în Dumnezeu.

Și dacă stai să privești viața noastră din perspectiva veșniciei, atunci înțelegi că nici sărăcia și nici bogăția nu te fac impropriu Împărăției lui Dumnezeu, ci te face impropriu ei modul în care tu alegi să te raportezi la sărăcie și la bogăție. Căci dacă consideri sărăcia „un blestem" și bogăția „o binecuvântare", atunci greșești, pentru că și în sărăcie și în bogăție te poți umple de slava lui Dumnezeu și poți moșteni Împărăția Lui. După cum, indiferent dacă ești sănătos sau bolnav, mântuirea nu stă în calitatea vieții tale, ci în sfințenia ei. Căci tu te poți mântui și dacă n-ai o mână sau un rinichi, după cum te poți mântui dacă ești sănătos toată viața ta. Te poți mântui într-o viață de 10 ani, murind ca un copil sfânt, după cum te poți mântui și în una de 100 de ani, murind ca un bătrân sfânt. Căci ne mântuie viața noastră cu Dumnezeu, curăția și sfințenia ei, și nu durata vieții noastre.

Bogatul cel nemilostiv a ajuns în Iad, „fiind în chinuri [ὑπάρχων ἐν βασάνοις]" [Lc. 16, 23, BYZ]! Veselia lui cea strălucită, luxoasă, zilnică, indiferentă la nevoile altora, a câștigat un Iad veșnic. Calea ultrapublicitată a consumerismului egoist l-a aruncat în Iad! Pentru că averea numai pentru tine te duce acolo, în Iad. Averea care se face masă pentru mulți, carte pentru mulți, luminare pentru mulți, e o avere euharistică. E o avere care se împarte, care bucură, care veselește pe oameni, pentru că îi ajută în calea mântuirii lor. Dar când nu dărui zilnic din ale tale, nu primești Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că ea este comuniune, e bucurie, e iubire față de oameni, e curăție, e pace, e sfințenie. Și când nu te sfințești în viața ta, indiferent dacă ești bogat sau sărac, sănătos sau bolnav, tânăr sau bătrân, viața ta coboară în Iad. Căci drumul spre Iad este drumul care neagă sfințenia, care neagă viața veșnică împreună cu Dumnezeu și cu toți Îngerii și Sfinții Lui.

Sufletul bogatului nemilostiv e conștient după moarte, știe cine este și ce-a făcut aici, în această viață, și este în chinurile Iadului [Lc. 16, 24-30, BYZ]. Și acolo, în Iad, el trăiește aceeași stare de egoism, de închidere în sine. Sfântul Avraam e glasul adevărului în discuția sa cu cel lipsit de sfințenie. Pentru că Sfântul Patriarh Avraam ne spune că viața noastră religioasă, cea în ascultare de Dumnezeu și de Sfinții Lui, ne face să moștenim Împărăția lui Dumnezeu [Lc. 16, 29, 31, BYZ].

Cu alte cuvinte, bogatul petrecea toată ziua pentru că nu dorea să meargă la templu, nu dorea să audă voia lui Dumnezeu. El petrecea împotriva voii lui Dumnezeu. Lucru pe care îl facem și noi astăzi, din plin! În loc să venim la Biserică și să facem fapte bune, mântuitoare pentru noi și pentru alții, noi alegem să petrecem egoist. Pentru că pofta noastră de viață ne face să ne scăldăm în „binele" momentului. În acest „bine" pe care vrem să îl sorbim cu totul, socotindu-l „singurul nostru bine", ca și când n-am avea un suflet nemuritor și n-am trăi ca oameni transfigurați, după învierea cea de obște, pentru veșnicie. Dar pentru că nu avem credință în Dumnezeu, pentru că nu avem perspectiva reală a veșniciei, noi ne înecăm în Iad, în Iadul cel veșnic, când Dumnezeu ne cheamă la veșnica bucurie împreună cu El și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Teologia și viața Bisericii, așadar, sunt fundamentale pentru viața noastră de aici și pentru cea veșnică, iubiții mei! Pentru că de acestea ține mântuirea noastră. Cine este Dumnezeu și ce vrea Dumnezeu de la noi, adică teologia Bisericii, trebuie trăită în viața Bisericii. Căci viața și slujirea Bisericii sunt formate de teologia Bisericii. De aici lupta continuă a Sfinților lui Dumnezeu pentru corectitudinea credinței, a vieții și a slujirii Bisericii. Căci ne mântuim numai crezând în dreapta credință a Bisericii și trăind ca oameni Sfinți și

slujindu-I cu sfințenie lui Dumnezeu. Așadar, nu e de ajuns numai să crezi în Dumnezeu, ci trebuie să trăiești în mod sfânt împreună cu Dumnezeu în Biserica Sa. Căci teologia cea sfântă a lui Dumnezeu ne umple de viață sfântă și de slujire sfântă, adică ne împlinește cu totul pentru veșnicie.

Sfântul Lazaros a trăit teologic între câini, fiind bolnav și plin de răni, pe când bogatul nemilostiv a trăit neteologic în huzurul său. Chinurile cele multe ale bolnavului și sărăcia sa extremă nu l-au făcut necredincios, nu l-au dus la disperare. Săracul cel credincios nu L-a hulit pe Dumnezeu și nici nu s-a sinucis. Însă bogatul cel necredincios și indiferent s-a sinucis sufletește în mijlocul vieții sale prospere, pentru că a trăit numai pentru sine și nu și pentru alții. Lucru care se petrece cu fiecare dintre noi, când ne facem surzi și muți și betegi la problemele din jurul nostru.

Da, nu putem să rezolvăm toate problemele nesfârșite ale oamenilor! Și Dumnezeu știe acest lucru, și El știe că nu putem! Căci Dumnezeu nu ne cere să eradicăm sărăcia, boala, neputința, inconfortul tuturor, ci să nu fim nepăsători față de nevoile oamenilor. Pentru că una e să vezi și să compătimești cu cei în suferință și alta e să treci ca tancul pe lângă lacrimile oamenilor. Și lipsa durerii, a faptei celei mai mici, a cuvântului bun, de mângâiere, sunt cele care ne dezumanizează, sunt cele care ne aruncă în Iad, pentru că nu ne pasă de ceilalți.

Pe calea sfințeniei lor, Sfinții lui Dumnezeu primesc multe harisme dumnezeiești. Unii primesc harisma de a face minuni, de a-i vindeca pe oameni de bolile lor, pe când alții primesc harisma de a-i povățui pe oameni cu adevărat, de a-i învăța teologia lui Dumnezeu și viața cea sfântă. Și avem nevoie atât de vindecarea trupului, cât și de vindecarea sufletului. Dar, mai cu seamă, avem nevoie de vindecarea cea dum-

nezeiască a sufletului nostru, adică de știința dumnezeiască de a ne curăți de patimi și de a ne sfinți continuu.

De aceea, dacă mulți aleargă la Sfinți pentru vindecarea lor de diverse boli, eu alerg la Sfinți pentru teologia lor cea dumnezeiască. Pentru că aceasta, teologia lor, e sănătatea și viața noastră cea veșnică. Și la ea ne îndeamnă Dumnezeu să alergăm, atunci când ne spune că trebuie să ascultăm de Sfinții Lui [Lc. 16, 29, BYZ]. Experiența lor sfântă, care i-a îndumnezeit pe ei, e cea de care avem nevoie. Pentru că teologia și experiența lor trebuie să le sădim în viața noastră ca să fie și ale noastre.

Marea revoluție a vieții mele, marea schimbare a mea s-a produs când Dumnezeu și Sfinții Lui și Îngerii Lui au intrat în viața mea. Fiecare carte teologică citită și fiecare Slujbă și rugăciune a Bisericii m-au schimbat în mod fundamental. Pentru că eu am căutat, caut și voi căuta mereu voia lui Dumnezeu cu oamenii și cum se realizează schimbarea continuă a omului, adică sfințirea lui. Căci teologia lui Dumnezeu e cea care îl sfințește continuu pe om, dacă omul o acceptă în mod deplin și o lucrează zilnic în viața lui.

În mod binecuvântat, anul acesta ziua mea de naștere a căzut duminica, în această duminică ultimă a lui octombrie, pentru că astăzi, pe 31 octombrie 2021, am împlinit vârsta de 44 de ani. Și nu m-aș fi simțit împlinit astăzi, la 44 de ani, dacă Dumnezeu nu ar fi fost prezența continuă a vieții mele. Căci El, Dumnezeul mântuirii noastre, este împlinirea reală a vieții noastre, fără de Care nu putem face nimic esențial în viața noastră.

Multă sănătate și pace tuturor! Și Dumnezeu să ne bucure pe toți cu iubirea Sa cea nețărmurită! Amin.

Predica la 44 de ani [31 octombrie 2021]

Iubiții mei[181],

deși nu m-am obișnuit nici anul acesta în mod deplin cu chipul maturității mele, firele de păr alb din cap și din barbă, care la început mi se păreau ireale, acum mi se par tot mai mult ale mele, pentru că le văd tot timpul. Și în lupta dintre negru și alb, albul câștigă tot mai mult teren, iar firele albe, în comparație cu părul negru de mai înainte, sunt ca lâna subțire, ca borangicul. Pentru că și maturitatea mea se pleacă robust spre bătrânețe, spre albul tot mai alb.

Încep să mă obișnuiesc cu fața bărbatului de acum, cu puterea lui de-a înțelege și de-a lucra, cu mâinile și cu picioarele lui, mai puțin cu kilogramele pe care le am, dar știu că ele fac parte din munca mea. Pentru că scrisul se face la masa de scris, iar cărțile multe se scriu și se editează cu multă răbdare, și ca să fii în stare să traduci și să scrii și să citești la flux continuu e nevoie de multă energie, iar energia care se consumă mai mult sedentar lasă urmări vizibile cu timpul. Și încerc să îmi asum pe fiecare zi greutatea pe care o am, dar și oboseala pe care o port în mine zilnic, văzându-le ca pe veșmintele ce tăinuiesc viața mea interioară. Căci sunt robust la trup, masiv, dar învăluit în veșmintele oboselii, ale ascezei neîntrerupte, fără de care nu aș putea să fiu un slujitor al lui Dumnezeu și un muncitor zilnic în biblioteca teologiei și a culturii. Pentru că atât Preoția, cât și munca de scriitor, de traducător, de editor cer

---

[181] Începută la 19. 08, în zi de marți, pe 26 octombrie 2021. Cer senin, 13 grade, vânt de 6 km/ h.

multă forță, multă putere, multă răbdare, multă sănătate. Și trebuie să mănânci și să bei multă sănătate pentru ca să fii sănătos. Trebuie să mănânci cu sufletul și cu trupul tău multă sănătate ca să fii deplin sănătos.

Sunt tot mai organizat mental, tot mai meticulos, tot mai atent la tot felul de detalii pe care le minimalizam altădată. Mi se schimbă tot mai mult gustul pentru oameni și pentru cărți și pentru munca mea. Am apetență tot mai mult pentru simplitate, pentru spunerea imediată a ceea ce am de spus, pentru ajungerea cât mai repede în mijlocul problemelor care mă interesează și pe care le discut. Cărțile trebuie să fie tot mai pline de experiență și de informații ca să le țin lângă mine sau să le duc până la capăt, iar oamenii de care am nevoie sunt cei care nu mă agasează interior, care știu să păstreze distanța de care e nevoie pentru o conversație, pentru un dialog.

Pentru că m-am odihnit în mod regulat, n-am mai avut probleme de sănătate, dar am rămas cu mult în urmă cu planul meu de lucru și de editare și de citire. Odihna mă costă cărți, dar îmi câștigă sănătate. Și sănătatea de care am nevoie e cea care scrie și slujește și se nevoiește zilnic.

În mod vizibil, atât televizorul, cât și onlineul (deși sunt în ele toată ziua), pierd teren în inima mea în comparație cu foaia electronică. Sunt concentrat tot mai mult asupra a ceea ce scriu, a ceea ce public, iar restul e un divertisment înainte de somn. Pentru că am nevoie să mă obosesc cu totul pentru ca să adorm. Dacă oboseala somnului este adusă de scris și de rugăciune și de multul mers, nu mai am nevoie de divertismentul care mă obosește. Dar dacă e nevoie să-mi adorm mintea pentru ca să o odihnesc, atunci o pun în fața lucrurilor mărunte, a divertismentului, a discuțiilor de tot felul, pentru ca ele să mă scoată din priză și să pot

dormi. Așa că nu am nevoie de medicamente ca să dorm, ci am nevoie de o oboseală diversificată, produsă de online și de televizor, pentru ca să ies din concentrarea mea zilnică.

Consum mult online și mult TV numai când sunt puțin răcit, întristat de ceva anume, însingurat interior, ispitit de demoni. Pentru că atunci nu pot scrie, nu pot citi, nu pot să mă concentrez la ceea ce vreau eu așa cum vreau eu, fapt pentru care mă arunc în povești diverse, în statistici, în imagini, în interviuri, în ieșiri din problemele mele. Căci dacă aș sta să îmi disec trăirile și enervările, m-aș obosi și mai mult. Dar așa, schimbând direcția, schimbând zona de concentrare, ies din stările mele care mă dezavantajează și mă pot reapuca de munca mea.

Și am nevoie de aceste diversiuni continue în viața mea socială și culturală, de aceste schimbări ale atenției spre diverse zone de interes, pentru ca să nu mă simt niciodată plictisit. Așa se face că nu știu ce înseamnă plictiseala, pentru că îmi găsesc mereu de lucru, atât în interiorul meu, cât și în afara mea. Dacă nu pot scrie sau traduce sau edita, atunci pot picta, pot repara ceva, pot face curățenie, pot face mâncare, pot spăla, mă pot ruga, mă pot plimba, pot discuta cu cineva, mă pot duce la cumpărături, pot vedea un film, un interviu, un documentar sau pur și simplu mă pun undeva și privesc în toate părțile. Pentru că în tot ceea ce fac îmi adun argumente pentru ceea ce scriu, pentru ceea ce predic, pentru lucrurile pe care le discut.

Ieșirile mele din casă sunt din necesitate sau de plăcere. Trebuie să ajung la Biserică, trebuie să mă duc undeva, trebuie să mă întâlnesc cu cineva sau ies pentru că am nevoie de aer și de o eschivă în lupta cu oboseala, cu demonii, cu neputința. Căci, în restul timpului, scriitorul este un învingător continuu al timpului, al

timpului pe care îl face operă, pe care îl face neuitare. Dar neuitarea presupune o virare constantă de energie în buzunarul sedentarismului valoric. Stai pe loc și scrii! Stai pe loc cu toate riscurile! Îți asumi toate riscurile, de la oboseală la kilograme în plus, de le epuizare și până la nervi, de la boală la moarte, dar scrii! Și scrisul valoric e cel care costă cât viața omului. Pentru că eu scriu cu toată ființa mea, nu doar cu o parte din ea, și cu toată viața mea.

La 44 de ani e foarte împlinitor pentru mine. Familia mea, slujirea mea, dialogul meu neîntrerupt cu oamenii, biblioteca celor 200 de cărți publicate de mine online, toate cele care urmează și la care lucrez mă fac om deplin. Pentru că pe toate le fac împreună cu Dumnezeu și cu oamenii și înaintea tuturor. Slujitorul lui Dumnezeu, dublat de scriitorul online, nu se poate ascunde de ochii oamenilor! Eu sunt sub ochii dumneavoastră în fiecare clipă. Pe mine mă puteți privi de la depărtare, cu dispreț și de sus, strâmbând din nas, sau mă puteți pune sub lupă, cu prietenie și admirație, căci eu sunt la vedere. Și accept zilnic să fiu la vedere, pentru ca nimeni să nu spună că m-am ascuns, că n-am fost explicit în slujirea și în munca mea și, de aceea, n-a avut pe cine să urmeze. Sau tocmai de aceea nu m-a văzut, și, implicit, nu m-a ajutat în demersul meu, pentru că nu a știut de existența mea.

Motiv pentru care, iată-mă, sunt aici! Sunt la vedere pentru toți! Și sunt la vedere, pentru că eu vreau să fiu urmat de fiecare dintre dumneavoastră în lucrurile mele bune: în credința mea, în slujirea mea, în munca mea, în dăruirea mea continuă, în sinceritatea mea, în oboseala mea, în epuizarea mea pentru împlinirea voii lui Dumnezeu! Vreau să vă văd și pe dumneavoastră arzând și mistuindu-vă zilnic în slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor! Pentru că, dacă arzi zilnic

în viața ta creștină și te mistui pe fiecare zi pentru lucrurile cele mari și bune ale lui Dumnezeu și care sunt spre folosul oamenilor, atunci aceste lucruri se văd, sunt palpabile. Avem nevoie de părinți creștini, de muncitori capabili, de conducători luminați de Dumnezeu, de oameni de conștiință. Avem nevoie de oameni care propovăduiesc, pictează, cântă, construiesc, slujesc lui Dumnezeu, îi vindecă pe oameni de bolile lor sufletești și trupești, care se dăruie tot timpul. Iar eu îmi găsesc liniștea și împlinirea în astfel de oameni: în cei care îmi dovedesc că fac zilnic voia lui Dumnezeu.

Ascult vorbele, ascult laudele oamenilor, închipuirile lor de sine, dar mă entuziasmez doar de faptele lor bune, doar de faptele lor bune făcute în exces. Căci omul bun nu face binele doar din când în când, ci îl face tot timpul. Și nu îl face să primească premii și ovații, ci pentru că asta e el: o pâine caldă pentru toți.

Sunt din ce în ce mai flatat de naturalețea oamenilor, dar și tot mai obișnuit cu lenea lor socială. Un om care își exprimă aversiunea sau admirația la adresa mea crește în ochii mei deodată, pentru că el face un exces de revelare de sine. În comparație cu cei care numi mormăie niciun cuvânt, ci mă lovesc doar cu grimase sau îmi spun niște însăilări agramate vizavi de ceea ce fac eu, e normal să-l admir pe cel care are curajul să mă înjure sau să își exprime iubirea ce mi-o poartă. Curajoșii de felul ăsta sunt din ce în ce mai rari, pentru că lenea nevorbirii e patroană în lumea noastră.

Însă, sunt din ce în ce mai mari în inima mea cei care au făcut, fac și vor face lucruri concrete pentru mine. Respectul, ajutorul, admirația, iubirea ce mi-o poartă oamenii sunt o îmbrățișare continuă pentru mine. Și sunt din ce în ce mai mari în inima mea pentru că i-am văzut în mod profund prin gesturile lor de prietenie și de iubire. Oamenii se revelează pe ei înșiși când

se dăruie, când comunică, când sunt un aport real la viața ta. Chiar dacă nu știu multe date despre ei, eu îi știu în mod fundamental, pentru că îi știu prin iubirea din ei înșiși. Căci ne dovedim umanitatea în fiecare zi prin ceea ce spunem și facem. Pentru că oamenii ne simt și ne cunosc prin modul în care pătrundem în viața lor și prin ceea ce facem în mod real pentru ei.

Vă doresc multă sănătate, pace, bucurie și împlinire în tot ceea ce faceți! Și vă mulțumesc pentru că îmi sunteți aproape și că ne purtăm unii pe alții în rugăciunea și în iubirea noastră! Amin.

Predică la Duminica a XXIV-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[182],

un copil blonduț, frumos, cu ochi mari, bucuroși, care acum învăța să vorbească, își tot enerva părinții pentru că repeta într-una „caca, caca”...Probabil îi tot spun asta, pentru ca să nu ia ceva de pe jos. Iar copilul a învățat cuvântul, crezând că e ceva important. De aceea îl și repetă întruna. Dar mama lui, care îl ținea în brațe, îi tot spunea „papa, papa”...cu referire la mâncare, și câteodată, cu zâmbet mare, copilul spunea și papa...dar se întorcea mereu la caca...

Și noi, cu toții, am trecut prin faza asta, cea a învățării cuvintelor primare, și e interesant de văzut ce știm fiecare despre cuvinte. Căci dacă avem impresia că toți, când spunem mamă sau casă sau muncă înțelegem același lucru, trăim într-o utopie. Pentru că, la confruntarea cu realitatea, rezultă că fiecare are o părere anume despre fiecare cuvânt și că doar în unele nuanțe noi ne intersectăm, adică gândim la fel. Și pentru că suntem atât de diferiți în modul cum înțelegem viața și cuvintele comunicării, nu trebuie să ne mirăm că unii nu ne pot înțelege decât vag, decât minor.

După ani de prietenie sau de căsătorie tot învățăm despre ceilalți. Învățăm lucruri uluitoare, dar și tulburătoare, pentru că pe măsura lor, a înțelegerii lor, ne înțelegem și pe noi înșine. Și cuvintele noastre traduc

---

[182] Începută la 7. 33, în zi de miercuri, pe 3 noiembrie 2021. Cer înnorat, ceață, 9 grade, vânt de 19 km/ h.

înțelegerile noastre, adică trăirile, luminările, uimirile noastre. Iar atunci când spunem adevăruri puternice în scris sau verbal, ele au un ecou mare în inima multora, pentru că și alții participă la ele în mod viu.

Participăm la viață, la durere, la bucurie, la moarte. Experiența noastră despre viață e plină de detalii care au de-a face cu noi în mod profund. Trăim, petrecem, iubim, avem simțirea bolii în noi înșine, dar și a morții. Pentru că nu murim atunci când murim, ci murim de ani de zile, pentru că tot vedem moartea în jurul nostru și participăm la ea și ea ne pătrunde zi de zi. De când ne-a murit cățelul sau pisicul nostru, prietenul sau bunicul nostru, de când am văzut prima oară moartea în proximitatea noastră, ea nu mai poate fi alungată din noi înșine. Pentru că noi am înțeles, în mod abisal, că ceea ce s-a petrecut cu ei, cu cei pe care i-am văzut morți, se va petrece și cu noi.

Dar viața trăită doar în orizontul morții e plină de deznădejde. „Pentru ce să mai iubesc, să mai construiesc, să mă mai construiesc, dacă tot mor?!...Dacă odată cu moartea mea nu mai rămâne nimic din mine, de ce să mai fac ceva mare pe lumea asta?!! De ce m-am născut, dacă nu pot trăi veșnic?!!!”...Pentru că viața fără sens, adică fără veșnicie, fără continuitate după moartea fizică, e absurdă. Și omul care nu crede în Dumnezeu și în viața veșnică revelată de El, adică în împlinirea veșnică cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui în împărăția Sa, trăiește o viață absurdă, o viață fără bucurie, fără nădejde. Pentru că el are doar istoria la dispoziție, scurta viață istorică, și doar atât.

Și cine n-are conștiința veșniciei e un animal hăituit continuu de moarte, de pericolele morții, pentru că el nu se poate odihni nicăieri. Și unde să te odihnești sau să te ascunzi de moarte, când ea îți surâde cu superioritate din toate părțile?! Cu ce să o omori pe această

moarte, care îi răpune pe toți din jurul tău, când nu o vezi, nu o simți palpabil decât după, iar urmările ei sunt irevocabile?!!

Îmi aduc aminte din ce în ce mai clar că am fost un copil hăituit de moarte până la vârsta de 13 ani, până la convertirea mea teologică. Pentru că moartea intrase în forță în sufletul meu și nu vedeam nicio ușă ca să evadez. Vedeam morți de toate vârstele, participam la Înmormântările lor, dar nu înțelegeam deloc perspectiva veșniciei. Ea era o taină ascunsă în gesturi și cuvinte. Și asta se petrece cu mulți care nu cred în Dumnezeu, chiar dacă participă la Botezuri, Cununii, Înmormântări: participă, dar nu înțeleg ce se petrece acolo, ce se citește, pentru ce se pregătesc oamenii.

Dar când i-am văzut pe Eroii și Mucenicii Revoluției Române din decembrie 1989 murind pe străzi pentru ca să fie liberi...atunci am găsit ușa care m-a scos din moarte: Dumnezeul Cel veșnic viu, Cel care ne face vii pe toți cei care credem în El, pentru că ne dă să biruim moartea în noi înșine. Pentru că moartea nu e înafara noastră, ci înăuntru nostru! Pentru că moartea nu e o femeie în negru, care vine cu coasa și te seceră din lumea aceasta...ci moartea e tot păcatul pe care îl faci tu zi de zi și care te omoară pentru veșnicie.

Trebuie să crezi în Dumnezeul mântuirii noastre, pentru ca să înțelegi că viața are sens veșnic, că moartea poate fi omorâtă de fiecare dintre noi în noi înșine, pentru că noi suntem creați pentru a fi veșnici. Și când începi să crezi în Dumnezeul mântuirii noastre, în Dumnezeul treimic, în Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, atunci începi să te odihnești. Pentru că nu te mai hăituiește moartea ca pe un animal încolțit din toate părțile, ci te stăpânește Domnul slavei, Cel care vine în tine ca să te umple de pacea Lui cea veșnică.

Până nu crezi în Dumnezeu, adică până nu te întâlnești în mod real cu El, Cel veșnic viu, toate cărțile teologice sunt „simple metafore, simple basme”. Le iei în derâdere, te crezi „superior” lor, te îmbeți cu ironizarea lor. Căci cărțile nu te pot încredința despre o asemenea prezență incomparabilă. Dar când El, deodată, te luminează și simți prezența Lui în tot ceea ce există, atunci, deodată, toate cărțile teologice sunt singurul adevăr pentru tine. Pentru că aceste cărți ale Bisericii sunt pentru a te încredința tot mai mult și pentru a te lărgi continuu în relația cu Dumnezeu, în relația cu Cel care ți s-a arătat ție într-un mod personal.

Convertirea reală certifică toată teologia și Tradiția Bisericii. Întoarcerea radicală, totală spre Dumnezeu, ne umple de slava Lui tot mai mult, adică de aceea care certifică întreaga viață și experiență a Bisericii. Pentru că teologia, viața și istoria Bisericii nu se înțeleg cu o minte nesimțită și necredincioasă, orgolioasă și avară, ci cu una smerită, plină de umilință și de râvnă pentru viața sfântă. Și mintea și inima noastră și tot trupul nostru sunt smerite de slava lui Dumnezeu, adică de viața, de bucuria, de sfințenia și de frumusețea lui Dumnezeu.

Când un om te biruie cu adevărat, el te biruie prin adevărul, munca, experiența, frumusețea din viața lui. Căci biruința reală e cea duhovnicească, e cea valorică, este experiența profundă de viață. Și când te biruie, atunci te îndrăgostești de el, pentru că el e pentru inima ta, pentru iubirea ta. Cu atât mai mult întâlnirea cu Dumnezeu e copleșitoare cu totul și cu totul împlinitoare, pentru că în El găsești toată desăvârșirea, adică tot ceea ce ai sperat vreodată, dar și ceea ce nici n-ai știut vreodată să speri în materie de frumusețe și de sfințenie. Uluitorul lui Dumnezeu este cu totul incomparabil. Pentru că pe El nu Îl poți categorisi nicăieri, nu Îl poți alătura la niciun altul, nu Îl poți cuprinde nici-

decum. Și când începi să îi iubești pe Îngerii și pe Sfinții Lui, înțelegi că ei sunt niște unicități atât de personalizate, încât nu ai fi sperat vreodată să îți imaginezi asemenea desăvârșiri personalizate. Pentru că ei îți întrec orice așteptare bună a ta.

Când stai în cercul închis al morții, n-ai nicio bucurie, nicio frumusețe, nicio așteptare. Pentru că nu e nicio diferență între tine și o râmă, dacă amândoi muriți la fel: pentru totdeauna. Dar când ieși din ficțiunea asta a necredinței, din viața fără sens, și te umpli de cunoașterea lui Dumnezeu, atunci înțelegi că viața omului e o continuă școală a sfințeniei și a frumuseții interioare. Pentru că acum și veșnic, noi putem crește în cunoaștere și în iubire și în sfințenie și în comuniune. Căci viața noastră nu e numai de câțiva ani, ci ea e veșnică, pentru că toți vom fi înviați de către Domnul și toți vom fi transfigurați de către El pentru a trăi pentru veșnicie.

Și de aici întreaga fervoare dumnezeiască, întreaga râvnă a Sfinților Lui pentru nevoință! Căci ei se nevoiesc continuu pentru a se umple continuu de cunoaștere și de sfințenie și de frumusețe dumnezeiască. Ei se grăbesc să fie tot mai proprii vieții veșnice cu Dumnezeu, de aceea nu pierd nicio clipă degeaba. Și n-o pierd, pentru că își trăiesc toată viața cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu.

În Lucas 8, 46, BYZ, slava lui Dumnezeu e numită δύναμιν [dinamin], adică putere. Căci femeia s-a vindecat de curgerea sângelui ei prin simțirea slavei sau a puterii Lui. Puterea Lui a ieșit din El la credința femeii, la dorința ei de a se vindeca, și a vindecat-o pe aceasta, pentru că puterea Lui mereu iese spre noi, atunci când noi Îl chemăm în viața noastră. Și când Domnul ne-a spus că puterea Lui iese din El, Acesta ne-a spus că slava Lui țâșnește veșnic din ființa Lui și că ea este viața,

binele, mântuirea și sfințenia noastră. Pentru că pe noi ne mântuie însăși viața Lui, adică slava Lui cea veșnică și necreată, care izvorăște veșnic din El.

Și dacă slava Lui o vindecă pe femeie de boala ei [Lc. 8, 47], pe fiica lui Iairos [Ἰάειρος] [Lc. 8, 41, BYZ] o învie din morți [Lc. 8, 55, BYZ]. Căci viața Lui e adevărata noastră viață, adică viața noastră cea duhovnicească, și El ne-o dăruie continuu, dacă noi dorim viața cu El. Dar dacă nu ne dorim viața cu El, noi suntem un computer fără curent. Și un computer închis, e un computer care nu îți spune nimic. Dar când lași viața lui Dumnezeu să te inunde din plin și când El te curățește de păcatele tale și te sfințește zilnic, atunci începi să simți, să înțelegi și să vezi multe taine ale Sale, pentru că trăiești mereu cu El, cu Dumnezeul slavei, cu Cel care ne umple mereu de viața Lui cea veșnică.

Boala noastră, cu alte cuvinte, are la baza ei lipsa slavei Lui. Iar din sinuciderea noastră prin păcat, ne învie numai El prin slava Lui. Și când El ne iartă de păcate în Taina Mărturisirii, noi ne ridicăm deodată ca fiica lui Iairos din Iadul nostru și avem nevoie de El Însuși, de El euharistic, Care e adevărata noastră întremare sufletească și trupească [Lc. 8, 55, BYZ].

Așadar, iubiții mei, nu putem trăi făcând abstracție de Dumnezeu, de Creatorul nostru, pentru că El e cheia existenței noastre! Numai împreună cu El intrăm în viață, în viața cea veșnică și pururea fericită, și fără El nu putem exista cu adevărat, adică cu totul împliniți și fericiți. El e viața, e calea, e înțelegerea, e bucuria, e sfințenia, e împlinirea noastră pentru veșnicie. Cu Dumnezeu înțelegem toate întrebările și răspunsurile noastre. Pentru că, mai înainte de a avea răspunsuri, trebuie să ai întrebări. Și nu poți avea întrebări, decât dacă ai multe răspunsuri. Căci nu te poți întreba despre lucrurile cele profunde, decât dacă te înduhovnicești

continuu. Și înduhovnicirea noastră continuă sau viața noastră cu Dumnezeu e sursa la noi și noi căutări sfinte, care ne umplu de și mai multă nevoință îndumnezeitoare.

Căci de ce nu caută oamenii să citească, să afle, să experimenteze? Pentru că nu știu ce bogăție de cunoaștere și de experiență pot trăi! Dar când încep să vadă experiențele altora, performanțele altora, sfințenia altora, atunci înțeleg că și ei se pot îmbogăți continuu. Și atunci nu te mai întrebi ce rost are să cumperi și să citești cărți, pentru că vei fi avid de toată cunoașterea. Și această cunoaștere pe care o dobândești zilnic prin citire și trăire e profunzimea vieții tale. Și profunzimea cere și mai multă profunzime, de aceea tu ești mereu în lucrare și nu în aiurare.

Vă mulțumesc mult pentru îmbrățișările și rugăciunile dumneavoastră cele pline de prietenie! A te ruga pentru cineva sau a felicita pe cineva înseamnă a fi uman. Pentru că oamenii trăiesc din rugăciune și din prietenie și din dăruire.

Copilul blonduț care învăța să vorbească avea nevoie totală de părinții lui. Până o să ajungă el să se dea mare și tare, că le știe și le face pe toate, el trebuie hrănit, îmbrăcat, șters la fund, veselit, învățat, culcat de către părinții lui. Deși el e o persoană din pântecele maicii sale, el e o ființă neputincioasă până nu va merge pe propriile sale picioare. Și pentru ca să fii de sine stătător, tu trebuie să înveți carte, să termini școlile, să te angajezi, să îți faci familia ta. Și când faci toate acestea și ești pe banii tăi și responsabil pentru familia ta, atunci înțelegi cum stă treaba cu viața asta socială.

Iar pentru ca să ai o viață socială trebuie să știi să scrii și să comunici în termenii lumii tale. Trebuie să comunici elegant și educat, cu bun simț și în mod profund. Pentru că cele câteva cuvinte ale unei urări

vorbesc despre tine, despre cine ești și nu ești tu. Și trebuie să înveți continuu să fii bun și responsabil și îngăduitor și valoric în viața ta și a altora.

Vă doresc mult spor în tot ceea ce faceți și Dumnezeu să ne lumineze pe toți spre a face voia Lui! Căci de voia Lui ține toată viața noastră pentru veșnicie. Amin!

Predică la sinaxa Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor Sfintelor, Netrupeștilor și Cereștilor Puteri [8 noiembrie 2021]

Iubiții mei[183],

Ștefana[184] a pictat un Înger într-o Biserică deasupra a două ferestre mari. Și a început cu capul Îngerului, având părul în două ape și față tânără, căci prin capul său iconizat se exprimă faptul că Îngerul e o persoană rațională și relațională, iar fața lui e tânără, pentru că el e nemuritor. Și după ce a terminat cu capul a început să picteze aripile Îngerului, care arată modul său rapid de deplasare, dar, în primul rând, că el ascultă cu înfocare de toate poruncile lui Dumnezeu. Pentru că El îi trimite pe Sfinții Săi Îngeri să slujească la mântuirea oamenilor [Evr. 1, 14, BYZ[185]].

Și ei ne acoperă cu aripile lor cele sfinte, care sunt un acoperământ duhovnicesc pentru noi[186]. Ne acoperă împotriva demonilor și a accidentelor de tot felul, mân-

[183] Începută la 18. 27, în zi de vineri, pe 5 noiembrie 2021. Cer înnorat, 19 grade, vânt de 5 km/ h.

[184] Are cont pe TikTok: stefana470. Am văzut cele descrise într-o filă video a ei.

[185] În traducerea mea: „Nu sunt toți duhuri liturghisitoare/ slujitoare [Οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα], întru slujire trimițându-se [εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα], pentru cei care vor a moșteni mântuirea [διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν]?”.

[186] Aluzie la fragmentul din troparul praznicului: σκέπῃ τῶν πτερύγων τῆς ἀΰλου ὑμῶν δόξης, *cf.*
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1123/sxsaintinfo.aspx.

tuindu-ne pe noi de diverse păcate, de boli și de moartea cea neașteptată. Căci ei doresc ca noi să trăim în pace și în sfințenie, împlinind cu râvnă voia lui Dumnezeu, așa cum o împlinesc și ei.

Însă, în primul rând, Dumnezeieștii Îngeri slujesc împreună cu noi în Biserică, pentru că fac parte din Biserica lui Dumnezeu, din Împărăția Lui cea veșnică. De aceea, prima miridă a Proscomidiei este a lor: a „Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor cereștilor și netrupeștilor Puteri”[187], ca unii care au fost zidiți de El înaintea noastră, a oamenilor. Și Puterile cerești – care sunt așezate în ceruri de Dumnezeu spre liturghia [εἰς λειτουργίαν]/ slujirea slavei Sale[188], adică pentru a-I sluji Lui neîncetat –, „împreună-slujesc [cu] noi și împreună-slăvesc [συλλειτουργούντων ἡμῖν καὶ συνδοξολογούντων]”[189] pe Dumnezeu.

Însă, în iconografia Bisericii, ni se dezvăluie Liturghia cerească a Puterilor cerești, care se întrepătrunde cu Liturghia noastră, a celor care o slujim pe pământ. Toate Puterile cerești slujesc înaintea Domnului și împreună cu El, dar, în același timp, sunt și împreună cu noi în Biserică, slujind și ajutându-ne în slujirea noastră liturgică.

Dar noi avem cunoașterea mistică, reconfirmată de mulți Sfinți ai lui Dumnezeu, că nu numai Îngerii Lui sunt cu noi, ci și Domnul Însuși este împreună cu ei și cu noi la Liturghia Bisericii. Pentru că Îl primim pe Împăratul tuturor la noi, pe Cel care este în mod nevăzut înconjurat [ἀοράτως δορυφορούμενον] de Puteri-

---

[187] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 120.

[188] Cu aluzie la fragmentul liturgic: ὁ καταστήσας ἐν οὐρανοῖς τάγματα καὶ στρατιὰς Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων, εἰς λειτουργίαν τῆς σῆς δόξης, *cf.*
https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[189] Ibidem.

le cele cerești ca o armată duhovnicească a Lui[190]. Pentru că unde este Stăpânul tuturor, acolo sunt și Îngerii Lui. Și noi ne alăturăm lor, Sfinților Îngeri, în slujirea și în viața noastră, pentru că avem același Stăpân cu ei, pe Dumnezeul treimic, pe Făcătorul întregii creații.

Dar când textul liturgic folosește adverbul ἀοράτως [în mod nevăzut], pentru a indica modul în care Puterile cerești Îl înconjură pe Domnul, el nu exclude faptul că noi putem avea vederea duhovnicească a Puterilor cerești care Îl înconjură pe Domnul. Căci, pentru oamenii neînduhovniciți, pentru cei care nu sunt văzători de Dumnezeu, Puterile cerești sunt nevăzute. Dar cei care trăiesc întru slava Lui încă de aici, aceia îi văd deja pe membrii Împărăției cerurilor. Pentru ei, Împărăția nu este acoperită ca pentru noi, cei păcătoși și orbi duhovnicește, ci e deschisă, pentru că ei o văd și trăiesc în ea încă de aici, pentru că sunt plini de slava lui Dumnezeu.

Din Molitfelnicul Bisericii înțelegem că nu are tot omul un Înger păzitor, ci doar creștinul. Căci, la Botez, după ce pruncul este exorcizat, adică după ce demonii sunt alungați din ființa lui de către slava lui Dumnezeu, care se sălășluiește în el, acesta primește „un Înger luminos [Ἄγγελον φωτεινόν]”[191], adică un Sfânt Înger păzitor al vieții sale. Pentru că cel curățit, luminat și sfințit de către Dumnezeu prin Botez trebuie să fie păzit de un Sfânt Înger al lui Dumnezeu, care să îl învețe mereu voia lui Dumnezeu. Dar rugăciunea aceasta a Botezului, care ne indică venirea Sfântului Înger la noi, ne spune că acesta, Îngerul lui Dumnezeu, este îm-

---

[190] Am citat un fragment din cântarea: Ὡς τὸν Βασιλεία τῶν ὅλων ὑποδεξόμενοι, ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν. Ἀλληλούϊα. Ἀλληλούϊα. Ἀλληλούϊα, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Lit_with_Deacon.html.

[191] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

preună-înjugat cu viața noastră de aici încolo. Că el este mereu cu noi, este mereu împreună cu noi. Pentru că aici, Episcopul sau Preotul se roagă astfel: „Împreună-înjugă [cu] viața sa pe Îngerul cel luminos [Σύζευξον τῇ ζωῇ αὐτοῦ Ἄγγελον φωτεινόν], [ca] să-l izbăvească pe el de toată viclenia celui potrivnic [ῥυόμενον αὐτόν ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου], de încercarea celui rău [ἀπὸ συναντήματος πονηροῦ], de demonul cel de la amiază [ἀπὸ δαιμονίου μεσημβρινοῦ], de nălucirile cele rele [ἀπὸ φαντασμάτων πονηρῶν]!”[192].

Și trebuie să reținem verbul συζεύγνυμι [sizefgnimi], care înseamnă a împreună-înjuga, pentru că e un cuvânt fundamental pentru viața noastră! Căci pe el nu îl găsim doar la Botez, ci și la Nuntă! Căci atunci, la Nuntă, femeia este împreună-înjugată bărbatului ei spre ajutorul său și ei sunt împreună-înjugați la o viață comună, la o viață sfântă împreună, motiv pentru care trebuie să aibă amândoi o singură minte și o singură inimă. Căci ne rugăm așa la Nuntă: „Împreună-înjugă-i pe ei într-o singură minte [Σύζευξον αὐτοὺς ἐν ὁμοφροσύνῃ]! Încununează-i pe ei într-un singur trup [στεφάνωσον αὐτοὺς εἰς σάρκα μίαν]!”[193].

Căci așa cum Îngerul Domnului, la Botezul nostru sacramental, e împreună-înjugat cu noi de către Dumnezeu, ca să ne ajute pe noi întru mântuirea noastră, tot la fel, la Nunta noastră, noi am fost împreună-înjugați duhovnicește pentru ca să ne mântuim împreună cu Domnul nostru. Și împreuna-înjugare a noastră cu Îngerul nostru păzitor și cu soția noastră înseamnă alipirea noastră interioară, duhovnicească, de Îngerul nostru păzitor și de soția noastră. Pentru că, prin slava Lui, Domnul ne-a unit interior cu Îngerul nostru păzitor, dar și cu soția noastră, făcându-ne o unitate duhovnicească.

---

[192] Ibidem.

[193] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Euch/Wedding.html.

Și el, Îngerul lui Dumnezeu, cel trimis nouă la Botez, ne păzește pe noi de toate cele rele, pentru ca să ne mântuim. Ne luminează, ne ajută, ne călăuzește în tot lucrul cel bun. Și el merge împreună cu noi tot timpul, pentru că rolul lui în viața noastră e să ne aducă curați și sfinți lui Dumnezeu. Dar pentru ca acest lucru să se petreacă, noi trebuie să conlucrăm cu el la mântuirea noastră, așa cum conlucrăm cu Dumnezeu, cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Însă relația noastră cu Îngerul nostru păzitor ne pregătește de pe acum pentru viața noastră cea cerească și pentru viața noastră de ființe cu totul înduhovnicite după învierea cea de obște. Căci noi trăim aici puțin timp, după cum știm foarte bine, dar viața noastră adevărată e în veșnicie. Și el, Îngerul lui Dumnezeu, ne învață de pe acum cu veșnicia lui Dumnezeu, cu starea în Împărăția Lui, dacă îl ascultăm în toate luminările sale cele dumnezeiești. Pentru că, prin tot ceea ce el ne învață, ne învață să fim cu totul curați și sfinți în sufletele și în trupurile noastre.

Prin Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, Dumnezeiescul ucenic al Sfântului Apostol Pavlos, Dumnezeu ne-a revelat faptul că Sfintele Puteri cerești sunt create și rânduite de El în 9 Ierarhii: Serafimii, Heruvimii, Tronurile, Domniile, Puterile, Stăpânirile, Începătoriile, Arhanghelii și Îngerii[194], lucru pe care îl putem regăsi în literatura patristică și în cultul Bisericii din destul. Pentru că atunci când se vorbește despre Ierarhiile cerești, se citează opera fundamentală, pentru teologia Bisericii, a Sfântului Dionisios.

---

[194] Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete* și *Scoliile* Sfântului Maxim Mărturisitorul, cu trad., introd. și note de Pr. Dumitru Stăniloae, ed. îngrijită de Constanța Costea, în col. *Colecția cărților de seamă*, Ed. Paideia, București, 1996, p. 23-29.

Toate Puterile cerești sunt numite Îngeri în Scriptură[195], dar fiecare Ierarhie are numele ei. Și fiecare Ierarhie cerească, așa după cum ne-o luminează Sfântul Dionisios, e plină de iubire și de ascultare de Dumnezeu și fiecare primește luminările lui Dumnezeu pentru a le dărui celor de după ele. Căci „toată lucrarea ierarhică se împarte în primirea și comunicarea sfântă de curăție, de lumină dumnezeiască și de cunoștință desăvârșitoare”[196]. Primesc pe măsura lor și dăruie mai departe celorlalte Ierarhii, apoi și nouă, după măsura noastră duhovnicească.

Sfinții Arhangheli sunt în Ierarhia a 8-a de sus în jos, din care fac parte Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, cei pomeniți nominal în această zi. Și referindu-se la Începătorii, Arhangheli și Îngeri, Sfântul Dionisios ne spune că aceste Ierarhii cerești „călăuzesc ierarhiile omenești”[197]. Raportându-se la cartea Sfântului Profet Daniil, Sfântul Dionisios certifică faptul că Sfântul Arhanghel Mihail este Îngerul păzitor al lui Israil și că toate neamurile pământului au un Înger păzitor al lor[198]. Iar Îngerii lui Dumnezeu li s-au arătat în diverse moduri Sfinților lui Dumnezeu de-a lungul timpului, pentru ca să îi învețe lucrurile cele de taină ale lui Dumnezeu, cele de care aceia au avut nevoie ca să se mântuie, dar și să ne lase nouă mărturii absolut importante despre Împărăția lui Dumnezeu. Căci toate adevărurile mântuirii noastre s-au făcut prin vedere dumnezeiască și prin revelare sfântă. Sfinții Profeți au fost umpluți de vederi și de luminări dumnezeiești, pe care Domnul, mai apoi, le-a autentificat prin revelarea Lui deplină în trup. Iar acum, El îi autentifică mereu pe Sfinții Lui prin haris-

[195] Idem, p. 22.
[196] Idem, p. 24.
[197] Idem, p. 28.
[198] Ibidem.

mele și minunile pe care li le dăruie. Căci El e mereu cu ei și lucrează prin ei toate cele ale mântuirii noastre.

Sfântul Arhanghel Mihail este iconizat cu sabia în mâna dreaptă, luptând împotriva celor potrivnici lui Dumnezeu, pe când Sfântul Arhanghel Gavriil este iconizat cu o suliță cu Cruce, arătând tuturor că prin Crucea Lui Domnul a biruit Iadul. Însă toate Puterile cerești sunt cu noi, cu cei care Îl iubim pe Dumnezeu, și ne ajută pe calea mântuirii noastre. De aceea, când ne rugăm Sfinților Îngeri, noi ne rugăm celor care ne ajută pe noi să ne mântuim și ei vin degrabă în ajutorul nostru.

Mamaia Floarea Piciorus a adormit acum 9 ani, de ziua Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, în timpul Sfintei Liturghii, având deasupra capul ei Sfânta lor Icoană. Și ei au păzit-o ca să aibă o moarte cuvioasă, așa cum ea și-a dorit toată viața: în patul ei, fiind îmbrăcată și spălată, dar, mai ales, pregătită duhovnicește pentru moarte. Pentru că nu dorea să fie o povară pentru nimeni. Și noi am venit și am uns-o cu miruri și am pus-o în tronul ei cu pace, pentru că ea își făcuse toate pregătirile necesare prin luminarea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil.

De aceea, iubiții mei, când ne rugăm pentru a avea un sfârșit creștinesc al vieții noastre [χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν], adică o moarte fără de durere [ἀνώδυνα], nerușinată [ἀνεπαίσχυντα] de demoni și în pace [εἰρηνικά][199], noi ne dorim o moarte ușoară și mântuitoare. Ușoară, în sensul de a fi fără multe dureri și fără ispitiri ale demonilor, și care să ne facă să plecăm în pace și întru slava Lui de aici, de pe pământ, la Domnul. Pentru că adormirea bună, cuvioasă, este adormirea sfântă, cea de care avem cu toții nevoie. Și pentru ca să

[199] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Basil_Liturgy.html.

adormim întru sfințenie, trebuie să adormim în pocăință și în împăcarea cu toți, spovediți și împărtășiți, rugându-ne și dăruind toate cu inimă bună, smerită. Pentru ca și alții, după noi, să ne pomenească cu dragoste și să ne poarte în rugăciunile lor totdeauna.

Nimeni nu este ca Dumnezeu, ne spune numele Sfântului Mihail[200]! Pe când numele Sfântului Gavriil ne spune că puterea noastră este Dumnezeu[201]. Căci nimeni nu e puterea noastră ca Dumnezeu, pentru că numai întru El putem să ne mântuim.

Domnul să ne întărească pe toți, pentru rugăciunile Sfinților Săi Îngeri și ale tuturor Sfinților Săi, ca viață dumnezeiască să trăim pe pământ și, prin moartea noastră cuvioasă, să trecem la fericirea noastră cea veșnică! Căci acolo, în Împărăția lui Dumnezeu, vom vedea cât de importante pentru noi au fost toate lucrurile bune și sfinte pe care le-am făcut pe acest pământ. Amin!

---

[200] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Mihail.

[201] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Gabriel.

Predică la Duminica a XXV-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[202],

mila față de oameni și față de animale și față de plante și față de întreaga creație suferindă a lui Dumnezeu izvorăște de la sine, dacă îi iubim pe oameni și dacă iubim întreaga creație a lui Dumnezeu. Și când iubești, atunci te simți responsabil față de tot cel care suferă, față de tot cel care e în nevoie, pentru că nu suporți durerea lui. Când ți-e milă de un om bolnav și suferind, atunci te pui în locul lui, pentru că și tu poți ajunge la fel ca el. Iar când un animal sau o pasăre suferă și nu se pot ajuta pe ei înșiși, atunci simți că tu trebuie să faci ceea ce ei nu pot să mai facă, mai ales dacă e foarte ușor să îi ajutăm.

Vedem online diverse file video cu oameni care au ajutat alți oameni și animale în diverse situații dramatice și acestea sunt profund educative. Au scos broasca țestoasă din plastice și au lăsat-o din nou în mare, au scos vaca din groapa în care căzuse, au intrat în apă ca să salveze un câine, au ajutat la construirea casei pentru niște copii nevoiași, rămași singuri, au fost acolo când oamenii și animalele sufereau și aveau nevoie de ajutor imediat. Și când vedem astfel de exemple bune și noi simțim să facem la fel. Și simțim să facem la fel pentru că suntem vii și compătimim cu cei care sunt în suferință și în necaz. Dar dacă închidem ochii și

[202] Începută la 8. 53, în zi de marți, pe 9 noiembrie 2021. După ploaie, cer înnorat, 8 grade, vânt de 10 km/ h.

trecem mai departe, păcătuim! Dacă nici măcar nu putem să ne rugăm pentru oamenii în suferință și să ne pară rău pentru ei, păcătuim grav! Și aceste păcate interioare ne dezumanizează, pentru că ne fac să nu îi mai simțim pe oameni în inima noastră. Și când nu îi mai simțim pe ceilalți, când nu ne mai bucurăm de bucuria lor și când nu ne mai doare durerea lor, înseamnă că am murit duhovnicește, că nu mai suntem vii cu adevărat.

Căci atunci când Sfântul Pavlos ne învăța că e nevoie tot timpul de „a vă bucura cu cei care se bucură [χαίρειν μετὰ χαιρόντων] și [de] a plânge cu cei care plâng [καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων]" [Rom. 12, 15, BYZ], ne vorbea despre normalitatea inimii noastre. Pentru că inima noastră, atunci când e sănătoasă duhovnicește, adică atunci când se raportează firesc la realitățile de zi cu zi, simte și bucuriile și împlinirile oamenilor, dar și tristețile și dramele lor. Când stai de vorbă cu oamenii și ei ți se confesează, îți spun și bucuriile, lucrurile bune și împlinirile lor în viață, dar și durerile, fricile și neîmplinirile lor. Ți le spun amestecate. Iar tu, dacă ești sensibil la toate în inima ta, știi să te bucuri pentru cele bune, dar și să te întristezi și să compătimești cu ei în durerile lor. Nu mimezi bucuria și nici compătimirea, dacă ești un om sănătos duhovnicește, un om sănătos la inimă! Pentru că inima bună, smerită, atentă, iubitoare, le simte pe toate în adevărul lor. Și ea se bucură când simte bucurie și adevăr în viața oamenilor, dar se întristează atunci când simte minciună, când vede fărădelege, când simte păcat nepocăit în viața cuiva.

Însă, cine ține vie inima milostivă? Pocăința continuă și milostenia și ajutorul față de oameni! Când te pocăiești tot timpul pentru păcatele tale, atunci simți durere pentru tot păcatul oamenilor. Când te pocăiești pentru păcatele tale, simți cât de mare rău e păcatul, tot

păcatul pe care îl fac oamenii. Și când simți păcatul în tine, te rogi lui Dumnezeu pentru iertarea ta, dar și pentru iertarea întregii lumi. Pentru că simți cu toată ființa ta, că așa cum tu ai nevoie de iertare, toată lumea are nevoie de iertarea lui Dumnezeu. Și când te pocăiești și te rogi tot timpul, atunci ești milostiv și atent cu oamenii, pentru că știi că numai astfel se îndreaptă oamenii.

Oamenii se îndreaptă când simt binele din noi înșine! Când binele, iubirea, rugăciunea noastră le vorbesc în mod autentic, în mod profund, și îi cheamă și pe ei la pocăință. Dan Puric, într-un interviu recent acordat lui Damian Drăghici, vorbea despre întoarcerea unui tânăr, după ce a făcut mari fărădelegi, pentru că nu a putut să scape de amintirea mamei sale care se ruga în genunchi lui Dumnezeu. A văzut acest lucru în copilăria sa, iar convertirea lui s-a produs după ani de zile. Dar rugăciunea aceea l-a mântuit pe el, l-a scos pe el din viața lui cea rea! Pentru că aceea a fost plină de adevăr, de iubire pentru oameni[203]. Și când oamenii simt că îi iubim și îi prețuim și îi ajutăm cu adevărat, ei sunt bucuroși și recunoscători pentru că au astfel de prieteni. Căci atunci când îți mor prietenii, vezi cât de mult au contat și contează ei în viața ta.

În Evanghelia de azi, cel care L-a ispitit pe Domnul [Lc. 10, 25, BYZ], a vrut „a se îndrepta pe sine [δικαιοῦν ἑαυτὸν]” [Lc. 10, 29, BYZ]. Când ispitești pe cineva cu răutate, când îl iei la bani mărunți, vrei să dovedești că tu ești un om deștept, iar ăla e un prost. Cel care se ocupa cu legea Sfântului Moisis și L-a ispitit pe Domnul în privința vieții religioase, când a văzut că e biruit de Domnul în cuvânt, a vrut să se facă „Drept” prin cuvinte în fața Lui și nu prin fapte. Dar când ești „Drept” de

[203] Spre finalul interviului: https://www.youtube.com/watch?v=t2kWzrzp3Gg.

fațadă, în mod fariseic, în mod mincinos, pretinzi că ești așa, dar nu ești! Pentru că omul integru spune ceea ce face. Și el spune ceea ce este prin ceea ce face. Dar când faci una și spui alta, atunci nu poți fi „Drept”, ci ești un șarlatan, pentru că prezinți oamenilor o poveste mincinoasă despre tine însuți.

Când mimezi afectarea, atunci ești penibil, pentru că durerea adevărată nu e teatralizare. Iar când mimezi bucuria și nu ești bucuros, iarăși ești penibil, pentru că omul care se bucură e o bucurie pentru toți și nu o glumă. Pentru că nu poți mima starea ta de spirit fără ca ea să fie observată de oamenii profunzi. Poți să minți pe unul, pe trei, pe zece, dar nu la nesfârșit, pentru că ceea ce ești iese la iveală. Și ceea ce iese la iveală e adevărata ta stare interioară, adică nefericirea și neîmplinirea ta.

Dar Domnul nu i-a spus în față aceluia că e un șarlatan și nici nu a întrerupt discuția cu el, ci El i-a vorbit despre o situație de viață, despre ceva concret! I-a vorbit despre cum arată omul bun, deși știa foarte sigur că și acela știe cum arată acesta. Dar, pentru ca să ne învețe să avem răbdare în discuțiile cu oamenii și multă înțelepciune și perspicacitate, Domnul îi vorbește despre ceea ce și omul legii știa: despre omul bun. Îi vorbește despre ceea ce știa foarte bine. Și această strategie predicatorială, aceea de a prezenta ceea ce oamenii știu foarte bine, cu scopul de a-i băga în corzi, pentru a-i face să dea răspunsul corect, chiar și dacă ei nu vor să îl dea, e întotdeauna folosită cu succes în avocatură, cât și în viața duhovnicească. Pentru că îl pui pe cel acuzat în situația de a recunoaște normalitatea. Cum să mai nege cineva nevoia de ajutor, când tu îi vorbești despre cum părinții lui l-au ajutat în viață, atunci când el a fost grav bolnav? Și cum să mai nege cineva binele și nevoia de bine din societate și din lume,

când tu îi vorbești în mod punctual de binele primit în viața lui?

Cel care vrea să îți ia viața, are, la rândul lui, moartea foarte aproape de el. Căci dacă vrea să îți dea ție cu un topor în cap, același topor e foarte aproape de el, și e nevoie doar de altcineva care să îl lovească. Și când Domnul a spus: „căci toți care au luat sabia prin sabie vor muri [πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται]” [Mt. 26, 52, BYZ], ne-a spus că oricine ucide pe aproapele lui, se omoară pe sine însuși. Și nu trebuie să iei sabia sau pistolul și să-l ucizi pe un altul, ci e nevoie să îi iei salariul, să îi iei dreptul de a munci, să îl vorbești de rău, să minți despre el vrute și nevrute, pentru ca să îl omori cu zile. Fiindcă orice lucru pe care îl facem împotriva altora e un lucru pe care îl facem împotriva noastră. Și când îi batem și îi înjurăm și îi calomniem pe alții, atunci ne omorâm pe noi înșine, pentru că păcătuim cu păcate grele.

De aceea, a-i iubi pe oameni înseamnă a-i zidi duhovnicește, a le ajuta lor ca să se mântuie, pe când a lupta împotriva lor înseamnă a lupta împotriva mântuirii tale. Și când Domnul îl pune la zid cu întrebarea despre bine, despre cine a făcut bine, despre cine a fost aproapele celui căzut între tâlhari, omul a fost nevoit să răspundă adevărul: „Cel care a făcut milă cu el [Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ]” [Lc. 10, 37, BYZ].

Căci el știa adevărul, știa cine e aproapele nostru, dar dorea să se dea de „deștept” înaintea Domnului. Pentru că îl interesau laudele oamenilor și nu să le facă bine în mod real. Dar pe Domnul nu Îl interesează laudele și buna impresie despre noi înșine, ci faptele noastre bune! De aceea, El îi spune: „Mergi și fă [și] tu asemenea [Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως]!” [Lc. 10, 37, BYZ].

Mergi și fă și tu milă! Fă milă ca samaritisul[204], căruia i s-a făcut milă de cel rănit [Lc. 10, 33, BYZ]!

Și când ți se face milă de cineva, atunci știi și ce poți să faci pentru el. Căci poți să faci ceea ce poți să faci atunci, pe loc, cu lucrurile pe care le ai la îndemână. Poți să suni ca să vină salvarea. Poți să îl ridici de jos pe cel căzut. Îi poți da un ban. Poți să vorbești cu el. Poți să îl trimiți undeva, unde îi va fi bine. Te poți ruga pentru el. Căci putem să facem ceea ce putem să facem. Numai el să nu ne rămână indiferent!...

Însă eu știu, cum știți și dumneavoastră, că nu putem ajuta pe toată lumea! Nu putem și nici nu vom putea să ajutăm pe toată lumea. Dar inima trebuie să ne doară întotdeauna că nu putem să ajutăm pe toată lumea cu tot ceea ce are nevoie fiecare. Și trebuie să ne rugăm pentru binele și pentru mântuirea întregii lumi, chiar dacă vedem împotrivirea în masă a omenirii față de voia lui Dumnezeu. Pentru că durerea și rugăciunea pentru toți, adică asumarea întregii lumii în viața noastră, ajută întreaga lume, iar pe noi ne ține sănătoși duhovnicește.

Această asumare duhovnicească a întregii lumi e ca viața din jurul nostru: nu putem să trăim fără ea. La o primă impresie, credem că putem să facem abstracție de ceilalți și de întreaga existență, dar noi suntem una, o singură creație a lui Dumnezeu. Și viitorul nostru e unul împreună, pentru că ne pregătim pentru Împărăția lui Dumnezeu, pentru Împărăția comuniunii celei veșnice.

Mâine începem Postul Nașterii Domnului și vom posti cu toții după puterile noastre. Ne vom ruga și vom posti și vom munci împreună, pentru că Biserica e Școala comuniunii celei duhovnicești. Și aici ne pregătim noi

---

[204] De la forma de N. σαμαρείτης existentă în Lc. 10, 33, BYZ.

pentru viața cea veșnică, prin fiecare lucru pe care îl facem.

De aceea, iubiții mei, dacă suntem vii și atenți la tot ceea ce se petrece în jurul nostru, să reacționăm creștinește la realitate! Adică să reacționăm prin intermediul iubirii și al bunătății și al facerii de bine. Pentru că bunătatea ne sădește în inimile oamenilor și ne face vii pentru totdeauna. Ceea ce am făcut bine e un lucru bine făcut și el inspiră mereu pe oameni, dar pentru răul nostru trebuie să ne pocăim toată viața, chiar dacă l-am spovedit și pentru el am fost iertați de Dumnezeu, căci trebuie să pomenim totdeauna căderile noastre cele cumplite. Și dacă le pomenim, atunci ne arătăm recunoscători față de Dumnezeu, față de Cel care ne-a iertat și ne iartă pe noi pururea. Căci fără El nu am fi putut să ne ridicăm din moartea noastră, pentru ca să fim vii împreună cu El.

Așadar, nu vă uitați la păcatele dumneavoastră, oricât de multe și de mari ar fi, ci la iubirea Lui față de noi, la Cel care ne iartă pe noi din destul! Veniți la El și fiți vii împreună cu El! Pentru că nu vă veți putea bucura cu adevărat, dacă El nu vă iartă și nu vă luminează și nu vă înseninează pururea.

Lăsați-L pe Dumnezeu să vă bucure! Lăsați-L pe El să vă învețe marea Sa milă față de noi! Fără mila Lui nu aș fi învățat nimic și nu aș fi fost nimic, pentru că aș fi rămas în moartea mea. Dar pentru că m-am încrezut în mila Lui mai mult decât în orice altceva, de aceea am îndrăznit întru El și m-am bucurat în mod inexprimabil.

Și dumneavoastră puteți face la fel! Și dumneavoastră vă puteți umple de mila Lui, pentru ca să fiți vii pentru veșnicie! Amin.

Predică la Intrarea în Templu a Născătoarei de Dumnezeu [21 noiembrie 2021]

Iubiții mei[205],

dacă duminica trecută, la începutul postului, Domnul ne-a spus că El e Samaritisul [Σαμαρείτης] [Lc. 10, 33, BYZ] cel mult milostiv, adică Străinul cel prea mult milostiv, Cel pe care noi nu Îl cunoaștem, dar trebuie să Îl cunoaștem neapărat, pentru a ne mântui, în praznicul de astăzi o avem în față pe Maica Lui, pe Născătoarea de Dumnezeu, care intră la vârsta de 3 ani în Templu[206] pentru ca să se dăruie cu totul lui Dumnezeu. Pentru că nu Îl poți cunoaște pe El cu adevărat, dacă nu te dărui cu totul Lui. Și după cum El ne este necunoscut nouă, tot la fel ne este necunoscută și Maica Lui, dacă nu ne apropiem de El și de Maica Lui cu toată evlavia noastră. Pentru că Domnul ne cere să Îl cunoaștem pe El, cât și pe Maica Lui, prin rugăciune și curăție, prin evlavie și sfințenie.

Toată Scriptura Vechiului Testament vorbește despre Domnul, despre El dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, și despre întruparea, viața, slujirea și mântuirea pe care ne-a adus-o El. Vechiul Testament ne vorbește tainic, dar explicit despre Domnul, pentru că ne învață să Îl vedem cu ochii credinței. Și când încep Evangheliile, ele ne vorbesc despre Iisus Hristos, despre Fiul

---

[205] Începută la 17. 43, în zi de miercuri, pe 17 noiembrie 2021. Cer înnorat, 8 grade, vânt de 5 km/ h.

[206] *Protoevanghelia lui Iacovos*, 7. 2, în *The Apocryphal Gospels. Texts and Translations*, edited by Bart D. Ehrman and Zlatko Pleše, Pub. Oxford University Press, 2011, p. 48.

Tatălui, ca despre Cel ce S-a întrupat din Preacurata Fecioară Maria și S-a făcut om. S-a făcut Dumnezeu și om pentru noi și pentru mântuirea noastră, pentru că Și-a asumat pentru veșnicie umanitatea noastră din uterul Maicii Sale. Pentru că noi avem un singur Hristos și El are o singură Mamă, pe Născătoarea de Dumnezeu, pe Pururea Fecioară Maria. Și ea s-a pregătit în toată copilăria ei pentru a fi Slujitoarea lui Dumnezeu, ajungând la o înălțime inimaginabilă a sfințeniei. Tocmai de aceea și Dumnezeul nostru treimic a binevoit numai întru ea, fapt pentru care Domnul S-a întrupat din pântecele ei. Și a binevoit întru ea [Ps. 44, 12, LXX][207], pentru că toată frumusețea ei era înăuntrul ei [Ps. 44, 14, LXX][208], adică sfințenia ei cea copleșitoare.

Însă, în comparație cu cel străin de neamul nostru, care este altfel decât noi după limbă și obiceiuri, dar nu e în mod neapărat și un om valoric, Străinul care Se întrupează din Fecioară e Însuși Făcătorul nostru, Cel care ne-a făcut după chipul și după asemănarea [κατ᾽ εἰκόνα καὶ καθ᾽ ὁμοίωσιν] [Fac. 1, 26, LXX] Sa. Adică El, Cel care pare Străin, Care pare de departe, din cer, e Cel mai bun și intim Prieten al nostru, e Cel mai apropiat de noi, pentru că El ne-a făcut pe noi pentru comuniunea cu Sine. Noi nu Îl știam pe El, pe Cel care ne-a făcut, pentru că noi nu am existat mai înainte ca să fim creați de El. Dar El, Cel care ne-a făcut pe noi, ne-a cunoscut pe noi din veșnicie, mai înainte ca să ne creeze, și El știe toate ale noastre, mai înainte ca noi să trăim și să murim. Pentru că existența noastră I-o datorăm cu totul Lui. De aceea, când El vine la noi și Se face om, nu vine

---

[207] „Că a dorit împăratul frumusețea ta [ὅτι ἐπεθύμησεν ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου], că el este domnul tău [ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριός σου]”. Împăratul fiind Dumnezeu.

[208] „Toată slava ei [πᾶσα ἡ δόξα αὐτῆς], a fiicei împăratului [θυγατρὸς βασιλέως], [este] înăuntru [ἔσωθεν]”.

ca la niște străini și nu este un Străin pentru noi. Căci El vine la ai Săi [In. 1, 11, BYZ], la lucrurile mâinilor Sale, la creația Sa. Și dacă noi Îl primim cu toată inima, atunci înțelegem că El ne iubește Cel mai mult dintre toți, pentru că El ne-a iubit mai înainte ca noi să existăm [I In. 4, 19, BYZ][209]. Și dacă existența noastră se datorează iubirii Lui celei veșnice, atunci existența noastră e din iubire enormă, din iubire dumnezeiască și nu e o întâmplare. Și dacă existența noastră pe pământ nu e o întâmplare, atunci nici viețuirea noastră aici nu trebuie trăită la întâmplare. Pentru că noi trebuie să trăim dumnezeiește, căci suntem chemați la a fi proprii relației cu Dumnezeu, cu Făcătorul nostru Cel veșnic.

Însă, așa cum subliniam și în predica de anul trecut, citându-l pe Sfântul Nicolaos Cabasilas, Dumnezeu nu a ajutat-o în mod special pe Fecioara Maria ca să-și sfințească viața sa[210]. Dar ea, prin râvna ei desăvârșită pentru sfințenie, a biruit tot păcatul în mod desăvârșit în ființa ei, fiind fără de păcat în toată viața sa, deși a primit același har cu toți oamenii care vor să se mântuie. De unde înțelegem, că nu Dumnezeu nu ne dă har, ci noi nu adăugăm râvna vieții curate, desăvârșite, la harul Lui, pentru ca să ne mântuim. Pentru că El „voiește [ca] toți oamenii să fie mântuiți [πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι]" [I Tim. 2, 4, BYZ], dar trebuie să voim și noi același lucru cu El. Și dorim să ne mântuim, când conlucrăm întru toate cu Dumnezeu, împlinind voia Lui cea sfântă și mântuitoare pentru noi.

Preacurata Stăpână a fost dusă și închinată lui Dumnezeu la Templu la vârsta de 3 ani, pentru că fusese primită de Sfinții ei Părinți prin rugăciune, post, lacrimi

---

[209] „Căci El [mai] întâi ne-a iubit pe noi [ὅτι Αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς]".

[210] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 17)*, Teologie pentru azi, București, 2021, p. 172-173.

și prin această făgăduință. Ducerea ei la Templu a fost împlinirea făgăduinței lor față de Dumnezeu. Dar ea nu a fost dusă cu forța la Templu, pentru că ea însăși dorea mai mult decât ei să Îi slujească lui Dumnezeu. Căci atunci când a fost dusă la Templu, Preotul Domnului „a pus-o pe ea pe a treia treaptă a jertfelnicului și Domnul Dumnezeu a turnat har asupra ei [καὶ ἔβαλλε Κύριος ὁ Θεὸς χάριν ἐπ' αὐτήν]. Și a jucat [cu] picioarele ei și a iubit-o pe ea toată casa lui Israil"[211]. Pentru că ceea ce au dorit părinții ei a dorit și ea, dar, mai întâi de toate, Dumnezeu Însuși a dorit-o pe ea, pe cea care a dăruit-o părinților ei prin asceză și prin făgăduință sfântă.

„Iar Maria era în templul Domnului îngrijită ca o porumbiță [ὡσεὶ περιστερὰ] și primind mâncare din mâna Îngerului [ἐκ χειρὸς Ἀγγέλου]"[212]. A Sfântului Arhanghel Gavriil[213]. Pentru că a trăit acolo în cea mai mare curăție și sfințenie până la vârsta de 12 ani[214].

– Cine a primit-o în Templu?

– „Zaharias [Ζαχαρίας], marele Arhiereu [ὁ μέγας Ἀρχιερεύς]"[215], ne spune prima cântare liturgică a praznicului!

Iar dintr-o alta aflăm că Arhiereul Zaharias e Sfântul Arhiereu Zaharias, cel bătrân cu vârsta, tatăl Sfântului Ioannis Botezătorul[216]. Și a fost adusă de către Părinții ei, de către Sfinții Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna

---

[211] *Protoevanghelia lui Iacovos*, 7. 3, în *The Apocryphal Gospels. Texts and Translations*, ed. cit., p. 48.

[212] *Protoevanghelia lui Iacovos*, 8. 1, în *The Apocryphal Gospels. Texts and Translations*, ed. cit., p. 48.

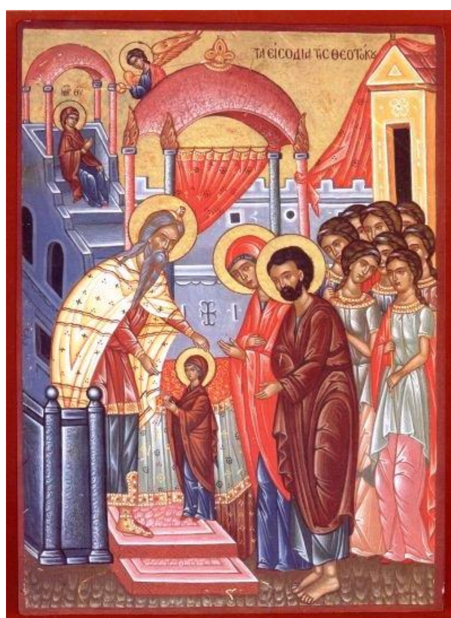
[213] *Cf. Mineiul pe decembrie*, ed. BOR 1927, p. 334.

[214] *Protoevanghelia lui Iacovos*, 8. 2, în *The Apocryphal Gospels. Texts and Translations*, ed. cit., p. 48.

[215] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

[216] *Cf.* Ibidem. Fragmentul la care mă refer: „καὶ χαίρει Ζαχαρίας ὁ πρέσβυς, ὁ γενέτης τοῦ Προδρόμου".

[Ἄννα][217] la Templu, însoțiți fiind de fecioare evlavioase și care aveau în mâinile lor făclii aprinse[218]. Iar aceste fecioare apar în Sfânta Icoană a praznicului, alături de Preacurata Stăpână, și dimpreună cu Sfinții Zaharias, Ioachim și Anna[219]. Iar în aceeași Icoană indicată, o vedem pe Preacurata stăpână în înălțimea Templului, cum e hrănită și povățuită de Arhanghelul Domnului. Pentru că viață îngerească a trăit acolo, înaintea Domnului, cea care s-a făcut mai sfântă decât toată creația lui Dumnezeu.

De aceea, Preacurata Stăpână e numită în Slujba zilei templul [τὸν ναὸν] în care El sălășluiește și tronul [τὸν θρόνον] lui Dumnezeu[220], pe care El Se odihnește. Și când Îl odihnești pe Dumnezeu înseamnă că ești cu

[217] Ibidem. Căci „ἐκ τοῦ Κυρίου λαβόντες, ἐπαγγελίας καρπόν, Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα, τοῦ Θεοῦ τὴν Μητέρα, εὐπρόσδεκτον θυσίαν, ἐν τῷ Ναῷ, προσενήνοχαν σήμερον".

[218] Ibidem: „καὶ ταύτης αἱ παρθένοι ταῖς ἀρεταῖς, ἐγκοσμούμεναι ἔμπροσθεν, λαμπαδουχοῦσαι προσέφερον τῷ Θεῷ".

[219] A se vedea Sfânta Icoană a praznicului de aici: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

[220] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

totul sfântă pentru El. Pentru că ea I s-a dăruit cu totul lui Dumnezeu.

– Și unde a locuit în Templu Născătoarea de Dumnezeu?

– „Întru Sfânta Sfintelor [Τῶν Ἁγίων εἰς Ἅγια]", fiind Sfântă și fără de prihană [ἡ Ἁγία καὶ ἄμωμος], prin Sfântul Duh aducându-se [ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εἰσοικίζεται] acolo[221] și de Arhanghelul Domnului fiind hrănită. Și a locuit în Sfânta Sfintelor din Templu, pentru că acea parte a lui o închipuia tocmai pe ea, pe cea care a avut în pântecele ei pe Cel mai presus de toate.

În cântarea de dinaintea vohodului de la *Lumină lină...*, se subliniază din nou că Stăpâna noastră a fost hrănită în Sfânta Sfintelor, dar că a fost hrănită de Gavriil [Γαβριὴλ], de Arhanghelul Domnului. Căci Dumnezeu l-a trimis pe Sfântul Arhanghel Gavriil ca să o hrănească pe cea cu totul fără de prihană [τὴν πανάμωμον][222]. Și când se spune că Născătoarea de Dumnezeu a fost cu totul fără de prihană, se spune că a fost fără de păcat în viața ei, pentru că a nu a săvârșit niciun păcat în toată viața ei.

De aceea, „astăzi Sfintele Sfinților se bucură [σήμερον τὰ τῶν Ἁγίων Ἅγια ἀγάλλονται] și corul Îngerilor în mod tainic prăznuiește [καὶ ὁ χορὸς τῶν Ἀγγέλων μυστικῶς πανηγυρίζει]"[223]. Pentru că noi o prăznuim, împreună cu toți Sfinții și cu toți Îngerii lui Dumnezeu, pe Maica lui Dumnezeu și pe Stăpâna lumii, pe cea mai sfântă decât întreaga făptură. Și cine se bucură îm-

---

221 Ibidem.

222 Ibidem. Textul la care mă refer e acesta: „Μετὰ τὸ τεχθῆναί σε, Θεόνυμφε Δέσποινα, παρεγένου ἐν Ναῷ Κυρίου, τοῦ ἀνατραφῆναι εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὡς ἡγιασμένη. Τότε καὶ Γαβριὴλ ἀπεστάλη πρὸς σὲ τὴν πανάμωμον, τροφὴν κομίζων σοι".

223 Ibidem.

preună cu membrii Împărăției lui Dumnezeu, acela se bucură dumnezeiește. Pentru că se bucură în aceeași slavă a lui Dumnezeu în care ei locuiesc în Împărăția Lui. Căci noi toți suntem chemați să trăim de pe acum în slava Lui, cu toată sfințenia, pentru ca să ne învrednicim de împreuna viețuire cu Sfinții și cu Îngerii Lui întru Împărăția Sa.

Dar pentru ca să trăiești în sfințenie, trebuie să fii mereu omul care dăruie, care se dăruie tuturor. Și pe cele pe care le dărui, pe acelea le ai pentru veșnicie, pe când pe cele pe care le păstrezi egoist, pe acelea le pierzi definitiv. După cum ne-a spus Domnul în finalul parabolei de azi: „Așa [este cu] cel care își strânge lui comoară și nu se îmbogățește întru Dumnezeu [καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν]” [Lc. 12, 21, BYZ]. Pentru că îmbogățirea întru Dumnezeu înseamnă îmbogățirea ta prin milostenie. Cu cât dărui tuturor, cu atât primești mai mult har și mai multă curățire de păcate și mai multă libertate duhovnicească și mai multă iubire pentru Dumnezeu și pentru semenii tăi. Dăruirea te învață taina îmbogățirii întru Dumnezeu. Milostenia te învață sfințenia, iubirea, curăția lui Dumnezeu. Pentru că, pe cât dărui, pe atât te eliberezi interior de patimi, pe atât te dezlipești de lucruri cu inima ta și te simți tot mai ușor, tot mai liber înaintea tuturor.

Ținerea la averi înseamnă urâre de sine. Pentru că ești nemilostiv și nu dorești să te mântui. Dar dăruirea lor, a bunurilor tale, înseamnă eliberare de egoism, înseamnă libertate duhovnicească, înseamnă să te bucuri din toată inima. Pentru că numai atunci când dărui te bucuri cu adevărat. Când dărui și îi bucuri pe oameni.

Oricât de mult sau de puțin am avea, dacă nu dăruim, nu cunoaștem marea de har care coboară în inima celui care e milostiv. Trebuie să faci asta și vei înțelege! Dacă nu vei înțelege, înseamnă că nu ai dat din

toată inima ta. Căci cel care dăruie cu toată inima, acela se bucură cu toată inima de slava lui Dumnezeu.

Să dăruim cu inimă bună tuturor! Să iertăm toate oamenilor! Pentru că așa ne iartă și nouă Dumnezeu. Căci El ne umple pe noi de iertarea Sa după marea Sa milă și nu după netrebnicia noastră. El ne iartă ca un Dumnezeu, pe când noi iertăm ca niște oameni. Și iertarea Lui înseamnă viața noastră cea veșnică, bucuria și pacea noastră. Amin!

Predică la Duminica a XXX-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[224],

duminică, la praznicul Născătoarei de Dumnezeu, subliniam faptul că a dărui înseamnă a ne îmbogăți duhovnicește. Că a dărui înseamnă a avea din destul și pentru veșnicie, pe când a nu da nimic nimănui înseamnă a pierde totul pentru veșnicie. Căci milostenia nu este o sărăcire a noastră, ci o îmbogățire a noastră veșnică, atâta timp cât Dumnezeu ne umple de slava Lui pe măsura deschiderii noastre interioare față de semenii noștri.

Iar în această duminică tot problema bogăției ne stă înainte! Pentru că alipirea de averea noastră, de ceea ce avem și suntem, este un obstacol catastrofal pe calea mântuirii noastre. Căci Dumnezeu dorește să vindem toate ale noastre sau să trăim cu ele ca și când nu le-am avea, pentru ca să Îi urmăm Lui [Lc. 18, 22, BYZ]. Iar dezlipirea noastră interioară de averile pe care le deținem, de demnitățile pe care le avem, de iubirea de noi înșine ne face să avem comoara [θησαυρὸν] [Ibidem] lui Dumnezeu în noi înșine. Și comoara Lui este slava Lui coborâtă în noi. Și aceasta, slava Lui cea veșnică, ne face pe noi să fim ceruri raționale ale lui Dumnezeu, pentru că Îl odihnim pe El în noi înșine.

Ca să împlinești poruncile lui Dumnezeu trebuie să te faci pe fiecare zi ca El. Dacă ești lipit de ale tale, de

---

[224] Începută la 10. 03, în zi de joi, pe 25 noiembrie 2021. Cer senin, soare, 5 grade, vânt de 5 km/ h.

cine ești tu și de ceea ce faci tu, ești tot mai mult ca tine, ca egoistul care ai ajuns. Și pentru aceasta, tu nu suporți cu adevărat voia lui Dumnezeu. Ea te enervează, te dezgustă...Dar dacă ai în tine puterea pocăinței celei dumnezeiești, aceea care te face ca mereu să renunți la tine și la ceea ce ai pentru a-I sluji lui Dumnezeu, atunci pe fiecare zi trăiești o dezbrăcare reală de tine însuți pentru a te îmbrăca în mod conștient cu voia lui Dumnezeu, cu ceea ce El vrea să fii.

Orice renunțare la vreun păcat sau la vreun viciu e o umplere de adevăr a persoanei noastre. Când renunți la patima care te umplea de rău înțelegi ce rău producea ea în tine însuți. Trebuie să faci această constatare interioară între înainte și după renunțarea la patimă pentru ca să înțelegi că toate patimile sunt o umplere a noastră cu minciună. Fiindcă atunci când ești pătimaș pentru bani, pentru plăcere, pentru puterea socială, crezi că viața pleziristă și importanța socială sunt o împlinire reală a ta. Dar când înțelegi, în mod minunat, că împlinirea reală nu are de-a face cu lumea asta și cu ceea ce ne înconjură și nici măcar cu noi înșine, ci cu ceea ce Îl lăsăm să facă pe Dumnezeu în noi înșine, atunci trăim șocul real și mântuitor al vieții noastre. Pentru că nu ne mai legăm de noi înșine și de ceea ce vedem aici, în lumea de față, ci de Dumnezeu și de viitorul cel veșnic împreună cu El.

Pocăința este cea care ne trezește la realitate! Ea e cea care ne face să vedem veșnic. Pentru că viața de aici, de pe pământ, ne este dată de Dumnezeu pentru a conștientiza dimensiunea veșnică a persoanei noastre și a nevoii noastre reale, profunde, abisale de a crește în relația noastră cu Dumnezeu și cu Sfinții și cu Îngerii Lui și cu întreaga umanitate și creație a lui Dumnezeu. Viața de acum e pentru ca noi să conștientizăm că suntem persoane veșnice. Că viața noastră nu se termi-

nă în istorie, ci ea e veșnică, pentru că Dumnezeu ne-a creat tocmai cu această vocație: a comuniunii veșnice cu Sine și cu toți membrii Împărăției Sale.

Și dacă ajungem să înțelegem perspectiva veșnică a vieții noastre, că noi nu vom muri niciodată, ci vom trăi veșnic, ca ființe transfigurate de El, atunci înțelegem că voia lui Dumnezeu este tocmai împlinirea noastră veșnică. Și când Domnul vorbește despre poruncile Lui în Evanghelia de azi [Lc. 18, 18-27] și ne spune că ele sunt pentru ca noi să renunțăm la toate ale noastre și pentru a-I urma Lui, nu ne spune altceva decât că voia Lui e împlinirea noastră veșnică. Căci atunci când noi vom pleca de aici, din lumea văzută, în viața veșnică, vom avea numai raportarea noastră continuă la El și la membrii Împărăției Sale și la semenii noștri. După cum ne-am alipit duhovnicește de El și de toți ceilalți, așa vom fi pentru veșnicie. Pentru că viața după poruncile Lui e interiorul sufletului nostru cu care plecăm de aici.

Ce am gândit, ce am trăit, ce am simțit, ce am scris, ce am făcut împreună cu Dumnezeu, astea toate sunt eu, atunci când voi pleca de aici, de pe pământ. Pentru că toate s-au întipărit în sufletul meu și m-au schimbat pe mine. Tot ce am făcut m-a făcut să fiu eu însumi. Și de aceea, când comoara ta e în tine, în sufletul tău, când ești împreună cu Dumnezeu, cu Cel care te umple de comorile Lui cele veșnice, atunci ești un om care ai totul. Dar dacă alegi să nu-L ai pe El în tine, atunci ești cu totul singur, pentru că nu te ai nici pe tine.

Și de ce nu mă am pe mine fără El? Pentru că nu mă pot împlini veșnic fără El! Viața cu El este viața mea reală, viața mea veșnică, împlinirea mea totală, desăvârșită. Viața mea cu El implică comuniunea cu El și cu întreaga existență, adică asumarea tuturor în viața mea. Iar dacă eu împlinesc poruncile Lui, asta se vede din cât îmi asum eu întreaga creație. Pentru că noi nu trebuie

să ne asumăm doar pe cei săraci, cărora trebuie să le împărțim din cele ale noastre, ci trebuie să ne asumăm întreaga creație și existență în viața noastră, în asceza noastră. Vrăjmașul nostru, indiferentul față de noi, străinul față de noi, cel pe care nu îl cunoaștem, cel pe care nu îl vom cunoaște niciodată, cel de peste țări și mări, trebuie să fie în atenția, în grija noastră. Căci trebuie să ne îngrijim de toți în mod duhovnicește. Trebuie să îi purtăm pe toți cei adormiți, pe toți cei vii și pe toți câți vor exista pe fața pământului în rugăciunea și în iubirea noastră.

Cu alte cuvinte, Biserica se îngrijește de întreaga existență, pentru că Biserica e Dumnezeu împreună cu oamenii credincioși Sieși, îngrijindu-Se de toți ai Lui. Și Dumnezeu Se îngrijește de toți ai Lui, de toți cei pe care i-a creat, pentru că El îi vrea pe toți aici, în Biserica Sa. Biserica are mâinile întinse către fiecare dintre noi, pentru că ea ne dorește pe toți să fim ai ei și ai lui Dumnezeu. Și ne dorește pe toți, pentru că dorește să ne schimbe pe toți dumnezeiește, prin slava Lui, pentru a fi proprii relației noastre veșnice cu Dumnezeu.

Dar dacă minimalizezi și excluzi din viața ta Biserica Lui, această instituție unică, divino-umană, neapărată pentru fiecare dintre noi, în care toți ne naștem și creștem pentru veșnicie în relația cu Dumnezeu, nu te vei împlini niciodată în viața ta. Pentru că numai aici ne pregătim dumnezeiește pentru veșnicia noastră. Căci pregătirea pentru veșnicie este eclesială, e comunională, e universală. Tot omul e chemat să fie parte constitutivă a Bisericii și să trăiască comunional cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui și cu toți semenii săi. Și dacă trăiești bisericește zi de zi, adică împlinind poruncile lui Dumnezeu, și cu deschidere veșnică spre toți, atunci trăiești comunional, trăiești cu Dumnezeu, trăiești ca un om care se împlinește continuu.

Arhonul [ἄρχων] [Lc. 18, 18, BYZ], stăpânitorul, omul marcant în societate, nu s-a putut dezlipi de averile lui pentru a-I urma lui Dumnezeu [Lc. 18, 23], pentru că el nu urmărea o viață sfântă, una în care să se facă tot mai mult ca Dumnezeu. Pentru el, poruncile lui Dumnezeu erau exterioare vieții lui, pentru că nu îi stricau patimile. Pentru că el le împlinea ca unul care se duce la muncă de nevoie și nu pentru că e bucuros să muncească. Dar dacă le-ar fi împlinit cu adevărat, el ar fi fost bucuros la orice oră din zi și din noapte să lase toate pentru El, pentru că Dumnezeu ar fi fost reala lui împlinire.

– Ce înseamnă să intri întru Împărăția lui Dumnezeu [Lc. 18, 25, BYZ]?

– Înseamnă să Îl lași pe Dumnezeu să coboare în tine prin slava Lui și să Îl asculți pe El în tot ceea ce te învață! Dar pentru ca El să vină întru tine trebuie să te botezi sacramental în Biserica Lui. Trebuie să te botezi în numele Dumnezeului nostru treimic pentru ca să te faci fiul Treimii și să te umpli de slava cea veșnică a Treimii. Și apoi să trăiești pe fiecare zi în poruncile lui Dumnezeu, aici, în Biserica Sa, pentru ca să te faci vrednic de Împărăția Lui.

Pentru că în Împărăția Lui intrăm nu după moartea noastră, ci odată cu Botezul nostru! De când slava lui Dumnezeu intră în noi la Botez, de atunci ne facem moștenitori ai Împărăției Sale. Numai că orice păcat al nostru nepocăit ne face să cădem din slava Lui, din Împărăția Sa! Și e nevoie mereu și mereu de împăcarea noastră cu Dumnezeu prin Dumnezeiasca Spovedanie și de unirea sacramentală cu El prin Dumnezeiasca Euharistie. Pentru ca noi să fim vii duhovnicește, adică să avem viața Lui în noi înșine, adică slava Lui.

De aceea, mântuirea este un proces interior divino-uman, cu multe suișuri și coborâșuri, care ține toată

viața noastră, pentru că divino-umane sunt toate ale Bisericii și pline de multă nevoință sfântă. Ea se primește de la Dumnezeu în dar și noi o pierdem de multe ori prin păcatele noastre cele multe și grele. Primim mântuirea lui Dumnezeu la Botez, în dar, fiind cu totul darul lui Dumnezeu pentru noi și o reprimim după ce ne spovedim și ne împărtășim cu Dumnezeu și trăim o viață sfântă. Căci prin orice păcat al nostru noi cădem din mântuirea Lui, adică din relația veșnică cu El și din simțirea slavei Sale celei veșnice și necreate, dar prin iertarea Lui și prin unirea sacramentală cu El și prin toată curățirea noastră interioară de patimi, noi trăim mântuirea cea veșnică a lui Dumnezeu.

De aceea, nu putem considera că suntem pe calea mântuirii noastre fără a avea în noi în mod continuu, în mod simțit și conștient, slava cea veșnică a lui Dumnezeu și fără a fi luminați de Dumnezeu din destul și fără a vedea, pe măsura curățirii noastre interioare, slava Lui cea prea înveselitoare încă de aici, de acum. Căci viața cu Dumnezeu nu e o metaforă goală de conținut, ci e prezența Lui reală, prin slava Sa, în noi înșine, care este conștientizată de noi clipă de clipă. Pentru că asta numesc Sfinții lui Dumnezeu a fi viața cu El: cea în care ei sunt cu El prin slava Lui și sunt luminați dumnezeiește și sunt umpluți mereu de vederi sfinte și de multe harisme dumnezeiești! Și cel care are o asemenea experiență vie, reală a vieții cu Dumnezeu, e cel care se mântuie în mod continuu și care crește în mod continuu în sfințenie.

Dar cel care se preface că împlinește poruncile Lui sau le împlinește formal, fără urmări sfinte în el, e cel care nu înțelege deloc teologia lui Dumnezeu. Pentru că teologia se înțelege dacă o trăiești în mod zilnic în viața ta. Teologia dumnezeiască este însăși viețuirea noastră continuă cu El. Și dacă trăim împreună cu El, împreună

cu El ne și explicăm toate și înțelegem toate, căci tot demersul înțelegerii noastre este parte integrantă din calea mântuirii noastre.

De aceea, cei care cred că n-au nevoie de teologia lui Dumnezeu pentru ca să se mântuie, nu au nimic de-a face cu mântuirea. Pentru că mântuirea e însăși întruparea teologiei lui Dumnezeu în viața noastră. Poruncile Lui sunt parte integrantă din teologia Lui. Tot ceea ce ne-a spus, ne spune și ne va spune Dumnezeu despre Sine prin Sfinții și Îngerii Lui e teologia Lui și ea trebuie asumată cu totul de către noi. Căci, numai întrupând teologia Sa, noi avem o relație duhovnicească și sfântă cu Dumnezeu și slava Lui rămâne în noi. Slava Lui e acolo unde e tot adevărul Lui. Lucru pe care îl vedem din prima zi a Bisericii: slava Duhului Sfânt a coborât la Cincizecime în cei adunați împreună la rugăciune, care aveau tot adevărul Lui și Îl iubeau pe El cu adevărat și se iubeau și între ei, pentru că trăiau comunional. Și cu toții au fost umpluți de slava lui Dumnezeu, pentru că trăiau teologia Lui în mod comunional.

Dar când te separi de comunitatea liturgică și începi să lupți împotriva Bisericii, atunci nu mai ai de-a face cu slava Lui și cu comuniunea cea sfântă a creștinilor, pentru că tu ești un vrăjmaș al lui Dumnezeu și al mântuirii tale și al mântuirii tuturor. Ești un vrăjmaș al Lui, pentru că ești un vrăjmaș al Bisericii Sale. Și dacă te lupți cu El și cu Biserica Lui, atunci tu te lepezi de mântuirea ta și nu îi lași nici pe alții să se mântuie. Pentru că toți ne mântuim aici, în Biserica slavei Sale, în Biserica cea plină de slava Lui cea veșnică.

Și ne mântuim în Biserica Lui, pentru că la Dumnezeu totul e cu putință [Lc. 18, 27]! Ne mântuim fiecare în relația cu El, în mod personal, dar această relație e trăită în comuniunea sfântă a Bisericii. Pentru că oamenii nu ne scot din relația cu Dumnezeu, ci ne afundă

și mai mult în relația cu El, atâta timp cât iubirea față de ei ne învață iubirea lui Dumnezeu, iar iubirea față de El ne umple de iubire sfântă pentru toți oamenii. Dacă încercăm să îi excludem pe ceilalți din rugăciunea și din viața noastră, noi excludem iubirea din sufletul nostru. Și dacă stingem iubirea din noi, noi înșine înghețăm ...Dar dacă fiecare om ne aprinde dragostea de Dumnezeu și rugăciunea și evlavia noastră, atunci fiecare contează în mântuirea noastră, pentru că ne pune să ne rugăm pentru el și să îl asumăm în viața noastră.

Vă doresc mult spor în viața dumneavoastră și multă pace și înțelegere! Pentru că avem nevoie mereu de o minte clară și atentă și care să iubească pacea între oameni. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas, Apostolul României [30 noiembrie 2021]

Iubiții mei[225],

ca să fii Apostolul lui Dumnezeu mai întâi trebuie să fii chemat de către El, învățat de către El, schimbat dumnezeiește de către El și apoi trimis și ajutat de către El ca să faci voia Lui. Și nu poți fi trimis întru numele Lui, dacă nu ești ca El. Pentru că Apostolul e acela care Îl poartă pe Dumnezeu în el însuși și care vorbește din cele ale Lui și care face cele ale Sale. Iar azi, când îl pomenim pe Sfântul Apostol al românilor, pe Părintele mântuirii noastre, pe cel care ne-a învățat pe noi voia lui Dumnezeu, înțelegem în mod profund ce înseamnă a fi Trimisul lui Dumnezeu sau Apostolul Său. Pentru că Sfântul Andreas [Ἀνδρέας], Cel întâi chemat [ὁ Πρωτόκλητος] la apostolat[226], a venit aici, în părțile noastre de lume, și ne-a învățat pe noi să nu mai fim păgâni, să nu mai fim închinători la idoli deșerți, ci creștini, adică oamenii lui Dumnezeu. El a venit și a schimbat cu totul viața noastră și traiectoria noastră istorică, pentru că a sădit aici Biserica lui Dumnezeu.

Căci Apostolul nu e doar omul care ne vorbește despre Dumnezeu și ne face să ne pocăim, să renunțăm la viața noastră păcătoasă, el nu e doar un propovăduitor al voii lui Dumnezeu, ci e și cel care pune început bun Bisericii lui Dumnezeu într-o anume parte a lumii,

---

[225] Începută la 16. 42, în zi de vineri, pe 26 noiembrie 2021. Cer senin, un grad, vânt de 2 km/ h.

[226] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

prin introducerea celor convertiți în Biserică, pentru că e și un mistagog și un liturgist, un slujitor învățat de Dumnezeu și un săvârșitor al Sfintelor Lui Taine. Și când cineva intră în Biserica lui Dumnezeu, el intră prin primirea cu toată inima a Botezului Domnului, a Mirungerii celei mari și a Dumnezeieștii Euharistii și a întregii teologii și vieți a Bisericii. Intrăm în Biserică prin primirea Sfintelor Taine ale îndumnezeirii noastre, dar și prin primirea întregii teologi și vieți a Bisericii. Pentru că, odată intrați în Biserică, noi lăsăm afară pe omul cel vechi, pe omul păcatului, pentru a ne îmbrăca în slava lui Dumnezeu, ca să trăim cu sfințenie înaintea Lui.

Cu 2.000 de ani în urmă, Sfântul Apostol Andreas a întemeiat Biserica României în condițiile grele de atunci, în condițiile pe care Biserica le avea la începutul ei, și care a fost și este în comuniune sfântă cu Biserica lui Dumnezeu de pretutindeni. Pentru că Biserica lui Dumnezeu, întemeiată de Sfinții lui Apostoli, e apostolică prin învățătura, slujirea și grija sa pentru mântuirea tuturor oamenilor. Iar apostolicitatea Bisericii e totuna cu veridicitatea ei. Pentru că adevărata Biserică a lui Dumnezeu e cea pe care au întemeiat-o Sfinții lui Apostoli și în care au trăit și trăiesc toți urmașii lor duhovnicești până azi. Biserica lui Dumnezeu, cea întemeiată dumnezeiește la Cincizecime, prin coborârea în toți cei credincioși a slavei lui Dumnezeu, a fost răspândită în lume de cei umpluți de slava Lui, de Apostolii Săi. Pentru că ei au fost trimiși dumnezeiește, prin luminare și vedere dumnezeiască, în locul unde să propovăduiască și să extindă Biserica. Fiecare Apostol a avut partea lui de lume unde a activat, adică acolo unde au fost conduși dumnezeiește de Dumnezeul mântuirii noastre.

Iar dacă Sfântul Andreas a ajuns și la noi, până în Dobrogea, și a întemeiat aici Biserica lui Dumnezeu,

care mai apoi s-a extins pe tot teritoriul României, la toți strămoșii noștri, e pentru că Dumnezeu a voit ca prin el să ne introducă în Biserica Sa. Căci Apostolul lui Dumnezeu a hirotonit aici Episcop, Preoți și Diaconi dintre cei convertiți de către el, așa cum a făcut peste tot pe unde a fost, pentru că asta înseamnă a întemeia o Biserică: a întemeia ierarhia Bisericii, dimpreună cu credincioșii ei, adică a-i converti pe aceștia și a-i pune întru slujirea lui Dumnezeu.

Propovăduirea apostolică îi atrage spre Dumnezeu și îi aduce spre pocăință pe oamenii păgâni și necredincioși, dar catehizarea, botezarea, mirungerea și împărtășirea oamenilor îi fac pe aceștia fiii lui Dumnezeu, pentru că îi umple de slava cea veșnică a lui Dumnezeu. Iar odată deveniți creștini, aceștia pot înainta la nesfârșit în viața cu Dumnezeu, pentru că Biserica e o continuă înaintare a noastră în intimitatea cu Dumnezeu.

De aceea, când vorbim de Biserica noastră ca despre o Biserică apostolică, noi ni-l asumăm pe Sfântul Andreas Apostolul ca pe Părintele nostru cel duhovnicesc, ca pe întemeietorul Bisericii noastre. Pentru că prin el a lucrat Dumnezeu la mântuirea noastră. A minimaliza latura umană a Bisericii, adică pe cei prin care Dumnezeu lucrează la mântuirea noastră, înseamnă a practica o teologie monofizită, eretică. Și această raportare interioară la Biserică e tot mai răspândită astăzi printre noi.

Pentru că mulți cred că Dumnezeu face totul în Biserică în indiferență față de Slujitorii Lui. Și asta este perspectiva monofizită față de Biserică: aceea în care numai Dumnezeu contează și oamenii n-au niciun rol activ în viața și în istoria ei. Însă Biserica a fost, este și va fi divino-umană!

– Ce înseamnă faptul că ea este divino-umană?

– Că Dumnezeu lucrează toate în Biserică prin Slujitorii Lui! Și când Crezul Bisericii ne spune că Biserica este una [μίαν] și sfântă [ἁγίαν][227] se referă la latura ei dumnezeiască, pentru că unul e Dumnezeu și cu totul Sfânt este El și El e izvorul unității și al sfințeniei Bisericii. Dar când același Crez a toată Biserica ne spune că ea, Biserica lui Dumnezeu, e catolică [καθολικὴν] și apostolică [ἀποστολικὴν][228], ne spune că ea este Biserica a toată lumea, că e pentru toată lumea și că ea a fost întemeiată de Sfinții Lui Apostoli și a rămas în învățătura și slujirea lor, a Apostolilor Lui.

Și Sfinții Apostoli, care au răspândit Biserica în toată lumea, alături de Sfinții Întocmai cu Apostolii, care au răspândit și o vor răspândi pe mai departe, dimpreună cu întreaga ierarhie a Bisericii de ieri, de azi și de mâine, sunt latura omenească a Bisericii. Pentru că Dumnezeu întemeiază Biserica Sa prin Slujitorii Lui, prin ei o extinde continuu și prin ei o susține în existență.

Dumnezeu Și-a scris Dumnezeiasca Scriptură prin oameni, pentru că a vorbit și vorbește mereu prin Sfinții Lui. Fiul Tatălui S-a întrupat și S-a făcut om, pentru că Și-a asumat pentru veșnicie umanitatea noastră, și asta pentru ca să ne ridice pe noi la comuniunea veșnică cu Sine. Prin Sfinții Lui Apostoli, Dumnezeu a întemeiat Biserica Lui și o extinde prin urmașii lor, iar ierarhia Bisericii Sale e cea prin care El mântuie lumea în mod real, în mod actual.

De aceea, Biserica ne învață mereu să gândim divino-uman, adică să ne gândim viața și întreaga istorie din perspectiva relației noastre continue cu Dumnezeu. Pentru că El lucrează prin oamenii Lui, prin cei credincioși Sieși, și prin ei ne învață să ne mântuim.

---

[227] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Crezul.
[228] Ibidem.

Când ai un Părinte duhovnicesc, adică un om prin care simți că Dumnezeu îți vorbește în mod actual, în mod zilnic, înțelegi foarte bine că Biserica e divino-umană. Când te împărtășești cu Domnul Cel euharistic și, mâncând Trupul și Sângele Lui, tu te umpli de slava Lui cea veșnică, atunci știi că Biserica e divino-umană. Când simți slava Lui în apa sfințită, în mâncarea binecuvântată, în Sfintele Icoane, în Sfintele Moaște, în oamenii Lui, atunci știi că Dumnezeu e în Biserica Lui și că ea e divino-umană.

Pentru că, dacă Dumnezeu nu e cu noi tot timpul, El nu e deloc în viața noastră. Și dacă fără El nu putem face nimic cu adevărat în viața noastră, cum putem să trăim fără El vreo secundă? Dar cei care trăiesc în Biserica lui Dumnezeu și care văd minunile cele mari ale lui Dumnezeu în viețile oamenilor, cum El ne schimbă pe noi dumnezeiește în fiecare zi, aceia știu că Biserica Lui e divino-umană, pentru că Biserica e Dumnezeu dimpreună cu cei ai Lui.

Și acesta e motivul pentru care suntem profund recunoscători Sfântului Andreas, Apostolului Domnului, pentru că el a schimbat din temelii viața neamului nostru românesc. El i-a schimbat viitorul, i l-a făcut cu adevărat bun. Pentru că viitorul real al unui popor este împlinirea lui eclesială. Dacă un popor nu intră în Biserică, el nu se împlinește cu adevărat. Poate fi glorios în războaie, poate fi tehnologizat la maximum, poate fi bine educat, dar dacă un popor nu e creștin și nu se mântuie, e un popor fără veșnicie. Și noi suntem recunoscători în mod deplin Sfântului Andreas tocmai pentru acest lucru: pentru că ne-a făcut fiii lui Dumnezeu și ne-a pus la Masa Stăpânului și ne-a făcut să avem veșnicia cea bună, cea fericită, veșnicia mântuirii.

El a pus aici începutul cel bun al mântuirii noastre, iar cei de după el au rămas în credința cea dintâi! Căci

Sfântul Andreas a fost ajutat de toți Slujitorii Lui de peste veacuri, pentru ca poporul român să rămână în credința cea dintâi, în credința mântuirii. Și prin asta înțelegem că și urmașii lui, ai Apostolului, au gândit și acționat apostolic, cu grijă sfântă pentru credința poporului român, pentru că au rămas credincioși începutului.

E o enormă minune existența Bisericii românești peste veacuri! E o minune a minunilor, un imens dar al lui Dumnezeu față de noi! Pentru că puteam redeveni păgâni sau puteam deveni eretici de multe ori în istoria noastră mult însângerată. Însă acești mulți și neștiuți strămoși ai noștri au apărat cu viața lor Biserica lui Dumnezeu. N-au trădat-o, nu s-au despărțit de ea, nu au renegat-o cum au făcut alții! Pentru că Biserica era viața lor și Biserica asigura unitatea neamului și a limbii române. Faptul că azi ne bucurăm de existența statului național român, de România noastră, e pentru că strămoșii noștri s-au simțit mereu una și având o singură Biserică. Dacă ar fi renunțat în masă la Biserica lui Dumnezeu în primul mileniu sau în al doilea, poporul român s-ar fi fărâmițat, ar fi pierit, pentru că și-ar fi pierdut coeziunea interioară.

De aceea, pentru a fi români azi și mâine și pentru totdeauna trebuie să rămânem în Biserica lui Dumnezeu, în cea dintâi, în cea de la început, în singura Lui Biserică, în Biserica Apostolilor Săi, pentru că ea e veșnicia noastră cea dumnezeiască. Și rămânem români, dacă suntem creștini și în comuniune cu toate popoarele creștine ale lui Dumnezeu. Prosperitatea materială n-are orizont real, dacă noi ne simțim singuri și suntem neîmpliniți. Și ne simțim așa, ai nimănui, dacă Dumnezeu nu e în viața noastră tot timpul. Iar pentru ca să Îl simțim pe El tot timpul în noi, prin slava Lui, și cu noi, învățându-ne și călăuzindu-ne la tot adevărul, trebuie

să fim în Biserica Lui. Căci numai aici ne curățim, ne luminăm și ne sfințim dumnezeiește în fiecare clipă, pentru că suntem cablați la viața cu Dumnezeu. Slava Lui este viața noastră! Și slava Lui coboară neîncetat în Biserica Sa, după cum a coborât atunci, la început, la Cincizecime. Și, în mod tainic, eu și tu și el, toți creștinii care ne pocăim neîncetat și trăim cu Dumnezeu, simțim slava Lui în noi înșine și ea este bucuria lui Dumnezeu, pe care Sfântul Apostol Andreas a sădit-o atunci în oameni, pentru ei, pentru strămoșii noștri, și pentru noi, cei de azi, dar și pentru viitorimea noastră.

Dar, pentru ca bucuria lui Dumnezeu, adică slava Lui, să ajungă la cei de mâine, trebuie ca noi să fim creștinii de azi, creștinii care ne asumăm întreaga istorie și viață și teologie a Bisericii și o dăruim celor de după noi ca la început. Adică trebuie să ne pese de tot ceea ce ne-au lăsat strămoșii noștri în Biserică, iar comoara de credință și de viață și de istorie a Bisericii trebuie să o lăsăm moștenire pe mai departe.

Și nu e dar mai mare pe care îl putem face viitorimii noastre decât acesta: darul teologiei și al vieții celei sfinte. Pentru că, dacă oamenii se mântuie, dacă ei se sfințesc, ei se împlinesc cu adevărat. Și dacă oamenii se împlinesc cu adevărat, atunci noi, cei de azi, le-am dăruit cu adevărat lucrul fundamental al vieții lor.

După revoluția mântuirii noastre, după 1989, când m-am născut duhovnicește din nou prin pocăință, am văzut ce comori de teologie, de har și de sfințenie are Biserica lui Dumnezeu. Când am început să-i cunosc pe Sfinții Lui și teologia Bisericii și istoria ei cutremurător de frumoasă, am înțeles cum Biserica e viața reală a oamenilor. Pentru că, fără ea, istoria e numai vanitate. Dar când îi vezi pe Sfinții lui Dumnezeu, atunci te cutremuri și te simți cu totul mic și neînsemnat față de ei, pentru că vezi cum arată, de fapt, oamenii. Oamenii

orgolioși și goi interior cred că sunt marea și sarea lumii. Nimic mai neadevărat! Pentru că adevărații oameni sunt moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu, sunt toți Sfinții Lui. Acolo îi găsim pe oameni! Oamenii adevărați sunt fiii Bisericii. Și dacă vrem să fim ca ei, atunci trebuie să fim urmașii duhovnicești ai Sfântului Andreas, care a propovăduit în multe locuri dreapta credință și a lățit Biserica lui Dumnezeu și a fost martirizat pentru iubirea lui pentru Dumnezeu.

Și a fost martirizat în Patra [Πάτρα], în Grecia de azi[229], pe când avea circa 80 de ani[230]. Și aici, în această Catedrală din Patra, avem Sfintele Moaște ale Sfântului Andreas și Sfânta Cruce pe care el a fost răstignit[231]. Pentru ca să ne întărească pe noi în viața de credință și să ne facă râvnitori ai sfințeniei celei dumnezeiești.

Vă doresc multă sănătate, bucurie și împlinire tuturor! La mulți ani de ziua duhovnicească a României și multă putere de slujire și de dăruire! Amin!

---

[229] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Πάτρα.

[230] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

[231] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Ιερός_Ναός_Αγίου_Ανδρέα_Πατρών.

Predică la Ziua Națională a României [1 decembrie 2021]

Iubiții mei[232],

România e patria noastră, e locul unde noi ne-am născut și trăim și Îi slujim lui Dumnezeu! Și noi nu ne-am născut la întâmplare aici, în România, ci după voia lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu rânduiește clipa nașterii fiecărui om și a conlucrat cu părinții noștri la zămislirea și la nașterea noastră. Și El ne-a dat puterea de a trăi aici, de a învăța limba română, de a ne asuma credința și viața creștină, de a ne asuma tot modul de a fi al românilor. Fapt pentru care noi nu suntem români și creștini în mod artificial, ci le-am trăit pe acestea două din pruncie, din primul an al vieții noastre, pentru că mai toți am fost botezați atunci și am început să trăim românește.

Am început să învățăm limba română în casă, mai ales în brațele mamelor și ale bunicilor noastre, de aceea limba noastră maternă este limba română, iar mai apoi am învățat-o științific la Școală și în mod personal toată viața. Familia noastră ne-a creștinat, ne-a botezat din primul an de viață și ne-a făcut cel mai mare bine al vieții noastre. Pentru că am putut trăi cu Dumnezeu de la început, de la începutul vieții noastre, și am putut crește în mod armonios în cunoașterea Lui. De aceea, viața noastră creștină e una românească, pentru că am trăit-o în ambianța Bisericii Române, a Bisericii apostolice întemeiată de Sfântul Apostol Andreas, Părintele

[232] Începută la 14. 46, în zi de duminică, pe 28 noiembrie 2021. Cer înnorat, 16 grade, vânt de 5 km/ h.

nostru. Și tot ceea ce învățăm din alte limbi ale lumii, care sunt binecuvântate și voite de Dumnezeu ca și a noastră, îmbogățește modul nostru de-a fi, dar și modul în care ne exprimăm în limba română. Pentru că orice nouă limbă pe care o învățăm nu ne alterează limba maternă, ci ne-o îmbogățește, ne-o umple de noi și noi nuanțe necesare vieții noastre.

Noi, românii, suntem un popor creștin unic în sud-estul Europei, dar care am avut, avem și vom avea relații cu toate popoarele lumii. Deschiderea noastră față de alții arată faptul că suntem doritori să-i cunoaștem pe cei care nu sunt ca noi. Și când ai puterea să înveți de la alții, să-i primești în patria ta și să trăiești alături de ei, asta înseamnă că știi cine ești. Și dacă știi cine ești e pentru că stai pe piatra credinței celei adevărate, care e credința Bisericii, a Bisericii lui Dumnezeu, care e compusă din toate popoarele lumii.

Deschiderea românilor față de alții este eclesială. Pentru că noi știm că Dumnezeu dorește ca tot omul să se mântuie și toți oamenii sunt frați între ei, pentru că toți avem aceiași Sfinți Protopărinți, pe Sfinții Adam și Eva, primii zidiți de către Dumnezeu. Iar modul în care au trăit românii aici, timp de două milenii, ne arată că această deschidere față de alții a fost împreunată cu iubirea față de credința, de limba, de neamul și de pământul nostru. Pentru că am fost și suntem statornici, tocmai pentru că L-am iubit pe Dumnezeu și Biserica Lui și am iubit locul unde ne-a pus Dumnezeu ca să trăim.

Și, când privim spre trecut, privim spre Cimitirele noastre, cele din jurul Bisericilor. Acolo, în Cimitire, este trecutul nostru! Cei care au trăit aici și au iubit și au apărat acest pământ, se odihnesc trupește în ele, iar pentru sufletele lor ne rugăm mereu ca Dumnezeu să le sălășluiască întru Împărăția Sa. Știm puține lucruri des-

pre trecutul nostru istoric, pentru că mereu am fost amenințați, atacați, subjugați și jefuiți de către alții. Ceea ce noi am creat a fost distrus sistematic de-a lungul timpului, dar există încă vestigii și personalități ale neamului nostru care au ajuns până la noi și ne vorbesc cu putere despre cine suntem. Pentru că, în acest puțin al memoriei noastre istorice, noi vedem verticalitatea acestui popor, verticalitatea eclesială a poporului român, aceea în care el și-a dus existența și ne-a adus Biserica și limba și pământul și tot modul de a fi al românilor până azi. Căci acestea toate nu se puteau păstra aici și nu puteau ajunge până la noi, dacă am fi fost necredincioși și indolenți, lipsiți de bunătate și de omenie, mici la suflet și lipsiți de eroism. Ci toate s-au păstrat cu multe sacrificii din partea tuturor, cu multă muncă, cu multă încredere în Dumnezeu și în oameni, cu multă curăție și sfințenie.

Dar anul acesta, pe lângă grija specială față de Cimitire, adică față de trecutul nostru, a fost și un an în care s-a dezbătut slujirea Bisericii Române în afara granițelor României[233], adică despre prezentul Bisericii Române din afara granițelor țării noastre. Căci cei care au plecat din diverse motive din țară nu au fost lăsați ai nimănui din punct de vedere religios, ci Biserica mamă și-a extins hotarele până la ei. Pentru ca ei să se simtă acasă atunci când vin la Biserică și când aud slujindu-se în limba lor maternă, deși ei nu sunt în România.

Încă din 2019, „diaspora românească era a cincea cea mai mare din lume”[234]. Cu alte cuvinte, avem o Românie aici, între granițele ei istorice, dar și o Românie răspândită în multe alte țări ale lumii. Pentru că

---

[233] *Cf.* https://basilica.ro/a-fost-proclamat-anul-omagial-si-comemorativ-2021/.

[234] *Cf.* https://basilica.ro/ocde-diaspora-romaneasca-este-a-cincea-cea-mai-mare-din-lume/.

oriunde trăiește un român și vorbește limba română și rămâne creștin ortodox, România apostolică este prezentă. Toți suntem România, dar și fiecare în parte! Și toți membrii Bisericii Române sunt creștinii care au fost, sunt și vor trăi întru nădejdea învierii și a vieții celei veșnice cu Dumnezeu.

Iar dacă am trăi cu această conștiință sfântă, că suntem creștini și români, am face foarte multe lucruri bune pentru noi și pentru întreaga umanitate. Cine și-a trăit responsabil creștinătatea și românitatea de-a lungul timpului a lăsat în urmă valori inestimabile. Fiecare dintre noi putem lăsa în urma noastră lucruri cu valoare unică, cu valoare mondială. Dar pentru asta trebuie să muncim cu credința în Dumnezeu și în răsplata Lui. Dacă ne demoralizăm, dacă ne descurajăm în fața greutăților de zi cu zi și pentru aceasta nu ne construim ca creștini și români, pierdem și noi, personal, și România noastră, dar și întreaga lume. Pentru că ce poți face tu, nu poate face altul, pentru că fiecare are vocația sa.

Aici sau în afara României poți fi creștin și român, pentru că poți fi responsabil. Viața ta particulară, personală, se împletește cu a tuturor celorlalți, pentru că toți suntem locuitorii acestei lumi. Ceea ce faci pentru tine, faci și pentru ceilalți, căci și ceilalți fac lucruri care îmbunătățesc viața ta. Iar dacă comunicăm între noi în mod real și dacă dăruim lucrurile esențiale pe care le facem, atunci contribuim la binele tuturor, la binele care ne face nouă bine, dar și tuturor celorlalți.

Însă Ziua Națională nu e doar despre trecut și prezent, ci mai ales despre viitor. Viitorul popoarelor lumii e în mâna lui Dumnezeu. Dacă vrem ca poporul nostru să aibă viitor trebuie să rămânem cu Dumnezeu, cu Dumnezeul părinților noștri, cu Cel pe care L-au cunoscut românii de la începutul existenței lor. Iar eu sunt foarte încrezător în viitorul Bisericii Române și al ro-

mânilor de aici și de pretutindeni, pentru că Sfinții românilor din trecut și din prezent sunt împreună cu noi, se roagă pentru noi și ne învață tot binele de care avem nevoie.

Să-L lăsăm pe Dumnezeu să ne conducă! Să-L urmăm pe El, iubiții mei, pe Cel care dorește să ne ducă la fericirea cea veșnică, la viața cea pururea fericită din Împărăția Sa! Să ne avem bine unii cu alții, să ne iubim unii pe alții, să lăsăm în urmă lucrurile care ne despart și să prețuim mult ceea ce ne apropie! Avem nevoie de toți frații noștri. Avem nevoie să fim sănătoși, să fim credincioși, să fim muncitori, să fim iubitori și milostivi cu toți oamenii.

Vă doresc la mulți ani tuturor și multă bucurie și împlinire în tot ceea ce faceți! Dumnezeu e cu noi și nimeni împotriva noastră! Amin.

Predică la Duminica a XXVII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[235],

când ești bucuros, atunci ești cel mai sănătos om. Simți că ai aripi, că zbori, că ești împlinit, că viața ta merge pe drumul cel bun. Și bucuria cea curată, cea care vine din faptele cele bune, te face să simți iubirea lui Dumnezeu în viața ta. Pentru că Dumnezeu Își revelează iubirea Lui cea negrăită, când noi dorim tot mai mult să fim ca El. Când noi împlinim poruncile Sale. El ne umple de bucurie și de pace, atunci când vede că vrem să venim spre El cu toată ființa noastră.

Dar când viața cu El ți se pare o glumă, când calci în picioare mereu poruncile Sale, când te arăți obraznic și infatuat înaintea Lui, atunci te gârbovești continuu. Nu mai stai drept, ci te cocârjești. Pentru că acel duh de neputință [πνεῦμα ἀσθενείας] [Lc. 13, 11, BYZ] care te cuprinde, acel demon care te face să vezi numai pământul, dar nu și cerul, te leagă [Lc. 13, 16] de păcat și te face să nu mai vezi ceea ce e bine, ce e frumos, ce e sfânt în viața noastră.

Și văd mereu oameni legați de patimile lor, pe care demonii îi țin legați de acele patimi. Văd la tot pasul oameni care își iubesc patimile și se laudă cu ele de parcă ar fi virtuți. Și își supralicitează patimile, se laudă cu ele, pentru că ei confundă binele relativ de aici cu cel veșnic. Cred că dacă aici sunt sănătoși, frumoși, cu bani

---

[235] Începută la 10. 24, în zi de miercuri, pe 1 decembrie 2021. Soare, 7 grade, vânt de 18 km/ h.

făcuți oricum, cu prieteni și relații sociale, așa vor fi prosperi pentru totdeauna. Cred că dacă aici le e bine, le va fi bine și veșnic.

Însă viața păcătoasă, viața la întâmplare, nu este împlinirea omului, ci urâțirea lui continuă! Și dacă aici ești sănătos și frumos, și faci, datorită sănătății și a frumuseții tale exterioare, multe păcate, pentru care nu te pocăiești, sănătatea și frumusețea ta ți le-ai folosit rău, pentru că vei fi chinuit veșnic pentru păcatele tale. Căci nu de oameni trebuie să fim lăudați, ci de Dumnezeu! El trebuie să ne găsească frumoși, foarte frumoși înaintea Lui, adică plini de curăție și de sfințenie. Și așa trebuie să fim la Judecata Lui cea veșnică, când adevărata viață va fi binecuvântată [Mt. 25, 34, BYZ], va fi lăudată de către El, și viața păcătoasă va fi blestemată [Mt. 25, 41, BYZ].

Căci „moartea celor păcătoși [este] rea [θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός]" [Ps. 33, 22, LXX]. Și de ce e rea? Pentru că sufletele lor vor coborî în Iad! Și Iadul dovedește că viața lor de pe pământ, viața trăită în lux și în indiferență față de voia lui Dumnezeu, nu era o viață „bună", ci una rea. Căci o viață bună, cu adevărat bună, e aceea care te duce în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că „mântuirea celor Drepți [este] de la Domnul și [El] este apărătorul lor în vremea necazului [lor]. Și Domnul le va ajuta lor și îi va izbăvi pe ei și îi va scoate pe ei de la cei păcătoși" – înțelegându-se prin „păcătoși" și oamenii păcătoși, dar și demonii – „și îi va mântui pe ei, că[ci] au nădăjduit în El" [Ps. 36, 39-40, LXX]. Ei au trăit cu nădejdea în Domnul, cu nădejdea că El îi va mântui, și de aceea nu i-a făcut de rușine la moartea lor și nici după aceea.

Căci mulți dintre noi credem că dacă nu avem boli, dacă nu avem necazuri, dacă nu avem ispite, dacă avem tot ce ne trebuie suntem „plăcuți" de Dumnezeu, sun-

tem „favorizați” de către El. Însă cel cu adevărat plăcut de El este intimul Său, este cel pe care El îl cunoaște din relația intimă cu Sine. Iar Sfinții nu se tem de dureri, de necazuri, de ispite, de nedreptăți, de moartea dureroasă, martirică, ci se tem de a păcătui înaintea Lui. Pentru că păcatul e cel mai nociv lucru pentru întreaga creație a lui Dumnezeu. Când păcătuim, noi distrugem totul în noi și în jurul nostru. Adevărata bombă atomică e păcatul pe care îl săvârșim și pentru care nu ne pocăim. Pentru că păcatele ne fac urâți înaintea lui Dumnezeu și ele ne coboară în Iad.

–Și de ce ne urâțesc păcatele noastre?

– Pentru că a păcătui înseamnă a alege să faci lucruri contrare voii lui Dumnezeu! Voia lui Dumnezeu e binele nostru, e frumusețea noastră, e viața noastră veșnică. Iar a alege să faci lucruri contrare voii lui Dumnezeu, a alege să păcătuiești, înseamnă a alege să te urâțești interior, să te sinucizi. Pentru că numai binele ne îndreaptă, binele ne zidește interior, binele ne mântuie. Și binele e viața noastră cu Dumnezeu.

Când Domnul Și-a pus mâinile asupra femeii [Lc. 13, 13, BYZ] și l-a izgonit din ea pe demonul care o făcea să fie neputincioasă, gârbovă, aceea „numaidecât a fost îndreptată și Îl slăvea pe Dumnezeu [παραχρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν]” [Lc. 13, 13, BYZ]. Dumnezeu a îndreptat-o, El a pus-o pe calea Lui, El a făcut-o vie duhovnicește și de aceea a început să Îl laude pe El! Pentru că nu Îl putem lăuda pe El, dacă El nu ne ridică la viața cu El prin pocăință și nu ne luminează ca să facem voia Lui. Relația cu El e plină de ajutorul și de mila Lui, pentru că nu putem face nimic bun fără ajutorul Său.

De aceea, când în *Slujba Tedeumului*[236] Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate

---

[236] A se vedea:

de El în viața noastră, noi recunoaștem că El este izvorul a tot binele și a tot ajutorul din viața noastră. Că noi nu putem trăi fără să ne raportăm la El. Și dacă ne raportăm acum și aici la El e pentru că dorim ca în mod veșnic să fim cu El. Și de raportarea noastră la Dumnezeu ține și raportarea noastră la toți ceilalți oameni. Pentru că nu îi vedem ca pe competitori, ci ca pe împreună-părtași la Împărăția lui Dumnezeu. Aproapele nostru nu este rivalul nostru pe calea mântuirii, ci confratele nostru, copărtașul nostru la viața cu Dumnezeu. Pentru că eu nu mă întrec cu ceilalți ca să mă mântui, ci mă birui pe mine însumi, îmi birui patimile mele, pentru ca să fiu propriu comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii mei. Lupta mea e cu mine, nu cu ceilalți, pentru ca să am relații reale cu Dumnezeu și cu confrații mei!

Domnul o vindecă pe femeie în ziua sabatului [τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου] [Lc. 13, 16, BYZ], a odihnei, pentru a ne arăta că adevărata odihnă e plină de bine, e cea în care facem binele, e cea în care îl odihnim pe aproapele nostru. Femeia vindecată se bucură și devine doxologică. Femeia vindecată se umple de bucurie sfântă, dumnezeiască. Femeia e odihnită cu adevărat de Dumnezeu, pentru că e umplută de bucuria Lui. Și când Dumnezeu ne bucură dumnezeiește, atunci El ne odihnește cu adevărat, căci face ca praznicul nostru să fie cu adevărat praznic. Pentru că nu poate exista praznic fără bucurie. Esența prăznuirii este bucuria de Dumnezeu și cu Dumnezeu. Și dacă noi ne bucurăm de Dumnezeul mântuirii noastre, atunci facem fapte de praznic, fapte bune, iubitoare de semeni, care să Îl bucure pe El.

Ca să Îl vezi pe Cel ce se naște în peștera cea săracă trebuie să îți ridici ochii spre El. Acela pare un Prunc, dar Pruncul e Cel veșnic, e Stăpânul întregii creații! Ca

---

https://www.librariacartilorbisericesti.ro/wp-content/uploads/Carte-de-Tedeum.pdf.

să Îl bucuri pe El trebuie să te lași bucurat de El. Și ca El să te bucure trebuie să crezi în El, în Cel care a venit să ne mântuie pe toți. Căci Biserica Lui de aceea e catolică, e universală, pentru că e Biserica a toată lumea, e Biserica întregii lumi. Iar dacă în Biserica Lui trebuie să intre toată lumea și nu doar unii, nu doar anumite popoare, e pentru că Împărăția Lui e pentru toți.

Căci Domnul Iisus Hristos S-a întrupat din Preacurata Sa Maică nu pentru ca să fie evreu, ci pentru ca să fie om. Să fie om pentru toți oamenii, afară de păcat, El, Care este Dumnezeu și om, pentru ca să îl atragă la Sine pe tot omul. Și Domnul Se întrupează nu pentru ca omul să rămână în păcatele lui, ci pentru ca omul să se îndumnezeiască și să se facă moștenitorul Împărăției Sale. Iar creștinii sunt chemați la o astfel de viață, la o viață sfântă, pentru ca să trăiască și să prăznuiască pe pământ ca unii ce sunt plini de slava cea veșnică a lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, praznicele noastre nu sunt mai întâi de toate mâncare și băutură, ci bucurie, pace și luminare dumnezeiască! Noi postim ca să ne bucurăm, pentru ca să ne umplem de pacea Lui, pentru ca să ne sfințim prin toată nevoința cea duhovnicească. Noi postim pentru ca să învățăm cu adevărat să mâncăm și să bem. Căci postul ne învață cum să Îl mâncăm pe Domnul prin adevărul Lui, prin Euharistia Lui, prin faptele noastre de iubire creștină. Postim, pentru ca să învățăm să îmbrățișăm creștinește, adică să îi vedem în mod sfânt pe oameni. Postim, pentru ca să ne smerim. Postim, pentru ca să iertăm toate și să lucrăm dimpreună cu toți la mântuirea tuturor.

Postim, pentru ca să ne veselim. Căci veselia cea sfântă e cea în care ne bucurăm de voia lui Dumnezeu cu noi și de minunile Lui din viața noastră.

Să nu vă fie teamă să vă bucurați! Lăsați-vă inima să respire bucuria praznicelor celor sfinte ale lui Dumnezeu! Căci simplitatea lor cea sfântă ne va face și pe noi copii la suflet, copii ascultători și smeriți înaintea Lui. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei [6 decembrie 2021]

Iubiții mei[237],

atunci când vrem să vorbim despre un om, despre cine este un om, trebuie să vorbim despre faptele sale. Pentru că faptele omului ne vorbesc cu putere despre el. De aceea, când vrem să vorbim despre un Sfânt al lui Dumnezeu, ca Sfântul Arhiepiscop Nicolaos, Părintele nostru, pe care astăzi îl pomenim, trebuie să vorbim despre viața, învățăturile și minunile sale, pentru că acestea toate ne vorbesc cu putere despre personalitatea sa dumnezeiască.

Sfântul Nicolaos [Νικόλαος][238] – biruitorul de popor[239], după numele său, cel care ne biruie inimile cu grija sa cea față de noi –, s-a născut pe 15 martie 270[240] în orașul Patara[241], din Licia, devenit mai apoi Arsinoi [Ἀρσινόη], care era situat în apropierea orașului Gelemiș din Antalia, din Turcia de azi[242].

Din părinții săi Epifanios [Ἐπιφάνιος] și Nonna [Νόννα], unchiul său fiind Episcopul cetății Mira [Μύρα] din Licia[243]. Și Sfântul Nicolaos s-a născut după

---

[237] Începută la 6. 46, în zi de joi, 2 decembrie 2021. Cer senin, minus un grad, vânt de 5 km/ h.

[238] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.

[239] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Nicholas.

[240] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas.

[241] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas și https://en.wikipedia.org/wiki/Patara_(Lycia).

[242] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Patara_(Lycia).

[243] *Cf.*

rugăciunile îndelungi ale părinților lui, ca Domnul să le dea un copil. Pentru că părinții lui nu puteau să nască. Și astfel l-au primit în dar de la Dumnezeu, de la Cel care ne dăruie tuturor viața și ne întărește spre tot lucrul cel bun. Și când Sfântul Nicolaos s-a născut, el a stat în mod minunat pe picioarele sale în mod drept, timp de aproape două ore, uimindu-i pe toți[244]. Arătând prin aceasta verticalitatea vieții sale, faptul că el se va dărui cu totul lui Dumnezeu. Pentru că numai când Îi slujim lui Dumnezeu, noi suntem oameni verticali, oameni corecți, oameni evlavioși.

Iar părinții lui au încercat să mai aibă și alți copii, dar n-au mai putut, pentru că din nou au rămas sterpi[245]. Pentru că Dumnezeu a dorit ca ei să îl aibă doar pe acesta, pe Sfântul Nicolaos, și să se bucure de el duhovnicește. Și iarăși în mod minunat, Sfântul Nicolaos se hrănea doar din sânul drept al mamei sale, iar miercurea și vinerea, când postește întreaga Biserică, postea și el, încă de prunc, pentru că primea să sugă de la sânul drept al mamei sale doar după ceasul al 9-lea din zi[246]. Iar unchiul său, Episcopul, a aflat prin descoperire îngerească viața minunată a nepotului său, dar apoi și de la părinții lui[247]. Care se bucurau mult de un asemenea dar de la Dumnezeu. Pentru că trebuie să ne bucurăm mult de copiii care sporesc duhovnicește de mici și pe ei trebuie să îi ajutăm să Îi slujească lui

---

https://www.stnicholascenter.org/who-is-st-nicholas/stories-legends/classic-sources/vita-compilata, https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas și https://en.wikipedia.org/wiki/Myra.

[244] *Vita Compilata*, 13, *cf.* https://www.stnicholascenter.org/who-is-st-nicholas/stories-legends/classic-sources/vita-compilata.

[245] Ibidem, *cf.* Ibidem.

[246] *Vita Compilata*, 14, *cf.* Ibidem.

[247] *Vita Compilata*, 15, *cf.* Ibidem.

Dumnezeu. Pentru că acesta e semnul că El îi dorește ai Săi: pentru că de mici ei doresc cele ale lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu Se bucură de cei care Îl doresc pe El, de cei care Îl vor pe El din pruncie. Iar noi, ajutându-i să fie Slujitorii lui Dumnezeu, Îl bucurăm pe El, dar îi ajutăm și pe ei să se împlinească cu adevărat.

De la 5 ani începe calea învățăturii și a început să scrie în mod minunat[248]. Și, pe când era elev, și învăța să scrie și să citească, a vindecat-o pe o femeie, care se numea Nonna, ca și mama lui, și care avea un picior bolnav, însemnându-i piciorul cu semnul Sfintei Cruci[249]. Căci primise harisma vindecării dumnezeiești pentru viața lui curată și sfântă. Pentru că Dumnezeu îi umple pe Sfinții Lui de harisme minunate tocmai pentru sfințenia vieții lor, pentru iubirea lor față de El și față de semenii lor. Căci harismele dumnezeiești se primesc pentru a sluji Biserica lui Dumnezeu, pentru a fi de folos confraților tăi.

După ce a împlinit 19 ani, unchiul său îl hirotonește Ieromonah, apoi e hirotesit Arhimandrit[250]. Merge la Ierusalim, pe când era Arhimandrit, ca să se închine la Locurile Sfinte și are o vedere dumnezeiască[251]. Mai apoi, când s-a întors de acolo, au adormit părinții lui, iar Sfântul Nicolaos și-a împărțit averile sale după porunca Domnului[252], ca să fie liber față de orice constrângere pământească.

Cele 3 surori[253], pe care le-a ajutat cu bani ca să se mărite, erau fiicele unui om nobil și bogat, care sărăci-

---

[248] *Vita Compilata*, 16, *cf.* Ibidem.
[249] *Vita Compilata*, 17, *cf.* Ibidem.
[250] *Vita Compilata*, 20, *cf.* Ibidem.
[251] *Vita Compilata*, 21, *cf.* Ibidem.
[252] *Vita Compilata*, 23, *cf.* Ibidem.
[253] Vita Compilata, 26, *cf.* Ibidem.

se[254]. Și Sfântul Nicolaos l-a ajutat în taină, pentru că el dorea să își dea fiicele la un bordel pentru ca să se prostitueze[255]. Și astfel, Sfântul Nicolaos ne învață că trebuie să îl ajutăm pe om la nevoie, ca să nu păcătuiască, ca să nu deznădăjduiască în viața lui, și, prin aceasta, să îl întărim spre faptele cele bune. Pentru că milostenia, venită când nouă ne e greu, o primim ca pe un dar al lui Dumnezeu, iar cel care ne-o dăruie, ne învață că oamenii sunt buni și milostivi cu noi. Dar dacă nu simțim ajutorul oamenilor atunci când ne e greu și nici nu suntem tari în credință, ne întunecăm, ne facem răi, și acest lucru nu ne e de folos nici nouă și nici celor dimprejurul nostru.

Iar tatăl fetelor, găsind prima pungă de bani, a înțeles că trebuie să facă ceea ce trebuie: și și-a căsătorit cu ea prima lui fiică[256]. Și Sfântul Nicolaos le-a ajutat și pe celelalte două să se căsătorească, făcând același lucru: aducând bani în taină și pentru ele. Pentru ca niciuna, din cauza sărăciei, să nu ajungă o femeie decăzută.

Sfântul Nicoalos l-a vindecat pe copilul Ermis [Ἑρμῆς][257] de demonizare[258]. Iar mai înainte ca să fie ales Arhiepiscop al Mirelor Lichiei [Μύρων τῆς Λυκίας][259], el a avut o vedenie în acest sens, care l-a încredințat că e voia lui Dumnezeu alegerea sa[260]. Pentru că așa îi încredințează Dumnezeu pe toți Slujitorii Lui: în mod dumnezeiesc. Ca ei să aleagă voia lui

---

[254] *Vita Compilata*, 25, *cf.* Ibidem.

[255] *Vita Compilata*, 26, *cf.* Ibidem.

[256] *Vita Compilata*, 27, *cf.* Ibidem.

[257] În *Vita Compilata*, 29, *cf.* Ibidem, numele copilului, în grafie engleză, este Hermes. Dar Hermes este Ἑρμῆς, *cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Hermes.

[258] *Vita Compilata*, 29, *cf.* Ibidem.

[259] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.

[260] *Vita Compilata*, 31, *cf.* Ibidem.

Dumnezeu cu smerenie și să Îi slujească Lui cu bucurie dumnezeiască.

Și, potrivit voii lui Dumnezeu, el a fost ales și hirotonit Arhiepiscop[261], dovedindu-se a fi un extraordinar Păstor duhovnicesc[262]. Pentru că s-a lăsat condus de Dumnezeu în toată viața ta. Și era blând cu cei care se pocăiau, dar era aspru cu cei care păcătuiau mult[263].

– Și de ce era aspru cu păcătoșii notorii?

– Pentru ca și ei să se întoarcă la pocăință! Căci nu poți glumi cu păcatul. Nu poți să fii îngăduitor cu cel care păcătuiește în neștire, cu nesimțire multă. Ci el trebuie să înțeleagă că greșește și, pe cale de consecință, că trebuie să se întoarcă la pocăință și la lucrurile cele bune. Dar când omul își recunoaște păcatul și îi pare rău pentru el, atunci ești blând și atent cu el, pentru că s-a întors la Dumnezeu prin pocăință. Și cel care se pocăiește cu adevărat trebuie ajutat în noua lui viață, trebuie întărit, pentru ca să devină un om virtuos. De aceea, cu cel care se pocăiește, ești blând, dar ești necruțător cu cel bădăran, cu cel care nu are conștiința păcatelor sale.

După cele trei femei scăpate de la prostituție, Sfântul Nicolaos a scăpat pe trei bărbați de la execuția publică. El s-a dus și a smuls sabia călăului din mână și a aruncat-o la pământ, cerând să fie omorât el în locul lor, pentru că cei 3 erau nevinovați de moarte[264].

Bărbăția lui dumnezeiască se vede și din aceea că a distrus cu totul altarele păgâne și a dărâmat și pustiit cu totul templul zeiței Artemis [Ἄρτεμις][265], atunci când a ajuns Arhiepiscop, iar demonii, alungați din locurile de

---

[261] *Vita Compilata*, 32, *cf.* Ibidem.

[262] *Vita Compilata*, 33, *cf.* Ibidem.

[263] *Vita Compilata*, 35, *cf.* Ibidem.

[264] *Vita Compilata*, 36-37, *cf.* Ibidem.

[265] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Artemis.

închinare păgâne, mărturiseau că sunt alungați de către el[266]. Căci acolo unde noi mergem astăzi în concediu, în vacanțe, și vedem tot felul de temple și de altare păgâne, s-a adus și se aduc rugăciuni demonilor și nu lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu e închinat, lăudat și slăvit în Bisericile, Mănăstirile și Schiturile Sale din toată lumea și întru ele lucrează mântuirea noastră. Dar unde oamenii s-au depărtat de El, acolo se slujește demonilor ca și în vechime. Și e nevoie de multă propovăduire și de multă rugăciune și de multă dragoste de oameni, pentru ca oamenii aceștia, care trăiesc acum în rătăcirile lor, să vină în Biserica lui Dumnezeu.

L-a ajutat pe un marinar care era în pericol de moarte[267]. I-a ajutat pe păstoriții săi în vreme de foamete[268]. Pentru că Sfântul Nicolaos era plin de dorința de a face bine oamenilor. De a-i ajuta în mod real. Și când vrei să îi ajuți pe oameni cu tot ceea ce poți tu înseamnă că ești plin de iubire pentru oameni. Pentru că iubirea față de oameni e o continuă privire la nevoile lor reale. Și când vrei să îi ajuți în mod real, atunci oamenii simt în mod puternic iubirea ta față de ei. Pentru că iubirea face bine oamenilor, îi întărește, îi ajută să meargă mai departe în viața lor.

Născătoarea de Dumnezeu, în vedenie dumnezeiască, i-a arătat unde trebuie să zidească o Biserică. Care a costat 400 de monede de aur. Dar el a ridicat Biserica, deși mulți i s-au împotrivit[269]. Pentru că atunci când e voia lui Dumnezeu trebuie să ducem lucrul la bun sfârșit. Și lucrul lui Dumnezeu, chiar dacă e unul care costă mult, e adevăratul nostru bine. Pentru că pe acesta îl dorește El și ne ajută ca să îl sfârșim cu bine.

---

[266] *Vita Compilata*, 42, *cf.* Ibidem.
[267] *Vita Compilata*, 43, *cf.* Ibidem.
[268] *Vita Compilata*, 44, *cf.* Ibidem.
[269] Vita Compilata, 45, *cf.* Ibidem.

Vindecă un alt tânăr demonizat! Un tânăr care, datorită demonului din el, care era plin de cruzime, se dezbrăca de haine și își mânca propria carne. Mama tânărului l-a adus la Sfântul Nicolaos[270]. Iar „alesul lui Dumnezeu, după ce l-a apucat pe el, a suflat întru gura lui [blew into his mouth], și el a fost curățit pe loc [and he was cleansed on the spot], și a rămas după aceea îmbrăcat și având mintea întreagă, fiind cu totul eliberat de înrâurirea acelui demon tiranic și foarte crud"[271]. A fost curățit de demonizare! A fost eliberat de demon. Și demonul n-a putut să suporte slava lui Dumnezeu din Sfântul Nicolaos și de aceea a fugit din tânăr. Pentru că demonii stau acolo unde se păcătuiește. Dar de oamenii care sunt plini de slava Lui, ei se îngrozesc, pentru că slava lui Dumnezeu din Sfinții Lui, ei o văd ca pe focul cel veșnic care îi va chinui pe ei.

Vindecă o femeie, care era posedată și paralizată cu tot trupul ei. Și când diavolul din ea a fost izgonit de Sfântul Nicolaos, femeia s-a întors acasă pe picioarele ei[272]. Pe un bărbat paralizat, pe care îl chema tot Nicolaos, l-a vindecat prin rugăciune și prin ungerea cu ulei sfințit, plecând și acesta pe picioarele sale[273].

Sunt aduși la el alți doi demonizați: Leo și Timoteos. Leo era ținut de trei bărbați și, datorită demonizării, acesta se dezbrăca de haine. Pe când Timoteos avea demonul locuind în capul lui și demonul făcea să-i iasă viermi din intestinele sale și îl îndemna să lovească lemne și pietre fără milă, fără ca să simtă durere în trupul lui. Și pentru ei doi s-a rugat Sfântul Nicolaos și i-a uns cu ulei sfințit, iar după câteva zile au

---

[270] *Vita Compilata*, 46, *cf.* Ibidem.
[271] Ibidem, *cf.* Ibidem.
[272] *Vita Compilata*, 47, *cf.* Ibidem.
[273] *Vita Compilata*, 48, *cf.* Ibidem.

plecat de la el vindecați[274]. Și din aceste minuni făcute cu cei demonizați vedem, pe de o parte, răutatea demonilor și starea jalnică în care ajung cei demonizați, dar, pe de altă parte, că de demonizare ne putem vindeca și ne putem face sănătoși cu harul lui Dumnezeu. Cei demonizați nu sunt oameni pierduți! Pentru că demonii pot fi scoși din ei de Slujitorii lui Dumnezeu. Și demonizarea nu e o boală psihică, ci locuirea demonilor în ființa ta. Iar demonii nu te învață la lucruri bune, ci numai la lucruri rele, potrivnice lui Dumnezeu.

După 28 de ani de sterpiciune, de sterilitate, îi profețește unei femei că va naște un fiu și acest lucru se împlinește[275]. Iar Sfântul Nicolaos îi ajuta pe oameni și atunci când tăcea, prin prezența lui sfântă între oameni. Căci vederea lui îi mișca pe oameni spre viața curată[276].

El a participat la Sinodul I Ecumenic[277], cel împotriva lui Arios [Ἄρειος], care Îl socotea pe Fiul lui Dumnezeu „o creatură"[278]. Și el l-a pălmuit pe acesta la Sinod[279] pentru nesimțirea lui, fapt pentru care i s-a luat omoforul. Și Însuși Domnul, împreună cu Preacurata Sa Maică, a venit la Sfântul Nicolaos și i-a dat Evanghelia în mână, iar Preacurata Stăpână i-a dat înapoi omoforul său arhiepiscopal[280]. Pentru că l-a pălmuit nu din răutate, ci din râvna lui cea mare pentru Dumnezeu! Și prin aceasta, Dumnezeu Însuși a arătat că el este vrednicul Său Slujitor. Pentru că Slujitorul lui Dumnezeu este acela care apără continuu dreapta credință, care slujește cu evlavie în Biserica Domnului, care îi ajută și îi iubește

---

[274] *Vita Compilata*, 49, *cf.* Ibidem.
[275] *Vita Compilata*, 50, *cf.* Ibidem.
[276] *Vita Compilata*, 51, *cf.* Ibidem.
[277] *Vita Compilata*, 52, *cf.* Ibidem.
[278] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Arius.
[279] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas.
[280] *Vita Compilata*, 31, *cf.* Ibidem.

pe oameni, care se sfințește continuu în relația sa cu Dumnezeu. El este un om al lui Dumnezeu, dar și un om ales între oameni. Pentru că viața lui e mereu între Dumnezeu și oameni, slăvindu-L pe El neîncetat și ajutându-i pe ei în multe feluri.

Evghenia [Ευγενία][281], o femeie demonizată, a venit la el spre vindecare. Și el a vindecat-o prin rugăciune și însemnând-o cu semnul Sfintei Cruci, deși era bolnav în pat. Dar această femeie, după ce a fost vindecată, a fost martora adormirii sale. Pentru că ea, în vedenie, i-a văzut pe Sfinții Îngeri venind la el, pentru ca să-i ia sufletul său cel asemenea Îngerului. Și Sfântul Nicolaos fiind pe patul său, și-a făcut semnul Sfintei Cruci și a început să cânte Ps. 30. Și în timp ce Îi cânta Domnului, el a adormit cu cuvioșie[282], în ziua de 6 decembrie 343, la Mira, fiind în vârstă de 73 de ani[283].

Când trupul său a fost pus în Biserică din el a ieșit miros de smirnă[284]. Pentru ca să le dovedească tuturor că el e Sfântul lui Dumnezeu. Și a început totodată izvorul minunilor sale celor multe[285]. Pentru că Sfântul Nicolaos a făcut, face și va face minuni nenumărate în viețile oamenilor, dacă ei îl vor chema cu credință în ajutorul lor.

Și, iată, de 15 ani de zile, Sfântul Arhiepiscop Nicolaos al Mirelor Lichiei este patronul platformei noastre online *Teologie pentru azi*! Pentru că în ziua de 6 decembrie 2006, neașteptată de nimeni, dar binecuvântată de Dumnezeu, începeam creația noastră online

---

[281] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Eugenia_(given_name).
[282] *Vita Compilata*, 54, *cf.* Ibidem.
[283] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas.
[284] *Vita Compilata*, 55, *cf.* Ibidem.
[285] *Vita Compilata*, 56, *cf.* Ibidem.

pe platforma *Teologie pentru azi*[286]. Și Sfântul Nicolaos, dimpreună cu toți Îngerii și Sfinții lui Dumnezeu, dar mai ales cu Preacurata Stăpână, a fost, este și cred că va fi alături de noi în demersurile noastre teologice și culturale.

Pentru că eu și soția mea am dăruit și dăruim toate cele ale noastre, după exemplul Sfântului Nicolaos, pentru a-i bucura și a-i întări pe oameni în viața și în credința lor. Căci munca pentru adevăr, pentru evidențierea adevărului lui Dumnezeu, înseamnă un ajutor fundamental pentru oameni. Pentru că noi, oamenii, trăim și ne întărim cu adevărat numai din adevăr. Adevărul lui Dumnezeu e cel care ne mântuie și ne împlinește veșnic. Și cine trăiește slujind adevărului lui Dumnezeu, voii Sale cu noi, oamenii, acela îi ajută pe oameni să se mântuie.

Așa că, iubiții mei, bucurați-vă împreună cu noi în ziua aceasta sfântă, așa cum noi ne bucurăm cu dumneavoastră în fiecare zi, dăruindu-vă munca noastră! Căci bucuria de adevăr e bucuria de Dumnezeu. E bucuria de Dumnezeul mântuirii noastre, de Cel care ne întărește pe noi în tot lucrul cel bun și mântuitor. Amin!

[286] Aici: https://www.teologiepentruazi.ro/.

Predica la 15 ani de creație online [6 decembrie 2021]

Iubiții mei[287],

Catedrala e mai întâi în sufletul nostru, apoi apare în carte! Ea e mai întâi o taină, luminată de Dumnezeu, apoi o bucurie publică. Căci Catedrala *Teologie pentru azi*, la 15 ani de la punerea temeliei sale electronice, trece în mod continuu de la starea de proiect la cea de realitate eclesială. Cu harul lui Dumnezeu, în 2021, am publicat 9 cărți:

Bucuria de Dumnezeu (vol. 1) (255 pagini),
Istoria literaturii române (vol. 5) (452 pagini),
Vorbiri de Facebook (vol. 7) (621 pagini),
Vorbiri de Facebook (vol. 8) (594 pagini),
Istoria literaturii române (vol. 6) (910 pagini),
Praedicationes (vol. 17) (603 pagini),
Twitter pentru azi (vol. 9) (342 pagini),
Cartea Sfântului Profet Daniil (107 pagini),
Vorbiri de Facebook (vol. 9) (478 pagini).

Adică 4.362 de pagini de carte a însemnat 2021! Și ele s-au alăturat la cele 15. 901 articole de pe TPA și la cele 15. 161 comentarii infrapaginale. Iar pe Facebook, pe Messenger și pe Twitter, și de anul acesta și pe Instagram, prezența mea înseamnă dialog asumat. Pentru că a dialoga înseamnă a te interesa în mod real viețile oamenilor. Și cum să nu mă intereseze viețile oamenilor, dacă eu scriu și public zilnic pentru oameni, pentru binele lor real? Căci binele real al oamenilor e mântu-

[287] Începută la 11. 22, în zi de joi, pe 2 decembrie 2021. Soare, 8 grade, vânt de 6 km/ h.

irea lor. Și prin cărțile mele și ale soției mele, noi ajutăm zilnic la acest bine real: la mântuirea oamenilor. Pentru că îi învățăm pe oameni ceea ce îi personalizează și nu ceea ce îi distruge interior.

Anul 2021 a fost un an pașnic și împlinitor pentru mine. Unul în care am scris și tradus mult, în care am citit, în care am dialogat, în care m-am odihnit duhovnicește și trupește, în care am editat, în care m-am bucurat tot mai mult de roadele specializărilor noastre. Căci binele, înmulțit zilnic, se face un izvor de viață în tine însuți. Ceea ce am început și continuat în acest an se va vedea în anii următori. Viitoarele noastre apariții editoriale vor avea amprenta acestei împliniri pe care o trăim acum. Pentru că munca la o carte e munca la tine însuți. E construire de sine. Și cu cât ești mai atent, mai clar pentru vederea adevărului, pe atât adevărul te umple și te împlinește.

Publicând primul volum din *Bucuria de Dumnezeu*, am început să public opera mea liturgică. Pentru că acolo am rugăciune, imnografie, Acatiste, Slujbe. Am dus mai departe, prin volumele 5 și 6, *Istoria literaturii române*, opera fundamentală a soției mele de critică literară din perspectivă teologică. Cele 4 cărți scrise pe Facebook și Twitter, la interacțiunea cu publicul cititor, și al 17-lea volum de Predici subliniază faptul că avem nevoie de un dialog real pentru a ne cunoaște și pentru a ne ajuta reciproc pe calea mântuirii. Iar Cartea Sfântului Profet Daniil continuă traducerile din LXX ale Dumnezeieștii Scripturi, pentru că trebuie să știm cu adevărat care e textul Scripturii. Cum arată el și ce taine dumnezeiești ne învață.

Și a traduce înseamnă a vedea textul din fața ta, așa după cum a fotografia înseamnă a avea ochiul plin de ceea ce vezi. Când citești o pagină tradusă sau când vezi o fotografie, o Icoană sau un tablou, vezi produsul finit,

terminat, vezi opera pusă înaintea ta. Dar cel care le face, care le lucrează, a trecut prin el cartea, Icoana, imaginea pentru a ți le dărui. A vedea sau a citi ceva ține de dăruirea de sine a autorului. Și la revelarea aceasta de sine tu participi cu ochii tăi, cu mâinile tale, cu întreaga ta ființă, dacă vii și vezi, dacă vii și citești, dacă vii și atingi tabloul, sculptura, cartea, omul...

Ca să întâlnești pe cineva trebuie să mergi spre el. Ca să înțelegi pe cineva trebuie să îți asumi asceza prieteniei. Adică această mergere interioară continuă spre el și cu el, pentru a-l înțelege pe el și pentru a te înțelege și mai bine. Venirea dumneavoastră continuă spre noi doi, spre mine și spre soția mea, spre ceea ce noi punem înaintea dumneavoastră, este o asumare a ascezei prieteniei. Pentru că vreți să știți ce urmează, ce se mai petrece, ce vom mai publica. Și dacă urmărești pe cineva cu prietenie, atunci vrei să știi ce urmează.

Dar când te legi interior de cineva cu o prietenie mare și te bucuri să îl vezi continuu, atunci și tu ești mereu altul. Pentru că te bucuri să crești în cunoașterea și în aprecierea celui pe care îl iubești, îl respecți, îl cinstești pentru ceea ce face. Și creșterea ta în cunoaștere și în iubire e o zidire de sine, pentru că te personalizează. Iar ceea ce te personalizează, nu te face un fanatic, ci un om social, care știe să dialogheze, care știe să fie prieten.

Relațiile care te fanatizează, acelea te radicalizează. Iar radicalizarea te desparte de oameni, pentru că tu alegi să mergi de unul singur pe un culoar foarte îngust. Însă relațiile sociale reale trebuie să înglobeze întreaga realitate și nu doar o parte din ea. Prietenii reali pot discuta orice subiect. Dar discuția aceasta sinceră înseamnă asumarea a ceea ce spui. Înseamnă a avea o perspectivă clară asupra vieții. Poți discuta orice su-

biect, dacă subiectul are de-a face cu tine. Și poți discuta un subiect anume, dacă el e cunoscut și de celălalt.

Tocmai de aceea, cel mai adesea vorbim despre viața noastră, despre profesia noastră, despre ce se întâmplă cu țara și cu lumea noastră. Luăm pulsul vieții și al istoriei din perspectiva vieții pe care o trăim și a modului în care înglobăm în noi cunoașteri diverse despre realitatea din jurul nostru. De cât de mult putem cuprinde din realitatea cotidiană, depinde și profunzimea răspunsurilor noastre despre lumea de azi. Pentru că răspunsurile noastre sunt cât implicarea noastră în lumea în care trăim.

Emisiunile de divertisment sau cele de știri ne spun adevăruri brutale, dar decupate despre lumea noastră. Ele ne spun despre frânturi de realitate. Dar noi știm și ceea ce se petrece dincolo de ele! Noi știm că oamenii sunt în măsura în care aleg să creadă sau să nu creadă în Dumnezeu. Cel care a violat, a omorât, a furat, a ajuns la închisoare nu este finalul poveștii de viață! După cum nu e finalul nici cel care azi stă în lene ca într-un fotoliu și nu așteaptă nimic de la el și de la viață. Omul e mai mult decât ceea ce a făcut ieri sau decât a făcut acum 10 minute. Pentru că omul se poate schimba! A-l ajuta pe om înseamnă a-l convinge că se poate schimba în bine.

Și cum putem să îi convingem pe alții de această schimbare minunată din viața noastră? Prin ceea ce facem noi în noi înșine și în văzul celorlalți! Dacă și noi am fost păcătoși, dacă și noi am greșit mult, dar ne-am schimbat viața noastră împreună cu Dumnezeu și acum arătăm aceste schimbări bune ale vieții noastre, atunci și alții pot să trăiască aceste minuni ale lui Dumnezeu în viața lor. Mărturia credinței e încredere bună pentru toți oamenii. Și pe fiecare zi, vorbind și bucurându-ne de viața noastră cu Dumnezeu, vestim tuturor că bu-

curia e pentru toți. Și bucuria lui Dumnezeu e pentru toți oamenii, pentru că pocăința și întoarcerea la Dumnezeu sunt pentru toți. Căci Dumnezeu ne dorește pe toți ai Lui, pentru ca să ne bucurăm veșnic împreună cu El.

În cei 15 ani de zile, perspectiva față de mediul online s-a schimbat în mod fundamental. S-a trecut pragul reticenței față de nou. Și atât Bisericile, cât și Bibliotecile, Muzeele, Instituțiile culturale și de divertisment, Firmele și Asociațiile de tot felul, dar mai ales oameni de tot felul au venit masiv în online. Și nu doar în treacăt sau ocazional, ci creând spații de online personalizate. Fapt pentru care, acum onlineul nu mai e „doar pentru tineri", așa cum era la început, ci e pentru orice instituție, pentru orice afacere și pentru orice persoană care vrea să aibă un punct de vedere, care vrea să creeze ceva, care vrea să dăruie ceva. Facturile online, cumpărăturile online, discuțiile online, consumul de divertisment și de carte și de știri sunt modul de a fi al lumii noastre, pentru că telefonul mobil e noul computer portabil.

Prețurile mici pentru conexiunea la online au democratizat onlineul până la banalizare. Putem uploada și downloada lucruri într-o manieră rapidă, pentru că România ocupă locul 6 în lume la viteza onlineului, după Singapore, Hong Kong, Monaco, Elveția și Thailanda[288]. De aceea, a scrie, a propovădui, a fi cunoscut în online înseamnă a crea zilnic online. Și oamenii consumă creație online și creează tot mai mult în online, pentru că acest lucru te face cunoscut, te binedispune, te împlinește la costuri foarte mici. Și pentru că acum poți scrie și poți vorbi live și te poți exprima de oriunde ai conexiune online.

---

[288] *Cf.* https://www.mediafax.ro/tehnologie/tarile-cu-cel-mai-rapid-internet-din-lume-pe-ce-loc-se-afla-romania-20283963.

Masa de scris s-a mutat pe telefon, iar telefonul ne asigură legătura noastră cu spațiul nostru online, care e a doua noastră casă, și în care putem fi percepuți la reala noastră valoare. Și dacă veniți aici, pe *Teologie pentru azi*, acest lucru înseamnă a intra în sufletul nostru, pentru că aici aveți toate informațiile necesare pentru a ne înțelege în mod real.

Pentru că onlineul nostru explică, de fapt, ceea ce întâlnirea noastră offline, de pe stradă, nu poate explica: profunzimea vieții noastre interioare. Putem vorbi câteva minute pe stradă sau online, la telefon sau video, dar dacă vrei să ne cunoști, atunci trebuie să ne citești. Pentru că tot ceea ce am publicat noi e o hartă interioară a noastră. Și, dacă o parcurgi, ne vei înțelege în trăirile noastre cele mai profunde și în aspirațiile vieții noastre. După care putem vorbi detaliat despre una sau alta, pentru că avem, aici, începutul întâlnirii dintre noi.

Căci împlinirea reală a vieții noastre, iubiții mei, este munca de zi cu zi. Catedrala crește în fiecare zi pentru că la ea se muncește în fiecare zi. Și muncim pe fiecare zi, pentru că munca noastră duhovnicească și științifică ne umple de toată bucuria și de toată împlinirea de care avem nevoie. Și ne simțim bine să dăruim, să dăruim în continuu, pentru că ne bucurăm să Îl slăvim pe Dumnezeu în continuu, pe Cel care ne umple de puterea de a lucra continuu. Și hrana noastră o facem hrana tuturor, pentru ca toți cei înfometați de adevăr să aibă ce mânca și ce bea și să aibă multă bucurie în ei înșiși.

Colecția noastră de articole online am numit-o *Bucuria comuniunii*, pentru că acesta e scopul lor: de a aduce adevărul care ne pune la un loc, care ne face comunionali. Biserica este locul real al adevărului comunional. Și Biserica ne spune adevărul despre noi înșine, adică ce păcate și ce virtuți avem, cum arată viața

noastră, dar și care e scopul vieții noastre: sfințenia. Și când mergem și ne spovedim, atunci ne mărturisim în mod smerit înfrângerile noastre. Dar, în loc să fim aruncați afară de Dumnezeu, noi ieșim de la Spovedanie plini de adevăr, de întărire duhovnicească, pentru că viața noastră vrem să o zidim pe adevărul Lui. Și când ne spovedim păcatele, noi ne dezlipim de ele, pentru că ele nu sunt adevărul nostru, ci înfrângerile noastre! Ci adevărul nostru e binele, e ceea ce lucrăm cu Dumnezeu și prin care ne împlinim veșnic.

De aceea, binele e cel care ne pune în comuniune și bucuria reală izvorăște din acest bine care ne împlinește pe toți. Iar binele nostru e izvorâre din Dumnezeu, pentru că noi îl săvârșim ajutați fiind de slava Lui. Și pe cât de mult ne lăsăm umpluți de slava Lui, pe atât ne bucurăm comunional cu toți oamenii în Biserica lui Dumnezeu.

Să ne bucurăm împreună pe mai departe, iubiții mei! Să ne bucurăm împreună cu Dumnezeu și cu toți oamenii! Pentru că bucuria sfântă este harisma dumnezeiască a comuniunii reale. Dacă suntem împreună cu Dumnezeu și cu oamenii în inima noastră, atunci suntem cu adevărat bucuroși. Iar dacă suntem bucuroși, atunci să lăsăm toate ferestrele noastre deschise, pentru ca și alții să se umple de bucuria noastră! Amin.

Predică la Duminica a XXVIII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[289],

când suntem singuri la părinți sau când creștem fără familia noastră sau când nu suntem înțeleși și acceptați de ai noștri, avem multe probleme în ceea ce privește integrarea în societate. Căci nu știm ce să spunem și ce să facem atunci când ne întâlnim cu ceilalți. Și aceasta, pentru că nu suntem învățați cu mulțimea, cu mulți oameni în jurul nostru, atâta timp cât ne-am învățat cu singurătatea noastră, sau ne e frică să nu fim răniți interior de cei cu care am dori să dialogăm, să ne împrietenim.

Însă Biserica, dimpotrivă, nu e singurătate, ci diversitate, e o mulțime de oameni foarte diversă, care ne cere să avem multiple abordări față de cei care o compun. Motiv pentru care, atunci când vrem să fim eclesiali, trebuie să învățăm să trăim în mijlocul acestei diversități personale și să avem un dialog personalizat cu fiecare dintre confrații noștri.

Dar ca să fim înțeleși și apreciați trebuie ca la rândul nostru să înțelegem și să apreciem pe cei din jurul nostru. Și ca să îi înțelegem trebuie să trecem peste reticența noastră față de oameni, peste preconcepțiile noastre referitoare la unii și la alții, peste diferențele de caracter și de temperament dintre noi. Trebuie să acceptăm faptul că fiecare are un mod personal de a ve-

---

[289] Începută la 12. 08, în zi de miercuri, pe 8 decembrie 2021. Cer înnorat, 5 grade, vânt de 11 km/ h.

dea lucrurile și că, dacă în anumite lucruri suntem pe aceeași lungime de undă, în multe altele vom avea probleme de comunicare. Și vom avea probleme să ne înțelegem, pentru că fiecare a trăit într-un anume fel viața sa, relațiile cu oamenii, cărțile, viața Bisericii, ispitele și necazurile de tot felul.

Căci a fi în comuniune eclesială nu înseamnă a nu avea disensiuni, controverse, neînțelegeri, ci a accepta faptul că slujim aceluiași Dumnezeu și că suntem confrați între noi. Și pentru că Îi slujim aceluiași Dumnezeu și săvârșim aceleași Slujbe și ne împărtășim împreună din același adevăr dumnezeiesc și din același Potir al lui Dumnezeu, noi facem pași importanți în cunoașterea de sine, dar și a confraților noștri.

Venim din diverse locuri la Biserică, ne trăim credința personal și familial în casele noastre, dar aici, la Biserică, venim să o trăim comunitar și public. Pentru că venirea noastră totală spre Dumnezeu este, totodată, și o venire personală spre fiecare confrate al nostru. Și la Biserică noi trebuie să ne dorim să ne cunoaștem unii pe alții, să începem relații reale de prietenie și de cunoaștere reciprocă, pentru că aici ne pregătim pentru viața noastră cea veșnică. Căci cu toții suntem chemați la Cina cea Dumnezeiască de aici, din Biserică, pentru a fi pentru veșnicie cu Dumnezeul nostru treimic și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Și ce se întâmplă când cineva ne invită la masă? El ne invită să îl cunoaștem, să îi cunoaștem familia, casa, viața, să ne cunoaștem unii pe alții, iar masa este cadrul bucuros, împlinitor, în care ne arătăm unii altora atenția și considerația noastră. Pentru că la masă se vede cât de bine știm să stăm împreună cu ceilalți, cât de mult știm să dialogăm la modul frumos, împlinitor, cât de mult ne-am însușit abilitatea de a trece peste asperități, peste disonanțele dintre noi. O vorbă necugetată, o re-

marcă obscenă, o curiozitate bădărană strică toată masa. Îți rămâne mâncarea în gât, dacă invitația la masă se transformă într-un rechizitoriu sau într-o șaradă ieftină. Pentru că masa împreună trebuie să fie confesiune și bucurie, venire de bună voie a unora spre alții pentru a ne înțelege mult mai bine reciproc și nu e o strângere împreună pentru a ne certa sau ne urî sau a ne invidia unii pe alții.

Iar ceea ce se petrece în cadrul intim al unei invitații acceptate trebuie să se petreacă cu mult mai mult aici, în Biserica lui Dumnezeu, când cu toții venim să auzim cuvintele lui Dumnezeu, să Îl slăvim pe El, să ne rugăm Lui, să ne împărtășim cu El euharistic și să ne bucurăm duhovnicește unii de alții. Exigențele noastre față de viața bisericească trebuie să fie exigențele sfințeniei. Pentru că nu numai Slujbele Bisericii sunt sfinte, ci și venirile și participările noastre la Slujbe trebuie să fie sfinte. Și dacă trebuie cuiva să îi ceri să fie Sfânt, atunci trebuie să îți ceri ție însuți să fii Sfântul lui Dumnezeu.

Însă viața sfântă nu este o reverendă frumoasă sau un costum frumos sau o rochie frumoasă cu care vii la Biserică și care n-are nimic de-a face cu ceea ce simți, cu ceea ce trăiești tu. Ea nu e o mutrișoară evlavioasă care prostește publicul. Ci viața sfântă înseamnă ore nesfârșite de rugăciune, de citire, de epuizare evlavioasă pentru a-I sluji lui Dumnezeu și pentru a le sluji și oamenilor. Viața sfântă e modul în care zilnic te curățești, te umpli de slava lui Dumnezeu și de toată atenția și bunătatea. Viața sfântă e ceea ce ești tu tot timpul, ești tu cel adevărat, cel care ești așa în toate câte faci. Și când vii așa la Biserică, când vii ca un om plin de curăție și sfințenie, de cunoaște și de atenție sfântă, atunci slujirea ta și vorba ta sunt o frumusețe sfântă, sunt o încântare

dumnezeiască, pentru că ești un om care inspiră la tot lucrul cel bun.

Și când vrem să avem un prieten sau un soț sau un Duhovnic cu adevărat, noi suspinăm după acest lucru: după un om al lui Dumnezeu care să ne bucure și să ne împlinească cu adevărat. Dar ca să avem parte de așa ceva în viața noastră, trebuie ca mai întâi de toate el să se creeze pe sine însuși în Biserica lui Dumnezeu, în relația cu El și cu Sfinții și Îngerii Lui, pentru ca să fie propriu unei relații personale cu fiecare om. Căci lucrul cel mai urât la un om e când acela e stereotip, când răspunde cu cuvinte gata stabilite, învățate, când se comportă la fel în fiecare situație de viață. Dar când întâlnești un om care se manifestă de fiecare dată altfel în relația cu tine, care îți dă răspunsuri pe moment, gândite și trăite atunci, care nu are o agendă de subiecte, ci îți răspunde spontan, atunci simți că trăiești o relație unică și așa și este. Pentru că ai parte de vorbirea cu un om care e viu și sincer cu tine, care trăiește clipa împreună cu tine și pentru tine, pentru că se bucură să fie cu tine. Și când vorbim despre relații reale, atunci acestea sunt relațiile reale dintre oameni, pe care ni le dorim cu toții: să avem parte de oameni care sunt mereu surprinzători, mereu vii, mereu dăruitori, mereu sinceri și onești în relația cu noi.

Domnul ne cheamă la Cina cea mare [Δεῖπνον μέγα] [Lc. 14, 16, BYZ] a cunoașterii Lui, a intimizării cu El. Și cina cea mare e viața bisericească, e teologia Lui, e cunoașterea Lui și împărtășirea cu El, e vorbirea continuă cu El. Și în fiecare clipă, Dumnezeu nu Se comportă cu noi în mod stereotip, adică nu Se comportă cu noi după cum S-a comportat ieri sau acum un an, ci Se comportă mereu după vârsta noastră duhovnicească. El ne spune în fiecare clipă ceva potrivit clipei vieții noastre, a nevoii noastre reale de acum. Și, de aceea, El e me-

reu de acum, e mereu actual, pentru că nu ne dă niciodată senzația că relația cu El e una învechită, caducă, fără surprize. El e mereu surprinzător, mereu uluitor de frumos, de bun, de primitor, de înțelegător cu noi, pentru că e cu totul sincer în relația Lui cu noi. Și dacă am fi sinceri și noi în relația cu oamenii, dacă le-am spune ce e cu adevărat în inima noastră, oamenii ne-ar recepta la fel: ca pe mereu frumoși și buni, pentru că ar vedea că trăim mereu nevoia de frumos, de bine, de profund, de iubire.

Suntem chemați cu totul și cu toții la Cina Lui. Deși El Se urgisește [Lc. 14, 21, BYZ], Se umple de urgie sfântă la adresa noastră, când noi nu vrem să venim la El, Dumnezeu insistă pe chemarea noastră: „Ieși îndată întru străzile și aleile cetății [Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως] și pe cei săraci și pe cei ologi și pe cei șchiopi și pe cei orbi adu-i aici!" [Lc. 14, 21, BYZ]. Pentru că El Își dorește toți păcătoșii pământului la Cina Lui. El dorește ca toți cei păcătoși să se facă Sfinții Lui prin pocăință și prin viață sfântă. Pentru că Dumnezeu crede cu totul în îndreptarea noastră! El știe că noi ne putem îndrepta. Dar noi nu ne îndreptăm nu pentru că nu putem, ci pentru că nu vrem! Și nu vrem din motive puerile, prostești, nefericite...

Când nu vrei să te duci la o Nuntă, la o petrecere, la o întâlnire, nu vrei de fapt să te bucuri, să cunoști oameni, să comunici. Când alegi să faci altceva în timpul sărbătorilor, orice altceva, și să nu vii la Biserică, tu desconsideri marea binefacere a slujirii lui Dumnezeu. Pentru că nu vrei să te bucuri de Dumnezeu în acele zile de prăznuire, ci le trăiești egoist, doar pentru tine. Numai că zilele vieții noastre nu sunt pentru noi, ci pentru relația cu Dumnezeu! Numai în cadrul acestei relații cu totul sfinte și împlinitoare, noi trăim cu adevărat, noi ne bucurăm cu adevărat. Dar dacă faci orice altceva, dar nu

vrei să te bucuri cu Dumnezeu, atunci îți trăiești viața egoist, doar pentru tine, și nu în relație cu Dumnezeu și cu semenii tăi. Pentru că viața împlinitoare e cea în care prăznuiești cu adevărat, adică te bucuri în mod sfânt.

Dumnezeu voiește ca să-Și umple Casa Lui cu noi, cu noi toți [Lc. 14, 23, BYZ]! El ne vrea pe toți în Biserica Lui și în Împărăția Sa. Pentru că nici Biserica și nici Împărăția Lui nu sunt exclusiviste, ci inclusiviste. Tot omul care se naște în lume, se naște pentru a fi membru al Bisericii și al Împărăției lui Dumnezeu. Dacă excluzi pe cineva de la viața Bisericii, îl excluzi de la relația veșnică cu Dumnezeu. Și acesta e un păcat colosal împotriva umanității! Pentru că nimeni nu trebuie exclus de la mântuire, adică de la relația veșnică cu Dumnezeu.

Și dacă afli acest lucru extraordinar de benefic pentru tine, și anume că ești chemat la relația veșnică cu Dumnezeu, atunci viața ta eclesială nu mai e o venire oricum la Biserică, tu nu îți vei mai trăi la întâmplare viața ta, ci cu totul responsabil, cu totul evlavios, pentru că aceasta te împlinește pentru veșnicie. Căci tot ceea ce faci împreună cu Dumnezeu și pentru semenii tăi, faci pentru tine și pentru ei în mod veșnic. Pentru că reverberațiile, consecințele faptele noastre sunt veșnice.

Însă când Dumnezeu ne spune: „Căci vă zic vouă, că niciunul [dintre] oamenii aceia care au fost chemați [nu] va gusta [din] cina Mea. Căci mulți sunt cei chemați [Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί], dar puțini [sunt] cei aleși [ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί]" [Lc. 14, 24, BYZ], El ne subliniază că a da curs invitației Sale la relația veșnică cu Sine înseamnă a-L alege pe El pentru veșnicie. Căci, cel chemat, e chemat și se face că nu L-a auzit. Pe când, cel care Îl alege pe El, nu doar că aude glasul Lui, ci Îl urmează pe El indiferent de consecințe. Și Dumnezeu îl alege, adică Îl face moștenitor al Împărăției Sale, pe cel care L-

a ales pe El cu adevărat! Pentru că a-L alege pe El înseamnă a te uita cu totul pe tine pentru El.

– De ce n-au vrut să vină la Biserică și la Dumnezeu?

– Pentru că au pământ, pentru că au animale, pentru că au soții [Lc. 14, 18-20]! Oamenii au casele lor, au nevoile lor, au necazurile lor…Dar când te cheamă Dumnezeu la relația veșnică cu El, a alege altceva, orice altceva în afara Lui, înseamnă a alege foarte prost. Pentru că noi nu vom trăi pentru totdeauna în istorie, ci în veșnicie! Și când te cheamă Dumnezeu la viața cu El, atunci nimic nu e mai important decât aceasta.

Și pentru ca să trăiești cu Dumnezeu în Biserica Lui trebuie să înveți să trăiești cu oamenii care sunt în Biserică. Care sunt foarte diferiți, care îți pot face multe neplăceri, te pot enerva și scandaliza în multe feluri, dar tu trebuie să ții la binele tău real, la binele tău veșnic, adică la mântuirea ta. Pentru că doar aici, în Biserica Lui, noi ne putem mântui și nicăieri altundeva. Cei care s-au smintit de comportamentul confraților lor și care s-au război toată viața cu ei, au pierdut timpul degeaba. Cei care n-au suportat anumiți oameni ai Bisericii din timpul lor, s-au răzvrătit împotriva întregii Biserici și s-au desprins de ea, făcându-și propriile lor secte. Și au făcut acest lucru extrem de grav și și-au pierdut mântuirea lor, pentru că nu au vrut să învețe să conviețuiască pașnic cu ceilalți.

Dar ca să iubești pacea cu toți oamenii trebuie să îi înțelegi și să îi iubești pe oameni în ciuda patimilor și a ideilor lor fixe și a partizanatelor lor de tot felul. A conviețui în Biserică înseamnă a te smeri continuu înaintea lui Dumnezeu și a învăța continuu de la toți oamenii. Și când vrei să te bucuri și să înveți de la toți oamenii pe cele bune ale lor, atunci viața ta eclesială e o mare împlinire, pentru că tu te folosești mereu duhov-

nicește din venirea la Biserică și nu te acrești continuu. Căci atunci când vezi numai păcatele lor, te crezi mai bun decât toți. Dar când începi să vezi mai degrabă lucrurile bune ale lor, când vezi eforturile lor pentru a fi oameni buni, atunci nu te mai împiedici de păcatele lor, pentru că îi iubești pentru ceea ce înțelegi că sunt: oameni și confrații tăi. Fiindcă și tu ai păcate și dureri și neîmpliniri ca și ei. Iar cu toții suntem Biserica lui Dumnezeu și ne pregătim pentru Împărăția Lui. Dar în Împărăția Lui nu intră indiferenții, nesimțiții, egoiștii, nemilostivii, cei răi și cu viață spurcată, ci cei care au încercat toată viața să fie în relație cu Dumnezeu și cu toți semenii lor.

De aceea, iubiții mei, Dumnezeul mântuirii noastre ne cheamă să fim una în Biserica Lui cea sfântă, o singură comunitate sfântă prin dorința noastră de a ne mântui împreună. Iar dacă pe toți, Dumnezeu, prin Botezul milei Sale, ne-a făcut mădulare ale Sale, atunci noi trebuie să învățăm continuu să fim frați buni cu toți oamenii. Pentru că nu numai noi trebuie să ne mântuim, ci toți oamenii trebuie să se mântuie. Amin!

Predică la Duminica anterioară Nașterii Domnului [2021]

Iubiții mei[290],

Evanghelia zilei [Mt. 1, 1-25] e plină de nume, pentru că Domnul, după umanitatea Sa, e plin de istoria lumii. Căci El, întrupându-Se, Și-a asumat întreaga umanitate, adică pe fiecare om în parte, pentru ca să aibă o relație unică cu fiecare în parte. Iar genealogia Sfântului Matteos începe cu Sfântul Patriarh Avraam și se termină cu Sfântul Iosif, Logodnicul Născătoarei de Dumnezeu, pentru că e o genealogie a credinței. Și toți cei care L-au așteptat pe Domnul Iisus Hristos de-a lungul istoriei mântuirii și apoi L-au văzut și L-au primit, Îl primesc și Îl vor primi în inima lor sunt oamenii credinței, adică aceia care Îl cred pe Dumnezeu întru toate. Pentru că atunci când crezi în Dumnezeu îți fundamentezi întreaga ta viață pe cuvintele Lui, pe făgăduințele Sale. Viața ta nu mai e o viață după mintea ta, ci după mintea Lui. Și dacă Dumnezeu e Cel care te conduce, pe fiecare zi înveți ce vrea Dumnezeu de la tine în această relație intimă, unică, foarte personală cu El.

Iar când Dumnezeu m-a luminat spre scrierea acestei predici, gândul Său pentru mine a fost acesta: că fiecare nume amintit aici are un înțeles duhovnicesc pe care trebuie să îl știm. Și că toate aceste nume, pe lângă istoricitatea lor, pentru că toate indică nume de persoane reale, ne vorbesc despre ceva tainic, dumnezeiesc:

---

[290] Începută la 5. 45, în zi de marți, pe 14 decembrie 2021. Cer înnorat, 3 grade, vânt de 5 km/ h.

despre viața noastră cu Dumnezeu. Și vom vedea taina acestor nume astăzi, pentru că taina lor e și taina noastră, a oamenilor credincioși Lui.

Iisus Hristos [Ἰησοῦς Χριστός], Domnul nostru, ne spune Sfântul Matteos, e fiul lui David [Δαυίδ] după umanitatea Lui și al lui Avraam [Ἀβραάμ] [Mt. 1, 1, BYZ]. David înseamnă Cel iubit[291], pe când Avraam înseamnă Tatăl mulțimii[292]. Iar relația lui Dumnezeu cu noi e cea a iubirii, a iubirii desăvârșite față de noi. Pentru că El ne-a arătat dintru început și ne arată continuu iubirea Lui pentru noi, fiindcă vrea să ne iubească în mod veșnic. Fundamentul credinței noastre e iubirea Lui cea veșnică pentru noi. Căci pe măsură ce credem în El tot mai mult, pe atât simțim iubirea Lui revărsându-se în noi, iar iubirea Lui ne face statornici în relația noastră cu Sine.

Și iubirea Lui cea veșnică pentru noi, împărtășită nouă în relația intimă cu Sine, umple Biserica de mulțime mare de oameni. Căci Hristos Dumnezeu, Cel iubit de Tatăl și de Duhul Sfânt, Cel împreună veșnic și deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, e Cel care aduce mulțimea umanității la Sine și la Tatăl și la Duhul Sfânt în Biserica Sa. Căci Biserica e lumea iubirii lui Dumnezeu. E lumea curățită, luminată și sfințită de Dumnezeul nostru treimic, care învață zilnic voia lui Dumnezeu. Pentru că scopul real al lumii e acela de a deveni Biserică. Fiindcă niciunul dintre noi nu ne putem împlini cu adevărat, adică pentru veșnicie, dacă nu ne facem mădularele smerite ale lui Hristos, adică fiii Bisericii Sale, pentru ca să învățăm zilnic mântuirea lui Dumnezeu. Căci, ascultând de El, de Dumnezeul mântuirii noastre, ne facem fii iubiți ai Lui și Părinți duhovnicești ai multora. Dacă învățăm de la El mântuirea,

---

[291] Easton’s Bible Dictionary, 982, apud Bible Works 10.

[292] Easton’s Bible Dictionary, 54, apud BW 10.

adică viața zilnică cu Dumnezeu, îi putem hrăni pe mulți cu cunoașterea noastră cea dumnezeiască. Pentru că mântuirea se învață continuu în Biserica lui Dumnezeu și se trăiește continuu aici.

Tatăl mulțimii, Avraam, l-a născut pe Isaac [Ἰσαάκ] [Mt. 1, 2, BYZ], pe Cel care râde[293]. Și Sfântul Isaac reprezintă bucuria noastră duhovnicească, bucuria noastră izvorâtă din relația noastră abisală cu Dumnezeu. Adevărata credință e plină de nădejde, de pozitivitate, de bucurie sfântă. Pentru că trăim continuu simțirile, schimbările duhovnicești interioare, luminările și vederile Lui cele dumnezeiești, adică pe cele care ne bucură dumnezeiește.

Iacov [Ἰακώβ] [Mt. 1, 2, BYZ] exprimă modul în care el s-a născut: Cel care ține de călcâi[294]. Pentru că l-a ținut de călcâi pe fratele său. Dar care l-a și înlocuit pe acela, pentru că a dorit mântuirea lui Dumnezeu. Iar noi, dacă vrem să îi urmăm Sfântului Iacov, trebuie să ne ținem strâns de învățăturile lui Dumnezeu, de cele primite prin Îngerii și Sfinții Lui. Trebuie să fim statornici în credința și în viața noastră cu Dumnezeu. Statornici și credincioși Lui.

Iudas [Ἰούδας] [Mt. 1, 2, BYZ] e grecizarea lui יְהוּדָה [Iehudah] și înseamnă Cel care mulțumește sau Cel care laudă[295]. Și cel care e statornic în credința și în nădejdea și în iubirea lui pentru Dumnezeu, acela Îi mulțumește pentru toate și Îl laudă pentru toate pe care El le face în viața lumii. A te bucura de Dumnezeu înseamnă a-L slăvi pe El pururea. Înseamnă a recunoaște pururea că El e sursa de viață și de bucurie a întregii creații. Fares [Φαρὲς] [Mt. 1, 3, BYZ] înseamnă Cel care sparge sau Cel

[293] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Isaac.

[294] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jacob.

[295] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Judah_(son_of_Jacob).

care izbucnește[296]. Și numele său exprimă toată lupta noastră interioară cu mentalitatea seculară, cu toată gândirea lumii necredincioase. Pentru că atunci când începi să crezi în Dumnezeu, atunci dai de pământ cu ideile mici ale vieții la întâmplare, cu perspectiva puerilă asupra vieții. Începi să lupți cu toată impostura lumii, pentru că ea nu are nimic de-a face cu viața cu Dumnezeu. Și cel care are izbucniri reale de mânie față de păcatele lumii, acela e plin de râvna lui Dumnezeu, adică de iubirea pentru adevărul Lui.

Zara [Ζάρα] [Mt. 1, 3, BYZ] înseamnă Cel ca un răsărit de soare[297]. Pentru că așa a fost întruparea și nașterea Domnului pentru întreaga creație: o venire la noi a Soarelui dreptății [Mal. 3, 20, LXX]. Iar noi ne facem luminoși, dacă ne umplem de slava Lui și de multele fapte bune ale vieții sfinte. Iar Zara e fiul lui Tamar [Θάμαρ] [Mt. 1, 3, BYZ], Tamar fiind femeie și nu bărbat. Lucru specificat de Sfântul Matteos prin articolul feminin la genitiv de dinaintea numelui ei: ἐκ τῆς Θάμαρ [Mt. 1, 3, BYZ]. Și Tamar înseamnă Cea ca un palmier[298]. Căci din cea ca un palmier de frumoasă și de plină de toate virtuțile dumnezeiești, din Născătoarea de Dumnezeu, S-a născut Soarele dreptății noastre, Hristos, Dumnezeul nostru. Iar noi putem fi palmieri duhovnicești pentru toți, care să îi umplem pe oameni de razele bucuriei celei sfinte, dacă ne sfințim pe noi înșine. Căci bucuria cea sfântă pe care Sfinții o aduc lumii e consecința vieții lor celei sfinte, a vieții lor tainice cu Dumnezeu. Esrom [Ἑσρώμ] [Mt. 1, 3, BYZ] înseamnă Cel care e săgetat de bucurie[299], care e stră-

---

[296] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Perez_(son_of_Judah).

[297] Easton's Bible Dictionary, 3907, apud BW 10.

[298] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Tamar_(name).

[299] *Cf.*

puns de bucurie, iar Aram [Ἀράμ] [Mt. 1, 3, BYZ] înseamnă Cel înalt[300]. Și nu poți fi plin de bucurie sfântă, dacă nu ești înalt cu viața ta, dacă nu ai o viață sfântă. Iar înălțimile duhovnicești la care ne cheamă Dumnezeu sunt înțelegerile Lui cele sfinte și virtuțile Lui cele dumnezeiești. Pentru că nu poți să ai gânduri mari și sfinte, dacă nu ai virtuți dumnezeiești, dacă nu ai o viață mare, plăcută lui Dumnezeu.

Aminadab [Ἀμιναδάβ] [Mt. 1, 4, BYZ] înseamnă Cel al cărui popor este nobil[301], e de neam bun. Și el vestește neamul creștinesc, adică poporul Bisericii. Pentru că poporul lui Dumnezeu e adevăratul popor nobil al lumii. Naasson [Ναασσών] [Mt. 1, 4, BYZ] înseamnă Cel care prevestește[302] sau Cel care este deschizător de drumuri[303]. Și nu poți vorbi mai înainte despre anumite lucruri decât luminat de Dumnezeu. Pentru că adevărata prorocie e cea pe care ne-o dăruie Dumnezeu. Iar profețiile dumnezeiești le înțelegem prin luminarea lui Dumnezeu. Salmon [Σαλμών] [Mt. 1, 4, BYZ] înseamnă Cel umbros[304]. Pentru că Fiul lui Dumnezeu, deși S-a întrupat și a trăit în mijlocul oamenilor, El nu a fost înțeles în adâncul cuvintelor și al faptelor Sale decât de către unii. Pentru că e nevoie de multe vederi și luminări dumnezeiești pentru ca să le înțelegi pe cele dumnezeiești. Iar omul duhovnicesc, deși pare explicit prin faptele sale, el e adânc de taină, pentru că viața lui cu Dumnezeu e plină de minuni sfinte.

---

https://www.biblestudytools.com/dictionaries/hitchcocks-bible-names/esrom.html.

[300] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Aram,_son_of_Shem.

[301] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Amminadab.

[302] Thayer's Greek Lexicon, 3565, apud BW 10.

[303] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nahshon,_Israel.

[304] Easton's Bible Dictionary, 3193, apud BW 10.

Booz [Βοὸζ] [Mt. 1, 5, BYZ] înseamnă Cel ager[305], Cel plin de vioiciune, iar pe mama lui o cheamă Rahav [Ῥαχάβ] [Mt. 1, 5, BYZ], adică Cea largă[306]. Și nu poți să fii plin de viață, dacă nu îți lărgești inima ta tot mai mult pentru Dumnezeu. Pentru că trebuie să ne facem tot mai largi în iubirea noastră pentru Dumnezeu și pentru oameni. După Tamar, Rahav e a doua femeie din genealogia Domnului. Iar dacă Tamar, prin numele ei, vorbește despre Născătoarea de Dumnezeu, și Rahav face la fel. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu e cea mai cuprinzătoare decât cerurile. Și nu te poți lărgi și nu Îl poți cuprinde pe Cel neîncăput, decât dacă Îl iubești în mod desăvârșit pe El.

Obid [Ὠβὴδ] a fost născut de către Rut [Ῥούθ] [Mt. 1, 5, BYZ], care e mama lui și a 3-a femeie din genealogia Domnului. Iar Obid înseamnă Cel care slujește sau care se închină[307] lui Dumnezeu, pe când Rut înseamnă Cea care însoțește[308] sau Cea care este prietenă[309]. Pentru că numai când ești mereu cu Dumnezeu poți să Îi slujești Lui cu adevărat. Slujirea și închinarea înaintea Lui presupun intimitatea cu El. Iar Rut, prin numele ei, vorbește și ea despre Născătoarea de Dumnezeu, despre cea care s-a socotit pe sine roaba Domnului [ἡ δούλη Κυρίου] [Lc. 1, 38, BYZ]. Pentru că L-a însoțit pe El pretutindeni, „iar Mariam păstra toate cuvintele acestea [πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα], cugetând în inima ei [συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς]" [Lc. 2, 19, BYZ]. Pentru că atunci când Îl iubești pe Dumnezeu, cugeți îndelung la cuvintele Lui și la faptele Lui și la tot modul dumnezeiesc în care El ne poartă de grijă.

---

[305] Easton's Bible Dictionary, 614, apud BW 10.

[306] Easton's Bible Dictionary, 3054, apud BW 10.

[307] Easton's Bible Dictionary, 2763, apud BW 10.

[308] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Ruth_(given_name).

[309] Easton's Bible Dictionary, 3165, apud BW 10.

Iar Obid e tatăl lui Iesse [Ἰεσσαί] [Mt. 1, 5, BYZ]. Și Iesse înseamnă Cel care este împărat sau Cel care este darul lui Dumnezeu[310]. Și dacă Iesse e fiul lui Obid, adică al Celui care Îi slujește sau care se I închină lui Dumnezeu, de aceea nu poți să Îi slujești Lui dacă nu împărățești peste tine însuți. Pentru că adevărata slujire a lui Dumnezeu e cea în curăție. Și ca să te curățești de patimi trebuie să te umpli de slava lui Dumnezeu și de ajutorul Lui, căci numai împreună cu El ne putem sfinți viața noastră.

Și David sau Cel iubit l-a născut pe Solomon [Σολομῶν] cu cea a lui Urias [Οὐρίας] [Mt. 1, 6, BYZ], cu nevasta lui Urias în mod ilegitim, în mod păcătos, adică cu Birsabee [Βηρσαβεε] [Ps. 50, 2, LXX]. Sfântul Matteos nu îi pronunță numele celei de a 4-a femei pomenită în genealogia Domnului, ci pe al soțului ei. Pentru ca să sublinieze și aici păcatul Sfântului David. Iar Solomon înseamnă Cel iubitor de pace[311], Birsabee e grecizarea lui Bat-șeba [בַּת־שֶׁבַע], care înseamnă Fiica jurământului[312], iar Urias înseamnă Domnul este lumina mea[313]. Și Birsabee ne vorbește și ea despre Născătoarea de Dumnezeu prin numele ei, pentru că ea este fiica Domnului prin credința în jurământul și în făgăduința Sa. Și ea L-a născut pe Dătătorul păcii, pe Domnul, Sfântul Solomon fiind o prefigurare a Lui. Iar dacă vrem să se împlinească și în noi ce înseamnă Urias și să fim și noi luminați de Dumnezeu, atunci ne vom bucura veșnic întru lumina Lui cea veșnică. Roboam [Ῥοβοάμ][Mt. 1, 7, BYZ] înseamnă Cel care lărgește poporul[314], care îl

---

[310] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jesse.

[311] Easton's Bible Dictionary, 3473, apud BW 10.

[312] *Cf.* https://www.behindthename.com/name/bathsheba.

[313] Easton's Bible Dictionary, 3748, apud BW 10.

[314] *Cf.*

înmulțește. După cum noi trebuie să înmulțim faptele cele bune în viața noastră. Iar fiul lui Roboam e Abia [Ἀβιά] [Mt. 7, 1, BYZ] și Abia înseamnă Cel al cărui Tată este Domnul[315]. Și când avem conștiința fermă că Dumnezeu este Tatăl nostru și că El ne ajută întru toate, atunci înmulțim foarte mult toată fapta cea bună în viața noastră. Asa [Ἀσά] [Mt. 1, 7, BYZ] e fiul lui Abia și Asa înseamnă Vindecătorul[316]. Pentru că Asa Îl prefigura pe Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre.

Iosafat [Ἰωσαφάτ] [Mt. 1, 8] înseamnă Domnul a judecat[317], ca o prefigurare a Lui ca Judecător al tuturor. Ioram [Ἰωράμ] [Mt. 1, 8, BYZ] înseamnă Domnul S-a înălțat[318], pe când Ozias [Ὀζίας] înseamnă Domnul este tăria Mea[319]. Iar Domnul nostru, deși S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta Tatălui, este împreună cu noi pururea și ne întărește pe noi întru toate, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Căci Dumnezeul nostru treimic ne întărește pe noi prin slava Lui cea veșnică.

Ioatam [Ἰωάθαμ] [Mt. 1, 9, BYZ] înseamnă Domnul este desăvârșit[320], Ahaz [Ἄχαζ] [Mt. 1, 9, BYZ] înseamnă Cel apucat[321] de Dumnezeu, cu sensul de a fi izbăvit de către El, pe când Ezechias [Ἑζεκίας][Mt. 1, 9, BYZ] înseamnă Cel pe care Domnul l-a întărit[322]. Și după cum observăm s-au înmulțit tot mai mult numele teoforice, cele care vorbesc despre relația lui Dumnezeu cu oamenii.

---

https://www.behindthename.com/name/rehoboam.

[315] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Abijah.

[316] *Cf.* https://www.thebump.com/b/asa-baby-name.

[317] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jehoshaphat.

[318] Easton's Bible Dictionary, 2013, apud BW 10.

[319] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Uzziah.

[320] Easton's Bible Dictionary, 2118, apud BW 10.

[321] DANK Lexicon, 1102, apud BW 10 și https://en.wikipedia.org/wiki/Ahaz.

[322] Easton's Bible Dictionary, 1771, apud BW 10.

Μανασσῆς [Manassis] [Mt. 1, 10, BYZ] înseamnă Cel care a fost făcut să uite[323], cu referire la pedeapsa primită de la Dumnezeu pentru păcatele sale. Amon [Ἀμών] [Mt. 1, 10, BYZ] înseamnă Cel credincios sau Cel adevărat[324], Iosias [Ἰωσίας] [Mt. 1, 10, BYZ] înseamnă Cel vindecat de Domnul sau Cel pe care El îl va sprijini[325], pe când Iehonias [Ἰεχονίας] [Mt. 1, 11, BYZ] înseamnă Cel pe care Domnul l-a întărit[326]. Și cu Iehonias am ajuns la robia Babilonului [Mt. 1, 11, BYZ].

Salatiil [Σαλαθιήλ][Mt. 1, 12, BYZ] înseamnă Cel pe care l-am cerut de la Dumnezeu[327], Zorobabel [Ζοροβαβέλ] [Mt. 1, 12, BYZ] înseamnă Cel care a fost semănat în Babilon[328], cu sensul că s-a născut în Babilon, Abiud [Ἀβιούδ] [Mt. 1, 13, BYZ] înseamnă Tatăl [cel ceresc] este slava[329] mea, pentru că El ne umple pe noi cu slava Lui cea veșnică. Eliachim [Ἐλιακείμ] [Mt. 1, 13, BYZ] înseamnă Cel pe care Dumnezeu îl va ridica[330]. Căci El ne ridică din păcatele noastre, dar ne va învia și pe noi, pe toți, la învierea cea de obște. Azor [Ἀζώρ] [Mt. 1, 13, BYZ] înseamnă Cel care ne este de ajutor[331], Sadoc [Σαδώκ] [Mt. 1, 14, BYZ] înseamnă Cel drept[332], Ahim [Ἀχείμ] [Mt. 1, 14, BYZ] înseamnă Cel care va face sau Cel care va

---

[323] Easton's Bible Dictionary, 2400, apud BW 10.

[324] *Cf.* https://biblehub.com/topical/a/amon.htm.

[325] Easton's Bible Dictionary, 2116, apud BW 10.

[326] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jeconiah.

[327] Easton's Bible Dictionary, 3186, apud BW 10.

[328] *Cf.* https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Zerubbabel.

[329] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Abihud.

[330] Easton's Bible Dictionary, 1158, apud BW 10.

[331] *Cf.* https://biblehub.com/topical/a/azor.htm.

[332] Easton's Bible Dictionary, 3864, apud BW 10.

ridica[333], Eliud [Ἐλιοὺδ] [Mt. 1, 14, BYZ] înseamnă Domnul este mare[334], Eleazar [Ἐλεάζαρ] [Mt. 1, 15, BYZ] înseamnă Cel pe care Dumnezeu l-a ajutat[335], pe când Mattan [Ματθάν] [Mt. 1, 15, BYZ] înseamnă Cel dăruit[336] de Dumnezeu.

Și așa am ajuns, iubiții mei, la Sfântul Iosif [Ἰωσὴφ] [Mt. 1, 16, BYZ], la cel pe care oamenii îl considerau „bărbatul Mariei [τὸν ἄνδρα Μαρίας]" [Mt. 1, 16, BYZ], pe când el, în fapt, era apărătorul fecioriei sale! Și Iosif înseamnă Cel care a fost luat sau Cel care a fost adăugat[337]. Căci el a fost ales de Domnul să fie Logodnicul cel curat și sfânt al Născătoarei de Dumnezeu. Pentru ca, în aparență, el să fie crezut soțul ei, iar Născătoarea de Dumnezeu să Îl nască în pace pe Fiul lui Dumnezeu, Cel întrupat pentru noi și mântuirea noastră.

Iar Emmanuil [Ἐμμανουήλ] [Mt. 1, 23, BYZ] înseamnă „cu noi [este] Dumnezeu [μεθ᾽ ἡμῶν ὁ Θεός]" [Ibidem], pentru că Iisus Hristos sau Mântuitorul[338] nostru Cel uns[339] cu slava lui Dumnezeu este cu noi pururea. Și noi vom retrăi la acest sfârșit de an Nașterea Lui cea preasfântă, pentru ca să avem multă grijă față de pruncia și de copilăria noastră duhovnicească. Pentru că atunci când un om vine la Dumnezeu și crede întru El, acesta își începe viața lui cu Dumnezeu. Și primii lui ani de credință sunt pruncia, sunt copilăria, sunt adolescența lui cu Dumnezeu. Și noi, cei care suntem maturi

---

333 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Achim_(name).
334 *Cf.* https://charlies-names.com/en/eliud/.
335 Easton's Bible Dictionary, 1148, apud BW 10.
336 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Matan_(given_name).
337 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph.
338 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jesus_(name).
339 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Messiah.

sau bătrâni în credința noastră, adică întăriți duhovnicește și plini de teologia Bisericii, trebuie să avem mare atenție la neputințele celor mici în credință. Pentru că fiecare înțelege viața cu Dumnezeu pe măsura vârstei lui duhovnicești. Și, de aceea, nu le putem cere începătorilor să fie avansați în credință și în făptuire, ci trebuie să ținem cont de cine este și ce face zilnic omul din fața noastră.

Iar cele mai multe certuri și necazuri în Biserică vin de aici: de la neînțelegerea a ceea ce se slujește și se propovăduiește în Biserică. Pentru că Slujbele, cât și predicile, sunt cu idei și cu experiențe de niveluri diferite și, dacă suntem cinstiți cu noi înșine, nu ne putem cere niciodată să știm și să înțelegem tot ceea ce se petrece în Biserică. Întotdeauna vor fi lucruri care ne vor depăși, pe care nu le vom înțelege! Dar, dacă nu le vom înțelege, nu le vom înțelege tocmai pentru că suntem încă prea mici pentru ele. Și, de aceea, dacă suntem onești cu noi înșine, nu ne vom apuca de cele care ne depășesc, ci le vom face doar pe acelea care sunt pe măsura noastră. Fiindcă numai așa sporim în credință și în făptuirea cea bună: când ne ocupăm de cele pe care le înțelegem, de cele care sunt pe măsura noastră.

Și mai avem doar săptămâna aceasta pentru a ne înprunci viața noastră! Pentru a ne coborî tot mai mult spre pruncia duhovnicească pe care o cere Domnul de la noi. Pentru că praznicul Nașterii Domnului, în acest an binecuvântat, este chiar sâmbăta viitoare, când Domnul vrea să ne odihnim cu totul...privind spre El. Vrea să privim spre El, spre peștera nașterii Sale, spre staulul în care S-a născut, pentru ca să vedem smerenia Lui cea copleșitoare, deșertarea Lui cea incomprehensibilă pentru noi, sărăcia și simplitatea în care S-a născut și care nu au minimalizat deloc venirea Lui la noi. Ci, dimpotrivă, văzându-L așa curat și preasmerit, atât

de delicat și de bun, dar în atâta sărăcie și tratat cu indiferență, noi înșine ne simțim cu totul mici pe lângă marea Sa lecție de iubire față de noi. Pentru că ne îndeamnă și pe noi să înțelegem că nimic nu e de preț în afară de viața cu Dumnezeu.

Toată simplitatea desăvârșită, care a fost descrisă de Sfântul Matteos în primul capitol al Evangheliei sale, e o chemare la simplificarea vieții noastre. Pentru că putem trăi și cu mai puțin, și cu foarte puține lucruri, dacă acelea sunt esențiale pentru noi. Căci în primul rând trebuie să fim cu Dumnezeu și să Îi slujim Lui. Și, iată, când El ne-a chemat să postim, noi am mâncat foarte puține lucruri în comparație cu de obicei! Ne-am rugat, am postit, am citit, am dat milostenie, am slujit în pace, și prin toate ne-am simplificat viața. Iar când o să avem dezlegare la toate, să nu uităm binefacerile postului și ale simplității creștine! Pentru că mâncarea și băutura și odihna sunt pentru a ne întări trupul nostru și a ne odihni mintea noastră, dar noi avem și suflet! Iar sufletul nostru nu mănâncă ciorbă de os, nici șorici, nici piftie, nu bea țuică și nici nu mănâncă prăjituri, ci el mănâncă rugăciune, citire sfântă, slujire cuvioasă, vorbire duhovnicească. Și hrana noastră sufletească e mai importantă decât cea trupească. Căci de aceea și venim mai întâi la Biserică, de dimineață, apoi mâncăm și bem după ce ne împărtășim cu Domnul: pentru că primează în viața noastră grija pentru sufletul nostru și nu cea pentru trupul nostru.

Să ne mai spălăm încă sufletul nostru, viața noastră! Să devenim tot mai copii, tot mai buni, tot mai iertători! Pentru că astfel, Domnul ne va zâmbi duhovnicește, va râde cu bucurie sfântă în inima noastră și ne va face și pe noi părtași bucuriei Sale celei preasfinte.

La mulți ani, multă sănătate, pace, bucurie și împlinire! Amin!

Predică la Nașterea Domnului [2021]

Iubiții mei[340],

Hristos S-a născut!

S-a născut din Fecioară, așa cum profețise Sfântul Isaias: „Iată [ἰδοὺ], Fecioara în pântece va lua [ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει] și va naște Fiu [καὶ τέξεται Υἱόν]!" [Is. 7, 14, LXX], iar Fecioara aceea, cea mai curată și cea mai sfântă de pe pământ, care nu a făcut niciun păcat în întreaga ei viață, se numea Maria [Μαρία][Mt. 2, 11, BYZ]. Iar Iisus Hristos, Care s-a născut din Fecioara Maria după umanitatea Sa, este Fiul Tatălui, tocmai de aceea Fecioara preacurată este Născătoarea de Dumnezeu. Și ea este Maica lui Dumnezeu, pentru că nu a născut un om, ci pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Iar dacă L-a născut pe Fiul cel veșnic al Tatălui, nașterea ei este mai presus de fire, pentru că Acela S-a întrupat în mod dumnezeiesc în uterul ei, mai presus de orice înțelegere a noastră, nestricând fecioria ei.

Și când Fecioara L-a născut pe Fiul ei după umanitatea Sa, pe Cel care este Dumnezeu și om, când L-„a născut pe Fiul ei Cel Întâi-născut [τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν Πρωτότοκον]" fără a avea lehuzie, ea „L-a înfășat pe El [ἐσπαργάνωσεν Αὐτόν] și L-a culcat pe El în iesle [καὶ ἀνέκλινεν Αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ], pentru că nu era lor loc în[tru] găzduire [διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι]" [Lc. 2, 7, BYZ]. Și ieslea aceasta era într-o peșteră, pentru că „[în] peșteră Te-ai sălășluit [σπηλαίῳ

[340] Începută la 18. 42, în zi de sâmbătă, pe 18 decembrie 2021. Cer înnorat, două grade, vânt de 5 km/ h.

παρῴκησας], Hristoase Dumnezeu[le] [Χριστὲ ὁ Θεός], [iar] ieslea [pe Tine] Te-a primit [φάτνη ὑπεδέξατο]”[341].

Și peștera aceasta era în Bitleem [Βηθλέεμ], în cetatea unde s-a născut Sfântul Împărat și Profet David [Lc. 2, 4, BYZ], acum având o lungime de 12 metri și o lățime de 3 metri[342]. Și „peștera aceea slujea ca grajd de dobitoace, unde Preacurata și Preabinecuvântata Fecioară, în miezul nopții, rugându-se lui Dumnezeu cu fierbințeală și cu totul fiind cu mintea la Dumnezeu, arzând de dorirea și de dragostea Lui, [L-]a născut fără durere pe Domnul nostru Iisus Hristos, în douăzeci și cinci ale lunii decembrie. Pentru că astfel se și cuvenea să nască, fără durere, aceea care a zămislit fără [de] păcat”[343]. Căci „singură a născut și singură [L-]a înfășat, singură Maică, fără osteneală și fără moașă învățată [...] Apoi singură L-a înfășat și L-a culcat în iesle”[344].

În Bitleemul Iudeii [Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας] S-a născut Domnul [Mt. 2, 5; Lc. 2, 4, BYZ]! Pentru că acolo profețise Sfântul Miheas că Se va naște: „Și tu, Bitleem[e] [Βηθλεεμ], casa lui Efrata [οἶκος τοῦ Εφραθα], împuținat ești a fi în[tre] miile lui Iudas [ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ιουδα]. [Dar] din tine Mie Îmi va ieși a fi întru stăpânitor în Israil [ἐκ σοῦ Μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ισραηλ] și ieșirile Lui [sunt] dintru început, din zilele veacului [καὶ αἱ ἔξοδοι Αὐτοῦ ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος]” [Mih. 5, 1, LXX].

Iar cuvântul Bitleem [Βηθλεὲμ] din limba greacă, care e grafia Bisericii pentru orașul unde s-a născut Domnul, în limba ebraică este Bet Lehem [בֵּית לֶחֶם] și

---

[341] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec25.html.

[342] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-bisericii/locuri-de-pelerinaj/pestera-nasterii-domnului.

[343] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-25-nasterea_domnului.html.

[344] Ibidem.

înseamnă Casa Pâinii[345]. Pentru că „Pâinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer [Ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ] și [Ea este] dând lumii viață [καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ]" [In. 6, 33, BYZ].

Și Hristos Dumnezeu, Viața noastră cea adevărată, S-a întrupat, făcându-Se „pentru noi cu adevărat om ca noi...spre învierea duhovnicească [cea] pentru noi"[346]. Pentru ca noi să avem parte, prin Dumnezeiescul Botez, de învierea noastră cea duhovnicească, care e totodată și înfierea noastră cea duhovnicească. Iar El S-a întrupat și S-a coborât la noi, nedespărțindu-Se de Tatăl și de Duhul Sfânt, pentru ca „să împlinească iconomia cea pentru noi în mod teandric, adică lucrând deodată dumnezeiește și omenește"[347] toate cele ale mântuirii noastre. Și pentru că El S-a întrupat pentru mântuirea noastră, noi ne împărtășim în Biserică de „lucrarea [cea] îndumnezeitoare a harului"[348] Său, prin care ne putem îndumnezei la nesfârșit în relația cu Sine și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, cu Dumnezeul nostru treimic. Căci noi suntem chemați de El ca „să ne facem încăpători ai lui Dumnezeu întreg și cu totul întregi dumnezei după har"[349], în așa fel încât „să nu mai purtăm în noi înșine nicio trăsătură a veacului acestuia"[350] de acum.

Pentru că Cel ce S-a întrupat pentru noi ne cheamă pe toți la o asemănare continuă cu Sine, adică la o viață

---

[345] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Bethlehem.

[346] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, trad. din lb. gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB 80, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 295.

[347] Idem, p. 61.

[348] Idem, p. 90.

[349] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Scrieri și Epistole hristologice și duhovnicești,* trad. din lb. gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB 81, Ed. IBMBOR, București, 1990, p. 15.

[350] Idem, p. 16.

dumnezeiască. La o viață plină de curăție și de sfințenie în relația cu Sine. De aceea, Hristos Dumnezeu ni Se dăruie continuu ca Mâncare și Băutură dumnezeiești, pentru ca să ne unească continuu cu Sine. Ca noi să trăim și să gândim și să iubim și să înfăptuim toate în relația cea sfântă și îndumnezeitoare cu El și nu după moda veacului de acum.

Dar ca să faci ceea ce vrea Dumnezeu trebuie să te lași învățat de către El. Și Domnul nu ne învață despre Sine numai prin cuvinte și prin gesturi liturgice, ci și prin sălășluirea Lui cea euharistică în noi și prin luminări și vederi dumnezeiești, care abisalizează continuu intimitatea noastră cu El. Și El nu este numai Cel din fața noastră și de pretutindeni, ci și Cel care e în noi prin împărtășirea cu El și prin slava Lui și prin simțirea și vederea Lui mistică. Pentru că intimitatea noastră cu Dumnezeu e totală și duhovnicească, nedespărțindu-ne nimeni și nimic de El, căci ne îndumnezeim zilnic în relația cu El.

Moda veacului trece! Oamenii își schimbă continuu obiceiurile și pasiunile. Cei care vor să fie plăcuți oamenilor își aleg să trăiască o viață perisabilă. Pentru că reala viață a oamenilor e cea neperisabilă, e viața cea duhovnicească, cea care ne înveșnicește în relația noastră cu Dumnezeu. Și când ești copil sau tânăr și nu ești îndrumat spre viața cea adevărată, îți alegi modele umane care fac senzație, care sunt la modă. Ai vrea să fii ca actorul, ca muzicianul, ca afaceristul, ca omul de televiziune aflat în prim-plan, pentru că ai impresia că ei sunt „adevărații” oameni ai lumii tale. Însă adevărații oameni sunt Sfinții lui Dumnezeu! Și dacă ești îndrumat de mic spre ei, spre cunoașterea și împrietenirea cu Sfinții Lui, atunci calci pe urmele lor, care te vor înveșnici și pe tine în relația ta cu Dumnezeu. Căci numai Sfinții Lui te pot învăța adevărata viață, cea care niciodată nu se înve-

chește, dar care te împlinește în mod desăvârșit. Adică te pot învăța sfințenia lui Dumnezeu, cea care poate deveni conținutul vieții fiecăruia dintre noi.

Însă Sfinții sunt mereu actuali! Sfinții Lui, cei din ziua de azi, au computer și telefon, scriu online și comunică pe canale media, au card bancar și folosesc metroul, merg cu trenul, urcă în avion, fac studii universitare și postuniversitare, se implică activ în diverse vocații și meserii, dar în același timp sunt nevoitori autentici, sunt oameni ai credinței, sunt slujitorii lui Dumnezeu și propovăduitorii voii Lui peste tot. Sfinții Lui sunt mereu actuali, pentru că voia lui Dumnezeu se actualizează și se personalizează în fiecare om credincios. Nu trebuie să pari din secolul al 20-lea pentru ca să fii ortodox, ci trebuie să îți asumi întreaga credință a Bisericii în secolul al 21-lea și să trăiești ortodox. Căci cadrul social e altul, dar nu și ontologia umană. Iar noi putem trăi și la țară și la oraș și în Mănăstire și în locuri retrase, singuratice, pentru că nu cadrul social e cel determinant pentru viața și mântuirea noastră, ci ceea ce schimbăm continuu în ființa noastră. Mântuirea noastră se lucrează înăuntrul nostru și este o schimbare continuă, duhovnicească, a întregii noastre persoane.

De aceea, cei care se mântuie sunt mereu mai buni, mai curați, mai simpli, mai dăruitori, tot mai transfigurați, tot mai dumnezeiești. Pe ei îi poți recunoaște și de mireasma vieții lor te poți îndrăgosti pentru totdeauna, pentru că ei sunt autentici în tot ceea ce fac și zic. Pentru că nu îi interesează în mod neapărat să îi placi, ci ei doresc să fie tot mai proprii relației cu Dumnezeu, adică tot mai umani și în același timp tot mai duhovnicești.

Moda e nespus de trecătoare! O uităm repede și o ironizăm constant, pentru că ne delimităm de ea. Ce s-a purtat în anii 1980 în materie de haine, ce considerau

oamenii că e bun și folositor pentru ei în anii 2000, acum e mai puțin important. Noi avem problemele noastre, gusturile noastre, obiceiurile noastre. Istoria e trecutul lăsat în urmă și ne concentrăm pe ce e acum, pe ce facem noi în clipa de față. Dar clipa de față ne scapă printre degete, dacă noi avem doar mofturi și vise derizorii, pentru că viața noastră e pentru a ne îndumnezei și pentru nimic altceva. Iar dacă nu facem pași concreți în îndumnezeirea noastră, nu ne putem simți decât goi și neîmpliniți, pentru că împlinirea reală e viața noastră cotidiană cu Dumnezeu.

Pentru că toți suntem chemați, iubiții mei, la a fi Sfinții Lui! Și suntem chemați să fim Sfinții Lui acolo unde trăim noi, în satul sau orașul nostru, în casa noastră și la locul nostru de muncă. Pentru că ceea ce trebuie să facem ca să fim Sfinții Lui e să împlinim voia Sa în mod continuu. Și ca să știm voia Lui trebuie să o citim în cărțile Bisericii și să o trăim aici în mod liturgic, apoi social, apoi în familia noastră și în intimitatea noastră. Spre exemplu, în aceste zile premergătoare ale praznicului Nașterii Domnului, Dumnezeu ne-a cerut să postim, să ne rugăm, să fim milostivi, să ne spovedim și să ne împărtășim cu El, să citim cărțile Lui, să fim oameni ai păcii și ai dialogului. Iar dacă am fi postit în fiecare zi și ne-am fi rugat și am fi căutat să citim din cărțile Bisericii și să dialogăm frumos cu oamenii, am fi văzut imediat o schimbare, o sporire, o înnoire a vieții noastre. Căci fiecare zi trăită creștinește aduce o schimbare reală în viața noastră. Noi înșine ne dăm seama de ea, dar și cei din jurul nostru. Pentru că schimbarea vieții noastre e lucrarea lui Dumnezeu. Pe măsură ce împlinim voia Lui, așa cum o înțelegem noi, la vârsta pe care o avem, apar și schimbările minunate, bune, în viața noastră. Căci dacă ne abținem de la păcate, dacă suntem atenți la ce spunem și la ce facem, și dacă lucrăm binele

în mod constant, viața noastră se înnoiește continuu. Și viața noastră interioară devine un izvor de noutate, de bucurie, de pace, de împăcare, de împlinire interioară, de înțelepciune binecuvântată, pentru că noi încercăm continuu să fim slujitorii lui Dumnezeu.

Și retrăim anual întreaga viață a Domnului și a Sfinților Lui pentru ca să înțelegem ce schimbări sfinte se petrec cu noi în fiecare an. Pentru că noi suntem mereu alții în relația cu Dumnezeu și ne bucurăm să prăznuim, să ne bucurăm dumnezeiește împreună cu El. Și acum retrăim nașterea Lui, pentru ca să fim tot mai recunoscători pentru nașterea noastră și a tuturor oamenilor. Retrăim nașterea Lui pentru ca să vedem cât de important e să fii delicat și atent și curat și onest în relațiile cu oamenii. Căci dacă dorim ca Dumnezeu să ne dea, să ne facă bine, să ne ajute, atunci și noi trebuie să facem același lucru cu toți oamenii. Pentru că nu poți să-I ceri lui Dumnezeu să îți dea numai ție, iar altora să nu le dea nimic. Ci, când simți iubirea lui Dumnezeu în viața ta, atunci înțelegi că El îi iubește pe toți oamenii și îi dorește pe toți slujitorii Lui. Și dacă asta e voia lui Dumnezeu, atunci trebuie să ne asumăm întreaga umanitate în rugăciunea și în dorința noastră de bine, pentru că toți avem nevoie de mila Lui.

Cel preaputernic S-a făcut azi preafirav pentru noi, pentru ca să Îl vedem Prunc și să ne cutremurăm cu toată ființa noastră înaintea Lui! Dumnezeu S-a coborât la noi, pentru ca noi, umplându-ne de iubirea Lui față de noi, să ne îndumnezeim continuu și să ne suim acolo unde este El! Fiul Tatălui S-a coborât la noi, ca să ne urce pe noi la relația veșnică cu Dumnezeul nostru treimic! Și dacă ni se pare că suntem cineva pe fața acestui pământ, deși nu suntem nimic, trebuie să ne plecăm cu totul înaintea Lui până la pământ, ca să învățăm de la El smerenia cea atotcuprinzătoare. Căci până nu îi cu-

prindem pe toți în inima noastră și nu ne simțim mai mici decât toți, nu putem să ne înălțăm duhovnicește. Fiindcă harul lui Dumnezeu ne ridică încontinuu la viața cu El, dacă noi ne simțim cu totul păcătoși și nevrednici de El. Căci nu există ridicare decât prin smerenie! Fiindcă smerenia Lui, a Celui care a coborât la noi, e cea care ne înalță pe noi duhovnicește.

Să fiți bucuroși, iertători, milostivi și frumoși în relațiile dumneavoastră cu cei din familie, din Biserică, din societate! Să trăiți praznicele lui Dumnezeu cu bucurie și cu pace, mulțumindu-I Lui pentru tot ajutorul dat întregii lumi și pentru toată bucuria cu care ne umple continuu! Căci praznicele lui Dumnezeu sunt bucurie și veselie dumnezeiască, sunt pace, curăție și sfințenie. Iar dacă le trăim așa, ele sunt o luminare pentru mulți și o mare împlinire pentru noi înșine. Amin!

Predică la Duminica posterioară Nașterii Domnului [2021]

Iubiții mei[351],

dictatorii, în orice secol, sunt niște încurcă-lume, pentru că sunt niște calamități umane pentru popoarele pe care le conduc. În loc să le ducă spre bine, ei le duc dinspre rău în mai rău. Pentru că ei vor să își impună mereu voia lor în mod discreționar și, adesea, necredința și resentimentele lor fac multe ravagii în viețile oamenilor. De aceea, în această duminică de praznic avem de-a face cu dictatorul Irodis [Ἡρῴδης], cu primul persecutor al Domnului, din cauza căruia El a fost dus în Egipt. Pentru că Îngerul Domnului [Ἄγγελος Κυρίου], Sfântul Arhanghel Gavriil, i-a poruncit Sfântului Iosif să ia Pruncul și pe Maica lui și să fugă în Egiptos [Mt. 2, 13, BYZ].

Iar când fugi într-o altă țară, pleci acolo ilegal, fără să te știe autoritățile țării tale. Pentru că, dacă L-ar fi prins, Irodis L-ar fi omorât pe Domnul. Așa cum a făcut cu cei 14.000 de Sfinți Prunci martirizați de către el, pe care i-a martirizat tocmai pentru ca să Îl omoare pe Domnul[352].

Și cum au fost martirizați aceștia? În cele mai crunte feluri! „Pe unii îi tăiau cu sabia [soldații], pe alții îi ucideau de piatră și de zid, pe alții îi trânteau la pă-

---

[351] Începută la 18. 22, în zi de marți, pe 21 decembrie 2021, după ce am tradus Iezechiil 41. Cer înnorat, un grad, vânt de 10 km/ h.

[352] A se vedea: https://doxologia.ro/viata-sfant/sfintii-14000-de-prunci-ucisi-din-porunca-lui-irod.

mânt și îi călcau în picioare, pe alții îi sugrumau cu mâinile, iar pe alții îi rupeau și-i despicau; pe unii îi însulițau și pe alții îi tăiau în două. [Iar] mamele [Sfinților Prunci] plângeau cu amar [și] până la cer strigau, smulgându-și părul, rupându-și hainele și trupurile”[353] lor de durere. Pentru că ei erau victime colaterale. Ei nu făcuseră nimic rău nimănui! Dar Irodis, pentru ca să Îl omoare pe Domnul, a omorât toți pruncii din țară în nebunia lui. Și cu toate că a omorât atât de mulți prunci nevinovați, nu L-a omorât pe Pruncul cel veșnic, pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, Care a trebuit să meargă în Egipt pentru ca să scape de furia împăratului.

Căci uneori e bine să taci și să te retragi și să îți vezi de viața ta în pace, atunci când toți îți stau împotrivă. Uneori trebuie să iei calea exilului sau să te retragi din prim-planul societății, să te auto-marginalizezi, dacă oamenii nu te înțeleg, nu te vor, nu te acceptă. Pentru că probleme cu acceptarea nu au cei care fac compromisuri, care nu au coloană vertebrală, care trăiesc în haită, ci cel care este vertical, care Îi slujește lui Dumnezeu. Și marii Sfinți Părinți și Teologi ai Bisericii au cunoscut din plin marginalizarea, persecuția, animozitatea la adresa lor, pentru că deranja marea lor verticalitate.

Și e bine să studiem viețile lor și din acest aspect al suferințelor pe care le-au îndurat pentru teologia și viața lor sfântă, pentru propovăduirea lor dumnezeiască. Pentru că suferințele lor cele sfinte ne vor ajuta să înțelegem cât de aproape sau de departe suntem de ei în materie de verticalitate umană.

– Căci de ce au suferit până la urmă? De ce nu au putut să renunțe la credința lor pentru o vreme, la principiile lor, pentru ca să nu mai suporte atâtea închisori și chinuri atroce?

---

[353] Ibidem.

– Pentru că ei erau una cu crezurile lor! Dacă ar fi renunțat, ei s-ar fi sinucis duhovnicește. Pentru că ar fi ajuns ca și ceilalți, care nu au nădejde în Dumnezeu. Dar pentru că nu au putut să își nege credința, viața, mântuirea lor, ei au devenit un munte de durere și de suferință. Numai că durerile și suferințele lor i-au sfințit, i-au îndumnezeit pe fiecare zi! Ele nu i-au omorât, ci i-au făcut tot mai vii, tot mai curați, tot mai frumoși și încăpători. Pentru că nu numai că i-au iertat și s-au rugat pentru persecutorii lor, dar au ajuns să îi cutremure și să îi umple de pocăință pe mulți dintre aceștia.

Căci viața pământească a Domnului, de la un capăt la alta, e cea mai cutremurătoare lecție de iubire. Pentru că Însuși Dumnezeu, întrupându-Se, suportă toate pentru ca să ne învețe pe noi să trăim dumnezeiește. În fiecare clipă a vieții Sale pământești, El ne arată că trebuie să suportăm toate cu credința în Dumnezeu, pentru că El ne va întări și ne va călăuzi în toate zilele vieții noastre. Iar viețile Sfinților Lui sunt o urmare zilnică a Lui, în care ei experimentează cât de bună și de împlinitoare e viața cu Dumnezeu.

Oamenii aroganți, cărora le plac laudele, cărora le place viața fulminantă, luxoasă, și-ar fi dorit ca întruparea Domnului să se facă cu putere, în forță. Un Hristos „puternic”, în mintea lor, e un Hristos născut în palat și Care vine pe pământ cu multă putere cerească și e Cel mai bogat dintre toți. Căci pentru ei opulența înseamnă putere. Însă Hristos a venit pe pământ în cel mai smerit mod cu putință, pentru că El este Cel mai puternic și Cel mai bogat dintre toți. Și Cel mai puternic și Cel mai bogat dintre toți, Făcătorul întregii creații, Își permite să vină ca Cel mai sărac și ca Cel mai umil dintre toți, pentru că nu pierde nimic în smerirea Sa față de noi. Ba, dimpotrivă, El câștigă toată iubirea inimii noastre, atunci când înțelegem că a făcut toată această cutremu-

rătoare coborâre la noi pentru a ne mântui pe noi. Iar iubirea imensă, reală, copleșitoare, unică, desăvârșită e tocmai aceasta, e iubirea lui Dumnezeu față de noi, pentru că El a venit pentru noi și nu pentru Sine.

Excesul de forță este un minus imens de iubire. Tiranii vor să fie iubiți cu forța. Numai că iubirea e dăruire de sine la care se răspunde cu dăruire de sine. Mai întâi trebuie să iubești ca să fii iubit și nu trebuie să aștepți să fii iubit pentru ca să fii iubit. Dacă te dărui, dacă ieși spre ceilalți cu totul, iubirea ta va fi resimțită în cele din urmă ca o mare binecuvântare și ca o mare bucurie și vei fi iubit așa cum iubești. Vor fi mulți cei care te vor amărî, care te vor desconsidera, care te vor minimaliza pentru că ești un om bun și iubitor. Dar când vei fi înțeles de oamenii buni și iubitori, de oamenii lui Dumnezeu, pentru ei vei fi un Părinte și un Frate cu adevărat, pentru că ei îi iubesc pe cei care calcă pe urmele Domnului.

Iubirea nu se devalorizează niciodată și nici nu e o poveste de adormit copiii, ci ea este cea care îi inspiră mereu pe oameni spre a face lucruri uluitoare în viața lor. Iubirea e taina adâncă a oamenilor. Iubirea lor pentru Dumnezeu și pentru oameni și pentru creația bună, folositoare, e taina adâncă a oamenilor valorici. Iar pe mine m-a convertit la dreapta credință tocmai iubirea pentru libertate și pentru verticalitate a oamenilor. Atunci, la Revoluția Română din decembrie 1989, când s-a strigat pe străzi „vom muri și vom fi liberi”, am înțeles că nevoia de libertate e mai tare decât moartea. Căci atunci când ți-e frică de moarte ești un animal prins în cușcă. Dar când sfidezi moartea, când nu ți-e frică de ea, tocmai pentru că iubești libertatea cea dumnezeiască, atunci ești un om liber în toată ființa ta și nimeni nu te poate încătușa.

Cei care au ieșit pe străzi în 1989 și și-au dorit libertatea reală, totală, libertatea de a trăi ca oameni credincioși, nu au fost niște idealiști, ci niște oameni foarte pragmatici. Pentru că nu mai suportau minciuna, teroarea, sărăcia, impostura, necredința din jurul lor. Au ieșit pe străzi într-un mod pragmatic, realist și și-au câștigat libertatea lor! Libertate de care am beneficiat și beneficiem până azi cu toții, ca un dar al lor față de noi, deși mulți nu știu ce să facă cu această sfântă libertate pe care o trăim.

Atunci a fost o revoluție reală, pentru că am dat jos o dictatură reală! Că, mai apoi, comuniștii vremii, cu mască democrată, au rămas la conducere mai mult sau mai puțin, e altceva. Dar libertatea și demnitatea și credința noastră ni le-am redobândit atunci, pe străzi, în decembrie 1989, datorită Sfinților Mucenici ai libertății noastre. Schimbarea radicală de mentalitate din România e consecința acestei sfinte revoluții, sfinte revolte populare împotriva imposturii unui dictator agramat și a întregului sistem comunist. Iar oamenii care își asumă lupta interioară cu impostura de orice fel continuă lupta tuturor celor care, în decursul veacurilor, nu au suportat minciuna în viața lor.

Dacă îți faci studiile în mod cinstit, dacă trăiești onest și din munca ta, dacă în familia ta trăiești creștinește și vrei să lași în urma ta o operă benefică societății, atunci lupți împotriva imposturii. Pentru că nu vrei să trăiești oricum, ci după voia lui Dumnezeu. Căci la Revoluția Română din decembrie 1989 s-a murit pentru credința și țara noastră, s-au spus rugăciuni pe străzi și s-au aprins lumânări pentru cei martirizați, s-a pus un început bun pentru fiecare dintre noi. Pentru că putem trăi liber și putem studia și putem să trăim creștinește în țara noastră, în România apostolică, în România unde Biserica s-a născut odată cu poporul român.

Domnul a fugit în Egipt [Mt. 2, 13-14] și S-a întors în Israil [Mt. 20, 20-21]! Uneori trebuie să pierzi mult timp pentru ca să îți salvezi viața. Cei care au pătimit îndelung în închisorile comuniste și și-au sfințit viața lor acolo, și-au răscumpărat timpul lor, pe când comuniștii credeau că îi „reeducă”, că îi „modelează” după ideologia lor. Închisoarea le-a stricat opera, le-a mutilat-o, dar le-a dat posibilitatea să se sfințească prin suferință și mărturisire. Și ei, cei care păreau „învinși”, sunt sursa noastră de încredințare sfântă, de putere dumnezeiască, pentru că ne luminează prin verticalitatea vieții lor creștine. Pentru că poți fi vertical și cuvios oriunde, după cum poți fi laș și impostor oriunde te afli. Căci credința ține de continua ta alipire de Dumnezeu, de conștiința ta vie, de dorința de a-ți sfinți mereu viața ta.

Cei care fac imposibilul în viața lor, în ciuda condițiilor grele de viață și a handicapurilor pe care le au, ne dovedesc în mod continuu că excelența ține de perseverență. Dacă stărui zilnic în munca ta, roadele vin foarte repede. Dacă te specializezi continuu, dacă iubești nespus ceea ce faci, dacă te împlinești prin ceea ce faci, atunci poți să faci foarte multe lucruri în viața aceasta. Iar viața noastră creștină, alături de specializarea noastră, nu numai că ne împlinește aici și acum, ci ne desăvârșește pentru veșnicie. Pentru că sfințirea vieții noastre e viață veșnică cu Dumnezeu, e sălășluire pentru veșnicie în Împărăția lui Dumnezeu.

Multă sănătate și bucurie și să ne bucurăm în mod sfânt de aceste zile de praznic! Să ne revedem mâine cu pace la pomenirea Sfântului Arhidiacon Stefanos, Părintele nostru, la pomenirea primului Mucenic al Bisericii! Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Apostol, Întâiul Mucenic și Arhidiacon Stefanos [27 decembrie 2021]

Iubiții mei[354],

Στέφανος [Stéfanos], cu accentul pe prima silabă, înseamnă Cel încununat[355]. Și viața lui cea plină de sfințenie, viața Întâiului Mucenic al Bisericii, a fost încununată de moartea sa martirică. De mărturisirea lui cea neînfricată și de acceptarea în pace a morții pentru Domnul. Căci atunci când a avut marea sa vedenie și a vorbit despre ea cu multă îndrăzneală în fața conaționalilor săi cei necredincioși [F. Ap. 7, 56, BYZ], el a înțeles că sfârșitul său va fi foarte dureros și l-a acceptat în mod deplin.

Pentru că Mărturisitorul Bisericii nu e un nebun, nu e un om inconștient de urmările mărturisirilor sale, ci e un om care mărturisește adevărul lui Dumnezeu, tocmai pentru că Dumnezeu îl luminează să facă asta. Căci la baza mărturiei lui stă tocmai Dumnezeu, Cel care îl binecuvântă și îl întărește pentru a purta chinurile mărturisirii. Și la tot pasul în Viețile Sfinților Mucenici observăm acest lucru dumnezeiesc: că ei erau neînfricați în chinurile lor, tocmai pentru că știau că ele sunt dorite de Dumnezeu. Și că El Însuși îi întărea să suporte cele mai grele schingiuiri pentru credința în El.

Luminările și vederile dumnezeiești pe care le-au trăit Sfinții Mucenici în ultima parte a vieții lor erau

---

[354] Începută la 20. 22, în zi de miercuri, pe 22 decembrie 2021. Cer senin, - 3 grade, vânt de 3 km/ h.

[355] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Stephanos.

taina puterii lor. Ei îi vedeau pe Îngerii Lui, pe Sfinții Lui sau pe Însuși Domnul venind la ei, vindecându-i, întărindu-i, ocrotindu-i în diverse feluri. De aceea, ei nu își puneau problema dacă e bine să sufere sau dacă e bine să își mărturisească credința lor, pentru că ei știau foarte sigur că această puțină, dar grea suferință, e ușa lor de intrare în Împărăția lui Dumnezeu. Doreau să moară cât mai repede, pentru că doreau viața veșnică cu Dumnezeu. Și dorința lor cea sfântă e cea mai normală dorință a omului. Pentru că omul conștient de sensul vieții sale nu poate să dorească decât acest lucru: să trăiască și să moară creștinește, în așa fel încât moartea lui să însemne intrarea în Împărăția lui Dumnezeu.

Sfântul Stefanos, cel care era „om plin de credință și de Duhul Sfânt [ἄνδρα πλήρης πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου]" [F. Ap. 6, 5, BYZ], a fost luminat dumnezeiește despre ce trebuie să facă și să spună în viața lui. El nu făcea lucruri la întâmplare sau anapoda, ci le făcea pe cele care trebuie. Adică pe acelea pe care îl învăța Dumnezeu să le facă. Iar ceea ce a spus și a făcut în Faptele Apostolilor, cap. al 7-lea, sunt o mărturie clară a faptului că el era condus de Dumnezeu, cu voia lui, în toate cele ale sale. Pentru că mărturisirea lui teologică și vedenia lui dinaintea adormirii sale și martirizarea lui sunt mărturia certă a marii lui sfințenii. Căci a murit așa după cum a trăit și a trăit în sfințenie pentru ca să trăiască veșnic cu Dumnezeu.

Și când viața ta e una serioasă, când e una plină de atenție și de responsabilitate, când e plină de delicatețe și de frumusețe dumnezeiască, atunci e una verticală, e una care inspiră toate veacurile. Și ne îndeamnă pe toți la viața cea foarte bună, la viața cea dumnezeiască, la îndumnezeirea noastră continuă. Căci îndumnezeirea continuă înseamnă umplerea noastră continuă de slava lui Dumnezeu și de toată fapta cea bună. Și ea se trăiește

împreună cu Dumnezeu și ajutați de El în toate clipele vieții noastre.

Iar omul păcătos crede că viața cu Dumnezeu e una foarte grea, e imposibilă pentru om. Și crede asta, pentru că nu are habar de cum arată viața cu Dumnezeu, viața zilnică, cotidiană, continuă cu El. Însă cel care începe să trăiască duhovnicește și se întărește tot mai mult în viața duhovnicească, în viața cu Dumnezeu, înțelege că aceasta e, de fapt, adevărata viață a omului! Pentru că această viață, viața cu El, e cea care ne împlinește în mod real și acum, dar și veșnic. Iar pe fiecare zi noi trăim în toată ființa noastră cu Dumnezeu, oriunde mergem și orice facem, pentru că ne lăsăm umpluți de slava Lui continuu și călăuziți de El spre ceea ce trebuie să facem. Dumnezeu ne întărește, Dumnezeu ne luminează, El ne bucură, El ne miluiește, El ne umple de curăție și de simplitate, de atenție și de bunăvoință față de toți, pentru că fiecare clipă cu El este o școală a sfințeniei. Așa cum, împreună cu părinții, cu frații, cu prietenii, cu soțiile, cu copiii noștri, trăim noi și noi lucruri pe fiecare zi și în orice clipă, la fel trăim și împreună cu Dumnezeu. Dar cu Dumnezeu nu trăim lucruri amestecate, adică și bune și rele, așa cum trăim cu oamenii, ci cu El trăim numai lucruri bune și foarte bune pentru noi. Căci El nu ne dezamăgește niciodată, nu ne minte niciodată, nu caută niciodată să râdă de noi, să ne desconsidere sau să ne lase la greu, ci, dimpotrivă, El ne primește iar și iar, dacă noi ne pocăim cu adevărat, indiferent de câte prostii facem în viața noastră. Pentru că El înțelege în mod abisal neputința și slăbiciunea noastră umană, cele aduse în noi de multele noastre păcate și de patimile noastre, dar și dorința noastră vie după iertare, după bucurie, după pace, după sfințenie, după viața veșnică cu El. Și de aceea, El ne iartă de fiecare dată și ne unește iar și iar cu Sine: pentru

că știe că avem nevoie de împlinirea noastră reală, de singura noastră împlinire, adică de viața veșnică cu El.

Primul meu Duhovnic s-a numit Ștefan. Și când mă duc la bunicii mei la mormânt, dau pe la mormintele celor 3 Preoți ai Scrioaștei, care sunt unul lângă altul, Părintele Ștefan fiind primul dintre ei. Și îl salut de fiecare dată pe Duhovnicul meu, acolo, la mormântul lui, cu: „Hristos a înviat, Părinte Ștefane!". Pentru că atât el, cât și Botezătorii mei, Părinții Nicolae și Gheorghe, sunt vii în rugăciunile mele. Căci eu privesc mormintele lor, ca și pe cele ale bunicilor mei, așa după cum privesc orice mormânt din această lume: din perspectivă eshatologică, din perspectiva învierii celei de obște. Pentru că mormintele acestea, acum pline de trupuri, vor fi desființate la a doua venire a Domnului cea întru slavă, pentru că El va învia pe tot omul care a fost zămislit vreodată pe această lume. Cimitirele, atunci, ca o consecință atotputernică a Învierii Domnului cea de a treia zi, se vor desființa, pentru că toți vom învia. Toți, din toate secolele și din toate locurile. Și El va desființa cimitirele lumii, pentru că El este viața întregii lumi. Pentru că atunci, la venirea Lui, nu vor mai fi morți, ci doar vii, cu toții fiind transfigurați de slava Lui, pentru ca să trăim veșnic împreună cu El sau împotriva Lui, după cum ne-am ales de aici, din viața noastră istorică.

Și, iată, că Domnul garantează pentru totdeauna libertatea noastră! Căci El îi va învia și îi va înveșnici pe toți, pe toți oamenii. Dar nu va forța pe nimeni să fie altcineva. Ci oamenii Lui vor fi cu El pentru veșnicie, dar cei care nu L-au dorit pe El, aceia I se vor împotrivi Lui în mod veșnic. Și vor putea să își trăiască necredința și aversiunea lor nebună față de El pentru veșnicie, pentru că vor fi niște persoane veșnice.

Și dacă Dumnezeu nu dorește să te schimbe cu forța, dacă El nu te forțează să Îl iubești, cum e El un

dictator? Pentru că dictatorii umani vor să fie iubiți și ascultați cu forța. Demonii, la rândul lor, și ei dictatori, unii spirituali, vor același lucru: să te forțeze să le faci voia lor. Însă Dumnezeu Atotțiitorul, Făcătorul Îngerilor și al oamenilor, nu te obligă să te sfințești, dacă tu nu vrei asta cu niciun chip. El îți explică, prin toți Sfinții Lui, că singura viață care ne împlinește e viața cu El, pentru că așa ne-a creat El. Dar dacă tu nu accepți acest lucru, El nu vrea să te convingă cu forța de contrariu, ci te lasă să experimentezi veșnic ceea ce tu ai ales, ceea ce tu crezi că e „bine" și care, în fapt, e chinul tău veșnic. Chiar și atunci când, ca un Părinte iubitor, El te ceartă în multe feluri pentru ca tu să te îndrepți, nu va face acest lucru la nesfârșit, ci te va lăsa în fărădelegea ta, în nebunia ta. Iar după moarte, de unul singur, constați ce nefericire ai ales. Pentru că nu poți să spui că n-ai ales-o, dacă tu ai ales-o toată viața. Dar după moarte vezi cu tot sufletul și cu tot trupul tău că viața ta e un fiasco, e un eșec total, pentru că trupul tău ți se împute și nu devine Sfinte Moaște, iar sufletul tău e plin de nefericire și de chin. Și perspectiva ta veșnică e cu totul sumbră, înfricoșătoare și nespus de dureroasă, pentru că nu te așteaptă nicio bucurie, nicio alinare, nicio odihnă.

Când Sfântul Stefanos a fost martirizat, el a adormit [F. Ap. 7, 60] în mod cuvios. El atunci s-a odihnit de toate ostenelile sale, pentru că a câștigat prin ele odihna cea veșnică în Împărăția lui Dumnezeu. Dar când păcătoșii mor, ei nu se odihnesc! Pentru că veșnicia lor este Iadul cel veșnic. Și Iadul cel veșnic e nebunie curată, e luptă continuă cu Dumnezeu, e neîmplinire veșnică, pentru că e locul în care se chinuie cei care nu L-au acceptat pe Dumnezeu în viața lor.

Însă Sfântul Stefanos, înainte de a adormi, L-a văzut pe Dumnezeu întru slava Lui, pe Dumnezeul nostru treimic! Căci el a mărturisit în fața tuturor: „Iată [Ἰδοὺ],

văd cerurile deschise [θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους] și pe Fiul omului stat [în] cele de-a dreapta ale lui Dumnezeu [καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ]!” [F. Ap. 7, 56, BYZ]. Iar unde e Tatăl și Fiul, acolo e și Duhul Sfânt. Iar Dumnezeu Se revelează extatic, întru slava Lui, celor care se curățesc pentru El, care se sfințesc continuu în relația cu El. Și când Dumnezeu Se arată pe Sine celor care Îl iubesc pe El, El li Se arată pentru ca să îi bucure și pentru ca să îi încredințeze și pentru ca să îi întărească întru sfințenia Lui. Căci El li Se arată celor ai Săi, celor care Îl iubesc pe El în mod nespus.

Așadar, iubiții mei, când îl cinstim azi pe Sfântul Stefanos, îl cinstim pe unul care este cu Dumnezeu pentru veșnicie. Și „minunat [este] Dumnezeu în[tru] cei Sfinți ai Lui, [El,] Dumnezeul lui Israil” [Ps. 67, 36, LXX], pentru că îi umple pe ei de toată sfințenia Lui. Dar dacă nu trăim întru sfințenia Lui, noi nu putem fi cu El pentru veșnicie, pentru că El este doar cu cei Sfinți ai Lui.

Vă doresc multă pace și împlinire! Și să trăim această sfântă zi și următoarele 4 din acest praznic și din acest an cu pace și cu bucurie dumnezeiască, pentru că Dumnezeu este Păstorul nostru, este Călăuzitorul nostru spre Împărăția Sa! Amin.

Predică la Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului [1 ianuarie 2022]

Iubiții mei[356],

fiecare an este unul binecuvântat de Dumnezeu și fiecare zi e o zi a mântuirii noastre. Pentru că fiecare an al vieții noastre e un dar de la Dumnezeu și nu o reușită personală, iar fiecare zi e o zi a mântuirii noastre, pentru că în fiecare zi putem face multe lucruri bune, multe lucruri ale mântuirii noastre. Și e un mare bine pentru noi că așa stau lucrurile, căci putem face pe fiecare zi lucruri bune, lucruri mântuitoare ale vieții noastre! Pentru că astfel putem înainta la nesfârșit, pe cât voim și pe cât putem în viața curată, în viața sfântă cu Dumnezeu.

Căci lucrul cel bun e cel făcut după voia lui Dumnezeu și împreună cu Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu e să facem bine oamenilor. Dar când te lași călăuzit de Dumnezeu, El te învață cui să faci bine și cum să-i faci bine, în așa fel încât să îi fii de folos. Voia lui Dumnezeu e să ne sfințim continuu viața noastră. Dar Dumnezeu, când ne lăsăm călăuziți de către El, ne învață în mod punctual în ce constă sfințenia vieții noastre și cum să sporim în noi curăția și sfințenia vieții noastre. Adică există poruncile lui Dumnezeu sau voia Lui pentru noi, dar și luminarea și ajutorul Lui continuu pentru noi, pentru ca să învățăm să facem voia Lui. Căci El nu numai că ne poruncește să facem un lucru anume, dar ne

[356] Începută la ora 17. 38, în zi de marți, pe 28 decembrie 2021. Ceață, un grad, vânt de 6 km/ h.

și luminează cum să îl facem și ne ajută să îl facem în mod particularizat.

Există porunca rugăciunii față de Dumnezeu. Dar uneori, din luminarea lui Dumnezeu, o facem cu durere și cu lacrimi pentru cineva anume, alteori ne bucurăm rugându-ne, alteori ne rugăm cântând, alteori ne rugăm în taina inimii, alteori cu voce tare, alteori cutremurați de voia lui Dumnezeu, alteori împăcați și bucuroși pentru ceea ce El ne luminează...Pentru că rugăciunea e după starea punctuală a omului credincios. Rugăciunea e după simțirea lui Dumnezeu în clipa de față. Ea nu e niciodată standard, nu e niciodată exterioară, ci rugăciunea e mereu interioară și în ritmul vieții omului.

Dacă eu mă grăbesc acum, atunci și rugăciunea mea e grăbită, pentru că și gândurile și inima și trupul meu sunt în mișcare, sunt în această grabă. Dacă eu sufăr, rugăciunea mea va fi plină de suferință, iar dacă eu mă bucur și Îl laud pe Dumnezeu pentru toate, ea va fi plină de mulțumire, de bucuria care m-a cuprins. Pentru că rugăciunea este după cum sunt și eu în clipa de față. Și nu poate fi altfel decât interiorul vieții noastre. De aceea, când slujim în altar sau la strană și oamenii ne aud, ei ne aud sufletul rugându-se, pocăindu-se, bucurându-se, cerând, lăudând, implorând pe Dumnezeu pentru toți. Pentru că fiecare clipă a vieții noastre are realitatea ei, iar noi o trăim după cum suntem de aprinși de slava lui Dumnezeu.

Fiecare an ne duce mai aproape de Împărăția Lui, pentru că fiecare zi ne luminează tot mai mult întreaga noastră ființă. Și luminarea Lui continuă ne face tot mai proprii plecării de aici, adică a desprinderii tot mai ușoare de trupul nostru și de lumea aceasta, care acum e lumea noastră, e singura pe care o cunoaștem.

Căci Domnul, acceptând în acest praznic tăiereaîmprejur sau circumciderea trupului Său, a început să

trăiască suferințele Sale cele pentru noi, care vor culmina cu durerile inexprimabile ale Crucii Sale. Și El a trăit în trupul Său durerea totală, durerea desăvârșită, pentru că durerile Sale nu au avut niciun pic de plăcere. Căci plăcerea e trăită de cei păcătoși, de oamenii care trăiesc în mod amestecat durerea cu plăcerea. Dar El, Cel fără de păcat, a trăit pentru noi numai durerea, a trăit-o până la capăt. Și a trăit-o în mod desăvârșit, pentru că suferința e cea care ne îndumnezeiește. Suferința scoate din noi consecințele plăcerii păcătoase. Fiindcă atunci când păcătuim, noi ne bucurăm păcătos. Însă de bucuria aceea păcătoasă scăpăm numai prin asceză, numai prin muncă, numai prin suferință. Pentru că durerea ne curățește și ne smerește și ne face proprii slavei lui Dumnezeu, pe când plăcerea ne umple de o tot mai multă îndrăzneală păcătoasă și de indiferență față de voia lui Dumnezeu.

Căci de ce românii stau la televizor sau la computer și văd ce vor, mănâncă și beau în casa lor și nu mai vor să vadă suferințele altora, nevoile altora, realitatea dură a celor săraci și sărmani? Pentru că s-au afundat într-o viață relaxată, plină de plăceri, mâncându-și multul sau puținul lor în mod egoist și nu îi mai interesează de ceilalți. Confortul lor le-a omorât empatia. Cei care nu sunt ca ei sunt inexplicabili pentru ei. Pentru că nu vor să mai facă efortul de a-i înțelege pe alții. Și ca să „coboare" printre oameni, ei au nevoie de suferință, de durere în trupul lor sau în familia lor, pentru ca să vadă că suferința era și este împrejurul lor.

Am cunoscut oameni pe care suferința i-a trezit în mod brusc din comoditatea lor. Și care au dat slavă lui Dumnezeu că i-a trezit, că i-a adus la viață: la viața smerită, la viața plină de atenție și de bunătate față de semeni. Pentru că rostul nostru pe pământ nu este ca să mâncăm toată ziua ca șobolanii, ci pentru ca să îi ajutăm

pe oameni să se mântuie și pentru ca noi să ne mântuim împreună cu ei și pentru rugăciunile lor. Noi suntem în trecere pe aici, suntem în călătorie, iar scopul nostru este Împărăția lui Dumnezeu. Dacă uităm acest lucru, atunci ne telurizăm, devenim lumești până în măduva oaselor și plini de patimi. Pe când Dumnezeu ne luminează întru toate cele ale vieții noastre tocmai pentru ca noi să aprindem și în alții lumina Lui, slava Lui cea veșnică, prin slujirea smerită înaintea Sa.

În comparație cu perspectiva fals-apocaliptică a celei de a doua veniri a Domnului, Biserica Lui trăiește venirea Domnului în fiecare zi în mod liturgic și sacramental. Biserica Lui a început anul 2022 nu cu mâncare și cu băutură până la 6 dimineața, nu cu concerte de muzică simfonică, nu cu frica terorizantă a venirii Domnului, ci cu chemarea Lui la noi, pe Sfânta Masă, pentru ca să fie mereu cu noi și în noi. Așteptarea Lui în viața noastră e continua noastră viețuire cu El în ființa noastră. Pentru că Cel care va veni să judece lumea e deja cu noi și în noi prin slava Lui și prin împărtășirea cu El euharistic.

Pentru aceasta, noi nu trăim cu teroare cea de a doua venire a Domnului, nu suntem obsedați de semnele sfârșitului, nu ne înfricoșează nici oculta mondială și nici bolile sezoniere, ci stăm cu seninătate la Dumnezeiasca Liturghie, pentru că Îi slujim Domnului și suntem cu El și așteptăm de la El toată luminarea și toată bucuria noastră. Tocmai de aceea, începem anul 2022 cu Dumnezeu și îl trăim ca pe un dar al lui Dumnezeu. Pentru că de la El e tot binele nostru, de la El e toată viața noastră, e toată împlinirea noastră și dacă suntem cu El, atunci deja suntem în Împărăția Lui. Căci unde este El, acolo e toată Împărăția Lui.

Așteptarea Domnului, așadar, e mereu liturgică și nu tehnologică, nici politică și nici catastrofică. Și dacă

e liturgică, ea se trăiește în toată pacea și în toată bucuria cea sfântă, pentru că noi venim spre Cel pe care dorim să Îl primim și acum, dar și pentru veșnicie în mod deplin. Și după ce acum, în acest praznic, Îl vedem Prunc de 8 zile, Care Își primește numele liturgic și e tăiat împrejur, în praznicul următor, de pe 6 ianuarie, Îl vedem „ca [la] 30 de ani [ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα]" [Lc. 3, 23, BYZ], cum Se botează și primește pe Duhul Sfânt întru El [Lc. 3, 22, BYZ]. Și după ce a fost botezat de către Sfântul Ioannis, Domnul a început să propovăduiască adevărul mântuirii la toți oamenii.

Căci și noi trebuie să sporim mereu „[cu] înțelepciunea și [cu] vârsta și [cu] harul [σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι]" [Lc. 2, 52, BYZ], așa cum sporea Domnul în umanitatea Sa. Dar ca să sporim duhovnicește trebuie să intrăm în Biserică prin Botezul sacramental al Bisericii. Prin Botezul care ne naște pe noi duhovnicește și ne umple de slava Dumnezeului nostru treimic. Însă când Biserica a alăturat Tăierea Sa împrejur Botezului Său, ea a făcut-o cu scopul de a ne arăta trecerea de la legea veche la cea nouă a lui Dumnezeu. Căci Domnul a primit „tăierea împrejur cea după trup...ca să pună capăt rânduielii celei vechi și să aducă tăierea împrejur cea duhovnicească și nefăcută de mână"[357]. Pentru că tăierea-împrejur cea de la 8 zile închipuia tocmai Botezul Bisericii. În care noi ne naștem din Dumnezeu [ἐκ Θεοῦ] [In. 1, 13, BYZ] prin slava Lui cea veșnică, devenind fiii Lui duhovnicești. Și Botezul Bisericii este tăierea-împrejur cea duhovnicească și nefăcută de mână, pentru că pe ea o lucrează Însuși Dumnezeul nostru treimic prin slava Lui cea necreată și veșnică. Și dacă El, prin slava Lui, ne face pe noi fiii Săi duhovnicești, pentru ca să fim vii duhovnicește trebuie să trăim zilnic întru slava

---

[357] Mineiul pe ianuarie, ed. BOR 1926, p. 24. Am actualizat textul citat.

Lui. Căci slava Lui e viața noastră cea sfântă, e viața noastră cea duhovnicească. E cea care ne-a născut din nou, cea care ne-a născut din Dumnezeu, pentru ca să fim fiii Lui.

Dar pentru ca să ai mereu slava Lui în tine, ca să o simți mereu în tine, trebuie să îți asumi tot modul de a fi al Bisericii. Pentru că noi ne-am născut dumnezeiește în Biserică și numai în Biserică putem trăi și rămâne creștini. A te distanța interior, fie și foarte puțin, de viața, de slujirea și de credința Bisericii, înseamnă a te dezgoli de slava lui Dumnezeu. Și când ai conștiința că ai păcătuit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor trebuie să te împaci cu Dumnezeu, cu oamenii și cu Biserica Lui prin Sfânta Taină a Mărturisirii. Trebuie să te întorci la cumințenia ta cea dintâi, la viața ta cu Dumnezeu, pentru că aceasta e viața ta cea veșnică. Și când îți spovedești păcatele tale cu pocăință, tu recunoști că păcatul nu are nimic de-a face cu viața creștină, cu viața ta bisericească, pentru că viața cu Dumnezeu e sfințenia sufletească și trupească.

Afundăm cu totul pruncul în apă la Botez, pentru că el moare atunci cu totul pentru viața lui de mai înainte. Botezul împarte viața noastră în două în mod radical: mai înainte am fost locaș al demonilor, după Botez suntem locașul cel sfințit al Dumnezeului nostru treimic. Și pentru ca să fim locașul Lui pentru totdeauna trebuie să împlinim poruncile Lui și să ne umplem de slava Lui prin Sfintele Taine și Sfintele Slujbe ale Bisericii. Dar pentru a trăi creștinește trebuie să dorim acest lucru în fiecare clipă. Pentru că Dumnezeu are nevoie în fiecare clipă de acordul nostru, de rămânerea noastră cu El. Și ori de câte ori cădem din alipirea noastră de El, prin aplecarea noastră spre rău, noi păcătuim. Și acele păcate trebuie spovedite imediat și de ele trebuie să ne pocăim, pentru că ele ne depărtează de Dumnezeu.

Și când începi să îți spovedești des păcatele tale, atunci simți nevoia reală, abisală, de a te împărtăși cu El din ce în ce mai mult. De a te uni sacramental cu Hristos euharistic, cu Dumnezeul mântuirii noastre, cu Cel care e viața și bucuria noastră cele veșnice. Și dacă te împărtășești des cu Domnul, atunci și postești, atunci te și rogi, atunci citești voia Lui mereu și ajuți pe toți după puterea ta. Pentru că întreaga viață a Bisericii te umple din ce în ce mai mult, atâta timp cât înțelegi tot mai mult Slujbele și teologia Bisericii.

De aceea, iubiții mei, fiecare an al vieții noastre e o intimizare și mai mare cu Dumnezeul mântuirii noastre. Îl lăsăm pe Dumnezeu, prin tot binele pe care îl facem, să intre și mai profund în noi, iar noi ne deschidem tot mai mult spre voia Lui cu noi. Căci Îl simțim pe Dumnezeu în noi nu după măsura Lui, ci după deschiderea noastră iubitoare și smerită față de El. Și pe cât Îl simțim pe Dumnezeu, pe atât îi simțim și pe oameni și nevoile lor reale. Pentru că oamenii ne devin tot mai expliciți pe măsură ce Dumnezeu ne locuiește tot mai mult prin slava Lui. Și termometrul credinței noastre este slujirea noastră față de Dumnezeu și față de oameni. Căci credința, evlavia și întrajutorarea noastră cresc pe măsură ce ne dăruim tot mai mult în slujirea noastră bisericească. Și nu poți să arzi duhovnicește, dacă nu ești cu El. Împreună cu Dumnezeu suntem vâlvătaie, suntem foc aprins, căci focul din noi e tocmai slava Lui.

Vă doresc multă sănătate, pace, bucurie, putere de muncă și împlinire în noul an 2022! Și să fim mereu cu Dumnezeu, cu Cel care ne bucură pe noi veșnic! Amin.

Predică la Duminica anterioară Botezului Domnului [2022]

Iubiții mei[358],

unde începem cartea și cum ne simțim atunci când o scriem puțin contează pentru marele public, pentru că pe el îl interesează sfârșitul cărții, produsul finit. Tu, scriitorul, știi toată munca, toată oboseala, toată încordarea cărții, toată epuizarea pe care ea ți-o aduce, pe când el are în față sfârșitul, opera ca atare. Și dă un verdict asupra sfârșitului, fără să știe în ce condiții s-a scris cartea. Dar când auzi istoria cărții din gura sau din mâna scriitorului, atunci vezi în profunzime cartea. Pentru că ea nu este doar niște pagini scrise, ci o întreagă istorie, o întreagă schimbare interioară a ta, a celui care a scris-o.

Tot la fel, când oamenii se raportează la un Sfânt, ei îi caută Sfintele Moaște, vor să cunoască minunile pe care acesta le face, vor să vadă lucrarea lui în viața Bisericii și a lumii, dar mai înainte de minunile și trupul său îndumnezeit este viața sa. Iar viața sa are zile după zile ce se vor cunoscute, pentru că sfârșitul stă în începutul și cuprinsul vieții Sfântului. Cine l-a ajutat să fie cuvios, ce dureri, ce boli, ce ispite a avut, ce minuni a trăit în viața lui, ce cărți a citit, cum a biruit toate greutățile din viața lui înseamnă conținutul sfințeniei și al vieții sale. Și când citești și aprofundezi viața unui Sfânt, atunci înțelegi sfârșitul vieții sale pământești și viața sa cea veșnică. Pentru că el, din Împărăția lui Dumnezeu,

---

[358] Începută la 10. 27, zi de miercuri, pe 29 decembrie 2021. Cer înnorat, minus un grad, vânt de 10 km/ h.

lucrează continuu la mântuirea noastră. Dar până să ajungă acolo, el are o istorie pe care trebuie să ne-o asumăm în mod iubitor. Și dacă îi iubim pe Sfinții lui Dumnezeu, noi trebuie să iubim toate cele ale lor și să le păstrăm pentru viitorime. Pentru că și frații noștri din viitor au nevoie să atingă, să vadă, să simtă cărțile și manuscrisele și hainele și trupul îndumnezeit al Sfântului, ca să înțeleagă că sfințenia se întrupează în mod deplin în noi înșine. Căci a te sfinți înseamnă a te umple în întregime de slava lui Dumnezeu și a trăi astfel în fiecare zi a vieții tale, pentru ca în urma ta să rămână Sfintele tale Moaște, iar sufletul tău să meargă în Împărăția lui Dumnezeu după despărțirea sufletului tău de trup. Cu alte cuvinte, sfințenia e palpabilă, e pentru tot cel care o vede și pentru tot orbul cel duhovnicesc, pentru că prezența lui Dumnezeu, prin slava Lui, e reală în tot sufletul și în tot trupul nostru. Când vorbim despre îndumnezeirea omului, noi vorbim despre îndumnezeirea lui integrală. Și dacă tot sufletul și tot trupul nostru se îndumnezeiesc, acest lucru are loc pentru că Dumnezeu, în mod real, e în noi prin slava Lui și cu noi.

Unde se trăiesc ideologiile teologice, unde se trăiește filosofia religioasă sau, mai degrabă, teologia eretică, oamenii au doar vorbe despre sfințenie și nu lucruri de arătat. Însă Biserica nu ia ochii oamenilor cu vorbe, cu făgăduințe deșarte, cu o teologie fără finalitate ontologică, ci ne pune înaintea tuturor Viețile și Sfintele Moaște ale Sfinților lui Dumnezeu. De aceea, pelerinajele Bisericii, afluxul mare de credincioși la Sfintele Moaște ale Sfinților nu sunt pentru ca Biserica să se umple de bani, ci pentru ca să se umple de viața lui Dumnezeu prin atingerea de Sfintele Moaște ale Sfinților Lui. Căci oricât de mulți bani ai pune acolo, la capul Sfintelor Moaște, cu banii aceia nu poți cumpăra slava lui Dum-

nezeu care izvorăște din Sfintele Moaște ale Sfinților. Pentru că noi mergem să ne atingem și să sărutăm Sfintele lor Moaște pentru ca să ne umplem de slava lui Dumnezeu care e în ele, dar și să conștientizăm faptul că scopul vieții noastre e tocmai acesta: de a lăsa și noi în urmă Sfinte Moaște. Dacă lași în urma ta cărți de teologie scrise de tine, dacă lași Biserici în urmă zidite de tine, dacă lași mulți copii și multă avere în urma ta, dar nu lași și Sfinte tale Moaște, atunci te-ai ratat ca om și ca teolog. Pentru că noi trebuie să ne sfințim prin toate pe care le trăim și le spunem. Căci vorbele noastre trebuie să fie identice cu faptele noastre. Și când ceea ce spunem noi e totuna cu ceea ce facem noi în fiecare zi, atunci adormim cu moarte cuvioasă și lăsăm în urma noastră semnul sfințeniei noastre, adică Sfintele noastre Moaște și toată teologia veridică pe care am scris-o și tot exemplul vrednic de urmat. Pentru că am trăit în fiecare zi cu Dumnezeu, luminați fiind de El și călăuziți spre tot lucrul cel bun.

În Evanghelia de azi [Mc. 1, 1-8], Sfântul Ioannis Botezătorul propovăduia „botezul pocăinței spre iertarea păcatelor [βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν]” [Mc. 1, 4, BYZ]. Propovăduia un botez însoțit de mărturisirea păcatelor. Dar când vorbește despre Domnul și despre lucrarea Lui în Biserică, Sfântul Ioannis profețește următorul fapt: „Dar Acela vă va boteza pe voi în[tru] Duhul Sfânt [Αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ]” [Mc. 1, 8, BYZ]. Și nu se referă doar la Cincizecime, unde Sfinții Apostoli au primit slava Duhului Sfânt, care e slava Dumnezeului nostru treimic, în ei înșiși, ci la lucrarea continuă a Domnului în Biserica Sa. Pentru că Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt dăruie fiecărui credincios în parte slava Lor, slava Treimii, prin Sfintele Taine și Sfintele Slujbe ale Bisericii, pentru a se mântui în Biserica Treimii. Căci Dumnezeul nostru trei-

mic lucrează continuu în Biserica Sa mântuirea noastră. Și noi, atunci când ne adunăm liturgic în Biserică, ne adunăm pentru ca să ne umplem de slava lui Dumnezeu, de teologia Lui, de curăția Lui, de toată evlavia Lui. Ne adunăm pentru ca să Îi slujim Lui cu cuviință și pentru ca să I ne închinăm Lui cu cutremur interior și pentru ca să ne plecăm cu totul înaintea Lui. Căci botezarea noastră continuă cu slava Lui sau umplerea noastră cu slava Lui se trăiește aici, în Biserica Sa, în mod comunitar, fiecare slujind aproapelui său la cele spre folos. Pentru că fiecare dar și slujire a noastră e pentru toată Biserica Lui și prin toate pe care le facem și le spunem, noi căutăm mântuirea noastră și a întregii lumi.

Tocmai de aceea, anul 2022, în Biserica României, e anul rugăciunii și al Sfinților Isihaști[359]. Pentru că rugăciunea neîncetată stă la temelia vieții sfinte, a vieții pline de priveghere duhovnicească. Și nu poți ajunge să te nevoiești isihast, să te nevoiești pentru liniștirea ta interioară, dacă nu faci din rugăciunea Domnului respirația ta clipă de clipă. Prin ucenicia mea față de Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, a celui mai mare Sfânt Isihast român din secolul al 20-lea, moștenind de la el viața, teologia și nevoința isihastă, tema sinodală a acestui an e o mare bucurie și împlinire duhovnicească pentru mine, pentru că se referă la viața mea, la modul meu de a fi și al Părintelui meu duhovnicesc. Pentru că Sfinții noștri Părinți Simeon Noul Teolog [Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος][360], Grigorios Palamas [Γρηγόριος Παλα-

---

[359] *Cf.* https://basilica.ro/anul-2022-va-fi-dedicat-rugaciunii-si-sfintilor-isihasti/.

[360] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2912/sxsaintinfo.aspx.

μᾶς][361] și Paisii Velicikovskii [Паисий Величковский][362] sunt Părinții fundamentali ai vieții mele teologice și duhovnicești, ei fiind și ai Sfântului Ilie, cu care i-am aprofundat îndelung. Modul cum ei s-au curățit de patimi și s-au făcut Văzători de Dumnezeu și Teologi ai Bisericii e unul fundamental pentru noi, pentru că ei vorbesc despre viețuirea creștină ca despre o cale continuu conștientă și conștientizată de către cel care se nevoiește. Pentru cei trei Sfinți Părinți, schimbările dumnezeiești din credinciosul nevoitor sunt reale și conștientizate de către el. El e conștient continuu de minunile lui Dumnezeu din viața lui, iar vederile lor dumnezeiești sunt experiențe plenare, ale întregii lor ființe și abisal conștiente și conștientizate, care îi îndumnezeiesc în mod real. De aceea, când vorbesc despre aportul lui Dumnezeu la sfințirea viața lor, Sfinții Isihaști mărturisesc că el e unul deplin, pentru că El i-a îndumnezeit în mod continuu prin luminările și vederile lor cele dumnezeiești. Căci luminările și vederile cele dumnezeiești sunt darul Lui pentru ei, pentru cei care se nevoiesc, pentru a-i face tot mai curați și mai frumoși, dar ele sunt pe măsura curăției, a evlaviei și a sfințeniei vieții lor. Căci prin toate pe care Dumnezeu le face în viața lor, El îi ajută să se curățească, să se lumineze și să se sfințească în mod continuu.

Sfântul Simeon Noul Teolog, Dumnezeiescul Părinte a cărui teologie isihastă am aprofundat-o în teza mea doctorală, a adormit în anul 1022[363] și se împlinesc 1.000 de ani de la adormirea sa în anul acesta, în 2022. Și cred că de aici a pornit ideea pomenirii Sfinților

---

[361] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Gregory_Palamas.
[362] Idem:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Paisie_Velicicovschi.
[363] *Cf.*
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2912/sxsaintinfo.aspx.

Isihaști în acest an. Sfântul Grigorios Palamas a adormit în anul 1360[364] și se împlinesc anul acesta 662 de ani de la adormirea sa, pe când de la adormirea Sfântului Paisii Velicikovskii se împlinesc 228 de ani în acest an, pentru că el a adormit pe 15 noiembrie 1794[365]. Și despre cum am păstrat lucrurile lor și operele lor și despre cum le-am făcut cunoscute și aprofundat cu toții vom da socoteală. Pentru că toți trebuie să îi iubim, să îi cinstim și să îi popularizăm pe Sfinții lui Dumnezeu prin tot ceea ce facem în viața noastră.

Așadar, iubiții mei, contează tot ceea ce facem în fiecare zi a vieții noastre! Pentru că prin păcatele de tot felul ne întunecăm, pe când prin faptele cele bune ne luminăm duhovnicește, interior, ființa noastră. Și când venim înaintea oamenilor, venim cu ceea ce suntem. Dar ceea ce suntem, am ajuns prin ceea ce facem zilnic, zi și noapte, în lăuntrul ființei noastre. Din acest motiv, predica începe din interiorul vieții noastre și se întoarce acolo. Eu vă vorbesc pentru ca dumneavoastră să auziți cu toată ființa dumneavoastră și să primiți adevărurile lui Dumnezeu cu tot ceea ce sunteți. Pentru că, experimentând voia lui Dumnezeu, veți ajunge la un rezultat interior îmbucurător: la luminarea, la liniștirea, la umplerea dumneavoastră de bucurie, de pace și de curăție dumnezeiască. Căci toate cele ale lui Dumnezeu sunt pentru sfințirea noastră, pentru înfrumusețarea noastră dumnezeiască, pentru îndumnezeirea noastră. Și îndumnezeirea noastră e reală, e ontologică, e minunea continuă din viața Bisericii. Amin!

---

[364] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1173/sxsaintinfo.aspx.

[365] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1185/sxsaintinfo.aspx.

Predică la Botezul Domnului [2022]

Iubiții mei[366],

tăierea-împrejur sau circumcizia[367] la 8 zile de la naștere[368] era – și încă mai este pentru evrei – prima mare experiență dureroasă a copilului. Însă ea nu a fost o lege umană pentru evrei, ci una dumnezeiască! Pentru că Însuși Dumnezeu a cerut această făgăduință [τὴν διαθήκην] Sfântului Patriarh Avraam pentru toți cei de parte bărbătească [Fac. 17, 9-10, LXX]. Și, în mod tainic, Dumnezeu i-a spus atunci Sfântului Avraam: „Și va fi făgăduința Mea în trupul vostru întru făgăduință veșnică [καὶ ἔσται ἡ διαθήκη Μου ἐπὶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον]" [Fac. 17, 13, LXX].

Însă, noi, creștinii, nu ne mai tăiem-împrejur în ziua de azi! Pentru că circumcizia cerută de Dumnezeu atunci prefigura Sfântul Botez al Bisericii, pe care noi îl primim în pruncia noastră. Dar făgăduința cea veșnică a lui Dumnezeu este în sufletele și în trupurile noastre, pentru că Dumnezeiescul Botez ne-a umplut pe noi de slava lui Dumnezeu, care este „arvuna moștenirii noastre [ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν]" [Efes. 1, 14, BYZ] celei veșnice. Și circumcizia se făcea în mod tainic în ziua a 8-a de la naștere [Fac. 17, 12, LXX], pentru că scopul Botezului e să ne facă pe toți moștenitorii Împărăției Sale, ai zilei celei a 8-a, ai zilei celei veșnice.

---

366 Începută la 17. 36, în zi de duminică, pe 2 ianuarie 2022. Cer senin, 12 grade, vânt de 5 km/ h.

367 A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Circumcizie.

368 Idem:

https://jewishencyclopedia.com/articles/4391-circumcision.

Însă circumcizia se făcea celor de parte bărbătească și era foarte dureroasă, pentru că Dumnezeu dorea să ne spună în mod tainic că viața creștină cere multă bărbăție duhovnicească, pentru că avem parte de multe dureri și ispite în viața noastră. Pentru a moșteni Împărăția lui Dumnezeu trebuie să mergi până la capăt în credință, trebuie să trăiești ca om credincios lui Dumnezeu, fiindcă numai astfel te vei odihni pentru veșnicie.

Dar pentru ca Domnul să schimbe circumcizia cea foarte dureroasă cu Botezul cel nedureros, El Și-a asumat firea noastră și odată cu ea și toate durerile acestei vieți. Și El a trăit durerile acestei vieți în mod desăvârșit, fără ca ele să fie amestecate cu plăcerea, așa cum subliniam și în prima predică a lui 2022, pentru ca să scoată în mod desăvârșit tot păcatul din firea noastră. Adică El a trăit în firea Sa umană toată durerea pentru păcatele noastre, pentru ca să vindece în mod desăvârșit firea umană și să ne dăruie făgăduința Sa în trupul nostru, adică slava Lui, fără a ne mai pune la dureri pentru primirea ei. Dar, din iubire pentru El, pentru Dumnezeul mântuirii noastre, noi acceptăm în mod ascetic toată voia Lui, pentru că făgăduința Lui din noi înșine, adică slava Lui, ne întărește să suportăm toate întru credința în El. Nu mai primim în mod dureros slava Lui, ci o primim în dar și cu bucurie la Botezul nostru sacramental, dar pentru El suportăm toate fiind întăriți de slava Lui.

Căci viața creștină este o viață dureroasă, este o viață în care suntem mereu tracasați și loviți din toate părțile, dar pe ea o trăim având în noi slava lui Dumnezeu, cea care ne întărește și ne bucură în toate durerile și necazurile noastre. De aceea, viața noastră creștină e una paradoxală, pentru că e divino-umană. Noi avem în sufletele și în trupurile noastre slava lui

Dumnezeu, cea care ne sfințește continuu pe noi, de aceea durerile noastre sunt bucuroase, iar lacrimile noastre sunt dulci și nu amare. Pentru că lacrimile noastre ne curățesc de păcate, iar suferințele noastre sunt cele care ne sfințesc continuu.

Când Sfântul Ioannis Botezătorul a spus despre Domnul că El este „Mielul lui Dumnezeu [ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ], Cel care ridică păcatul lumii [ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου]” [In. 1, 29, BYZ], ne-a profețit că El va curăți, prin Dumnezeieștile Sale Patimi și prin Preasfânta Sa Răstignire, tot păcatul întregii lumi. Tot păcatul neascultării noastre. Căci „Dumnezeiescul Teofilact[os al Bulgariei], tălmăcind acest cuvânt al Evangheliei, zice că păcatul lumii este neascultarea. Pe acesta l-a ridicat Domnul din mijlocul nostru, făcându-Se pe Sine ascultător până la moarte. Și Ioann[is] l-a numit *păcatul lumii*, pentru că nu e păcat în lume mai mare ca neascultarea. Iar el a spus *păcat* și nu *păcate*, pentru că în neascultare se cuprind toate păcatele”[369]. În neascultarea de Dumnezeu.

De aceea, astăzi, când retrăim cu veselie dumnezeiască Botezul Domnului, dar și Botezul nostru, cel din pruncie, trebuie să fim conștienți de faptul că am primit slava lui Dumnezeu în noi înșine ca o consecință a asumării a toată durerea de către Domnul nostru. Căci numai suferințele Lui cele multe și negrăite pentru noi ne-au adus nouă bucuria cea dumnezeiască. Pentru că El S-a făcut Jertfă fără de prihană, adică Miel al lui Dumnezeu care S-a jertfit pentru noi, pentru ca să curățească toate păcatele noastre. Și când noi ne spovedim păcatele noastre cu durere, ni le spovedim în fața Celui care a pătimit deja pentru ele ca să ne mântuie pe noi. Pentru

---

[369] Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile*, text actualizat și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2016, p. 225-226.

că noi venim să recunoaștem că toate păcatele noastre sunt cele prin care Îl rănim pe El continuu, pe Cel care, din iubire negrăită și veșnică, le-a răbdat pentru noi.

Și El ne iartă continuu păcatele noastre, pe care noi le spovedim cu durere, pentru că a biruit în umanitatea Sa în mod desăvârșit tot păcatul și toată durerea umană. Și El ne iartă și ne umple de slava Lui, pentru ca și noi să biruim în lăuntrul nostru tot păcatul și toată durerea care ne împinge la păcat.

De aceea, vom sfinți și azi, cu harul lui Dumnezeu, apa cea mare a Bisericii, apa Botezului Său, ca ea să ne umple de slava Lui. Căci avem nevoie de curățire, de luminare și de sfințire continuă și, bând apa lui Dumnezeu, apa plină de slava Lui, ne întărim în viața și în nevoința și în slujirea noastră bisericească.

Fiindcă unii se întreabă în mod păcătos ce a făcut și face Dumnezeu pentru ei. Iar răspunsul e acesta: Dumnezeu a făcut, face și va face totul pentru ei, pentru mântuirea lor, numai ei nu fac tot ceea ce pot pentru mântuirea lor. Căci Dumnezeu face în continuu tot ceea ce e nevoie pentru ca noi să trăim și să ne sfințim viața noastră împreună cu El. Biserica Lui e plină de tot adevărul, de toată sfințenia și de tot ajutorul pentru viața noastră. Toate cărțile și Slujbele Bisericii ne umplu de adevărul Lui și de sfințenia Sa, iar slava Lui, pe care o primim în Biserica Sa, e însăși intrarea noastră în comuniunea veșnică cu Sine. Dar pentru ca să stai în adevărul Său și să trăiești cu adevărat creștinește împreună cu Dumnezeu trebuie să vii aici, în Biserica Sa, și să te bucuri de toate binefacerile lui Dumnezeu.

Și oamenii se duc în diverse locuri, orbecăie, își caută fericirea acolo unde nu este, pentru că fericirea lor este aici, în Biserica slavei Sale. Comoara e în mijlocul lumii! Comoara lumii e Biserica lui Dumnezeu. Și dacă vii și te împărtășești de toată această comoară a vieții

noastre, de Biserica Lui, atunci ești un om care mergi spre veșnicie cu veselie dumnezeiască.

Și Domnul a acceptat botezul Sfântului Ioannis Botezătorul pentru ca să Își instituie Botezul Său, Botezul Bisericii Sale. Căci Botezul Său, făcut în apa Iordanisului de către Ioannis, nu a însemnat doar ceea ce au văzut oamenii – că și Iisus S-a botezat în apă – ci a însemnat în mod abisal ceea ce a văzut Domnul în mod extatic în acea zi: „Și, [când] a fost botezat, Iisus a ieșit numaidecât din apă! Și, iată, I-au fost deschise Lui cerurile [ἀνεῴχθησαν Αὐτῷ οἱ οὐρανοί] și L-a văzut pe Duhul lui Dumnezeu coborând ca o porumbiță și venind în[tru] El [καὶ εἶδεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ Αὐτόν]! Și, iată, glasul din ceruri, zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în[tru] Care am binevoit»!” [Mt. 3, 17-18, BYZ].

Pentru că Domnul a descris aici ceea ce a văzut cu umanitatea Sa, ceea ce a văzut El în mod extatic! Căci atunci când Sfântul Matteos vorbește despre cerurile care I-au fost Lui deschise, vorbește despre vederea Sa extatică avută la Botezul Său. Și Domnul L-a văzut atunci cu umanitatea Sa pe Duhul Sfânt ca o porumbiță cu totul curată, Care a venit întru El, în umanitatea Lui, pentru că El, după dumnezeirea Sa, era din veci dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Iar glasul din ceruri este Tatăl, Care mărturisește despre Iisus Hristos că este Fiul Său. Și odată cu Botezul Său, Domnul ne-a revelat că Dumnezeul nostru e treimic: e Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. Dar noi, ca umanitate, am avut nevoie de mai mult de 5.000 de ani[370] de creștere duhovnicească, pentru ca Domnul să ne reveleze că El e Treime de persoane. Căci El, Cel unul după ființa Sa, este în trei

---

[370] Căci, după cronologia Bisericii, Domnul S-a întrupat în anul 5. 508 de la facerea lumii, *cf.*
https://ro.wikipedia.org/wiki/Era_bizantină.

persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. Și El, Dumnezeul nostru treimic, ne cheamă la comuniunea veșnică cu Sine, la comuniunea iubirii dumnezeiești, pentru că ne cheamă la sfințenia Lui, la cea care e plină de iubire și de nevoință și de curăție dumnezeiască.

„Astăzi firea apelor se sfințește [Σήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται ἡ φύσις]"[371], ne spune o cântare de la *Slujba Aghiasmei celei Mari*[372]. Dar nu se sfințește de la sine, nu se sfințește pentru că azi e praznicul Botezului Domnului, ci pentru că noi sfințim astăzi apa cea mare a lui Dumnezeu în fața Bisericii. Prin chemarea slavei lui Dumnezeu în apa noastră, firea apelor se sfințește! Căci noi, Preoții, băgăm mâna în apă și o însemnăm cu semnul Sfintei Cruci și chemăm să vină întru ea slava lui Dumnezeu. Iar ea este Aghiasma cea mare sau Apa Sfântă cea mare a Bisericii, tocmai pentru că Dumnezeu răspunde rugăciunii noastre în mod tainic și sfințește firea apelor. Adică sfințește apa în mod fundamental, făcând-o nestricăcioasă și făcătoare de minuni.

Și așa cum El sfințește apa în mod tainic și ea rămâne sfântă și plină de viața Lui, tot la fel sfințește și sufletele și trupurile noastre, fără ca prea mulți oameni să înțeleagă taina vieții noastre, adică modul cum Dumnezeu ne sfințește în mod continuu. Alde gură cască nu văd nimic sfânt la apa sfântă și nici la noi! Cei orbi sufletește nu văd nicio sfințenie pe pământ! Însă noi ne îndumnezeim zilnic aici, pe pământ, în Biserica Sa și în mijlocul acestei lumi, în ochii tuturor, care sunt tot mai orbi la sfințenia lui Dumnezeu.

Dar ca să Îl vezi în mod tainic pe Mielul lui Dumnezeu, pe Cel care S-a răstignit pentru tine, și pe Tatăl și pe Duhul Sfânt, și să primești tainic slava Dumne-

---

[371] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jan/JanTheophaneia.html.

[372] Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 673.

zeului nostru treimic, trebuie să te pocăiești de păcatele tale, să le plângi și să le mărturisești cu amărăciune. Trebuie să vrei să fii înăuntrul Bisericii și nu în afara ei! Trebuie să vrei Botezul Lui, care ne introduce în Biserica Sa, pentru ca să trăiești toate minunile lui Dumnezeu.

Fiindcă altfel rămâi toată viața ta un cârcotaș, un hulitor, un negaționist, când Biserica e viața ta, e intrarea ta în Împărăția lui Dumnezeu. Dar pentru Biserică trebuie să ai ochi curați, pentru ca să vezi marile minuni ale lui Dumnezeu cu oamenii. Căci El nu dă pe nimeni afară, atâta timp cât ne așteaptă pe toți. Așteaptă ca noi să ne dăm seama că rătăcim, că suntem triști și neîmpliniți și că avem nevoie de acasa noastră. Iar aici, în Biserica Sa, noi suntem acasă și ne pregătim pentru acasa noastră cea veșnică, pentru Împărăția Lui. Pentru că aici suntem în pridvorul Împărăției Sale.

Vă mulțumesc frumos pentru toată comunicarea și pentru toate darurile dumneavoastră date mie cu multă prietenie! M-am bucurat să vă revăd, să stăm de vorbă, să vă resfințesc casele și lucrurile și să ne întărim împreună în viața noastră. Pentru că vorba bună, sinceră, e plină de tărie, de viață, de prietenie. Dumnezeu să primească toate cele dăruite cu bucurie și să ne lumineze pe mai departe, în fiecare clipă, ca să facem voia Lui cea sfântă! La mulți ani, multă pace și bucurie dumnezeiască! Amin!

Predică la sinaxa Sfântului Ioannis Botezătorul [7 ianuarie 2022]

Iubiții mei[373],

Dumnezeiasca Scriptură a Bisericii e în limba greacă veche. Și pentru ca să scrii teologie și să predici în Biserică trebuie să cunoști limba greacă veche la modul aprofundat, pentru ca să citezi textul sursă al Bisericii. Și dacă Dumnezeiasca Scriptură e în limba greacă veche, atunci în mod indubitabil toate numele din Scriptură sunt scrise în grecește și nu în altă limbă.

Iisus [Ἰησοῦς] și Maria [Μαρία], spre exemplu, sunt transliterări corecte, fidele, totale în limba română ale celor două nume grecești din Scriptură. Însă numele Sfântului de azi nu este Ion, nici Ioan, nici Ionel, nici John, nici Ivan, nici Iohannes, nici Iohanan, ci Ἰωάννης [Ioannis] Botezătorul. Pentru că Dumnezeiasca Scriptură a Bisericii, care conține numele Ἰησοῦς și Μαρία, conține și numele Ἰωάννης. Iar dacă pe primele două le-am transliterat corect, așa cum sunt ele în greacă, de ce am face altceva cu celelalte nume din Scriptură? De ce trebuie să falsificăm la modul grosolan numele din Scriptură, adică să le „românizăm” după ureche, după cum ne sună nouă „mai bine”, când cel mai ușor lucru de făcut e să facem ce am făcut cu Ἰησοῦς și Μαρία: să le transliterăm pur și simplu?

Însă, în limba română, de câteva secole, se practică o ocultare voită a numelor din Scriptură. Traducătorii

[373] Începută la 18. 02, în zi de marți, pe 4 ianuarie 2022. Cer parțial înnorat, 11 grade, vânt de 3 km/ h.

religioși ai Scripturii se întrec în a nu-ți reda ca acolo nici numele și nici textul Scripturii. Fapt pentru care, dacă nu cunoști limba greacă veche, ai fantezii despre numele din Scriptură, pentru că, la propriu, nu știi care sunt. După cum nu știi nici textul Scripturii. Pentru că, a cunoaște acest text dumnezeiesc înseamnă a-l vedea cu ochii tăi. Și dacă nu poți să-l vezi, pentru că nu ai acces la limba greacă, nu știi, de fapt, ce conține.

Așa înțelegem de ce elevul seminarist, abia intrat la liceul teologic, e pus să învețe, că vrea sau că nu vrea, alfabetul, limba și gramatica limbii grecești vechi. Pentru că limba asta e cheia întregii teologii a Bisericii. Fără limba asta te uiți ca boul la poartă nouă. Și eu cred că, dacă le-am explica adolescenților seminariști acest lucru, faptul că de limba asta veche și moartă, de limba greacă veche, ține toată cariera lor bisericească, dar, mai ales, mântuirea lor, am pune-o la locul ei de drept în pregătirea teologică. Pentru că limba asta e lupa cu care tu privești la modul real întreaga teologie a Bisericii.

Cum să scrii teologie, dacă tu nu știi care e textul Scripturii și al Părinților? Cum să înțelegi ce spune Biserica, dacă tu nu cunoști limba teologică a Bisericii? Și limba teologică a Bisericii e greaca asta veche, pentru că Scriptura, mulțimea Părinților și cultul Bisericii sunt în greaca veche. Și fiecare popor al Bisericii trebuie să traducă aceste texte grecești în limba lui. Să le traducă, dar nu să le falsifice! Căci dacă le-am fi tradus de la bun început corect, așa cum sunt acolo, fără să le schimbăm după răul plac, astăzi m-aș fi ocupat cu scrierea Dogmaticii mele și nu cu traducerea Scripturii. La ce bun să o mai traduc, dacă ea ar fi fost tradusă bine?! Dar ea nu e tradusă bine! Și vedeți pe fiecare zi ceea ce eu vă prezint și puteți să faceți și dumneavoastră comparație cu ce traducere doriți. Și, mai bine decât cu comparația, vă puteți apuca de limba greacă veche și veți vedea cu

proprii ochi că nu puteți ajunge la alt rezultat major. Pentru că textul e așa cum vi-l prezint!

Căci dacă traduci textul Scripturii în mod gramatical, așa cum trebuie să traduci orice text dintr-o altă limbă, textul are curgerea lui internă foarte clară. Tu, ca traducător smerit al Dumnezeieștii Scripturii, ca traducător evlavios, care dorești să dărui adevărul Scripturii tuturor, pui de la tine numai cuvintele lipsă, subînțelese, sau pe cele care fac textul mult mai explicit sau îndrepți greșelile de scriere acumulate în secole la rând. Dar tu nu trebuie să cari pietre de moară ca să traduci textul Scripturii, dacă îl traduci gramatical, pentru că textul se traduce de la sine, dacă îl respecți la centimă. Căci dacă traduci verbul la diateza lui, dacă traduci substantivul la cazul său, dacă faci corelațiile normale, firești, între toate cuvintele din frază, textul e o desfătare: te ajută la tot pasul să afli cum stau lucrurile. Dar dacă încerci „să te dai mare" în fața textului Scripturii, adică să îți impui „adevărul" tău în text, el te respinge de la sine, pentru că nu suportă nicio falsificare a lui.

Așadar, când eu citez din textul sursă al Scripturii, adică din limba greacă veche, nu sunt pedant și nici prețios, ci vreau să îți arăt cum stau lucrurile. Pentru că, dacă mă vei urma în această mare călătorie a predicării și a scrisului teologic și vei învăța și tu ceva greacă și te vei afunda în teologia Bisericii, vei vedea cât de important e ca cineva să te convingă de faptul că așa stau lucrurile. Adică citez textul, pentru ca să-ți arăt că așa e acolo și nu altfel! Citez pentru ca să te conving, pentru ca să nu mai ai dubii, pentru ca să știi, de fapt, ce spune textul Scripturii despre una sau alta. Pentru că, la urma urmei, și tu faci același lucru cu cineva, când vrei să îl convingi despre o realitate. Îi arăți textul de lege, îi arăți saitul unde scrie că a apărut un nou telefon, îi arăți fotografii de la fața locului, îi faci o filă video ca să îl

încredințezi că în Dubai chiar a nins, iar în America de Nord, acum, chiar e ninsoare mare, în timp ce în România, la început de ianuarie, te simți ca în martie.

Și credința Bisericii nu e niciodată aproximativă! Ci trebuie să știi dogmele Bisericii și textul Scripturii în litera lor, pentru ca să fii încredințat asupra adevărului lor. Dar mai înainte ca să interpretezi *Luceafărul* eminescian trebuie să știi textul lui. Tot la fel, pentru ca să știi ce spune dogma de la Halchidon [Χαλκηδών][374] și ce spune textul de la Ioannis 1, 36, BYZ (καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ) trebuie să știi limba greacă veche. Căci trebuie să te specializezi pe textul grecesc al Scripturii pentru ca să știi ce spune Scriptura. Și astfel limba greacă nu mai e un moft, nu mai e o pedanterie, nu mai e o ipocrizie, ci o nevoie vitală pentru teologul și credinciosul Bisericii.

Pentru că, la ziua de azi, trebuie să știi că pe Botezătorul Domnului l-a chemat Ioannis și el, la In. 1, 36, când L-a văzut pe Domnul mergând, a spus: „Vezi, Mielul lui Dumnezeu [Ἴδε, ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ]!”. A spus „vezi!”, pentru că verbul e la imperativ aorist, persoana a doua singular. Dacă știi limba greacă, știi acest lucru, și nu vei spune niciodată „vedeți!”, adică la a doua plural. Iar Mielul, adică Hristos, e la nominativ și nu la acuzativ. Căci dacă ar fi fost la Ac., ar fi trebuit să traduci: Vezi pe Mielul lui Dumnezeu! Pe cine vezi? Pe Mielul Lui! Dar ὁ Ἀμνὸς, Mielul, e la nominativ și nu la acuzativ! De aceea nu poți să traduci decât așa: „Vezi, Mielul lui Dumnezeu!”. Și de acest substantiv la nominativ se leagă un alt substantiv sau un alt nume, care e la genitiv.

Dar vine un nesimțit educat, unul care știe limba greacă, dar nu vrea să traducă gramatical, și te întreabă precum Martin Luther: „Ce înțelege poporul român din

[374] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Chalcedon.

traducerea ta, asta cu: «Vezi, Mielul lui Dumnezeu!»?! Pe cine l-ai auzit tu că se exprimă așa în limba română?!!”. De parcă eu traduc limba română și nu Scriptura scrisă în limba greacă...Însă în limba greacă așa scrie! Și dacă așa scrie, eu așa traduc. Iar textul exemplificat nu e nicidecum „o prostie”, ci un text cu cuvinte implicite, nespuse. Pentru că Sfântul Ioannis Botezătorul a spus: „Vezi [pe Acela, pentru că Acela este] Mielul lui Dumnezeu!”. Și Mielul e acum, cu explicația mea, la nominativ, unde era și în greacă. Iar acum tot românul înțelege...ceea ce înțelegea și înainte...

Dar trebui să ai mult bun simț, multă evlavie, multă frică de Dumnezeu, multă dragoste, dragoste imensă după adevărul lui Dumnezeu, pentru ca să traduci Scriptura în firescul ei și să te mântui prin adevărurile ei abisale. Căci limba greacă e cheia care îți deschide ușa spre adevăr. Ea este Wordul în care tu citești și scrii despre adevărul lui Dumnezeu. Dar când presupui că așa este textul, dar tu nu știi cum este, nu ai nimic de-a face, fratele meu, cu teologia, ci cu mințirea de sine.

Căci în propovăduirea Sfântului Ioannis Botezătorul problema de fond era tocmai asta: ca oamenii să nu se mai mintă pe ei înșiși. Să nu mai aibă păreri false, exagerate despre ei înșiși. Pentru că el le spunea la toți: „Pocăiți-vă [Μετανοεῖτε]! Căci s-a apropiat Împărăția cerurilor [ἤγγικεν γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν]” [Mat. 3, 2, BYZ]. De cine s-a apropiat Împărăția? De voi, de cei din fața mea! Și trebuie să vă pocăiți nu degeaba, nu de formă, nu de ochii lumii, ci pentru ca să înțelegeți ce trebuie să faceți pentru a intra în Împărăția cerurilor!

Iar cei care nu s-au pocăit, cei care nu au renunțat la falsa părere despre ei înșiși, nu L-au putut vedea pe Fiul lui Dumnezeu, deși El era în carne și oase înaintea

lor! Pentru că pocăința, această mare virtute mântuitoare a creștinului, e cea care te face să vezi cu sufletul tău, să vezi duhovnicește. Dacă te pocăiești de păcatele tale, atunci te vezi pe tine cum arăți, la modul real, îi vezi duhovnicește pe cei de lângă tine, dar Îl vezi și pe Dumnezeu. Pentru că pocăința plină de rugăciune și de smerire de sine, amărăciunea aceasta deplină pentru toate păcatele vieții noastre, e cea care ne spală ochii sufletului ca să vedem cu adevărat. Să vedem și să ne vedem cu adevărat.

Și oamenii n-au dat doi bani pe propovăduirea lui Ioannis, cum nu dăm nici noi! Și nu au dat și nu dăm, pentru că suntem îngâmfați din cale afară, suntem autosuficienți, ni se pare că suntem sfinții sfinților, când noi nu știm nimic. Și nu știm, pentru că nu ne vedem nici pe noi, nici pe alții și nici pe Dumnezeu. Nu putem da detalii despre aceste trei lucruri! Și dacă nu putem da detalii tocmai noi, cei atât de zâmbăreți la toate prostiile, e pentru că nu știm ce să spunem. Că dacă am ști, am spune imediat. Dar tăcem hoțește, pentru că suntem orbi în materie de vedere duhovnicească.

Însă Sfântul Ioannis Botezătorul nu a fost orb, ci văzător de Dumnezeu! Și el a văzut și pentru noi, trimițându-ne pe toți la El, la Mielul lui Dumnezeu, la Domnul și Mântuitorul nostru. Iar dacă îl ascultăm pe Sfântul Ioannis, atunci ne lipim continuu de Tatăl, de Fiul și de Sfântul Duh, de Dumnezeul nostru treimic, pe Care Fiul lui Dumnezeu ni L-a revelat ieri, la Botezul Său, pe care noi l-am actualizat. Multă sănătate și putere de muncă și mult dor pentru a ne curăți de păcatele noastre prin pocăință! Amin!

Predică la Duminica posterioară Botezului Domnului [2022]

Iubiții mei[375],

Domnul Își începe propovăduirea Sa cu cuvintele Sfântului Ioannis Botezătorul. Ce spunea Ioannis la Mat. 3, 2, spune și Domnul la Mat. 4, 17: „Pocăiți-vă [Μετανοεῖτε]! Căci s-a apropiat Împărăția cerurilor [ἤγγικεν γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν]”. Iar Domnul Își începe propovăduirea Sa cu aceleași cuvinte ca și Înaintemergătorul Său, pentru ca să arate faptul că Ioannis este Profetul Lui. Că El l-a luminat pe Sfântul Ioannis Botezătorul să spună ceea ce a spus. Pentru că Domnul așa face în toată propovăduirea Sa: îi citează în mod tainic pe Profeții Lui, ca să arate că ei au vorbit despre cele ale Sale, despre care El i-a luminat. Și când înțelegi această strategie dumnezeiască de comunicare a Domnului, aceea de a Se autocita, adică de a repeta ceea ce El a grăit prin Profeți de-a lungul istoriei, înțelegi că El vrea să ne încredințeze de faptul că ne-a vorbit permanent, că ne-a vorbit în toate veacurile. Și recitind Scriptura Vechiului Testament din perspectivă hristologică sau triadologică înțelegem că Dumnezeu nu ni S-a revelat prima oară ca Treime de persoane la Botez, ci că ni S-a revelat din prima pagină a Scripturii. Dar ni S-a revelat în mod acoperit, în mod tainic. Lucru pe care îl înțelegem tocmai acum, când Domnul Hristos, prin întruparea Sa, ne-a vorbit în mod clar, în mod explicit,

---

[375] Începută la 6. 17, în zi de miercuri, pe 5 ianuarie 2022. Cer senin, două grade, vânt de 3 km/ h.

despre marea dogmă a Dumnezeului treimic. Și acest aspect al hristologiei sau al triadologiei vechitestamentare e foarte important pentru noi. Pentru că au existat eretici de-a lungul timpului care au considerat că Vechiul Testament vorbește despre un Dumnezeu, iar Noul Testament despre alt Dumnezeu, pentru că cele două nu au fost revelate de același Dumnezeu. Și astăzi există oameni care neglijează Vechiul Testament, care îl consideră „inferior" Noului Testament, pentru că preferă să citească doar Noul Testament.

Însă Vechiul Testament este plin de Noul Testament! Pentru că ceea ce se spune în mod tainic în Vechiul Testament, se spune explicit în Noul Testament. Pentru că același Dumnezeu treimic ne-a vorbit în ambele testamente. Dar ca să înțelegi teologia tainică a Vechiului Testament trebuie să citești duhovnicește Vechiul Testament, adică luminat de slava lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeul mântuirii noastre ne-a vorbit de la început despre Sine și despre voia Lui cu noi și El ne va vorbi prin luminările și vederile Lui cele dumnezeiești, dăruite nouă, în toată istoria și în toată veșnicia. Căci în toată istoria mântuirii noastre și în toată veșnicia, în relația cu Sine, noi vom învăța, noi ne vom umple, noi ne vom bucura și acum, dar și veșnic, de ceea ce ne arată, de ceea ce ne descoperă, de ceea ce ne învață Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu ne învață pe cele ale Sale și prin Scriptura Lui și prin Sfinții Lui și prin Îngerii Lui și prin toată viața Bisericii și a lumii și prin toată creația Sa, dar și în mod personal, pe fiecare în parte. Fiecare zi a vieții noastre e o zi de școală pentru noi, e o zi în care Dumnezeu ne învață cele ale Sale, pentru că El nu încetează să ne școlarizeze dumnezeiește. Și dacă te deschizi cu totul voinței Lui bucuroase de a ne educa, de a ne învăța, de a ne schimba continuu, înțelepciunea ta

teologică crește în mod vizibil. Căci El nu dă harul și înțelepciunea și sfințenia cu măsură [ἐκ μέτρου] [In. 3, 34, BYZ], ci pe cât voiește omul să cuprindă. Fiindcă El nu dăruie cu zgârcenie, ci ca un Dumnezeu multmilostiv și cu totul iubitor de oameni.

Însă, dăruirea Sa față de noi e pe măsura împlinirii voii Sale! Pe măsură ce te nevoiești zilnic să fii tot mai mult ca El, pe atât și te umpli de cele ale Sale. Căci pocăința pe care El ne-o cere este schimbarea continuă a noastră după voia Lui. Și când te pocăiești nu te mai crezi sfânt, ci păcătos și nevrednic de mila lui Dumnezeu. Pentru că pocăința te face să vezi cu adevărat mulțimea păcatelor tale și decadența ta reală. Adică unde te-au adus păcatele tale, la ce sapă de lemn, la ce dezastru interior te-au adus. Și când te pocăiești cu adevărat, atunci simți cum Împărăția lui Dumnezeu se apropie tot mai mult de tine, se apropie și te schimbă dumnezeiește, până acolo când o simți întru tine. Căci în clipa când vei vedea slava lui Dumnezeu în mod extatic, în vedenie dumnezeiască, pentru că te-ai umplut cu totul de dorul de Dumnezeu, și când vei începe să o simți în tine în mod conștient clipă de clipă, atunci vei ști cu adevărat că Împărăția lui Dumnezeu e în tine. Pentru că slava lui Dumnezeu, slava Împărăției Sale, va fi lumina și călăuza și întărirea vieții tale.

Căci Sfinții Isihaști, pe care îi pomenim în acest an, acest lucru au trăit și au mărturisit în toată teologia lor: că viața creștină conștientă și cu totul asumată începe odată cu prima vedere extatică. Tot drumul nostru ascetic de până la prima vedere extatică e drumul pentru a dobândi slava lui Dumnezeu în noi înșine. Căci de la dobândirea conștientă și simțită a slavei Lui în noi înșine, a slavei Dumnezeului treimic, începe viața noastră duhovnicească conștientă. Așa că nu ne putem lăuda cu faptele noastre bune și cu știința noastră de carte

teologică, dacă ele nu ne duc la relația vie, conștientă, duhovnicească, continuă cu Dumnezeu. Pentru că tot ceea ce facem noi bun în viața aceasta sunt lemnele pentru sobă, pentru soba mântuirii și a sfințirii noastre. Dar lemnele noastre bune, numai când sunt aprinse de slava lui Dumnezeu, numai atunci ele iau foc și noi ajungem focuri dumnezeiești, vii, pline de iubirea lui Dumnezeu și de iubirea oamenilor. Căci rolul fundamental în mântuirea și sfințirea noastră îl are Dumnezeu. El ne dă slava Lui la Botez, dar pe ea o simțim ca a noastră numai după multă nevoință și după ce El ne încredințează în mod extatic despre comoara aceasta pe care ne-a dat-o în pruncie. Căci comoara Lui este slava Lui. Dar ea trăiește în noi, e vie în noi, numai când noi ne dăruim cu totul Lui, când începem să facem voia Lui și nu voia noastră, și ne lăsăm călăuziți de El mereu. Iar a trăi întru slava Lui sau simțind slava Lui în noi înșine înseamnă a trăi viața de sfințenie tot timpul. Înseamnă a trăi cu Împărăția Lui în tine, cu acea Împărăție care se apropie de noi continuu și locuiește în noi, dacă noi devenim cu totul ai Lui.

Dar ca să experimentezi în mod personal faptul că Împărăția lui Dumnezeu este înăuntru [ἐντὸς] [Lc. 17, 21, BYZ] tău, trebuie să te liniștești continuu. Trebuie să duci viață isihastă, de continuă liniștire interioară prin continua rugăciune. Și în comparație cu ce înțelege omul obișnuit prin liniște și pace interioară, pentru omul duhovnicesc, pentru cel care trăiește cu Împărăția lui Dumnezeu în el însuși, pacea și liniștirea au trepte nesfârșite. Pentru că Dumnezeu ne învață, pe măsura sporirii noastre duhovnicești, noi și noi stadii ale păcii interioare, ale odihnirii dumnezeiești. Fiindcă slava lui Dumnezeu ne introduce într-o pace din ce în ce mai mare, din ce în ce mai copleșitoare, pe măsura îndumnezeirii noastre.

Și așa înțelegem de ce Domnul, când ne-a vorbit despre pacea Lui, El ne-a spus că pacea pe care El ne-o dă nu e ca pacea pe care ne-o dă lumea [In. 14, 27]. Fiindcă omul obișnuit se retrage între termopanele lui sau se duce pe munte sau în vreun loc retras, pentru ca să se bucure de pace și de liniște, adică de zgomote puține. Însă omul duhovnicesc trăiește pacea lui Dumnezeu și în casa lui și la Biserică și la locul de muncă și unde e hărmălaie multă și unde sunt zgomote de toate felurile, pentru că ea nu ține de contextul în care omul se află, ci de prezența slavei Lui în el. Fiindcă El nu doar ne-a făgăduit pacea, ci ne și dă pacea Lui în noi înșine, iar pacea Lui e mereu în noi, atâta timp cât noi rămânem în sfințenia Lui.

Când muncesc excesiv sau sunt foarte obosit sau enervat de ceva anume, ca la tot omul îmi crește tensiunea arterială. Însă tensiunea trupului are de-a face cu viteza cu care circulă sângele prin venele mele. Numai că tensiunea arterială e una și are de-a face cu circulația sangvină, iar pacea lui Dumnezeu din mine e cu totul altceva, pentru că se sălășluiește în tot sufletul și în tot trupul meu. Și eu simt slava lui Dumnezeu și sunt în pacea lui Dumnezeu și când sunt bolnav trupește și când sunt ispitit și când mi-e greu și când nu am tot ce îmi trebuie și când mi-e dor și când mă întristez pentru ceva anume și când nu îmi iese, așa cum vreau eu, vreo lucrare a mea. Pentru că pacea lui Dumnezeu și simțirea ei în mine țin de deschiderea mea cu totul față de El și de împlinirea de către mine a voii Lui în mod permanent. Și dacă unul începe să bage bormașina prin pereți, iar altul începe să mă drăcuie, iar altul dă muzica la maximum, bineînțeles că mă irită, că mă enervează, că mă deranjează în scrisul și în slujirea și în viața mea. Dar zgomotele astea dimprejurul meu nu intră și înăuntrul inimii mele! Pentru că acolo, în lăuntrul meu, eu sunt

cu totul liniștit și în pace, pentru că slava lui Dumnezeu e pacea mea. Fiindcă slava lui Dumnezeu e pacea Lui, pe care El ne-o dăruie tuturor, dacă facem zilnic voia Lui.

Așa înțelegem cum puteau fi liniștiți și în pace Sfinții Mucenici, când ei erau schingiuiți și ocărâți în chip și fel. Pentru că pacea lor nu era una psihologică, nu era una conjuncturală, ci era abisală, era ontologică, pentru că ei erau împăcați cu Dumnezeu în tot sufletul și în tot trupul lor, pentru că pacea Lui se odihnea în toată ființa lor.

Da, pacea Lui, pe care El o dă celor credincioși Lui, e incomparabilă cu tot ceea ce înseamnă liniște pentru noi! Pentru că pacea Lui e veșnică și nu fulgurantă, nu trecătoare. Pacea Lui nu pleacă din tine pentru că cineva te înjură, te enervează, te bate, te întristează, te izgonește, te minimalizează, ci dacă tu o dai afară din tine prin păcatele tale. El ne umple de pacea Sa, iar noi o scoatem din noi, dacă începem să trăim fără luare aminte, fără evlavie, fără frică de Dumnezeu.

Și când pleacă pacea Lui din tine, atunci vine hărmălaia demonilor, hărmălaia multelor patimi, tulburarea interioară continuă și chiar dacă ai fi în cel mai mare pustiu și în cea mai mare liniște, tu ai fi un stadion de fotbal în care toată lumea țipă și urlă. Pentru că nu poți găsi nicăieri liniștea ta, dacă nu o primești de la Dumnezeu! Și când omul trăiește o viață întreagă tulburat, agitat, hăituit interior, ros de griji și înnebunit de frică, de frica morții și a Iadului, și Dumnezeu îl luminează să se spovedească și să arunce toată această tulburare din el însuși, nu-i vine să creadă că Taina aceasta mare, Taina Spovedaniei, în care primim iertarea Lui prin Duhovnic, a curmat toată sarabanda patimilor din el însuși. Căci el știe cum arată neliniștea, neliniștea de toată viața. Știe ce înseamnă să nu ai pace.

Și când începe să guste din primele trepte ale păcii lui Dumnezeu, el trăiește o împlinire incredibilă, pentru că înțelege că voia lui Dumnezeu e împlinirea noastră. Pentru că, dacă El, prin iertarea păcatelor noastre, aduce în noi o astfel de împăcare, o astfel de bucurie nesperată, e logic că viața noastră, cea trăită la întâmplare, nu e bună. Că ea a fost sursa neodihnei noastre. Și dacă viața după mintea noastră nu ne-a împlinit, iarăși e logic, că viața cu El, în ascultare de El, ne împlinește cu adevărat, dacă El, dintr-o dată, prin iertarea Lui, ne-a umplut de pacea pe care n-am trăit-o niciodată.

Da, trebuie să intri înăuntrul Bisericii, să trăiești viața ei în mod real, care e viața cu Dumnezeu! Căci dacă privești Biserica pe afară, dacă privești doar zidurile ei, dacă desconsideri cărțile ei, dacă bagatelizezi Slujbele ei vei rămâne la fel de gol, la fel de tulburat, la fel de prost. Și eu știu cum arată viața fără El, pentru că până la 13 ani am trăit ca un om necredincios, deși am fost botezat în primul an de viață. În comparație cu câte știu acum despre mine, despre oameni și despre Dumnezeu, atunci eram cu totul prost, cu totul gol, cu totul singur, cu totul fără sens. Dar ca să îți dai seama despre toate acestea și despre multe altele trebuie să intri înăuntrul Bisericii, să îți asumi calea lui Dumnezeu, pentru ca El să te învețe lucruri pe care nici nu ți le-ai imaginat că ar exista, că ar fi posibil să le trăiești.

Și toate lucrurile cele bune ale vieții noastre pornesc de la acest *pocăiți-vă!* al Sfântului Ioannis, pe care ni l-a spus mai apoi și Domnul! Pentru că pocăința ne dă toată viața peste cap, ne-o schimbă radical, dar ne-o schimbă în bine. Ea ne trezește din morți, ne trezește din orbirea noastră fundamentală, pentru că ne dă să vedem că fără El nu putem să facem nimic [In. 15, 5].

L-am văzut pe Domnul ca Prunc în iesle, iubiții mei, L-am văzut tăiat-împrejur, adică suferind pentru noi, L-am văzut botezându-Se pentru noi, pentru ca să ne umple pe noi de slava Lui, și Domnul, botezându-Se, ne-a vorbit explicit despre faptul că Dumnezeul nostru e treimic. Domnul, cu umanitatea Sa, L-a văzut pe Duhul Sfânt ca o porumbiță [ὡσεὶ περιστερὰν] [Mt. 3, 16, BYZ], pentru că L-a văzut cu totul curat și preasfânt. Pentru că și noi, umpluți fiind de slava Lui, putem trăi ca porumbițe duhovnicești ale Sale, ca ființe curate și sfinte pentru toată viața noastră.

Am băut apa Lui și în acest an, pentru că ea ne umple de sfințenia Sa. Iar dacă noi căutăm pacea Lui, o vom găsi numai spovedindu-ne și împărtășindu-ne cu El, numai împlinind toată voia Sa cu noi. Și a împlini voia Sa cu noi înseamnă a fi oameni bisericești, a fi oameni teologici, a fi oameni Sfinți.

Dumnezeu să ne umple pe toți de bucuria și de pacea Sa! El să ne călăuzească spre tot lucrul cel bun și mântuitor pentru noi! Amin!

Predică la Duminica a XXIX-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[376],

oricine am fi și orice boală am avea, după cum o știm foarte bine, boala ne scoate din compania celor sănătoși și bucuroși. Din compania celor care muncesc, se bucură, călătoresc, Îi slujesc lui Dumnezeu cu pace. Pentru că boala ne constrânge să ne ocupăm de ea, să ne ocupăm de vindecarea ei în ciuda tuturor nevoilor și a îndatoririlor noastre. Când boala irumpe în trupul nostru, noi nu mai facem ceea ce ne place, ci ceea ce mai suntem lăsați să facem de către boală. Pentru că boala începe să ne conducă existența, atâta timp cât ea ne constrânge la un mod redus de manifestare.

Și când stăm la pat și bolim, când suferim, când ne e foarte greu trupește și sufletește, atunci suntem separați de ceilalți, suntem mai mult cu noi înșine, și simțim cât de efemeră e viața noastră, cât de repede se poate sfârși, cât de mult ține ea de casa noastră, de cei care ne ajută, de medicamentele pe care le avem la îndemână, de puterea noastră de a suporta boala. Pentru că boala se trăiește, în fapt, de unul singur, dar ajutat de familie, de prieteni, de cunoscuți. Și când nu ai pe nimeni, ea este un chin dublu, o sfâșiere continuă, pentru că te lupți cu boala, dar și cu singurătatea din sufletul tău. Pentru că nu e nimeni care să îți vină în ajutor, să te aline, să îți vorbească, să te întărească în situația ta grea.

---

[376] Începută la 11. 45, în zi de marți, pe 11 ianuarie 2022. Soare, cer senin, 3 grade, vânt de 21 km/ h.

De aceea, când ne gândim la moartea noastră, la moartea noastră la adâncă bătrânețe, deși nu știm dacă vom primi de la Dumnezeu darul de a avea o bătrânețe cuvioasă, ne dorim ca Născătoarea de Dumnezeu, Stăpâna noastră, împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui, să ne vină întru ajutor. Când nu vom mai avea pe nimeni în ajutorul nostru, Îi cerem Domnului să fie El, dimpreună cu toată Împărăția Sa, cu noi, păcătoșii și nevrednicii robii Săi. Pentru că noi, oamenii, avem nevoie de oameni, de căldura și de sinceritatea și de ajutorul lor, pentru ca să rămânem umani. Avem nevoie de Dumnezeu și de toată Împărăția Sa pentru ca să rămânem pe calea mântuirii, căci altfel ne pierdem într-o secundă. Iar acum, de fapt, când noi ne curățim și ne luminăm și ne sfințim pe fiecare zi, fie că suntem sănătoși sau afectați de boală, ne pregătim să suportăm toate cele ale vieții noastre. Să le suportăm în credință și în răbdare.

Căci ceea ce am făcut în copilărie și în adolescența noastră pentru a ne pregăti pentru viață, pentru a fi proprii vieții în societate și în Biserică, facem în maturitatea și în bătrânețea noastră pentru Împărăția lui Dumnezeu. Căci de la 40-50 de ani știi că nu te mai îndrepți către viață, ci către moarte. Și dacă mergi către moarte, atunci trebuie să te pregătești pentru Împărăția lui Dumnezeu. Adică pentru comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Și această pregătire pentru călătoria ultimă, finală, pentru călătoria spre Împărăția lui Dumnezeu, e o tot mai mare distanțare interioară față de noi înșine și față de cele din jurul nostru pentru Împărăția Lui. Iar dacă începi să dorești Împărăția Sa, atunci îți pierzi atracția din ce în ce mai mult față de cele pe care le-ai iubit și le-ai dorit până acum. Pentru că ești tot mai conștient de faptul că le vei lăsa pe toate cele ale tale și vei pleca din viața de aici

spre unde te vor duce Îngerii lui Dumnezeu. Și dacă simți asta în mod adânc, atunci vei dori să lași totul rezolvat în urma ta. Pentru ca nimeni să nu sufere din cauza ta, dar și tu să fii împăcat și cu totul eliberat de păcatele tale.

Tocmai de aceea, creștinii doresc să moară în patul lor, spovediți și împărtășiți cu Domnul, cu lumânarea aprinsă lângă ei și împăcați cu toți oamenii, fiind veseli duhovnicește și plini de slava lui Dumnezeu. Vor să moară creștinește, cuvios, ca oameni duhovnicești, ca Sfinți ai lui Dumnezeu. Pentru că adevărata adormire a omului e sfințenia, când el își lasă Sfintele Moaște aici, pe pământ, ca binecuvântare și ajutor pentru noi, iar în cer pleacă cu toată comoara de sfințenie din sufletul său, pentru ca să mijlocească mereu pentru noi. Adevărata adormire e bucurie veșnică. Adevărata moarte a omului e plină de viață, de viața cea dumnezeiască. Pentru că el trece de aici, de pe pământ, la viața cea veșnică, primind de la Dumnezeu Împărăția Lui cea veșnică.

Și de aceea, când creștinul se raportează la boala sa, la ispitele sale, la necazurile de tot felul din viața sa, el acceptă ca voia lui Dumnezeu toată suferința din viața lui. De ce? Pentru că el știe că acestea toate le îngăduie Dumnezeu spre mântuirea lui. Căci Dumnezeu nu îngăduie să se petreacă în viața omului decât acele lucruri care îl zidesc, care îl mântuie pe el.

Însă, dacă nu acceptăm durerea din viața noastră, nu acceptăm să creștem duhovnicește. Dacă nu acceptăm durerea, credem că plăcerile sunt „împlinirea” noastră. Numai că plăcerile sunt cele care ne-au adus și ne aduc dureri nenumărate în viața noastră. Și scăparea de durere e tocmai scăparea de plăcere. E viața aspră, ascetică, pe care ne-o cere Dumnezeu, și pe care, dacă n-o alegem de bună voie, ajungem să o trăim de nevoie, atunci când cădem la boală.

Un om care s-a distrat toată viață, ajunge, printr-un accident de mașină, în pat. Nu e învățat cu postul, cu rugăciunea, cu răbdarea, cu suferința, cu neodihna. Dar handicapul pe care îl are acum îl învață pe fiecare zi să rabde, să postească, să se usuce în pat, când toată viața a alergat încolo și încoace. De la mult la puțin și la foarte puțin! De la excese la o viață monitorizată medical! Și de nevoie ajungi să trăiești ascetic, să ai parte de o uscare a trupului tău înainte de moarte, dar lucrul cel mai important acum e ceea ce faci cu viața ta în aceste ultime zile de viață. Pentru că te poți usca în pat, dar te poți îndumnezei, dacă te lași cu totul în mâna lui Dumnezeu, după cum, poți muri la fel cum ai trăit: ca un om gol de slava lui Dumnezeu. Și nu ai niciun câștig din suferința ta...

Însă, când Evanghelia zilei [Lc. 17, 12-19] ne vorbește despre lepră, ea ne vorbește despre orice boală grea. Și despre faptul că boala grea te desparte de comunitate, de familia ta, de casa ta cel mai adesea. Cei 10 leproși „au stat la depărtare [ἔστησαν πόρρωθεν]" [Lc. 17, 12, BYZ]. Pentru că asta era voia lui Dumnezeu cu cei leproși, să fie în afara comunității, dar și pentru că ei își simțeau acut boala lor. Iar cine e bolnav cu adevărat, acela nu își poate minimaliza boala lui. Pentru că ea e neputința lui, nesomnul lui, durerea lui, neliniștea lui...

Lepra era pe atunci o boală molipsitoare, transmisibilă, fără medicament. Și bolnavii stăteau în afara comunității, într-o izolare care le mărea și mai mult durerea, dar care îi salva pe ceilalți. Îți asumai boala, era a ta, stăteai cu ea retras, rupt de ceilalți, dar fiecare dorea să se vindece! Și când L-au văzut pe Domnul, ei I-au cerut să îi miluiască pe ei [Lc. 17, 13, BYZ]. Și Domnul i-a trimis la preoții lui Israil, pentru că aceia trebuia să constate vindecarea și să îi reintroducă în comunitate.

Și cei 10 au fost curățiți [ἐκαθαρίσθησαν] de lepră în timp ce mergeau spre preoți [Lc. 17, 14, BYZ]...

Nu s-au îndoit de faptul că vor fi vindecați de către Domnul! L-au ascultat pe El! S-au dus spre preoți, pe când erau bolnavi, și au fost vindecați de către El, pe când ei mergeau către preoți. Pentru că a crede nu înseamnă a primi imediat, ci a aștepta miluirea lui Dumnezeu. Și dacă aștepți cu adevărat, dacă aștepți cu credință mila Lui, ea te va umple în toată ființa ta.

Pentru cei 10, mila Lui a însemnat vindecarea lor de lepră, dar pentru noi mila Lui poate însemna ajutor la învățătură, ajutor pentru a ne căsători, ajutor pentru a trece printr-o operație grea, ajutor pentru a ne găsi loc de muncă, ajutor în diverse primejdii ale vieții noastre, vindecare de boli, iertare de păcate, umplerea noastră de pocăință și de fapte bune. Căci atunci când El ne miluiește pe noi, când ne umple de mila Lui, Dumnezeu ne bucură și ne curățește și ne împacă și ne vindecă de toate bolile noastre.

Da, toți au fost conștienți de vindecarea lor și s-au bucurat de ea! Însă doar unul a privit mai departe de minune, de ceea ce s-a petrecut cu el, pentru că a privit spre scopul minunii. Căci atunci când mașina ta se dă de trei ori peste cap și tu scapi, totuși, cu viață, scopul rămânerii tale în viață nu e pentru ca să trăiești la fel ca până acum, ci pentru ca să trăiești duhovnicește de aici încolo, să trăiești cu Dumnezeu, să trăiești o viață nouă. Pentru că Domnul ți-a mai dăruit viață, pentru ca tu să fii altul. Scopul minunii e ca să te schimbi interior! Căci dacă vindecarea de boală nu te schimbă nicidecum, tu ești bolnav în continuare. Ești ca atunci când aveai lepră. Dar când te vindeci cu adevărat de lepră, atunci devii și mulțumitor. Devii recunoscător și îți îndrepți viața ta. Pentru că cel care s-a vindecat, s-a întors la El și L-a slăvit cu glas mare, adică în auzul tuturor, pe

Dumnezeu [Lc. 17, 15, BYZ], ca să le spună tuturor că Dumnezeu e Cel care a făcut minunea aceasta. Dar El face minuni în viața noastră nu pentru ca să rămânem aceiași oameni, ci pentru ca să ne facem Sfinți ai Lui.

De aceea, când spui despre cineva că „e o lepră" de om, spui că el contaminează continuu prin viața lui cea rea. Nu îl poți pune lângă alții, pentru că el îi învață pe toți la rău. E o sursă de infectare morală. Și dacă ne-am cerceta foarte profund viața noastră, am constata fiecare în parte că am fost și suntem învățători ai păcatelor pentru alții. Că smintim prin viața noastră, prin comportamentul nostru, prin obiceiurile noastre rele. Pentru că îi îndemnăm și pe alții la păcătuire, îi învățăm să facă rele, și aceasta, pentru că viața noastră e rea. Iar microbii păcatelor și ai patimilor de tot felul îi dăm unii altora prin faptele noastre cele rele, păcătoase, pentru că ne facem priveliște rea pentru alții.

Și această transmitere continuă a răului prin exemplul nostru cel rău e boala fundamentală a lumii noastre. Aceasta e pandemia reală: păcatul care nu ne mai mustră, care nu ne mai îngrijorează și pe care îl transformăm în obișnuință prin nesimțirea noastră constantă. Pentru că ni se pare că nu vom mai fi trași la răspundere pentru toate păcatele noastre și vom scăpa ...Dar nimeni nu va scăpa de Judecata cea veșnică a lui Dumnezeu! Pentru că Cel ce știe și vede toate, Acela e Judecătorul tuturor gândurilor și al tuturor sentimentelor și al tuturor faptelor noastre și El va da fiecăruia după faptele sale. Căci El ne ajută să ne vindecăm de tot păcatul acum, în clipa de față. Dar atunci, când El ne va judeca pe toți, El va face judecată dreaptă, nefavorizând pe nimeni.

Cel vindecat și mulțumitor a venit și a căzut cu fața la picioarele Sale [Lc. 17, 16, BYZ]! Pentru că el L-a ales pe Dumnezeul său. Și Sfântul Lucas, vorbind despre

acest gest al lui, ne-a învățat și pe noi să facem la fel. Pentru că, dacă am înțeles la un moment dat că viața e darul Său și că El ne cheamă pe toți la Sine, atunci trebuie să lăsăm toate în urmă și să venim la El. Pentru că nu vom trăi niciodată o viață bună fără El, ci doar împreună cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre, vom cunoaște adevărata viață a omului.

Nu mi-a părut rău nicio clipă, atunci când Domnul mi S-a revelat, pentru ce am lăsat în urmă. Pentru că am lăsat în urmă o viață goală, lipsită de sens. Dacă atunci, la 13 ani, m-am bucurat mult pentru asta, cu atât mai mult m-aș fi bucurat la o vârstă mai mare de chemarea lui Dumnezeu. Tocmai de aceea, dacă Dumnezeu vă cheamă la 10, la 20, la 30, la 50, la 80 de ani la El, nu mai stați pe loc nicio clipă! Pentru că nu e nimic viața de mai înainte față de viața împreună cu El. Dacă Domnul vă cheamă, nu mai pierdeți timpul! El vrea să vă bucure în mod negrăit. Și acum, dacă Îl auziți pe El, înseamnă că astăzi e ziua mântuirii voastre. Și astăzi, când începeți să Îl urmați pe El, e adevăratul Paști, e adevăratul praznic, e adevărata veselie a vieții voastre.

De aceea, iubiții mei, să nu lăsăm bolile, necazurile, ispitele, lipsurile să fie mai importante decât mântuirea noastră, pentru că nimic nu e mai important ca viața noastră cu Dumnezeu! Trebuie să le trăim pe toate cu credința în El, cu așteptarea continuă a milei Lui. Pentru că El ne miluiește mereu și ne ajută întru toate zilele vieții noastre. Pentru că El ne schimbă prin tot ceea ce trăim și facem în viața noastră. Amin!

Predică la Duminica a XXXI-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[377],

cel orb se împleticește în întunericul său, căci nu știe unde este și cine sunt cei din jurul său, pe când cel care vede îmbrățișează cu ochii săi tot ceea ce e în fața sa. Și dacă nu ai nevoie de ochelari, dacă ai vedere bună, nu înțelegi ce înseamnă a nu vedea prea bine anumite porțiuni de realitate din fața ta. Dar dacă ai nevoie de dioptriile lentilelor și ești afectat de frig și de răceală a vedea înseamnă a nu vedea prea bine. A nu vedea atât de bine ca cel care vede doar cu ochii lui. Căci ochelarii de vedere sunt un ochean de proximitate pentru cei cu vederea redusă.

Dar când ești cu totul orb, ce înseamnă pentru tine spațiul și oamenii și culorile și tot ceea ce noi numim viață, viața din fața noastră, din ochii noștri? Vezi prin auz și prin ceea ce pipăi. Vezi prin ceea ce simți și miroși. Căci ai nevoie de tot ceea ce e în jurul tău pentru ca să știi ce să faci. Dar, mai ales, ai nevoie de oameni care să te ajute în drumul tău prin întuneric.

În 2004, la Căsătoria mea, nu am ochelari în fotografii, dar în 2005, la adormirea Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, îi am. Ceea ce înseamnă că am început să port ochelari de vedere de la 27-28 de ani, pe când eram la studiile doctorale și înainte ca să fiu hirotonit Preot, și astfel știu ce înseamnă a vedea și a fi ajutat să

---

[377] Începută la 14. 19, în zi de marți, pe 18 ianuarie 2022. Soare, 6 grade, vânt de 10 km/ h.

vezi de către dioptrii. Iar munca mea intensă a amplificat tot mai mult nevoia mea de dioptrii, pentru că lentilele fac posibilă vederea mea detaliată, exigentă. Fără ele văd totul în ceață, ca printr-un geam acoperit cu apă, pentru că văd contururile și culorile tari, dar nu și nuanțele. Și e nevoie să mă apropii tot mai mult de oameni și de obiecte, să fiu la o palmă distanță de fața cuiva, pentru ca să îl văd cu ochii mei.

Însă când ești în Ieriho [Ἰεριχώ][Lc. 18, 35, BYZ], în cetatea cea înmiresmată[378], și auzi că trece Iisus, Mântuitorul lumii, pe lângă tine, atunci începi să strigi către El. Căci strigarea către El este cea mai sinceră rugăciune a ta. Pentru că, la drept vorbind, nu numai orbii nu văd, ci nu văd toți cei care nu Îl văd pe Dumnezeu în mod tainic în inima lor. Toți cei care nu Îl vedem pe El în toate ale Sale suntem orbi. Suntem orbi dacă nu Îl vedem și nu Îl simțim pe El în toate Tainele și în toate Slujbele și în toată viața Bisericii. Suntem orbi dacă nu Îl vedem pe El în Îngerii și în Sfinții Lui. Suntem orbi dacă nu Îl vedem pe El în tot cel sărman, în tot cel singur, în fiecare om care are nevoie de îmbrățișarea noastră frățească.

Pentru că orbirea noastră duhovnicească e consecința păcătoșeniei noastre. Nu vedem, pentru că suntem necurați în sufletul și în trupul nostru. Și dacă nu vedem cu ochii sufletului nostru, suntem orbi ca orbul din cetatea cea înmiresmată. Căci toate cele care sunt în jurul nostru sunt mari, frumoase și sfinte, dar numai noi nu vedem asta. Lumea lui Dumnezeu e plină de frumusețe și de profunzime dumnezeiască, numai noi nu vedem asta. Pentru că vederea noastră nu ține doar de ochii noștri, ci mai întâi de toate de relația cu El, cu Dumnezeul nostru. Fiindcă atunci când vrem să vedem doar cu ochii noștri, noi vedem miop, puțin, vag. Dar atunci

---

[378] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jericho.

când vedem împreună cu Dumnezeu, El ne dă să vedem taine mari și nebănuite de nimeni, pentru că ne dă să vedem în veșnicia Lui. Și când vedem dumnezeiește, când vedem ceea ce El ne revelează în mod tainic, atunci ne dăm seama că ceea ce noi numim vedere pe lumea asta e nevedere în comparație cu vederile cele veșnice. Pentru că noi trăim în întuneric în viața aceasta în comparație cu oceanul de slavă dumnezeiască care ni se revelează. Tocmai de aceea, în Rugăciunile dimineții, ne rugăm: „Și ne dăruie nouă cu inimă veghetoare și curată să trecem toată noaptea acestei vieți, așteptând luminata și sfânta zi a Unuia-născut Fiului Tău, a Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, când va veni pe pământ cu slavă să judece pe toți și să plătească fiecăruia după faptele lui”[379]. Căci noaptea acestei vieți e noapte profundă, e noapte cu totul neagră, fără stele, dacă nu avem parte de luminările și de vederile cele dumnezeiești, care sunt adevărata lumină a vieții noastre.

Era cu totul orb cel care ședea la porțile Ierihoului și cerșea, pentru că nu știa ce lumină ne aduce Dumnezeu în viața noastră. Dar când n-a mai cerut bani, apă și mâncare, ci a început să strige teologic, să strige, zicând: „Iisuse [Ἰησοῦ], fiule al lui David [υἱὲ Δαυίδ], miluiește-mă [ἐλέησόν με]!” [Lc. 18, 38, BYZ], atunci L-a făcut să stea pe loc pe Dumnezeu [Lc. 18. 40]. Și Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea lui [Lc. 18, 41] și i-a dat să vadă [Lc. 18, 42]. Pentru că i-a făcut ochii sănătoși, în stare să vadă, dar i-a făcut și sufletul sănătos, în stare să-L vadă. Căci cel vindecat de orbirea lui „Îi urma Lui [ἠκολούθει Αὐτῷ], slăvindu-L pe Dumnezeu [δοξάζων τὸν Θεόν][Lc. 18, 43, BYZ]. Și ca să faci toate acestea

---

[379] *Cf.* https://doxologia.ro/rugaciune/rugaciunile-diminetii. Am corectat textul citat.

trebuie să Îl vezi pe El cu adevărat. Pentru că nu Îl poți urma și slăvi pe El, dacă nu Îl vezi, iar ca să Îl vezi, tu trebuie să crezi în El cu adevărat. Căci credința în El te face văzător de Dumnezeu, iar când Îl vezi pe El, atunci te umpli de slava Lui cea veșnică, de adevărata ta lumină.

Iar Ierihoul cel adevărat, locul cel înmiresmat cu adevărat, e locul cel plin de slava Lui. Căci sufletul și trupul nostru se fac adevăratul Ieriho, dacă în ele intră Dumnezeu prin slava Lui și ne sfințește pe noi. Fiindcă numai când El e curățirea, luminarea și sfințirea noastră, noi devenim palatele cele duhovnicești ale lui Dumnezeu, în care El locuiește.

Dacă nu aș fi cunoscut literatura mistică a Bisericii sau calea îndumnezeirii oamenilor și nu aș fi fost avid de cunoașterea lui Dumnezeu, nu aș fi fost pregătit să îl văd și să îl înțeleg pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, pe Părintele meu cel duhovnicesc, cel prin ale cărui sfinte rugăciuni și prin a cărui imensă sfințenie m-am umplut și eu de slava lui Dumnezeu prin vedere dumnezeiască. Pentru că de la vârsta de 13 ani și până la 17 ani, când l-am cunoscut pe Sfântul Ilie, eu am citit și căutat intens viața cu Dumnezeu. În slujirea și în viața Bisericii și în cărțile Sfinților Părinți, eu am găsit noi și noi date despre cum să mă nevoiesc și despre cum să mă sfințesc neîncetat.

Tocmai de aceea, plecarea mea la Seminar în 1992, la vârsta de 15 ani, n-a fost plecarea mea spre „cariera teologică" și spre „un venit asigurat", ci plecarea mea pe drumul mântuirii mele. Plecarea mea spre biblioteci teologice și mai mari, din care să aflu și mai explicit viața cu Dumnezeu. Pentru că învățasem ceva foarte clar din contactul meu cu mica bibliotecă parohială de la Scrioaștea: că viața cu Dumnezeu o pot afla doar de la Sfinții care au scris despre ea, pentru că ei au trăit-o în mod

efectiv. Și astfel, eu am plecat la Seminar pentru cărți, pentru cărțile mântuirii mele, fără ca să știu dacă le voi găsi acolo.

Și am fost extrem de dezamăgit de ceea ce am găsit acolo și m-am însingurat foarte mult în primii doi ani de Seminar, pentru că n-am găsit nicio bibliotecă teologică și niciun om înduhovnicit, care să aibă de-a face cu reala viață cu Dumnezeu. Ni se predau lucruri pe care deja le cunoșteam sau care erau ușor de aflat și care erau periferice în raport cu așteptările mele cele mai intime, fapt pentru care, în anul al 3-lea de Seminar, când l-am cunoscut pe Sfântul Ilie, el a devenit adevărata Academie teologică pentru mine. Pentru că împreună cu el nu doar că am studiat teologia, filosofia, poezia și cultura lumii, dar am trăit pe viu sfințenia lui Dumnezeu. Pentru că toate cărțile patristice ale Bisericii se împlineau în el, în persoana lui, ca unul care trăia toate acestea la modul cotidian.

Reala mea Academie teologică am trăit-o în casa sa și la masa lui de scris. Față în față cu el, eu am învățat să trăiesc teologic și să mă nevoiesc și să scriu isihast. Viața la Turnu Măgurele a devenit pentru mine, după cei doi ani de însingurare totală, cea mai înfloritoare și plină de minuni parte a adolescenței mele. Pentru că am început să trăiesc luminări și vederi dumnezeiești, prin sfintele sale rugăciuni, și să mă împlinesc tot mai mult în cunoașterea teologică și în creația mea literară. La 18 ani am cunoscut-o pe Doamna Preoteasă, la un cenaclu literar la care am fost împreună cu Sfântul Ilie, fiind invitați să citim din poezia noastră. Pentru ca să îmi dau seama mai apoi, că atât ea, cât și fratele ei, erau ucenicii lui în materie de limba engleză, pentru că îi meditase pe amândoi. Iar când Doamna Preoteasă a devenit ucenica mea, iar eu eram ucenicul lui, Sfântul Ilie ne-a primit pe amândoi și ne-a învățat în mod tainic viața lui cea sfân-

tă. Și se bucura că noi îi sorbeam cu totul cuvintele și destăinuirile sale și că dorim cu totul viața cu Dumnezeu, simțindu-se foarte împlinit că Dumnezeu i-a trimis ucenici și fii duhovnicești și moștenitori ai operei sale teologice. Pentru că noi eram împlinirea lui spre finalul vieții sale pământești, pe când el era marea noastră lumină la începutul vieții noastre creștine.

Și dacă el nu ar fi fost în viața noastră, noi n-am fi știut niciodată că suntem orbi...Am fi crezut că ne e bine, că suntem bine...Pentru că n-am fi știut la ce înălțimi dumnezeiești se poate trăi viața creștină și ce dăruie Dumnezeu celor care se sfințesc cu adevărat împreună cu El.

De aici încolo, viața noastră nu a mai avut doar istorie, ci și veșnicie. Pentru că ne-am umplut de viața lui Dumnezeu și nu ne mai putem amăgi doar cu ceea ce se vede. Însă el, Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, a spart cercul nostru îngust, închisoarea noastră interioară prin rugăciunile sale cele mari și ne-a făcut să avem așteptări veșnice și nu istorice. Pentru că a transformat sihăstria lui urbană în Academia noastră pentru veșnicie și ne-a făcut să fim mereu actuali. Să dorim viața reală cu Dumnezeu, cea cotidiană, și să traducem, să scriem și să edităm teologia Bisericii în termenii prezentului.

Primăvara lui 2005 a însemnat înveșnicirea Sfântului Ilie și universalizarea lui, devenind Sfântul nostru și al întregii lumi, rugătorul cel neîncetat pentru toți, iar toamna aceluiași an a însemnat începutul Preoției mele, adică al asumării întregii lumi în slujirea mea. Aveam 28 de ani atunci! La 29 de ani a început creația mea online, care a fost o enervare pentru mulți, pentru că nu o aștepta nimeni, transformându-se mai apoi într-o mare uimire. Pentru că nu poți să rămâi indiferent, nici dacă vrei, în fața unei creații care se tot extinde pe fiecare an și care e dăruită tuturor fără bani. Dar dacă trăiești și

muncești teologic, adică pentru binele întregii Biserici, atunci trăiești dăruindu-te continuu și dăruind toate ale tale tuturor. Pentru că împlinirea reală a omului e să facă bine, bine din destul, în viața tuturor oamenilor.

Și explic toate acestea în anul 2022, în anul dedicat rugăciunii și teologiei isihaste, ca să înțelegem cu toții ce minuni poate să facă în viața noastră un om, un singur om, care se roagă cu adevărat lui Dumnezeu și la a cărui rugăciune Dumnezeu îi răspunde prin slava Lui. Pentru că mulți dintre noi cred că rugăciunea e doar ceea ce Îi spunem noi lui Dumnezeu...Însă, rugăciunea e ceea ce ne răspunde Dumnezeu la strigarea noastră! Pentru că nu contează ceea ce Îi spunem noi Lui, ci ceea ce ne spune El nouă. Și El ne spune lucruri mari și prea minunate, dacă noi Îi spunem Lui, cu toată simplitatea, inima noastră.

Când am editat primul volum din operele Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, eu nu știam cine este Părintele Gherasim Iscu, Starețul Mănăstirii Tismanei, despre care el a dat mărturie[380] și care a fost propus recent spre canonizare[381], alături de alți doi Sfinți Părinți ai secolului al 20-lea[382]. Am înțeles că este o listă scurtă, de 12 persoane, pentru 2025[383], și nu una lungă de canonizare. Însă Biserica noastră are nevoie de lista

---

[380] *Scrierile complete ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu și viața sa, comentate de către ucenicul și fiul său întru Domnul, Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș*, vol. 1, Teologie pentru azi, București, 2010, p. 289.

[381] *Cf.* https://basilica.ro/stareta-de-la-tismana-despre-canonizarea-parintelui-gherasim-iscu-il-resimtim-ca-parinte-si-ocrotitor/.

[382] *Cf.* https://basilica.ro/canonizari-2025-ps-varlaam-ofera-trei-nume/.

[383] „În ședința din 25 februarie [2021], Sfântul Sinod a decis pregătirea procesului de canonizare a 12 Preoți și Călugări pentru anul 2025”, *cf.* Ibidem.

foarte lungă de canonizare, pentru ca toți Sfinții din vechime, cât și cei recenți, să fie la un loc. Pentru că astfel vom observa că au învățat unii de la alții în drumul lor spre Dumnezeu și că Sfinții noștri români nu au fost exclusiviști, ci și-au asumat viața întregii Biserici.

Iar eu dau mărturie despre Sfântul meu Părinte duhovnicesc, despre Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, pentru că el este unul dintre Sfinții cei prea mari ai României apostolice. Ai României ce s-a născut și a rămas în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica sădită aici de Sfântul Apostol Andreas, Părintele nostru, al tuturor.

Căci dacă nu dăm această mărturie sfântă despre Sfinții lui Dumnezeu, noi punem lumina lui Dumnezeu sub coș [ὑπὸ τὸν μόδιον] [Mt. 5, 15, BYZ], o închidem în buncărul uitării. Dar dacă îi punem pe toți înaintea noastră, ca pe niște Icoane vii ale vieții noastre, ei ne vor învăța pe toți experiența lor sfântă, ne vor învăța adevărata viață cu Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, să dorim să-i cunoaștem pe Sfinții lui Dumnezeu, pe adevărații călăuzitori ai vieții noastre! Ca ei să ne scoată din orbirea noastră, din întunericul în care stăm și să ne ducă la lumina cea largă și veșnică a lui Dumnezeu. Pentru că nu ne vom simți în largul nostru, până ce nu vom fi eliberați interior de către Dumnezeu. Căci El trebuie să vină la noi și să ne scoată din robia noastră spirituală, pentru ca să trăim adevărata Lui libertate duhovnicească. Și libertatea noastră reală este curățirea noastră continuă de patimi, prin care ne câștigăm pe noi înșine.

Însă, dacă nu dorim calea reală a mântuirii noastre, vom propovădui credința Bisericii și vom scrie despre ea în mod inautentic, distant. Pentru că vom vorbi despre ceea ce nu ne reprezintă cu adevărat. Și cum ar fi una cu noi, ceva ce e atât de departe de noi?! Dar dacă ea, credința Bisericii, e viața și mântuirea noastră, atunci

putem să scriem și să vorbim despre ceea ce trăim, despre ceea ce suntem, despre ceea ce ne mântuie. Fiindcă vorbim din noi înșine tuturor și cei care au nevoie de viața cu Dumnezeu, aceia vor înțelege asta din belșug și vor veni la noi și vor fi prieteni cu noi. Căci vor dori să fie creștini, să fie oamenii lui Dumnezeu și să trăiască veșnic cu Dumnezeu. Așa cum trăiesc în mod veșnic cu El toți Sfinții și Îngerii Lui în Împărăția slavei Sale. Amin!

Predică la Duminica a XXXII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[384],

dacă nu ne caracterizează starea de deschidere reală față de oameni și de înțelegere și de iubire a lor nu vom înțelege niciodată deschiderea totală a Domnului față de toți oameni. Și, pe cale de consecință, nici nu ne vom comporta apostolic și evanghelic față de oameni, dorindu-le la toți binele, adică mântuirea lor. Căci El mergea peste tot și locuia împreună cu Sfinții Lui Apostoli, dar în același timp era deschis față de orice om, în ciuda faptului că le cunoștea la toți viețile lor. Și oricât de păcătos ar fi fost omul din fața Lui, dacă ar fi dorit să vină la El și să vorbească cu El și să își schimbe viața lui, Domnul era Cel care îl sprijinea imediat în schimbarea vieții sale.

El, Cel cu totul sfânt, nu se dădea înapoi de la discuția cu vreun om! Pentru că El știa că schimbarea reală se produce în adâncul omului și că ea este imediată, e fulgerătoare, dacă omul se deschide slavei lui Dumnezeu. Și, fiind cu totul deschis față de toți oamenii din jurul Său, Domnul era punctul de legătură al tuturor celor credincioși, pentru că toți se regăseau în El, atâta timp cât se uneau duhovnicește cu El, prin credința în El.

După ce l-a vindecat pe orbul din fața cetății Ierihoului [Lc. 18, 35, 43, BYZ][385], Domnul intră în cetate

---

[384] Începută la 8. 46, zi de miercuri, 26 ianuarie 2022. Cer înnorat, - 3 grade, vânt de 8 km/ h.

[385] De la forma de N. Ἰεριχώ.

pentru Zacheos [Ζακχαῖος] [Lc. 19, 2, BYZ]. Pe orb l-a făcut să vadă și trupește, pentru că acela vedea duhovnicește, crezând în El, pe când, pe viitorul Sfânt Apostol Zacheos, cel pomenit pe 20 aprilie[386], l-a vindecat de orbirea lui cea duhovnicească, pentru că acela vedea cu ochii trupului. Dar ce folos ai dacă vezi doar cu ochii, însă nu vezi cu sufletul tău? Pentru că a avea credință înseamnă a vedea cu sufletul tău pe Dumnezeu. Dar Zacheos n-a văzut ce trebuie să facă până când nu L-a întâlnit pe Domnul. Căci numai atunci când Domnul a intrat în casa lui, Zacheos a făgăduit: „Iată [Ἰδού], cele jumătate ale averilor mele [τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου], Doamne [Κύριε], le dau săracilor [δίδωμι τοῖς πτωχοῖς]! Și dacă cuiva ceva i-am smuls [καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα], i-l dau înapoi împătrit [ἀποδίδωμι τετραπλοῦ]" [Lc. 19, 8, BYZ].

A avut nevoie să stea față în față cu Domnul pentru ca să renunțe la patima iubirii de bani! Pentru că cele care ne fac să nu vedem duhovnicește sunt tocmai patimile din noi înșine. Și nu îi vedem pe oameni, nu vedem nevoile lor reale și nici nu știm cum să-i ajutăm, pentru că nu suntem curați cu sufletul și cu trupul nostru. Căci dacă am începe să ne curățim duhovnicește, atunci am începe să ne vedem și pe noi, cât și pe ceilalți.

Iar Sfântul Zacheos a început să se vadă pe sine pentru că a stat în fața Fiului lui Dumnezeu întrupat. A început să își vadă patimile pentru că a stat în fața Celui care ne dă să ne vedem cu adevărat pe noi înșine. De unde înțelegem faptul că și noi, dacă vom sta în fața Sa și a faptelor Sale și a cuvintelor Sale, vom înțelege cu adevărat cine suntem acum, dar și cine trebuie să fim cu voia Domnului. Pentru că toată slujirea Bisericii are rolul de a ne pune în fața lui Dumnezeu tot timpul. În

[386] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2721/sxsaintinfo.aspx.

fața faptelor și a cuvintelor și a minunilor și a iubirii Sale totale față de noi. Ca noi să vedem ce ne lipsește, ce nu suntem, dar și ce trebuie să fim. Pentru că vederea de sine nu înseamnă rămânere în păcat, ci lepădarea păcatului, pentru a-I sluji lui Dumnezeu.

Rolul citirii sfintelor cărți e acela de a afla voia lui Dumnezeu cu noi. Pe măsură ce citim, aflăm ce păcate avem, dar și care sunt faptele cele dumnezeiești pe care El le cere de la noi. Aflăm chipul idolatru al păcatului, de care trebuie să ne lepădăm, pentru a îmbrăca adevărata față a dreptății. Pentru că noi înșine trebuie să dobândim virtuțile cele dumnezeiești despre care vorbește teologia Bisericii. Și pe măsură ce devenim tot mai teologici, noi vedem tot mai bine. Vedem adâncul păcătoșeniei noastre și strigăm din mijlocul lui către Dumnezeu. Pentru că El coboară acolo unde se strigă teologic către El, unde se strigă din nevoie reală față de El.

Cei care își fac semnul Crucii în grabă, fără evlavie, sau se roagă mecanic, fără prea multă încredere față de El, nu simt și nici nu văd importanța rugăciunii și a vieții sfinte. Pentru că nu au o relație reală cu Dumnezeu. Dar cel care Îl simte pe Dumnezeu tot timpul în inima lui și se roagă Lui cu credința că numai El îl poate ajuta în toate, acela nu se închină și nu se roagă vreodată formal, pentru că toată viața lui este înaintea Domnului și împreună cu El. Iar toată viața lui e în smerenie și în umilință, în recunoaștere de sine, în lupta continuă cu tot ce înseamnă gând și simțire și faptă păcătoasă.

Sfântul Zacheos era mic de statură [Lc. 19, 3, BYZ] și „s-a urcat în[tr-un] sicomorea[387] [συκομωραίαν] ca să-L vadă pe El” [Lc. 19, 4, BYZ]. Și Zacheos înseamnă „cel curat”[388]. Dar ca să se împlinească numele său în viața sa, el a trebuit să se biruie continuu pe sine. S-a dat jos

---

[387] De la forma de N. συκομωραία.

[388] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Zacchaeus.

din buna părere despre sine însuși, a scos din viața lui alipirea de bani, a renunțat la poziția sa socială prosperă și a devenit Apostol al Domnului. Căci el i-a urmat Sfântului Apostol Petros și acela l-a hirotonit Episcop de Chesaria [Καισάρεια][389], fiind primul Episcop al Chesariei Palestinei[390]. Și aceasta, pentru că Domnul nu se uită la frumusețea noastră cea din afară, ci la cea dinăuntru.

Domnul nu se uită la faptul dacă suntem înalți sau scunzi, dacă suntem grași sau slabi, dacă suntem frumoși sau urâți la față, dacă suntem bogați sau săraci, dacă suntem sănătoși sau bolnavi, ci El ne cheamă pe toți la mântuire în orice clipă a vieții noastre. El ne cheamă la Sine indiferent de cât de păcătoși suntem noi și de câți ani avem. Tocmai de aceea, nu ne putem ascunde de El, nu putem motiva că suntem improprii Lui, că suntem prea bătrâni sau prea tineri pentru viața cu El, pentru că Domnul nu exclude pe nimeni de la pocăință și îndreptare. El ne cheamă pe toți la Sine, pentru că are puterea să ne schimbe pe toți. Și simțim puterea Lui cea curățitoare și luminătoare și sfințitoare, adică slava Lui cea veșnică, pe măsură ce ne lăsăm schimbați dumnezeiește de către El. Căci pe cât ne rupem de viața noastră trecută, pe atât trăim o continuă înnoire a vieții noastre cu El. Fiindcă El ne schimbă, prin slava Lui, în orice clipă a vieții noastre.

De aceea, oamenii care se pocăiesc continuu pentru păcatele lor și se umplu de slava Lui trăiesc o continuă înnoire interioară. Nu mai cunosc tristețea păcatului și lipsa de noutate, ci, dimpotrivă, cunosc tot mai mult schimbările dumnezeiești care se produc în ei. Fiindcă Dumnezeu îi umple mereu de simțiri, de lumi-

---

[389] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2721/sxsaintinfo.aspx.

[390] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Zacchaeus.

nări, de vederi dumnezeiești, de fapte pline de curăție și de sfințenie, iar toate acestea fac din ei un paradis viu, duhovnicesc. Și de ce te-ai mai întoarce înapoi, la păcatele vieții tale, dacă știi că ele sunt dezamăgire cruntă? Și de ce ai mai dori să sorbi iarăși zațul cel amar al morții, dacă tu ești plin de viața lui Dumnezeu?

Așa se explică de ce oamenii duhovnicești, stând în binele lor veșnic, în viața lor sfântă, nu mai vor să renunțe nicidecum la ea. Pentru că ei au termeni de comparație! Ei știu ce înseamnă viața păcătoasă și unde duce ea. Ei știu pe viu răul păcatului, dar și marea binecuvântare a faptei celei bune. Căci binele te zidește cu adevărat, pe când răul te umple de moarte veșnică. Și când noi ne spovedim păcatele noastre, atunci scoatem moartea din noi înșine, pentru a fi inundați de viața lui Dumnezeu. Pentru că moartea sufletească e pentru noi începutul Iadului celui veșnic, pe când viața cu Dumnezeu e începutul Împărăției lui Dumnezeu în noi înșine.

Iar viața cu Dumnezeu e plină de bucurie, de veselie, de împlinire, de curăție, de sfințenie, de pace, de nemurire. Viața cu Dumnezeu e bisericească, e ascetică, e cuvioasă, dar e plină de adevărata și veșnica noutate de care suntem avizi cu totul. Pentru că viața Bisericii e începutul vieții celei veșnice, atâta timp cât în Împărăție se intră pe calea cea îngustă [Mt. 7, 14], cea în care ne reținem de la tot păcatul, dar sădim în noi toată virtutea cea dumnezeiască.

Iar pentru că azi îi pomenim și pe Sfinții Teologi ai Bisericii, vreau să mă refer în mod special la Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Grigorios Teologul, pe care am recitit-o parțial luni seara, pe 24 ianuarie, după ce i-am făcut Acatistul său. Am publicat-o în *Viețile Sfinților (vol. 1)*, p. 373-402[391]. Și ceea ce este interesant e aceea că

[391] O găsiți aici:

Liturghia sa este eminamente hristologică, pentru că se referă întotdeauna la Hristos Domnul. De la început și până la sfârșit, rugăciunile sale liturgice sunt către Hristos Domnul, pentru că Liturghia e despre El și faptele Sale cele pentru noi. De aceea, Sfântul Grigorios ne pune în fața la ceea ce a făcut Domnul pentru noi. Căci „Cel care ești Dumnezeu necuprins, nu răpire ai socotit a fi asemenea lui Dumnezeu, ci, golindu-Te pe Tine [de slavă], ai luat chipul robului, [și] a mea [fire] prin firea Ta s-a binecuvântat; pentru mine împlinind legea, ca mie, celui căzut, să-mi dărui învierea. [Și] a dat celor ținuți în Iad dezlegarea; [și] a purtat [pentru noi] blestemul legii; nimicind în trupul [Său] păcatul; [căci] puterea stăpânirii Tale mi-ai dat s-o cunosc; orbilor dându-li-se din nou a vedea; morții înviind din morminte; [Tu rostind] cuvinte [prin] firea omenească; [și] milostivirea iconomiei Tale mie mi-ai arătat-o. Căci furia celor răi purtând-o, spatele Tău l-ai dat spre bătăi, iar obrajii Tăi i-ai dat spre pălmuiri; neîntorcându-Ți fața Ta de la scuipări, pentru mine, rușinatul"[392].

Și Sfântul Grigorios Îi cere lui Hristos să trimită pe Duhul Său ca să sfințească Cinstitele Daruri ale Bisericii: „Așadar, Stăpâne, [cu] glasul Tău [cel dumnezeiesc], schimbă cele puse înainte[a] Ta, Însuți [fiind] de față, [în] această lucrare tainică desăvârșită, [căci] pe Tine Însuți noi Te cinstim și pomenirea Ta o săvârșim! Însuți Duhul Tău Cel Atotsfânt să vină, ca [prin] insuflarea venirii Lui celei sfinte și bune și slăvite să le sfințească și să le schimbe pe cele de față, aceste Cinstite și Sfinte

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/.

[392] *Viețile Sfinților*, vol. 1, alcătuite, cu harul lui Dumnezeu și cu ajutorul Maicii Domnului, al Sfinților și al Îngerilor Lui, de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș și de Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2018, p. 383.

Daruri, întru Însuși Trupul și Sângele eliberării noastre!”[393].

Apoi, înainte de a se împărtăși, Preotul spunea rugăciunea aceasta: „Cred, cred, cred și mărturisesc până la ultima suflare, că acesta este Trupul făcător de viață, pe care l-ai luat, Hristoase, Dumnezeul nostru, din Sfânta Doamna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria; și l-ai făcut pe acesta una cu dumnezeirea Ta, nu prin amestecare, nici prin contopire, nici prin schimbare; și ai mărturisit sub Pontios Pilatos frumoasă mărturisire și ne-ai predat aceasta pentru noi toți, [răstignindu-Te] pe lemnul Sfintei Cruci, după voia Ta. Cred cu adevărat, că dumnezeirea Ta nicidecum nu s-a separat de umanitatea Ta [până] în prezent, nici cât o clipire de ochi. [Căci] ne-ai predat aceasta întru răscumpărare și întru iertarea păcatelor și întru viața veșnică a celor care se împărtășesc din ea. Cred că aceasta este [Liturghia] cea adevărată. Amin”[394].

Iar după ce se împărtășea o rostea pe aceasta: „Îți mulțumim Ție, Cuvinte, Dumnezeule cel adevărat, Cel [care ești] din ființa Tatălui [Tău] Celui fără de început, că astfel ne-ai iubit pe noi și Te-ai dat pe Sine pentru noi, Cel care Te-ai jertfit. Dă-ne nouă răscumpărarea, prin Trupul Tău cel fără de prihană și prin cinstitul Tău Sânge, ca să ne învrednicim noi acum, Iubitorule de oameni, ca să luăm din însăși Euharistia [Ta]! Căci Ție ne mărturisim acum, Iubitorule de oameni, și Ție slavă și cinste și închinăciune totdeauna Îți înălțăm, împreună și Tatălui Tău Celui fără de început și Duhului Tău Celui Sfânt, acum [și pururea și în vecii vecilor]”[395].

Însă, deși toate rugăciunile sunt către Domnul Iisus Hristos, El e slăvit mereu, de către Sfântul Grigo-

---

[393] Idem, p. 385.

[394] Idem, p. 400.

[395] Idem, p. 401.

rios Teologul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Pentru că niciodată nu e slăvit Fiul de unul singur, ci doar împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Iar noi toți am învățat de la ei, de la Sfinții Teologi ai Bisericii, dreapta învățătură și dreapta slujire a lui Dumnezeu. Căci la baza vieții creștine stă teologia Bisericii. Și nu Îl poți lăuda pe Dumnezeu cu minciuni spuse despre El, ci cu tot adevărul pe care El ni l-a revelat nouă. De aceea, Sfinții Bisericii au negat în mod vehement toată erezia, adică toată minciuna cea spusă despre Dumnezeu, pentru ca să nu se amestece adevărul Lui cu minciuna. Iar noi, dacă vrem să iubim adevărul lui Dumnezeu, trebuie să lepădam de la noi toată erezia și toată înșelarea demonică. Pentru că acestea strică viața și teologia Bisericii.

Dar pentru ca să cunoaștem teologia Bisericii trebuie să o citim din cărțile Sfinților Bisericii. Și pe aceasta să o iubim și să o avem întotdeauna în noi înșine ca pe calea spre mântuirea noastră. Fiindcă, numai prin dreapta credință a Bisericii, noi mergem spre Împărăția lui Dumnezeu. Amin!

Predică la Întâmpinarea Domnului [2022]

Iubiții mei[396],

praznicul de azi îi scoate în evidență pe cei doi oameni dumnezeiești, un bărbat și o femeie, care L-au întâmpinat pe Domnul ca Prunc, la 40 de zile de la nașterea Sa, atunci când a fost adus la templul din Ierusalim de către Preacurata Stăpână și de Sfântul Iosif, Logodnicul Născătoarei de Dumnezeu. Pentru că doar Sfinții Profeți Simeon [Συμεών] și Ana [Ἄννα], din tot Ierusalimul și din tot Israilul, au înțeles cine este Pruncul adus atunci la templu. Însă nu l-au înțeles datorită intuiției lor speciale, ci pentru că, fiind oameni Sfinți, au fost luminați de Dumnezeu ca să vină întru întâmpinarea Lui.

Căci Sfântul Apostol și Evanghelist Lucas ne spune despre Sfântul Simeon, Primitorul de Dumnezeu [ὁ Θεοδόχος][397], că atunci, în acea zi, „a venit în Duhul întru templu [ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν] [Lc. 2, 27, BYZ], adică în harul Duhului Sfânt. Fiind plin de harul cel dumnezeiesc al Duhului Sfânt. Iar Dumnezeu Duhul Sfânt i L-a revelat lui pe Iisus Hristos, pe Domnul nostru întrupat, fapt pentru care „L-a primit pe El întru brațele sale [ἐδέξατο Αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτου]" [Lc. 2, 28, BYZ]. Pentru că Dumnezeiescul Simeon a văzut, dincolo de umanitatea Sa, dumnezeirea Celui pe Care L-a primit în brațele sale. De aceea, el „a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: «Acum eliberezi pe robul Tău,

---

[396] Începută la 13. 25, în zi de sâmbătă, pe 29 ianuarie 2022. Soare, 8 grade, vânt de 13 km/ h.

[397] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1999/sxsaintinfo.aspx.

Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace [Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν Σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά Σου, ἐν εἰρήνῃ], că au văzut ochii mei mântuirea Ta [ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν Σου], pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor [ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν], lumina spre descoperirea neamurilor [φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν] și slava poporului Tău Israil [καὶ δόξαν λαοῦ Σου Ἰσραήλ]»" [Lc. 2, 28-32, BYZ].

Și Sfântul Simeon a spus aceste cuvinte profetice la vârsta de 360 de ani[398], pe care o avea atunci! Iar eliberarea pe care acesta a cerut-o și pe care a și primit-o imediat, a fost eliberarea de viața aceasta pământească. Eliberarea lui în pace de trupul său. Căci atunci când cu sufletul, dar și cu ochii și cu brațele sale, L-a văzut pe Domnul, El a înțeles că a venit Mântuitorul tuturor la noi. Și că El e mântuirea, lumina și slava noastră, a poporului Său, a Israilului celui credincios Lui.

Iar despre Sfânta Anna, cea plină de priveghere, de postire și de rugăciune [Lc. 2, 38, BYZ], Sfântul Lucas ne spune: „Și aceasta, apropiindu-se [în] acel ceas, mulțumea Domnului și vorbea despre El tuturor celor care așteptau răscumpărare [λύτρωσιν] în Ierusalim" [Lc. 2, 38, BYZ]. Pentru că Domnul este Răscumpărătorul nostru din mâna demonilor. Cel care ne-a scos pe noi, prin moartea și învierea Lui, de sub stăpânirea demonilor și ne-a făcut vii întru slava Lui.

Simeon [Συμεών] vine de la Șimon [שִׁמְעוֹן] și înseamnă cel care a auzit sau cel care este ascultător[399]. Pentru că a auzit voia Domnului și s-a făcut ascultătorul Său. Pe când Ana [Ἅννα] vine de la Hannah [חַנָּה] și

---

[398] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-03-sf_si_dreptul_simeon.html.

[399] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Simeon, https://www.billmounce.com/greek-dictionary/symeon, https://he.wikipedia.org/wiki/שמעון.

înseamnă cea care a primit har[400] de la Dumnezeu. Și întru amândoi s-au împlinit în mod minunat numele lor!

Căci Sfântul Simeon, îndoindu-se la locul de la Isaias 7, 14, când a tradus textul ebraic al Scripturii în limba greacă, când a tradus Septuaginta, a vrut să șteargă pe Fecioară din profeția: „Iată [ἰδοὺ], Fecioara în pântece va lua [ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει] și va naște Fiu [καὶ τέξεται Υἱόν] și vei chema numele Lui [καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα Αὐτοῦ] Emmanuil [Εμμανουηλ]!" [*Cf.* LXX]. Pentru că a crezut că e vorba de o greșeală de text...Însă, „Îngerul Domnului i s-a arătat [lui] și i-a ținut mâna, zicându-i: «Nu fi necredincios față de cele scrise și a căror împlinire singur o vei vedea! Pentru că nu vei gusta moartea până ce nu vei vedea pe Cel ce se va naște din Curata Fecioară, pe Hristos Domnul»"[401]. Și de aceea ajunsese la vârsta de 360 de ani și era bătrân de zile, pentru că „era lui [el] înștiințat de către Duhul Sfânt [καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου], [că] nu [are] să vadă moartea înainte să vadă pe Hristosul Domnului [μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου]" [Lc. 2, 26, BYZ].

Și Sfântul Simeon a trăit viață sfântă și a așteptat întru credință întruparea Domnului din Fecioară. La fel și Sfânta Anna, care avea aproape 84 de ani, și care era văduvă de mulți ani, „nu se depărta de templu, slujind noaptea și ziua [Domnului în] postiri și [în] rugăciuni" [Lc. 2, 37, BYZ]. Și pentru că au fost cu totul ascultători Domnului, tocmai de aceea au primit marele har de a-L vedea pe El ca Prunc, ca Dumnezeu întrupat, la 40 de zile de la nașterea Sa.

---

[400] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Ἄννα și https://en.wikipedia.org/wiki/Hannah_(name).

[401] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsfeb/02-03-sf_si_dreptul_simeon.html.

Însă cei care se credeau credincioși în Israil, dar care nu trăiau în sfințenie, care nu erau una cu Domnul în inima lor, nu au înțeles deloc întruparea Lui! Și acest lucru se petrece până azi. Pentru că nu e de ajuns doar să vii din când în când la Biserică, ci trebuie să trăiești în sfințenie toată viața ta. Căci numai acelora care sunt cu Domnul tot timpul, numai acelora El le arată tainele Sale. Pentru că El îi învață pe cei ai Săi tot timpul ce trebuie să facă în viața lor.

Dar să privim și din perspectiva Lui, nu doar din a noastră! Căci, deși Născătoarea de Dumnezeu născuse cu totul curat, dumnezeiește, mai presus de fire, fără să aibă lehuzie – fiindcă a rămas Fecioară, pururea Fecioară –, ea a venit la templu ca să aducă jertfă de curățire pentru nașterea ei [Lc. 2, 24, BYZ]. A venit să aducă o jertfă de care nu avea nevoie, pentru că era cu totul curată și Preasfânt era Cel care S-a întrupat din pântecele ei. Însă Domnul și Maica Sa vin și împlinesc legea cea veche, pentru ca să o desăvârșească din interiorul ei. Pentru că legea Vechiului Testament trebuia împlinită duhovnicește și nu literalist! Dacă Sfinții Simeon și Ana ar fi fost literaliști și nu duhovnicești, ei nu ar fi fost plini de har și de sfințenie, ci de înfumurare prostească.

Căci și atunci, cât și azi, avem mulți credincioși plini de înfumurare, de părere de sine, care nu au simțiri, luminări și vederi dumnezeiești, adică nu au esența religiozității și a evlaviei în ei înșiși. Pentru că a fi credincios înseamnă a avea o relație reală cu Dumnezeu. Și dacă ai o relație reală cu El, atunci El trebuie să îți vorbească mereu în curăția inimii tale, să ți Se arate mereu întru slava Lui, să te conducă pas cu pas prin harul Său, așa cum îi conducea pe Sfinții Simeon și Anna în viața lor. Căci credința reală are feedback real, are răspuns real din partea lui Dumnezeu! Credința reală e aceea în care tu vorbești cu și despre El și El vorbește cu tine și

despre tine. Și când Dumnezeu ți Se arată și te conduce spre voia Lui, asta înseamnă că El răspunde în mod viu și dumnezeiește credinței tale în El.

De aceea, El nu ne așteaptă pe noi să Îl întâmpinăm, pentru că El Însuși vine în întâmpinarea noastră! Cei doi au fost luminați de El, cum că El vine într-o anume zi la templu. Și ei L-au primit în brațele lor cu multă dragoste, deși era un Prunc și nu un Bărbat în toată firea. Însă orice vârstă trupească ar fi avut El, aceștia L-ar fi primit cu aceeași dragoste, pentru că ei erau credincioși Lui.

Și a întâmpina pe cineva duhovnicește, ne spune praznicul de azi, înseamnă a-l îmbrățișa cu toată ființa noastră. Dacă înțelegi că el e omul lui Dumnezeu, dacă ești luminat de El asupra acestuia, atunci pe acela trebuie să îl strângi în brațe cu toată dragostea ta, pentru că el a fost trimis la tine de Dumnezeu. Iar eu mă rog continuu lui Dumnezeu, ca El să mă lumineze mereu cu privire la cei care vin în viața mea. Pentru ca nu cumva să îi confund pe cei pe care El mi-i trimite ca ucenici, fii și moștenitori duhovnicești ai mei cu unii oarecare.

Căci în viața noastră vin mulți care te întreabă, care te descos, care te invidiază, care îți pierd timpul... Însă când vine adevăratul ucenic, adevăratul prieten, adevăratul fiu duhovnicesc, adevăratul om al lui Dumnezeu la tine, pentru că Dumnezeu l-a trimis la tine, atunci el e plin de viață și de iubire, e plin de cunoașterea cea dumnezeiască, e plin de autenticitate. Și tu trebuie să fii adevărata lui casă, odihna lui cea sfântă, îmbrățișarea lui cea adevărată, prin toată teologia și prietenia pe care i le dărui. Căci rolul tău în viața lui e acela de Părinte duhovnicesc, de om care îl umpli de slava lui Dumnezeu și de tot adevărul Său.

Și iarăși mă întorc la Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, la Părintele vieții noastre, la prea marele Teolog

isihast al secolului al XX-lea! Pentru că el a știut de la bun început cine sunt și pentru ce am venit la el, după cum, din prima clipă în care l-am văzut, Dumnezeu mi-a revelat cine este. Fapt pentru care, fiind luminat de Dumnezeu asupra Sfântului Său din prima clipă, eu m-am supus cu totul lui și m-am arătat lui ascultător întru toate, iar el a înțeles că eu sunt acela pentru care se rugase toată viața...Pentru că el se rugase pentru a primi un ucenic și un moștenitor al averii sale celei cerești, al teologiei și al experienței sale mistice, și l-a primit de la Dumnezeu la bătrânețe, pe când eu căutam cu disperare un adevărat Învățător al teologiei și al evlaviei celei dumnezeiești. Și pentru că ne-am rugat amândoi pentru odihnirea noastră cea duhovnicească, Dumnezeu ne-a odihnit pe unul în altul prin iubire sfântă, făcându-ne să ne asumăm reciproc în relația de paternitate și de filiație sfântă pe care o avem.

Căci, la drept vorbind, a fi prieten cu cineva înseamnă a-l asuma cu totul, a ți-l face al tău. Pe fiul tău și pe fiica ta trebuie să îi iubești cu adevărat pentru ca să ți-i faci prieteni ai tăi. Când vine vorba de relația de duhovnicie dintre Părintele Duhovnic sau Părintele duhovnicesc și ucenicii săi, asumarea e mai mult decât o prietenie cu ei, pentru că ea înseamnă o intimizare duhovnicească cu ei pentru veșnicie. Căci tu te imprimi duhovnicește în cei pe care îi conduci spre Dumnezeu cu voia lor și pe care îi faci adevărați slujitori ai lui Dumnezeu.

De aceea, așa cum pot vorbi despre prieteni și cunoscuți, eu pot vorbi și despre oamenii duhovnicești pe care i-am cunoscut și îi cunosc. Și chipul lor e viu în mine în măsura în care eu îi port în rugăciunea și în dragostea mea. Și pe măsură ce ne rugăm pentru toți cei vii și pentru toți cei adormiți, noi ne păstrăm vii în relația cu întreaga umanitate, dar, mai ales, în relația de

incomprehensibilă profunzime cu Dumnezeul mântuirii noastre. Pentru că El iese înaintea tuturor, îi întâmpină pe toți, le dorește la toți binele, binele veșnic al mântuirii lor și ne învață și pe noi să ne rugăm pentru mântuirea lor.

Așadar, iubiții mei, a întâmpina pe cineva înseamnă a-l primi pe el în inima ta! A-l lăsa să fie viu și frumos în inima ta. Și când ne împăcăm cu oamenii în inima noastră, atunci nu mai ne luptăm cu nimeni interior. Dar, dacă nu ne mai luptăm cu cineva în inima noastră, asta nu înseamnă că ei s-au schimbat radical sau că noi îi putem schimba cu forța. Ci nu ne mai luptăm cu ei în noi înșine, pentru că am înțeles din destul că și noi avem neputințele noastre. Nu ne mai luptăm cu ei, pentru că ne-am acceptat neputințele personale și luptăm cu ele interior. Și când le-am acceptat, când ne-am acceptat păcătoșenia personală și dorim să ne curățim de ea, atunci nu mai cerem altora ceea ce nici noi nu putem să facem.

Căci marea noastră luptă cu alții stă în faptul că ei trebuie să fie după cum vrem noi. Cerem altora să fie într-un anume fel pentru ca să ne fie prieteni, pentru ca să îi iubim...Dar când începem să ne rugăm pentru toți și să îi iubim și să îi iertăm pe toți, atunci nu mai vrem ca ei să fie după cum vrem noi, ci după cum dorește Dumnezeu. Dorim să se facă voia lui Dumnezeu în ei și în noi. Și această dorință sfântă ne aduce o mare împăcare, o mare odihnă dumnezeiască, pentru că acceptăm ca să se facă voia lui Dumnezeu în toți oamenii.

Însă oamenii conlucrează cu Dumnezeu pe măsura înțelegerii, a iubirii și a voinței lor de a trăi în sfințenie. Nu îi poți forța pe oameni ca să înțeleagă și să facă lucruri mai înainte de vreme, mai înainte ca ei să înțeleagă că trebuie să facă acele lucruri. Chiar dacă sunt cele mai sfinte lucruri de pe lume, ei nu le vor face decât

atunci când se decid să le facă. Și când se decid să le facă, atunci le fac cu toată ființa lor, pentru că se dăruie cu totul lui Dumnezeu. Și când citim Viețile Sfinților Lui, când citim asceza lor cea prea mare, când citim nevoințele lor cele dumnezeiești, trebuie să înțelegem că ei au decis să trăiască astfel, când au înțeles că acea viață îi împlinește. Chiar dacă citești mai înainte despre ea, chiar dacă o vezi la alții, nu o vei trăi efectiv decât atunci când ești capabil de ea. Și ești capabil de ea, de viața cu Dumnezeu, numai când te decizi cu totul pentru ea.

Căci așa cum unii se decid pentru rău și ajung să facă rele fără de număr, tot la fel există un moment în viața lor, când oamenii lui Dumnezeu se decid cu totul ca să facă voia lui Dumnezeu în viața lor. Și chiar dacă avem multe căderi în viața noastră de credință, voința noastră de a trăi cu Dumnezeu pentru veșnicie e mai tare decât toate. De aceea, ne întoarcem iar și iar cu pocăință către El, către Mângâierea [Παράκλησιν] [Lc. 2, 25, BYZ] noastră cea veșnică, pentru că numai iertarea și mângâierea Sa ne bucură în mod deplin. Și când El vine în noi prin slava Lui, El face în noi adevăratul Ierușalaiim [יְרוּשָׁלַיִם], adevărata cetate a păcii[402]. Pentru că numai acolo unde e Dumnezeul treimic prin slava Lui cea veșnică, noi suntem Ierusalimurile cele dumnezeiești ale Sale. Amin!

[402] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem.

Predică la Duminica a XVII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[403],

suntem încă în praznicul Întâmpinării Domnului, care se termină pe 9 februarie! Suntem încă în praznicul care ne spune că trebuie să avem ochi duhovnicești pentru ca să-i vedem pe oameni. Și Evanghelia zilei [Mt. 15, 21-28] ne vorbește despre o altă întâmpinare a Domnului. Dar nu la Ierusalim, ci „întru părțile Tirosului și ale Sidonului [εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος]"[404] [Mt. 15, 21, BYZ], Tirul[405] și Sidonul[406] fiind în Libanul de astăzi, ambele pe malul Mării Mediterane. Iar pe atunci erau cetăți feniciene[407] păgâne, idolatre.

Și Τύρος vine de la fenicianul Șur și înseamnă Piatră, pentru că cetatea fusese zidită pe piatră[408], pe când Σιδών vine de la fenicianul Șidun[409], care înseamnă Pescărie, pentru că era un oraș care se ocupa cu pescuitul maritim[410]. Iar Domnul, Cel care îi pescuiește pe oameni de oriunde, vine aici, la cei păgâni, ca să îi pună pe oameni pe piatra credinței. Căci numai dacă stai pe

---

403 Începută la 9. 49, în zi de joi, pe 3 februarie 2022. Soare, două grade, vânt de 3 km/ h.

404 De la Τύρος și Σιδών, adică de la formele de nominativ ale celor două nume de cetate.

405 A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Tir,_Liban.

406 Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sidon.

407 Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Phoenicia.

408 *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Tyre.

409 *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Σιδών.

410 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Sidon.

piatră, pe această piatră vie a credinței, poți să vezi duhovnicește. Să te vezi și să vezi duhovnicește, adică prin slava cea veșnică a lui Dumnezeu, care ne face pe toți vii întru El.

Și El este întâmpinat aici, în pământ păgân, de o mamă îndurerată. Căci Sfântul Matteos ne spune: „Și, iată, o femeie hananea [χαναναία] din ținuturile acelea, a ieșit și I-a strigat Lui, zicându-I: «Miluiește-mă [Ἐλέησόν με], Doamne [Κύριε], fiule al lui David [υἱὲ Δαυίδ], fiica mea rău se demonizează [ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται]!»!" [Mt. 15, 22, BYZ].

L-a întâmpinat cu durerea ei de mamă. L-a întâmpinat cu rugăciunea ei pentru fiica ei. Cu o rugăciune strigată din toată inima. Pentru că mama cea adevărată nu se poate odihni până nu își vede copiii sănătoși și împliniți. Iar un copil demonizat, un copil care se demonizează pe zi ce trece, nu poate fi o bucurie, ci o mare durere, o mare tristețe într-o casă de om.

David [דָּוִד][411] înseamnă Cel iubit[412]. Pentru că El este Fiul Cel iubit al Tatălui. Și Fiul Tatălui, Care a venit în lume ca să caute și să mântuie pe cel pierdut, are milă nețărmurită față de oameni. Pentru că El caută să îi îndrepte pe oameni, să îi aducă pe calea pocăinței și a sfințeniei și nu să-i omoare. Și îndreptarea lor, a oamenilor, înseamnă binele lor veșnic. Pentru că a trăi în sfințenie înseamnă a trăi pentru veșnicie, pentru viața cea veșnică cu Dumnezeu.

– De ce se demoniza fiica ei tot mai mult?

– Pentru că da loc demonilor tot mai mult în viața ei! Și cine îi lasă pe demoni să intre tot mai mult în viața lui, îi lasă să intre prin păcatele continue pe care le face. Demonii sălășluiesc în omul care păcătuiește continuu și nu se pocăiește pentru păcatele sale. Ei stau în el ca în

---

[411] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/David.

[412] *Cf.* Easton's Bible Dictionary, 982, în BW 10.

Iad, pentru că omul crede că viața în păcat e „adevărata viață” a omului. Dar dacă omul, prin luminarea lui Dumnezeu, înțelege că păcatul, oricare ar fi el, nu aduce adevărata viață în om, ci o omoară, atunci el se leapădă de conviețuirea cu demonii și se lipește cu totul de Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să locuiască întru el.

Iar pocăința noastră continuă, lupta noastră cu păcatul în noi înșine, spovedirea și împărtășirea noastră continuă cu Domnul sunt o izgonire continuă a demonilor de la noi, căci vrem să fim doar cu Dumnezeul mântuirii noastre. Și dacă El, prin slava Lui, e în noi, atunci înțelegem diferența radicală între a fi locuiți de demoni și a fi locuit de Dumnezeu.

Cei locuiți de demoni, cei demonizați, sunt plini de demoni, pe când oamenii duhovnicești, oamenii plini de slava Lui, sunt plini de slava Dumnezeului mântuirii noastre. Și cei credincioși Lui trăiesc cu Dumnezeu în ei înșiși și se bucură negrăit în fiecare clipă a vieții lor, pe când cei parazitați de către demoni în continuu, pentru că păcătuiesc în continuu, nu au liniște și nici bucurie și nici nădejde de mântuire.

Însă femeia, deși păgână, a strigat teologic către Domnul, fiind plină de credința în El, pentru că era plină de iubirea de mamă. Căci atunci când te rogi pentru altul ca pentru tine, atunci iubești cu adevărat. Când îți asumi durerea altuia, atunci o trăiești ca pe a ta. Și dacă o trăiești ca pe a ta, atunci Îi ceri lui Dumnezeu să vindece durerea voastră. Pentru că durerea ta se vindecă odată cu vindecarea durerii celuilalt.

„Dar nu i-a răspuns ei cuvânt [Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον” [Mt. 15, 23, BYZ], ne spune Sfântul Evanghelist Matteos. Domnul nu i-a zis nimic! A tăcut și a mers mai departe...Căci Domnul face aici pe surdul, pe indiferentul, pe insensibilul...pentru ca să arate cum se comportau evreii față de păgâni. Pentru că evreii con-

siderau că Mașiah [מָשִׁיחַ][413] vine doar pentru evrei[414]. Și de aceea și Domnul le spune Sfinților Săi Apostoli: „Nu am fost trimis decât numai către oile cele pierdute ale casei lui Israil [Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ]" [Mt. 15, 24, BYZ]. Numai că mai toți evreii se credeau „aleși" și niciunul „pierdut", niciunul păcătos!

Iar mai apoi, când El spune: „Nu este bine să iei pâinea copiilor [Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων] și să o arunci cățeilor [καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις]" [Mt. 15, 26, BYZ], El citează iarăși din evrei, din mentalitatea lor, din modul lor de a se raporta față de neamuri, pentru că ei se credeau „copiii lui Dumnezeu", indiferent de viața lor interioară, iar pe păgâni îi considerau niște „câini", pentru că erau necredincioși.

Dar când te crezi „Sfânt", fără să fii Sfânt, fără să fii omul lui Dumnezeu, nu ești decât un om jalnic, un om de plâns. Pentru că nu primești înștiințări de la Dumnezeu, atâta timp cât nu ești intimul Lui, ci te relaxezi în buna părere despre tine însuți pe care ți-o aduc demonii. Căci dacă ar fi fost Sfinți cu adevărat fiii lui Israil și nu pierduți în păcate multe, ei L-ar fi văzut pe Mașiah din fața lor! Ar fi văzut că Iisus este Hristosul, e Fiul Tatălui, că El e Mașiah Cel făgăduit și așteptat. Dar pentru că erau orbi, pentru că erau păcătoși până în măduva oaselor, nu vedeau nimic! Și pentru că nu vedeau Lumina din fața lor, pentru că nu Îl vedeau pe Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat, ei nu erau ai lui Israil, ci erau pierduți.

Pentru că Israel [יִשְׂרָאֵל] înseamnă Dumnezeu stăpânește[415]. Și în cine stăpânește Dumnezeu, în cine locuiește El, acela este văzător de Dumnezeu și de oa-

---

[413] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Messiah.

[414] *Cf.* https://www.sefaria.org/Sanhedrin.99a.9?lang=bi.

[415] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Israel.

meni. Căci cine Îl vede pe Dumnezeu întru slava Lui, acela îi vede și pe oameni cu adevărat, pentru că îi vede prin luminarea lui de către Dumnezeu. Și cine îi cunoaște duhovnicește pe oameni, acela nu urăște pe nimeni, pentru că el îi iubește pe toți și le dorește tuturor mântuirea lor.

Însă Israilul de atunci se credea superior altora fără ca să fie cu adevărat. El ar fi trebuit să fie plin de sfințenie, pregătit cu totul pentru vederea și primirea Domnului, atâta timp cât credința și slujirea cea adevărată i se dăduseră numai lui. Dar pentru că nu a trăit la exigențele duhovnicești ale legii și ale slujirii lui Dumnezeu, el nu s-a împlinit în religiozitatea lui, ci s-a arătat în mare parte a fi orb. Pentru că numai puțini israiliți s-au deschis către Domnul, numai puțini L-au primit, pe când ceilalți, până azi, sunt în război deschis cu Dumnezeul lor. Și aceasta, pentru că nu sunt duhovnicești, nu sunt Sfinți, ci trupești și literaliști. Au o bună părere despre ei, dar ea e falsă. Căci dacă n-ar fi falsă, ei ar vedea duhovnicește și ar citi duhovnicește și ar înțelege că Mașiah a venit și a trăit în mijlocul lor acum 2.000 de ani, dar că, la plinirea vremii, va veni întru slavă, cu umanitatea Sa transfigurată, așa cum S-a și înălțat la cer, pentru ca să judece viii și morții.

Domnul le-a pus evreilor o oglindă în față prin cuvintele Sale! O oglindă în care să își vadă superioritatea închipuită. Femeia hananeancă a înțeles substratul celor zise de Domnul și i-a răspuns teologic: „Da [Ναί], Doamne [Κύριε]! Dar și căţeii mănâncă din firimiturile cele care cad de la masa stăpânilor lor [καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν" [Mat. 15, 27, BYZ]. Ea a acceptat insulta evreiască la adresa sa și a adus discuția spre realitatea concretă a căţeilor, care stau pe lângă masă și primesc resturi de la masă. Iar dacă aceste ani-

male mănâncă și ele din masa cea mare și bogată, cu atât mai mult și oamenii păgâni trebuie să mănânce din masa lui Israil, din masa adevărului lui Dumnezeu și a milei Sale.

În suferința ei, femeia își asumă apartenența sa etnică și religioasă, dar își asumă și credința ei în Domnul. Ea știa că e păgână, știa că e feniciană, știa că nu e din Israil, știa că are o fată demonizată, dar știa că Iisus Hristos e și Domnul ei și El e plin de milă față de oameni. Tocmai de aceea a strigat către El, apoi S-a apropiat de El și I s-a închinat Lui [προσεκύνησεν Αὐτῷ], cerându-I să o ajute [Mt. 15, 25, BYZ]. Și ea nu și-a pierdut credința în El, deși El S-a comportat cu ea ca și când nu i-ar fi știut situația ei. Însă, după toate cele zise și făcute, Domnul nu a lăsat-o fără de ajutor, ci a spus în gura mare cine este aceasta: „O [Ὦ], femeio [γύναι][416], mare [este] credința ta [μεγάλη σου ἡ πίστις]! Fie ție precum voiești [γενηθήτω σοι ὡς θέλεις]!”. Iar credința ei cea mare în El a fost aceea care i-a vindecat fiica. Pentru că „a fost vindecată fiica ei din ceasul acela [ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης]” [Mt. 15, 28, BYZ].

Și Dumnezeu Își face milă de oameni și îi ajută, când ei cer cu pocăință iertarea și ajutorarea lor. El nu este insensibil niciodată față de rugăciunile noastre, dar așteaptă să vadă încrederea noastră în El. Așteaptă să ne maturizăm în credința și în rugăciunea noastră, în viața noastră. Căci rugăciunea continuă e cea care ne maturizează continuu și ne adâncește continuu în pocăința noastră.

De aceea, pentru omul credincios rugăciunea isihastă, rugăciunea continuă către Domnul, e una care îl liniștește continuu. Ceea ce poate părea monomanie sau

---

[416] Forma de vocativ singular: https://ro.wiktionary.org/wiki/femeie.

închidere a noastră într-o singură frază, pentru noi este o continuă revenire în sine, o continuă pocăință și o continuă umplere de iubire pentru Dumnezeu. Căci atunci când noi strigăm de sute și de mii de ori într-o zi: „Doamne Iisuse Hristoase [Κύριε Ιησού Χριστέ], Fiule al lui Dumnezeu [Υιέ Θεού], miluiește-mă pe mine [ελέησόν με], păcătosul [τον αμαρτωλόν]!”[417], noi stăm în fața lui Dumnezeu și cerem mila Lui. Stăm ca oameni păcătoși și goi de fapte bune și cerem mila Lui cea veșnică. Și pe măsură ce ne rugăm, noi nu pierdem timpul, ci ne umplem tot mai mult de slava Lui și de pacea Sa și de curăția Sa și de sfințenia Sa, pentru că El coboară în noi toată harisma cea dumnezeiască.

De aceea, rugăciunea isihastă nu e doar pentru liniștirea noastră interioară, ci pentru continua noastră curățire, luminare și sfințire, pentru continua noastră îndumnezeire personală. Rugăciunea isihastă e calea practică a teologiei celei dumnezeiești, pentru că toate simțirile, luminările și vederile dumnezeiești pe cale le primim de la Dumnezeu prin rugăciune, ne umplu de teologia lui Dumnezeu. Ceea ce citim la Sfinții lui Dumnezeu, trăim și noi înșine rugându-ne și pocăindu-ne. Pentru că, cerând mila Lui neîncetat, El Se coboară la noi și în noi și ne învață pe noi ce înseamnă mântuirea, ce înseamnă omul mântuit, cum arată el. Și când trăiești mântuirea lui Dumnezeu, când trăiești continua ta îndreptare de către El, atunci înveți teologie în mod pragmatic, existențial, în însăși persoana ta, pentru că El este Mântuitorul vieții tale.

Așadar, iubiții mei, cu această duminică încheiem un alt ciclu al vieții bisericești, pentru că de duminica viitoare începe Triodul, începe perioada de pregătire pentru Învierea Domnului. Și asumarea insultelor celor

---

[417] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Προσευχή_του_Ιησού.

nedrepte din duminica de azi o vom vedea și în duminica viitoare în persoana vameșului. Pentru că vameșul cel desconsiderat, cel minimalizat, „a coborât...îndreptat întru casa sa [κατέβη...δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ]” [Lc. 18, 14, BYZ]. Iar ceea ce contează e tocmai aceasta: cum suntem noi cu adevărat înaintea lui Dumnezeu și nu cum ne percep, în mod miop, oamenii.

Căci pentru unii putem părea proști, neîmpliniți, niște oameni care nu merită niciun respect. Dar dacă suntem împăcați cu Dumnezeu și Îl simțim pe El totdeauna în noi înșine prin slava Lui, cea care izvorăște mereu în noi, atunci suntem ai Lui și nu ai modei celei deșarte. Și noi trebuie să ne unim cu ceilalți oameni ai lui Dumnezeu în cugetul și în simțirile și în acțiunile noastre și să trăim bisericește, adică deplin uman, trăindu-ne din plin împlinirea noastră duhovnicească. Pentru că oamenii lumești nu ne vor înțelege niciodată grija noastră continuă față de voia lui Dumnezeu. Ei vor disprețui ceea ce e cel mai sfânt la noi. Dar oamenii credincioși se vor bucura să vadă în noi virtuțile lui Dumnezeu și vor fi prietenii noștri.

Eu mă bucur nespus de mult când întâlnesc un om al lui Dumnezeu, pentru că el este o enciclopedie vie a vieții bisericești. Orice nou Sfânt al lui Dumnezeu mă bucură nespus, pentru că el vine cu noutatea lui personală, cu modul în care a trăit relația sa cu Dumnezeu. Și dacă învățăm de la toți Sfinții, atunci ne umplem de multă bogăție duhovnicească, pentru că fiecare are enorm de multe lucruri să ne dăruie. Dar dacă îi preferăm numai pe unii și nu dorim să învățăm de la toți, ne depărtăm de unii singuri de înțelepciunea lui Dumnezeu, Care dăruie fiecare pe măsura vieții sale.

Însă Dumnezeu dorește să învățăm de la toți și să ne asumăm această înțelepciune diversă în mod personal. Pentru că El dorește ca fiecare dintre noi să fim o

livadă duhovnicească unică, o bibliotecă vie a Lui, o lume impresionantă, plină de bogăția slavei Sale. Căci trebuie să dăruim și altora, în mod continuu, din ceea ce am primit de la El. Amin!

Predică la Duminica a XXXIII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[418],

cartea Triodului cea plină de pocăință, pe care am început să o folosim de astăzi în cultul Bisericii, începe cu acest sfat mântuitor: Să nu ne rugăm în mod fariseic [φαρισαϊκῶς], fraților, ci să ne smerim înaintea lui Dumnezeu [ταπεινωθῶμεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ][419]! Și sfatul acesta este capital pentru întreaga noastră viață. Căci a te ruga fariseic înseamnă a te lăuda continuu înaintea lui Dumnezeu. Înseamnă a te crede „vrednic” de El. Înseamnă a-i disprețui pe ceilalți și a uita de păcatele și patimile tale. Înseamnă a-i minimaliza pe alții și a te maximaliza pe tine. Și starea ta interioară e cea care împute locul...

Un om arogant, plin de sine, plin de ideea că e deștept, că e frumos, că are virtuți mari, că are experiență multă e o pată de întuneric la Slujbele Bisericii. Pentru că el nu vine ca să ceară mila lui Dumnezeu, el nu vine ca să se smerească înaintea Lui, să se pocăiască înaintea Sa, ci pentru ca să se arate pe sine, să iasă în evidență. Și atunci când cântă și când slujește și când privește, el nu se uită la Dumnezeu, ci la cât de „bun” e el în fața oamenilor...

Și de aceea, toată purtarea lui e fariseică, e pentru ochii lumii, e de fațadă, și n-are timp să se pocăiască.

---

[418] Începută la 10. 52, în zi de marți, pe 8 februarie 2022. Soare, 7 grade, vânt de 8 km/ h.

[419] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t70.html.

Pentru că n-a venit pentru Dumnezeu, n-a venit ca să ceară de la Dumnezeu viața lui, ci pentru ca să-l laude oamenii. Însă, când vii la Biserică pentru ca să te smerești înaintea lui Dumnezeu, așa după cum o faci în toată clipa în inima ta, vii pentru Dumnezeu în primul rând și nu pentru oameni. Vii să slujești împreună cu întreaga Biserică, dar îți verși inima ta înaintea lui Dumnezeu. Lui Îi spui inima ta! Iar clipele tale la Biserică sunt o continuare a pocăinței tale de toată viața. Pentru că „păcatul meu înaintea mea este pururea [ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστιν διὰ παντός]" [Ps. 50, 5, LXX].

Mi-am spovedit păcatele mele atunci când le-am făcut, am primit de la Dumnezeu, prin Duhovnicul meu, iertarea lor, dar eu mă pocăiesc toată viața pentru ele și mă cred un om păcătos, un om care am nevoie mereu de mila lui Dumnezeu, pentru că păcatele mele le am înaintea mea. Pentru mine, pocăința e o stare continuă și nu una pasageră. E modul meu de a fi. În această stare de pocăință și având conștiința vie a păcătoșeniei mele, eu vin și slujesc la Biserică. Pentru că nu uit niciodată ce am făcut și cine sunt, chiar dacă mila lui Dumnezeu mă iartă, mă curățește, mă luminează și mă sfințește pururea. Pururea sunt iertat și primit de Dumnezeu datorită milei Lui celei mari, dar vin cu conștiința păcatelor mele. Vin cu trecutul meu înaintea mea, cu conștiința păcatelor mele în inima mea. Și știu că Dumnezeu ne cheamă mereu la sfințenie, ne cheamă mereu la împlinirea tuturor poruncilor Sale, și eu cunosc că nu pot fi niciodată vrednic de El.

De aceea, nu mă rog fariseic, pentru că am nevoie mereu de iertarea Lui, nu mă laud cu lucrurile pe care le-am făcut, căci sunt milioane de lucruri pe care nu le-am făcut, ci Îl rog mereu pe Dumnezeu ca să facă voia Lui întru mine. Căci El știe cel mai bine dintre toți ce îmi trebuie, de ce am nevoie, cum trebuie să fiu eu.

Vin înaintea Lui mereu, pentru că stau înaintea Lui tot timpul. Am conștiința că orice faptă a mea o fac înaintea lui Dumnezeu. Toată cugetarea, toată simțirea, tot cuvântul, toată fapta mea, toate intențiile mele le fac înaintea Lui. În fața ochilor Săi. Și de aceea, eu nu trebuie să Îi explic Lui ce am făcut și de ce am făcut ceea ce am făcut, căci El știe toate aceste lucruri, ci trebuie să cer mila Lui. Trebuie să recunosc înaintea Lui păcatul meu imediat, imediat ce am păcătuit, și să cer mila Lui. Căci El știe de ce și pentru ce, dar știe și că am nevoie de mila Lui...Și dacă eu mă agăț cu totul de mila Lui, de nevoia de a mă milui El, atunci rugăciunea mea e plină de pocăință și eu, în durerea inimii mele, cer iertarea Lui, cer mila Lui, cer mângâierea Lui. Și dacă, pocăindu-mă, primesc mila Lui ca iertare, ca bucurie, ca pace, ca umplere de viață, atunci știu că El m-a miluit și că El mă umple de viață. Iar dacă viața Lui este slava Lui, pe care El îmi dă să o simt în toată ființa mea, în sufletul și în trupul meu, atunci eu nu mă pot lăuda cu ceea ce fac, pentru că lauda mea e ceea ce face Dumnezeu întru mine. Căci eu cer neîncetat și mă dor păcatele mele și doresc mila Lui, dar El, din marea Sa iubire de oameni, umple ființa mea și o face bine, o bucură negrăit și îmi dă nădejde de mântuire, pentru că mila Lui este întărirea mea în cele bune.

De aceea, mântuirea nu este un bun în sine, pe care îl primești de la El și care e separat de El și pe care nu îl mai pierzi niciodată, orice ai face tu, ci e o unire continuă cu Dumnezeu și viața în continua simțire a slavei lui Dumnezeu în tine. Căci mântuirea nu e depărtare de El, ci unire continuă cu El. Mântuirea mea înseamnă a fi mereu cu Dumnezeu, pentru că El este în mine prin slava Lui. Și de aceea nu îmi permit să las păcatul să se înrădăcineze în mine, ci mă pocăiesc imediat pentru el și îl spovedesc, pentru că știu că orice păcat poate dis-

truge mântuirea mea. Adică poate distruge comuniunea mea continuă cu Dumnezeu, în care El e totul pentru mine. Și ca să stau întru slava Lui trebuie să stau în toată smerenia și în toată curăția și în toată fapta cea bună, pentru ca mereu să trăiesc duhovnicește și nu trupește.

Însă, cel care nu e interesat de mântuirea lui, de continua simțire a lui Dumnezeu în el însuși, consideră că viața religioasă e doar o slujire și o postire și o prăznuire care nu te schimbă niciodată în mod fundamental. Venirea lui la Biserică e pentru motive colaterale. El nu vine ca să stea înaintea Domnului și să primească luminările Lui, ci pentru că s-a obișnuit să vină la Biserică. Numai că obișnuința asta rece, fără întâlnirea reală cu Dumnezeu, ci doar cu oamenii, sporește în tine conștiința ta fariseică, pentru că nu vrei să știi ce crede Dumnezeu despre tine. Dar când Îl asculți pe El, când Îl lași pe El să-ți vorbească prin fiecare cuvânt și prin fiecare om și prin fiecare eveniment al vieții tale, atunci ți se sparge încrederea ta în tine însuți, idolul slavei deșarte se năruie în inima ta, pentru că El dorește să te schimbi continuu. Și schimbarea continuă e la antipodul fariseismului tău, a stagnării tale în „buna părere" despre tine însuți. Căci „buna ta părere" despre tine însuți e falsă, e goală, n-are nimic în spatele ei, pentru că nu există asceză, nu există cunoaștere, nu există pocăință, nu există sfințenie în tine însuți. Pentru că, dacă ar fi acestea în tine, ar fi și virtuțile dumnezeiești și multă experiență mistică și teologică și multă sensibilitate și delicatețe. Căci acolo unde e multă muncă și curățire de sine, acolo e și multă cunoaștere și dăruire. Pentru că cel ce dăruie din ale sale, dăruie cu bucurie, căci știe cât de mare e binele dăruirii, al milosteniei neîncetate.

După Psalmul 50, la Utrenie, am început să cântăm de azi „Ușile pocăinței [Τῆς μετανοίας πύλας]”[420]. Pentru că ușile pocăinței ni se deschid în inima noastră, prin slava Lui, dacă ne smerim în fața Sa. Iar atunci, inima noastră, care se deschide spre Dumnezeu, se umple de mila milostivirii Sale[421]. Căci El, fiind plin de milostivire față de noi, ne umple mereu cu mila Lui. Și milostivirea Sa fiind modul în care Dumnezeu ne vorbește și ne cheamă la Sine și ne unește cu Sine, de aceea ne și simțim bine și suntem împliniți când suntem cu El. Iar această împlinire pe care o trăim cu El, noi voim să fie în viețile tuturor, pentru că știm că ea e împlinirea tuturor oamenilor. Fiindcă oamenii se împlinesc cu adevărat numai în relația reală cu Dumnezeul lor.

Fariseismul fariseului sau lauda lui deșartă e cea blamată în Evanghelia de azi [Lc. 18, 10-14], pe când vameșul nu e dat exemplu pentru păcatele lui, ci pentru pocăința sa, pentru smerirea sa înaintea Domnului. Căci toți trebuie să ne smerim înaintea Lui. Fariseul își strică faptele bune prin încrederea pe care le-o acordă, prin lipirea de ele, când faptele bune trebuie să ne lipească de Dumnezeu. Dacă nu ne lipesc de El, atunci nu sunt cu adevărat bune! Căci fapta bună reală e drumul cel cuvios spre El, spre mila Lui, care e adevărata împlinire a omului. Fiindcă faptele noastre de evlavie sunt pentru a ne face proprii relației cu Dumnezeu și nu sunt un scop în sine. Iar dacă ele nu ne duc la Dumnezeu, atunci nu ne duc nicăieri. Căci binele făcut bine, binele care ne sfințește pe noi, e binele care ne umple de slava lui Dumnezeu. Și tot binele vieții noastre e pentru a ră-

---

[420] *Cf.* https://panoszero.blogspot.com/2020/11/blog-post_30.html.

[421] Ibidem.

mâne în slava lui Dumnezeu, pentru a rămâne în curăția Lui cea sfântă.

Fariseul l-a minimalizat pe vameș și s-a lăudat pe sine înaintea lui Dumnezeu [Lc. 18, 11-12], pe când vameșul s-a recunoscut pe sine înaintea lui Dumnezeu și a cerut mila Lui [Lc. 8, 13]. Și vameșul, când s-a pocăit și a cerut mila lui Dumnezeu, el s-a rugat isihast, zicând: „Dumnezeu[le] [Ὁ Θεός], fii milostiv mie [ἱλάσθητί μοι], păcătosului [τῷ ἁμαρτωλῷ]!" [Lc. 18, 13, BYZ]. Pentru că el avea păcatele sale înaintea lui…

Și, tot cel care nu uită cine este, se roagă cu adevărat. Pentru că el se roagă pentru nevoia lui reală, pentru ceea ce nu are și nu este. Și când cerem mila Lui, noi cerem ca El să Se sălășluiască în noi pentru totdeauna. Și când El vine la noi, atunci ne simțim și mai păcătoși, pentru că vedem cât de sfânt este El, Cel care vine în noi.

Intimitatea cu Dumnezeu e aceea care ne abisalizează conștiința păcătoșeniei personale. Cel Preasfânt ne face să ne simțim continuu adevărul vieții noastre și să îl mărturisim cu smerenie. Adică ne dă să ne simțim păcatele noastre și să le mărturisim cu smerenie. Și când omul e învățat de Dumnezeu să se spovedească și să se pocăiască, asta înseamnă că el are o viață tainică cu Dumnezeu și că se schimbă neîncetat în sinea lui.

Căci, iubiții mei, Triodul dorește de la noi tocmai această schimbare interioară continuă! Perioada aceasta de până la Paști dorește ca noi să avem o relație reală cu Dumnezeu în care El să ne învețe mereu ce să facem. Căci dacă ne lăsăm învățați de Dumnezeu, atunci El ne schimbă neîncetat și, dacă suntem mereu alții, după cum El dorește să fim, atunci trăim pe calea sfințeniei. Iar cel care trăiește pe calea sfințeniei nu se uită la ce-a făcut, ci la ce n-a făcut, pentru ca să sporească neîncetat în viața cu Dumnezeu.

Să ne schimbăm, așadar, cu schimbare dumnezeiască! Să ne umplem de pocăință întreaga noastră ființă! Căci omul care se pleacă înaintea lui Dumnezeu e cel care acceptă voia Lui cu el. Iar voia Lui e mântuirea și viața noastră veșnică. De a Cărui voie și noi să ne umplem neîncetat, lăudând pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pe Dumnezeul mântuirii noastre, Cel care ne unește pe noi cu Sine pentru veșnicie! Amin.

Predică la Duminica a XXXIV-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[422],

pentru Sfântul Profet și Împărat David, păcătoșii se întorc întru Iad. Căci la Ps. 9, 18, LXX, el spune: „Să se întoarcă păcătoșii întru Iad [ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν Ἅᾳδην], toate neamurile care-L uită pe Dumnezeu [πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ Θεοῦ]!

– Însă când au fost păcătoșii vreodată în Iad, ca să se întoarcă acolo după moartea lor?

– Au fost aici, pe pământ, când au trăit o viață de Iad! Când au păcătuit în neștire, fără frică de Dumnezeu și fără să se pocăiască de păcatele lor. Iar după moartea lor ei se întorc în Iad sau își continuă Iadul pe care și l-au agonisit aici, pe pământ. Pentru că cei care s-au umplut de slava Împărăției lui Dumnezeu și-au început viața în Împărăția Lui încă de aici, după cum, cei care s-au unit cu demonii prin toate păcatele și patimile lor cele de rușine, de aici și-au început viața de Iad, suferința lor cea veșnică. Pentru că noi alegem, în mod radical, ceea ce vrem să fim pentru veșnicie!

Sfântul Profet Ieremias, vorbindu-ne despre păcătoșii cei din Iad, ne spune: „Și acolo [va fi] umbra morții [καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου] și vor fi puși întru întuneric [καὶ τεθήσονται εἰς σκότος]" [Ier. 13, 16, LXX]. Pentru că viața în Iad e o moarte veșnică și nu o viață veșnică bucu-

[422] Începută la 10. 47, în zi de luni, pe 14 februarie 2022. Soare, 7 grade, vânt de 5 km/ h.

roasă! E o viață plină de moarte, de chin, de suferință neîncetată. Căci cei din Iad vor fi vii și vor avea trupuri înduhovnicite de către slava lui Dumnezeu – pentru că și cei Sfinți și cei păcătoși vor fi înviați de către Domnul și vor fi făcuți duhovnicești pentru veșnicie la a doua Sa venire întru slavă –, numai că Sfinții Lui vor fi plini de slava Lui cea veșnică, pe când cei păcătoși vor fi niște întunecimi veșnice. Cei păcătoși vor avea trupuri înduhovnicite de Domnul, trupuri veșnice în Iad, dar nu pentru ca să se bucure de viață, ci pentru ca să trăiască veșnic chinul pe care și l-au ales acum, în această viață.

De aceea, Iadul e veșnic o umbră a morții, pentru că moartea e prezentă în toți cei din Iad, adică în demoni și în oamenii păcătoși. Și moartea lor sunt patimile lor cele vii, cele veșnic vii, pe care ei le ațâță acum pe fiecare zi, pe care le aprind tot mai mult în ei înșiși și îi ard în mod păcătos pe interior. Căci focul patimilor e focul cel străin, cel nelegiuit, cel preacurvar, pe care I-l aducem lui Dumnezeu în loc să ne unim dumnezeiește cu El clipă de clipă. Pentru că El a venit pe pământ ca să ne umple de focul Lui, de slava Lui cea veșnică, care curățește, luminează și sfințește cu totul persoana noastră! Fiindcă atunci când El a spus: „Foc am venit să arunc întru pământ [Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν]" [Lc. 14, 49, BYZ], s-a referit la pământul sufletului și al trupului nostru, la noi înșine. Pentru că mai întâi primim slava Lui în sufletul nostru, crezând în El și botezându-ne cu Botezul mântuirii Sale. Dar tot sporind în sfințenia Sa, slava Lui trece din sufletul nostru în trupul nostru și țâșnește din noi și în afară, spre toți ceilalți, pentru că devenim tronurile cele raționale ale lui Dumnezeu, întru care El Se odihnește. Și atunci înțelegem cât de absolut important e focul lui Dumnezeu, înțelegem că el e fundamental pentru noi, căci

focul Lui este prezența Lui continuă în noi, adică garanția că trăim încă de pe acum în Împărăția lui Dumnezeu.

Pentru că eterodocșii cred, în înșelarea lor și în lupta lor cu Biserica lui Dumnezeu, că au și ei slava lui Dumnezeu în ei înșiși. Numai că slava Lui sau focul slavei Sale nu e o prezență statică, ci una care ne îndumnezeiește în mod continuu. Focul Lui ne îndumnezeiește sufletul, dar și trupul nostru în mod ontologic, în mod ființial. De aceea, Sfinții lui Dumnezeu pleacă de aici, din lumea aceasta, cu sufletul lor cel sfânt în Împărăția lui Dumnezeu, iar trupul lor cel îndumnezeit rămâne aici, la noi, ca o mărturie clară a faptului că sunt moștenitorii Împărăției Sale. Pentru că numai ei, moștenitorii Lui, au Sfinte Moaște pe pământ și nimeni altcineva! De aceea, pentru Biserică, Sfintele lor Moaște sunt comori de har și de sfințenie, pentru că sunt materie îndumnezeită, personalizată, închinată cu totul lui Dumnezeu. La a doua Sa venire întru slavă, trupurile lor, acum parțial îndumnezeite, vor fi îndumnezeite pentru veșnicie și se vor uni cu sufletele lor pentru veșnicie, ei trăind în Împărăția lui Dumnezeu ca ființe cu totul îndumnezeite și pline de slava și de bucuria Lui cea veșnică.

Fapt pentru care, Biserica pune Sfintele Moaște în Bisericile din toată lumea spre cinstire, pentru că scopul nostru e să ajungem Sfinți ca ei, pe când trupurile celorlalți oameni le îngroapă în Cimitire, cu cuviință, fără să lase aceste locuri în paragină, pentru că noi credem în învierea cea de obște. În învierea tuturor celor adormiți, pentru ca ei să trăiască veșnic.

Numai că Dumnezeu nu forțează pe nimeni să trăiască după cum voiește El! Deși ne-a spus-o de milioane de ori că fără El nu putem face nimic și că viața adevărata a omului e viața cu El, totuși fiecare dintre noi putem să alegem ce viață dorim: cu El sau în indiferență

față de El. Pentru că darul acesta mare al alegerii personale e darul Lui pentru noi, prin care ne asemănăm cu El. Căci El, Cel cu totul liber, ne-a zidit pe noi ca să ne umple de viața Lui cea veșnică. Putea să nu ne zidească! Iar faptul că noi existăm acum, în clipa de față, nu ni se datorează nouă, ci în primul rând lui Dumnezeu, apoi părinților noștri. Căci noi primim viața ca un dar veșnic de la Dumnezeu și de la părinții noștri. Pentru că, dacă am trăit în pântecele maicii noastre o zi sau am trăit, născându-ne, o zi sau două, noi nu vom mai muri niciodată cu totul. Pentru că și cel martirizat în pântece și cel de numai o zi sau de mulți ani vor fi înviați de Domnul la a doua Lui venire întru slavă. Căci darul vieții, odată dat nouă de către Dumnezeu, nu ni se mai ia înapoi, pentru că El ni-l va înveșnici.

Iar dacă viața veșnică a oamenilor e o certitudine, pentru că Dumnezeu ne-a vorbit despre această certitudine a noastră, și ea se trăiește în relație sau în război continuu cu Dumnezeu, acest lucru ține de voința și de alegerea noastră. Căci dacă îți vrei binele veșnic, atunci Dumnezeu e binele nostru veșnic. Iar a te lupta continuu cu El, cu Cel care ți-a dat viață veșnică numai și numai din iubirea veșnică pentru tine, e o viață lamentabilă. Și cum să nu fie o viață de plâns, când tu îți vrei „binele" sinucigându-te? Ce viață e aia care n-are nicio liniște, nicio împlinire, nicio bucurie, ci numai bucurii drăcești, cele care te satanizează și mai mult?

Căci oamenii păcătoși se bucură drăcește! Ei se bucură să îi umilească pe oameni, să îi rănească, să îi omoare, să îi desființeze. Când paști porcii [Lc. 15, 15, BYZ] patimilor ți se pare că răutatea e „tăria" ta, că ea e cea care te face „puternic" pe tine. Dar răutatea te face tot mai slab, tot mai neputincios, tot mai singur, tot mai gol interior...Răutatea și răzbunarea, aprinse mereu în tine, nu te duc nicăieri, pentru că ești deja în Iad! Și Ia-

dul e o viață în întuneric...Pentru că întunericul e în tine însuți. Și întunericul cel veșnic e tocmai lipsa slavei Lui în tine însuți. Tu ești întunericul, pentru că tu ți-ai ales viața fără El, fără Cel care este Lumina lumii. Și când trăiești Iadul de pe acum, îți dai seama că el nu e o metaforă, ci e o scufundare continuă în întuneric...

Iar Domnul ni l-a pus în față pe fiul mai tânăr [ὁ νεώτερος][Lc. 15, 12, BYZ] nu pentru viața lui de Iad, ci pentru a ne spune că putem ieși oricând din Iadul nostru! Și putem ieși, pentru că putem să coborâm în sinea noastră și să ne vedem așa cum suntem. Putem să ne recunoaștem la față, la adevărata față, și să ne îngrozim de noi înșine! Căci atunci când îți pui problema ce ai ajuns tot păcătuind, e înfiorător. Atunci, când îți ceri să ai maximă luciditate, maximă recunoaștere de sine, atunci începe pocăința! Și îți vii în sinea ta [Lc. 15, 17, BYZ], când recunoști că tu ești suma păcatelor tale, a tâmpeniilor tale de toată viață și nu suma virtuților tale. Că tu, dacă arăți rău, nu e din cauza altora, ci din cauza ta, căci tu ai ales tot ceea ce ai făcut. Iar dacă ești un rebut social, dacă ești de poveste pentru toți, ești pentru că ți-ai ales viața împotriva lui Dumnezeu și nu ai fost „predestinat" de El să fii prost, nesimțit, curvar, bețivan, drogat sau leneș. Căci nimeni nu se naște cu patimi în sufletul său – căci sufletul e creația lui Dumnezeu și El nu creează lucruri rele, ci numai bune –, dar învățăm patimile din pântecele maicii noastre și, mai apoi, din viața noastră pământească. Învățăm să păcătuim, după cum învățăm și să Îi slujim lui Dumnezeu! Iar Biserica e Academia noastră teologică, a tuturor, unde învățăm care sunt virtuțile dumnezeiești și cum se fac ele, dar și care sunt păcatele și cât de rele sunt ele în viața noastră. Pentru că virtuțile dumnezeiești sunt toată podoaba noastră interioară, a vieții noastre duhovnicești, și ele răsar numai din slava lui Dumnezeu coborâtă în noi în-

șine la Botezul nostru sacramental. Solul virtuților este focul Dumnezeului nostru treimic. Tocmai de aceea, virtuțile Sale ne umplu de strălucire dumnezeiască, de pace și de multă înțelepciune, pentru că ne facem ucenici ai Domnului în fiecare zi.

Fiul mai bătrân [ὁ πρεσβύτερος] [Lc. 15, 25, BYZ] e paradigma vieții noastre! Pentru că el e Sfântul lui Dumnezeu, cel pe care El îl învață continuu să fie tot mai încăpător în smerenie, în iertare și în sfințenie. Pentru că el e copilul lui Dumnezeu, e mereu cu Tatăl a toate, cu Dumnezeul nostru, și toate ale lui Dumnezeu sunt și ale sale [Lc. 15, 31, BYZ]. Însă, și el, Sfântul Lui, cât și noi, cei care trebuie să fim Sfinții Lui, trebuie „să ne veselim și să ne bucurăm [εὐφρανθῆναι καὶ χαρῆναι]" [Lc. 15, 32, BYZ] atunci când oamenii se pocăiesc, pentru că trebuie să ne bucurăm de tot cel care se mântuie. Cu alte cuvinte, să nu considerăm pe nimeni incapabil de mântuirea lui Dumnezeu, pentru că toți ne putem mântui, dacă voim acest lucru.

Și dacă te bucuri de toți oamenii, atunci nu te mai împotrivești în inima ta față de ei. Căci cei care se luptă interior cu oamenii nu îi pot ierta și nici iubi. Dar dacă le ierți tuturor toate și nu te mai lupți cu nimeni în inima ta, atunci ești liber înaintea tuturor și te bucuri pentru toți, pentru că știi că mântuirea e împlinirea reală a omului.

Așadar, iubiții mei, putem muri cu sufletul oricând, pentru că orice păcat ne omoară, după cum putem învia, prin pocăință, în fiecare clipă a vieții noastre. Învierea noastră din morți, cea cotidiană, nu e o metaforă, ci realitatea neîntreruptă a mântuirii noastre! Dacă ne doare păcatul nostru, pocăința e durerea care ne învie. Dacă nu ne place păcatul nostru și renunțăm la el, pocăința e învierea noastră din morți. Și viața noastră cea nouă, continuu nouă, e învierea noastră continuă

din morți. Iar când noi stăm în pace în noi înșine, având în noi slava Lui și fiind slujitori neîncetați ai Lui, atunci liturghisim oriunde am fi și orice am face, pentru că suntem uniți interior cu El prin slava Lui. Cea care ne lipește de El pentru veșnicie e slava Lui cea veșnică. Dar dacă facem un pas în afara voii lui Dumnezeu, atunci gustăm din plin întunericul interior. Pentru că întunericul depărtării de Dumnezeu e groaznic…pentru că e chiar Iadul cel veșnic…Amin!

Predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți a Domnului [2022]

Iubiții mei[423],

La Apostol, noi Îl binecuvântăm în altar pe Dom nul slavei, spunându-I Lui: „Binecuvântat ești Cel [care șezi] pe tronul slavei Împărăției Tale [Εὐλογημένος εἶ Ὁ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς Βασιλείας Σου], Cel care șezi pe[ste] Heruvimi [ὁ καθήμενος ἐπί τῶν Χερουβείμ]!”[424]. Căci locul din spatele Crucii, de la scaunul arhieresc din altar, e înțeles atunci ca tronul lui Dumnezeu. Ca tronul slavei Sale, adică locul unde se odihnește slava lui Dumnezeu.

Însă tronul arhieresc, unde se odihnește slava lui Dumnezeu, este cel care crede întru El și e plin de slava Lui cea veșnică. Iar noi Îl binecuvântăm acolo pe Domnul slavei, înainte de a binecuvânta propovăduirea Apostolului, pentru a arăta că cel care propovăduiește, dar și cel care ascultă, trebuie să fie plini de slava lui Dumnezeu. Căci numai slava Lui ne descoperă nouă cuvintele lui Dumnezeu, adică profunda lor semnificație pentru viața noastră.

Cuvintele lui Dumnezeu sunt adânci ca oceanul. Dar Dumnezeu ne luminează să le înțelegem pe măsura noastră și spre folosul real al vieții noastre. Și ceea ce ne luminează Dumnezeu să înțelegem din slujirea și propovăduirea Bisericii e întotdeauna ceva existențial, ceva

[423] Începută la 9. 59, în zi de marți, pe 22 februarie 2022. Cer senin, soare, 11 grade, vânt de 3 km/ h.

[424] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

neapărat pentru noi, pentru că acele înțelegeri sunt cele care ne fac să creștem duhovnicește.

În ectenia cererilor, avem și o cerere eshatologică. Una care vizează eshatologia noastră personală. Și acolo ne rugăm: „Sfârșit creștinesc vieții noastre [Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν], nedureros [ἀνώδυνα], nerușinat [ἀνεπαίσχυντα], în pace [εἰρηνικά] și răspuns bun [καὶ καλὴν ἀπολογίαν] la tronul cel înfricoșător al lui Hristos să cerem [τὴν ἐπί τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ αἰτησώμεθα]”[425].

Însă Domnul este mereu pe tronul slavei Sale! El e mereu în starea de Judecător al întregii Sale creații. Pentru că El judecă toate făpturile Sale în mod continuu. De aceea, Domnul, în Evanghelia Sa de azi [Mt. 25, 31-46], nu ne-a prezentat o imagine exclusiv eshatologică a Sa, pentru că El e mereu în starea de Judecător al creației Sale.

Dar atunci, pentru întreaga Sa creație, El Se va revela pe Sine ca Judecătorul tuturor, făcând ceea ce El face în mod continuu: „atunci va ședea pe tronul slavei Sale [τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης Αὐτοῦ]” [Mt. 23, 31, BYZ].

Însă slava Lui cea veșnică țâșnește neîncetat din persoana Sa divino-umană! Deși se vorbește despre un tron al slavei Sale, slava Sa nu e separată de El și nu e ceva static, ci țâșnește veșnic din El, din persoana Sa divino-umană! Cu alte cuvinte, ceea ce Domnul vrea să ne spună aici e că El, Cel cu trupul Său transfigurat, El, Cel care este Dumnezeu și om, din Care țâșnește slava Lui cea veșnică, va judeca întreaga umanitate. Pentru că întreaga umanitate ar fi trebuit să fie ca El, ca Judecătorul tuturor, adică plină de slava Lui.

Dreptul Judecător, Cel plin de slava Lui cea veșnică, are chip uman, pentru că Și-a asumat umanitatea

---

[425] Ibidem.

Sa pentru totdeauna. Și El, Cel care este Dumnezeu și om, îi judecă pe cei care sunt oameni, dar care ar fi trebuit să trăiască creștinește pe pământ, adică urmând poruncile Sale. Căci noi nu trebuie să avem doar un sfârșit creștinesc, ci și o viață creștină. Iar viața noastră creștină, cea plină de sfințenie, ne duce inevitabil la sfârșitul ei creștinesc, care va fi lipsit de dureri, care nu va fi rușinat de către demoni, care va fi în pacea lui Dumnezeu, după care așteptăm răspunsul cel veșnic al judecății lui Dumnezeu. Iar răspunsul Lui va fi pe măsura asemănării noastre cu El! Căci măsura omului e Iisus Hristos, Domnul nostru. Fiindcă El este desăvârșirea spre care tindem cu toții.

Și când Domnul ne vorbește despre faptele creștinești, despre faptele care ne aseamănă cu El, ne arată că aceste fapte sunt profund umane. Pentru că sunt fapte care nu se fac pentru ele însele, ci pentru oameni, pentru binele real al oamenilor. „Căci am flămânzit și Mi-ați dat Mie să mănânc [Ἐπείνασα γάρ καὶ ἐδώκατέ Μοι φαγεῖν], am însetat și M-ați adăpat pe Mine [ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ Με], străin eram și M-ați adunat pe Mine [ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ Με], gol și M-ați îmbrăcat pe Mine [γυμνός καὶ περιεβάλετέ Με], eram bolnav și M-ați cercetat pe Mine [ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ Με], în temniță eram și ați venit la Mine [ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρός Με]" [Mt. 25, 35-36, BYZ]. Și am făcut și facem toate acestea pentru că era și este nevoie, pentru că oamenii aveau și vor avea nevoie de toate aceste lucruri. Și pentru că oamenii au nevoie de ajutorul nostru, tocmai de aceea faptele acestea sunt creștine și profund umane în același timp. Pentru că ele ne fac tot mai mult asemenea Lui, adică iubitori de oameni.

Și dacă El e măsura noastră, dacă El e țelul vieții noastre și faptele bune ne fac tot mai mult asemenea Lui, atunci viața creștină e viața omului, e adevărata

viață a omului. Pentru că omul e creat de Dumnezeu pe pământ ca să fie profund uman, adică plin de curăție, de sfințenie și de bunătate față de întreaga făptură. Pentru că nu numai față de oameni trebuie să fim buni, ci față de întreaga făptură a lui Dumnezeu. Iar oamenii nu au nevoie doar de mâncare și de băutură și de ajutoare trupești, materiale, ci și de prietenie și de iubire, de sinceritate și de adevăr, de pace și de bună înțelegere.

Rugăciunea noastră pentru toți oamenii, cărțile pe care le dăruim, Sfintele Icoane pe care le dăruim, banii și timpul nostru pe care le dăruim sunt viață autentică și prietenie sfântă pentru toți. Tot ceea ce facem în folosul întregii societăți, facem pentru toți. Căci binele real e binele de care se bucură toată lumea. Și la binele comunitar, la binele pentru toți, trebuie să lucrăm pe fiecare zi.

Însă binele pe care îl facem zilnic e binele care ne face tot mai creștini, tot mai umani în adâncul nostru. Binele acesta dezinteresat e binele care ne umanizează. Pentru că el are în vedere omul, binele omului, luminarea, însănătoșirea lui morală și nu minimalizarea lui. Dacă sfătuim pe cineva la bine, dacă întoarcem pe om de la păcat, dacă suntem un exemplu de urmat, dacă suntem un prieten scump pentru oameni, atunci suntem un om al binelui în viața lor. Pentru că, în mod preponderent, viața noastră invită la ascultarea lui Dumnezeu.

Iar Dumnezeu ne vorbește azi despre Judecata Lui cea veșnică, pentru a ne spune că tot ceea ce facem în noi înșine cu El e pentru veșnicie. Faptele noastre creștine ne creează din interior, ne schimbă mereu după chipul Lui. Schimbările duhovnicești ale vieții noastre sunt o tot mai mare personalizare a noastră după chipul Său. Pentru că noi ne facem tot mai mult ca El, renunțând la păcatele și la patimile care ne desfigurau.

Căci ce se petrece cu tine, atunci când te faci că nu vezi nevoile celor din jurul tău? Te simți tot mai depărtat de ei și de tine! Faci abstracție de nevoile lor, dar te și răcești în inima ta. Pentru că nu mai te aprinzi de dorința de a-i ajuta și prin asta mori tot mai mult pentru ceilalți. Dar dacă îți dai seama de greșeala ta și te reapuci de a face binele, simți cum revii la viață, cum te împrimăvărezi, pentru că devii aproape de oameni. Iar noi nu trebuie să așteptăm mulțumirile și prietenia oamenilor ca să le facem bine, ci trebuie să le facem bine pentru ca să fim oameni. Lupta noastră pentru viață e lupta noastră pentru bine. Pentru că, numai pe cât facem binele, pe atât și trăim creștinește. Iar viața creștină e trăită în relația cu Dumnezeu, în relația cu Cel care ne umple continuu de viața Lui cea veșnică.

Dacă oamenii nu văd aportul nostru la viața lor sau nu îl sesizează de la început, asta nu înseamnă că binele nu e bine, ci că binele nu e conștientizat încă. E nevoie uneori de mult timp pentru ca oamenii să conștientizeze ce mare binefacere li s-a făcut. E nevoie de mult timp ca să îi vezi pe oamenii lui Dumnezeu din viața ta, pe cei care au făcut lucruri extraordinare pentru tine. Iar când înțelegi binele lor profund din viața ta, atunci le ești recunoscător și te umpli și tu de dorința de a face bine, pentru că binele nu se învechește niciodată. Dimpotrivă, binele cel mai durabil e binele din vechime, e binele care ne-a vizat pe noi de mult timp.

Căci Sfântul Apostol Ioannis ne spune, că „întru aceasta este iubirea, nu că noi L-am iubit pe Dumnezeu, ci că El ne-a iubit pe noi [ἀλλ᾽ ὅτι Αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς] și L-a trimis pe Fiul Său ispășire pentru păcatele noastre” [I In. 4, 10, BYZ].

– Și de când ne-a iubit El pe noi?

– Din veșnicie! Din totdeauna El ne-a iubit pe noi! Pentru că noi am început să Îl iubim pe El de când L-am

cunoscut pe El. Dar El ne-a iubit pe noi mai înainte ca să ne creeze pe noi, dorindu-ne binele la toți oamenii. Iar întreaga iconomie a mântuirii pe care a împlinit-o Domnul pentru noi este expresia iubirii Sale celei veșnice pentru noi. Pentru că El S-a făcut om, pentru ca să ne mântuie pe noi și să ne facă pe toți asemenea Lui.

Iar iubirea Lui pentru noi e desăvârșită, pentru că El a venit la noi să ne mântuie și astfel „îndrăzneală să avem în ziua judecății [παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως]"[I In. 4, 17, BYZ] Sale. Dar vom avea îndrăzneala cea bună față de El în noi înșine, dacă vom fi plini de slava lui Dumnezeu în ziua judecății Sale. Căci ea, Judecata Lui cea veșnică, e înfricoșătoare pentru cei care vor fi goi de slava Lui, pe când, pentru Sfinții Lui, ea va fi plină de lumină veșnică, de bucurie nesfârșită. Pentru că slava Lui e văzută ca foc mistuitor, nestins, de către cei păcătoși, dar pentru Sfinții Săi ea este viața lor cea veșnică.

De aceea, binecuvântați [εὐλογημένοι] [Mt. 25, 34, BYZ] sunt Sfinții Lui și blestemați [κατηραμένοι] sunt cei păcătoși [Mt. 25, 41, BYZ]. Pentru că cei Sfinți, în fiecare clipă a lor, s-au umplut de binecuvântarea lui Dumnezeu, pe când cei păcătoși s-au umplut de blestemul păcatului. Iar păcatul, oricare ar fi el, aduce blestemul în viața noastră, pentru că aduce moartea cea veșnică. Iar moartea cea veșnică e Iadul cel veșnic, adică rămânerea noastră pentru veșnicie în păcatele pe care le-am făcut. Căci dacă nu ne pocăim pentru ele, dacă nu vrem să renunțăm la ele, le înveșnicim în viața noastră.

De aceea, iubiții mei, nimeni nu e predestinat la Rai sau la Iad, ci fiecare ne alegem locul nostru cel veșnic! Pentru că „vor merge aceștia întru pedeapsa cea veșnică [ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον], iar Drepții întru viața cea veșnică [οἱ δὲ Δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον]" [Mt. 25, 46, BYZ]. Vom merge fiecare acolo

unde ne-am dorit cu adevărat. Căci ceea ce facem, aceea ne dorim. Și ceea ce ne dorim, aceea ne împlinește. Însă împlinirea cea adevărată e sfințenia, e viața cu Dumnezeu, și pe ea o înveșnicim cu adevărat în alipirea noastră duhovnicească de El. Căci pedeapsa cea veșnică nu e împlinire interioară, ci e neîmplinire veșnică. Pentru că viața fără Dumnezeu nu are nicio împlinire.

Și astfel lăsăm azi sec de carne, privind spre praznicul Învierii Domnului prin imaginea cea sfântă a Judecății Sale. Căci Cel care a murit și a înviat pentru noi e Judecătorul tuturor, Care ne dorește pe toți Sfinți ai Lui. Iar Sfinții Săi sunt cei care își trăiesc viața în mod continuu înaintea Sa. Sfinții Săi sunt plini de slava Lui și de faptele bune care îi arată a fi creștini. Pentru că creștinii sunt adevărații oameni, sunt oamenii lui Dumnezeu, sunt oamenii care văd cu ochii lui Dumnezeu întreaga Sa creație.

Dumnezeu să ne umple de postirea Lui și de slava Lui și de bunătatea Sa, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Duminica Izgonirii Protopărintelui Adam din Paradis [2022]

Iubiții mei[426],

astăzi ne reamintim de izgonirea Protopărinților noștri din Paradis, pentru ca să ne aducem aminte de păcatele noastre cele multe și grele și pentru ca să ne pocăim pentru ele. Însă ei, acum, sunt Sfinții cei mari ai lui Dumnezeu și nu niște păcătoși de care noi nu trebuie să ne aducem aminte! Pentru că, după ce au fost izgoniți din Paradis, ei s-au pocăit în mod desăvârșit, iar în ziua învierii Sale din morți, Domnul i-a scos pe Sfinții Protopărinți Adam și Eva din Iad și, împreună cu ceilalți Sfinți ai Vechiului Testament, i-a primit întru Împărăția Sa cea veșnică.

Și acest lucru, al scoaterii lor din Iad, e subliniat în mod fundamental de Sfânta Icoană a Învierii Domnului. Căci Domnul Cel înviat, Cel cu întreaga Sa umanitate transfigurată, îi scoate cu mâinile Sale pe cei doi Sfinți Protopărinți ai noștri din Iad, din Iadul biruit de către El. Și îi scoate din Iad pe Sfinții Lui, pentru a ne arăta tuturor că doar El poate să facă acest lucru. Pentru că El este biruitorul desăvârșit al Iadului și al demonilor, ca Cel ce a biruit moartea în trupul Său, pentru că ea nu a găsit niciun păcat în El.

Moartea e consecința păcatului. Însă Domnul a biruit cu moartea Sa moartea tuturor, pentru că nu s-a

[426] Începută la 16. 55, în zi de duminică, pe 27 februarie 2022. Cer înnorat, 7 grade, vânt de 19 km/ h.

găsit niciun păcat în El. Și astăzi, când lăsăm sec pentru Postul Mare, începem să postim având în noi încredințarea că El poate birui în noi tot păcatul și toată patima noastră. Pentru că, unindu-ne mereu cu Domnul nostru, noi primim de la El puterea de a trăi dumnezeiește, de a trăi în curăție și sfințenie, în așa fel încât învierea Lui să stăpânească în noi și nu moartea cea plină de rușine.

– Și de ce e moartea rușinoasă?

– E rușinoasă acea moarte care e consecința urâtă a păcatelor noastre. Pentru că există și o moarte cuvioasă, o moarte plină de pace și de sfințenie, o moarte ortodoxă. Însă, dacă nu trăiești creștinește, nu poți să mori creștinește. Căci moartea creștină e adormire, e somn de scurtă durată, pentru că toți vom învia. Însă cel care moare ca om păcătos, moare cu moarte de rușine, pentru că a murit biruit fiind de demoni, adică de cei rușinați de către Domnul prin învierea Lui din morți. Pentru că El ne dă tuturor puterea de a ne birui pe noi înșine și de a-i birui și pe demoni. Însă, dacă ne lăsăm robi demonilor, în loc să îi biruim în fiecare clipă în mod duhovnicește, trăim și murim ca oameni păcătoși, adică cu o moarte de rușine, pentru că după ea vine Iadul nostru cel veșnic.

A birui înseamnă a moșteni Împărăția lui Dumnezeu. A birui înseamnă a te birui. Dar nu poți să te birui pe tine însuți decât cu puterea lui Hristos Dumnezeu, cu puterea Celui care i-a biruit în mod desăvârșit pe demoni. Și biruirea de sine se trăiește în fiecare zi în asceza noastră, în nevoința noastră duhovnicească. În care, prin toată fapta cea bună a credinței, noi trăim duhovnicește și nu trupește. Căci te birui pe tine dacă trăiești duhovnicește, dacă, fiind plin de slava lui Dumnezeu, tu lucrezi voia lui Dumnezeu în fiecare clipă a vieții tale.

Iar Evanghelia de azi [Mt. 6, 14-21] ne spune că biruire de sine începe cu iertarea fraților noștri: „Căci dacă aveți să iertați oamenilor fărădelegile [τὰ παραπτώματα] lor, vă va ierta și vouă Tatăl vostru Cel ceresc” [Mt. 6, 14, BYZ]. Și când Domnul se referă la fărădelege, se referă la păcate mari, la nedreptăți făcute nouă. De către cine? De către părinții noștri, de către rudele noastre, de către vecinii noștri, de către șefii noștri, de către oricine ne vrea răul. Iar noi, văzând relele făcute nouă, nu trebuie să ne oprim la ele, la permanentizarea amărăciunii în inima noastră, ci trebuie să privim la inima noastră. Pentru că inima noastră nu trebuie să fie îmbâcsită cu răutatea din inima celor care ne-au făcut și ne fac rău.

Iar noi iertăm ca niște oameni pe aproapele nostru, pe când Dumnezeu, Tatăl tuturor, ne iartă pe noi dumnezeiește. Și de iertarea Lui avem nevoie și noi, cei nedreptățiți, dar și cei care ne nedreptățesc. Pentru că și noi, cât și ei, trebuie să ne vindecăm de răutate, de invidie, de samavolnicie. Căci atunci când îi nesocotim pe ceilalți, când nu ne uităm la ceea ce vor și simt ei, suntem samavolnici, suntem tirani. Fiindcă binele nu se face cu forța, iar drepturile noastre se termină acolo unde începem le încălcăm pe ale celorlalți.

Dreptul nostru la sănătate, la educație, la proprietate, la loc de muncă, la creație, la odihnă sunt drepturi firești, necesare. Dar pentru ele nu trebuie să facem lucruri inumane și ilegale. E normal să lupți pentru viața ta, dar nu e normal să distrugi viețile altora pentru ca tu să prosperi. Însă, dacă ți s-a făcut un lucru rău, o nedreptate, și ea te vizează doar pe tine, nu trebuie să faci din ea un capăt de țară, ci trebuie să o întorci în ceva pozitiv: în a arăta celui care ți-a făcut răul că nu ai rămas subjugat de impresia lui. Pentru că a ierta înseamnă a merge mai departe! A ierta înseamnă a te liniști, a te adânci în tine însuți, a te umple de pace.

Și fără pacea lui Dumnezeu în noi înșine, nu putem posti cu adevărat. Pentru că postul inimii noastre e în taina ființei noastre. Tocmai de aceea, „Tatăl tău, Cel care vede în ascuns [ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ], îți va răsplăti ție" [Mt. 6, 18, BYZ]. Pentru că toate faptele credinței noastre sunt modurile concrete prin care noi ne asemănăm cu El, cu Tatăl nostru. Faptele credinței sunt cele care ne fac fiii Lui cei duhovnicești, cei plini de sfințenie și de pace. Pentru că le facem pe toate în relația cu El și pentru ca să Îi placă Lui.

Postul ne învață să renunțăm la ale noastre pentru ca să fim tot mai liberi interior, după cum iertarea ne învață să ne vindecăm continuu de rănile interioare. Iertăm pentru ca să respirăm duhovnicește, după cum postim pentru ca să fim tot mai mult suflete în trup și nu doar trupuri. Căci atunci când ești cu totul trupesc, cu totul numai după mâncare și băutură, ești o priveliște grețoasă, de nesuportat. De ce? Pentru că tu îți negi în mod sistematic sufletul tău și te consideri un animal ahtiat după a hălpăi toată ziua. Căci animalul nu gândește, nu se roagă, nu se pocăiește, nu dorește mai mult decât are. Dar tu, omul, trebuie să fii o ființă duhovnicească, una plină de dor după Dumnezeu și nu după cele trecătoare.

Și dacă vrei să te desparți tot mai mult de cele trecătoare, postul și milostenia te ajută să faci asta. Postul te face să te abții de la multe, pe când milostenia te face să renunți la multe. Și milostenia te ajută să renunți la cele pe care le ai, pentru ca să îți faci din inima ta un cer al lui Dumnezeu. „Căci unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră [ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν]" [Mt. 6, 21, BYZ].

Însă, comoara noastră e în noi! Comoara noastră de sfințenie e în noi înșine. Pe cât ne umplem de slava lui Dumnezeu și de sfințenia Sa, pe atât suntem bogați

duhovnicește. Și când plecăm de aici, prin moarte, la Dreptul nostru Judecător, noi plecăm cu această comoară în noi înșine: cu cine suntem. Și cine suntem, ne-am clădit toată viață. Așa că, după cum am trăit, așa am și dorit. Și comoara noastră de sfințenie e dorul nostru viu pentru Dumnezeu, pentru Care am renunțat pe fiecare zi la noi înșine și la lumea aceasta.

Căci, iubiții mei, toată slujirea Bisericii e pentru ca să ne dezbrace de lumea de aici, pentru a ne îmbrăca cu slava cea veșnică a lui Dumnezeu. Noi murim pe fiecare zi pentru cele de aici, pentru ca să răsărim în Împărăția lui Dumnezeu. Iertăm, pentru ca să fim vii, postim, pentru ca să stăm în slava lui Dumnezeu, ni le dăruim pe cele ale noastre, pentru a le avea veșnic. Căci dacă ne centrăm pe lumea asta, dacă o vedem ca pe împlinirea noastră, pierdem totul. Dar dacă toată viața noastră este o urcare în Împărăția lui Dumnezeu, atunci depărtarea noastră interioară de cele de aici este cu totul eliberatoare. Pentru că nu poți urca spre El, până nu te desparți de cele care nu sunt El.

Iar pe fiecare zi asta facem: ne despărțim în pace și fără părere de rău de lumea aceasta, pe măsură ce ne despătimim, pe măsură ce ne dezlipim interior de cele de aici. Căci, pe cât ne unim cu Dumnezeul Cel veșnic, înțelegem că El e cu totul trainic, că El va fi cu noi pentru totdeauna, pe când cele de aici sunt doar pentru aici, pentru viața noastră pământească ce se va termina într-o zi. Fiindcă va veni, în mod inevitabil, și ziua noastră! Va veni ziua fiecăruia! De aceea ne pregătim pe fiecare zi pentru acea zi, pentru ziua în care vom pleca de aici pentru a trăi în veșnicie.

Și scriu aceste rânduri azi, 4 martie 2022, când se împlinesc 45 de ani de când Dumnezeu m-a mântuit de la moarte prin marele cutremur al iubirii Sale. Toată viața, slujirea și opera mea nu ar fi existat nicidecum,

dacă Dumnezeu n-ar fi oprit moartea mea, în acea seară, printr-un cutremur. Cu cutremurul Lui cel înfricoșător, Domnul a oprit avortul mamei mele, pentru ca să îmi dea viață din belșug. Eu am trăit, iar alții au murit în acel cutremur. Dar astfel am învățat în mod deplin că viața e darul cel prea mare al lui Dumnezeu pentru noi și că fiecare clipă a noastră contează cât toată veșnicia. Orice clipă e clipa mântuirii noastre. Iar dacă ne bucurăm și ne veselim dumnezeiește, dacă Îi slujim Lui cu adevărat, atunci clipa mântuirii e împlinirea noastră continuă.

Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să postim, să ne rugăm, să iertăm și să ne mântuim cu pace și în acest post al milei Sale! Pentru că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, Dumnezeul mântuirii noastre, ne întărește pe noi pururea prin slava Lui, ca să facem mereu voia Sa. Amin!

Predică la Duminica întâi din Postul Mare [2022]

Iubiții mei[427],

duminica trecută, Domnul ne-a spus să nu fim triști precum ipocriții [ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ] [Mt. 6, 16, BYZ]. Să nu fim triști de ochii lumii. Să nu ne întristăm atunci când postim. „Ci tu, postind [νηστεύων]", ne-a spus Domnul, „unge-ți capul tău [ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν] și spală-ți fața ta [καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι]!" [Mt. 6, 17, BYZ]. Iar capul nostru e mintea noastră, pe când fața noastră e întreaga noastră persoană. Și când ne ungem mintea cu slava lui Dumnezeu, când, smerindu-ne în fața Lui, ne umplem de slava Sa, atunci întreaga noastră ființă se spală, se curățește, se luminează, se transfigurează. Pentru că adevărata noastră spălare e cea dumnezeiască, e cea prin slava Lui, prin care noi ne curățim de tot păcatul.

Când ne plângem păcatele noastre, noi ne curățim sufletește și trupește. Când coborâm în noi înșine și ne vedem așa cum suntem, noi ne smerim mintea noastră, pentru ca să se facă o vale duhovnicească în care se odihnește slava lui Dumnezeu. Pentru că a posti înseamnă a te pocăi. A te smeri continuu. A te lăsa inundat de slava cea veșnică a lui Dumnezeu, pe când te consideri cel mai păcătos om care a existat vreodată. Căci postul e vedere de sine, iar vederea de sine înseamnă a te vedea pe tine în relație cu Dumnezeu, a

---

[427] Începută la 12. 50, în zi de luni, pe 7 martie 2022. Cer înnorat, 3 grade, vânt de 5 km/ h.

vedea păcătoșenia ta imensă în comparație cu sfințenia incomparabilă a lui Dumnezeu.

Și când te faci mereu o vale a lui Dumnezeu, o vale a minții smerite, pentru tine se deschide zarea vederii duhovnicești. Pentru că fiecare dintre noi trebuie să vedem duhovnicește, să vedem în veșnicia lui Dumnezeu. Și vedem duhovnicește prin slava lui Dumnezeu, prin aceea care ne ridică la vederi dumnezeiești. Așa cum ne-a spus Domnul în Evanghelia de azi: „De acum veți vedea cerul deschizându-se [ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα] și pe Îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborându-se pe[ste] Fiul omului" [In. 1, 51, BYZ].

– Însă când se deschide cerul pentru noi?

– Când mintea noastră, unsă din belșug de slava lui Dumnezeu, devine un cer al lui Dumnezeu. Mintea curățită de patimi, mintea plină de slava lui Dumnezeu, devine văzătoare de Dumnezeu. Și atunci când mintea noastră începe să vadă extatic, să vadă dumnezeiește, atunci se deschide cerul pentru noi, căci le vedem pe cele de dincolo de lumea aceasta, pe cele veșnice ale lui Dumnezeu. Și când Domnul ne spune că vom vedea cerul deschizându-se, se referă tocmai la îndumnezeirea noastră prin slava Lui: la starea noastră de văzători de Dumnezeu. Căci numai atunci vom vedea că Îngerii lui Dumnezeu și toți Sfinții Lui sunt împreună cu El și aceștia Îi slujesc Lui întru toate.

În Evanghelia de azi e chemat Sfântul Filippos [Φίλιππος] la apostolat [In. 1, 43, BYZ], apoi Sfântul Natanail [Ναθαναήλ] [In. 1, 50, BYZ]. Φίλιππος înseamnă Cel iubitor de cai[428], pe când Ναθαναήλ înseamnă Dumnezeu l-a dat sau Darul lui Dumnezeu[429]. Dar când te

---

[428] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Φίλιππος.

[429] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nathanael_(follower_of_Jesus) și https://en.wikipedia.org/wiki/Nathanael.

faci, prin slujirea Lui, calul lui Dumnezeu, cel care aleargă mereu pentru a-I sluji Lui, înțelegi că tot ceea ce se petrece în viața ta e după voia lui Dumnezeu. Și le vei accepta atât pe cele bune, cât și pe cele rele, pentru că trebuie să înveți înțelepciunea cea de multe feluri a lui Dumnezeu.

Căci atunci când pleci în viața cu Dumnezeu, crezi că lucrurile sunt doar albe sau negre. Începuturile vieții duhovnicești suferă de rigorism, de inflexibilitate, de necunoașterea profundă a vieții oamenilor. Fiindcă vrei ca oamenii să se schimbe imediat, să fie ca tine, să vorbească toți în același fel. Numai că, foarte curând, vei vedea multe măști umane, adică oameni cu diverse interese în Biserică, pe care și le maschează fariseic, și oameni care se comportă așa cum sunt, pentru că ei sunt credincioșii lui Dumnezeu. Iar tu vei învăța să faci slalom printre toți aceștia, căutându-ți folosul și liniștea ta duhovnicească, pentru că vei învăța că și în cei păcătoși găsim lucruri bune, precum și în cei duhovnicești găsim lucruri rele. Și dacă fiecare dorește altceva, dar toți ne aflăm în Biserică, această diversitate a noastră nu trebuie să ne smintească, ci să ne învețe să iubim foarte mult diversitatea și experiența umană.

Căci unii poartă mască pentru că au trăit foarte multe decepții la viața lor, pe când alții poartă mască pentru ca să pară alții decât sunt. Cei care își maschează decepțiile, își maschează durerile, pe când cei care își inventează virtuți inexistente, aceia profită de chipul cuvios al credinței, dar nu suportă nevoințele vieții sfinte.

Pentru că cerul lui Dumnezeu ni se deschide în Biserica Lui nu pentru că stăm toată ziua degeaba și dormităm, ci pentru că ne curățim zilnic de păcatele noastre. Asceza noastră zilnică e cea care bate la porțile cerului! Dar rugăciunea și postirea noastră, care bat la

porțile lui Dumnezeu, sunt primite de El, atunci când El Însuși ne deschide ușa vederii Sale. Căci toate vederile dumnezeiești ale Sfinților Lui sunt darurile Sale pentru ei. Pentru iubirea lor plină de râvnă și de deșertare de sine. Fiindcă nu putem urca în cerul Lui, dacă El nu ni-l deschide vederii noastre duhovnicești. Iar El ni-l deschide, dacă noi, coborând mereu în inima noastră prin rugăciune, cerem mereu mila Lui.

De aceea, „fericiți [sunt] cei curați [cu] inima [μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ], că[ci] aceia Îl vor vedea pe Dumnezeu [ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται]" [Mt. 5, 8, BYZ]. Dar nu Îl vor vedea de-abia în veșnicie, după ce vor muri trupește, ci Îl vor vedea de-acum, de când încep să se curățească dumnezeiește. Căci aceasta e marea taină a credinței care ne mântuie pe noi: că îndumnezeirea noastră și vederea lui Dumnezeu și comuniunea cu El încep de acum și se continuă în întreaga veșnicie.

Pentru că îndumnezeirea nu e un concept, ci o realitate ontologică. Îndumnezeirea e toată schimbarea noastră cea bună, ontologică, pe care o trăim după Botezul nostru sacramental, adică după primirea noastră în Biserică. Toată creșterea noastră în har sau în sfințenie e îndumnezeirea noastră. Și ea e reală, e continuă și e plină de simțiri, de luminări și de vederi dumnezeiești. Pentru că viața în Biserică e o continuă sfințire și îndumnezeire a noastră prin slava Lui cea veșnică.

Tocmai de aceea, când te curățești în mod real de patimi, atunci devii în mod real un văzător de Dumnezeu. Și văzătorii de Dumnezeu sunt creștinii autentici, cei care L-au crezut pe Dumnezeu în toate ale Sale și au experimentat în viața lor adevărul Lui. De aceea, azi, la triumful Ortodoxiei[430], când Sfintele Icoane au fost mărturisite ca vederi mistice ale Împărăției lui Dumnezeu, putem să facem o separație radicală între

[430] A se vedea: https://basilica.ro/duminica-ortodoxiei-4/.

masca umană și chipul omului îndumnezeit. Cel care mimează sfințenia rămâne în păcatele sale, pe când cel care se îndumnezeiește zilnic are experiențe dumnezeiești continue. Pentru că el trăiește cu Dumnezeu și e martorul real a ceea ce face Dumnezeu în el, putând să dea mărturie despre Sfinții Lui. Fiindcă el poate să vorbească despre toate greutățile și ispitele vieții duhovnicești, dar și despre toate bucuriile și împlinirile pe care ea ne-o aduce. Căci nimic nu ne poate împlini așa cum ne împlinește viața cu Dumnezeu. Pentru că împlinirea noastră e tocmai îndumnezeirea continuă a ființei noastre.

Când Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru, a început să se roage isihast în temniță, el nu a știut unde va ajunge. La ce stadii duhovnicești și nici ce ispite va avea pe calea rugăciunii. Însă Dumnezeu l-a învățat pe fiecare zi ce să facă și, mai ales, să nu se oprească niciodată în rugăciunea sa. Și el nu s-a oprit! A înmulțit rugăciunea sa la mii de rugăciuni într-o zi, s-a rugat din ce în ce mai mult, cu și mai multă stăruință și uitare de sine, iar ispitele drăcești au început să se înmulțească în viața sa pe măsură ce a început să aibă vederi dumnezeiești. Cu alte cuvinte, vederile dumnezeiești nu i-au adus o viață „liniștită" și nici „prosperă", ci una tot mai persecutată de către demoni, dar și de către oameni. Însă viața lui extatică, viața lui plină de vederi dumnezeiești, a fost bogăția cea mai mare pe care a primit-o de la Dumnezeu, ca răspuns, plin de iubire dumnezeiască, la rugăciunea sa cea neîncetată, și care l-a umplut de multă teologie și sfințenie. Pentru că Însuși Dumnezeu, pe Care L-a strigat neîncetat, i-a revelat lui taine mari și îndumnezeitoare.

Când Domnul l-a chemat pe Sfântul Filippos, El i-a spus doar atât: „Urmează-Mi Mie [Ἀκολούθει Μοι]!" [In. 1, 43, BYZ]. Nu i-a dat explicații, nu i-a spus pentru

ce să-L urmeze sau până unde să meargă după El. Iar Sfântul Filippos a mers după El, după cum au mers toți Sfinții Lui, aflând, în timp ce-L urmau, ce înseamnă viața cu El. Pentru că viața cu Dumnezeu înseamnă să ai tot felul de greutăți, de ispite, de necazuri, de suferințe, până la a fi omorât de te miri cine. Dar, în interiorul ei, adică în ființa noastră, viața cu Dumnezeu e minunea continuă a îndumnezeirii noastre. Pentru că această mare minune a sfințirii noastre se petrece, e reală, are loc acum și aici, noi suferim toată avalanșa de necazuri și de șicane. Căci demonii ni se împotrivesc în mod real sau prin oameni, ca noi să cădem din viața cu Dumnezeu. Lupta lor nebună cu noi e pentru ca noi să ne oprim din sfințirea noastră continuă. Vor să ne oprim din viața noastră, din rugăciunea noastră, din sfințirea noastră. De aceea, pentru cei din afara noastră, n-are sens lupta noastră, postirea noastră, iubirea noastră pentru adevărul lui Dumnezeu, căci ei nu sunt pe calea mântuirii. Dacă ar fi și ei pe această cale, dacă ar trăi cu Dumnezeu, ar înțelege că nu există o altă alegere pentru ei decât sfințenia. Dar pentru că nu sunt, viața noastră ascetică le pare o demolare tâmpită a vieții noastre, când noi ne luptăm cu patimile din noi și nu cu sănătatea minții și a trupului nostru.

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru, nu a știut unde o să ajungă în asceza lui, dar s-a încrezut cu totul în Dumnezeu! S-a lăsat condus de către El, călăuzit de El întru toate. Nu s-a înfricoșat de demonii care îl torturau în mod nevăzut, nu s-a înfricoșat nici de oamenii care îl torturau în mod văzut, nu și-a făcut griji pentru viața lui și pentru viitorul său, dar s-a rugat neîncetat. I s-a rugat Lui, Celui care știe toate și împlinește toate în viața noastră. Iar El l-a împlinit în toate căutările sale cele sfinte, pentru că i-a dat să trăiască și să înțeleagă și să predea mai departe tai-

nele cele sfinte ale lui Dumnezeu, tainele îndumnezeirii noastre, cele care ne umplu pe noi de toată sfințenia. Și noi am moștenit de la el toată această comoară de viață sfântă și de teologie dumnezeiască și am dăruit-o cu recunoștință și cu bucurie tuturor, pentru că rugătorii zilei de azi au nevoie de mărturia lui în viața lor.

Căci în Biserica lui Dumnezeu, Sfinții dau mărturii clare despre modul cum și-au sfințit viața lor. Iar mărturiile lor conglăsuiesc și la fel și teologiile lor, pentru că toate își au izvorul în comuniunea veșnică cu Dumnezeu. El, Cel care Se arată Sfinților Lui și le vorbește, Cel care îi călăuzește pe ei spre tot adevărul și spre tot binele, e dinamismul continuu al vieții lor. El îi mișcă pe toți și îi umple pe toți de iubirea Lui cea veșnică, adunându-i pe toți la Sine. Iar dacă vrem să învățăm de la Dumnezeu viața sfântă trebuie să o citim în viețile Sfinților Lui. Pentru că El S-a revelat continuu lor și a trăit împreună cu ei, ducându-i mereu spre Sine.

Așadar, iubiții mei, a fi ortodox înseamnă a fi pe calea sfințeniei lui Dumnezeu. Biserica Lui e Biserica Sfinților Săi. Toți Sfinții Lui sunt membrii Bisericii Sale și noi, în comuniune cu ei, Îl iubim pe Dumnezeu și Îi slujim Lui. Iar postul, rugăciunea, citirea, scrisul, predicarea noastră sunt de la Dumnezeu, dacă ne lăsăm conduși de El întru toate. Fiindcă Dumnezeu dorește să ne arate mereu calea Lui, să ne descopere tainele Sale cele mari, să lucreze în noi sfințenia Sa cea iubitoare de oameni. Amin!

Predică la Duminica a II-a din Postul Mare [2022]

Iubiții mei[431],

sâmbăta trecută, pe 12 martie 2022, l-am pomenit pe Sfântul Cuvios Simeon Noul Teolog, Părintele nostru, la 1.000 de ani de la adormirea sa cea sfântă[432], pentru ca azi să îl pomenim pe Sfântul Ierarh Grigorios Palamas, care, ca și Sfântul Simeon, a apărat viața cea tainică a ortodocșilor, calea mântuirii noastre. Pentru că noi ne mântuim în Biserica lui Dumnezeu, dar nu oricum, nu la întâmplare, ci mergând pe calea continuă a curățirii de patimi, pentru a trăi diverse luminări și vederi dumnezeiești, prin care ne luminăm și ne umplem de slava lui Dumnezeu, și pentru a ne îndumnezei în mod continuu. Căci viața tainică a creștinilor este plină de slava lui Dumnezeu, de prezența Lui continuă întru ei. Iar ambii Sfinți Teologi Isihaști ai Bisericii au apărat experiența reală, îndumnezeitoare a creștinilor, viața lor tainică cu Dumnezeu, în care se trăiesc toate schimbările sfinte ale vieții noastre.

Au apărat interioritatea duhovnicească a creștinilor. Pentru că viața creștinilor nu este una exterioară, ci interioară. Ceea ce facem în noi înșine împreună cu Dumnezeu aceea ne schimbă, iar schimbarea aceasta e

---

[431] Începută la 8. 51, în zi de joi, pe 17 martie 2022. Soare, 4 grade, vânt de 18 km/ h.

[432] Am remarcat predica PS Ignatie Trif la acest eveniment: https://episcopiahusilor.ro/ps-ignatie-la-sarbatoarea-sfantului-simeon-noul-teolog-traim-o-schizofrenie-launtrica-pentru-ca-nu.

una continuă, e ontologică, pentru că noi ne putem în-duhovnici la nesfârșit în relația cu El.

Și ei au apărat mântuirea integrală a omului, sfințirea lui integrală, în fața celor care considerau viața religioasă o cunoaștere intelectuală pedantă a credinței sau o integrare mecanică în viața liturgică a Bisericii. Însă, intelectualizarea vieții creștine, cât și ritualizarea ei, sunt la fel de nemântuitoare pentru noi. Căci noi nu suntem doar minte și nu avem doar neștiințe teologice, după cum nu avem nevoie doar de Slujbe făcute pentru ele însele, ci avem nevoie să trăim cu toată ființa noastră relația cu Dumnezeu în viața Bisericii Sale. Cunoașterea teologică nu înseamnă intelectualizarea credinței sau ritualizarea ei, ci trăirea cu toată ființa noastră a relației cu Dumnezeu. Și relația cu Dumnezeu o trăim în casa noastră și oriunde mergem, după ce ne umplem zilnic de viața lui Dumnezeu la Sfintele Slujbe ale Bisericii și aprofundând viața, slujirea și teologia Bisericii. Căci scopul vieții noastre nu e doar de a-L cunoaște rațional sau de a-L sluji liturgic pe Dumnezeu, ci de a ne desăvârși continuu în relația cu El. Cunoașterea și slujirea Lui sunt părți constitutive ale vieții noastre duhovnicești, însă viața cu El înseamnă a sta continuu în slava Lui și a te curăți continuu împreună cu El și a primi continuu de la El simțiri, luminări și vederi dumnezeiești.

Iar cei doi Sfinți Teologi ai noștri au arătat că viața mistică, viața duhovnicească interioară a ortodocșilor, cea prin care ne umplem continuu de slava lui Dumnezeu, cuprinde cunoașterea și slujirea și ajutorarea aproapelui și întreaga noastră existență împreună cu Dumnezeu. Căci ceea ce contează pentru noi e cum trăim împreună cu Dumnezeu și cum ne sfințim continuu, în mod real, împreună cu El. Cunoașterea Lui rațională ne face cunoscători ai voii Sale, Slujbele Bise-

ricii ne fac evlavioși și atenți la detaliile vieții liturgice, implicarea noastră în viața aproapelui nostru ne face să ni-l asumăm în mod deplin, dar noi avem nevoie de Dumnezeu în fiecare clipă, adică de vorbirea cu El în mod continuu. Iar rugăciunea neîncetată sau vorbirea continuă cu Dumnezeu e lucrarea vieții duhovnicești, a vieții mistice a creștinilor, prin care Îl chemăm pe El să fie mereu cu noi. Și uitarea de sine pentru Dumnezeu înseamnă oprirea noastră la El și dorirea Lui mai presus de toate. Pentru că Îl preferăm pe El în locul tuturor, atâta timp cât noi numai de la El așteptăm mila și ajutorul și mântuirea noastră.

Însă, nevoitorii mistici nu sunt interesați de numărul rugăciunilor pe care le fac, ci de intimizarea lor tot mai mare cu Dumnezeu. Pe ei îi interesează apropierea tot mai mare a lor de Dumnezeu. Iar când încep să aibă luminări și înțelegeri sfinte, când încep să aibă vederi dumnezeiești, când primesc harisme dumnezeiești, ei consideră acestea ca o împlinire a rugăciunii lor, pentru că primesc de la El cunoașterea Lui cea dumnezeiască și îndumnezeitoare. Ceea ce au citit în Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii încep să trăiască în propria lor experiență mistică. Pentru că rugăciunea și postirea și privegherea și continua atenție la ei înșiși îi fac să crească pe calea mântuirii și să aibă experiențe comune cu toți Sfinții Bisericii. Iar aceste experiențe sfinte sunt ontologice, ne schimbă dumnezeiește persoana noastră, în comparație cu simpla citire a lor.

Citirile teologice și prezența noastră la Slujbe, pe scurt, fac parte din viața noastră duhovnicească, dar împlinirea noastră reală o aflăm numai în relația continuă cu Dumnezeu. Întru care noi ne curățim, ne luminăm și ne sfințim în mod real. Realismul mântuirii este realismul sfințeniei. Pentru că atât sufletul, cât și trupul nostru se sfințesc pe calea mântuirii noastre. Și cine are

experiența reală a sfințirii sale, acela știe în mod pragmatic ce înseamnă prezența lui Dumnezeu în viața noastră, pentru că El este Cel care ne umple continuu de sfințenia Lui. Sfințenia noastră e sfințenia Lui, e primită de la El! Și sfințenia Lui înseamnă slava Lui cea veșnică, pe care noi o primim de la Dumnezeu în toată viața noastră bisericească.

Sfintele Slujbe ale Bisericii sunt pentru ca să privim prin ele spre Dumnezeu. Sfintele Icoane ale Bisericii sunt ferestrele noastre spre Dumnezeu. Teologia Bisericii e înțelegerea vieții noastre cu Dumnezeu. Căci viața noastră nu e pentru a ne opri la noi înșine, ci pentru a ne lăsa tot mai mult cuprinși de slava lui Dumnezeu, de cea care ne ridică mereu spre El.

Dar pentru a primi slava Lui din destul în ființa noastră trebuie să primim mereu iertarea Lui. „Copilule [Τέκνον], iertate îți [sunt] ție păcatele tale [ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου]!” [Mc. 2, 5, BYZ], i-a spus Domnul paraliticului din Evanghelia de azi. Pentru că iertarea păcatelor stă la fundamentul vieții noastre duhovnicești. Căci slava Lui se coboară acolo unde El iartă păcatele mărturisite cu pocăință, cu durere. Și cel iertat de Dumnezeu și umplut de slava Lui, Îl dorește pe El cu totul! Căci „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a coborât din cer! Dacă cineva are să mănânce din această pâine, [acela] va trăi întru veac. Și pâinea, însă, pe care Eu o voi da, este trupul Meu, pe care Eu îl voi da pentru viața lumii” [In. 6, 51, BYZ]. Și vine și Îl mănâncă și Îl bea pe Domnul, vine și se face una cu El, pentru că vrea să trăiască numai cu El. Căci viața duhovnicească e viața continuă cu Dumnezeu, e viața în care ne bucurăm de continua intimitate îndumnezeitoare cu Dumnezeu.

Predicând odată la această duminică, care acum îi poartă numele, Sfântul Grigorios Palamas a subliniat că

slăbănogirea noastră, a multora, este sufletească[433] și nu trupească. Căci noi avem nevoie de „o minte înduhovnicită și iubitoare de Dumnezeu”[434] pentru ca să ne ridicăm din boala păcatului și să Îi slujim Lui. Dar ca să te ridici din păcat trebuie să fii ridicat din păcat de către Domnul prin iertarea Lui sacramentală. Căci El ne iartă întotdeauna, prin Duhovnicul nostru, și ne ridică din păcatele noastre la viața cu El.

Și eu vă mărturisesc, iubiții mei, că am trăit în mod minunat simțirea și vederea slavei lui Dumnezeu în Ierarhii, Preoții și Diaconii Bisericii lui Dumnezeu, în slujirea și în viața lor. Dacă nu confunzi oamenii cu slava Lui, atunci vei simți în toți cum lucrează harul lui Dumnezeu prin Dumnezeiasca Preoție dată lor. Și ierarhia Bisericii e tripartită, pentru că primirea harului Preoției e pe măsura treptei preoțești pe care o ai. Și am simțit și văzut slava lui Dumnezeu la Diaconii și la Preoții și la Episcopii lui Dumnezeu, la fiecare tot mai mult și în mod plenar la Episcopii Lui și m-am cutremurat dumnezeiește, veselindu-mă în mod copleșitor. Pentru că avalanșa de har venită prin Preoția Bisericii în lume e de nedescris, iar împotrivirea și lupta noastră cu ierarhia Bisericii nu-și are rostul.

Pentru că membrii ierarhiei Bisericii pot greși oricând, așa cum greșim cu toții. Dar ei sunt țevile harului dumnezeiesc, sunt cei prin care noi primim apa mântuirii. Iar dacă fărâmi conducta, apa nu mai ajunge la tine. Dar dacă înțelegi rolul lor fundamental, al Diaconilor, al Preoților și al Episcopilor în viața Bisericii și a lumii, înțelegi că fără ei nu există mântuire pe pământ.

---

[433] Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. 1, trad. din lb. gr. de Dr. Constantin Daniel, revăzută de Laura Pătrașcu și stilizată de Răzvan Codrescu, cu introd. de Pr. Constantin Galeriu, Ed. Anastasia, București, 2004, p. 141.

[434] Ibidem.

Căci prin ei lucrează Dumnezeu mântuirea tuturor în ciuda păcatelor lor de tot felul.

Și când am înțeles în mod minunat acest lucru, că Dumnezeu lucrează prin ierarhia Bisericii Sale în mod neîncetat la mântuirea tuturor, atunci n-am mai dorit să am vreo luptă interioară cu cineva. Pentru că am înțeles că păcatele ne paralizează pe toți și că lupta interioară cu oamenii e plăcerea demonilor, dar ea este o piedică mare pe calea mântuirii noastre. Căci atunci când te lupți interior cu alții, de fapt renunți la pacea ta, la împlinirea ta duhovnicească. Însă, când nu te mai lupți interior cu nimeni, atunci te umpli de un ocean de pace și de multă bucurie dumnezeiască, pentru că înțelegi că nu dreptatea noastră câștigă, ci mila lui Dumnezeu cu noi.

Fiindcă Dumnezeiasca Taină a Mărturisirii nu este despre dreptatea noastră, ci despre mila Lui de care cu toții avem nevoie. Venim cu totul căzuți, cu totul nevrednici de mila Lui și ne mărturisim păcatele noastre, adică multele noastre căderi din iubirea față de El. Și, în loc să fim dați afară, să fim izgoniți de către El, Dumnezeu ne iartă toată păcatele noastre și ne umple iarăși de slava Lui. Dacă ar fi după dreptate, noi nu am merita niciodată mila Lui. Dar viața noastră e plină de mila Lui, pentru că El ne iartă iarăși și iarăși păcatele noastre. Și dacă noi suntem expresia continuă a milei Sale, atunci nu avem dreptul să ne certăm și să ne războim și să îi minimalizăm pe alții pentru păcatele lor, atâta timp cât și noi suntem iertați mereu de El de aceleași lucruri: de păcatele noastre.

– Însă cum putem să mai vituperăm păcatele oamenilor, dacă noi le iertăm tuturor păcatele atât de ușor?

– Iertarea e o mare lecție de umanitate! Iertarea păcatelor noastre ne învață cât de greu și de urât e păca-

tul pentru noi. Iertarea lor, a păcatelor noastre, este eliberarea noastră de ele, e răsuflarea noastră în pace, e odihnirea noastră interioară. Și când primim iertarea lui Dumnezeu înțelegem în mod pragmatic cât de bune sunt predicile care condamnă păcatele. Căci condamnarea păcatelor e o atenționare a noastră asupra răului lor. Așa cum sunt pachetele de țigări: vezi pe ele care sunt urmările fumatului în mod pragmatic. Dacă fumezi, fumezi pe propria-ți răspundere. Sau atunci când șofezi și vezi tot felul de semne de circulație, ele îți spun despre tot feluri de pericole. Dar dacă tu le minimalizezi, tu ești cel care pierde. Însă, când îl ierți pe om, când îl dezlegi de păcatele sale, tu îl bucuri, pentru că el simte mila lui Dumnezeu coborând în el. Și mila Lui este binele nostru real, binele nostru veșnic.

Și am observat din plin în viața mea bisericească faptul că Dumnezeu Însuși ne învață cele ale Sale. Începem de la zero viața noastră bisericească, învățăm pe fiecare zi câte ceva din ea, pentru că Dumnezeu ne călăuzește spre oameni, spre cărți, spre diverse experiențe absolut necesare nouă. Un gând, o imagine, o persoană sunt definitorii pentru viața noastră la un moment dat. Căci Dumnezeu ne scoate înainte pe omul de care avem nevoie și de la el învățăm ceea ce ne folosește. Iar dacă am trăi și am citi toate ca pe călăuziri ale lui Dumnezeu, atunci am spori nespus de mult în fiecare zi.

Mult spor pe mai departe în viața și în postirea dumneavoastră și vă mulțumim frumos că sunteți alături de noi în toate! Și să ne revedem cu bine joi seară și vineri dimineață la praznic, pentru că Episcopul nostru, al tuturor, Preasfințitul Părinte Galaction Stângă, va sluji împreună cu noi vineri, la Bunavestire! De aceea, să retrăim împreună zămislirea mai presus de fire a Domnului în uterul Preacuratei Stăpâne, ca să primim și noi

bucuria mântuirii în noi înșine de la Dumnezeul nostru treimic! Amin!

Predică la Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2022]

Iubiții mei[435],

acest praznic al Bisericii este o bună-vestire [εὐαγγελισμὸν][436] dumnezeiască, una care ne-a luat pe toți prin surprindere, pentru că este cea mai bună veste primită de întreaga creație a lui Dumnezeu. Și vestea lui Dumnezeu pentru noi a fost aceasta: că din pântecele Preacuratei Fecioare Maria S-a născut Fiul lui Dumnezeu și S-a făcut Fiul omului. Că din pântecele ei S-a întrupat Fiul Tatălui și S-a făcut și Fiul Fecioarei. Pentru că El Și-a asumat, în persoana Sa cea veșnică, umanitatea noastră din uterul Fecioarei și a îndumnezeit-o pe ea și a ridicat-o în sânul Dumnezeului treimic. Și întruparea Sa este pentru noi și pentru mântuirea noastră, ca fiecare dintre noi să ne putem naște din Dumnezeu și să ne putem îndumnezei, prin harul Său, în fiecare clipă a vieții noastre.

Și cel care a adus vestea cea mare și plină de bunătate a Dumnezeului nostru treimic a fost Sfântul Arhanghel Gavriil, pe când cea care a primit-o de la Dumnezeu a fost Pururea Fecioară Maria, care, acceptând voia Domnului cu ea, a simțit cum, mai presus de fire, Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat imediat în pântecele ei, odată ce ea a spus: „Iată [Ἰδού], roaba Domnu-

---

[435] Începută la 13. 02, în zi de marți, pe 22 martie 2022. Soare, 18 grade, vânt de 24 km/ h.

[436] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

lui [ἡ δούλη Κυρίου]! Să-mi fie mie după cuvântul tău [γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου]” [Lc. 1, 38, BYZ].

Așadar, noi retrăim astăzi bucuria cea mare a Preacuratei Stăpâne, pe care aceasta a avut-o în ziua zămislirii Domnului în uterul ei! Pentru că praznicul de azi e praznicul zămislirii Domnului, al întrupării Sale în pântecele ei. Fiindcă viața omului începe odată cu zămislirea lui în uterul maicii sale. Și Domnul, Cel care era Dumnezeu prin firea Sa, Și-a creat sufletul Său omenesc și Și-a asumat din uterul Maicii Sale trupul Său omenesc, făcându-se și om, Dumnezeu și om, pentru mântuirea noastră. Căci numai astfel putea să curățească, să lumineze și să îndumnezeiască din interior firea noastră umană, unind, în persoana Sa divino-umană, dumnezeirea Sa cu umanitatea Sa cea asumată pentru noi.

Căci buna Sa vestire de azi este „taina cea din veac [το ἀπ' αἰῶνος μυστήριον]”[437], taina Lui cea plină de bucurie pentru noi, pentru că ea reprezintă „sfatul [din] veci [πρόθεσιν τῶν αἰώνων]” [Efes. 3, 11, BYZ] al lui Dumnezeu. Sfatul interior al Dumnezeului treimic, cel între persoanele dumnezeiești, pentru mântuirea noastră prin întruparea și iconomia cea mântuitoare a Domnului. Pentru că din veci a hotărât Dumnezeul nostru treimic întruparea Domnului cea pentru noi. Și El a revelat acum această taină a Sa, spunându-ne că El S-a întrupat pentru ca să ne îndumnezeiască pe noi[438].

El S-a întrupat, pentru ca să ne arate nouă adevărata împlinire a omului: sfințenia. Pentru ca noi să trăim viața Lui. Și pentru ca să trăiești o viață sfântă trebuie să te naști trupește în această lume, apoi să te naști din nou, în mod dumnezeiesc, prin Taina Sfântului Botez.

---

[437] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar25.html.

[438] Căci „ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα Θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσηται”, *cf.* Ibidem.

Însă, de sănătatea trupului și a sufletului nostru ține toată buna noastră sporire în viața sfântă. Căci toată asceza noastră, toată nevoința noastră zilnică cere ca să avem un trup sănătos și un suflet plin de slava lui Dumnezeu. Pentru că slava lui Dumnezeu din sufletul nostru trece și în trupul nostru și ne sfințește în mod deplin. Dar izvorul întregii vieți și al întregii sfințenii este Dumnezeul nostru treimic. Ca să ne umplem de viața Lui trebuie să trăim bisericește, umplându-ne din destul din slava Lui la Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii. Și de aceea și noi venim continuu în Biserica lui Dumnezeu, pentru ca El să ne învețe mereu pe cele ale Sale și să ne umple de viața Sa cea veșnică. Pentru că lumină sunt poruncile Sale[439].

Însă toată Biserica Lui e plină de slava Lui cea veșnică! Adevărata lumină a Bisericii este slava Lui. Iar viața noastră e plină de viața Lui, de slava Lui cea veșnică, dacă nu ne dezlipim niciodată de El, de Dumnezeul mântuirii noastre. Pentru că El ne luminează ochii minților noastre [τοὺς ὀφθαμοὺς τῶν διανοιῶν ἡμῶν] în mod tainic, pentru ca nu cumva să adormim în păcatele spre moarte [ἐν ἁμαρτίαις εις θάνατον][440]. Ne luminează mintea pentru ca să vedem lumina poruncilor Sale. Pentru că numai prin lumina Sa putem să le înțelegem pe cele ale Sale, care sunt în lumina Lui cea veșnică.

Potrivit mărturiei de aici[441], Născătoarea de Dumnezeu L-a zămislit pe Domnul la vârsta de 14 ani și 4

---

439 În a 3-a rugăciune a Utreniei: „διότι φῶς τὰ προστάγματα Σου”, *cf.*
https://glt.goarch.org/texts/Oro/Orthros.html.

440 Ibidem.

441 A se vedea:
https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-25-bunavestire.html. La 14 ani a fost logodită cu Sfântul Iosif și după 4 luni de la logodirea ei, L-a zămislit pe Domnul.

luni. Și zămislirea Domnului în pântecele ei a avut loc la Nazaret, în casa Sfântului Iosif[442].

Și Nazaret [Ναζαρέτ] [Mt. 2, 23, BYZ] vine de la נָצְרַת [Națrat] și înseamnă, la modul probabil, ramură sau a păzi[443]. Căci aici a fost zămislit Cel care ne păzește pe noi de toate lucrarea cea rea. Iar El, Cel care este viața noastră, ne umbrește pe noi, El, Pomul vieții, ca să nu fim dogoriți de arșița păcatelor.

Pentru că viața noastră de azi e o zi toridă, plină de ispite. Sugestii și ideologii de tot felul ne ispitesc pentru a nu mai trăi creștinește. Liniștea noastră, rugăciunea noastră, postul nostru sunt asediate din toate părțile de zvonuri, de frici, de plăceri, de neorânduială. Pentru că demonii ne vor înspăimântați, ne vor plictisiți, ne vor fără credință în Dumnezeu și fără încredere în oameni. Ca să fim aidoma unei turme, atunci când e hăituită.

Însă de ce trebuie să îmi pierd liniștea mea și înrădăcinarea mea în slava lui Dumnezeu, dacă El e toată împlinirea mea? De ce să renunț la post, dacă el mă sculptează mereu? De ce să renunț la rugăciune, dacă ea este pacea mea deplină? Războiul e aproape de noi și e nemilos, oamenii izgoniți din țara lor ne întristează profund, scumpirile în lanț sunt năucitoare, ispitele ne înconjură din toate părțile, viața noastră este extrem de fragilă, dar n-avem nicio împlinire fără viața cu Dumnezeu! Tocmai de aceea nu trebuie să ne pierdem în vârtejul zilei! Căci odată ce ne-am pierdut pacea noastră, pacea Lui din noi, nu mai avem nimic.

Preacurata Stăpână, după viața ei îngerească trăită în templul din Ierusalim, cea plină de rugăciune, de nevoință și de vederi dumnezeiești, a mers în casa Sfântului Iosif, a Logodnicul ei, unde a trăit la fel. Pentru că aici se ruga, citea, lucra cu mâinile sale, postind în tă-

---

[442] Ibidem.

[443] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/נצרת.

cere și nevorbind decât foarte puțin cu oamenii[444]. Și prin aceasta nu era asocială, ci trăia duhovnicește. Pentru că prima în viața ei relația ei cu Dumnezeu, din care se umple relația noastră cu oamenii.

Dacă toată ziua stăm la glume și la bârfe cu oamenii, viața noastră nu prosperă, ci decade. Și de ce decade? Pentru că sufletul nostru are nevoie de mâncare dumnezeiască, așa după cum trupul nostru are nevoie de mâncarea sănătoasă. Sufletul nostru se umple din rugăciune, din citire, din contemplarea creației și a Scripturii Dumnezeiești și a Slujbelor Bisericii, din smerirea noastră continuă înaintea lui Dumnezeu, din postirea și din slujirea noastră cu pocăință. Iar sufletul mănâncă mult mai mult decât trupul!

Când cineva pune problema mersului la Biserică sau a citirii îndelungate sau a postirii de săptămâni întregi și nu le găsește rostul e pentru că nu știe cât mănâncă sufletul. Dacă trupește mâncăm câteva minute pe zi, sufletește mâncăm toată ziua și toată noaptea, în mod continuu. Căci în orice clipă când suntem treji sau oricând ne-am trezi noaptea, sufletul nostru e avid de a cunoaște, de a simți, de a trăi, de a vedea, de a iubi, de a îmbrățișa. Și numai Dumnezeu ne poate umple nevoile noastre sufletești și trupești cu adevărat. Căci pe cât El ne umple sufletul cu cunoașterea și cu slava Lui, pe atât

---

444 „Viețuind Preasfânta Fecioară în casa Logodnicului [ei], nu și-a schimbat viața sa cea mai dinainte, pe care o avea în Sfânta Sfintelor. Căci nu se îndeletnicea cu altceva, fără numai în rugăciunea cea de Dumnezeu gânditoare, în citirea dumnezeieștilor cărți și în obișnuita și cuviincioasa ei lucrare de mâini. Și-i era ei casa lui Iosif ca o biserică de rugăciune, din care nicăieri nu ieșea. Ci totdeauna, închizându-se, trăia în post și tăcere, nevorbind cu nimeni, decât numai cu cei din casa lui Iosif”, *cf.*

https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-25-bunavestire.html.

și trupul nostru e în pace și e sănătos, pentru că sănătatea noastră reală coboară din sufletul în trupul nostru în mod neîncetat.

Sfântul Arhanghel Gavriil a venit cu mare cutremurare dumnezeiască pentru ca să îi vestească vestea cea mare Preacuratei Fecioare[445], pe când aceasta „ardea cu dragoste de Serafim către Dumnezeu, Făcătorul ei, și ruga bunătatea Lui ca a Sa dumnezeiască făgăduință și profeție a lui Isaias degrabă s-o împlinească”[446]. Căci Domnul vorbise despre Sine mai înainte și spusese că „Fecioara în pântece va lua și va naște Fiu [ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται Υἱόν]” [Is. 7, 14, LXX].

Și cine poate să spună bucuria și veselia și cutremurarea dumnezeiască pe care le-a trăit Născătoarea de Dumnezeu în acea clipă a zămislirii Sale și în toată viața ei pământească împreună cu Domnul? Cine poate să spună ce înseamnă să Îl porți în pântecele tău pe Cel care poartă toate și apoi să Îl hrănești și să Îl crești pe Stăpânul întregii făpturi? Iar dacă am cugeta în mod smerit la viața ei, am înțelege cât de cutremurătoare și de plină de sfințenie este și cât de străină și de copleșitoare este viața ei față de modul nostru de-a fi.

Căci nouă ni se cere să fim dumnezeiești în orice clipă. Nouă, creștinilor. Dar ca să fim dumnezeiești, noi trebuie să fim ca Sfinții Lui și, în primul rând, ca Născătoarea de Dumnezeu. Adică având virtuțile lor dumnezeiești și modul lor de a trăi. Numai că viața noastră e prea lumească în comparație cu cât de dumnezeiască ar trebui să fie. Noi suntem plini de griji, de patimi, de năluciri de tot felul. Vrem lucruri periferice, trecătoare, în loc să fim avizi de pacea, de curăția și de sfințenia lui Dumnezeu.

---

445 Ibidem.

446 Ibidem.

Însă, la praznicul de azi, suntem chemați tocmai la acest lucru: la a fi plini de iubirea pentru Dumnezeu. Pentru că „întru duhovniceasca îndulcire a iubirii de Dumnezeu și întru dumnezeiasca vedenie a minții [Născătoarei de Dumnezeu] S-a zămislit Fiul lui Dumnezeu”[447] în pântecele ei. Iar pentru ca noi să Îl simțim în ființa noastră pe Domnul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, adică să simțim slava Lor cea dumnezeiască, trebuie să fim plini de dor pentru Dumnezeu și de curăție sfântă.

Biserica în care slujim acum a fost terminată în 1896. Pe 31 octombrie 1965, potrivit unei însemnări de pe vechea Evanghelie, Biserica a fost resfințită de Episcopul Iosif Gafton[448]. Anul acesta se împlinesc 126 de ani de la ridicarea Bisericii, iar Preasfințitul Părinte Galaction Stângă a venit azi la hramul Bisericii noastre, la aproape 5 ani de când slujesc aici, pentru ca să ne întărească prin sfintele sale rugăciuni și prin pilda cuvioasă a vieții sale. Pentru că privirea duhovnicească spre Episcopul tău înseamnă privirea lucidă spre viața ta cea bisericească. Căci dacă înțelegi duhovnicește că harul Preoției tale a curs și curge în continuu în tine prin rugăciunile Episcopului tău, atunci știi că Episcopul tău este sprijinul tău real în toate cele pe care le faci pentru Dumnezeu și pentru oameni.

Nu l-am cunoscut pe Episcopul nostru decât în ipostaza de om atent, blând, echilibrat, care te povățuiește și te liniștește prin răspunsurile pe care ți le dă. Cum se spune în popor: el este un om cu care poți vorbi, cu care vorba e vorbă, pentru că nu uită niciodată ce ți-a făgăduit. Ori de câte ori m-am întâlnit cu Părintele Episcop Galaction, l-am simțit ca Părinte real față de mine și ca om al rugăciunii și al slujirii atente, cuvioase.

---

[447] Ibidem.

[448] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Iosif_Gafton.

M-am umplut din plin din harul și din cuviința sa, din bunătatea și din voioșia sa, din calmitatea și din modul său prietenos de a vorbi. Căci, de fapt, am mare nevoie și avem nevoie cu toții de oameni care să ne zidească prin modul lor de-a fi și de a sluji. Avem nevoie de experiența sfântă a celor care Îi slujesc lui Dumnezeu în pace și cu inimă bună.

Așa că praznicul de astăzi e foarte bucuros pentru noi toți, pentru că împreună cu Episcopul nostru și cu toți Părinții de față Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate din destul în viața noastră. Și Îl rugăm pe Dumnezeu să ne călăuzească pe mai departe în tot lucrul cel bun, pentru ca bine să sporim în viața cu Dumnezeu și în mântuirea noastră. Amin!

Predică la Duminica a III-a din Postul Mare [2022]

Iubiții mei[449],

la jumătatea Postului Mare, Dumnezeiasca Cruce scoasă azi în Biserică în mod cuvios ne vestește Învierea Domnului. Ne vestește faptul prea bucuros că El a învins moartea noastră și ne-a eliberat pe noi din robia demonilor. Căci nu mai suntem robi ai păcatului, ci fiii lui Dumnezeu prin slava Lui. Pentru că Învierea Lui presupune Crucea Sa, adică moartea Lui pe Cruce pentru noi, ca să învie a 3-a zi din morți pentru noi. Iar Crucea Lui este mângâierea și bucuria noastră cea duhovnicească. E întărirea noastră în toate zilele vieții noastre. Pentru că ea reprezintă iubirea nețărmurită a lui Dumnezeu pentru noi, iubirea Sa care ne mântuie zilnic pe noi, păcătoșii. Fiindcă noi simțim din plin, închinându-I-ne Lui, Dumnezeului nostru treimic, cum ne umplem de slava Sa cea veșnică. Și umplându-ne de slava Lui, noi trăim continuu viața Lui cea dumnezeiască, a Celui înviat din morți pentru noi, ca să ne facă pururea vii.

De aceea, când ne închinăm Domnului, noi trăim din plin tăria cea mare a Morții și a Învierii Sale în lupta noastră cu păcatul. Pentru că viața Lui cea tare, viața Lui cea cu totul sfântă, plină de slava cea veșnică a dumnezeirii Sale, o simțim în noi ca propria noastră viață. Fiind umpluți de viața Lui, viața Lui e viața noastră cea veșnică. Și întărindu-ne El în toate zilele, astfel putem

[449] Începută la 6. 25, în zi de joi, pe 24 martie 2022. Cer senin, minus un grad, vânt de 10 km/ h.

să ne răstignim continuu pentru El, trăind în același timp învierea Lui în noi înșine. Căci lupta noastră continuă cu păcatul din noi înșine este o umplere continuă de pacea Sa, de bucuria Sa, de curăția Sa cea dumnezeiască.

Dacă rugăciunea și postul nostru nu ne umplu de pacea învierii Sale din morți, de pacea Lui cea dumnezeiască, ne-am rugat și am postit în zadar. Dacă slujirea Lui nu ne împlinește, atunci greșim undeva în mod grav. Pentru că viața noastră bisericească își află împlinirea numai în revelarea Lui continuă în viața noastră. Și El ni Se revelează pe Sine din slava Lui și prin slava Lui cea veșnică, căci viața noastră bisericească e o pregătire continuă pentru revelarea Lui în viața noastră.

Fără luminarea continuă primită de la Dumnezeul nostru treimic nu putem înțelege nimic din teologia Lui, adică din revelarea Sa față de noi. Căci ceea ce înțelegem duhovnicește aceea ne mântuie, pentru că devine una cu viața noastră. Trebuie să ne lăsăm luminați de El și să primim ajutorul continuu al Sfinților Lui și al Îngerilor Lui, care au fost luminați de El despre cele ale Sale, pentru ca să facem pași reali în viața noastră de sfințenie. Pentru că sfințenia este viața trăită continuu după revelarea lui Dumnezeu, după călăuzirea Sa.

Preacurata Stăpână, acoperitoarea și păzitoarea noastră, s-a lăsat călăuzită de Dumnezeu întru toate și nu a greșit cu nimic în viața ei. Călăuzirea Lui e reala noastră existență. Iar toate cele ale vieții Bisericii sunt uneltele de lucru prin care ne lucrăm continuu mântuirea noastră.

Căci ne curățim de păcatele noastre așa cum am săpa într-o mină pentru ca să scoatem aurul la suprafață. Săpăm, săpăm în continuu în noi înșine prin rugăciunea și postul nostru, dăm afară păcatele din noi, pentru a găsi aurul slavei lui Dumnezeu în noi înșine.

Iar minerul care caută aurul nu se uită la celelalte, ci doar la metalul pe care îl vrea transformat în bijuterie sau în lingou. Pentru că nu postim pentru a posti, ci pentru a ne umple de slava Lui cea veșnică. Scopul rugăciunii noastre nu e să spunem vorbe, ci să vorbim cu smerenie și cu pocăință în fața Lui încât să fim auziți de către El. Căci rugăciunea autentică e rugăciunea auzită de către El. Cântarea reală e cântarea la care El ne răspunde cu slava Lui. Și până nu ne umplem de slava Lui nu trăim cu adevărat bisericește, căci scopul vieții bisericești e acela de a trăi împreună cu Dumnezeu în fiecare clipă.

– De ce se lăuda Sfântul Pavlos cu Crucea Domnului [Gal. 6, 14]?

– Pentru că înțelegea în mod profund consecințele personale, interioare, ale Răstignirii Sale și se bucura mult pentru ele! Și pentru că El a învins tot păcatul și toată patima prin răstignirea Sa cea pentru noi, de aceea noi primim de la El, în asceza noastră, puterea de a birui toată patima și tot păcatul în ființa noastră. Și el se lăuda cu Crucea Lui și se bucura mult pentru dragostea Lui pentru noi și considera Crucea Lui ca împlinire a vieții sale, pentru că răstignirea de sine ne duce la învierea noastră cea duhovnicească. Nu ne putem sfinți până nu ne curățim și nu ne luminăm dumnezeiește! Sfințenia noastră începe cu răstignirea noastră interioară și se continuă cu luminările Lui cele dumnezeiești și cu vederile Sale cele preasfinte, pe care le primim în asceza noastră cea biruitoare, cea mereu curățitoare. A trăi ca un nepătimitor și ca un văzător de Dumnezeu înseamnă a trăi sfințenia Lui. Căci sfințenia e rămânere neclintită întru slava Sa cea veșnică, pe care o simțim continuu în ființa noastră.

Așa cum Crucea a fost scoasă azi și pusă în mijlocul Bisericii spre închinare, tot așa trebuie să fie Dumnezeu

în noi în fiecare clipă. Centralitatea lui Dumnezeu în viața noastră este prezența Lui continuă în noi prin slava Lui. Și când El e în noi, El ne umple pe noi de toate cele ale Sale, îndumnezeindu-ne pe fiecare zi. Iar omul care se îndumnezeiește zilnic este „făptura cea nouă [καινὴ κτίσις]" [Gal. 6, 15, BYZ]. Făptura mereu nouă. Făptura pe care Dumnezeu o înnoiește în mod neîncetat. Și dacă ne-am lăsa înnoiți continuu de Dumnezeu, atunci nu am mai fi plictisitori și nici blazați, ci mereu proaspeți, mereu voioși, mereu plini de luminări și vederi dumnezeiești, adică plini de veșnicia lui Dumnezeu.

Însă, pentru că nu avem vorbe de la Dumnezeu, din veșnicia Lui, de aceea vorbim între noi despre ce auzim și despre ce vedem aici, în această lume. Supralicitarea știrilor și a amănuntelor banale în discuțiile noastre arată neîntemeierea noastră teologică. Lipsa de amănunte sfinte nu poate fi compensată cu amănuntele banale. Dar, pe de altă parte, și supralicitarea amănuntelor sfinte, preluate de la alții, stresează la un moment dat, dacă ele nu vorbesc despre tine. Dacă nu au nimic de-a face cu viața ta. Căci noi ar trebui să vorbim despre noi, despre experiența noastră sfântă de viață, despre modul în care ne bucurăm împreună cu Dumnezeu, pentru a ne lumina și întări duhovnicește unii pe alții.

De aceea ne spune Sfântul Pavlos, că atunci când vorbim unii cu alții trebuie să vorbim „[în] psalmi și [în] imne și [în] cântări duhovnicești [ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς]" [Efes. 5, 19, BYZ]. Pentru că psalmii, imnele și cântările duhovnicești sunt formate din înțelegeri personale, din revelări dumnezeiești. Trebuie să vorbim unii cu alții despre ceea ce ne caracterizează cu adevărat. Iar dacă suntem oameni duhovnicești, atunci trebuie să vorbim despre ceea ce ne învață Dumnezeu în mod zilnic. Pentru că Dumnezeu

ne învață în mod continuu despre trupul și sufletul nostru, despre patimile pe care le avem și despre virtuțile care se nasc în noi prin slava Lui, despre istoria Bisericii și viețile Sfinților, despre minunile Lui cele mari în viața noastră. Și când ești învățat continuu de către El, atunci Îl cânți și Îl lauzi pe Dumnezeu în inima ta [Ibidem], dar și în adunare multă și în cărți despre El. Pentru că te bucuri să vorbești despre Cel care e împlinirea ta, despre Cel care este dragostea ta.

Dragostea noastră S-a suit pe Cruce pentru noi ca să ne îmbrățișeze pe toți în mod veșnic! Căci iubirea Lui nu e una trecătoare, ci veșnică. Tocmai de aceea, El ne cheamă pe toți la o relație veșnică cu El, la o împărtășire veșnică de iubirea Lui față de noi. Și pentru a-I răspunde Lui cu toată dragostea noastră, noi ne curățim, ne luminăm și ne îndumnezeim zilnic, pentru ca să fim tot mai proprii iubirii Lui față de noi. Îndumnezeirea noastră e rafinarea noastră continuă pentru El. Îndumnezeirea noastră zilnică e călirea și transfigurarea continuă a noastră. Pentru că ne transfigurează slava Lui, slava Lui cea dumnezeiască, care a îndumnezeit în mod desăvârșit umanitatea Domnului și a ridicat-o în sânul Dumnezeului treimic. Fiindcă El a înviat din morți ca să Se facă pe Sine „începătura celor adormiți [ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων]" [I Cor. 15, 20, BYZ].

A înviat El mai întâi, pentru ca mai apoi să ne învie pe toți. Căci învierea de obște e consecința interioară a învierii Sale din morți. Fiindcă El va extinde biruința Sa asupra morții din firea Sa umană la nivelul întregii umanități, înviindu-i pe toți prin slava Lui. Ca toți să avem parte, ca ființe nemuritoare, de viața cea veșnică. Însă, unii vom învia „spre învierea vieții [εἰς ἀνάστασιν ζωῆς]", pe când alții „spre învierea judecății [εἰς ἀνάστασιν κρίσεως]" [In. 5, 29, BYZ]. Unii vom învia pentru ca să ne bucurăm veșnic de viața cu Dumnezeu, pe când

alții vom învia pentru ca judecata Lui să fie veșnică întru noi. Căci dacă El te-a judecat pe tine ca vrednic de Iad, la Judecata Sa de obște, atunci judecata ta e dreaptă. Și judecata Lui e veșnică pentru tine. Și tu vei trăi în mod veșnic consecințele Judecății Sale, pentru că alegerea ta e contrară voii lui Dumnezeu. Căci El nu judecă în mod arbitrar, ci după realitatea vieții noastre. El judecă ceea ce vede că suntem.

Așadar, iubiții mei, după ce ne-am bucurat dumnezeiește de hramul Bisericii noastre și ne-am veselit în mod sfânt împreună cu Episcopul nostru și cu toți confrații Preoți cu care am slujit și cu întreaga Biserică, astăzi suntem la mijloc de drum. Iar calea noastră nu e spre vale, ci spre vârful muntelui! Pentru că urcăm pe calea Crucii spre Învierea Lui cea de a treia zi. Urcăm spre Învierea Lui, care ne duce pe noi în Împărăția Sa cea veșnică. Căci, în comparație cu reclamele comerciale, Biserica nu ne promite lucruri banale, ci nemurirea în Împărăția Sa. Nu ne făgăduiește o viață pământească nesfârșită, ci una veșnică nesfârșită. Iar pe aceasta noi începem să o trăim din prima clipă a adormirii noastre pământești. Când trupul ne rămâne aici, iar sufletul nostru merge în Împărăția Sa, noi începem să trăim în sufletul nostru cel sfânt nemurirea noastră, pe care, la învierea cea de obște, o vom trăi în tot sufletul nostru sfânt și în tot trupul nostru cel îndumnezeit. De aceea, lupta vieții noastre e pentru îndumnezeirea noastră, pentru viața veșnică cu Dumnezeu.

Vă mulțumim tuturor pentru modul cum ați împodobit Biserica pentru praznic și pentru tot ajutorul pe care ni l-ați dat amândurora pentru a fi gazdele tuturor! Toate s-au făcut într-un timp record cu harul lui Dumnezeu, fiind ajutați în mod principal de Primăria localității și de diverși membri ai comunității noastre și de

dumneavoastră, cei care sunteți mereu cu noi la fiecare Slujbă. Dumnezeu, Cel care știe iubirea și eforturile tuturor, să vă binecuvânte și să vă bucure nespus pentru contribuțiile dumneavoastră cele iubitoare de Dumnezeu! Și să ne întărească și pe mai departe în tot lucrul cel bun, ca bine să sporim în viața noastră cu Dumnezeu! Amin!

Predică la Duminica a IV-a din Postul Mare [2022]

Iubiții mei[450],

dacă o scară ne urcă într-un pom sau pe casă, pentru că noi îi urcăm treptele una după alta, scara virtuților dumnezeiești sau a îndumnezeirii noastre ne urcă în cerul lui Dumnezeu, în Împărăția Sa. Pentru că această scară sfântă și cu totul dumnezeiască este „scara întărită în pământ [κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῇ], al cărei cap ajungea întru cer [ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν]" [Fac. 28, 12, LXX].

Și scara îndumnezeirii este slava lui Dumnezeu! A Cărui slavă, dacă e întărită în pământul ființei noastre, dacă se înrădăcinează în sufletul și în trupul nostru, ea ne urcă pe noi în cer, la Dumnezeu, pentru că slava Lui izvorăște veșnic din Dumnezeul nostru treimic. Și cine conlucrează în mod real cu slava Lui și se îndumnezeiește în mod zilnic nu ajunge în altă parte decât la El, pentru că e mereu cu El. Căci nu poți să urci treaptă cu treaptă pe calea Lui decât împreună cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Sfântul Patriarh Iacov [Ἰακώβ] a văzut scara sfințeniei în vedenie, dar i-a văzut și pe Îngerii lui Dumnezeu. „Și Îngerii lui Dumnezeu urcau și coborau pe ea [καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ᾽ αὐτῆς]" [Ibidem], pe scara sfințeniei. Pentru că toate Dumnezeieștile Puteri cerești cresc în înțelegere și în sfințenie

---

[450] Începută la 8. 38, în zi de joi, pe 31 martie 2022. Cer înnorat, 14 grade, vânt de 3 km/ h.

în mod neîncetat prin slava Lui și prin revelările lui Dumnezeu față de ei, după cum, tot prin slava Lui, ele ne luminează și ne ajută și pe noi în viața noastră teologică. Lucru pe care îl detaliază într-un mod admirabil, pe baza experiențelor sale extatice, Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitis, Părintele nostru.

Căci noi urcăm pe scara sfințeniei, dar ajutați mereu de Dumnezeu, de Îngerii și de Sfinții Lui, după cum ne coborâm cu iubire la confrații noștri, ajutându-i cu luminările, descoperirile și minunile lui Dumnezeu din viața noastră. Pentru că trebuie să urci la Dumnezeu pentru ca să primești cele ale Sale, dar cobori cu dragoste față de membrii întregii Biserici și mărturisești pe cele dăruite ție de Dumnezeu. Iar toate cărțile Sfinților Părinți aceasta sunt: daruri dumnezeiești datorate condescendenței, a coborârii lor față de noi.

Căci unii nu au scris nimic sau nu s-a păstrat nimic de la ei, dar asta nu înseamnă că nu aveau ce dărui, pe când alții au scris din destul pentru noi. Și-au mărturisit inima și s-au ostenit îndelung pentru noi, pentru ca să ne învețe cum să ne sfințim viața noastră. Și cei care au scris, au avut conștiința că trebuie să ne ajute, că trebuie să ne ajute la modul capital în viața noastră. Și așa este! Ei ne ajută într-un mod copleșitor în tot ceea ce facem, pentru că experiența îndumnezeirii lor ne îndreaptă mereu viața noastră.

Spre exemplu, de la Sfântul Cuvios Ioannis Climax [Ἰωάννης Κλίμαξ]/ Scărarul sau Sholasticos [Σχολαστικός]/ Eruditul sau Sinaitis [Σιναΐτης]/ Sinaitul, pentru că s-a nevoit pe Muntele Sinai și a fost Starețul Muntelui Sinai, căruia i-a fost dedicată duminica de astăzi, ne-a rămas *Scara Paradisului* (PG 88, col. 631-1164), cea cu 30 de trepte, și *Către Păstor* (PG 88, col. 1165-1210), în 15 capitole și ambele conțin o experiență duhovnicească

copleșitoare. Dar asta nu înseamnă că atât a putut să scrie Sfântul Ioannis!

A fost făcut Monah la 20 ani, 19 ani a trăit sub ascultarea Părintelui său duhovnicesc, iar până la vârsta de 60 de ani s-a nevoit de unul singur. După care, la vârsta de 60 de ani, a fost ales Starețul Muntelui Sinai[451]. Iar *Scara* a scris-o pe când era Stareț[452], adică după vârsta de 60 de ani.

În *Filocalia 9*, Sfântul Dumitru Stăniloae a tradus *Către Păstor* ca a 31-a treaptă a Scării[453], dar ea este o lucrare separată. Și Păstorul de aici e Părintele duhovnicesc, cel care are „tăria cea mintală de la Dumnezeu [ὁ ἰσχὺν νοερὰν ἐκ Θεοῦ]"[454]. Tăria dumnezeiască pe care o aduce slava lui Dumnezeu minții noastre pentru a vedea și a înțelege cele dumnezeiești, dar și pentru a ne stăpâni duhovnicește și de a-i conduce și pe alții în viața lor de credință. Căci acesta, Didascalul [Διδάσκαλος]/ Învățătorul cel adevărat în cele ale lui Dumnezeu este „tăblița de scris cea mentală a cunoașterii [ὁ νοερὰν δέλτον γνώσεως][scrisă cu] degetul lui Dumnezeu [Θεοῦ δακτύλῳ]"[455].

Și așa înțelegem de ce e Sfântul Ioannis Scărarul pomenit în mod special astăzi, după duminica închinată Dumnezeieștii Cruci. Pentru că asumarea Crucii sau nevoința cea duhovnicească nu se face la întâmplare, ci sub ascultarea cuiva care e luminat de Dumnezeu în mod continuu. Cel în care Dumnezeu scrie voia Lui în

---

451 *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-30-cv_ioan_scararul.html.

452 *Filocalia românească*, vol. 9, cu trad. din gr., introd. și note de Preotul Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2013, p. 10.

453 Idem, p. 495-527.

454 PG 88, col. 1165.

455 Ibidem.

mod continuu, acela este Păstorul cel adevărat al Bisericii! Pentru că Părintele cel dumnezeiesc, cel luminat de Dumnezeu, este cel care te învață în mod real voia lui Dumnezeu. Pentru că te învață în mod punctual, acum și aici, ce să faci în viața ta. Cum să te rogi, cum să citești, cum să postești, ce să alegi, unde să te duci, cu cine să te întâlnești, ce îți e de folos. Căci atunci când el te asumă ca fiu al său duhovnicesc și când tu faci ascultare reală față de el, acesta e mintea luminată de Dumnezeu care te călăuzește în viață.

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu nu a fost Preot, a fost Mirean, dar un colosal Părinte duhovnicesc prin sfințenia cea prea mare a vieții sale. În cei 10 ani ai mei de ucenicie față de el, cât l-am cunoscut pe pământ, eu am cunoscut ce înseamnă să fii ținut în brațe de omul lui Dumnezeu. Pentru că primeam cuvinte adevărate, cuvinte de la Dumnezeu prin el, ca unul ce îmi spunea voia lui Dumnezeu cu mine. După adormirea sa, această ucenicie sfântă a continuat și s-a adâncit și mai mult în frumusețea ei fără seamăn, pentru că acum îmi vorbește duhovnicește în inima mea, nu în fața mea. Așa după cum Dumnezeu îi vorbea lui, pentru ca el să ni le vestească nouă.

Nevoința ascetico-mistico-liturgică a Bisericii este viața noastră cea bisericească. Dar pentru ea avem nevoie de călăuzirea lui Dumnezeu prin ierarhia Bisericii și prin tot omul cel Sfânt al lui Dumnezeu din Biserică. Trebuie să înțelegem în profunzime Slujbele Bisericii și întreaga viață a Bisericii, precum și rolul fiecărei nevoințe duhovnicești în parte în viața noastră. Pentru că despre Slujbele Bisericii, despre dogmele Bisericii, despre canoanele Bisericii, despre nevoințele cele sfinte ale Bisericii există o întreagă literatură dumnezeiască ce trebuie cunoscută. Pentru a o înțelege tot mai bine ai nevoie de călăuzitori, de oameni competenți, adică de

oameni Sfinți, care sunt în același timp și niște coloși în erudiția teologică și în experiența dumnezeiască.

Pentru că numai învățând de la ei ce e postul, cum se postește și ce consecințe reale are el în ființa ta, tu poți să crești duhovnicește. Altfel, postești, te rogi, priveghezi, dar nu ajungi nicăieri.

De ce? Pentru că nu le faci duhovnicește, pentru consecințele lor sfinte, care te fac să urci la Dumnezeu, ci le faci în trupescul lor, care obosesc doar trupul. Spre exemplu, postul cel dumnezeiesc e cel care îți subțiază tot mai mult mintea pentru ca să simți și să vezi slava lui Dumnezeu. Secătuirea de putere a postului e pentru ca trupul tău să fie tot mai pașnic, iar sufletul tău tot mai liniștit. Însă sfârșitul postului nu e nici cumințirea trupului și nici liniștirea sufletului, ci aprinderea în noi a dorului de Dumnezeu, a iubirii sfinte pentru El. Postul ne face ruguri vii, aprinse, pentru Dumnezeu. Acesta e scopul postului: aprinderea și susținerea în noi a iubirii pentru Dumnezeu. Iar iubirea pentru Dumnezeu e cea care ne îmbată dumnezeiește cu totul, atât sufletul, cât și trupul nostru, făcându-ne să ieșim din noi înșine spre Dumnezeu prin vederile cele sfinte și îndumnezeitoare ale slavei Sale.

Dacă rămânem tot trupești, după ce ne-am nevoit ani de zile, atunci e semn că nu am fost niciodată ucenici. N-am fost ucenicii unor bărbați dumnezeiești, care să ne învețe pe noi calea cea tainică, mistică, a vieții cu Dumnezeu, în care creștem la nesfârșit în sfințenie. Căci postul e mama a toată curăția, iar rugăciunea e zborul nostru la Dumnezeu. Dar aceste două fraze sunt pentru noi metafore, când ele sunt realități, dacă ele nu reprezintă realitatea vieții noastre.

Experiența duhovnicească e împărtășibilă, așa după cum e și experiența de viață. Dacă, la viața ta, ai trăit multe, ai multe de spus, și le poți spune mai extins sau

pe scurt, după cum e cazul sau după cum vrei. Tot la fel, omul duhovnicesc, cel plin de înțelegeri, de vederi și de minuni dumnezeiești, îți poate spune pe scurt sau în minute multe despre tainele vieții sale cu Dumnezeu sau aluziv, ca și când ar fi vorba despre altul și nu despre el, dar în cunoștință de cauză. Pentru că, pentru el, nu sunt metafore, ci sunt viața lui.

Tocmai de aceea, cei care se apucă de cărțile grele ale Bisericii, fără să aibă experiență dumnezeiască și multă cunoaștere teologică și duhovnicească, spun tot felul de nerozii despre una sau alta, pentru că le lipsește experiența ca atare. Neagă, se îndoiesc, vorbesc cu ușurătate despre cele ale lui Dumnezeu, pentru că nu au bunul simț să spună că nu le înțeleg. Căci omul duhovnicesc, ce nu înțelege, nu neagă și nici nu satirizează, ci lasă la o parte, pentru ca să înțeleagă când va voi Dumnezeu. Pentru că despre unele lucruri s-ar putea să nu înțelegem nimic toată viața noastră. Dar asta nu înseamnă că alții nu le pot înțelege. Pentru că tocmai de aceea le-a lăsat Dumnezeu pe pământ: pentru că unii le vor înțelege.

Așadar, iubiții mei, dacă unele lucruri ne depășesc sau nu au niciun sens pentru noi, e pentru că noi suntem prea mici pentru ele. Și trebuie să ne smerim întotdeauna înaintea lui Dumnezeu și să considerăm că mereu sunt nespus de multe lucruri care ne depășesc înțelegerea și experiența noastră. Cel care se crede „foarte deștept”, acela nu se smerește înaintea Lui. Dar cel care se smerește mereu și care cere mereu luminarea și ajutorul și călăuzirea Sa, acela e învățat continuu de Dumnezeu cele ale Sale.

Să ne lăsăm povățuiți de Dumnezeu tot timpul! Ca să călătorim în pace în toate zilele vieții noastre. Să ne lăsăm inima să fie zdrobită de iubirea Lui față de noi, de mila Lui cea care ne copleșește cu totul! Pentru că nu-

mai astfel putem să îl înțelegem pe aproapele nostru. Căci omul din fața noastră este om numai când ne vedem în el și, totodată, când Îl vedem pe Dumnezeu în el. Căci Domnul ne cere să iubim toți oamenii, adică să Îl vedem în toți oamenii. Și dacă Îl vedem pe El în toți, ne vedem și pe noi în toți, pentru că îi vedem pe toți ca frați ai noștri. Amin!

Predică la Duminica a V-a din Postul Mare [2022]

Iubiții mei[456],

dacă puterea maximă a iubirii este smerenia[457] și doar Dumnezeu ne iubește în mod desăvârșit, înseamnă că atunci când ne pocăim și coborâm în vederea de sine, noi experimentăm pe viu coborârea în smerenia lui Dumnezeu, adică în iubirea Sa față de noi. Pentru că vedem cât de mult ne-a iubit și ne iubește Dumnezeu, dacă El ne-a lăsat să păcătuim destul de mult, iar acum ne lasă să ne pocăim și să ne vindecăm de patimile noastre cele multe și grele. Căci pocăința nu e urmarea unei vieți bune, ci a unei vieți rele, păcătoase. Și când ne pocăim, noi recunoaștem răutățile și căderile noastre cele cumplite, recunoaștem că ele sunt urâciunea noastră interioară, dar totodată recunoaștem că vindecarea noastră de ele este de la Dumnezeu. Pentru că noi nu ne putem izbăvi de moartea noastră interioară, dacă El nu ne învie pe noi din morți.

Căci Domnul, atunci când a spus: „Amin, amin zic vouă că vine ceasul și acum este [ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν], când cei morți vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cei care au auzit [καὶ οἱ ἀκούσαντες], vor trăi [ζήσονται]" [In. 5, 25, BYZ], nu s-a referit la morții din groapă, ci la noi, la morții ambulanți, la cei care mergem

---

456 Începută la 17. 29, în zi de marți, pe 5 aprilie 2022. Soare, 19 grade, vânt de 14 km/ h.

457 [Pr. Prof. Dr.] George Remete, *Iisus Hristos, Iubirea trădată*, vol. III. *Singurul Prieten*, Ed. Paideia, București, 2020, p. 163.

peste tot cu moartea în noi, cu moartea păcatelor noastre, părând că suntem vii cu adevărat. Și pentru ca să ne trezim din moarte, pentru ca să înviem, noi trebuie să auzim glasul Lui, cel care ne cheamă la El. Și auzirea glasului Său e dumnezeiasca noastră convertire, adică revenirea noastră la viață, la adevărata viață. Și această revenire la viață e întotdeauna foarte personală, pentru că Dumnezeu ne cheamă la Sine într-un anume fel.

Pe Savlos [Σαῦλος] [F. Ap. 9, 1, BYZ], pe viitorul Sfânt Apostol Pavlos, Dumnezeu l-a întors din drumul său păcătos printr-o vedere dumnezeiască. El i S-a arătat pe Sine întru slava Sa și i-a spus: „Eu sunt Iisus [Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς], pe Care tu Îl prigonești [Ὃν σὺ διώκεις]" [F. Ap. 9, 5, BYZ]. Și atunci, el și-a dat seama că nu era credincios, pentru că el Îl prigonea pe Însuși Dumnezeu, pe Dumnezeul lui.

Pe Simeon, pe viitorul Sfânt Siluan Atonitul, Născătoarea de Dumnezeu l-a chemat din viața sa păcătoasă printr-un vis, în care i-a spus: „Nu-mi place ce faci!"[458]. Nu-mi place viața pe care o duci! Iar „Simeon a înțeles că era glasul Maicii Domnului, iar întâmplarea aceasta minunată, care s-a petrecut cu puțin timp înainte de a pleca la armată, i-a schimbat profund viața. El a căpătat simțirea ascuțită a stării sale de păcătoșenie și în același timp a înțeles ce milă au Domnul și Maica Sa [față] de [cei] păcătoși. Căindu-se și rugându-se fierbinte, [el] s-a hotărât să se facă Monah"[459]. Și hotărârea sa a fost una foarte bună, pentru că s-a sfințit și s-a împlinit în viața monahală.

Sfântul Ierarh Augustinus de Hippo a auzit un copil care tot îi spunea: „Tolle [Ridică-te] [și] lege [ci-

---

[458] [Dr.] Jean-Claude Larchet, *Dumnezeu este iubire. Mărturia Sfântului Siluan Athonitul*, ed. a 2-a, trad. din lb. fr. de Marinela Bojin, Ed. Sofia, București, 2015, p. 12.

[459] Ibidem.

tește]!”[460]. Și s-a ridicat și a deschis Dumnezeiasca Scriptură la Rom. 13, 13-14[461] și această citire l-a convertit la dreapta credință. Pentru că a simțit că Dumnezeu îi vorbește lui, în mod personal, prin acest text al Sfântului Apostol Pavlos.

O vedenie pe Sfântul Pavlos, un vis minunat pe Sfântul Siluan, o citire din Dumnezeiasca Scriptură pe Sfântul Augustinus, iar pe Sfânta Maria Egiptia [Μαρία ἡ Αἰγυπτία][462] a convertit-o puterea lui Dumnezeu, care n-a lăsat-o să intre în Biserica Învierii Domnului din Ierusalim[463]. Și când a înțeles că pentru păcatele ei este oprită să intre în Biserică, atunci, ne spune ea, „am început să plâng, să mă tângui și să-mi bat pieptul, scoțând suspine din adâncul inimii mele”[464].

Iar convertirea noastră e învierea noastră din morți! E auzirea glasului lui Dumnezeu, Care ne vorbește nouă în mod personal și ne ridică la relația veșnică cu El. Căci de atunci viața noastră se împarte în două: între necredința noastră și viața noastră de credință. Și când ne referim la ce-a fost, ne referim la neștiința noastră cea mare, la orbecăirea noastră pe căile păcatului, pe când, odată cu venirea noastră în fire și cu începutul pocăinței noastre, noi ne trăim învierea noastră din morți. Și această înviere dumnezeiască, noi o retrăim pe fiecare zi, pentru că ne bucurăm împreună cu Dumnezeu, cu Cel care ne-a înviat pe noi din morți și ne-a dat să trăim. Și viața noastră pe care o trăim

---

[460] Sfântul Augustin, *Confesiuni*, ediție bilingvă, cu traducere din limba latină, introducere, note și comentarii, tabel cronologic și indice de Eugen Munteanu, Ed. Humanitas, București, 2018, p. 382.

[461] Ibidem.

[462] Cea pomenită pe 1 aprilie, *cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2509/sxsaintinfo.aspx.

[463] Triodul, ed. BOR 2000, p. 748.

[464] Ibidem.

acum e cea reală, e viața reală a omului, pentru că e o viață duhovnicească, e o viață plină de slava lui Dumnezeu, e viața Bisericii.

Și cineva spunea, în mod păcătos, că Hristos Dumnezeu a venit în lume și ne-a dat Împărăția Lui, dar noi ne-am pricopsit cu Biserica Sa. Cu alte cuvinte, el socotea că Biserica nu are de-a face cu Împărăția lui Dumnezeu sau că Biserica e altceva decât Împărăția Lui. Însă noi, în Biserica lui Dumnezeu, trăim în Împărăția Lui, pentru că Biserica e plină de slava lui Dumnezeu! Adevărata și singura noastră bogăție pe pământ este Biserica lui Dumnezeu. Biserica Lui e ca singura bibliotecă ce ar exista pe pământ, e ca singurul izvor de apă ce ar exista pe pământ, e ca aerul pe care îl respirăm. Fără ea, fără Biserica lui Dumnezeu, nu avem nimic sfânt, curat și mântuitor pe pământ. Pentru că numai aici, în Biserica Sa, noi trăim reala viață a oamenilor înviați din morți de Dumnezeu, adică viața sfântă și curată cu Dumnezeu.

E nevoie să te duci la hipermarket ca să îți cumperi mâncare, dar viața cu Dumnezeu nu o cumperi de pe raft, ci o trăiești cu Dumnezeu în Biserica Sa. Avem nevoie de toate cele ale vieții noaste: de sănătate, de educație, de locuri de muncă, de civilizație, de călătorii, de familiile noastre, de state care să protejeze în mod real viața noastră. Dar, fără Biserică, fără Biserica lui Dumnezeu, nu poți să trăiești cu adevărat uman, pentru că numai aici ne putem sfinți viața noastră. Căci viața noastră e sfințenia și sfințeniei i se substituie toate celelalte de care avem nevoie.

Însă Sfânta Maria Egiptia, pomenită în duminica de azi în mod special, și-a trăit viața ei de credință nu la Slujbele Bisericii și în oraș și în casă, ci în pustiu! Dar pustiul ei nu a fost separat nicio clipă de Biserica lui Dumnezeu, nu a fost în afara Bisericii Sale, pentru că

Biserica Lui se întinde până acolo unde e cel care trăiește întru slava Lui. Și din experiența ei de viață, noi învățăm perspectiva reală a Bisericii. Că ea nu ține până unde credem noi că ține, până la niște margini teritoriale fixe, ci ea ține până unde e cel care trăiește continuu cu Dumnezeu. Și acolo unde e credinciosul lui Dumnezeu și unde el trăiește cu Dumnezeu, acolo e și Biserica Lui.

Pentru că viața noastră este ascunsă în Dumnezeu! Așa cum ne-a încredințat Sfântul Pavlos: „Căci, ați murit și viața voastră a fost ascunsă, împreună cu Hristos, în Dumnezeu" [Col. 3, 3, BYZ]! Am murit pentru păcat împreună cu Hristos Domnul, am murit prin Botez și prin lupta noastră ascetică cu păcatele, pentru ca să trăim dumnezeiește acum, iar viața noastră e ascunsă în Dumnezeu, pentru că numai El ne-o știe, pentru că e viața noastră trăită împreună cu El. Iar „când Hristos are să fie arătat [φανερωθῇ], [El], viața noastră, atunci și voi împreună cu El veți fi arătați în[tru] slavă [φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ]" [Col. 3, 4, BYZ].

Și când are să fie arătat Hristos tuturor? Când El Însuși Se va arăta pe Sine întregii umanități și întregii creații, întru slava Sa, la a doua Sa venire întru slavă! Și, întru slava Lui cea veșnică, și noi vom fi arătați tuturor ca intimi ai Săi, ca cei în care este viața Lui. Iar viața Lui începem să o trăim aici, în Biserica slavei Sale, unde noi ne facem fiii lui Dumnezeu.

Sfânta Maria Egiptia a trăit slava Lui în Biserică, atunci când a fost lăsată, prin pocăință, să intre și să se închine, apoi să se spovedească și să se împărtășească cu Domnul[465], dar a trăit slava Lui și în pustiu, acolo unde era numai cu Dumnezeu[466]. Și cu toate că noi îi spunem Cuvioasa, pentru că plină de cuvioșie a fost viața sa cu

[465] Idem, p. 748-749.
[466] Idem, p. 749-752.

Dumnezeu, ea nu a fost Monahie, nu a trăit nicio clipă într-o Mănăstire, dar Însuși Dumnezeu a hrănit-o, a învățat-o și a păzit-o întru toate[467].

Sfântul Ioannis Scărarul a fost plin de viață monahală și după ce s-a nevoit monahal toată viața, ne-a scris *Scara* lui după vârsta de 60 de ani, pe când Sfânta Maria Egipteanca ne-a povestit viața ei, prin Sfântul Cuvios Zosimas [Ζωσιμᾶς][468], după ce s-a nevoit timp de 47 de ani în pustiu[469]. Căci trebuie să te curățești, să te luminezi și să te sfințești în mod real în viața cu Dumnezeu, pentru ca să vorbești despre roadele reale ale vieții duhovnicești.

Și Sfânta Cuvioasă Maria Egiptia ne-a fost pusă astăzi înainte, pentru ca să ni se arate că se poate să ne învingem cu totul obișnuințele păcătoase. Pentru că creierul nostru are puterea continuă de a învăța și de a se schimba, atâta timp cât „se nasc între 500 și 1.000 de neuroni în fiecare zi, pe toată durata vieții”[470] noastre. Iar dacă trăim duhovnicește, cu atât mai mult ne schimbăm uluitor de mult și de profund, pentru că Îl lăsăm pe Dumnezeu să ne schimbe în fiecare clipă. Așa după cum toți Sfinții Lui au fost schimbați dumnezeiește de către El pe fiecare zi.

De aceea, iubiții mei, mergerea noastră spre praznicul Învierii Domnului e o mergere duhovnicească

---

[467] Idem, p. 750.

[468] Cel pomenit pe 4 aprilie, *cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2545/sxsaintinfo.aspx.

[469] *Cf.* https://basilica.ro/viata-sfintei-maria-egipteanca-i/.

[470] *Cf.* Diac. Lect. Dr. [Adrian] Sorin Mihalache, *Plasticitatea cerebrală și înnoirea cugetului*, în *Lumina de duminică*, 20 noiembrie 2016, p. 6.

Downloadat din contul personal al autorului: https://postdoc-uaic.academia.edu/AdrianSorinMihalache.

împreună cu El, cu Dumnezeul nostru treimic. Căci împreună cu El trăim, citim, postim, slujim, vedem și înțelegem toate ale vieții noastre. Pentru că noi nu putem face abstracție de Dumnezeu, atâta timp cât suntem cu El tot timpul. Însă El nu merge numai cu noi, ci cu întreaga Sa făptură! Pentru că El ține toate, le întărește pe toate întru existență, dă viață tuturor, înfrunzește și înflorește toate, e întru toate prin slava Lui, dar și mai presus de toate, ca Cel ce le depășește pe toate. Și noi ne umplem de slava Lui în Biserica Sa, pentru că ne umplem de viața Lui cea veșnică. Și viața Lui e viața noastră bisericească, e viața care țâșnește din El veșnic și ne sfințește continuu pe noi.

Fapt pentru care, noi nu putem trăi fără Biserica lui Dumnezeu! Pentru că Biserica Lui e fluviul slavei lui Dumnezeu care coboară la noi. Și fără apa slavei Sale, noi nu putem trăi pe pământ, dar, cu ea în noi, ne sfințim în fiecare clipă.

Dumnezeu să ne întărească și pe mai departe în viața noastră cu El, întru bucuria noastră cea tainică! Căci trebuie să ne bucurăm și să ne veselim întru Domnul, în Cel care e nădejdea noastră cea veșnică. Amin!

Predică la Intrarea Domnului în Ierusalim [2022]

Iubiții mei[471],

Domnul intră astăzi cu osanale în cetatea Ierusalimului, în orașul păcii, în Ierușalaiim [יְרוּשָׁלַיִם][472], pentru ca vineri să fie scos afară din cetate ca un osândit la moarte. Pentru că „au ieșit [din cetate] la locul care se numește Căpățână [Κρανίον], [iar] acolo L-au răstignit pe El [ἐκεῖ ἐσταύρωσαν Αὐτόν] și pe cei făcători de rele [καὶ τοὺς κακούργους], unul [în] cele de-a dreapta [ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν], iar altul [în] cele de-a stânga [ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν]" Sa [Lc. 23, 33, BYZ].

Iar locul numit Căpățână era în afara zidurilor cetății, Κρανίον [Cranion] din greacă fiind corelativul lui גֻּלְגֹּלֶת [Gulgolet] din ebraică, care, în greacă, e transliterat sub forma Γολγοθᾶ [Golgota][473] [Mt. 27, 33, BYZ].

– De unde numele de „Locul Căpățânii" [Κρανίου Τόπος] [Mt. 27, 33, BYZ]?

– De la capul Sfântului nostru Protopărinte Adam, care a fost înmormântat acolo! Pe care îl vedem iconizat în Sfânta Icoană a Răstignirii Domnului în pământ, sub Dumnezeiasca Cruce[474]. Iar astăzi, în partea de nord a

---

[471] Începută la 8. 02, în zi de marți, pe 12 aprilie 2022. Soare, 4 grade, vânt de 2 km/ h.

[472] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem.

[473] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Calvary.

[474] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-bisericii/documentar/icoana-rastignirii-domnului.

Bisericii Sfântului Mormânt, acest loc e numit *Paraclisul lui Adam*, iar acolo a fost înfiptă în piatră Dumnezeiasca Cruce a Domnului la răstignirea Sa[475]. În cartea *Peștera comorilor* [Spelunca Thesaurorum[476]], care conține o istorie a lumii până la nașterea Domnului[477], se precizează faptul că Sfântul Adam a fost înmormântat în mijlocul pământului și că Domnul a fost răstignit peste capul său, iar sângele și apa curse din coasta Sa au curs peste capul Sfântului Adam[478]. Și tot aici ni se spune că Sfântul Adam a fost creat de Dumnezeu la Ierusalim și că s-a ridicat în picioare pe locul unde a fost răstignit Domnul[479]. Cu alte cuvinte, Sfântul Adam a fost înmor-

---

[475] *Cf.* https://doxologia.ro/paraclisul-lui-adam-biserica-sfantului-mormant.

[476] *Cf.* https://www.sacred-texts.com/chr/bct/bct03.htm.

[477] Regăsibilă aici în engleză:

https://www.sacred-texts.com/chr/bct/index.htm.

[478] „For when God made the earth His mighty power was running before it, and the earth was running after it, and the power of God stood still and became motionless in Golgotha; and that same place formeth the boundary of the earth. When Shem took up the body of Adam, that same place, which is the door of the earth, opened itself. And when Shem and Melchisedek had deposited the body of Adam in the centre of the earth the Four Quarters of the earth closed in about it, and embraced Adam, and straightway that opening was closed firmly, and all the children of Adam were not able to open it. And when the Cross of Christ, the Redeemer of Adam and his sons, was set up upon it, the door of that place was opened in the face of Adam. And when the Wood (i.e. the Cross) was fixed upon it, and Christ was smitten with the spear, and blood and water flowed down from His side, they ran down into the mouth of Adam, and they became a baptism to him, and he was baptized", *cf.* https://www.sacred-texts.com/chr/bct/bct09.htm.

[479] „And when he rose at full length and stood upright in the centre of the earth, he planted his two feet on that spot whereon was set up the Cross of our Redeemer; for Adam was created in Jerusalem", *cf.*

mântat în același loc unde a și fost creat de Dumnezeu. Iar locul acela, care e mijlocul pământului, e locul unde a fost răstignit Domnul pe Cruce.

Așa că oamenii păcătoși au crezut că Îl disprețuiesc pe El, dacă Îl îngroapă la Locul Căpățânii, dar prin aceasta au împlinit voia lui Dumnezeu. Pentru că L-au răstignit pe El deasupra primului om creat de către El, ca să ne arate tuturor că El S-a răstignit pentru mântuirea tuturor oamenilor.

Sfântul Profet Zaharias profețise de mai înainte că Împăratul Ierusalimului, adică Hristos Domnul, va veni în Ierusalim ca un om blând [πραῢς], „încălecat pe măgar și pe mânzul cel tânăr [ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον]" [Zah. 9, 9, LXX]. De aceea, când a venit clipa să împlinească această profeție a Sa, Domnul a trimis pe doi dintre Ucenicii Săi și aceia I-au adus un mânz de măgar, peste care și-au pus veșmintele lor [Lc. 19, 29-35, BYZ]. Și pe când El mergea pe mânzul de măgar spre Ierusalim, în cea mai mare smerenie și pace, Ucenicii Lui își așterneau veșmintele lor în calea Sa și Îl lăudau cu glas mare pe Dumnezeu [Lc. 19, 36-37, BYZ]. Și tot ei strigau, în mod profund teologic și profetic: „Binecuvântat [este] Cel care vine [Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος], Împăratul în[tru] numele Domnului [Βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου]! Pacea [este] în cer [εἰρήνη ἐν οὐρανῷ] și slava [Domnului este] în[tru] cei preaînalți [καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις]" [Lc. 19, 38, BYZ], întru Puterile cele cerești.

Sfântul Ioannis Teologul, în Evanghelia zilei [In. 12, 1-18], ne-a spus despre pregătirea Lui pentru moarte, despre ungerea Sa cu mir de nard [In. 12, 3, BYZ], apoi despre faptul că mulțime multă de oameni L-a întâmpinat pe El [In. 12, 12-13, BYZ]. Și ei „au luat ramuri de finici și au ieșit întru întâmpinarea Lui, și strigau:

---

https://www.sacred-texts.com/chr/bct/bct04.htm.

«Osanna [Ὡσαννά]! Binecuvântat [este] Cel care vine în[tru] numele Domnului [εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου], Împăratul lui Israil [Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ]»" [In. 12, 13, BYZ]. Și El a venit întru numele Domnului pentru că a împlinit sfatul Dumnezeului treimic pentru mântuirea noastră. Și El este Împăratul lui Israil, Împăratul tuturor celor credincioși, al tuturor celor care sunt smeriți și blânzi și drepți și sfinți ca El. Iar dacă ucenicii și-au dat jos veșmintele lor și le-au pus în calea Sa, ei au arătat prin aceasta că se supun Lui, Celui blând și smerit. Iar mulțimea cea mare a venit în mâini cu ramuri verzi de finici, de palmieri[480], pentru ca să își exprime bucuria și supunerea lor față de Împăratul lui Israil.

Iar dacă Sfântul Lucas ne-a spus ce au făcut Ucenicii Lui, iar Sfântul Ioannis ce a făcut mulțimea care L-a întâmpinat, Sfântul Matteos ne-a spus ce au făcut copiii Ierusalimului. Căci „au văzut arhiereii și cărturarii minunile pe care [El] le-a făcut și pe copii strigând în templu și zicând: «Osanna fiului lui David [Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ]!»" [Mat. 21, 15, BYZ]. Și când au văzut și au auzit toate acestea, ei s-au indignat [ἠγανάκτησαν] [Mt. 21, 15, BYZ] în loc să se bucure. Dar Domnul le-a citat Scriptura și le-a spus: „Nu ați citit niciodată, că «Din gura pruncilor [Ἐκ στόματος νηπίων] și a celor sugând Ți-ai pregătit laudă [καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον]»?" [Mt. 21, 16, BYZ].

Pentru că Domnul a vorbit prin Sfinții Lui Profeți despre Sine, tocmai ca poporul lui Israil să Îl recunoască. Să citească duhovnicește Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului Testament și să înțeleagă faptul că e vorba despre El, atunci când va fi în fața lor. Numai că poporul n-a citit duhovnicește Scriptura, cum n-o citește nici azi! N-a citit-o și nu L-a văzut, nu L-a recunoscut pe El.

---

[480] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Arecaceae.

Pentru ca iarăși să se împlinească Scriptura lui Dumnezeu: Necrezând în minunile Sale [In. 12, 37, 39 BYZ], Domnul „a orbit ochii lor și a împietrit inima lor; pentru ca să nu vadă [cu] ochii și să [nu] înțeleagă [cu] inima [καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ] și să [nu] fie întorcându-se” la El [In. 12, 40, BYZ].

Căci ceea ce vezi și citești cu ochii tăi trebuie să înțelegi cu inima ta. Să înțelegi cu mintea ta, în inima ta, toate cele din viața ta. Pentru că Domnul Iisus Hristos a dorit ca El să fie văzut duhovnicește de către noi, să fie văzut în adâncul dumnezeirii Sale, și nu doar trupește! El S-a întrupat pentru ca să fie în maximă apropiere față de noi, dar nu pentru ca noi să vedem doar trupul Lui, ci să Îl vedem pe El deplin, ca Dumnezeu și om, și să înțelegem duhovnicește cuvintele Sale și să urmăm vieții Sale celei cu totul dumnezeiești.

Și e o modă printre teologii eterodocși ai vremii noastre să vorbească despre „Iisusul istoric”, adică despre viața în trup a Domnului. Numai că ei, citind literalist Dumnezeieștile Evanghelii, Îl consideră pe Domnul doar om sau mai mult om decât Dumnezeu sau un om care Își dezvoltă conștiința Sa de Dumnezeu, dar nu Dumnezeu și om din prima clipă a zămislirii Sale în uterul Născătoarei de Dumnezeu. De aceea, bat apa în piuă despre istoricitatea Lui, pentru ca să Îl prezinte ca pe un om extraordinar, dar totuși un om, și nu ca pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Însă, dacă relativizezi unirea ipostatică sau personală a firilor în persoana Domnului odată cu întruparea Sa, nu poți să vorbești cu adevărat despre umanitatea Lui sau despre istoricitatea Sa, despre viața Sa istorică. Pentru că în nicio clipă a vieții Sale pământești, El nu a fost doar om, ci Dumnezeu și om. În pântecele Fecioarei și în orice clipă a vieții Sale pământești, El a fost, este și va fi Dumnezeu și om. Pentru că întruparea Lui s-a făcut o dată pentru tot-

deauna, iar noi nu putem să facem speculații despre viața Lui în trup, pentru că El, ca persoană divino-umană, a trăit și S-a manifestat în fiecare clipă. Așa că nu Îl putem psihologiza pe Domnul, pentru că El nu a fost doar om, ci Dumnezeu și om. Nu ne putem raporta niciodată la El doar ca la un om, pentru că nu a fost niciodată un simplu om, ci Fiul lui Dumnezeu întrupat.

De aceea, despre persoana Lui și a Tatălui și a Duhului Sfânt nu știm decât ceea ce Dumnezeu Însuși ne-a revelat și ne revelează despre Sine. Presupunerile noastre „teologice" sunt simple fantezii umane. Pentru că numai El ne poate învăța despre Sine, căci teologia Lui și a Bisericii Sale e doar ceea ce primim de la El. Și din acest motiv, Sfinții Bisericii nu inventează lucruri despre Dumnezeu, ci vorbesc din cele pe care le primesc de la El. Dar dacă nu dorești să cunoști ceea ce spun Sfinții lui Dumnezeu despre Dumnezeul nostru treimic, nu poți să ai o cunoaștere dreaptă, adevărată despre El. Pentru că noi cunoaștem cele despre Dumnezeu de la Sfinții Lui, de la cei cărora El li S-a revelat dumnezeiește. Iar cărțile de cult ale Bisericii sunt pline de teologia lui Dumnezeu. Fapt pentru care, dacă am fi atenți la ceea ce se citește și se cântă la Slujbe, am cunoaște o foarte profundă teologie dumnezeiască.

Astăzi, când am binecuvântat și sfințit ramurile de salcie, am spus că ramurile de copaci și stâlpările de finic sunt semnele biruinței[481] Domnului, ale biruinței Lui asupra morții. Pentru că, prin ele, locuitorii Ierusalimului au prevestit Învierea[482] Lui cea de a 3-a zi, adică biruința Sa asupra morții. Pentru că praznicul de azi nu ne spune că Hristos Domnul va fi învins de către moarte, ci aceea că, prin moartea Lui, El va birui moartea tuturor. Pentru că El a înviat din morți ca începătura

---

[481] Liturghier, ed. BOR 2012, p. 415.

[482] Ibidem.

învierii tuturor celor adormiți [I Cor. 15, 20, BYZ]. Iar la învierea de obște, când pe toți îi va învia Domnul, atunci va fi desființată moartea [I Cor. 15, 26, BYZ], pentru că toți vom fi vii atunci și nu va mai fi niciun mort.

Pentru că viața e singura care rămâne și moartea nu va mai fi! Căci Cel care e Viața noastră ne dă darul de a trăi pentru veșnicie, ori împreună cu El, ori împotriva Lui. Fiindcă Dumnezeu nu face nimic cu samavolnicie! El nu forțează voința demonilor și nici pe cea a oamenilor, ci ne lasă și pe unii și pe alții în voia noastră cea rea, în alegerile noastre rele, dacă asta dorim. Dar dacă ne întoarcem spre El cu pocăință, Dumnezeu șterge tot păcatul și toată nedreptatea din ființa noastră și ne umple pe noi de slava Sa și de multă sfințenie. Fiindcă El îl ajută pe tot omul să se curățească, să se lumineze și să se sfințească, pentru că dorește mântuirea tuturor oamenilor.

Dar dacă oamenii nu vor să asculte de Dumnezeu și să se împlinească făcând voia lui Dumnezeu, El îi lasă în nefericirea lor, pe care ei și-o aleg în mod constant. Și de aici răul din lume, păcatele și fărădelegile pe care le vedem la tot pasul! Pentru că demonii aleg cu obstinație să se lupte cu Dumnezeu, la fel și cei păcătoși. Iar dacă cineva e de vină, atunci cei care sunt de vină pentru răul din lume sunt demonii și oamenii păcătoși. Pentru că răul e alegere rea, contrară voii lui Dumnezeu, pentru că nicio creatură a lui Dumnezeu nu a fost creată rea, ci bună, fiind creată în relație cu El. Dar dacă noi alegem să păcătuim în mod constant, atunci cine e de vină că noi ne omorâm zilnic prin păcatele noastre? Cine e de vină că noi alegem moartea și nu viața?...

De aceea, când stăm în fața Sfinților Lui și a Sfintelor lor cărți, Icoane și Moaște, noi stăm în fața celor care au trăit și trăiesc cu Dumnezeu. Stăm în fața celor care ne confirmă că viața adevărată e viața cu El. Pentru

că sfințenia e singura împlinire reală a omului, pe când lupta cu Dumnezeu înmulțește răul și urâtul din lume. Fiecare păcat al nostru e gunoiul cu care noi urâțim lumea lui Dumnezeu. Și suntem tomberoane umane, suntem cele mai mari focare de infecție, atâta timp cât nu Îl lăsăm pe Dumnezeu să ne curățească de tot păcatul din ființa noastră.

Pentru că numai aici, în Biserica lui Dumnezeu, noi ne vindecăm cu adevărat de boala care ne ucide pentru veșnicie: de păcatele noastre. Virușii care ne atacă trupul și ni-l îmbolnăvesc, ne ucid doar materialitatea ființei noastre. Însă virușii cu adevărat mortali sunt păcatele noastre. Iar păcatele noastre ne ucid sufletul și trupul nostru pentru veșnicie, pentru că ne aruncă în Iad pentru veșnicie.

Dacă murim cu trupul, vom învia la învierea cea de obște! Vom învia cu toții, căci Domnul ne va învia, El, Cel care a biruit moartea noastră, a tuturor! Dar dacă suntem morți sufletește, vom învia nu pentru a ne bucura pentru veșnicie, ci pentru a ne chinui veșnic. Dar chinul cel veșnic nu e viață, ci o moarte veșnică! Pentru că e o viață veșnică fără bucurie veșnică...

De aceea, când azi ne dorim sănătate și viață, să ne dorim sănătate și viață pentru a ne pocăi și pentru a-I sluji Domnului! Căci viața egoistă e deja moarte și nu viață. Dar când ieșim din egoismul nostru, când ne dăm veșmintele păcatului jos de pe noi și ne plecăm în fața lui Dumnezeu, atunci izvorăște viața Lui în noi înșine! Căci viața Lui e viața care țâșnește în noi, atunci când ne pocăim și când ne smerim în fața Sa.

Iar El S-a urcat pe mânzul asinei, pentru ca să ne domesticească pe noi înșine. Căci „mânzul de asină ne închipuie pe noi, poporul care ne tragem din păgâni. [Iar] Hristos, șezând pe mânzul asinei și odihnindu-Se pe el, este proclamat înălțător de trofee, biruitor și Îm-

părat al întregului pământ”[483]. Pentru că nu îi biruie pe oameni cu Armatele Sale îngerești, ci îi biruie cu iubirea Lui față de întreaga Sa creație. Ne biruie cu smerenia Sa cea de negrăit, cu răbdarea Lui cea prea multă, cu mila Sa infinită față de noi toți.

Așadar, iubiții mei, am ieșit înaintea Domnului cu bucurie sfântă și cu laudele noastre cele bisericești, am ieșit cu toată ființa noastră, ca să ne bucurăm împreună cu Biruitorul morții noastre! I-am ieșit întru întâmpinare Stăpânului nostru, pentru că El merge cu bucurie spre Patima Sa cea de bunăvoie, pentru a Se răstigni pentru noi toți. Căci, pe Cruce, El ne îmbrățișează pe toți, pentru că ne-a asumat pe toți. Și ne-a asumat în umanitatea Sa, pentru ca să ne dăruie tuturor viața cea veșnică. Iar viața cea veșnică, noi o vom trăi ontologic și comunional, dacă vom rămâne pentru veșnicie cu El, cu Cel care este Viața noastră cea veșnică.

Iar dacă la Bunavestire am mâncat pește pentru bucuria zămislirii Domnului în uterul Stăpânei noaste și pentru că prin aceasta El a pus începutul mântuirii noastre, astăzi mâncăm pește pentru dragostea Lui pentru noi, pentru iubirea cu care El merge să Se răstignească pentru mântuirea noastră.

Iar aseară, la Alexandria, am fost prezenți la Procesiunea de Florii, având în mijlocul nostru Icoana Intrării Domnului în Ierusalim și Icoana Maicii Domnului „Dulcea Sărutare”, unde, împreună cu Episcopul nostru Galaction, împreună cu Preoți, Diaconi, Monahi și credincioși, am retrăit acea intrare plină de har și de sfințenie a Domnului în Ierusalim.

De aceea, bucurați-vă și să ne bucurăm întru Domnul! Să ne bucurăm împreună cu Cel care ne iubește pe noi cu iubire veșnică! Și lăudându-L pe El, Îl lăudăm și pe Tatăl și pe Duhul Sfânt, pe Dumnezeul mântuirii

---

[483] Triodul, ed. BOR 2000, p. 536.

noastre, căci El ne-a mântuit pe noi cu mântuire veșnică. Amin!

Predică la Învierea Domnului [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[484],

dacă păcatul neascultării Sfinților Protopărinți Adam și Eva a născut în viața oamenilor moartea și moartea a stăpânit lumea timp de peste 5.000 de ani, înviind Domnul a treia zi, El a biruit moartea în mod desăvârșit în umanitatea Sa. Pentru că a biruit-o Cel care nu a avut și nu are păcat. A biruit-o Cel cu totul curat și sfânt în umanitatea Sa și Care S-a făcut „începătura [învierii] celor adormiți [ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων]” [I Cor. 15, 20, BYZ]. Pentru că El a înviat primul, pentru ca să ne învie și pe noi până la ultimul.

Căci odată cu învierea Lui din morți, moartea noastră a început să moară! Pentru că nu ne mai stăpânește moartea, atâta timp cât El, Viața noastră, este în noi și cu noi pururea. Iar ea, moartea cea urâtă și respingătoare, cea care este consecința păcatelor noastre celor rele, va fi desființată cu totul la a doua Sa venire întru slavă, pentru că toți cei adormiți vor învia și om mort nu va mai fi. Și vom fi înviați cu toții de către Domnul în acea zi copleșitoare, plină de slava Lui, pentru ca să vedem cu toții ce consecințe veșnice copleșitoare are învierea Lui din morți.

Pentru că învierea Lui ne vorbește despre biruința Lui desăvârșită față de tot păcatul. Și El a biruit tot

---

[484] Începută la 12. 01, în zi de sâmbătă, pe 16 aprilie 2022. Soare, 18 grade, vânt de 16 km/ h.

păcatul în viața Sa pământească și în mod copleșitor pe Cruce, când a murit pentru păcatele noastre. Și pentru că a murit pentru păcatele noastre, dar neavând păcat, moartea nu a avut niciun loc în El. Și de aceea, sufletul Său a coborât în Iad ca un învingător și nu ca un învins, a coborât plin de slava Lui în Iad și a zdrobit Iadul și i-a înviat pe Sfinții Lui din Iad. Pentru că ei trebuia să fie acolo unde este El: în Împărăția Sa.

– Dar ce înseamnă că a biruit tot păcatul în umanitatea Sa?

– Înseamnă că a umplut-o cu totul de lumina Lui! Că Și-a transfigurat în mod desăvârșit umanitatea Sa. Pentru că atunci când Îl asculți cu totul pe Dumnezeu, atunci te umpli cu totul de lumina Lui cea veșnică, cea care te sfințește pe tine în mod zilnic. De aceea, când Domnul ne spune: „Umblați până ce aveți lumina [Περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε], pentru ca să nu vă prindă pe voi întunericul [ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ]!” [In. 12, 35, BYZ], El ne cere să ne trăim toată viața noastră întru lumina Lui, întru lumina slavei Sale. El ne cere să umblăm și să făptuim cele bune ale mântuirii noastre ca oameni plini de slava Lui, pentru că întunericul e tot păcatul. Și dacă lăsăm păcatul să ne acopere, atunci moartea începe să ne stăpânească. Dar dacă ne stăpânește Domnul slavei, Cel care ne umple pe noi de slava Lui, atunci umblăm întru lumina Lui și suntem „fiii Luminii [υἱοὶ Φωτὸς]” [In. 13, 26, BYZ], suntem fiii Săi cei duhovnicești.

Dumnezeiescul Pavlos ne încredințează că mai înainte eram întuneric [σκότος], când nu ascultam de Domnul, dar acum suntem „lumină în Domnul [φῶς ἐν Κυρίῳ]” [Efes. 5, 8, BYZ]. Suntem lumină pe cât ne umplem de poruncile Sale, cele care ne umplu de lumina Lui. Suntem lumină, pe cât ascultăm de El întru toate. Căci a umbla ca niște copii ai Luminii [Efes. 5, 8,

BYZ] înseamnă a avea în noi „rodul Duhului în toată bunătatea și dreptatea și adevărul [ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ]”[Efes. 5, 9, BYZ] Său. Iar rodul Duhului sau rodul Luminii sau rodul lui Dumnezeu din noi este orice harismă dumnezeiască pe care Dumnezeu a înrădăcinat-o în noi. Pentru că harismele lui Dumnezeu din noi sunt umplerea noastră de slava Lui pe măsura iubirii noastre pentru El. Căci toate cele pe care noi le lucrăm cu râvnă vie pentru El, Dumnezeu le sporește uluitor de mult. Iar harisma e virtutea noastră cea curată, pe care El o sporește și o umple din destul prin slava Lui.

Tocmai de aceea, harisma e rodul Duhului Sfânt în noi, e rodul lui Dumnezeu în noi, pentru că El sporește și desăvârșește binele nostru. Rodul lui Dumnezeu e cel pe care îl producem în noi trăind în lumina Lui, în ascultarea desăvârșită față de El. Pentru că orice rod duhovnicesc îl avem în conlucrarea noastră continuă cu El, fiindcă El ne umple de tot darul cel bun pe noi, robii Săi. Însă, cei care trăiesc în întuneric, care au întunericul păcatului în ei înșiși, au fapte fără de roade [Efes. 5, 11, BYZ], au fapte care nu îi mântuie. Pentru că nu se umplu de lumina Lui cea veșnică, atâta timp cât păcatul produce numai întuneric...

Însă, Domnul a înviat ca un biruitor, plin fiind de slava Lui! El, Cel mort și înviat, li S-a arătat Ucenicilor Săi plin fiind de slava Lui. Și când li S-a arătat lor, El i-a umplut de pacea Lui [In. 20, 19, 21, BYZ]. Și i-a umplut de pace dumnezeiască, de slava Lui cea veșnică, pentru ca să îi trimită pe ei în lume [In. 20, 21, BYZ] ca martori ai învierii Sale. Și i-a trimis, precum și El a fost trimis de Tatăl [Ibidem]. Dar El a ascultat întru totul de Tatăl Său, pentru că a ascultat de sfatul Dumnezeului treimic. Și ascultarea Sa față de Tatăl și de Duhul a fost aceea ca El

să Se întrupeze, pentru ca să îl mântuie și să îl sfințească pe tot omul care va crede în Dumnezeul treimic.

De aceea, Dumnezeieștii Apostoli sunt trimiși în lume pentru ca să continue lucrarea lui Hristos în lume, adică sfatul veșnic al Dumnezeului treimic de a mântui lumea. Și lor, cât și nouă, urmașilor lor întru Preoție, ne-a dat harul Duhului Sfânt, pentru ca să iertăm păcatele oamenilor [In. 20, 22-23, BYZ]. Fiindcă oamenii au nevoie să fie mereu cu Dumnezeu. Dar ca să fii mereu cu El trebuie să fii iertat de păcatele tale în Taina Mărturisirii.

Și dacă înțelegem acest lucru fundamental, acela că Domnul ne-a dăruit nouă puterea de a ierta păcatele oamenilor chiar în ziua învierii Sale din morți, înțelegem că lumina Lui nu stă în noi fără iertarea Sa. Avem nevoie continuu de iertarea Lui pentru ca lumina Lui să rămână în noi. Avem nevoie continuu de iertarea Lui și de primirea Lui sacramentală în noi, pentru ca El să fie mereu cu noi. Și dacă El e cu noi, atunci noi suntem plini de lumina Lui, pentru că El vine în noi plin fiind de slava Lui cea veșnică.

Și acesta e motivul pentru care se slujește aproape tot anul Dumnezeiasca Liturghie în Biserica slavei Sale: pentru ca să Îl primim pe El în noi dimpreună cu toată slava Lui. Noi retrăim zilnic, slujind Dumnezeiasca Liturghie, întreaga Sa viață și slujire pentru noi, dar fiind împreună cu Domnul nostru și cu Tatăl Său și cu Duhul Său Cel Sfânt. Și Îi slujim Lui și ne împărtășim cu El, cu Viața noastră cea veșnică, pentru a fi pentru veșnicie cu Dumnezeul nostru treimic. Căci unde e Fiul, acolo e și Tatăl și Duhul Cel Sfânt, pentru că persoanele dumnezeiești sunt nedespărțite una de alta.

Și Dumnezeu ne unește pe unii cu alții în Biserica Sa întru iubire sfântă, pentru că El ne umple pe toți cu slava Lui. Și pentru că toți ne împărtășim dintru același

Dumnezeiesc Potir și trăim aceeași viață sfântă împreună cu Dumnezeu, ne dorim această comuniune în mod veșnic întru Împărăția Sa. Pentru că nu numai aici, ci pentru veșnicie, noi ne dorim să fim împreună cu Dumnezeu și cu toți Îngerii și Sfinții Lui. Fiindcă ne dorim să permanentizăm pentru veșnicie împlinirea sfântă pe care o trăim.

Hristos Cel înviat ne îndeamnă la bucurie sfântă! La o bucurie care nu se risipește în lume, ci e verticală. Căci, dacă El le-a zis Sfintelor Femei Mironosițe: „Bucurați-vă [Χαίρετε]!” [Mt. 28, 9, BYZ], într-o altă vedenie dumnezeiască, El îi spune Sfintei Maria Magdalini: „Mă sui [Ἀναβαίνω] către Tatăl Meu și Tatăl vostru, și Dumnezeul Meu și Dumnezeul vostru” [In. 20, 17, BYZ]. Pentru că bucuria pascală nu e bucurie față de traiul bun pământesc, ci e bucurie față de viața veșnică cu Dumnezeu. E o bucurie verticală, îndumnezeitoare. Căci viața veșnică cu Dumnezeu începem să o trăim prin a trăi bisericește împreună cu Dumnezeu. Dacă trăim de pe acum bisericește, dacă trăim duhovnicește, noi trăim dumnezeiește. Pentru că a trăi împreună cu Dumnezeu înseamnă a ne umple continuu de lumina Lui cea veșnică, de lumina care ne urcă la El. Fiindcă El pentru aceea a coborât la noi: pentru ca să ne urce pe noi la El, la comuniunea veșnică cu Dumnezeul nostru treimic.

– De ce coboară Dumnezeu an de an lumina aceasta sfântă în Sfântul Lui Mormânt de la Ierusalim?

– Pentru ca prin lumina aceasta de la El să înțelegem că avem nevoie continuu de slava Lui cea veșnică, cea necreată. Pentru că lumina aceasta, pe care o coboară la noi, e de la El, din cer, dar e materială, pentru că poate să aprindă toate lumânările și candelele. Lumina coborâtă de El în Sfântul Său Mormânt e o lumină pentru cei care au nevoie să o vadă și să se convertească, să se schimbe interior. E o lumină a credinței. Dar ea nu

este slava Lui cea veșnică! Pentru că slava Lui cea veșnică e cea care coboară în noi la Sfântul nostru Botez sacramental. Lumina Lui cea necreată e cea pe care o primim tainic la Botez, în adâncul ființei noastre, și în toată viața noastră bisericească.

Slava Lui nu se vede cu ochii trupești, ci cu ochii inimii noastre curățiți de păcat! Dar lumina aceasta cerească, care nu arde mai întâi, dar aprinde lumânările, e pentru ca noi să înțelegem cine este Dumnezeul nostru și care e Biserica Lui. Ea e o minune pentru cei credincioși, dar mai ales pentru cei necredincioși. Căci cei credincioși se bucură negrăit și se întăresc în credința lor, în Dumnezeul mântuirii tuturor, dar pentru cei necredincioși e o minune care îi încredințează de faptul că El, Dumnezeul tuturor, le arată Biserica Lui. Cei necredincioși au nevoie să știe, să vadă, să se bucure de Biserica Lui. Și Dumnezeu le arată în mod minunat această minune la praznicul Învierii Sale din morți. Ca ei să se bucure de această încredințare dumnezeiască.

Și când Însuși Dumnezeu ne indică an de an Biserica Lui, prin această lumină pe care o coboară în Mormântul Domnului din Ierusalim, și când El ne arată în chip și fel prezența Lui în Biserica Sa și în lume, a mai fi necredincios e un nonsens. Însă, pentru că fiecare om e liber să își aleagă calea sa în viață, nonsensul necredinței este o realitate constrângătoare. Și aceasta, pentru că credința nu e o adeziune de fațadă, nu e o venire pentru o zi sau două la Biserică, ci înseamnă totala noastră întoarcere spre Dumnezeu și rămânerea cu El pentru tot restul vieții noastre.

Căci atunci când El îți deschide ochii sufletului tău și tu înțelegi că Dumnezeu e viu și că El e izvorul vieții noastre, atunci El și Biserica Lui îți devin cu totul relevante, pentru că Îl vezi pe El în Biserica Lui și în întreaga Sa creație. Până atunci treceai pe lângă Biserica Lui și

nu îi dădeai importanță...Era doar o clădire, despre care nu știai mai nimic. Dar când începi să vezi cu ochii credinței, când începi să vezi duhovnicește, te cutremuri și te umpli de o profundă vedere tainică. Căci îți dai seama că Biserica e centrul lumii și nu o clădire marginală, vetustă, de care nu mai avem nevoie, ci, dimpotrivă, aici, în Biserică, în centrul lumii, în centrul întregii creații, se trăiește reala viață a omului. Pentru că unde este Dumnezeu, acolo este și Biserica Lui, iar unde e Biserica Lui, acolo e reala viață a omului, e viața Împărăției Sale celei veșnice.

Și pentru că credința e o minune de care trebuie să ne facem cu toții vrednici, înțeleg foarte profund de ce oamenii nu aleg să trăiască, ci să moară în fiecare zi...Căci te bucuri de păcate, de cele care te omoară cu zile, tocmai pentru că nu le vezi esența lor, ci doar aparența cu care ele te înșală. Dar când excesele păcatelor se răsfrâng asupra vieții tale și începi să trăiești consecințele păcatelor tale, adică durerile și bolile cele grele, atunci începem să vedem răul abisal al păcatelor noastre. Dar aici, acum, nu îl vom vedea cu totul! Îl vom vedea însă după moarte, în Iad, dacă plecăm de aici negri și nu albi la suflet, dacă plecăm în păcatele noastre. Dacă plecăm ca niște păcătoși triști și neîmpliniți și nu ca fiii lui Dumnezeu, plini de slava Lui și de pace și de sfințenie.

Căci de aceea a coborât Domnul în Iad, mai înainte de a învia din morți: pentru ca nimeni să nu mai ajungă vreodată în Iad! A coborât în Iad, pentru ca să Îl ridice pe om din Iadul cel mai de jos. Și El coboară mereu în Iadul nostru, acolo unde noi suntem și trăim departe de El, pentru ca să ne dea mână de ajutor. Pentru ca să ne scoată cu mâna Lui din Iadul nostru.

Iar în Icoana Învierii Sale, care este Icoana coborârii Sale în Iad, Îl vedem pe El scoțându-i din Iad, cu

ambele Sale mâini, pe Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva. Le-a scos sufletele lor din Iad și le-a mutat în Împărăția Sa. Pentru ca la învierea de obște să ne scoată tuturor trupurile din pământ și să ne refacă cu totul, ca oameni deplini. Pentru că bucuria reală e bucuria care îți cuprinde întreaga ta ființă. Și dacă aici și acum ne bucurăm cu sufletul și cu trupul nostru de Domnul, nespus de mult ne vom bucura în veșnicie, când vom sta în fața Lui ca ființe cu totul înduhovnicite de către El.

Căci Iadul nu e pentru noi, ci Împărăția Lui e împlinirea noastră! Iadul e un nonsens, cum nonsens e și păcatul, pentru că nu ne împlinește. Împărăția Lui e însă pentru tot omul zidit de către El și ea este împlinirea tuturor oamenilor. Și dacă ne dorim binele, atunci ne dorim să fim împreună cu Domnul nostru și cu toți Sfinții și Îngerii Lui în Împărăția Sa cea veșnică. Iar pentru aceasta, toată viața noastră e o străduință continuă pentru a-I sluji Lui. Căci slujirea Lui ne împlinește cu adevărat și ne umple de bucurie dumnezeiască.

Vă mulțumesc mult pentru că v-ați îngrijit de sufletele și de trupurile dumneavoastră în această Dumnezeiască Săptămână! Cei pe care i-am spovedit și împărtășit m-au umplut de bucurie și de pace, pentru că am văzut, mai mult ca oricând, că ați avut bucuria de a vă împăca în mod deplin cu Domnul slavei. V-ați spus inima Domnului și El v-a alinat-o! Ați venit la El cu încredere și El v-a umplut de bucurie și de pace! Vă mulțumesc pentru toate vorbirile tainice dintre noi și pentru toate darurile și prietenia dumneavoastră!

De aceea, să ne bucurăm dumnezeiește de Paștiul nostru, de Hristos Domnul, de Cel care ne-a trecut pe noi de la moarte la viață și de la Iad la Împărăția Lui cea veșnică! Să ne bucurăm împreună cu El și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, să ne bucurăm împreună cu Dumnezeul nostru treimic, pentru ca să avem viață întru noi! Căci

viața Lui coboară mereu în noi, dacă ne găsește pe noi împreună, în pace, în iubire și în rugăciune sfântă. Amin!

Predică la Izvorul cel purtător de viață [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[485],

oamenii L-au văzut pe Domnul pe Cruce, L-au văzut murind, L-au văzut dat jos de pe Cruce și îngropat în mormânt nou, adică au văzut ceea ce puteau vedea, dar n-au văzut ceea ce nu puteau vedea. Pentru că sufletul Său, coborând în Iad, era cu totul liber. Și aceasta, pentru că sufletul Său era unit pentru totdeauna cu trupul Său și cu dumnezeirea Sa. De aceea, prima cântare a acestei zile, ne spune că El era „Cel în[tre] cei morți liber [Ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος]”[486]. Căci nu putea fi ținut de nimeni și de nimic, El, Stăpânul tuturor. Dar oamenii care L-au bătut în cuie pe Cruce și care L-au batjocorit, aceia credeau, dimpotrivă, că „Îl au” în mâna lor, că „L-au biruit” pe El. Și considerau că, prin moarte, „Îl elimină” cu totul din istorie.

Însă Domnul, murind pentru noi și pentru mântuirea noastră, nu iese din istorie în mod rușinos și nici nu rămâne un anonim, ci umple toată istoria de prezența Lui! Pentru că El Se coboară în Iad ca să îi ridice de acolo pe Sfinții Lui și să facă din ei, din oamenii cei muritori, locuitorii Împărăției Sale celei veșnice. Iar moartea Lui este începutul intrării în Paradis pentru noi toți. Căci nu putem intra în Paradis decât împreună cu El. Fiindcă atunci când Domnul i-a spus Tâlharului celui

---

[485] Începută la 11. 06, în Marțea Luminată, pe 26 aprilie 2022. Soare, 27 de grade, vânt de 5 km/ h.

[486] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p05.html.

bun: „Astăzi vei fi împreună cu Mine în Paradis [σήμερον μετ᾽ Ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ]” [Lc. 23, 43, BYZ], El ne-a învățat că nu putem trăi și nici muri creștinește fără El. Pentru că El, Domnul nostru, este Cel care ne izvorăște nouă viață din [ἐξ] lumina Lui[487].

– Și care e lumina Lui, care ne izvorăște nouă viață?

– Este slava Sa cea veșnică! Pentru că noi venim în Biserica slavei Sale, tocmai pentru a ne umple de viața Lui. La toate Dumnezeieștile Slujbe ale Bisericii, noi ne umplem de lumina Lui cea veșnică. Și lumina Lui cea veșnică ne umple pe noi de viața cea veșnică a lui Dumnezeu.

De aceea, a veni la Biserică înseamnă a respira viața cea veșnică a lui Dumnezeu. A veni la Biserică înseamnă a trăi cu Dumnezeu și a te bucura mereu împreună cu El. Și așa cum nu putem să știm teologia Bisericii fără să citim cărțile ei, tot la fel nu putem trăi cu adevărat fără să venim la Biserică. Pentru că aici, la Biserică, se respiră aerul cel mai curat și mai sfânt, se respiră aerul Împărăției lui Dumnezeu, care este slava Lui.

Domnul este numit într-o altă cântare a zilei „Izvorul vieții [Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς]”[488], pe când Născătoarea de Dumnezeu, Maica Sa, e numită „izvorul cel dumnezeiesc al Paradisului [Παραδείσου τὴν πηγὴν τὴν ἔνθεον]”[489]. Și aceasta, pentru că slava Lui ni se revarsă nouă prin persoana Maicii Sale. Și ni se revarsă prin ea, pentru că aceasta e cu totul curată și sfântă și mult iubitoare față de noi, pentru că dorește același lucru ca și Fiul ei: ca noi să ne mântuim.

Iar iubirea Maicii Domnului față de noi e plină de iubirea sa față de Dumnezeu. Pentru că din iubirea sa față de Dumnezeu izvorăște iubirea ei pentru noi. Și din

---

[487] Ibidem.

[488] Ibidem.

[489] Ibidem.

aceasta învățăm că nu putem trăi creștinește, dacă nu iubim în mod curat pe Dumnezeu și pe oameni. Căci ura ne secătuiește de viață, ne urâțește interior, ne dezumanizează. Nu putem să îi urâm pe unii și să îi iubim pe alții. Ca să iubim pe cineva trebuie să îi iubim pe toți oamenii. Căci dacă nu îi putem iubi pe toți, nu putem să îl iubim cu adevărat nici pe acela unul sau doi sau trei din viața noastră. Pentru că inima noastră, atunci când iubește, iubește cu totul și când iubește nu poate să și urască în același timp.

De aceea, Domnul nu ne-a poruncit degeaba să îi iubim pe toți oamenii. Pentru că oamenii, când iubesc, îi iubesc pe toți și nu doar pe unii. Dumnezeu, Cel care știe cum i-a creat pe oameni, le vorbește despre iubire ca despre necesitatea vitală, fundamentală a vieții lor. Pentru că iubirea ne împlinește cu totul, iar iubirea nu îi separă pe oameni, ci îi îmbrățișează pe toți deodată.

Și trebuie să avem întotdeauna înaintea noastră acest amănunt al poruncii iubirii: „precum v-am iubit pe voi [καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς]" [In. 13, 34, BYZ]. Pentru că nu doar că trebuie să ne iubim unii pe alții, ci trebuie să ne iubim așa după cum ne iubește Dumnezeu pe noi. Adică trebuie să ne iubim dumnezeiește unii pe alții, căutându-ne unii altora mântuirea. Ajutându-ne unii pe alții să ne mântuim, bucurându-ne unii de alții și dorindu-ne unii altora Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea, azi, când am sfințit apa, când am reactualizat izvorul cel minunat al Maicii Domnului, noi ne rugăm Născătoarei de Dumnezeu, celei care revarsă lumii mare milă [τὸ μέγα ἔλεος][490]. Pentru că apa ei cea minunată este mila sa față de noi. E rugăciunea sa continuă pentru noi și ajutorul său cel viu în viața noastră. Dar cine n-a băut apă sfântă cu credință nu știe ce înseamnă curățirea dumnezeiască pe care ne-o aduce

---

[490] Ibidem.

aceasta. Nu știe ce luminare a minții, ce bucurie a inimii și ce vioiciune în trup ne aduce Aghiasma. Și Aghiasmă [Αγίασμα] înseamnă apă sfântă, apă pe care Preoții o sfințesc spre binele și mântuirea noastră. Dar când spunem că Preoții o sfințesc, noi spunem că ei fac Slujba de sfințire a apei. Pentru că, în fapt, Dumnezeu e Cel care sfințește apa prin slava Lui în timpul slujirii preoțești. Și prin aceasta ne dovedește că El e Izvorul vieții pentru noi toți.

La începutul slujirii mele preoțești, deși eram, se înțelege, familiarizat în mod deplin cu tot ceea ce înseamnă slujirea Bisericii, am fost bulversat de avalanșa de har care coboară în Slujbele Bisericii. Pentru că de acum încolo eram cel care chemam slava lui Dumnezeu ca să se sfințească Darurile euharistice, apa, coliva, prinoasele, mâncarea, și slava lui Dumnezeu trecea prin mine. Multul harului, care mă curățește, mă luminează și mă sfințește, mă umple de toată bucuria și împlinirea. Și am înțeles tot mai mult pe fiecare zi cât de copleșitoare e revărsarea slavei lui Dumnezeu în Biserică și cum noi trăim în oceanul imens al iubirii lui Dumnezeu.

De aceea, când vorbim de sfințirea unui lucru în Biserică, noi vorbim de umplerea lui de slava lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu e Cel care sfințește toate! Și noi purtăm în ființa noastră slava Lui, dar slava Lui o poartă și toate cele pe care le sfințim și le binecuvântăm. Pentru că Dumnezeu Se odihnește în cele ale Sale. Și când Dumnezeiasca Scriptură ne spune că Dumnezeu S-a odihnit [κατέπαυσεν][Fac. 2, 2, LXX], ea ne spune că El Se odihnește în mod activ în cei care Îl iubesc pe El. Pentru că iubirea e cea care ne odihnește și pe noi!

Nu ne simțim bine când suntem tratați cu indiferență și cu ură. Nu ne simțim bine când suntem tratați în mod formal și arogant. Dar când suntem primiți cu

toată inima, când suntem îmbrățișați cu totul, cei care fac aceasta pentru noi, aceia sunt cei care ne odihnesc.

Iar azi, Preacurata Stăpână e cea care ne odihnește maternal. Pentru că simțim iubirea ei de Mamă în apa milei sale. Bem apă plină de dragoste! De dragostea ei pentru noi. Dar dragostea ei e una cu totul sfântă, e dumnezeiască, pentru că e plină de iubirea ei pentru Dumnezeu. Și de aceea, ea ne cheamă și pe noi la aceeași iubire: la iubirea curată, dumnezeiască, față de toți oamenii.

Multă pace, bucurie și împlinire tuturor! Dumnezeu să ne umple pe toți de slava Lui, prin gustarea din apa aceasta, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a II-a după Paști [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[491],

Născătoarea de Dumnezeu, Sfinții Apostoli și Sfinții Ucenici ai Domnului au fost martorii direcți, oculari, ai întrupării și ai vieții Domnului alături de oameni. Și ei ne-au dat mărturie despre faptele și cuvintele Sale cele divino-umane. Iar atunci când vorbim despre istoricitatea Domnului, adică despre realitatea Sa istorică, noi ne fundamentăm pe mărturia apostolică a Bisericii, adică pe mărturia Sfinților Lui Apostoli. Pentru că există o întreagă literatură frauduloasă, apocrifă, care „vorbește” despre lucruri de dinainte și de după întruparea Domnului, dar noi ne fundamentăm pe cărțile Bisericii în credința noastră. Nu ne încredem în basme și în falsurile ereticilor, ci în adevărurile de credință ale Bisericii! Pentru că numai acele cărți, pe care Biserica le-a păstrat și sunt spre luminarea noastră, sunt martorii reali ai adevărului revelat.

Așadar, cărțile Scripturii și ale Tradiției sunt cărțile Bisericii și ele conțin revelarea lui Dumnezeu față de noi. Iar Biserica e fundamentată pe această revelare a lui Dumnezeu față de noi, adică pe adevărul Său, și noi pe acest adevăr îl credem și îl mărturisim și întru el ne mântuim.

Din acest motiv, toate duminicile pascale, ale praznicului Învierii Domnului, sunt duminici care ne

---

[491] Începută la 12. 37, în Miercurea Luminată, pe 27 aprilie 2022. Soare, 25 de grade, vânt de 10 km/ h.

vorbesc despre martori reali ai Domnului. Despre oameni care L-au văzut și au primit revelarea Lui directă. Și martorii de astăzi sunt Sfinții Apostoli și, în special, Sfântul Apostol Tomas [In. 20, 19-31, BYZ].

Însă Domnul li S-a revelat Sfinților Apostoli nu de dimineață, când li S-a revelat Sfintelor Femei Mironosițe, care erau pline de dorul Lui, ci pe când era seară [In. 20, 19]...Pentru că i-a lăsat să audă mărturiile altora, să vadă mormântul gol, le-a dat timp de gândire, de smerire, de așteptare...

Și, „fiind seară [în] ziua aceea [οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ], [în] cea dintâi a sabaturilor [τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων]” [In. 20, 19, BYZ], adică în prima zi de după sâmbătă, duminica, „și ușile [fiind] încuiate, [acolo] unde Ucenicii erau adunați, pentru frica iudeilor, a venit Iisus și a stat întru mijloc[ul lor] și le zice [le-a zis] lor: «Pace vouă [Εἰρήνη ὑμῖν]!»” [Ibidem].

– Și de unde a venit Iisus?

– Din slava Lui! Pentru că El, Cel înviat din morți și cu umanitatea Sa cu totul transfigurată, plină de slava Lui, a venit din veșnicie în istorie și nu a intrat pe ușă, ca oamenii obișnuiți, ci a apărut deodată în mijlocul încăperii unde erau Sfinții Săi Apostoli, care erau înfricoșați de faptul ca nu cumva iudeii să le facă rău și lor. Să nu îi omoare și pe ei. Hristos Cel înviat e plin de bucurie și de pace, pe când Apostolii erau plini de frică și de durere. Și lor, celor închiși în casă de frică, de frica morții, El le dă pacea Lui. Căci nu doar le-a spus despre pacea Lui, ci le-a și dăruit pacea Lui. Și pacea Lui i-a liniștit cu totul...Pentru că atunci când ai în tine pacea Lui, ai slava Lui în tine.

Și după ce i-a liniștit cu totul, Domnul le-a arătat mâinile și coasta Lui cele străpunse [In. 20, 20, BYZ]. Și când Domnul i-a încredințat de faptul că El, Cel mort, acum e viu, pentru că a înviat din morți a 3-a zi, atunci

ei s-au bucurat în mod negrăit de revelarea Lui față de ei [Ibidem]. Și recunoscând în El semnele morții Sale, dar și realitatea învierii Lui, Sfinții Săi Ucenici au fost încredințați că L-au văzut pe Domnul [Ibidem].

Cu alte cuvinte, mai întâi trebuie să ai pacea Lui în tine, pentru ca să primești revelarea Lui. Mai întâi trebuie să vii către El, pentru ca El să ți Se arate ție. Și când El ți Se arată ție din slava Lui și te încredințează că El este, atunci El devine în mod real Domnul vieții tale, pentru că Îl recunoști cu toată ființa ta ca pe Stăpânul tău Cel veșnic. Pentru că Sfinții Apostoli așa au ajuns martorii Învierii Sale: prin revelarea Lui extatică față de ei, prin vederea Lui întru slava Sa.

Fiind încredințați de faptul că El este Domnul și plini fiind de toată bucuria, Sfinții Săi Apostoli au primit harisma Preoției cu toată ființa lor. Căci Domnul a suflat asupra [ἐνεφύσησεν] lor și le-a zis: „Luați Duh Sfânt [Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον]! Cărora aveți să le iertați păcatele, le sunt iertate lor [Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς], [și] cărora aveți să le țineți, le-au fost ținute [ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται]" [In. 20, 22-23, BYZ].

Pentru că Preoția nu stă în veșmintele preoțești, ci în harisma Preoției pe care o primești în Sfânta Taină a Hirotoniei! Iar harisma aceasta dumnezeiască trebuie să o primești în curăție și în sfințenie, fiind cu toată ființa ta dăruit lui Dumnezeu. Veșmintele preoțești le purtăm pentru ca să ateste ceea ce am primit în taina inimii. Ele vorbesc despre ceea ce avem în noi. Însă Preoția lui Dumnezeu e cea pe care o purtăm în noi, e harisma care ne întărește mereu să Îi slujim Lui și fără de care nu ne ajută niciun veșmânt.

Căci atunci când Domnul le-a spus să ia Duh Sfânt, El S-a referit la slava Duhului Sfânt, care e slava Dumnezeului nostru treimic. Pentru că trebuie să fim umpluți

de slava Lui ca să Îl vedem și să Îl înțelegem pe El. Nu putem să slujim cele ale Lui fără slava Lui și fără trimiterea Sa spre slujire. Și, după cum se observă, El le-a dat Preoția la toți Apostolii Săi, nu doar la unii, pentru că le-a dat Preoția în comuniune. Pentru ca să slujească împreună și să se ajute împreună în slujirea Lui.

De aceea, Biserica Lui a fost, este și va fi Biserica comuniunii, Biserica frățietății, Biserica dragostei. Cine rămâne în dragostea frățească față de toți, rămâne în Biserica Lui, pe când cine își răcește dragostea, acela nu își mai înțelege rostul său în Biserică. Pentru că nu păcatele altora sunt cele care ne răcesc nouă dragostea, ci păcatele noastre sunt cele care ne omoară dragostea din noi înșine! Cu cât păcătuiesc mai mult în ascuns și mă semețesc, cu atât mă văd „deasupra" altora și îi disprețuiesc. Dar când îmi dau seama că eu sunt păcătosul, că răul e în mine, că eu greșesc, că eu sunt de vină pentru toate, atunci nu mai mă smintește niciun păcat al altora, pentru că ale mele sunt mai mari decât ale tuturor. Și vederea de sine și gândul smerit sunt cele care ne feresc iubirea de boala separatismului, a depărtării de ceilalți! Pentru că nu îți mai place la Biserică și toate îți par aiurea, nu pentru că sunt neapărat așa, ci pentru că tu le vezi deformat. Și le vedem deformat, pentru că nu mai privim la Domnul nostru, la Cel care ne-a chemat în Biserica Lui, ci privim către oameni. Confundăm Biserica cu cei care ne smintesc în mod real sau în aparență, când Biserica e Dumnezeu împreună cu noi, e prezența Lui în noi toți prin slava Lui.

...Iar Sfântul Tomas „nu era cu ei când a venit Iisus" [In. 20, 24, BYZ] din slava Lui, plin fiind de slavă, și li S-a arătat lor! Nu ni se spune unde era în ziua învierii Sale, dar ni se spune că a vrut să fie încredințat și el de către Domnul în mod direct [In. 20, 25, BYZ]. Și Sfântul Tomas a mai așteptat 8 zile revelarea Lui și a și primit-o

[In. 20, 26, BYZ]! Pentru că Domnul li S-a revelat din nou și i-a spus Sfântului Tomas să Îi pipăie mâinile și coasta Sa, pentru ca să creadă întru El [In. 20, 27, BYZ]. Și Domnul li S-a revelat din nou în mod comunional...

– De ce?

– Pentru că Ierarhia Bisericii trebuie să fie una în cunoașterea și în iubirea ei pentru Dumnezeu! Căci lucrul fundamental pe care Domnul i l-a spus Sfântului Tomas a fost acesta: „Și nu fi necredincios [καὶ μὴ γίνου ἄπιστος], ci credincios [ἀλλὰ πιστός]!” [Ibidem].

– De ce i-a spus asta?

– Pentru că ontologia reală a omului e cea de om credincios lui Dumnezeu! Omul a fost creat de către Dumnezeu pentru credință, pentru reala relație a lui cu Dumnezeu, pentru a-I sluji Lui. A fi necredincios lui Dumnezeu înseamnă a trăi nefiresc, anormal, a nu te împlini nicidecum. Și vedem asta la demoni, care din firești au devenit cu totul nefirești, pentru că fac tot timpul lucruri contrare lor, care nu îi împlinesc nicidecum. Iar noi am învățat păcatele de la demoni și păcătuim adesea, dar niciun păcat al nostru nu ne împlinește, nu ne aduce vreun bine cât de mic, ci toate ne omoară. De aceea, noi spovedim tot păcatul și luptăm în noi înșine împotriva a tot păcatul, pentru că tot păcatul înseamnă moarte, pe când toată virtutea înseamnă viață. Și ca să trăim cu Dumnezeu trebuie să trăim din bine și făcând binele. Și noi ne împărtășim cu Domnul cu toată bucuria și încrederea, pentru că El e Viața noastră, pentru ca noi, fiind vii duhovnicește, să le facem mereu pe cele bune și plăcute lui Dumnezeu, adică pe cele care ne țin în viața duhovnicească, în viața cu Dumnezeu.

Și Sfântul Tomas, alături de ceilalți, a fost încredințat de Domnul! El a trăit încredințarea învierii Sale în viața lui. De aceea, el a spus din toată inima:

„Domnul meu și Dumnezeul meu [Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου]!” [In. 20, 28, BYZ]. Pentru că Iisus Hristos e Domnul nostru, când Îi experiem în mod real persoana Sa în mod extatic și euharistic și comunional, și e Dumnezeul nostru, când înțelegem că El este fundamentul întregii existențe. Relația personală cu El ni-L arată ca Domn, ca Stăpân intim al nostru, pe când relațiile tuturor cu El ni-L arată ca Dumnezeul tuturor.

Pentru că El este cu mine și cu toți, e cu toți, dar e și cu mine în relație. Și El e sus, în Împărăția Sa, dar și jos, aici, împreună cu mine, e împreună cu întreaga Sa făptură, dar se îngrijește și de mine, nevrednicul. Și viața în Biserică e cea care ne revelează unitatea întregii creației în Dumnezeu. Pentru că El, prin slava Lui, ține toate și le conduce pe toate spre împlinirea lor. Iar noi nu trebuie să gândim niciodată lucrurile din afară, distant, ci dinăuntru, dinăuntrul iubirii noastre față de Dumnezeu și față de oameni și față de întreaga Sa creație. Căci dacă Îl iubești pe El, iubești și creația Lui. Și nu poți valoriza creația Lui în indiferență față de El. Dar dacă El, Dumnezeul slavei, e Dumnezeul inimii tale, atunci ai iubire față de toți și de toate. Pentru că le vezi pe toate prin ochii iubirii pe care o ai pentru El, pentru Dumnezeul și Domnul tuturor.

Domnul ne cere să fim credincioși! Să Îi fim credincioși Lui. Adică să nu ne îndoim de niciun cuvânt și de nicio faptă a Sa. Să nu ne îndoim de faptul că toate au un rost foarte profund în viața noastră și a întregii lumi. Și că noi trebuie să cerem mereu slava Lui ca să putem înțelege viața noastră și a lumii. Pentru că numai Dumnezeu ne poate învăța cele ale Sale și ale creației Sale.

Vă doresc mult spor în tot lucrul cel bun pe care îl faceți și multă bucurie! Amin!

Predica la 17 ani de la adormirea Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu (4 mai 2022)

Hristos a înviat!

Iubiții mei[492],

de când Sfânta Icoană a Sfântului Ilie[493] e lângă masa mea de scris, am mereu privirea îndreptată spre el. Pentru că mă umplu de privirea lui. Iar Doamna Preoteasă și-a pus Sfânta lui Icoană pe telefon și pe computer ca fundal, pentru ca să îl aibă mereu cu ea. Și aceasta, pentru că pe Sfinții lui Dumnezeu trebuie să îi privim iconic. Să îi privim îndelung în rugăciunea către ei...

Când era cu noi, l-am privit față către față, cu harul lui Dumnezeu, și am trăit revărsările de har continue din el în noi. Pentru că el era ca un izvor continuu de har, ca un soare îmbrăcat cu smerenie printre noi. Astăzi însă, când este în Împărăția lui Dumnezeu, întru slava Lui, îl privim iconic, pentru că îl privim prin fereastra de har care este Sfânta lui Icoană. Și, privindu-l iconic, cu bucurie și cu pace, îl simțim tot mai viu lângă noi, pentru că puterea harismatică a persoanei sale iradiază din Sfânta lui Icoană într-un mod copleșitor. El ne umple camera de prezența lui blândă și cuvioasă. Și noi, rugându-ne în fața peretelui iconizat dinspre răsărit, Îl privim pe Domnul, pe Maica Lui, pe ceilalți

---

[492] Începută la 19. 06, în Sâmbăta Luminată, pe 30 aprilie 2022. Zi cu soare, 15 grade, vânt de 10 km/ h.

[493] A se vedea modul în care am pictat Sfânta sa Icoană:
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/12/30/drumul-spre-icoana-despre-cum-am-pictat-icoana-sfantului-ilie-vazatorul-de-dumnezeu/.

Sfinți, dar și pe el împreună cu ei. Pentru că el este în Împărăția lui Dumnezeu dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu.

Și mai îmi stau înainte, pentru a le scrie, Slujba și Viața sa extinsă. Pentru că trebuie să le scriu și pe acestea. Aș fi vrut până la această dată să fi scris Slujba Sfântului Ilie, dar nici măcar nu am început-o. Pentru că aștept clipa în care el îmi va încuviința și mă va întări să fac acest lucru. Și în ea să includ o Viață scurtă, liturgică, ca Sinaxar al Utreniei.

Dar săptămâna trecută, în mod minunat, pe când terminam de citit o carte duhovnicească a unui Sfânt canonizat recent, el m-a luminat cum să îi scriu Viața! Pentru că dorește să i-o scriu la modul dinamic și confesiv în care Sfântul Sofronii Saharov [Софроний Сахаров][494] i-a scris Viața Sfântului Siluan Atonitul[495]. Și m-am bucurat mult că mi-a revelat acest lucru! Pentru că acest fel de a scrie e după inima mea. E ceea ce mă împlinește și pe mine. Pentru că voi scrie despre viața sa din interior, așa cum l-am cunoscut și l-am iubit pe el.

Și când Sfinții lui Dumnezeu îți dezvăluie sufletul lor, ei te bucură în mod negrăit, pentru că te fac părtaș la bucuria lor cea veșnică. Și toate luminările și tot ajutorul și toată bucuria care se revarsă din relația mea sfântă cu el, cu Părintele meu duhovnicesc, sunt împlinirea mea, sunt zidirea mea continuă, sunt continuarea relației sale de paternitate față de mine. Căci ceea ce am

---

[494] A se vedea: https://ru.wikipedia.org/wiki/Софроний_(Сахаров), https://en.wikipedia.org/wiki/Sophrony_(Sakharov) și https://ro.orthodoxwiki.org/Sofronie_(Saharov).

[495] Ediția românească: https://edituradeisis.ro/magazin/viata-si-invatatura-staretului-siluan-athonitul/.

început, pe când el trăia, continuăm acum în fiecare zi. Și prin aceasta el îmi confirmă că iubirea nu se termină, că relația sfântă dintre Părinte și fiul său duhovnicesc e o relație veșnică, pentru că mă cheamă și pe mine la sine. Mă cheamă mereu la o viață tot mai curată, tot mai sfântă, tot mai plină de slujire, de dăruire și de teologie.

De fiecare dată, Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu îmi dăruia cărți din biblioteca sa. Le citeam cu nesaț și i le aduceam înapoi, discutând despre ele. Acum, când am la dispoziție milioane de cărți și când am întrecut orice așteptare a mea în materie de manuscris, carte și ediție științifică, continui bucuria sfântă pe care el mi-o făcea dăruindu-mi cărți. O continui la cote copleșitoare, el bucurându-se mult de împlinirea mea. După cum se bucură de slujirea mea, de traducerile și de scrierile mele, de editările mele, de modul în care mă dărui continuu tuturor. Pentru că el însuși mă susține și mă întărește prin sfintele sale rugăciuni în această slujire sfântă a întregii Biserici.

Și toate acestea mi le transmite prin slava lui Dumnezeu! Pentru că slava lui Dumnezeu este telefonul cel viu, cel neîntrerupt, continuu, prin care Sfinții ne vorbesc nouă, celor de pe pământ, celor care Îi suntem credincioși Lui. Cine are slava lui Dumnezeu în el, acela Îl are pe Dumnezeul treimic în el, și îi poate auzi în el, în mod tainic, pe Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu ne vorbește mereu și ne învață pe cele ale Sale, precum și Îngerii și Sfinții Lui ne învață să Îi slujim continuu lui Dumnezeu. De aceea, Sfinții nu ne învață lucruri contrare lui Dumnezeu, ci ne revelează pe cele ale Lui. Pentru că noi, cu toții, trebuie să facem mereu sfânta Lui voie în viața noastră.

Mergem la el la mormânt și ne rugăm lui, dar Sfântul Ilie ne mângâie din slava lui Dumnezeu! Pentru că oriunde ne rugăm lui, el e de față și ne aude. Și,

auzindu-ne, ne mângâie și ne întărește și ne îmbărbătează mereu pentru viața care ne stă înainte. Pentru că rugăciunile noastre față de el, aceste discuții tainice cu el, sunt aceeași vorbire de la inimă la inimă pe care am început-o pe când el era cu noi. Și după cum atunci nu interesau mai pe nimeni discuțiile noastre și păreau „o pierdere de vreme”, tot la fel și azi sunt o pierdere de vreme binecuvântată, pentru că prin ele câștigăm rugăciunea lui și bucuria lui veșnică față de noi.

Căci, iubiții mei, păcatul nostru fundamental e acela că nu vorbim unii cu alții din toată inima noastră. Nu comunicăm în mod esențial, în mod ziditor, ci doar periferic. Pentru că discuția adevărată e o confesiune sfântă, e o mărturisire cu totul a inimii noastre, e o deșertare a noastră în ceilalți. Și din această discuție curată și mântuitoare pentru noi răsare adevărata dragoste și încredere în oameni. Pentru că cel din fața ta te vede așa cum ești tu și tu îl vezi pe el așa cum este el. Și, văzându-vă reciproc, vă purtați unii pe alții în rugăciune și în iubire și în atenție continuă.

Dar dacă nu comunicăm în mod real, atunci nu știm în mod real unii de alții și nu ne asumăm unii pe alții. Și dacă nu ne asumăm reciproc, nu putem să simțim comuniunea sfântă dintre Dumnezeu și Sfinții Lui. Pentru că această comuniune sfântă este o totală deschidere și o totală sinceritate față de El și o totală dăruire față de El. Iar eu și Doamna Preoteasă, în relația noastră de filiație cu Sfântul Ilie, am trăit tocmai această comuniune sfântă cu el, plină de sinceritate și de adevăr. Și pentru noi adevărul și iubirea și comuniunea sunt viața noastră și nu deziderate. Pentru că am comunicat și comunicăm abisal între noi, așa după cum am comunicat cu el și cu toți cei pe care îi iubim și îi respectăm. Și aceasta o facem, pentru că numai așa simțim că ne împlinim în mod deplin.

De aceea, Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru, este reperul nostru continuu nu numai în materie de teologie dumnezeiască, ci și în materie de iubire sfântă. El ne-a învățat și ne învață continuu că iubirea noastră pentru Dumnezeu ne sporește continuu iubirea dintre noi. Rugăciunea continuă, citirea continuă, scrisul și întreaga nevoință ne umplu de iubire curată și sfântă pentru toți oamenii. Viața cu Dumnezeu nu ne face asociali, ci, dimpotrivă, foarte comunicativi și comunionali. Pentru că îmbrățișăm și vorbim și ajutăm cu toată inima, așa după cum ne umple Dumnezeu de iubirea Lui cea nesfârșită.

Sfântul Ilie a adormit pe 4 mai 2005 și eu am fost hirotonit Preot pe 17 septembrie 2005, după 4 luni de zile. Știa despre modul cum mă cheamă Dumnezeu spre Preoție și mă încuraja pentru asta. Și am simțit din plin felul în care m-a pregătit pentru această dumnezeiască împlinire a vieții mele. Căci scriam la Teza Doctorală închinată Sfântului Simeon Noul Teolog, eram plin de luminare și de bucurie dumnezeiască, dar în același timp inima mea se deschidea cu totul spre slujirea tuturor. Și acestea toate s-au petrecut prin sfintele sale rugăciuni, căci el a vrut ca slujirea preoțească să mă mângâie, dimpreună cu scrierea cărților mele, de plecarea lui la Domnul. Și așa a fost! Dacă nu m-aș fi hirotonit în acel an și Dumnezeiasca Preoție nu mi-ar fi alinat și umplut cu totul inima, aș fi suferit enorm din cauza lipsei lui. Dar slujind și predicând și fiind mereu cu Domnul, l-am simțit și pe el tot mai viu în mine și lângă mine, și așa am putut depăși cu bine plecarea lui de la noi.

Da, marile iubiri sunt pline și de dureri și tristeți pe măsură! Și ca să depășești plecarea celui iubit trebuie să te umpli de o mare întărire de la Dumnezeu. Întotdeauna avem nevoie de întărirea lui Dumnezeu în

încordările continue ale vieții noastre. Căci bucuria lui Dumnezeu este cea care ne ușurează durerea și tristețea și lipsurile de tot felul.

Sfântul Ilie mi-a vorbit puțin despre torționarii săi din închisori, dar mi-a vorbit mai mult despre modul cum a luptat pe front. Mi-a povestit despre războiul lui pentru ca să mă îmbărbăteze și să mă inspire, iar despre torționari nu dorea să amintească, pentru că i-a iertat și nu se lupta cu ei interior. Căci pentru el închisoarea a fost perioada cea mai plină de minuni a vieții sale, când el a ajuns să aibă vedenii dumnezeiești fără de număr. Și vedeniile le-a avut după zecile de mii de rugăciuni zilnice, prin care se umplea de slava lui Dumnezeu.

Iar când îmi povestea de pe front, despre cum își conducea soldații din subordine, vedeam grija lui față de toți. Pentru că era neînfricat, nu îi păsa de moarte, dar îi păsa de viața celorlalți. Și când el însuși a fost rănit și a fost dus pe targă la un spital de campanie, am văzut totala lui încredere în Dumnezeu. Pentru că s-a lăsat toată viața lui în mâna Sa. Lucru sfânt pe care l-am învățat și noi de la el: să lăsăm toate în mâna Lui, pentru că El știe mai bine decât noi toți ce ne trebuie și ce ne folosește.

Așadar, iubiții mei, eu vă vestesc acum taina inimii mele: că el e viu și stă înaintea Dumnezeului Celui viu și se roagă pentru noi toți! Și că simțim în mod continuu rugăciunile sale cele pentru noi, fiindcă el, Sfântul Ilie, se roagă pentru noi toți.

Vă doresc multă pace, bucurie și împlinire tuturor! Dumnezeul milei și al iubirii de oameni să ne întărească pe noi toți întru slujirea Sa, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Duminica a III-a după Paști [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[496],

Sfintele Femei Mironosițe, pomenite astăzi ca martore ale învierii Domnului, au venit „foarte de dimineață [λίαν πρωῒ]” [Mc. 16, 2, BYZ] la mormântul Său pentru ca să ungă trupul Său cu aromate [ἀρώματα] [Mc. 16, 1, BYZ]. Dar la mormânt au avut parte de o vedere îngerească [Mc. 16, 5, BYZ]! Căci Îngerul Domnului le-a spus: „Nu vă uimiți! Căutați pe Iisus Nazarinosul, Cel-care-a-fost-răstignit [τὸν ἐσταυρωμένον]? A fost înviat [ἠγέρθη]! Nu este aici! Vedeți, [acesta este] locul unde L-au pus pe El!” [Mc. 16, 6, BYZ]. Și primind vestea cea mare a învierii Lui, ele s-au umplut de nespusă bucurie dumnezeiască. Pentru că Domnul, Cel răstignit pe Cruce în văzul tuturor, a înviat în mod tainic și e viu în veci. Și ele s-au făcut martore și propovăduitoare ale învierii Sale, pentru că au propovăduit tuturor că El este viu. Pentru că li S-a arătat mai apoi, plin fiind de slava Sa, și le-a încredințat El Însuși de învierea Lui [Mt. 28, 9, BYZ].

De la aceste Sfinte ale lui Dumnezeu au învățat femeile creștine să meargă dis-de-dimineață la mormânt pentru ca să tămâie mormântul și să aprindă lumânări la mormânt și pentru ca să împartă pentru cei adormiți. Pentru că iubirea se trezește dis-de-dimineață

[496] Începută la 6. 15, în zi de vineri, pe 6 mai 2022. Cer senin, 8 grade, vânt de 6 km/ h.

pentru ca să slujească și să se roage. Cel care se îngrijește de mântuirea sa nu lenevește până târziu în pat, ci se trezește dimineața devreme pentru ca să se roage, pentru ca să se întărească duhovnicește prin citiri sfinte și pentru ca să Îi slujească lui Dumnezeu. Pentru că timpul este mântuirea noastră. Timpul vieții noastre e spațiul existențial în care noi ne mântuim. Și în acest puțin timp al vieții noastre, noi ne pregătim pentru veșnicia noastră cu Dumnezeu. Pentru că acum trebuie să ne îndreptăm viața noastră, acum trebuie să ne sfințim, acum trebuie să ne desăvârșim!

– De ce însă Domnul le-a spus Sfintelor Femei Mironosițe: „Bucurați-vă [Χαίρετε]!” [Mt. 28, 9, BYZ]? Și la ce fel de bucurie le-a chemat El?

– La bucuria sfântă a viețuirii împreună cu El pentru veșnicie! Pentru că bucuria pe care ne-o dă Domnul e dumnezeiască, e plină de sfințenie și ea ne învață să trăim în mod sfânt pe pământ. Căci noi ne bucurăm de Dumnezeul mântuirii noastre în mod tainic în fiecare clipă a vieții noastre. Dincolo de durerile, de tristețile, de ispitele, de necazurile vieții noastre, noi avem în noi slava lui Dumnezeu și ea este bucuria Lui cea veșnică. Pentru că bucuria Lui e însăși viața Lui. Și El ne umple de viața Lui cea veșnică, pentru ca noi să trăim încă de acum dumnezeiește, să trăim încă de acum în Împărăția Lui cea veșnică.

Pentru că Domnul nu numai ne poruncește să ne bucurăm, ci ne dă și bucuria Lui în noi înșine. Și bucuria Lui ne învață să Îl iubim pe El și pe toți oamenii și întreaga Lui creație. Pentru că toți suntem ai Lui și El are grijă de noi toți. Însă nu putem trăi cu adevărat aici și acum, dacă nu ne bucurăm dumnezeiește de El și de întreaga Lui creație. Pentru că viața creștină e o viață pascală. Viața creștină e viața în care ne-a introdus și ne-a întărit Însuși Dumnezeu prin moartea și prin învie-

rea Lui, pe care noi le-am trăit în mod tainic la Botezul nostru. Și umplându-ne pe noi de slava Lui prin Marele Său Mir, apoi unindu-Se cu noi prin Dumnezeiasca Sa Euharistie, Dumnezeu Însuși ne-a făcut pe noi fiii Săi, pentru ca să fim pentru veșnicie împreună cu El.

De aceea, El ne-a trecut de la moarte la viață împreună cu El, atunci când ne-a făcut fiii Săi! Și tot El, pe noi, cei care murim zilnic prin păcatele noastre, ne învie iar și iar prin Dumnezeiasca Sa Mărturisire, prin care ne iartă de păcatele pentru care noi ne pocăim. Căci El ne dăruie bucuria Lui și ne-o redăruie în mod continuu, fiindcă vrea să fim pentru toată viața plini de prăznuire sfântă.

Și aceasta e taina vieții creștine, taina vieții noastre: avem parte de învierea continuă și de bucuria tainică împreună cu Dumnezeul mântuirii noastre! Căci moartea tatălui meu m-a găsit cu inima bucuroasă și m-a lăsat cu ea tot bucuroasă. Pentru că viața creștină e o nesfârșită prăznuire dumnezeiască interioară. Și l-am privegheat și l-am îngropat având în mine bucuria lui Dumnezeu și nădejdea vie în mila Lui. De aceea, moartea lui nu a fost și nu este o dramă pentru mine, ci o mare eliberare interioară și o bucurie tainică. Pentru că el a plecat la Domnul în praznicul Învierii Domnului și a fost îngropat în ziua de pomenire a Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru duhovnicesc, cel care l-a miluit prin mine din destul...

Dintre Sfintele Femei Mironosițe iese în evidență Sfânta Maria Magdalini [Μαρία ἡ Μαγδαληνή][Mt. 28, 1, BYZ], cea întocmai cu Apostolii Domnului. Ea a fost lângă Crucea Domnului, văzând Patimile Sale cele pentru noi, apoi la Înmormântarea Lui[497], suferind alături

---

[497] Ieromonahul Theologos Simonopetritul, *Sfânta Maria Magdalena. Sfântul odor al Mănăstirii Simonos Petras*, trad. din

de Născătoarea de Dumnezeu[498]. Dar Sfânta Maria Magdalini a fost alături de Preacurata Stăpână și în ziua învierii Domnului, când Domnul li S-a arătat lor[499]. Fapt pentru care Sfinții Evangheliști o socotesc pe Sfânta Maria Magdalini „prima martoră”[500] a Învierii Domnului. Și ea, cea dintâi martoră a învierii Lui, a trăit o viață de propovăduire apostolică din iubire pentru El[501]. Căci, primind slava lui Dumnezeu la Cincizecime, ea a plecat din Ierusalim și a mers la Roma, vorbindu-i despre învierea Domnului Împăratului Tiberius, căruia i-a vindecat ochii[502]. Și tot de la ea avem tradiția de a vopsi ouă în roșu la Paști. Căci roșul ne vorbește despre moartea Lui, pe când oul vorbește despre învierea Lui cea de a treia zi[503].

Iar oul are viața în el însuși, așa după cum noi avem viața lui Dumnezeu în noi înșine! Și când Sfinții Mucenici erau munciți în chip și fel pentru iubirea lor pentru Dumnezeu, ei au părăsit toate cele ale lumii, pentru că aveau viața Lui în ei înșiși. Aveau slava Lui, bucuria Lui cea veșnică în ei înșiși, așa precum o avem și noi. Și tocmai de aceea aveau și avem nădejde nebiruită în Dumnezeu: pentru că El este cu noi în fiecare clipă a vieții noastre, pentru că slava Lui e mereu cu noi.

Așadar, noi, creștinii, nu suntem tari în dureri și în ispite datorită vieții noastre, ci datorită vieții Lui care este în noi! El, Dumnezeul nostru, este cu noi pururea

---

lb. greacă veche și note de Laura Enache, Ed. Doxologia, Iași, 2015, p. 31.

[498] Idem, p. 34.

[499] Idem, p. 41, 43.

[500] Idem, p. 58.

[501] Idem, p. 59.

[502] Idem, p. 60-61.

[503] Idem, p. 61.

și ne întărește în tot ceea ce facem. Iar când cădem în păcate de tot felul, El este Cel care ne ridică din durerea noastră și ne face vii, pentru că noi n-am mai putea să ne ridicăm din păcatele noastre. Mâna Sa cea tare și atotputernică ne ridică pe noi din moartea noastră și ne face vii, pentru că El ne dorește pentru veșnicie ai Săi. Și pentru că El ne învie pe noi continuu, tocmai de aceea viața noastră e un Paști continuu. Pentru că Domnul ne scoate din Iad oricând ne pocăim și El ne iartă pentru toate. Iertarea Lui e viața noastră. Timpul vieții noastre e timpul învierii noastre. Și, înviind continuu, noi ne bucurăm continuu de Dumnezeu și, împreună cu El, de întreaga Lui creație. Pentru că, prin El, descoperim mereu cât de minunată și de profundă e întreaga Lui voie cu noi toți.

Multă sănătate și bucurie tuturor! Dumnezeul mântuirii noastre să ne bucure mereu cu slava Lui, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predica despre părinții mei și despre îndreptarea lor [2022]

Iubiții mei[504],

Hristos a înviat!

Aveți nevoie să știți aceste lucruri despre mine, tocmai de aceea predic despre ele. Pentru că vă vor învăța multe și pe dumneavoastră, după cum m-au învățat și pe mine. Căci experiența de viață e întotdeauna benefică pentru cei care caută înțelepciunea în viața lor.

Când părinții mei Octavian și Joiana s-au căsătorit erau niște tineri răsfățați și iresponsabili. Bunicii mei paterni, Marin și Floarea, s-au dus la bunica mea maternă, Aurora, care rămăsese văduvă după numai 8 ani de Căsătorie și crescuse doi copii singură, și au cerut-o de nevastă pentru fiul lor pe mama mea, fără ca ei să se fi cunoscut îndelung. Tocmai de aceea, după ce s-au căsătorit și mama a rămas gravidă cu mine, părinții mei au început să se certe din motive minore, fapt pentru care mama a vrut să mă avorteze. Și în clipa în care dorea să facă această fărădelege, acest avort ilegal, în curtea de lângă noi, la o vecină cu experiență medicală, a început cutremurul din 4 martie 1977[505]!... Prin care Dumnezeu a oprit martirizarea mea în pântece. Și nu

---

[504] Începută la 7. 59, în zi de vineri, pe 6 mai 2022. Soare, 11 grade, vânt de 6 km/ h.

[505] A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Cutremurul_din_1977_(România).

numai cutremurul a înspăimântat-o, cutremurul care a început chiar atunci când doreau să mă omoare, ci și altă faptă minunată: pentru că a găsit lucrurile ei căzute în casă, pe când celelalte n-aveau nimic. Însă, după ce i-a mai trecut frica, a încercat să mă omoare în pântece, mâncând lucruri care să îi provoace avortul, dar acesta nu s-a produs. Numai că, atunci când m-a născut, m-a născut foarte mic, eram cât o lingură, după cum îmi spunea tataie Marin, și cu capul puțin deformat. Dar mamaia Floarea, mângâindu-mă îndelung la cap și hrănindu-mă bine, m-a făcut să arăt impunător în câteva luni, așa după cum mă vedeți în prima mea fotografie în costum alb[506].

După două săptămâni de la nașterea mea, după o ceartă juvenilă între părinții mei, mama mea a plecat la mamă-sa, părăsindu-l pe tatăl meu. Iar bunicii mei paterni, Marin și Floarea, s-au văzut în brațe cu un copil flămând, noaptea, care plânge că n-are lapte. Tataie Marin s-a dus la un subaltern al lui, mama aceluia a muls noaptea vaca și mi-a dat să beau, iar din acea noapte a decis ca bunica mea să stea acasă și să mă crească, pentru că cei doi părinți ai mei sunt iresponsabili pentru această misiune. Părinții mei s-au împăcat la scurt timp, au zis bine mersi că nu mai au copil pe cap, și-au văzut de munca lor, iar bunicii mei paterni au devenit părinții mei din acea noapte. De când eu aveam două săptămâni. Și m-au crescut până la moartea lor, bunicul Marin adormind în 2004, iar bunica Floarea în 2012. Însă părinții mei, în tot acest timp, au trăit cu noi în aceeași curte, dar în casa lor, și au făcut ce au vrut toată viața. Deci, cine sunt părinții mei reali? Bunicii mei paterni: Marin și Floarea Picioruș! Oamenii pe care

[506] O găsiți aici:
https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10165699688220594&set=pb.822430593.-2207520000..&type=3.

îi iubesc ca pe realii mei părinți, pentru că asta au și fost în viața lor pământească. Pentru că ei m-au crescut și educat, ei m-au ținut în toate Școlile pe care le-am absolvit, după care l-am întâlnit pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu pe când eram la Seminar, iar el a devenit Părintele meu duhovnicesc și al viitoarei mele Preotese. Așa că am avut 3 Părinți, plus doi, de sânge, dar care, cei naturali, au făcut următoarele lucruri...deloc frumoase vizavi de mine.

Deși, inițial, nu mă doriseră sau nici ei nu știau prea bine ce să facă cu viața lor, părinții mei au început să ne invidieze, pe mine și pe bunicii mei, pentru că oamenii ne lăudau și ne vedeau bine, atâta timp cât eram un elev bun și prosperam în lucruri bune. Și invidia lor a căpătat forme foarte hidoase, care m-au durut mult în trecut. Care m-au traumatizat profund, dar de care Dumnezeu m-a vindecat în mod minunat. Părinții mei se îmbătau amândoi și începeau să se certe, în aparență între ei. Cu voce tare, zgomotos. Asta la mari zile, la mari sărbători, când noi ne bucuram...Și când ne vedeau prin curte, începeau să ne drăcuie și să ne înjure, mama instigându-l pe tatăl meu să vină să ne bată pe toți trei. Ba, mai mult, îl instiga să își omoare părinții, pe bunicii mei, pentru ca să mă ia pe mine cu forța de la ei. Și asta s-a întețit odată cu convertirea mea, adică pe la 13 ani, când am început să merg la Biserică și când demonii s-au răzbunat enorm pe mine. Pentru că demonii doreau să renunț la viața cu Dumnezeu, care era bucuria mea...

Ce am făcut eu, copilul, între cele două tabere? Mi-am apărat părinții reali, pe bunicii mei! Și ce am făcut la propriu, pentru ca să îi apăr? M-am bătut cu proprii mei părinți ca să îi apăr! Tata venea cu cuțitul, cu toporul, cu vreun fier sau lemn în mână, pentru ca să își omoare părinții pe când era beat. Și mama îl ajuta în acest

demers dement…Iar eu luam ce aveam la îndemână și dădeam în ei, ca să îi apăr. Se apăra și bunica mea și bunicul meu în același fel, toți vecinii fiind martori la conviețuirea noastră periculoasă. Și nu se opreau până nu curgea sânge, până nu ne rupeam hainele de pe noi, până când nu oboseau. Și când oboseau se întorceau în casă ca proștii, tăceau, iar a doua zi nimeni nu mai zicea nimic, de parcă nu s-ar fi întâmplat lucruri scandaloase.

Nimeni n-a fost de acord să dau la Seminar! Fapt pentru care am plecat de unul singur la Turnu Măgurele și am dat examenul. În a 4-a zi de stat la Turnu de unul singur, pentru examene, tataie Marin, zdrobit la inimă de dorul meu, dar fără să fie de acord cu alegerea mea, a venit după mine la Turnu în ultima zi a examenelor, întorcându-mă cu el cu trenul. Iar Părintele Trandafir, cunoscându-l, l-a asigurat că am scris bine la examen, pentru că supraveghease clasa unde eram, lucru care l-a bucurat. Am intrat, m-a susținut financiar pe mai departe, dar tot fără să îi placă alegerea mea, însă eu i-am stat împotrivă și lui, cât și bunicii mele, până când i-am convertit și pe ei la viața Bisericii. Tocmai de aceea, primii care s-au pocăit și s-au îndreptat au fost bunicii mei, adică realii mei părinți. Și după ce s-a spovedit și s-a împărtășit tataie Marin, am văzut slava lui Dumnezeu pe fața lui, pentru că Dumnezeu i-a primit durerile lui cele de mulți ani. Apoi, când am devenit Preot, bunica mea Floarea și Preoteasa mea mi-au devenit fiice duhovnicești, pentru că le-am spovedit și împărtășit din prima zi a Preoției mele. Ambii mei bunici murind cuvios. Dar, până la moartea bunicii mele, certurile și hulele și bătăile au continuat, eu spovedindu-le de fiecare dată și iertându-i de fiecare dată.

Îngropând-o pe mamaia Floarea, dimpreună cu Doamna Preoteasă, fără să ne ajute cineva și văzând iubirea noastră pentru ea și pomenirile pe care i le-am

făcut, părinții mei s-au zdrobit la inimă! Au înțeles, prin luminarea lui Dumnezeu, că noi trei am trăit frumos și în pace înaintea lor, apoi în 4, căsătorindu-mă, și că eu sunt cu totul altul în comparație cu ei. Iar ceea ce aveam eu în sufletul meu, au dorit și ei să aibă. De aceea, au venit și și-au cerut iertare de la mine și, nu numai atât, ci au dorit să îi spovedesc și să îi împărtășesc de atunci încolo. Și din clipa pocăinței și a îndreptării lor, noi 4 am început să ne cunoaștem, să ne ajutăm, să ne prețuim și să ne iubim unii pe alții. Fapt pentru care am venit și i-am spovedit și împărtășit lunar, am stat de vorbă îndelung, am mâncat și bătut împreună, am sărbătorit împreună, uitând cu totul ce-a fost.

De aceea, moartea tatălui meu e un eveniment pascal pentru mine și pentru Doamna Preoteasă, dar unul dureros pentru mama mea. Și e normal să fie așa, atâta timp cât a rămas singură în curte. Însă mângâierea noastră, a tuturor, e Dumnezeu, și El ne va întări, pentru ca să ne bucurăm pe mai departe de mila Lui. Și să învățăm din mila Lui cea mare răbdarea Lui cea îndelungă față de noi toți. Căci, dacă îl lua pe Octavian în păcatele lui, îl lua spre moarte. Dar, așteptându-l îndelung, Dumnezeu l-a luat spre viață.

Și mă bucur mult că ultima noastră întâlnire, cea din Joia Mare, când i-am sărbătorit cei 68 de ani, a fost una pascală. I-am spovedit și împărtășit, apoi am cântat troparul Învierii Domnului, adresându-mă lor pascal. Și i-am făcut cadou trei feluri de vin, plăcându-i mult cel dulce, liturgic. Pentru că în ultimul timp îi plăceau dulciurile și fructele, așa cum îi plăceau și mamei sale înainte să adoarmă. Și, la fel ca mamaia Floarea, nu mai avea poftă de mâncare în ultimele zile, de parcă își presimțea moartea.

Nu știu cum a murit la spital. Nu știu dacă i-a fost cineva aproape. Nu am primit niciun detaliu. De când l-

au dus cu salvarea, mama nu l-a mai văzut. A stat 4 zile la spital, iar în a 5-a l-am primit îmbălsămat și în tron. Și i-am făcut al doilea Parastas la venirea trupului său în curte, pus pe masă la fereastra sufrageriei lui. L-am slujit la Înmormântare în 4, l-am slujit pascal, și m-am simțit și mă simt și acum ca și când n-ar fi murit. Pentru că îl revăd, am diverse fragmente cu el care îmi trec prin minte, și, pentru că nu ne-am așteptat la moartea lui, e ca și când ea nu s-ar fi produs.

De aceea, când l-am sărutat pe frunte la sărutarea cea mai de pe urmă, i-am spus *Hristos a înviat!* și l-am iertat și i-am vorbit despre înviere și l-am iertat pentru toate. Iar sufletul lui a simțit cu totul iertarea și bucuria mea și le simte.

Așadar, iubiții mei, patimile noastre nu sunt o joacă, ci ele sunt moartea din noi înșine! Invidia, ura, răutatea, lenea, prostia, curvia, minciuna, perversitatea, beția, fumatul, drogurile nu sunt divertisment, ci moarte. Ne stricăm pe noi și propria noastră casă cu ele. Dar dacă vrem să îi iubim cu adevărat pe cei ai noștri trebuie să renunțăm la patimile care ne strică și le strică viața. Pentru că a iubi înseamnă a îmbrățișa și a bucura în mod real pe cei pe care îi iubești. Iar dacă ceva nu le place la tine, din iubire pentru ei trebuie să renunți la acel lucru. Iar multe familii sunt devastate tocmai de băutură și de lene și de răutate. Multe familii se destramă, tocmai pentru că nu știu să se ierte unii pe alții. Căci iertarea înseamnă progres, înseamnă a merge mai departe, înseamnă a avea un viitor, pe când răutatea înseamnă a rămâne în urmă, a rămâne în trecut.

Multă sănătate, bucurie și împlinire tuturor! Dumnezeu să ne lumineze pe toți ca să facem voia Lui! Amin!

Predică la Duminica a IV-a după Paști [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[507],

ca să stăm cu pace în bucuria lui Dumnezeu trebuie să ne vindecăm zilnic de păcatele noastre. Pentru că vindecarea de păcate înseamnă înrădăcinarea noastră continuă în bucuria lui Dumnezeu. Iar când te bucuri în slava lui Dumnezeu, simțind slava Lui inundându-te interior, atunci te umpli de pacea Lui și de încredințarea Lui cea dumnezeiască. Pentru că Dumnezeu dorește ca tot sufletul și trupul nostru să fie mereu în pacea Lui, prin prezența slavei Lui în noi. Căci astfel ne simțim împliniți interior și suntem entuziaști spre tot lucrul cel bun.

Iar Domnul a dăruit harisma iertării păcatelor, în ziua Învierii Sale din morți, Sfinților Săi Apostoli [In. 20, 22-23, BYZ] și, prin ei, și nouă, Episcopilor și Preoților, pentru ca să trăim cu bucurie și cu pace în toate zilele vieții noastre. Pentru că, primind mereu iertarea lui Dumnezeu în Dumnezeiasca Taină a Mărturisirii, noi suntem îndestulați de bucuria și de pacea lui Dumnezeu, atâta timp cât nu lăsăm păcatul să ne stăpânească interior. Iar dacă suntem liberi interior și putem respira în pace, suntem liberi tocmai pentru că Dumnezeu ne eliberează interior mereu de povara păcatelor noastre.

Și Domnul ne-a dat harisma iertării păcatelor pentru ca să fim plini de bucuria Lui. Ne-a dat iertarea

---

[507] Începută la 9. 57, în zi de miercuri, pe 11 mai 2022. Soare, 21 de grade, vânt de 5 km/ h.

Lui, pentru ca să ne umplem de pacea Sa cea mare, cea care întrece orice așteptare a noastră. Și cine cunoaște pentru prima oară iertarea Lui trăiește o mare eliberare interioară și o mare bucurie dumnezeiască. De aceea, iertarea sacramentală îl învață să urască tot păcatul și să îl spovedească imediat. Pentru că dorește să trăiască numai așa, numai bucuros și liber, așa cum a trăit prima oară.

Dar bucuria pascală, bucuria care izvorăște din persoana Domnului, a Celui răstignit și înviat, și ne inundă pe noi interior, e bucurie ascetică. Ea se naște din credința, din nădejdea și din iubirea noastră pentru Dumnezeu. Se naște din relația noastră reală și continuă cu El, din împlinirea continuă a poruncilor Sale. Pentru că El, Cel deschis cu totul față de noi, are nevoie de deschiderea noastră totală față de El. Și când noi ne deschidem cu totul față de El, trăim în mod continuu revărsarea de iubire, de pace și de tărie dumnezeiască din persoana Lui în persoana noastră. Avalanșa de har ce se revarsă din El în noi ne copleșește cu totul. Și astfel înțelegem cum arată El în revelarea Sa față de oameni. Cât de bun, de atent, de iertător, de milostiv și de îngăduitor este El cu păcatele noastre. Și cum El ni Se face nouă toate, pentru ca să ne umple de înțelegerea și de urmarea Lui. Căci numai așa, numai cunoscându-L în mod personal, prin revelarea Lui față de noi, putem să spunem că avem un Dumnezeu și că avem o relație reală cu El. Pentru că relația reală cu Dumnezeu e cea care ne împlinește pe noi cu totul și ne îndumnezeiește continuu.

Dacă vorbim doar din cărți despre Dumnezeu sau din ce am auzit de la alții, El e departe și distant de noi, pentru că nu Îl cunoaștem. Pe El Îl cunoaștem numai când ni Se arată nouă întru slava Lui, când ni Se revelează în mod personal și ne învață cum să Îi slujim și să

I ne închinăm Lui cu adevărat. Și, învățându-ne pe cele ale Sale, El ne smerește la modul copleșitor și ne face tot mai încăpători interior, pentru că în mod real El Își revarsă bogățiile Lui cele dumnezeiește în noi, nevrednicii.

Însă El Se comportă cu noi, cu fiecare în parte, așa cum S-a comportat cu bolnavul de la Vitesda [Βηθεσδά] [In. 5, 2, BYZ]. Pentru că toți suntem singuri și în boală... Boala noastră sunt păcatele noastre cele multe și rele, sunt moartea din noi înșine. Iar noi suntem singuri, chiar dacă suntem cu toți ai noștri și cu întreaga lume, pentru că fiecare dintre noi trebuie să alegem și să trăim în mod personal relația cu Dumnezeu. Fiecare trebuie să ne trăim propria singurătate, așa după cum trebuie să ne trăim propria viață socială. Pentru că atât în mod privat, cât și în mod public, noi trebuie să ne asumăm tot greul existenței noastre, cât și împlinirea pe care o trăim atunci când ne bucurăm cu Dumnezeu.

Vitesda înseamnă Casa milei[508]. Pentru că reala Casă a milei e Biserica. Și Biserica e Dumnezeu locuind în credincioșii Săi robi prin slava Lui. Ca să trăiești mila lui Dumnezeu trebuie să fii cu El tot timpul. Și marea Lui milă înseamnă toată bucuria pe care ne-o dăruie în fiecare clipă a vieții noastre. Pentru că atunci când trăim cu Dumnezeu simțim fiecare clipă ca un mare dar de la Dumnezeu, ca o mare împlinire din partea Sa.

Și omul era bolnav de 38 de ani [In. 5, 5, BYZ] și era al nimănui [In. 5, 7, BYZ]. Era tratat de toți cu indiferență. Iar „slăbănogul este orice minte ce bolește în păcate și nu poate vedea pe Cuvântul”[509], pe Dumnezeu. Fapt pentru care, Dumnezeu Însuși vine la el și îl în-

---

[508] Easton's Bible Dictionary, 557, inclus în Bible Works 10.

[509] *Filocalia românească*, vol. 2, trad. din gr., introd. și note de Preotul Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2008, p. 289-290.

treabă: „Voiești să te faci sănătos [Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι]?” [In. 5, 6, BYZ]. Pentru că Dumnezeu nu intră cu forța în viața ta, ci cere acordul tău! Delicatețea lui Dumnezeu se vede în aceea că îl întreabă, că dorește să îi afle inima, deși știa că era bolnav și că dorea să fie vindecat. Și vrea să știe voia lui și vrea ca el să fie de acord cu vindecarea, pentru ca cel bolnav să se bucure în mod real de vindecarea lui.

Că poate unii care cerșesc nu vor să fie niciodată vindecați, pentru că astfel ar trebui să muncească. Dar ei preferă să fie bolnavi, pentru ca să lenevească. Însă Domnul îl întreabă și ne întreabă dacă voim să fim vindecați. Și ne întreabă în fiecare clipă acest lucru prin întreaga Lui creație! Pentru că a fi vindecați înseamnă a fi iertați de către El și a trăi întru slava Lui cea veșnică.

Domnul îi poruncește vindecarea: „Scoală-te, ia-ți patul tău, și umblă!” [In. 5, 8, BYZ]. Iar vindecarea lui e plină de dinamism. Pentru că „numaidecât [εὐθέως] omul s-a făcut sănătos, și și-a luat patul lui și umbla [περιεπάτει]” [In. 5, 9, BYZ]. Umbla bucurându-se de Dumnezeu! Căci viața noastră e o viață cu Dumnezeu, o viață pe care o trăim împreună cu El. Și când mergi împreună cu El peste tot, atunci mergi duhovnicește, pentru că te lași călăuzit de El la tot pasul.

Însă după ce Domnul l-a făcut sănătos pe acest om bolnav, pe acest bolnav cu o boală atât de veche, i-a subliniat faptul că la rădăcina bolii lui a stat tot timpul păcatul. Adică alegerea lui cea rea. De aceea, când l-a întâlnit, i-a spus: „Vezi, sănătos te-ai făcut! Să nu mai păcătuiești [μηκέτι ἁμάρτανε], ca să nu-ți fie ție ceva mai rău [ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται]!” [In. 5, 14, BYZ]. Pentru că noi ne uităm la boală, la situația noastră jalnică, dar nu ne uităm la sufletul nostru. Ne acuzăm părinții de boala pe care o avem, îi acuzăm pe cei care ne-au accidentat, Îl acuzăm pe Dumnezeu că a permis boala noas-

tră, dar nu și pe noi înșine. Și până nu ne acuzăm pe noi în primul rând de boala noastră nu ne putem vindeca! Pentru că noi putem să avem o boală din naștere, noi putem avea un accident grav în viață, dar, în același timp, și noi contribuim cu păcatele noastre la boala noastră. Și trebuie să ne pocăim pentru relele noastre pentru ca să ne vindecăm de ele.

Un bărbat, dimpreună cu copilul lui de mână, cerșește pe străzile Bucureștiului, deși nu par a locui pe stradă. Îl cunosc de 20 de ani, de când venea la Biserică și nu cerșea. Nu știu de ce a ajuns în această stare...Dar, dacă nu îi dai ceva, atunci când el îți cere, începe să te critice și să râdă de tine. Pentru că el crede că noi ...suntem de vină pentru că el a ajuns sărac. Și aici e problema lui și a noastră: că nu ne asumăm eșecurile! El a ajuns pe stradă datorită lui, după cum putem ajunge și noi, dacă nu suntem atenți. Însă, dacă îi acuzăm pe alții de propriile noastre greșeli, nu facem decât să sporim răul nostru. Dar dacă ni le asumăm și ne pocăim pentru ele, Dumnezeu ne va da mână de ajutor pentru ca să ieșim din durerea noastră. Pentru că El dorește ca noi să ne vedem păcatele și să ni le plângem, pentru ca El să ne vindece de ele. Pentru că El ne vindecă de păcate atunci când noi nu le mai suportăm și le spunem pe nume. El ne vindecă de ele când ne dorim viața cu El și nu moartea.

Și când a aflat numele Lui, cel vindecat „a vestit iudeilor că Iisus este Cel care l-a făcut pe el sănătos [Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ]” [In. 5, 15, BYZ]. După cum noi trebuie să vestim tuturor minunile pe care El le face în viața noastră. Căci martorii învierii Lui sunt toți cei care vestesc minunile Lui din viața lor. Pentru că, dacă El e veșnic viu, El ne ajută pe noi mereu. Și dacă noi mărturisim minunile Lui din viața noastră și ale altora, noi Îl vestim pe Iisus Cel înviat, pe Domnul și

Dumnezeul mântuirii noastre, Cel slăvit dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Pentru că Dumnezeul nostru treimic dorește ca noi să ne bucurăm și să ne veselim întru El, întru slava Lui. Dumnezeul nostru dorește ca noi să fim sănătoși și bucuroși și mereu să Îi slujim Lui și aproapelui nostru. Dar boala noastră e formată din păcatele noastre! Fapt pentru care, înainte de a fugi la Farmacie sau la Spital, trebuie să fugim la Biserică și să ne spovedim și să ne împărtășim cu Domnul. Pentru că boala noastră se naște din păcatele noastre, iar vindecarea noastră de ele e consecința iertării lui Dumnezeu.

Să cerem, iubiții mei, iertarea Lui în continuu! Să cerem mila Lui prin rugăciunea neîncetată față de El! Pentru că El ne va ierta și ne va îndrepta pe noi pururea, dacă dorim să facem voia Lui cea sfântă. Amin!

Predică la Sfinții Împărați Constantinus și Helena [21 mai 2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[510],

cei doi Sfinți Împărați astăzi pomeniți, fiu și mamă, au pornit de jos, pentru că s-au născut în condiții umile. Sfânta Helena s-a născut la Drepana [Δρέπανα], în Bitinia, în Asia Mică, numită mai apoi Elenopolis [Ἑλενόπολις] în cinstea ei[511], iar Împăratul Flavius Valerius Constantius I Chlorus[512] a întâlnit-o la Naissus, astăzi Niș [Ниш], în Serbia[513], la un han, unde îngrijea animalele. Și Împăratul s-a îndrăgostit de ea și s-a culcat cu ea în acea noapte, lăsându-i ca amintire o mantie stacojie și o brățară de aur[514]. Astfel că Sfântul Constantinus s-a născut în condiții umile pe 27 februarie c. 272, la

---

[510] Începută la 9. 05, în zi de marți, pe 17 mai 2022. Soare, 21 de grade, vânt de 5 km/ h.

[511] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Helena,_mother_of_Constantine_I, https://en.wikipedia.org/wiki/Helenopolis_(Bithynia), https://en.wikipedia.org/wiki/Bithynia.

[512] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantius_Chlorus.

[513] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great, https://en.wikipedia.org/wiki/Niš.

[514] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Helena,_mother_of_Constantine_I și https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

Naissus, mama lui născându-l și crescându-l de una singură până la vârsta de 10 ani[515]. Și după darurile lăsate mamei lui, tatăl Sfântului Constantinus l-a recunoscut ca fiu al său cu mare bucurie și l-a păstrat la sine[516].

Dar pentru că el trăise în condiții modeste și primise o educație aleasă de la mama lui, de la Sfânta Helena, nu suporta să îi vadă chinuiți pe creștini[517]. Chinuirea lor îi producea o foarte mare întristare la inimă[518]. Iar această întristare bună pentru creștini i-a pregătit inima pentru propria lui viață creștină.

La curtea imperială a persecutorului Diocletianus, Sfântul Constantinus învață literatură latină, greacă și filosofie[519]. Dar a fost și martor la martirizările în masă ale creștinilor[520]. Sfântul Constantinus devine Augustus în 306, readucând-o pe Sfânta Helena la curtea imperială în 312 și făcând-o Augustă în 325[521].

Convertirea Sfântului Constantinus a avut loc în urma unei vedenii avute în timpul zilei, în care a văzut Crucea Domnului ca pe semnul biruinței împotriva tuturor vrăjmașilor săi, după care Domnul, în vedenia

---

[515] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great și https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

[516] *Cf.* https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

[517] Ibidem.

[518] Ibidem.

[519] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.

[520] Ibidem.

[521] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Helena,_mother_of_Constantine_I.

nopții, i-a spus să poarte Crucea Sa în războaiele sale[522]. Și Sfântul Constantinus a făcut așa după cum i-a cerut Domnul și s-a arătat biruitor întru toate[523]. Căci acest lucru ne cere Dumnezeu de la noi toți: să ascultăm de luminările Sale. Pentru că El ne aduce înainte oameni și ne dă să trăim diverse evenimente care au de-a face cu viitorul nostru personal. Și dacă suntem atenți la ceea ce El ne indică, atunci înțelegem rolul lor providențial în viața noastră. Dar dacă ne împotrivim lor, luminărilor Sale, noi ne împotrivim împlinirii noastre. Și de aceea mulți o iau pe cărări greșite și își sfârșesc prost viața lor, pentru că n-au acceptat în viața lor luminările lui Dumnezeu. Căci, pentru a le accepta, noi trebuie să ne smerim inima și să recunoaștem că El ne învață mereu numai cele bune și folositoare pentru mântuirea noastră.

Convertirea Sfântului Constantinus a avut loc în ajunul bătăliei de la Pons Milvius, de la Roma, din 28 octombrie 312[524]. Și Crucea Domnului, pe care a văzut-o în mod extatic, Sfântul Constantinus a reprezentat-o pe medalionul de argint din 315 în acest fel[525]:

---

[522] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.

[523] Ibidem.

[524] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Bătălia_de_la_Podul_Milvius și https://en.wikipedia.org/wiki/Ponte_Milvio.

[525] Imaginea e de aici: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Konstantinsmedaillon.jpg. Datele despre ea sunt de aici: https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.

Iar când a văzut vedenia Crucii Domnului, i s-a poruncit în mod extatic: „Ἐν τούτῳ νίκα [În(tru) acesta învinge![526]]”[527]. Căci întru semnul Sfintei Cruci cu toții ne învingem patimile noastre. Pentru că dușmanii noștri reali nu sunt în afara noastră, ci în noi înșine. Și pe cât ne biruim patimile noastre, pe atât suntem liberi duhovnicește.

Însă, dacă Sfântul Constantinus s-a convertit la vârsta de 40 de ani și a pus Biserica în centrul vieții sale, el s-a făcut catehumen și s-a botezat cu puțin timp înainte de adormirea sa, care s-a petrecut pe 22 mai 337[528]. Mama sa, Sfânta Helena, adormise cu 7 ani mai înainte[529]. Și pentru tot ceea ce a făcut pentru Biserica lui Dumnezeu, dimpreună cu mama sa, el și mama sa sunt cinstiți de către noi ca Întocmai cu Apostolii Domnului[530]. Pentru că au lățit și apărat Biserica Domnului cu multă credință și dragoste.

În troparul praznicului de azi se subliniază că Sfântul Constantinus a văzut Crucea Domnului în cer [ἐν οὐρανῷ], în mod extatic, fiind chemat de către El, așa după cum a fost chemat și Sfântul Apostol Pavlos[531].

---

[526] E forma de imperativ și nu de viitor, *cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/νίκα.

[527] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/In_hoc_signo_vinces.

[528] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.

[529] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Helena,_mother_of_Constantine_I.

[530] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3295/sxsaintinfo.aspx.

[531] „Τοῦ Σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος, καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος”, *cf.* Ibidem.

Căci chemarea [τὴν κλῆσιν][532] lui a fost dumnezeiască, pentru că Însuși Domnul l-a chemat la Sine. Și el a avut nevoie de această chemare dumnezeiască, așa după cum a avut nevoie și Sfântul Pavlos, pentru ca să fie încredințat cu totul de voia Lui. Și dacă vom lua aminte la întreaga lui viață creștină, la toate deciziile sale ca om al credinței, vom vedea că ele sunt luate prin luminarea lui Dumnezeu. Pentru că toate sunt spre folosul Bisericii Sale și al întregii umanități.

În februarie 313, împreună cu Licinius, dă Edictul de la Milano, prin care creștinii primesc libertate de manifestare. Construiește Biserici, acordă privilegii clerului, promovează creștinii în funcțiile de Stat și retrocedează proprietățile confiscate în timpul persecuțiilor[533]. Zidește Biserica *Sfântului Mormânt al Domnului* de la Ierusalim și Biserica *Sfântul Petrus* de la Roma, în 321 stabilește duminica drept zi de odihnă pentru tot imperiul, pune însemne creștine pe monedele sale[534], convoacă Sinodul I Ecumenic în 325, întemeiază Constantinopolul în anul 330[535].

Pentru că în tot ceea ce el a făcut, Sfântul Împărat Constantinus a urmărit binele Bisericii lui Dumnezeu și sănătatea credinței celei mântuitoare. Și când vorbim despre sănătatea credinței, vorbim despre păstrarea ei fără alterare. Pentru că credința dreaptă, nealterată, cea primită de la Domnul, este cea care ne mântuie pe noi. Pe când credința cea stricată, pe care noi o numim eretică, nu ne mântuie, pentru că ea e potrivnică Bisericii lui Dumnezeu și mântuirii noastre. Iar când Sfântul Constantinus a întrunit Sinodul Bisericii, el l-a întrunit

---

[532] Ibidem.
[533] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.
[534] Ibidem.
[535] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Constantinopol.

pentru ca Biserica să fie în pace și pentru ca credința ei să fie aceeași de la început. Și el a fost în acord interior cu toți Sfinții Părinți sinodali, pentru că aceia doreau același lucru: pacea Bisericii și sănătatea credinței.

Iar noi, dacă ne vrem binele, binele nostru real, trebuie să păstrăm Biserica în pace și credința nealterată. Pentru că noi ne mântuim în Biserica lui Dumnezeu prin credința cea una și sfântă, pe care am primit-o de la Domnul nostru.

Dumnezeu să ne bucure și să ne împlinească mereu prin tot lucrul cel bun pe care îl facem! Și să ne dea tuturor râvna de a-I sluji Lui în toate zilele vieții noastre, cu pace, cu smerenie și cu iubire nețărmurită! Amin!

Predică la Duminica a V-a după Paști [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[536],

Domnul Cel înviat a vorbit cu oamenii pentru mântuirea lor, așa cum o făcuse și mai înainte: le-a vorbit în mod abisal despre Sine. Pentru că i-a încredințat că El este Fiul lui Dumnezeu întrupat, că El e Dumnezeul lor. Iar Evangheliile duminicilor pascale ne arată convorbirile Lui cu oamenii, în care El le-a mărturisit în mod direct că este Hristos. Pentru că El, în Evanghelia de azi, i-a spus femeii: „Eu sunt [Ἐγώ εἰμι], Cel care îți vorbesc ție [Ὁ λαλῶν σοι]!” [In. 4, 26, BYZ].

Însă „Eu sunt” ne amintește de revelarea Sa față de Sfântul Profet Moisis, în care El i-a spus acestuia: „Eu sunt Cel care sunt [Ἐγώ εἰμι Ὁ ὤν]”[Ieș. 3, 14, LXX]. A Cărui existență de Sine e veșnică. Și, în raportarea noastră la El, la Făcătorul nostru, noi suntem creația Lui, pe care El ne-a făcut din iubire față de noi. De aceea, El ne vorbește nouă în mod familiar, pentru că suntem creația Lui și nu niște străini. El coboară la noi și Se apropie de noi și locuiește în noi prin slava Lui, pentru că noi suntem ai Lui. Și pentru că suntem ai Lui, vorbirea cu El și despre El, adică rugăciunea și teologia, sunt cele mai firești pentru noi.

Însă Domnul i-a spus lui Moisis să le spună fiilor lui Israil: „Cel care este m-a trimis pe mine către voi [Ὁ ὢν ἀπέσταλκέν με πρὸς ὑμᾶς]” [Ieș. 3, 14, LXX], vor-

---

[536] Începută la 9. 15, în zi de miercuri, pe 18 mai 2022. Cer înnorat, plouă, 11 grade, vânt de 29 km/ h.

bindu-le despre Sine ca despre Cel veșnic, pe când, atunci când i S-a revelat lui Moisis, i-a spus despre Sine: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov [Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς τοῦ πατρός σου, Θεὸς Αβρααμ καὶ Θεὸς Ισαακ καὶ Θεὸς Ιακωβ]" [Ieș. 3, 6, LXX]. Pentru că El, Cel veșnic, Se revelează continuu oamenilor în istorie. Se revelează celor care cred întru El și Îl ascultă pe El. Și pentru omul credincios Lui, El devine Dumnezeul său, deși El e veșnic și este al tuturor. Însă El devine Dumnezeul omului credincios, pentru că intră într-o relație reală de iubire cu El. Și iubirea și ascultarea față de Dumnezeu sunt determinante în viața unui om credincios.

De aceea, când spunem despre cineva că „n-are niciun Dumnezeu", spunem despre el că nu are o relație reală cu Dumnezeu. Pentru că de aceea își și permite să păcătuiască în chip și fel. Căci nu Dumnezeu există în relație cu noi, ci noi existăm în relație cu El. El ne-a făcut pe noi, nu noi pe El. Și când nu avem o relație reală cu Dumnezeu, când nu Îl avem pe El ca Dumnezeul nostru, viața noastră e decăzută, e stricată cu totul.

Însă, când părinții tăi au fost credincioși și tu ai devenit credincios văzând credința lor și încredințându-te de El prin revelarea Lui față de tine, atunci Dumnezeul lor este și Dumnezeul tău. Pentru că același Dumnezeu a fost ieri, este azi și va fi și mâine, pentru că El este veșnic viu. Și numai noi, oamenii, trecem pe pământ și murim, pe când El e veșnic viu. Și El, Cel veșnic viu, e viața noastră și Cel care ne călăuzește pe noi spre tot binele, pentru că El întotdeauna face bine oamenilor și le dorește tot binele veșnic.

De aceea, revelările lui Dumnezeu față de oameni, discuțiile cele dumnezeiești, extatice cu ei, sunt spre folosul oamenilor. Pentru că, în cadrul lor, El Se des-

tăinuie pe Sine, Se confesează, vorbește despre Sine. Și noi din aceste revelații dumnezeiești aflăm cine e Dumnezeu și cum trebuie să ne comportăm față de El.

Din discuția de azi [In. 4, 5-42] cu Sfânta Mare Mucenică Fotini [Φωτεινὴ][537], aflăm că Domnului Îi place să vorbească îndelung cu oamenii doritori de adevăr și sinceri cu ei înșiși. Că Îi place să vorbească lucruri teologice, dar și lucruri intime, din viețile oamenilor, dar și despre Sine. El ține cont de înțelegerea oamenilor și de cunoașterea lor. El Se revelează oamenilor în mod treptat, pe măsură ce aceia I se deschid Lui. Iar lucrurile teologice pe care El le discută cu oamenii pornesc de la lucruri din jurul lor, de la lucruri comune, asemănându-le pe cele ale Sale cu lucruri foarte concrete.

Cine are experiența harului dumnezeiesc în el însuși poate să confirme faptul că simte adesea harul lui Dumnezeu ca un izvor care țâșnește mereu înăuntrul său. Harul lui Dumnezeu se simte ca pace blândă, ca foc curățitor, ca bucurie plină de viață, ca împlinire adâncă, dar și ca izvor veșnic viu. Despre această realitate interioară și concretă în același timp îi vorbește Domnul Sfintei Fotini și îi spune: „apa pe care i-o voi da lui se va face în el izvor de apă izvorând întru viață veșnică [πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον]" [In. 4, 14, BYZ]. Și acum, când noi putem trăi în noi înșine apa harului ca pe un izvor veșnic de viață, putem confirma că nu e vorba de o metaforă, ci de o realitate duhovnicească interioară. Însă realitatea concretă, izvorul de apă, poate să ne confirme interior prezența harului. Căci,

---

537 *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx. A se vedea: https://doxologia.ro/sfanta-mucenita-fotini-samarineanca.

aidoma izvorului de apă este și izvorul harului: nu încetează să curgă în noi și să ne bucure și să ne sfințească.

Însă harul sau slava Lui curge din ființa Dumnezeului nostru treimic în noi înșine! Izvorul harului este Dumnezeu. Și harul Său izvorăște în noi ca un izvor veșnic viu, pentru că harul Său este veșnic și necreat. Tocmai de aceea, slava Lui ne dă să ne împărtășim de viața Lui cea veșnică și să ne îndumnezeim continuu, pentru că slava Lui e veșnică și ne sfințește în mod veșnic.

Teologia slavei dumnezeiești e pusă de Domnul în relație cu adevărata închinare a oamenilor. Și când îi vorbește despre adevărata închinare, de închinarea care ne mântuie, El îi spune: „adevărații închinători se vor închina Tatălui în Duh și [în] Adevăr [οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ Πατρὶ ἐν Πνεύματι καὶ Ἀληθείᾳ]" [In. 4, 23, BYZ]. Însă Duhul și Adevărul sunt Duhul Sfânt și Fiul, și Acestea, dimpreună cu Tatăl, sunt persoanele Dumnezeului nostru treimic. Pentru că adevărata închinare este închinarea înaintea Dumnezeului nostru treimic, e închinarea față de Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. Și cei care se închină Dumnezeului treimic primesc de la El slava Lui cea veșnică, care este aidoma unui izvor veșnic în ei.

Și Domnul I Se revelează ca Mesias [Μεσίας] sau Hristos [Χριστός][In. 4, 25-26, BYZ], pentru ca ea să creadă în El și, prin ea, să creadă mulți dintre samaritei [In. 4, 39-42, BYZ]. Fapt pentru care, samariteii L-au mărturisit pe Domnul ca fiind Mântuitorul lumii [ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου] și Hristos [In. 4, 42, BYZ]. Pentru că Hristos nu este doar al evreilor, nu e un erou național, ci El este al întregii lumi, pentru că e Mântuitorul întregii lumi.

Adevărații închinători, așadar, sunt cei pe care Mântuitorul lumii i-a învățat să I se închine Dumne-

zeului treimic. Iisus Hristos, adică Fiul lui Dumnezeu întrupat, ne-a învățat pe noi cele despre Sine și despre Tatăl și despre Duhul Sfânt în mod explicit. Pentru că întregul Vechi Testament vorbise de același Dumnezeu treimic, dar în mod tainic. Însă acum, Domnul, prin întruparea Sa, ne-a vestit în mod explicit despre Dumnezeul nostru treimic și ne-a învățat viața cu Dumnezeu. Iar viața cu Dumnezeu e viața evanghelică, e viața bisericească, e viața trăită în slava lui Dumnezeu. Pentru că El Cel viu, Cel veșnic viu, ne umple pe noi de slava Lui, pentru ca să trăim încă de acum în Împărăția Sa cea veșnică. Iar dacă simțim în noi slava Lui în mod continuu, atunci trăim încă de pe acum în Împărăția lui Dumnezeu, în Împărăția Lui cea veșnică.

Mâine, 23 mai 2022, la Mănăstirea Pantocrator, Părintele Profesor Stelian Tofană ne va conferenția pornind de la Rom. 8, 26. Unde Sfântul Pavlos ne spune: „Dar [δὲ], de asemenea [ὡσαύτως], și Duhul împreună-ajută slăbiciunilor noastre [καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν]. Căci cum ne vom ruga precum trebuie [τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ], nu am cunoscut [οὐκ οἴδαμεν], dar Acesta [ἀλλ᾽ Αὐτὸ], Duhul [τὸ Πνεῦμα], mijlocește pentru noi [cu] suspine negrăite [ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις]" [*Cf.* BYZ]. Și Duhul este Dumnezeu Duhul Sfânt! Cel care ne ajută pe noi în slăbiciunile noastre și mijlocește pentru noi cu suspine negrăite de durere.

Dumnezeu să ne bucure și să ne întărească în tot lucrul cel bun! Amin!

Predică la Duminica a VI-a după Paști [2022]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[538],

în ultima duminică pascală a acestui an[539], Îl vedem pe Domnul vindecând un orb din naștere, vindecându-i o parte fundamentală a trupului săi, vindecându-i ochii săi, care nu văzuseră niciodată, dar vindecându-l și sufletește. Pentru că atunci când l-a reîntâlnit, după ce l-a vindecat trupește, El i S-a revelat lui ca Fiul lui Dumnezeu [In. 9, 35] și acela a crezut în El și I s-a închinat Lui [In. 9, 38]. Și omul s-a vindecat sufletește, atunci când a crezut în Fiul lui Dumnezeu întrupat. S-a vindecat cu totul, când a crezut în Domnul său Cel iubitor de oameni.

Pentru că adevărata orbire e necredința, e răutatea, e infatuarea, e prostia. Și când cineva are puțină minte, puțină perspicacitate, dar e în același timp un orgolios și un leneș, el se crede o mare valoare locală. Și vrea ca toți să asculte de înțelepciunea lui mioapă. Și când e ultragiat în orgoliul său, când i se spun adevăruri, el nu le suportă, pentru că ochii săi nu vor să vadă realitatea crudă a înșelării sale.

De aceea, e preferabil să stai de vorbă cu un orb smerit și răbdător, cu un om cu handicap fizic, care își știe limitele și și le acceptă, decât să stai de vorbă cu un

---

[538] Începută la 11. 30, în zi de miercuri, pe 25 mai 2022. Soare, 30 de grade, vânt de 3 km/ h.

[539] Pentru că praznicul Învierii Domnului se termină în acest an pe 1 iunie 2022.

orb luciferic, trufaș. Pentru că orbul cu mintea și cu inima, orbul care nu își admite înșelarea interioară, e un om care nu iubește lumina lui Dumnezeu. Și când nu iubești lumina Lui, când nu iubești sfințenia Lui, când nu iubești adevărul Său, e pentru că în tine e multă minciună. Și trebuie să ne vindecăm de mințirea de sine, de înșelările noastre cele multe și grele, pentru ca să ne vedem pe noi înșine cu adevărat și să ne pocăim înaintea Domnului.

Tocmai de aceea nu mai este relevantă Taina Mărturisirii pentru mulți. Nu se spovedesc, pentru că nu își simt păcatele. Nu simt ceea ce au făcut din ei păcatele lor. Și își bagatelizează păcatele, pentru că ei nu știu că sunt deja morți sufletește...Pentru că e nevoie să te deparazitezi interior de multe înșelări demonice, de multe patimi, ca să îți vezi păcatele și apoi să ți le plângi, să te pocăiești pentru ele. Dar pentru că nu le vezi, te crezi viu, te crezi sănătos, când tu ești un Iad execrabil. Și vei fi un nenorocit pe pământ, un om jalnic, un om fără profunzime și fără lacrimi de pocăință, până nu admiți că ești orb, orb din naștere, pentru că nu te-ai văzut niciodată cu adevărat.

Și vederea de sine a pocăinței e un mare har dumnezeiesc! Când Dumnezeu mi-a dat să trăiesc puțin din acest mare har al pocăinței, al durerii cumplite pentru păcatele mele, m-am îngrozit la modul abisal de starea mea interioară, dar am descoperit și cât de abisal e strigătul de pocăință către Dumnezeu. Căci strigam din străfundurile ființei mele după pacea Lui, după iubirea Lui, după iertarea Lui. Pentru că trebuie să ajungi la faptul de a nu vedea niciun lucru bun în tine, pentru ca să primești de la Dumnezeu adevărata bunătate a omului și anume viața duhovnicească. Căci slava lui Dumnezeu nu coboară în om și nu se odihnește în el, până când omul nu admite cu totul sincer că nu are

și nu este nimic fără Dumnezeu. Trebuie să te golești cu totul de tine însuți pentru ca să te umpli de slava Dumnezeului nostru treimic. Pentru că Dumnezeu coboară acolo unde omul a renunțat la sine, la modul său îngust și păcătos de a trăi, pentru că Îl vrea numai pe El în viața lui.

De aceea, a vedea înseamnă a fi umplut de lumina lui Dumnezeu. A vedea înseamnă a ți se deschide ochii duhovnicești, prin vederea slavei Sale, pentru ca să vezi dumnezeiește toate lucrurile și pe toți și pe tine însuți. Pentru că, până nu vedem slava Lui, noi suntem orbi din naștere. Căci vedem numai suprafețele oamenilor și ale lucrurilor, dar nu adâncimile lor. Dar când începi să vezi prin slava lui Dumnezeu, atunci cobori în toți și în toate dimpreună cu El, cu Cel care ți le face pe toate clare.

Dar ca El să vină la tine trebuie ca tu să intri în tine, prin adevărata vedere de sine a pocăinței, și să țipi ontologic, cu toată firea ta, către El. Și până nu țipi, El nu te miluiește. Și până nu te dezgolești de tine însuți, El nu Se odihnește în tine.

Și Domnul nu coboară în noi, pentru că ne găsește prea plini de noi înșine. Ne găsește pironiți în gândurile și în sentimentele noastre mioape, șterse. Și ne place de noi înșine, pentru că nu avem căutări reale, fundamentale, cutremurătoare. Căci atunci când nu ne mai place de noi și când nu ne mai găsim bucuria în nimic de pe fața pământului, vine în noi adevărata bucurie: Împărăția lui Dumnezeu. Și când vine El, dimpreună cu toată Împărăția Lui, avem totala noastră împlinire interioară. Căci nu ne mai place nimic, atunci când ne învățăm cu dezmărginirea pe care o aduce prezența Lui în noi.

Tocmai de aceea, e ușor de comercializat viața omului, când El nu are experiențele abisale ale vieții duhovnicești. Dar când le are, el nu mai e de vânzare,

nu mai e o marfă firavă, pentru că e deja un munte, un continent, o lume. Dar e o lume în care Dumnezeu tronează, în care El e întreaga bucurie a omului. Căci omul are idolii copilăriei și ai adolescenței și ai tinereții, idolii neștiinței lui, până nu coboară în smerenie și în pocăință. El fuge după bani, după plăcere, după moda lumii, după faptul de a fi plăcut și admirat de oameni. Dar când omul se lovește de adevărurile urâte ale lumii, când își dă seama că nimeni și nimic nu contează pentru oameni, ci suntem unii cu alții doar din diverse interese meschine, atunci se agață de singura verticalitate a vieții lui: Dumnezeu. Pentru că El este singurul care nu ne înșală așteptările. El e singurul care nu spune vorbe în vânt, ci numai adevărul. El e singurul care ne va ierta și ne va întări și ne va mângâia întotdeauna, oriunde am fi și oricum am ajunge.

De aceea, perioada pascală se termină cu orbul vindecat în mod deplin, pentru că noi avem nevoie de această vindecare dumnezeiască integrală. Noi avem nevoie să Îl cunoaștem în mod real pe Dumnezeu, Biserica Lui, slujirea Lui, teologia Lui, viața Lui. Căci noi nu avem de învățat doar Scriptura, ci toată Tradiția, tot Cultul, toată învățătura dogmatică și canonică a Bisericii, toată viețuirea ascetico-mistico-liturgică a Bisericii. Adică ortodoxul adevărat e un savant, e un geniu, e un academician în materie de teologie, de istorie, de experiență creștină, e un Înger pământesc, pentru că e plin de revelații dumnezeiești și de înțelepciune sfântă.

Cei care își iau Scriptura la subraț, cea tradusă prost și se împăunează cu literalitatea ei, cred că au ajuns la capătul Creștinismului. Dar nu doar o carte și nici 10 milioane de cărți nu e de ajuns să iei cu tine, ci trebuie să iei întreaga lume și întreaga ei experiență, pe lângă experiența și viața Bisericii, pentru ca să stai în mod smerit și plin de pocăință înaintea lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, omul care gândește și se roagă și se pocăiește zilnic e un om profund obosit, dar și plin de viață și de înțelepciune dumnezeiască. El vede pe fiecare zi mai bine, dar vede prin asceza lui, prin munca, prin rugăciunea, prin slujirea și întrajutorarea continuă a semenilor săi. Căci ajungem să avem puterea să ne iertăm și să ne îmbrățișăm unii pe alții pentru Învierea Domnului nu printr-un efort ipocrit, ci prin vederea de sine cea vindecătoare de orbire interioară. Putem să iertăm, să fim modești, să fim primitori, să fim respectuoși, nu pentru că învățăm eticheta vremii, ci pentru că ne umplem de iubirea lui Dumnezeu, cea venită în noi prin asceza și curățirea noastră continuă.

Ca scriitor, îmi place să privesc fețele oamenilor, trupurile lor, modul lor de a sta și de a acționa în diverse ocazii. Pentru că văd sufletele lor în acțiune. Trupurile sunt perdelele ce ascund sufletele, dar, uneori, le și dau de gol.

Ca pictor și desenator, privesc oamenii pentru liniile lor caracterologice. Câteva linii înseamnă o caricaturizare a omului, dar și o desenare a ceva profund din sufletul său. Și, când vrei să arăți, trebuie să înalți sau să lăbărțezi sau să tușezi sau să mâzgălești realitatea pe care o vezi. Pentru că ceea ce vezi e ceea ce ești.

Ca om al rugăciunii și ca prieten al oamenilor însă, nu îmi place nici să îi judec, nici să îi minimalizez, ci să îi îmbrățișez pe toți. Dar când îi îmbrățișezi pe toți, nu mai vrei să vezi particularul lor, ce îi deosebește pe unii de alții, ci vrei ducerea lor la unison. Numai că Împărăția lui Dumnezeu nu înseamnă o egalizare a oamenilor, pentru că fiecare Sfânt și Înger în parte cuprinde cât poate să cuprindă și nu sunt toți standardizați. Standardizarea e falsă și antiumană. E potrivnică vieții noastre. Pentru că omul poate înainta în cunoașterea, în iubirea și în lucrarea lui la nesfârșit, neexistând nicio

limită pentru el. Căci moartea nu e o limită pentru om, ci e începutul vieții sale celei veșnice. Și ceea ce noi am început aici, adică cunoașterea și iubirea și lucrarea noastră, noi vom continua veșnic, pentru că omul are dor veșnic pentru împlinirea sa, dor care este darul lui Dumnezeu pentru om.

Așadar, iubiții mei, încheiem Paștiul nostru la 1 iunie, pentru ca pe 2 iunie să retrăim Înălțarea Domnului, care e și înălțarea noastră continuă. Căci El, Cel care a murit și a înviat pentru noi, S-a și Înălțat pentru noi și pentru mântuirea noastră. Pentru că, suindu-Se El în Treime cu umanitatea noastră, ne suie și pe noi continuu spre El prin sfințirea noastră. Căci sfințirea noastră zilnică înseamnă zilnica noastră înălțare la El, la Cel care este viața noastră. Și dacă o trăim pe ea, atunci știm că suntem cu Dumnezeu, cu Cel care ne curățește, ne luminează și ne sfințește continuu. Amin!

Predică la Înălțarea Domnului [2022]

Hristos S-a înălțat!

Iubiții mei[540],

Hristos Cel răstignit și înviat S-a înălțat în cele de-a dreapta ale lui Dumnezeu [ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ], așa după cum L-a văzut în vedenie Sfântul Arhidiacon Stefanos [F. Ap. 7, 55, 56, BYZ]! El S-a înălțat: Cel care a înviat din morți cu întreaga Sa umanitate transfigurată, îndumnezeită, și Care Se arăta Sfinților Săi Ucenici din slava Lui cea veșnică! Și li S-a arătat Ucenicilor Săi, până la Înălțarea Sa în sânul Dumnezeului treimic, pentru ca să îi încredințeze pe toți că El e veșnic viu și are grijă de noi toți.

– Și când S-a înălțat El la cer?

– Sfântul Lucas ne spune că perioada dintre Învierea și Înălțarea Lui a fost de 40 de zile. Căci „S-a arătat pe Sine viu [παρέστησεν Ἑαυτὸν ζῶντα], după [ce a fost] să pătimească El, în[tru] multe mărturii, până la 40 de zile arătându-li-Se lor [δι᾽ ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς] și zicându-le cele despre Împărăția lui Dumnezeu [καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ]. Și adunându-se împreună, le-a poruncit lor de Ierosolima a nu se depărta, ci a aștepta făgăduința Tatălui [ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός]" [F. Ap. 1, 3-4, BYZ], adică coborârea Duhului întru ei prin slava Lui.

Tocmai de aceea și noi prăznuim Înălțarea Lui la 40 de zile de la învierea Sa din morți, care cade întot-

---

[540] Începută la 14. 26, în zi de sâmbătă, pe 28 mai 2022. Soare, 29 de grade, vânt de 5 km/ h.

deauna într-o zi de joi, iar la 50 de zile după învierea Sa, noi prăznuim coborârea slavei lui Dumnezeu în prima comunitate de credincioși și înființarea Bisericii lui Dumnezeu și numim acea zi Cincizecimea. Pentru că am primit făgăduința Tatălui la 50 de zile după învierea din morți a Domnului nostru Iisus Hristos.

Însă, dacă până la Înălțarea Sa, Hristos Cel înviat li Se arăta celor credincioși înaintea lor cu trupul Său cel transfigurat, odată cu Înălțarea Sa la cer îndumnezeirea trupului Său devine cu totul desăvârșită, pentru că de atunci El Se sălășluiește în cei care cred în El[541]. Și prin aceasta, El ne devine tuturor interior, pentru că putem avea o relație de intimitate abisală cu El, cu Domnul nostru, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

– Și de ce S-a înălțat la cer?

– Pentru că din cer venise la noi! Căci „nimeni [nu] s-a suit întru cer, fără numai Cel care S-a coborât din cer [εἰ μὴ Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς], Fiul omului, Cel care [este] în cer [Ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ]" [In. 3, 13, BYZ]. Și El S-a înălțat la cer cu umanitatea Sa transfigurată, așa după cum ne-a făgăduit în In. 3, 14, pentru „ca tot cel care crede întru El să nu piară, ci să aibă viață veșnică" [In. 3, 15, BYZ]. Pentru că întreaga operă de mântuire a Domnului nostru Iisus Hristos a fost, este și va fi pentru noi, pentru cei care credem întru El și întru Tatăl și întru Duhul Sfânt, adică în Dumnezeul nostru treimic. Și, crezând în El, să ne unim pe veșnicie cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Domnul a urcat umanitatea Sa în sânul Dumnezeului treimic, pentru că aceasta a devenit „mediu[l] deplin transparent al infinitei Sale puteri de viață și de

---

[541] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. a 3-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 191.

iubire”[542]. Și, prin înălțarea umanității Sale în Treime, Domnul ne înalță și pe noi din patimile noastre[543]. Pentru că El dorește ca să Se sălășluiască veșnic în fiecare dintre noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, prin slava Lor, pentru ca să fie veșnic împreună cu noi: „pentru ca și aceștia [ἵνα καὶ αὐτοὶ], în Noi [ἐν Ἡμῖν], să fie una [ἓν ὦσιν]” [In. 17, 21, BYZ].

Iar venirea Dumnezeului treimic în noi, prin slava Lui, nu înseamnă o mutarea a Lor din loc, ci sălășluirea Lor în noi, a persoanelor Dumnezeului treimic, prin slava Lor[544], prin care noi trăim adevărata viață și împlinirea a noastră. Pentru că Hristos S-a înălțat cu umanitatea Sa în Treime ca să ne facă pe toți duhovnicești, ca să ne facă pe toți medii iradiante ale slavei Sale celei veșnice, prin intimizarea Lui cu noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Și El Se înalță „în[tru] slavă [ἐν δόξῃ]”[545] în sânul Treimii, întru slava Sa cea veșnică, pentru ca să-i încredințeze pe Sfinții Săi Apostoli, în mod desăvârșit, că El este „Fiul lui Dumnezeu [ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ], Izbăvitorul lumii [ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου]”[546]. Că El ne-a izbăvit pe noi de demoni, de păcate și de moarte. Și dacă Se înalță întru slava Lui cu umanitatea Sa, pe care a avut-o mai înainte de a fi lumea [In. 17, 5, BYZ], adică din veșnicie, atunci El e veșnic și preexistent lumii. Și e veșnic, pentru că e deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, fiind Dumnezeu adevărat și om adevărat. Pentru că El a făcut lumea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, iar coborârea Lui la noi e pentru ca să ne urce pe noi la Sine.

---

[542] Idem, p. 193.

[543] Idem, p. 197.

[544] Ibidem.

[545] *Cf.* troparului praznicului: Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, https://glt.goarch.org/texts/Pen/p46.html.

[546] Ibidem.

Căci scopul pentru care El l-a făcut pe om e acela de a se îndumnezei în relația sa veșnică cu El, cu Dumnezeul mântuirii sale. Tocmai de aceea, viața noastră nu e telurică, nu se împlinește în istorie, ci în veșnicie. Pentru că ea e plină de transcendență, adică de prezența Lui, a slavei Sale celei veșnice, care ne trage mereu spre Sine. Și nu ne putem împăca cu ideea că viața noastră e de câțiva zeci de ani și se sfârșește odată cu moartea, pentru că noi simțim cu toată ființa noastră că suntem creați pentru o relație veșnică cu Dumnezeu.

De aceea, noi trăim pentru veșnicie și cu conștiința că suntem veșnici, deși cu toții avem un început al vieții noastre în istorie. Dar pentru că moartea nu e sfârșitul deplin al vieții noastre, ci intrarea noastră în veșnicie, tocmai de aceea, în ciuda morții noastre fizice, noi suntem veșnici prin sufletul nostru până la învierea de obște. Pentru că, de la învierea de obște, noi vom fi veșnici și cu trupul nostru, căci, ca ființe transfigurate, vom trăi veșnic cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Hristos Domnul S-a înălțat cu umanitatea Sa la cer pentru ca să fie ca Dumnezeu și om împreună-șezător [συγκάθεδρον] cu Tatăl[547] și cu Duhul Sfânt. Și El S-a înălțat la Tatăl și la Duhul cu umanitatea Sa, când a împlinit iconomia cea pentru noi [τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν], lucrarea Sa cea mântuitoare pentru noi, ca să unească pe cele de pe pământ cu cele din cer, adică pe oamenii Sfinți cu Sfinții Săi Îngeri, și pentru ca să ne arate tuturor că nu a fost niciodată despărțit de Tatăl și de Duhul Sfânt[548]. De aceea, El, Cel veșnic viu și dimpreună-veșnic cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, ne spune tuturor din slava Lui cea veșnică: „Eu sunt cu voi și nimeni [nu e] împotriva voastră [Ἐγώ εἰμι μεθ' ὑμῶν καὶ

---

[547] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p46.html.
[548] Ibidem.

οὐδεὶς καθ' ὑμῶν]!”[549]. Pentru că El e mereu cu noi și în noi prin slava Lui, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, atâta timp cât El Se poate sălășlui duhovnicește în noi înșine. Și sălășluirea Lui în noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, e conținutul duhovnicesc al îndumnezeirii noastre. Pentru că sălășluirea Lui în noi nu e o metaforă, ci o realitate dumnezeiască copleșitoare și îndumnezeitoare. E însuși conținutul vieții noastre creștine. Pentru că prezența Lui mistică, harică în noi e sfințenia și mântuirea noastră.

De aceea, El e în noi și cu noi și vorbește cu noi și din noi celor pe care îi povățuim. A fi Părinte duhovnicesc sau purtător de Dumnezeu asta înseamnă: a-L avea pe El în tine și cu tine mereu, ca Cel ce te îndrumă și te sfătuiește întru toate! Din acest motiv, în relația Părintelui duhovnicesc cu fiul său duhovnicesc contează în mod exclusiv ceea ce Dumnezeu îi învață și pe unul și pe celălalt. Părintele duhovnicesc îl sfătuiește întru toate pe fiul său duhovnicesc, dar și fiul său duhovnicesc e o oglindă a lui și un luminător pașnic și ascultător al vieții sale. Pentru că tot ceea ce se face în cadrul povățuirii duhovnicești e o creștere în sfințenie a amândurora. Și unul și altul învață de la Dumnezeu cum să se iubească și să se asculte reciproc. Și amândoi sunt întăriți și luminați întru toate de Dumnezeu, Cel care îi umple de slava Lui: pe unul, pentru că iubește îndreptarea omului și se îngrijește de sfințirea lui, pe celălalt, pentru că ascultă de Părintele său pentru a se îndrepta continuu și pentru a-l bucura în tot ceea ce face.

Așadar, iubiții mei, a te înălța continuu înseamnă a te sfinți continuu în relația ta cu Dumnezeu și cu semenii. Iar egoismul nu ne înalță, pe când iubirea și iertarea tuturor și rugăciunea pentru toți sunt continua noastră înălțare spre Dumnezeu.

---

[549] Ibidem.

Pentru că trebuie să dăruim tuturor iubire, să Îl dăruim tuturor pe Hristosul nostru, Care este iubire[550], pentru ca să bucurăm și să fim bucuroși duhovnicește. Și bucuria se păstrează când suntem în pace cu toți și în rugăciunea cea pentru toți. Bucuria cea sfântă, duhovnicească, rămâne în noi, când El Însuși, Domnul nostru, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, e în noi. Și dacă El e în noi și cu noi tot timpul, atunci nu trăim o nădejde lipsită de conținut, ci Îl așteptăm pe Cel care deja e cu noi și în noi.

Tocmai de aceea, Apocalipsisul lui Iisus Hristos [Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ] [Apoc. 1, 1, BYZ] nu e pentru noi o revelație horror, ci una liturgică și pascală, plină de lumină și de nădejde sfântă. Pentru că Cel care S-a vestit pe Sine, prin Sfinții Săi Profeți, în Vechiul Testament, în Noul Testament S-a vestit pe Sine prin Sfinții Săi Apostoli. Și Dumnezeul nostru ieri și azi și mâine e același, iar cuvintele Sale, vestite Sfinților Lui, trebuie înțelese în mod sintetic și iubitor. Pentru că în toate ale Sale vedem iubirea și grija Lui față de noi, vedem atenția și delicatețea Sa cea desăvârșită față de mântuirea noastră. Iar teologia Lui e viața noastră, pentru că ea reprezintă adevărul vieții noastre. Și dacă nu ne îngrijim de toate faptele și cuvintele Lui, de toate minunile și luminările Sale, nu Îl iubim pe El, pe Cel delicat cu toți ai Lui. Căci El prin toate cele ale Sale ne vorbește nouă, pentru ca noi să fim plini de curăția și de sfințenia și de iubirea Lui de oameni. Amin!

---

[550] Stefanos Dimopoulos, *Athos – tărâmul sfințeniei. Întâlniri cu marii părinți athoniți ai veacului al XX-lea*, trad. din neogreacă de Elena Dinu, Ed. Doxologia, Iași, 2020, p. 168.

Predică la Duminica a VII-a după Paști [2022]

Hristos S-a înălțat!

Iubiții mei[551],

între înălțarea Domnului în cele de-a dreapta ale lui Dumnezeu și coborârea Duhului Sfânt la noi prin slava Lui avem de dezbătut dogma patrologică și pe cea hristologică de la Sinodul I Ecumenic. Pentru că pomenirea Sfinților Părinți sinodali de la Sinodul I Ecumenic e motivul pentru care clarificăm dogmatic relația Tatălui cu Fiul. Iar Crezul de la Nicea[552] [Νίκαια][553], din 325, începe cu cuvântul credem [πιστεύομεν], pentru că reprezintă credința Sfinților Părinți sinodali, dar și a

---

[551] Începută la 10. 23, în zi de luni, pe 30 mai 2022. Soare, 19 grade, vânt de 2 km/ h.

[552] A se vedea:

https://en.wikipedia.org/wiki/Nicene_Creed.

Toate citatele din limba greacă sunt din textul de aici al Crezului: John Pearson, *An Exposition of the Creed*, London, 1824, p. 637.

SYMBOLUM FIDEI NICÆNUM.

Ex Concil. Gen., ed. Binii.

Promulgated by the First General Council, held under Sylvester at Nicæa in Bithynia, A. D. 325, attended by 318 Bishops.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν, Πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν. Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς μονογενῆ, τουτέστιν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός· Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα· ὁμοούσιον τῷ Πατρί· δι᾽ οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ [1] ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν δι᾽ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα, καὶ σαρκωθέντα, [2] καὶ ἐνανθρωπήσαντα· παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, [2] καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς· [2] καὶ ἐρχόμενον πάλιν κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τοὺς δὲ λέγοντας, ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν, [3] καὶ πρὶν γεννη-

[553] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Nicaea.

întregii Biserici a lui Dumnezeu. Și noi credem întru unul Dumnezeu Tatăl Atotțiitorul [εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα], Care le ține pe toate cele create de El prin slava Lui, pentru că El este Făcătorul [Ποιητήν] tuturor celor văzute și al celor nevăzute [πάντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων]. El e Făcătorul celor care se văd cu ochii, dar și a celor care se văd extatic. Căci cele văzute sunt cele observabile de către toți. Pe când cele nevăzute cu ochii trupești sunt cele pe care Dumnezeu ni le arată întru slava Lui. Pentru că pe Sfinții Îngeri și pe Sfinții Lui noi îi putem vedea numai extatic, numai în vedenie, când Dumnezeu ni-i descoperă. Și aceasta e dogma patrologică, adică învățătura sfântă despre Dumnezeu Tatăl.

Însă, în relația cu dogma Tatălui e și dogma Fiului, dogma hristologică. Și dogmă vine de la δόγμα [dogma] care înseamnă hotărâre. Pentru că dogmele Bisericii au fost hotărâte sinodal la Sinoadele Ecumenice ale Bisericii. Și dacă avem un Tată, avem și un Fiu. Iar Fiul este unul Domn Iisus Hristos [ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν], Fiul lui Dumnezeu [τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ], adică Fiul Tatălui. Și El este Domnul nostru, pentru că a intrat în relație cu noi ca Fiul lui Dumnezeu întrupat și ne-a mântuit pe noi prin toată lucrarea Sa de mântuire a lumii.

Grafia numelui Său pentru Biserică este grecească, este Iisus [Ἰησοῦς][554], și nu ebraică. Dacă ar fi fost ebraică, L-am fi numit Ieșua [יֵשׁוּעַ][555]. Pentru că Vechiul Testament al Bisericii e Septuaginta, e LXX[556], pe când Noul Testament al Bisericii este BYZ, ediția bizantină[557].

---

[554] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Ἰησοῦς.

[555] Ibidem.

[556] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Septuagint.

[557] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Byzantine_text-type.

Iar eu tot accentuez acest lucru în cărțile și în traducerile mele, pentru că acestea sunt textele recepte, recunoscute ale Bisericii. Și Scriptura noastră e cuprinsă în acestea două, pe când cărțile de cult, canoanele și dogmele Bisericii sunt în limba greacă veche și din această limbă trebuie să le traducem și să le avem. Și dacă le avem pe acestea, atunci suntem în acord cu întreaga Biserică în litera lor, pentru ca să le aprofundăm duhovnicește.

Fiul lui Dumnezeu este Domnul nostru Iisus Hristos. Și El este născut din Tatăl, din ființa Tatălui [ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός], fiind Unul-născut [Μονογενῆ] al Tatălui. Fiind unul și singurul Fiu al Tatălui. De aceea, El este Dumnezeu din Dumnezeu [Θεὸν ἐκ Θεοῦ], căci nașterea Lui din Tatăl e ca Lumina din Lumină [Φῶς ἐκ Φωτός]. Pentru că atunci când aprindem o lumânare de la o altă lumânare, noi primim întreaga lumină de la lumânarea primă. De aceea și nașterea Fiului din Tatăl a fost comparată cu Lumina din Lumină, pentru că Fiul a primit de la Tatăl întreaga Lui ființă. De aceea, Fiul este Dumnezeu adevărat [Θεὸν ἀληθινὸν], pentru că S-a născut din Dumnezeu adevărat [ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ]. Și El este născut [γεννηθέντα] din Tatăl, nu făcut [οὐ ποιηθέντα] de către Tatăl. Pentru că creația a fost făcută de Dumnezeul nostru treimic, însă, din veci, Fiul S-a născut din Tatăl, fapt pentru care El e deoființă [cu] Tatăl [ὁμοούσιον τῷ Πατρί]. Dumnezeu a preexistat creației Sale, pentru că El e din veci și e Creatorul întregii existențe. Și această subliniere dogmatică, că Fiul e deoființă cu Tatăl, era împotriva ereticului Arios, care Îl considera pe Fiu, în mod hulitor, „o creatură” a Tatălui.

Și pentru ca să se evidențieze și mai bine faptul că Fiul e deoființă cu Tatăl și cu Duhul și nu o creatură, Sfinții Părinți sinodali vorbesc mai departe despre

relația Tatălui cu Fiul în actul creației: prin Care toate s-a[u] făcut [δι' Οὗ τὰ πάντα ἐγένετο], și cele din cer și cele de pe pământ [τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ]. Căci Tatăl a făcut toate prin Fiul întru Duhul Sfânt. I-a făcut și pe Îngeri, dar i-a făcut și pe oameni și întreaga creație. Pentru că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Dumnezeul nostru treimic, a făcut toate câte există. Și pentru că El le-a făcut pe toate, de aceea le și ține pe toate întru existență. Iar de darul creației Sale întreaga făptură se bucură, pentru că toate există din bunătatea Lui.

Lucrarea de mântuire a Domnului a avut loc când El S-a coborât și S-a întrupat și S-a făcut om [κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα]. Când El S-a smerit pentru noi și S-a făcut om ca noi, afară de păcat. Căci coborârea Lui a fost pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire [τὸν δι' ἡμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν]. Și în lucrarea cea de mântuire pentru noi, Domnul Iisus Hristos a pătimit [παθόντα] pe Cruce pentru noi și a înviat [în] a treia zi [καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] din morți și S-a înălțat întru ceruri [ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς], la Tatăl și la Duhul. De unde va veni a judeca viii și morții [ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς]. Și astfel, în acești termeni adevărați, categorici, la Sinodul I Ecumenic s-a vorbit și despre teologia Fiului, pe lângă cea a Tatălui.

Iar ceea ce dogma spune pe scurt, Sfinții Părinți ai Bisericii spun pe larg în cărțile lor despre Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, despre Dumnezeul nostru treimic. Dar pentru a ști teologia lor triadologică trebuie să-i citim cu atenție și cu evlavie. Pentru că ei au pornit de la Dumnezeiasca Scriptură în triadologia lor și au fost luminați de Dumnezeu ca să o detalieze. Iar ceea ce spune Scriptura, ce spun Părinții, ce spun Slujbele și cărțile Bisericii despre Dumnezeu, acelea sunt învățăturile care ne mântuie pe noi. Căci noi credem ceea ce primim de

la Biserică, de la mama noastră care ne hrănește pe noi cu adevărul și cu viața lui Dumnezeu.

Iar a crede în Dumnezeu înseamnă a primi de la El toate. Credem întru El, pentru că El ni Se descoperă nouă. Și fiind cu noi și în noi tot timpul, prin slava Lui, El ne hrănește cu cele ale Sale. Căci Sfinții Apostoli, mai înainte de a primi slava lui Dumnezeu în ei înșiși, „erau toți împreună la un loc [ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό]" [F. Ap. 2, 1, BYZ]. Erau împreună în rugăciune, în așteptarea slavei Duhului Sfânt. Și așteptau revărsarea slavei lui Dumnezeu în ei, pentru că ei credeau în făgăduința Domnului. Căci El le făgăduise că le va trimite pe Mângâietorul, pe Dumnezeu Duhul Sfânt, Care îi va învăța toate și le va aminti despre toate cele ale Sale [In. 14, 26, BYZ].

Însă și pe noi tot El ne învață toate și ne aduce aminte despre toate cele ale mântuirii noastre! Pentru că Duhul Sfânt, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul, ne călăuzește spre tot adevărul și spre toată evlavia. Și dacă Îi slujim lui Dumnezeu cu adevărat e pentru că El ne întărește și ne sprijină și ne umple de bucurie sfântă în toate zilele vieții noastre.

Odovania praznicului Înălțării Domnului va avea loc pe 10 iunie 2022. Iar duminica viitoare, pe 12 iunie 2022, vom retrăi coborârea Duhului Sfânt la noi, vom retrăi prima zi a Bisericii lui Dumnezeu. De aceea, de la Cincizecime încolo, vom numi duminicile în funcție de prima zi a Bisericii. Pentru ca să ne amintim cu toții că Biserica e sălășluirea Dumnezeului treimic în noi prin slava Lui și nu o instituție umană oarecare. Căci Biserica S-a clădit de sus în jos, prin coborârea lui Dumnezeu în oameni, iar fundamentul Bisericii e Dumnezeu. De aceea și noi urcăm, urcăm tot timpul spre Dumnezeul mântuirii noastre, pentru că odihna noastră este numai

în El. Și noi mergem spre El, spre Împărăția Lui, pentru că acolo e casa noastră cea veșnică. Amin!

Predică la Cincizecime [2022]

Iubiții mei[558],

cei care L-au văzut pe Domnul și au crezut în El, în Lumina cea adevărată [τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν], astăzi, la Cincizecime, au primit Duhul Cel ceresc [Πνεῦμα ἐπουράνιον][559]. Și au primit slava lui Dumnezeu în ei înșiși, slava Dumnezeului nostru treimic, pentru că trăiau în credința cea adevărată, în aceea care se închină Treimii Celei nedespărțite [ἀδιαίρετον Τριάδα][560]: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh Dumnezeu.

Și Îl vezi pe El, pe Dumnezeul nostru treimic, ca pe Lumina cea adevărată, cea plină de viață veșnică, când simți duhovnicește orice cuvânt al Său, când îl trăiești ca pe lumina care te luminează duhovnicește. Creația lui Dumnezeu, în integralitatea ei, este cuvântul Său. Căci El a poruncit facerea ei și aceasta s-a înființat. Ea nu era, dar, la cuvântul Său, întreaga creație a devenit realitate. Pentru că creația Lui a fost creată de El în timp, ea nu e veșnică, dar va fi înveșnicită de către El la desăvârșirea, la transfigurarea întregi creații, care se va petrece la a doua Sa venire întru slavă.

Domnul a dorit scrierea Dumnezeieștii Scripturi și cărțile Sfinților Bisericii pentru ca fiecare dintre noi să ne umplem de lumina Lui. Viața și slujirea noastră în Biserică e o umplere continuă de slava Lui. Căci noi

---

[558] Începută la 10. 08, în zi de marți, pe 7 iunie 2022. Soare, 29 de grade, vânt de 8 km/ h.

[559] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p49.html.

[560] Ibidem.

vedem întreaga creație și întreaga revelare a lui Dumnezeu față de noi ca pe o vorbire a Lui continuă cu noi. Și Lui trebuie să Îi răspundem în fiecare clipă a vieții noastre...

Înainte de a Se înălța la cer, Domnul le-a spus Sfinților Apostoli că ei vor lua putere [δύναμιν] [F. Ap. 1, 8, BYZ], putere din cer, pentru că va veni Sfântul Duh întru ei [Ibidem]. Prepoziția folosită de Sfântul Lucas aici este ἐπί [epi] cu acuzativul. Pe care nu o putem traduce decât cu *în* sau *întru* când e în relație cu primirea slavei lui Dumnezeu, pentru că primirea slavei Lui e interioară nouă. Dacă o traducem pe ἐπί cu *peste* ei sau *asupra* lor, spunem că au primit o putere care le era „exterioară” lor, ceea ce e un nonsens. Pentru că ἐπί ne indică aici unde a coborât slava Duhului Sfânt: în ei, în Sfinții Lui, în persoanele lor.

Și slava Lui, care a coborât în ei la Cincizecime, i-a întărit pe ei dumnezeiește, pentru ca să Îi fie Lui martori [μάρτυρες][F. Ap. 1, 8] credincioși „până la marginea pământului [ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς]” [Ibidem]. Însă ei fuseseră martori oculari ai Lui peste tot, pentru că fuseseră Ucenicii Lui. Și martorul ocular nu are nevoie să îi spună altul, pentru că el știe ce s-a petrecut acolo. Și știe, pentru că a fost acolo. Dar, după cum se vede din praznicul de azi, Apostolul nu trebuie să fie doar un martor ocular, nu trebuie să fie doar un cunoscător al faptelor lui Dumnezeu și al cuvintelor Lui, ci și un purtător de Dumnezeu. Pentru că azi, la Cincizecime, în ziua înființării Bisericii Sale, Dumnezeu i-a umplut de slava Lui pe Sfinții Lui Apostoli și i-a făcut martori ai Săi. De acum, din clipa în care au fost umpluți de slava Lui, ei au devenit martorii Lui deplini. Pentru că acum au primit și slava Lui, ei, cei care aveau faptele și cuvintele Lui în ei înșiși. Căci, fără slava Lui în noi înșine, nici noi nu suntem creștini. Numai când ne botezăm și primim

slava Lui, credința și cunoașterea Lui e deplină întru noi, pentru că Îl avem pe El în noi prin slava Lui.

Sfântul Profet Sofonias folosește un cuvânt unic în Septuaginta: Πνευματοφόροι [Pnevmatofori][Sof. 3, 4, LXX], adică purtători de Duh. Și se referă aici la Dumnezeu Duhul Sfânt. Dar Sfântul Sofonias, la fel ca și Domnul la F. Ap. 1, 8, când a vorbit despre Sfinții Profeți că sunt Pnevmatofori nu s-a referit la faptul că ei poartă în persoana lor persoana Duhului Sfânt, lucru imposibil pentru oameni și pentru Îngeri, ci a spus că poartă în ei slava Duhului. Și Sfinții Profeți sunt Pnevmatofori, purtători de Duh, după cum și Sfinții Apostoli și noi înșine suntem purtători de Duh. Pentru că venirea Sfântului Duh în noi înseamnă venirea slavei lui Dumnezeu în noi, care coboară în noi înșine de la Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt.

Coborârea slavei Duhului Sfânt a fost și este întotdeauna interioară! În Dumnezeiasca Icoană a praznicului Cincizecimii s-a iconizat realitatea descrisă la F. Ap. 2, 3-4, BYZ: „Și li s-au arătat lor [Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς], împărțindu-se [διαμεριζόμεναι], limbile ca de foc [γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός], și a șezut în fiecare [dintre] ei [ἐκάθισέν τε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν]. Și au fost umpluți toți de Duhul Sfânt [Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου]”. Din Dumnezeul treimic pornesc razele slavei Sale, slavă dumnezeiască care e ca limbi de foc deasupra capului fiecăruia.

Însă aici îl avem din nou pe ἐπί cu acuzativul! Pentru că slava, ca limbi de foc, nu a coborât și a stat deasupra Apostolilor, ci a coborât și a șezut în lăuntrul lor, în ei înșiși, ca în casele cele raționale ale lui Dumnezeu. Și pentru că a șezut în ei slava Lui, de aceea toți au fost umpluți de Duhul Sfânt, adică de slava Duhului lui Dumnezeu, care e slava comună Dumnezeului nostru treimic.

Așadar, chiar dacă iconic noi vedem slava Lui ca stând pe capul Apostolilor, noi trebuie să înțelegem că ea a coborât în fiecare dintre ei. Pentru că slava Lui a venit la ei ca să îi umple pe fiecare în parte și nu pentru ca să stea în afara lor. Așa după cum, atunci când sfințim casele, Bisericile, Icoane, locurile noastre de întâlnire sfântă, noi ungem pereții și chipurile sfinte, dar slava lui Dumnezeu coboară și rămâne acolo și pe ea o simțim ori de câte ori ne închinăm și venim în acele locuri.

Căci primirea Duhului Sfânt a însemnat pentru Sfinții Apostoli sălășluirea lui Dumnezeu, prin slava Lui, întru ei. Ei L-au primit pe Duhul, au primit slava Lui, pentru ca să o dăruie tuturor. Și oriunde au mers, ei au propovăduit și au slujit și au întemeiat Bisericile lui Dumnezeu cele din toată lumea, pentru că scopul primirii Duhului Sfânt a fost tocmai acesta: universalizarea Bisericii lui Dumnezeu. Biserica lui Dumnezeu s-a înființat la Ierusalim, la Cincizecime, când Dumnezeu S-a coborât prin slava Lui în Sfinții Săi, dar, prin ei, ea s-a universalizat, a cuprins întreaga lume. Pentru că purtătorii de Dumnezeu, Sfinții Lui Apostoli, au mers împreună cu El peste tot, ca să lățească mereu Biserica Lui.

Și Biserica se lățește, iubiții mei, cu fiecare dintre noi! Ea se extinde continuu pe fața întregului pământ și de-a lungul întregii istorii. Pentru că în fiecare dintre noi e Biserica Lui, atâta timp cât fiecare dintre noi suntem o parte a ei. Și suntem o parte a Bisericii, pentru că pe fiecare dintre noi El ne cheamă la slujirea Lui. Și a sluji lui Dumnezeu nu înseamnă a sta, ci mereu a-L chema pe El și a fi cu El și a lucra pentru El pretutindeni. Iar harisma vorbirii în limbi [F. Ap. 2, 4] primită de Sfinții Apostoli e semnul dumnezeiesc că Dumnezeu dorește fiecare neam și fiecare om pentru Sine. Pentru că El dorește ca noi să Îl slujim în limba noastră și să scriem în limba noastră despre minunile Lui cu noi. Și

de aceea îi vedem pe Sfinții Lui, în orice secol, ca pe unii vorbind și scriind despre El. Ceea ce scrii, rămâne. Modul în care tezaurizăm lucrarea lui Dumnezeu cu noi rămâne. Și când citim Viețile Sfinților Lui, noi avem o Icoană citibilă a lor, o Icoană vie și povestită, care ni-i face iubiți inimii noastre. Pentru că îi vedem în toate ale lor și ne umplem de râvna lor pentru a-I sluji Domnului.

De fiecare dată când slujesc Dumnezeiasca Liturghie simt întreaga slujire și închinare a mea ca pe o pregătire pentru unirea interioară cu Domnul. Ne rugăm Lui, tămâiem înaintea Lui, ascultăm cuvintele Lui, ne închinăm Lui, Îl mărturisim pe El, Îl slăvim întru toate, Îi mulțumim Lui pentru toate...Dar când mă împărtășesc cu El, cu Domnul nostru euharistic, atunci simt că Liturghia mea e deplină, pentru că El e în mine și cu mine și vreau ca pururea să fie cu mine. Și stau întru slava Duhului, în slava Treimii Celei Preasfinte, și sunt împărtășit cu Domnul, fiind cu El mereu, pentru ca să mă simt deplin, să mă simt viu, să mă simt împlinit întru toate. Căci împlinirea oricărei rugăciuni e să ne umplem de slava Lui, iar împlinirea oricărei Dumnezeiești Liturghii e să ne umplem de Domnul euharistic și de bucuria și de veselia Lui cele dumnezeiești.

Când stau spectator la Dumnezeiasca Liturghie și nu mă împărtășesc, atunci știu că nu am fost cu totul acolo, pentru că nu m-am unit cu Domnul slavei. Dar când mă împărtășesc cu Domnul, după toată rugăciunea și slujirea de mai înainte, atunci știu că am trăit liturgic și euharistic acea zi, pentru că am fost integrat cu totul în slujirea Lui.

De aceea, nu putem pleca de la Biserică fără slava Lui în noi și fără împărtășirea cu El! Noi, la Biserică, nu suntem spectatori, ci împreună-slujitori cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui! De acolo, din treapta noastră, fiecare trebuie să Îi slujim lui Dumnezeu cu

toată ființa noastră. Pentru că slujirea fiecăruia în parte e slujirea întregii Biserici. Și slujirea fiecăruia e fundamentală, e neapărată pentru Biserica Lui. Căci fiecare dintre noi avem vocația noastră unică, pe care Dumnezeu ne-a dat-o și din perspectiva ei noi trebuie să Îi slujim Lui.

La mulți ani tuturor și multă bucurie și pace! Căci astăzi e ziua noastră, a tuturor membrilor Bisericii, pentru că fiecare dintre noi suntem „mădularele lui Hristos [τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ]" [I Cor. 6, 15, BYZ] întru care locuiește slava lui Dumnezeu. Amin!

Predică în lunea Sfântului Duh [2022]

Iubiții mei[561],

dacă, de la Învierea Domnului, ne-am rugat cu toții în picioare, stând drepți și bucuroși, vestind marea bucurie a învierii Lui din morți, dar având nădejdea vie că și noi vom învia împreună cu El, de aseară, de la Vecernie, ne-am plecat genunchii noștri și ne-am rugat în genunchi Dumnezeului nostru treimic. Ne-am rugat cu pocăință înaintea Lui și fiind plini de slava Sa, de slava Lui cea veșnică. Și cele 7 rugăciuni rostite în genunchi ne-au umplut de pocăință, de pace și de încredințare dumnezeiască în mila Lui, pentru că El Se arată milostiv față de noi toți.

Iar noi, din rugăciunile Bisericii, învățăm să ne rugăm în mod personal. Pentru că învățăm modul smerit și evlavios, modul cuvios în care se roagă Biserica lui Dumnezeu. Și mai înainte ca să Îi cerem ceva lui Dumnezeu, rugăciunile Bisericii sunt teologice și ne învață teologie dumnezeiască. Căci ele ne învață teologie dimpreună cu modul de a ne ruga în mod evlavios. Pentru că rugăciunile Bisericii sunt profund teologice și profund smerite.

Cine e Dumnezeul nostru? Cel preacurat, neîntinat, fără de început, nevăzut ochilor trupești, necuprins de nimeni, Cel necercetat de cineva, nemăsurat, Cel singur nemuritor și izvorând veșnic lumina Sa cea neapropiată [ἀπρόσιτον][562]. Dar această lumină veșnică a lui Dumnezeu, neapropiată nouă după ființa ei, prin

---

[561] Începută la 9. 36, în zi de miercuri, pe 8 iunie 2022. Soare, 23 de grade, vânt de 5 km/ h.

[562] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html.

coborârea Duhului Sfânt în cei credincioși Lui la Cincizecime, a devenit interioară fiecărui om credincios în parte. Pentru că El o revarsă în noi neîncetat începând de la Sfântul nostru Botez, prin care ne-am făcut mădulare vii ale lui Hristos.

De aceea, Cincizecimea noastră e baptismală. Ceea ce au trăit Sfinții Apostoli și cei dimpreună cu ei la Cincizecime, am trăit noi la Botezul nostru sacramental. Pentru că atunci am fost făcuți fiii lui Dumnezeu și am fost umpluți de slava Lui cea veșnică. Căci așa cum ei, la Cincizecime, s-au umplut cu toții de harul Său cel neîmpuținat [ακένωτο][563], așa și noi, la Botezul nostru, ne-am umplut de harul sau de slava Lui.

Dar noi avem conștiința păcatelor noastre...Noi știm că am păcătuit și păcătuit mereu înaintea Domnului. De aceea, Îi cerem Domnului ca să ne uite păcatele tinereții și ale neștiinței noastre și să ne curățească de cele ascunse [ἐκ τῶν κρυφίων][564] ale noastre, de patimile noastre de rușine[565]. Pentru că numai El poate face asta prin slava Lui cea veșnică și ne poate izbăvi „de tirania diavolului [ἐκ τῆς καταδυναστείας τοῦ διαβόλου]"[566]. În a 3-a rugăciune a Vecerniei ni se spune că Domnul Hristos dă oamenilor pacea Sa, dar și darul [δωρεάν] Atotsfântului Duh[567]. Iar darul Duhului este slava sau harul Său. Și dacă ne luminăm mereu cu lumina Duhului Sfânt, noi scăpăm de întunericul înșelării demonice[568]. Pentru că avem nevoie de slava lui Dum-

---

563 Ibidem.

564 Ibidem.

565 În prima rugăciune a Vecerniei: Ἁμαρτίας νεότητος ἡμῶν, καὶ ἀγνοίας, μὴ μνησθῇς, καὶ ἐκ τῶν κρυφίων ἡμῶν καθάρισον ἡμᾶς, *cf.* Ibidem.

566 Ibidem.

567 Ibidem.

568 Ibidem.

nezeu din destul, pentru ca să înțelegem păcatele și patimile noastre. Căci orice păcat și orice patimă sunt înșelările cu care demonii ne-au înșelat. Ei ni le-au prezentat drept „bune”, „folositoare” nouă, dar ele erau moartea noastră. De aceea, cât stăm în întunericul patimilor nu înțelegem că întunericul demonic e propria noastră moarte. Dar când ne curățim de păcate și de patimi, atunci ne înțelegem întunericul și ne cutremurăm...Pentru că ne dăm seama că mai înainte noi am fost în Iad, în întunericul cel mai din afară, iar acum, prin slava Lui, suntem întru Împărăția Sa.

Îl slăvim pe Dumnezeul nostru treimic, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pentru toată viața și mântuirea noastră. Și Îi cerem Lui, ca să ne călăuzească cu Duhul Său cel bun, pentru ca să împlinim poruncile Sale[569]. Căci noi avem nevoie de călăuzirea Duhului Sfânt în fiecare clipă a vieții noastre, ca să alegem ceea ce e bineplăcut Lui. Și Îi cerem să ne sfințească pe noi cu puterea dreptei Sale celei mântuitoare[570], căci Cel care ne mântuie pe noi e și Cel care ne sfințește pe noi pururea.

Noi avem nevoie reală de rugăciune! Lungimea și profunzimea rugăciunilor Bisericii ne încredințează de acest lucru. Avem nevoie de o rugăciune teologică, doxologică, de o rugăciune plină de pocăință și de recunoaștere de sine. Avem nevoie de rugăciunea care ne umple de dorul de a-I sluji pururea lui Dumnezeu.

Și, în rugăciunile Bisericii, noi cerem ajutorul lui Dumnezeu în tot lucrul nostru. Ne rugăm să ne ferească de toată ispita, să ne primească rugăciunile, să trăim în pace, să ne dea umilință și cugetare vie la Judecata noastră, să omoare mădularele noastre cele pământești, adică patimile noastre, ca să ne întărim mereu în

---

[569] Ibidem.

[570] Ibidem.

credința întru El[571]. Și, pentru că ne rugăm pentru toate lucrurile noastre, El este martorul vieții noastre și ajutorul nostru clipă de clipă. Căci noi le facem pe toate dimpreună cu El și în fața Lui.

În rugăciunea a 5-a ne rugăm Domnului pentru ca El să odihnească sufletele tuturor celor adormiți[572]. Căci ne rugăm și pentru cei care sunt în Iad, ca El să le trimită ușurare [ἄνεσιν] în durerile lor[573]. Pentru că toți avem nevoie de odihna Lui cea veșnică în Împărăția Sa[574].

Cerem îndurarea lui Dumnezeu. Cerem o moarte duhovnicească, care să fie mutare [μετάστασις] de la cele întristătoare de aici la veșnica Lui bucurie[575]. Pentru că adevărata noastră împlinire e viața veșnică cu Dumnezeul nostru.

În Penticostarul grecesc, ziua de azi e numită „lunea după Cincizecime [δευτέρα μετά τήν Πεντηκοστήν], (cea) a Sfântului Duh [του Αγίου Πνεύματος]”[576]. Lucru pe care îl mărturisește și Penticostarul românesc, la Sinaxar: „În lunea Rusaliilor, adică a Sfântului Duh”[577], când „prăznuim pe Însuși Preasfântul și de viață Făcătorul și întru tot puternicul Duh, Unul din Treime, Dumnezeu, Cel de o cinstire, de o ființă și de o slavă cu Tatăl și cu Fiul”[578].

Și coborârea Duhului Sfânt la Cincizecime a avut loc pe la ceasul al 3-lea din zi[579], adică pe la nouă dimineața[580]. Tocmai de aceea și noi slujim Dum-

---

[571] Rugăciunea a 4-a, *cf.* Ibidem.
[572] Ibidem.
[573] Ibidem.
[574] Ibidem.
[575] În rugăciunea a 6-a, *cf.* Ibidem.
[576] *Cf.* Ibidem.
[577] Penticostar, Ed. IBMBOR, București, 1999, p. 343.
[578] Ibidem.
[579] Idem, p. 344.
[580] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ceasurile.

nezeiasca Liturghie dimineața și cerem coborârea Duhului Sfânt în noi și în Cinstitele Daruri[581], așa cum a coborât și în Sfinții Lui Apostoli[582].

Și Duhul Sfânt a venit la 10 zile după Înălțarea Domnului, pentru a-i face pe Ucenicii Lui „să-L aștepte cu și mai multă înflăcărare”[583], să aștepte venirea Lui. Iar Duhul Sfânt s-a coborât în ziua Cincizecimii, pentru că aceasta era ziua în care Israil primise Decalogul, cele 10 porunci dumnezeiești, pe muntele Sina[584]. Căci trebuie să înțelegem duhovnicește fiecare cuvânt al lui Dumnezeu și nu literalist, nu trupește. Din cauza citirii literale și fără viață duhovnicească au apărut foarte multe interpretări eretice ale Dumnezeieștii Scripturi. Pentru că Dumnezeiasca Scriptură se înțelege prin luminarea lui Dumnezeu, când noi suntem foarte evlavioși și atenți cu cuvintele Lui.

Dar ca să fim luminați de Dumnezeu, iubiții mei, noi trebuie să avem slava lui Dumnezeu întru noi. Și avem slava Lui în noi, când o simțim mereu vie și mereu întăritoare spre tot lucrul cel bun. Căci duhurile cele rele, demonii, ne învață la păcate în mod continuu, dar slava lui Dumnezeu ne învață la tot binele, la toată pacea și la toată sfințenia. Și slava Lui este lumina Lui în

---

[581] „Κατάπεμψον τὸ Πνεῦμά Σου τὸ Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα Δῶρα ταῦτα”, *cf.*
https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[582] În Liturghierul românesc există troparul acesta, pe care îl spunem întreit: „Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acesta, Bunule, nu-L lua de la noi, ci Îl înnoiește întru noi, cei ce ne rugăm Ție!”, *cf.* Liturghier, ed. IBMO, București, 2012, p. 175. Dar el nu există în Liturghierul grecesc, pentru că introducerea acestui tropar al Ceasului al 3-lea în Liturghie aparține tradiției slave, de unde l-am luat și noi.

[583] Penticostar, Ed. IBMBOR, București, 1999, p. 344.

[584] Ibidem.

noi, e viața Lui cea veșnică în noi, e pacea și bucuria și veselia noastră. Și noi trăim și gândim și slujim și facem toate cu ajutorul slavei Sale celei dumnezeiești, care ne întărește mereu în tot lucrul cel bun.

Iar dacă, odinioară, au fost amestecate limbile oamenilor la zidirea turnului, când ei au îndrăznit în mod păcătos, limbile noastre, acum, au fost înțelepțite[585] prin venirea Duhului Sfânt în noi. Pentru că ne-am umplut de slava Lui, cea care ne-a dăruit nouă cunoașterea lui Dumnezeu [θεογνωσία][586]. Și când spunem cunoașterea Lui, spunem teologie. Căci teologia e toată cunoașterea noastră pe care o avem despre Dumnezeu și despre lucrarea Sa cu noi.

Dumnezeu să ne bucure și să ne întărească în tot binele Său, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

---

[585] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html.
[586] Ibidem.

Predică la Duminica tuturor Sfinților [2022]

Iubiții mei[587],

a studia Viețile Sfinților e cea mai mare împlinire a mea. Pentru că în ele îi vedem de aproape pe Sfinții lui Dumnezeu, pe adevărații trăitori ai credinței creștine. Tocmai de aceea, în colecția *Viețile Sfinților*, la care lucrez împreună cu soția mea, vom publica noi și noi Vieți extinse ale Sfinților, cu elementele pe care le putem găsi de peste tot, căci ele sunt neapărate pentru luminarea și mântuirea noastră. Și sunt milioane de Sfinți ai lui Dumnezeu care au nevoie de ochii și de iubirea noastră, care au nevoie de atenția noastră, pentru ca să le cunoaștem viețile și să avem grijă de cinstirea lor în Biserică.

Și despre mulți dintre ei nu prea știm mai nimic. Nu au Vieți scrise, nu știm unde sunt Sfintele lor Moaște, nu au Sfinte Icoane, nu au Sfinte Slujbe. Sau sunt cinstiți în mod comun, indicându-se locul sau secolul și cum au murit, dar fără să știm numele și viețile lor în mod detaliat.

De aceea, dorim să strângem toate detaliile pe care le putem cunoaște la un loc, într-o colecție teologică, pentru ca cei care le studiază să ajungă să le cunoască în mod bogat. Că una e să știi doar câteva detalii despre un Sfânt anume și altceva e să cauți și să pui la un loc tot ce poți găsi despre el. Și cu toate că, de la an la an, se pot

---

[587] Începută la 9. 28, în zi de joi, pe 16 iunie 2022. Soare, 23 de grade, fără vânt.

scrie noi studii, noi cărți despre Sfinții lui Dumnezeu, a avea o sinteză a lor, a avea sinteza pe care ți-o poți permite, pe care o poți scrie, e de mare ajutor pentru oamenii credincioși. Căci ei se pot bucura de căutarea noastră evlavioasă, de munca noastră plină de credință față de Sfinții lui Dumnezeu și pot să aibă în cărțile noastre aghiologice un început pentru studiul lor.

Pentru că, în definitiv, ceea ce contează e să ne apropiem de Sfinții lui Dumnezeu. Și ca să ne apropiem de ei în mod real, noi trebuie să știm cine au fost. De aceea, am cumpărat și am citit cu nesaț Vieți de Sfinți și scrieri patristice. Zilnic descopăr și dobândesc noi cărți, studii, date despre Sfinții lui Dumnezeu. Și toată această cunoaștere a lor e copleșitoare și plină de veselie dumnezeiască. Căci, pe măsură ce îi citesc și mă rog lor, pe atât ei îmi devin prieteni, îmi devin intimii mei. Nu îi mai simt din secolul unu sau 14 sau 19, ci contemporani cu mine, pentru că ei sunt în Împărăția lui Dumnezeu cea veșnică. Și Sfinții ne devin contemporani și intimi ai noștri, dacă le vorbim în mod sincer și dacă le cerem cu dragoste ajutorul lor cel dumnezeiesc.

Când citesc minunile lor și modul în care i-au ajutat pe diverși oameni, văd peste tot credința în ei. Credința vie, plină de iubire și de smerenie. Și noi îi cinstim pe Sfinți, pentru că știm că ei sunt prietenii lui Dumnezeu. Îi cinstim cu dragoste, pentru că știm că ei sunt împreună cu El. Și dacă sunt împreună cu El, Domnul Se bucură să îi cinstim pe cei care sunt împreună cu El, pentru că și El Se bucură întru ei și cu ei, cu toți.

Cu Duminica tuturor Sfinților, cu duminica de azi, se termină Penticostarul. Iar azi îi cinstim „pe toți cei dintâi și pe toți cei de mai târziu, pe cei cunoscuți și pe cei necunoscuți [dintre Sfinții lui Dumnezeu], pe care Duhul Sfânt, sălășluindu-Se întru ei, i-a sfințit”[588]. Și

---

[588] Penticostar, Ed. IBMBOR, București, 1999, p. 372.

sunt pomeniți cu toții la un loc, pentru a se sublinia faptul că toți sunt ai lui Dumnezeu, că toți sunt Sfinții Lui, chiar dacă despre mulți dintre ei nu știm nimic sau nici nu știm că sunt Sfinții Lui. Și prin aceasta recunoaștem, în mod smerit, că numai Dumnezeu îi cunoaște pe toți Sfinții Lui. Că ei sunt cu El, că El îi cunoaște pe toți și că a-i cinsti pe toți Sfinții Lui, cunoscuți și necunoscuți de către noi, înseamnă a ne smeri în fața Lui și a lor. Pentru că nu noi decidem cine sunt Sfinții Lui, atâta timp cât Sfinții se nasc din împreuna lor viețuire cu Dumnezeu.

Și trebuie să ne smerim continuu în fața lui Dumnezeu și a Sfinților Lui! Pentru că trebuie să îi acceptăm în inima noastră pe toți cei care sunt Sfinții Lui. Împotrivirea noastră interioară față de unii Sfinți și față de învățătura lor arată că avem probleme interioare nerezolvate. Tocmai de aceea, când observ că anumiți credincioși sau teologi se luptă interior cu un Sfânt anume sau cu mai mulți la un loc, contestându-i total sau parțial, mă doare inima pentru lupta lor pierzătoare cu Sfinții lui Dumnezeu. Căci a te lupta cu Sfinții înseamnă a te lupta cu propria ta mântuire. Pentru că noi învățăm de la Sfinții Lui mereu, noi suntem ajutați de ei mereu, ei sunt mereu cu noi pe calea mântuirii noastre și nu sunt potrivnicii noștri. Cei care ne stau împotrivă sunt demonii și oamenii răi, cei puși de demoni să ne perturbe în viața noastră creștină. Dar Sfinții și Îngerii Lui sunt cu noi, sunt cu noi mereu, iar ei nu ne vor răul, ci numai binele nostru.

Teologii însă au dreptate când nu acceptă unele afirmații sau fapte greșite ale Sfinților. Când nu acceptă ceea ce e contrar cu viața creștină a Bisericii. Dar de aici, de la unele mici erori ale Sfinților, și până la „negarea” lor cu desăvârșire și la „excluderea” lor dintre Sfinți e o cale lungă și aceasta e calea neevlaviei. Pentru că un

creștin al lui Dumnezeu nu poate să nege ceea ce Biserica mărturisește cu toată gura. Dacă Biserica îl cinstește pe 15 iunie ca Sfânt pe Sfântul Ierarh Augustinus[589] de Hippo Regius[590], pe prea marele Teolog al Bisericii, noi nu putem să îl cinstim decât ca ea, ca Biserica lui Dumnezeu. Că el are erorile sale, ca și alți Sfinți Părinți ai Bisericii, asta e adevărat. Dar pe ele le acoperim cu frica noastră de Dumnezeu. Căci și noi putem greși și greșim pe fiecare zi înaintea lui Dumnezeu, iar El ne iartă iar și iar păcatele noastre. Însă, dacă El i-a primit pe ei, pe Sfinții Lui, în Împărăția Sa, asta arată că El i-a iertat pentru toate. Iar noi, pentru erorile lor din cărți, pe care nu le-au mai putut îndrepta, nu trebuie să îi scoatem pe Sfinții Lui din inima noastră, ci, dimpotrivă, să luăm aminte la ele și să înțelegem cât de ușor se poate greși în materie de teologie și de experiență.

Iar oamenii smeriți și evlavioși sunt cei care nu scot în evidență păcatele Sfinților, ci marea lor sfințenie și curăție dumnezeiască. De aceea, eu nu mă bucur să aud prelegeri nesfârșite despre erorile Sfinților și nici nu îmi place să le etalez la nesfârșit, ci mă bucur să scot în evidență marea lor curăție, marea lor smerenie, marea lor teologie, marea lor iubire pentru Dumnezeu și pentru oameni și pentru întreaga creație. Căci noi trebuie să le urmăm întru sfințenie și nu întru erori, întru ascultare și întru smerenie.

Sinaxarul zilei ne spune că Sfinții lui Dumnezeu au luat și iau locul în continuu în Împărăția Sa „cetei aceleia îngerești căzute”[591]. Că ei iau locul celor care

---

[589] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3814/sxsaintinfo.aspx și https://en.wikipedia.org/wiki/Augustine_of_Hippo.

[590] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Hippo_Regius.

[591] Penticostar, ed. cit., p. 372.

acum sunt demoni. Și acest lucru este cutremurător pentru noi toți și ne îndeamnă la multă smerenie. Pentru că noi suntem chemați să ne urcăm întru slava Lui cea veșnică, acolo de unde au căzut cei care odinioară au fost Îngeri, iar acum sunt demoni. Și dacă ei, cei spirituali, au căzut, ei, cei care stăteau înaintea Lui, cum să nu cădem noi în multe păcate, fără ajutorul Sfinților și al Îngerilor lui Dumnezeu? De aceea, când învățăm de la Sfinți cum să ne rugăm, cum să postim, cum să ne nevoim, cum să Îl iubim pe Dumnezeu și cum să îi iubim și să îi ajutăm pe oameni, învățăm cum să ne urcăm în cer, în Împărăția lui Dumnezeu.

Așa că teologia și viața lor sunt probleme existențiale pentru noi, pentru că ele ne ajută să ne împlinim duhovnicește, adică să ajungem în Împărăția Lui. Teologia aghiologică, adică tot ceea ce înseamnă viețile și învățăturile Sfinților, e teologia vieții noastre. Căci ceea ce au trăit Sfinții trebuie să trăim și noi, iar ceea ce ei au propovăduit trebuie să propovăduim și noi. Și trebuie să le trăim și să le propovăduim cu bucurie și cu pace sfântă, pentru că sunt viața noastră.

Așadar, iubiții mei, în calendar avem o mică parte din Sfinții Bisericii. În Sinaxare diverse iarăși îi avem parțial. La fel și în diverse colecții de Vieți de Sfinți. Pentru că trebuie să punem toate sursele aghiologice ale Bisericii la un loc ca să privim spre Sfinții Lui. Și această unificare a Vieților Sfinților nu există încă. Dar noi, cei care îi iubim pe Sfinții lui Dumnezeu, trebuie să îi căutăm peste tot și să îi punem pe toți în inima noastră. Și să ne rugăm față de toți cu evlavie și cu bucurie sfântă, pentru că ei ne vor învăța multe lucruri importante pentru mântuirea noastră și ne vor călăuzi mereu pe calea spre Dumnezeu.

Doamne, Dumnezeul mântuirii noastre, Cel întreit în persoane, Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, pentru ru-

găciunile Născătoarei de Dumnezeu, ale tuturor Îngerilor și ale tuturor Sfinților Tăi, miluiește-ne și ne iartă și ne povățuiește pururea spre Tine! Amin!

Predică la nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul [24 iunie 2022]

Iubiții mei[592],

„din pântece sterp a fost născut [ἐκ στειρευούσης γεγέννηται νηδύος], cel care a dezlegat sterpiciunea inimilor noastre [ὁ λύσας τὴν στείρωσιν τῶν καρδιῶν ἡμῶν]”[593]. Cu aceste cuvinte bucuroase începe Slujba zilei de azi! Și ele se referă la Sfântul Ioannis [Ἰωάννης] Botezătorul, Părintele nostru, care, prin predica sa, ne-a făcut roditori duhovnicește. Pentru că atunci când ești sterp la inimă, când ești neroditor, e semn că nu te-ai pocăit pentru păcatele tale. Și nu te-ai pocăit, pentru că nu Îl iubești pe Dumnezeu, dar nu îi iubești nici pe oameni. Fiindcă atunci când te pocăiești, arăți că Îl iubești pe Cel pe Care L-ai necăjit prin păcatele tale, prin neascultarea ta, prin delăsarea ta, dar că te îngrijești și de mântuirea ta, dar și de cea a aproapelui tău. Pentru că omul grijuliu cu viața lui, e grijuliu cu viața tuturor. Și când ai grijă față de toți și de toate, atunci ești atent la tot ceea ce spui, faci și gândești.

Sfântul Ioannis Botezătorul, cel născut din mamă stearpă, în mod minunat, adică cu ajutorul lui Dumnezeu, ne dăruie cuvântul său pentru ca să nu mai fim neroditori[594]. Ne dăruie cuvântul care ne schimbă, care ne trezește, care ne mântuie. Pentru ca să naștem în noi pocăința cea plină de fapte bune. Căci pocăința înaintea lui Dumnezeu ne schimbă cu totul viața noastră, ne-o

[592] Începută la 9. 38, în zi de marți, pe 21 iunie 2022. Soare, 28 de grade, vânt de 11 km/ h.

[593] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jun/Jun24.html.

[594] Ibidem.

face atentă și plină de evlavie, pentru că le facem pe toate ale noastre înaintea lui Dumnezeu. Simțim că stăm înaintea Lui, atunci când ne pocăim, și că trăim din mila Lui. Și pentru aceasta suntem plini de recunoștință față de Dumnezeul milostivirii, pentru că primim iertarea Lui și ne bucurăm de viață întru mila Lui.

Ne pocăim pentru ca să fim vii și plini de viața Lui. Păcatele noastre ne fac pământuri aride, sterpe. Dar când El ne iartă și ne umple de slava Lui, pe măsură ce ne nevoim duhovnicește, atunci simțim cum cresc în noi gândurile și faptele și virtuțile cele dumnezeiești. Și asta înseamnă a rodi sau a fi roditori duhovnicește: a fi plini de slava Lui și de faptele evlaviei celei dumnezeiești.

Sfântul Ioannis Botezătorul a propovăduit în pustiu oamenilor, adică într-un loc ascetic. El „a strigat în pustiu: «Pocăiți-vă [Μετανοεῖτε]!»”[595]. Și a te pocăi înseamnă a te întoarce de la relele tale spre Dumnezeu. Pocăința e cea mai mare binecuvântare dată de El oamenilor, pentru că prin ea orice păcătos se umple de viața Lui. Omul păcătos se simte neiubit, neapărat, se simte gol, se simte murdar...Dar când Dumnezeu îl atinge cu slava Lui, când îl face să se vadă interior, atunci el se umple de multă durere, de multe lacrimi, de multă rugăciune, de schimbarea radicală a vieții sale, pentru că Îl dorește pe Dumnezeu în el și dorește să fie cu El pentru veșnicie. Și Dumnezeu coboară în noi prin slava Lui, coboară în toți cei care ne pocăim și ne plângem păcatele noastre! El nu se uită la ce am făcut, ci la ce facem acum și la îndreptarea noastră. La dorința noastră de a trăi creștinește. Tocmai de aceea, pocăința e o înviere din morți, e o nouă viață pentru noi, pentru că poți să faci azi, în clipa de față, ce n-ai făcut toată viața ta: te poți pocăi, te poți împăca cu Dumnezeu, te

---

[595] Ibidem.

poți umple de iertarea Lui. Și de aceea, cei care se pocăiesc, sunt plini de mulțumire față de mila Lui. Căci El i-a înviat pe ei iar și iar la o nouă viață.

Sfântul Ioannis e numit într-o cântare a praznicului său ostașul [ὁ στρατιώτης] Împăratului Hristos, dar și Mergătorul înainte al harului [ὁ Πρόδρομος τῆς χάριτος][596] Său. Și ce face soldatul în armată? Ascultă de cel care îl conduce! Căci Sfântul Ioannis s-a arătat ascultător față de Domnul și a propovăduit mai înainte harul Său, mila Sa cu noi. Fiindcă el ni L-a indicat pe Domnul, pe Cel care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Și ni L-a indicat, ni L-a arătat, ne-a spus că El este Hristos Cel așteptat, pentru că L-a văzut în mod dumnezeiesc. Căci „a mărturisit Ioannis zicând că: «L-am văzut pe Duhul coborând ca o porumbiță din cer [καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ] și a rămas în[tru] El [καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ Αὐτόν]. Și eu nu-L cunoscusem pe El. Dar Cel care m-a trimis pe mine a boteza în apă, Acela mi-a zis: <În Care ai să vezi Duhul coborându-Se și rămânând în[tru] El [Ἐφ᾽ Ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ᾽ Αὐτόν], Acela este Cel care botează în Duhul Sfânt]>. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ]»" [In. 1, 32-34, BYZ].

Pentru că Sfântul Ioannis ne spune aici că Dumnezeu Tatăl l-a trimis să boteze în apă și că El i-a spus semnul prin care Îl va afla pe Fiul Său. Un semn extatic, dumnezeiesc. Și când L-a văzut pe Duhul Sfânt coborându-Se și rămânând în Fiul, căci acesta era semnul, atunci Sfântul Ioannis ne-a mărturisit pe Dumnezeul treimic, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pe Cel care ne mântuie pe noi. Căci Fiul e Acela în Care Se odihnește din veci Duhul Sfânt, Cel care purcede din

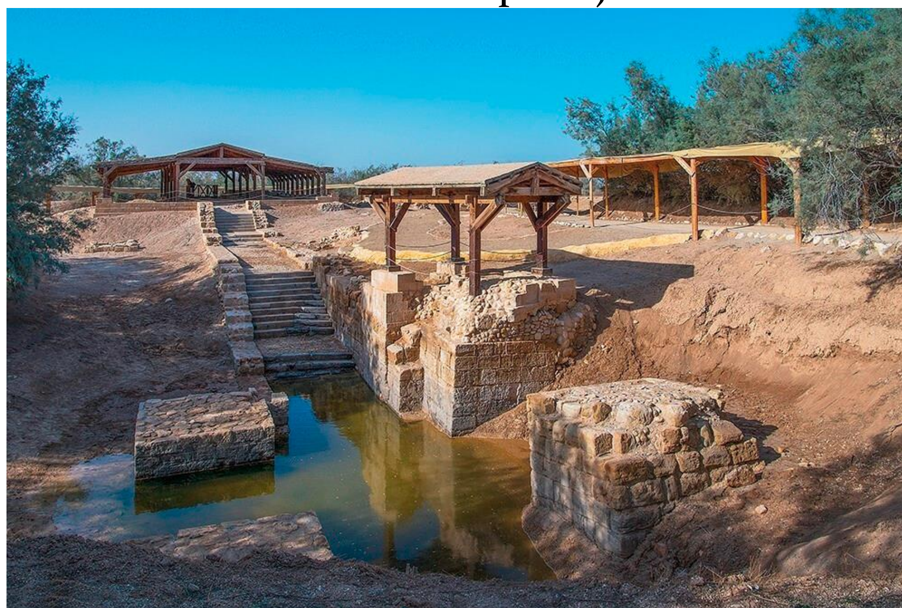
---

[596] Ibidem.

Tatăl. Și Duhul a coborât în Fiul în viața Sa pământească, pentru ca umanitatea Lui să se umple de slava lui Dumnezeu. Pentru că Domnul Și-a umplut umanitatea Lui de slava Sa cea veșnică, pentru ca să Se facă izvorul cel veșnic al slavei Sale în noi înșine.

De aceea, pe acest Văzător de Dumnezeu și Botezător al Domnului, pe Sfântul Ioannis Botezătorul, noi nu știm să Îl lăudăm după vrednicie [ἀξίως][597]. Pentru că sfințenia lui cea prea mare ne copleșește. Însă, cu toate acestea, îl lăudăm pe el pentru curăția și sfințenia sa și subliniem faptul că el ni L-a arătat pe Domnul, pe Cel care nu putea fi cunoscut decât prin vedenie dumnezeiască. Căci trebuie să fii Sfântul lui Dumnezeu, pentru ca să Îl vezi pe El întrupat.

Locul unde Sfântul Ioannis Botezătorul L-a botezat pe Domnul este acum un loc protejat[598].

---

[597] Ibidem.

[598] Protejat de UNESCO:

https://whc.unesco.org/en/list/1446/.

Fotografia preluată e de aici:

https://whc.unesco.org/uploads/thumbs/site_1446_0011-1000-667-20170711105728.jpg, fiind făcută de Ko Hon Chiu Vincent în 2015.

Și putem merge acolo, ca să ne închinăm și să Îi mulțumim Domnului pentru toată mila Sa cu noi. Iar locul unde s-a născut Sfântul Ioannis Botezătorul este numit acum Ein Kerem [עֵין כֶּרֶם], care înseamnă Izvorul Viei[599], fiind în apropierea Ierusalimului[600]. Și acolo, într-o Mănăstire rusească, se păstrează până azi un stâlp din casa părinților Sfântului Ioannis Botezătorul și piatra pe care el a propovăduit[601].

Iar toate aceste locuri sfinte sunt certificarea istoriei mântuirii noastre. Pentru că putem arăta locurile pe unde Domnul și Sfântul Ioannis au trecut pentru mântuirea noastră. Și locurile și lucrurile sfinte au fost păstrate cu sfințenie de către cei credincioși, pentru ca să fie mărturie sfântă peste veacuri. Pentru că, luminați de Dumnezeu, au înțeles că acelea vor fi folositoare celor care vor crede în Domnul. Și ele ne sunt foarte folositoare nouă, pentru că ne umplem de slava lui Dumnezeu în acele locuri. Căci ieri și azi și mâine, ele vor fi mărturiile credinței noastre, mărturiile mântuirii noastre.

Astăzi, iubiții mei, îl pomenim „pe Profetul cel mai mare [dintre] toți Profeții [ὁ μείζων πάντων τῶν Προφητῶν Προφήτης]”[602] Domnului. Îl pomenim „pe propovăduitorul pocăinței [τῆς μετανοίας ὁ κήρυξ]”, care nu numai celor de pe pământ a propovăduit, dar și celor din Iad. Căci și „celor din Iad a binevestit învierea morților [ὁ τοῖς ἐν Ἅδῃ εὐαγγελιζόμενος τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν]”[603]. Pentru că le-a vorbit despre Domnul Cel întrupat, pe Care L-a văzut în mod extatic și L-a propo-

---

[599] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Ein_Karem.

[600] *Cf.* https://doxologia.ro/locuri-de-pelerinaj/ein-karem-patria-sfantului-ioan-botezatorul.

[601] Ibidem.

[602] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jun/Jun24.html.

[603] Ibidem.

văduit oamenilor și L-a botezat înaintea tuturor. Și El ne va învia pe toți, în ziua cea de apoi, la învierea cea de obște. Dar pentru ca atunci să fim plini de slava Lui, noi trebuie să înviem acum prin slava Lui. Căci trebuie să trăim și să adormim duhovnicește, fiind plini de slava Lui, pentru ca să înviem ca Sfinți ai Lui pentru veșnicie.

Și viața cea mai sigură e viața în continuă pocăință. Viața în rugăciune și în citiri sfinte, viața în post și în slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor. Căci Dumnezeu dorește ca noi să ne sfințim împreună cu El în fiecare zi, ca să moștenim Împărăția lui Dumnezeu dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Astăzi e dezlegare la pește, pentru ca să ne bucurăm în postirea noastră de nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul. Și cel care s-a născut azi, pentru ca să ne învețe pe noi să ne pocăim, să ne umple pe noi, cu sfintele sale rugăciuni, de toată pacea și de toată binecuvântarea! Căci avem nevoie cu toții de ajutorul și de călăuzirea sa în viața noastră. Amin!

Predică la Duminica Sfinților români [2022]

Iubiții mei[604],

ca să înțelegem cine suntem ca români și cum trebuie să ne trăim viața noastră, noi trebuie să privim spre Sfinții noștri, ai românilor. Trebuie să îi cunoaștem pe ei, să ne rugăm lor stăruitor și să îi cinstim prin cântările și prin predicile și prin cărțile pe care le scriem despre ei. Căci astfel, cu siguranță, vom învăța cine sunt ei și cine trebuie să fim noi.

În anul 2025, adică peste 3 ani, vor fi canonizați 12 Sfinți români. Iar trei dintre ei sunt Sfântul Dumitru Stăniloae Teologul, Sfântul Cleopa Ilie și Sfântul Gherasim Iscu[605]. Un Teolog al teologilor și al întregii lumi, a cărui operă trebuie să o aprofundăm cu cea mai mare seriozitate, un Duhovnic al celor mulți, de la care ne-au rămas multe sfaturi prin viu grai, transformate mai apoi în cărți, iar Sfântul Cuvios Gherasim Iscu își spovedește și împărtășește torționarul pe patul morții și adoarme în pace pe 25 decembrie 1951[606]. După ce a fost închis la Craiova, Aiud, Pitești, Gherla, Canal, Târgu Ocna[607],

---

[604] Începută la 14. 01, în zi de miercuri, pe 22 iunie 2022. Soare, 28 de grade, vânt de 14 km/ h.

[605] *Cf.* https://basilica.ro/canonizari-2025-ps-varlaam-ofera-trei-nume/.

[606] *Cf.* https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/parintele-gherasim-iscu-sau-vocatia-marturisirii-166207.html.

[607] *Cf.* https://basilica.ro/stareta-de-la-tismana-despre-canonizarea-parintelui-gherasim-iscu-il-resimtim-ca-parinte-si-ocrotitor/.

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu întâlnindu-l în una dintre închisori. Iar dacă îți poți ierta torționarul, asta înseamnă că poți iubi cu adevărat. Iar a iubi înseamnă a ierta toate și a trece peste toate, pentru că înțelegi că iubirea e starea reală a omului.

Sfântul Cuvios Cleopa Ilie le vorbea îndelung, sfătos, țărănește, celor care veneau la el. Vorbea pe înțelesul mulțimii. El citise ceea ce traduseseră teologii contemporani ai Bisericii și îi învăța pe oameni din citirile și din experiența sa duhovnicească. A cunoscut pustia, dar și viața de obște. A fost Stareț, Protosinghel și Arhimandrit[608]. Iar oamenii veneau să îl asculte, dar și să fie vindecați de către el. Și am cunoscut o femeie care mi-a mărturisit că a fost vindecată de către el și îi era recunoscătoare pentru acest lucru.

Alți doi Sfinți care vor fi canonizați sunt iarăși cunoscuți de către mulți oameni: Sfântul Cuvios Paisie Olaru și Sfântul Cuvios Dionisie Ignat[609]. Sfântul Dionisie de la Colciu, din Muntele Atos, a trăit 78 de ani pe muntele nevoinței și a adormit la vârsta de 95 de ani[610], pe când Sfântul Paisie adoarme la Mănăstirea Sihăstria pe 18 octombrie 1990[611], având 94 de ani[612]. Și când Părintele Ioanichie Bălan i-a cerut într-o zi un sfat de viață Sfântului Paisie Olaru, acesta i-a spus: „Părinte Ioanichie, ce poți face astăzi, nu amâna pe mâine, că nu

---

[608] *Cf.* https://basilica.ro/staretul-sihastriei-despre-canonizarea-pr-cleopa-multi-il-cinstesc-deja-ca-pe-un-sfant/.

[609] *Cf.* http://stiri.tvr.ro/parintii-paisie-olaru-ilie-cleopa-si-dionisie-de-la-colciu-vor-fi-propusi-spre-canonizare_889362.html#view.

[610] *Cf.* https://doxologia.ro/staretul-dionisie-ignat-de-la-colciu.

[611] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Paisie_Olaru.

[612] *Cf.* https://ziarulceahlaul.ro/parintele-paisie-olaru-duhovnicul-cel-bun/.

știi dacă în ziua de mâine mai ajungi cu viață! Ce poți să faci bun astăzi, astăzi să faci!"[613]. Pentru că clipa de față e a noastră, iar mâine nu mai știm dacă suntem. Și din această grijă față de timpul nostru, care e mereu ziua de azi, rezultă toată creația noastră.

Un alt Sfânt care va fi canonizat va fi Sfântul Liviu Galaction Munteanu. Profesor universitar de Teologie, ca și Sfântul Dumitru Stăniloae, și care a adormit în închisoarea de la Aiud în 8 martie 1961[614]. Iar anul acesta s-au împlinit 61 de ani de la adormirea sa[615].

Alți doi Sfinți care vor fi canonizați sunt Sfântul Ilarion Felea și Sfântul Calistrat Bobu[616]. Sfântul Ilarion era Preot și a fost închis împreună cu Sfântul Dumitru Teologul la Aiud, unde îi spovedea pe cei credincioși[617]. Pe când Sfântul Calistrat era Protosinghel și avea darul de a vindeca oamenii și darul de a izgoni demonii din oameni, adormind de Paști în anul 1975[618].

Iar toți aceștia, foarte aproape de noi, în secolul al 20-lea, și-au sfințit viața lor în locul unde au trăit și unde

---

[613] Ibidem.

[614] *Cf.* https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/sedinta-de-lucru-a-sinodului-mitropoliei-clujului-maramuresului-si-salajului-172419.html.

[615] *Cf.* https://basilica.ro/se-implinesc-61-de-ani-de-la-trecerea-la-domnul-a-preotului-liviu-galaction-munteanu-profesorul-marturisitor/.

[616] *Cf.* https://basilica.ro/sinodul-mitropoliei-banatului-a-analizat-proiectele-de-texte-liturgice-pentru-pr-ilarion-felea-si-protos-calistrat-bobu/.

[617] *Cf.* https://basilica.ro/incarcerat-la-aiud-60-de-ani-de-la-plecarea-la-domnul-a-parintelui-ilarion-felea-duhovnicul-tinerilor/.

[618] *Cf.* https://doxologia.ro/biblioteca/pateric/protosinghelul-calistrat-bobu-avea-darul-vindecarii-al-izgonirii-duhurilor.

au pătimit, pentru că nu au renunțat nicio clipă la viața lor cu Dumnezeu.

Și este nevoie de canonizarea a cât mai multor Sfinți români, pentru ca să înțelegem că ei au trăit și trăiesc printre noi, iar noi trebuie să învățăm de la ei cum să trăim și noi cu Dumnezeu. Căci Sfinții ne arată că trăim în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica plină de slava Lui, și că oricine dintre noi își poate sfinți viața sa. Fiindcă a-ți sfinți viața și a trăi cu Dumnezeu și a merge în Împărăția Sa e una, pe când altceva este recunoaș-terea Sfinților sau canonizarea lor, care se face de către noi, oamenii păcătoși.

Oamenii credincioși află de la Dumnezeu despre sfințenia ta! Și dacă o află, ei o mărturisesc și altora. Dar una e să canonizezi în general niște Sfinți, pe care nu îi cunoști și nu îi iubești în mod aparte, și altceva e să îi canonizezi după mărturia vie a ucenicilor lor, a celor care i-au cunoscut și i-au iubit. Și se vede în istoria Bise-ricii diferența dintre Sfinții cu ucenici și Sfinții fără ucenici. Căci cei cu ucenici au parte de Vieți și de Slujbe și de Icoane din partea lor, pe când cei despre care nu știm mai nimic au cântări generale, făcute la normă, și nu scrise cu multă atenție și iubire față de ei. Și nu au Viețile pe care le merită, pentru că nu au fost ochii cei iubitori care să îi vadă și să scrie despre ei.

Găsim în pământ Sfintele lor Moaște după ani, secole sau milenii, le cinstim cu evlavie, dar nu știm ni-mic despre ei. Numai dacă Sfinții ni se arată în vedenie și ne vorbesc despre ei, noi aflăm cine sunt și ce au făcut. Dar această uitare nenorocită, păgână, nu s-ar petrece, dacă noi i-am vedea pe Sfinți din timpul vieții lor, dacă i-am cinsti cum se cuvine și dacă le-am însemna Viețile și cuvintele cu atenție duhovnicească.

Toți Sfinții recenți care vor fi canonizați, despre care am vorbit aici, sunt oameni cunoscuți, pentru că au

activat în mod public. Nu e niciunul retras, însingurat, cu totul necunoscut publicului larg, așa cum și-a trăit viața Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru. Despre ei pot da mărturie mulți, pentru că mulți i-au văzut și i-au auzit. Însă în sinaxarele Bisericii sunt Sfinți care au fost canonizați numai pe mărturia unui singur om duhovnicesc, pentru că doar acela l-a cunoscut pe Sfântul lui Dumnezeu. Și mărturia lui a fost reală, a fost adevărată, chiar dacă nimeni altul nu l-a mai cunoscut.

Până în anul 2020, Biserica României a canonizat 152 de Sfinți. *Duminica Sfinților români* a fost instituită de Sinodul Bisericii noastre în 1992[619], pe 20 iunie 1992[620], și în ea „îi pomenim, într-o comuniune deplină, pe toți Sfinții români cunoscuți și necunoscuți [de către noi], cei trecuți în calendar sau în sinaxar și cei încă necanonizați sau necunoscuți de oameni, dar cunoscuți de Dumnezeu"[621]. Căci ziua de azi e o recunoaștere smerită a faptului că nu știm câți Sfinți români sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Noi îi cinstim pe cei pe care i-am canonizat, îi cinstim pe Sfinții care au Sfinte Moaște la noi în țară, dar, în fapt, nu știm câți Sfinți ai lui Dumnezeu avem în fiecare secol. Pentru că numai El, Dumnezeul nostru, Își cunoaște toți Sfinții Lui din fiecare secol și din fiecare neam, pentru că împreună cu El s-au sfințit fiecare dintre ei.

---

[619] *Cf.* https://basilica.ro/biserica-ortodoxa-romana-a-canonizat-152-de-sfinti-patriarhul-explica-ce-inseamna-canonizarea/.

[620] *Cf.* https://episcopiahusilor.ro/sfintii-canonizati-de-catre-biserica-ortodoxa-romana.

[621] *Cf.* https://basilica.ro/biserica-ortodoxa-romana-a-canonizat-152-de-sfinti-patriarhul-explica-ce-inseamna-canonizarea/.

Și toți Sfinții canonizați de Biserica noastră au fost canonizați individual sau în grup, toți fiind știuți ca nume, neexistând nicio situație de canonizare cu Sfinți necunoscuți ca nume. Deși, în istoria Bisericii, acest lucru se întâlnește adesea, fiind cunoscuți decât câțiva dintr-un grup, iar ceilalți sunt cinstiți în mod comun, pentru că s-au pierdut numele lor.

Mă doare sufletul când văd că Viețile Sfinților români sunt așa de firave. Avem date foarte puține despre unii, iar despre alții avem multe date, dar nepuse în valoare în mod sistematic. E nevoie de tratarea cu multă seriozitate a Vieților și a minunilor lor. Pentru că numai înmulțind Viața unui Sfânt cu noi și noi date despre el, noi lăsăm posterității lucruri de folos.

Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul, pomenit săptămâna asta, pe 22 iunie, s-a născut la București în 1765. Știa limbile greacă și latină și a tradus cărți teologice, patristice și de cult[622]. Nu a învățat cele două limbi teologice pentru ca să nu facă nimic cu ele, ci pentru ca să traducă carte sfântă prin intermediul lor. Pentru că, din perspectiva lui, dar și a mea, limba este o întâlnire cu sursele credinței. Și dacă știi limbile în care s-a scris teologia Bisericii, atunci ai o întâlnire reală cu sursele credinței Bisericii.

Și când a fost ales Mitropolit, Sfântul Grigorie Dascălul era Ierodiacon[623]. Asta însemnând că n-a fugit după scaunul mitropolitan, dar a fugit după cunoașterea limbilor vechi, pentru ca să cunoască prin intermediul lor credința care să îl mântuie. Însă, între 9-11 ianuarie 1823, în doar 3 zile, Sfântul Grigorie a fost hiro-

---

[622] *Cf.* https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/sfantul-ierarh-grigorie-dascalul-carturar-evlavios-si-pastor-intelept-163448.html.

[623] Ibidem.

tonit Ieromonah, a fost hirotesit Arhimandrit, a fost hirotonit Arhiereu, apoi a fost întronizat ca Mitropolit[624], pentru că omul era bogat în teologie și în viață sfântă. Iar Dumnezeu de astfel de oameni are nevoie în lucrarea Sa: de oameni bogați în cunoașterea Lui și în sfințenie. Căci cei plini de teologie și de sfințenie văd și explică în mod evlavios și sincer viața și teologia Bisericii.

Sfântul Grigorie Dascălul, cunoscut ca Mitropolitul Grigorie al IV-lea al Țării Românești, a adormit în ziua de 22 iunie 1834 și el a fost îngropat nu în coșciug, ci așezat pe scaunul său mitropolitan. Sfintele sale Moaște au fost scoase din mormânt în 1841. Însă canonizarea sa a fost făcută în octombrie 2005 și a fost proclamată pe 21 mai 2006[625]. Cu alte cuvinte, românii au fost privați 165 de ani de cinstirea lui ca Sfânt al lui Dumnezeu, dacă Sfintele sale Moaște au fost cunoscute din 1841, adică de la 7 ani de la adormirea lui.

Sfântul Cuvios Ioan Iacob a adormit pe 5 august 1960 și Sfintele sale Moaște au fost descoperite peste 20 de ani: pe 8 august 1980. Pe 15 august 1980, adică după 7 zile de la găsirea Sfintelor sale Moaște, Sfintele lui Moaște au fost puse în raclă în Biserică. Însă Biserica noastră l-a canonizat pe Sfântul Ioan Iacob tocmai în iunie 1992[626], adică după 12 ani de la cinstirea lui în Biserica din Hozeva. Și dacă cei care s-au grăbit au făcut bine, pentru că au făcut ceea ce trebuia să facă, Sinodul Bisericii României a privat degeaba 12 ani pe credincioșii ei de cinstirea Sfântului lui Dumnezeu. Pentru că a aștepta, atunci când lucrurile sunt evidente, înseamnă a ascunde lumina sub obroc.

---

[624] Ibidem.

[625] Ibidem.

[626] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ioan_Iacob_Hozevitul.

Poeziile Sfântului Ioan Iacob sunt simple, dar teologice, iar însemnările sale teologice și duhovnicești sunt din diverse cărți patristice. Își lua notițe, scria, comenta, se problematiza, așa cum trebuie să facem fiecare dintre noi. Scria scrisori duhovnicești. Adică, el comunica cu diverși oameni. Și când comunici arăți că vrei să înveți, că vrei să afli, că ești un om dialogic, un om deschis. Iar din fragmentele pe care și le-a notat Sfântul Ioan Iacob, noi putem vedea grija lui față de mântuirea sa. Pentru că acolo sunt osândite toate păcatele pe care noi le facem[627]. Și când vrei să te mântui, atunci afli care sunt păcatele pe care Dumnezeu le osândește și nu le mai faci, ci trăiești cu El în curăție și în sfințenie.

Sfântul Dumitru Stăniloae, Teologul cel mare al Bisericii, a muncit de unul singur cât o editură. Cât o editură de zeci de oameni. A muncit pentru întreaga Biserică a lui Dumnezeu și de aceea cărțile lui trebuie traduse în orice limbă a lumii. Pentru că toți avem nevoie de ele. Cărțile, studiile și articolele sale sunt o luminare vie pentru orice teolog și credincios al Bisericii. Pentru că în ele găsim experiența și teologia Bisericii. Viața vie a ortodocșilor.

Sfântul Dumitru Teologul respingea ideea protestantă a demitologizării Scripturii, pentru că credința creștină nu e mitologică[628]. Iar Dumnezeiasca Scriptură trebuie înțeleasă duhovnicește[629], cum duhovnicește trebuie să înțelegem tot ceea ce trăim în viața noastră.

---

[627] Lucru pe care l-am cunoscut citind fragmente din cartea: Sfântul Ioan Iacob-Hozevitul, *Hrană duhovnicească*, Ed. Lumină din Lumină, București, 2006, 624 p.

[628] Părintele Dumitru Stăniloae, *O teologie a Icoanei*, cu postfață de Adrian Matei Alexandrescu și vol. îngrijit de Ștefan Ionescu-Berechet, Ed. Anastasia, București, 2005, p. 8.

[629] Ibidem.

Și când vorbea despre realitatea omeniei la poporul român, el spunea că atunci când suntem neomenoși cu cineva, atunci ne e rușine că n-am fost oameni cu acela[630]. Căci românii acordă o valoare absolută omului și omeniei, arătându-și prin aceasta umanismul lor profund[631]. Pentru că ești om, atâta timp cât ai cuvânt și te comporți ca un om responsabil. Cuvânt tău valorează și tu valorezi, când cuvintele tale sunt totuna cu faptele tale. Când faptele îți confirmă cuvintele. Dar când spui una și faci alta, atunci nu ești de încredere, pentru că tu însuți îți subminezi încrederea altora în tine.

Așadar, iubiții mei, avem nevoie de Sfinții noștri, de Sfinții români, pentru ca să vedem ce ne lipsește și ce trebuie să facem pentru Biserica, țara și neamul nostru. Avem nevoie de călăuzirea și de rugăciunea lor, de prietenia lor continuă în viața noastră. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu ne duc mereu la El și ne învață cu adevărat cum să I ne închinăm și cum să Îi slujim Lui.

Sfinților români, științi și neștiuți de către noi, rugați-vă pentru noi, păcătoșii! Învățați-ne pe noi cunoașterea lui Dumnezeu, cinstirea și slujirea Lui! Învățați-ne pe noi pocăința cea bună și slujirea cea mântuitoare! Ca împreună cu voi să ne bucurăm veșnic de Dumnezeul mântuirii noastre, de Cel care Se arată preaminunat întru Sfinții Lui. Amin!

---

[630] Dumitru Stăniloae, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, București, 2004, p. 174.

[631] Idem, p. 179.

Predică la pomenirea Sfinților Apostoli Petros și Pavlos [29 iunie 2022]

Iubiții mei[632],

în limba ebraică, קָהָל [kahal] înseamnă deopotrivă chemare și adunare[633]. Pentru că adunarea lui Dumnezeu e formată din cei pe care El Însuși i-a chemat. Și când vorbim despre Apostolii Domnului, noi vorbim despre cei pe care El Însuși i-a chemat la urmarea Lui. Așadar, fundamentul apostolic al Bisericii e unul rânduit de Dumnezeu, pentru că El i-a ales pe ei, pe Apostolii Săi. Așa după cum le-a spus: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi [ἀλλ᾽ Ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς]" [In. 15, 16, BYZ]. Și El i-a ales, pentru ca să îi trimită în lume, ca să mântuie lumea prin ei.

Când Sfântul Pavlos se prezintă romeilor, el le spune că este robul lui Iisus Hristos, chemat Apostol [κλητὸς Ἀπόστολος] de către El, pentru că a fost rânduit spre bunavestire a lui Dumnezeu [ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ] [Rom. 1, 1, BYZ]. L-a chemat mai întâi Apostol, apoi l-a rânduit Evanghelizator al Său într-o anume parte de lume. Și chemarea noastră spre Preoție înseamnă să acceptăm ca El să ne dăruiască slava Lui, prin care El ne rânduiește o anume slujire în Biserica Sa.

Iar pe Sfântul Pavlos Dumnezeu l-a chemat în mod extatic la Apostolat! Și așa ne cheamă și pe noi, pe toți, pe cei care ne face părtași Preoției Sale. Pentru că El ne

---

[632] Începută la 18. 03, în zi de sâmbătă, pe 25 iunie 2022. Soare, 32 de grade, vânt de 3 km/ h.

[633] *Cf.* Holladay Hebrew Lexicon, 7.427, apud Bible Works 10.

dă să înțelegem, prin minuni, vederi și luminări dumnezeiești, că trebuie să acceptăm slujirea Lui, pentru că e nevoie de noi în slujirea Bisericii, pentru ca El să slujească prin noi. Și atunci când El ne cheamă, iar noi acceptăm cu smerenie chemarea Sa cea dumnezeiască, atunci El ne întărește și ne luminează și ne susține mereu în slujirea noastră. Și noi știm că El e cu noi și în noi prin slava Lui, pentru că Îl simțim mereu în noi și vedem că El ne călăuzește în fiecare zi în mod punctual, sporind mult slujirea, predicarea și viața noastră. De aceea, fiind întru slujirea Lui și împreună cu El, noi nu ne putem simți decât foarte împliniți, pentru că slujirea noastră e umplută zilnic de minunile Sale cu noi.

Însă, Dumnezeu, „pe care i-a rânduit mai dinainte [οὓς δὲ προώρισεν], pe aceștia i-a și chemat [τούτους καὶ ἐκάλεσεν], și pe care i-a chemat, pe aceștia i-a și îndreptat [τούτους καὶ ἐδικαίωσεν], iar pe care i-a îndreptat, pe aceștia i-a și slăvit [τούτους καὶ ἐδόξασεν]" [Rom. 8, 30, BYZ].

– Și pe care i-a rânduit Dumnezeu mai dinainte?

– Pe toți oamenii! Pentru că El ne cheamă pe toți la Sine. Și ne cheamă la Sine, pentru ca noi să acceptăm chemarea Lui. Dar dacă noi nu o acceptăm, rămânem în păcatele noastre, pe când, dacă o acceptăm, Dumnezeu ne îndreaptă pe noi prin Botezul Său și ne umple de slava Lui prin Mirungerea Sa și ne unește cu Sine ființial prin Dumnezeiasca Sa Euharistie. Trebuie doar să dorim acest lucru, doar să acceptăm voia Lui cu noi, pentru ca să primim de la Dumnezeu toată curăția și sfințenia Lui. Și pe acestea le primim în dar, deodată, când suntem primiți în Biserica Lui prin cele 3 Dumnezeiești Taine ale îndumnezeirii noastre: Botezul, Mirungerea și Euharistia.

Căci El ne curățește de păcate, ne luminează cu slava Lui și ne sfințește pe noi, pentru ca noi să trăim ca

niște Sfinți înaintea Lui. De aceea, sfințenia este eclesială, pentru că o primim și creștem în ea în Biserica lui Dumnezeu. Și creștem în sfințenie în comuniune cu Dumnezeu, cu toți Sfinții și Îngerii Lui și cu întreaga umanitate. Pentru că fiecare om credincios nu e niciodată singur, ci în relație cu Dumnezeu și cu întreaga Lui Împărăție și cu întreaga Lui creație. Și ca să simți pe Dumnezeu și întreaga Împărăție și întreaga creație a lui Dumnezeu în relație cu tine, tu trebuie să rămâi în slava Lui, având în tine slava Lui, pe care El ți-a dat-o ție în dar la Botezul tău sacramental, la Botezul tău din Biserică. La Botezul prin care tu ai devenit fiu al lui Dumnezeu și creștin.

Căci noi primim Dumnezeiescul Botez o dată pentru totdeauna, dar îl retrăim în fiecare clipă a vieții noastre, pentru că îl actualizăm în noi înșine în fiecare zi. Și îl actualizăm prin aceea că rămânem și sporim în slava lui Dumnezeu, pe care am primit-o la Botez, și prin care ne curățim, ne luminăm și ne sfințim neîncetat.

Sfântul Petros ne spune că Dumnezeul nostru Cel Sfânt este Cel care ne-a chemat pe noi la Sine, pentru ca noi să fim Sfinți în toată purtarea [ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ] [I Petr. 1, 15, BYZ] noastră. În tot ceea ce facem înăuntru și în afara noastră. Căci purtarea sau modul nostru de a fi nu e unul mimetic, ci ceea ce facem aceea suntem. Iar dacă noi trăim cu Dumnezeu și El ne umple de slava Lui și ne luminează prin slava Lui cum să trăim, atunci purtarea noastră începe din adâncul sufletului nostru spre în afară. Și oamenii înțeleg ce pot, ce vor, interpretează cum vor faptele și vorbele tale. Dar dacă ele izvorăsc din adâncul ființei tale, din slava lui Dumnezeu dintru tine, atunci nu trebuie să te temi de interpretările oamenilor, pentru că ele vor fi mioape, vor fi pe măsura lor. Dar dacă le facem cu Dumnezeu, atunci fiecare lucru al nos-

tru are amprenta Lui, are slava Lui din plin, iar oamenii duhovnicești se odihnesc în faptele noastre bune. Pentru că și ei au nevoie de astfel de fapte și de cuvinte, pentru ca să se zidească duhovnicește ca oameni ai lui Dumnezeu.

Dar ca să te curățești interior trebuie să trăiești „în[tru] ascultarea adevărului [ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας], prin Duhul [διὰ Πνεύματος]" [I Petr. 1, 22, BYZ] Sfânt. Trebuie să asculți de tot adevărul lui Dumnezeu având în tine slava Duhului Sfânt primită la Botez. Pentru că îți place adevărul lui Dumnezeu, tot adevărul Lui, numai când ai slava Lui în tine. Dar când minciunea intră în tine, când înșelarea demonică intră în tine, și începi să amesteci adevărul lui Dumnezeu cu minciunile demonilor, atunci nu îți mai place tot adevărul lui Dumnezeu și nu mai ești avid de el, ci de „adevărul" tău. De „adevărul" conform interpretării tale înguste și nu conform luminării lui Dumnezeu. Din acest motiv, Dumnezeieștii Părinți ne ajută să ne vindecăm de înșelările demonilor, să scăpăm de acele pietre de moară care ne țin pe loc, pentru a zbura duhovnicește către El. Căci El dorește să ne vindece de toată minciuna lipită de inima noastră, pentru ca să privim cu simplitate sfântă fiecare cuvânt al Său și pe el să îl lucrăm în inimile noastre.

Pentru că „Dumnezeul a tot harul [Ὁ Θεὸς πάσης χάριτος]", Dumnezeu Tatăl, Cel care ne umple pe noi de toată slava Lui, este „Cel care ne-a chemat pe noi întru veșnica Sa slavă în Hristos Iisus [Ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον Αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ]" [I Petr. 5, 10, BYZ] și în Duhul Sfânt. El ne-a chemat pe noi, prin Fiul, întru Duhul Sfânt, ca să trăim veșnic întru slava Sa cea veșnică. Și veșnica viață cu El noi o începem aici, în Biserica Sa, prin aceea că El ne face fiii Lui în Botez. Căci El ne scoate din mâna demonilor și ne face fiii Lui, prin

aceea că ne îmbracă pe noi în lumina Sa cea veșnică. De aceea, a trăi întru slava Sa e viața reală a creștinului. Pentru că viața în slava Lui înseamnă viața deplină, curată, autentică a omului și prin ea intră întru Împărăția Lui cea veșnică. Căci el intră îmbrăcat în slava Lui în Împărăția Sa, atunci când adoarme în pace, dacă aici a trăit tot timpul întru slava lui Dumnezeu.

Și Sfântul Pavel ne spune să rămânem lângă Dumnezeu în starea în care am fost chemați de către El [I Cor. 7, 24, BYZ]. Adică să rămânem în slujirea noastră, pe care El ne-a dăruit-o nouă. Pentru că a rămâne în ceea ce ai fost chemat înseamnă a te adânci pururea în chemarea și slujirea ta. Și dacă El ne-a chemat pe noi la Preoție și la slujire și la predicare și la scris și la întrajutorarea aproapelui, a rămâne în acestea înseamnă a le face pe ele zilnic cu toată dăruirea noastră. Pentru că, în timp, se vor vedea roadele cele multe ale slujirii și ale dăruirii noastre.

Există Sfinte Icoane ale Sfinților Apostoli Petros și Pavlos, pictați împreună, care au în mijlocul lor Sfânta Biserică a lui Dumnezeu. Pentru că amândoi au slujit aceeași Biserică, prin teologia și slujirea lor extinzând Biserica lui Dumnezeu în lume. Există și altele în care ei sunt îmbrățișați, pentru a ne arăta tuturor că iubirea lui Dumnezeu e cea care ne ține pe toți în Biserica Lui. Și că, dacă El ne iubește pe noi, atunci și noi trebuie să ne iubim unii pe alții cu toată smerenia și bucuria.

Există însă și Sfinte Icoane ale lor unde se indică unul pe altul, Sfântul Petros arătând puterea preoțească a iertării de păcate, iar Sfântul Pavlos arătând puterea binecuvântării preoțești. Căci Cel care iartă păcatele prin noi, Preoții Săi, și Cel care binecuvântă prin noi e unul și același: Dumnezeul nostru treimic. Și noi nu putem binecuvânta și ierta păcatele oamenilor fără să slujim Tainele lui Dumnezeu și fără să învățăm oamenii

pe calea mântuirii. Căci oamenii se mântuie în Biserica lui Dumnezeu, dacă noi îi călăuzim la tot adevărul lui Dumnezeu. Oamenii se umplu de slava lui Dumnezeu și se nevoiesc dumnezeiește, dacă ei află că aceasta e viața cea adevărată a omului. Pentru că oamenii vor să nu fie mințiți, să nu fie înșelați în așteptările lor. Iar Dumnezeu nu înșală pe nimeni în așteptările Sale, pentru că El ne călăuzește pe noi la tot adevărul! Iar dacă iubim adevărul Lui, atunci suntem flămânzi să citim imensa, copleșitoarea Dumnezeiască Tradiție a Bisericii, cea cu nesfârșite cărți, pentru ca să aflăm ce viață și ce sfințenie trăiesc oamenii cu Dumnezeu.

Sfinții Petros și Pavlos, în îmbrățișarea lor iconică, stau obraz lângă obraz. Stau lipiți unul de altul în iubirea lor pentru Dumnezeu. Căci El i-a unit pe ei doi, după cum ne unește și pe noi cu fiecare prieten al Său. Și când Dumnezeu ne trimite un prieten, El ne trimite o oglindă în care noi ne putem privi. Căci ne scufundăm în iubirea prietenului nostru, pentru ca să ne înțelegem tot mai mult pe noi înșine. Și Sfinții noștri Părinți Petros și Pavlos stau în îmbrățișare sfântă în Icoana lor, pentru că iubirea pentru Dumnezeu și pentru oameni i-a făcut să fie una. Mirele cu mireasa lui se unesc și se fac una duhovnicește prin iubirea lor, după cum Propovăduitorii lui Dumnezeu se unesc duhovnicește și se fac una prin iubirea lor pentru Dumnezeu și pentru Biserica Sa. Cei care zidesc Biserica lui Dumnezeu se unesc duhovnicește, pentru că împreună se respectă și se iubesc reciproc pentru slujirea lor sfântă. Ei știu ce fac, care e rolul lor în Biserică și în lume, ei știu că sunt ziditori ai Bisericii Sale împreună cu El. De aceea, chiar dacă nu trăiesc unul lângă altul sau se nasc în secole diferite, ei sunt uniți prin iubirea lor sfântă pentru adevăr și pentru Biserica lui Dumnezeu. Căci teologia, viața și slujirea lui Dumnezeu îi unesc și îi fac una duhovnicește.

Troparul lor îi numește „cei întâi pe tronuri ai Apostolilor [οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι] și ai lumii învățători [καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι]”[634]. Învățătorii întregii lumi, învățători icumenici[635], pentru că sunt cei întâi pe tronuri între Apostolii Domnului. Și a ședea pe tron ca învățător înseamnă că ai o învățătură de dăruit.

– Dar cine îți dăruie învățătura pentru Biserică?

– Dumnezeu Însuși! Și El te învață prin revelație personală, prin vedere și luminare dumnezeiască pe cele ale Sale, dar și prin Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii, adică prin experiența tuturor Sfinților Lui. De aceea, pe unele le înveți direct de la El, iar pe altele le înveți de la El prin Sfinții Lui. Și trebuie să îmbini în teologia ta experiența ta mistică cu munca ta de cercetare teologică, pentru ca să ai învățătură de dăruit pentru Biserica lui Dumnezeu.

Iar noi, pe Învățătorii a toată lumea, pe Didascalii Bisericii, îi rugăm să ceară de la Domnul „pacea lumii [εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ], iar sufletelor noastre mare milă [καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος]”[636]. Pentru că mila lui Dumnezeu e cea care ne umple pe noi de pacea Sa. Iar dacă Biserica are pacea Lui, noi vrem ca întreaga Sa lume să fie în pacea Sa, pentru ca pacea Lui să fie în toți și în toate.

Petros înseamnă piatră[637], iar Pavlos înseamnă cel mic[638]. Și când Dumnezeu ne umple de slava și de adevărul Său, El ne face imbatabili. Dar noi, în fața Lui, fiind

---

[634] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jun/Jun29.html.

[635] Căci οἰκουμένη [icumeni] înseamnă lume. Iar învățătorii icumenici sunt cei care învață întreaga lume voia lui Dumnezeu.

[636] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jun/Jun29.html.

[637] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Simon_Petru.

[638] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle.

plini de slava Lui, ne umplem de cea mai mare smerenie și ne vedem mai mici decât toți, pentru că vedem tot mai abisal diferența dintre Dumnezeu și noi. Căci El este Cel cu totul sfânt, iar noi cu totul păcătoși. Și tocmai de aceea, noi cerem mereu ajutorul și întărirea Lui în tot ceea ce facem, pentru că El este fundamentul de neclintit al vieții noastre.

Vă doresc multă sănătate și împlinire tuturor! Iar Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Sfinților Săi Apostoli, să ne umple pe noi de toată bucuria și pacea, ca să trăim veșnic înaintea Sa ca Sfinți ai Lui! Amin.

Predică la Duminica a III-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[639],

grija deșartă e aceea în care vrem să știm toate detaliile. Să știm toate detaliile de mai înainte. Vrem să știm toate detaliile despre cum va fi la examen, în călătoria pe care ne-o dorim, la Nunta la care vom merge, pentru că vrem să știm în detaliu despre cum ne va fi nouă în viață. Și când vrem să știm atât de minuțios lucrurile vieții noastre, atunci vrem să planificăm toate ale noastre. Dar când noi ne stabilim toate lucrurile, atunci Îl excludem pe Dumnezeu din planurile noastre, pentru că nu vrem nicio abatere de la planurile noastre de viață.

Numai că El nu ține cont de planurile noastre, de planurile pe care noi ni le facem fără El! Dimpotrivă, El, în mod părintesc, ne va arăta că toate planurile noastre de viață sunt fade, sunt fără sens, fără împlinire, dacă El nu e în centrul vieții noastre. De aceea, când ne pocăim pentru viața noastră la întâmplare, pentru viața fără El și alegem viața cu Domnul, când alegem ca El să ne călăuzească în viață, atunci ne schimbăm strategia de viață în mod radical. Atunci nu ne mai facem planuri fără Dumnezeu, ci Îl întrebăm pe El despre tot ceea ce trebuie să facem și să zicem. Și când îți pui viața sub călăuzirea Sa, El ne duce pe noi la rezultate uluitoare. Pentru că ajungem să facem mai mult decât am fi putut

---

[639] Începută la 8. 54, în zi de joi, pe 30 iunie 2022. Soare, 24 de grade, vânt de 3 km/ h.

spera vreodată să facem. Și ajungem să facem lucruri nesperate, pentru că nu ne mai închidem în planurile noastre mici, etanșe, ci ne lăsăm conduși de aspirațiile mari, abisale ale lui Dumnezeu.

Și ce ne plănuim noi să facem de obicei? Ne plănuim să facem lucruri pentru confortul nostru, pentru siguranța noastră personală. Vrem să trecem toate examenele, să avem un loc de muncă stabil, să ne îndrăgostim de persoana potrivită și cu ea să avem o familie, să facem copii, să facem avere, căci ne dorim o viață după inima noastră. Dar această viață perfect telurică, pământească, nu are nicio valoare veșnică, pentru că Dumnezeu este exclus din ea. Căci noi nu ne privim viața ca pe un timp al mântuirii noastre, ca pe un timp al ascezei și al slujirii lui Dumnezeu, ci ca pe un timp al confortului personal, al bucuriilor care ne fac să uităm de moarte, adică de clipa în care toate acestea se sfârșesc subit.

Numai că viața noastră nu trebuie să uite moartea noastră! O viață trăită fără orizontul morții e o viață fără conștiință. Și viața fără conștiință e o băltire în lucruri de duzină: mănânc, beau, păcătuiesc, dorm, iar a doua zi o iau de la capăt. O iau de la capăt la nesfârșit! Însă cu o astfel de viață monotonă, sastisită de păcate, nu ajung să am o moarte și o veșnicie bune, ci o moarte și o veșnicie rele. Pentru că eu mă planific de acum pentru Iad și nu pentru veșnica viață cu Dumnezeu și cu Sfinții și cu Îngerii Lui.

Însă viața cu Dumnezeu nu are nimic de-a face cu monotonia, ci cu noutatea continuă! Rugăciunea, postul, citirea, slujirea, pocăința, privegherea, dăruirea continuă de sine, pe scurt toate virtuțile dumnezeiești sunt izvoare continue de noutate, de pace, de bucurie, de împlinire. Căci prin ele afli noi și noi detalii ale relației lui Dumnezeu cu oamenii și ale împlinirii personale. Ale

împlinirii personale veșnice, pentru că El Însuși, Dumnezeul mântuirii noastre, e dăruitorul acestei cunoașteri continue și împliniri continue și comunionale. Pentru că împlinirea reală a omului nu e una egoistă, ci una care se deschise spre întreaga Biserică și spre întreaga lume, ca cea care se dăruie tuturor.

Dacă aș fi dorit să mă îmbogățesc teluric, mi-aș fi folosit toate abilitățile și tot timpul pentru ca să fac bani. Și astăzi poți să faci bani foarte ușor, dacă te duce capul. Dacă știi să vezi oportunitățile de afaceri și dacă știi să profiți de patimile oamenilor. Ca om de teologie și de cultură, iarăși, aș fi putut să fac bani în mod continuu, dacă mi-aș fi dorit cu adevărat asta. Pentru că aș fi urmărit trendurile, ifosele, naivitățile, orgoliile oamenilor și aș fi scris, tradus, editat, pictat, sculptat și m-aș fi publicitat după așteptările lor minore.

Însă eu și soția mea am ales împlinirea duhovnicească în viață, împlinirea veșnică cu Dumnezeu. Am ales să ne îmbogățim în Dumnezeu, în curăția și slava Lui, în continua viețuire cu El. Pentru că L-am ales, mai întâi de toate, pe Dumnezeu, pentru ca prin El să le avem pe toate. Și, de fapt, acest lucru, viața cu El, ne cere Dumnezeu de la noi toți. Pentru că El ne poruncește nouă: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Sa [Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ]!” [Mt. 6, 33, BYZ].

Căutați-Mă pe Mine mai întâi! În viața voastră, puneți-Mă pe Mine pe primul plan! Căci a dori Împărăția și dreptatea Lui înseamnă a-L dori pe El mai întâi. Și când Îl dorești pe El mai întâi, când te trezești, te trezești cu gândul la El, te trezești ca să I te rogi Lui, ca să muncești pentru El, ca să Îi slujești Lui, ca să fii cu El în fiecare clipă. Și, creștinul, mai întâi de toate se roagă, postește, e deschis luminărilor lui Dumnezeu, citește teologie și viață sfântă, lucrează în folosul oamenilor, se

roagă pentru ei și îi sfătuiește, pentru că e mereu avid să facă voia lui Dumnezeu. Și te umpli de dreptatea Lui și de sfințenia Sa pe măsură ce împlinești poruncile Sale. Viața cu Dumnezeu e umplerea noastră de slava Împărăției Sale. Căci El, pe măsura împlinirii voii Sale, revarsă în noi slava Sa, făcându-ne pe noi să trăim în Împărăția Sa încă de acum, Împărăție care va umple întreaga creație la a doua venire a Domnului. Căci atunci când El va transfigura întreaga Lui creație prin slava Sa, atunci o va face o singură Împărăție a Lui. Pentru ca Dumnezeu să fie toate în toți prin slava Lui cea veșnică.

De aceea, ați dori lucrurile doar pentru tine înseamnă a le secătui de importanța lor comunională. Însă, când faci din persoana ta, din viața ta, din virtuțile tale, din averea ta spații ale comuniunii, atunci în tine și în ale tale se întâlnesc toți oamenii. Și acesta e motivul pentru care ne dăruim continuu tuturor: pentru ca toți să facă parte din viața noastră. Și când toți fac parte din viața noastră și se pot împărtăși de cărțile noastre și de rugăciunile noastre și de atenția noastră, atunci ne vindecăm tot mai mult de iubirea de sine, pentru că ne umplem de iubirea de Dumnezeu și de oameni.

Căci Domnul a legat porunca iubirii Lui de răsplătirile duhovnicești pe care ni le dăruie încă de aici. Și nea spus: „și acestea toate va fi adăugat [vor fi adăugate] vouă [καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν]” [Mt. 6, 33, BYZ]. Pentru că El ni le va dărui pe toate cele care ne împlinesc pe noi, dacă, mai întâi de toate, Îl căutăm pe El. Și trebuie să trăim minunea aceasta, viața aceasta minunată, trăită în iubirea Lui, ca să înțelegem cât de mare e împlinirea pe care El o aduce în viața noastră. Căci ne dăruie mai mult decât am fi sperat vreodată, dacă ne concentrăm toată ziua numai pe slujirea Lui.

Mi-am dorit de mic să cunosc oameni mari, abisali, cu care să trăiesc în prietenie și în întrajutorare, să citesc

și să am enorm de multe cărți, să pot să scriu și să creez lucruri unice, să Îi slujesc Lui și să mă împlinesc mereu în curăție și în sfințenie. Și toate s-au împlinit în viața mea la modul superlativ. Dacă aș fi plănuit eu toate lucrurile, dacă mi le-aș fi ales și nu aș fi fost deschis sugestiilor lui Dumnezeu, aș fi trăit o viață socială minoră. Și îmi dau seama de acest lucru din alegerile proaste pe care le-am făcut în viață. Atunci când am ales păcătos, când am ales frivol, s-a ales praful de toate. Dar când am ales cu Dumnezeu, atunci am ales trainic, am ales pentru veșnicie, pentru că El le ține pe toate în existență.

Și când alegem să facem ceva cu Dumnezeu și îl facem împreună cu El, Dumnezeu ne întărește continuu în viața noastră și ne bucură nespus. Pentru că noi ne deschidem continuu povățuirilor lui Dumnezeu, modului pașnic și evlavios în care El dorește să trăim înaintea Lui și a oamenilor.

Prof. Ion Coja ne dă mărturia Flaviei, o fetiță de 3 ani, care aude la televizor numele Daria și le spune părinților ei că așa a chemat-o pe ea mai înainte[640]. „Mama Flaviei, Sânziana, extrem de emoționată, le povestește celorlalți că, în perioada când era însărcinată cu Flavia, și-a pus problema numelui pe care să-l poarte fetița și a decis împreună cu tatăl fetiței că Daria ar fi un nume frumos și potrivit. Pe fetița încă nenăscută «a chemat-o» câteva zile Daria, iar apoi părinții s-au răzgândit și s-au decis la numele Flavia...”[641].

Cu alte cuvinte, copila și-a cunoscut din pântece numele ei! Și dacă și l-a cunoscut din pântece, atunci ei, pruncii din pântece, aud și înțeleg tot ceea ce spunem și facem noi, părinții lor și cei care venim în contact cu mama gravidă. De aceea, înainte de a-l naște, copilul

[640] *Cf.* https://ioncoja.ro/handicapul-lingvisticii-americane-2/.
[641] Ibidem.

știe cum îl primim, ce inimă avem pentru el. Și dacă tot plânge și se zbate după ce îl naștem, deși îi facem toate poftele, e pentru că nu îl iubim și nu l-am așteptat cu toată inima. Căci sunt copii cuminți și sănătoși și copii care toată ziua plâng și se îmbolnăvesc, deși au condiții de viață. Dar cum omul nu e numai trup, ci e suflet și trup, de aceea, sufletul țipă după iubirea noastră din prima clipă de viață, adică din prima clipă a zămislirii copilului în uter.

Iar Dumnezeu înțelege țipetele noastre după iubire! Căci ele sunt cele mai firești țipete. Și atunci când strigăm către El, când inima noastră își dorește cu adevărat un anume lucru, atunci strigăm teologic către Dumnezeu. Căci nevoia reală e nevoia teologică. Și nevoia reală e nevoia de iubire, de atenție, de îmbrățișare, de comuniune.

Cu trecerea timpului, înțelegem tot mai mult nevoia de iubire a oamenilor. Pentru că toți vrem să fim ținuți minte, să fim apreciați, să fim ascultați, să fim înțeleși. Discuțiile noastre nu vrem să rămână în van, ci în inimile oamenilor. Și de aceea le spunem copiilor noștri, elevilor, studenților, ucenicilor noștri, prietenilor, celor iubiți ai noștri viața noastră, pentru ca ea să rămână în ei. „Și pe care le-ați învățat și le-ați primit și le-ați auzit și le-ați văzut în[tru] mine, pe acestea faceți-le!” [Filip. 4, 9, BYZ]. Căci Părintele își dorește ca ucenicul lui iubit să trăiască aceeași teologie și aceeași viață sfântă pe care el o trăiește.

Însă Sfântul Pavlos nu își dorea să aibă ucenici trași la xerox după el, ci ucenici creativi, ucenici care să ajungă ei înșiși Învățători. Sfântul Pavlos, după cum îmi doresc și eu, își dorea ucenici vii, ucenici integri, ucenici verticali, care să aibă o relație reală cu Dumnezeu, pe care să o trăiască în relație cu el ca Învățător, ca Părinte al lor. Pentru că filiația duhovnicească e viața de taină

pe care o trăim în ascultare de Dumnezeu și de Părintele nostru duhovnicesc și prin care noi creștem duhovnicește în mod rapid. Căci a fi ucenic înseamnă a fi udat nonstop cu învățătură sfântă și cu rugăciune și cu binecuvântare, a avea un cadru comunional în care să te dezvolți, a avea un exemplu de viață înaintea ta și a fi ajutat în mod real în furtunile vieții personale. Pentru că ești asumat de Părintele tău, condus, mângâiat, vindecat, întărit tot timpul, ca să te împlinești în mod real în viața cu Dumnezeu și în viața de familie și în viața bisericească și socială.

Dar ca să fii ucenic sau prieten sau soț sau confident în mod real trebuie să fii mai întâi iubitor de Dumnezeu. Trebuie să Îl cauți pe El mai presus de toate, pentru ca să primești bucuria de a le avea pe toate și mai presus de ce ți-ai fi dorit tu vreodată să ai. Și grija cea rea, cea deșartă, e aceea de a le dori pe toate după cum vrei tu și nu după cum le dorește Dumnezeu pentru tine. Căci atunci când te smerești și Îl asculți pe El și te lași călăuzit de El, accepți viața cea pașnică și împlinitoare spre care El te călăuzește. Dar când nu ascultăm de Dumnezeu, nu trebuie să ne mire faptul că avem tulburări, ispite și căderi cumplite în viața noastră. Căci acestea, căderile noastre de tot felul, sunt pentru ca Dumnezeu să ne redirecționeze spre calea Lui.

Convertirea și pocăința sunt redirecționarea noastră. Căci calea ta cea lină e cea pe care Dumnezeu ți-o dăruie. Și ca să o accepți, trebuie să te pocăiești de toate păcatele tale și să admiți faptul că El știe cu adevărat ce vrei tu și cum să te împlinească pe tine.

Luna lui cuptor, luna iulie, în care suntem de 3 zile, e luna de foc a anului. Focul de afară, arșița zilei, e ca momentele în care noi credem că nu mai putem rezista, că ne e foarte greu. Dar când Dumnezeu trimite o alinare, un vânt mângâietor, noi prindem curaj și mergem

mai departe. Și întotdeauna putem merge mai departe! Căci și acceptarea morții înseamnă a merge mai departe! Pentru că atunci când simțim că e clipa morții, că Dumnezeu ne cheamă la Sine, a o accepta, înseamnă a accepta să mergem mai departe.

Fiecare etapă a vieții noastre ne învață câte ceva fundamental. A rămâne în trecut e un nonsens, pentru că toate merg înainte. Și a merge înainte înseamnă a accepta toate ca pe voia lui Dumnezeu cu noi, ca pe voia Lui care ne împlinește. Amin!

Predică la Duminica a IV-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[642],

Evanghelia de azi [Mt. 8, 5-13] ne cere să ne încredem în mod deplin în Dumnezeul mântuirii noastre. Să ne încredem în El și în faptele și în cuvintele Sale. Pentru că ecatontarhosul [ὁ ἑκατόνταρχος] [Mt. 8, 8, BYZ] sau centurionul I-a spus Domnului: „Zi numai [cu] cuvântul [μόνον εἰπὲ λόγῳ] și va fi vindecat slujitorul meu [καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου]!” [Mt. 8, 8, BYZ].

El a stat în fața Domnului și a crezut în cuvântul Său cel atoatefăcător și mântuitor. Pentru că Domnul l-a încredințat de dumnezeirea Lui, el raportându-se la Iisus ca la Domnul [Κύριος][Mt. 8, 8, BYZ] tuturor. De aceea, noi, stând în fața Dumnezeieștii Scripturi, în fața faptelor și a cuvintelor Sale divino-umane, trebuie să ne încredem cu totul în El, în persoana divino-umană a Domnului nostru Iisus Hristos. Căci El este Adevărul nostru cel veșnic, iar faptele și cuvintele Sale sunt viața noastră cea veșnică. Pentru că El S-a smerit pe Sine și S-a făcut om, pentru ca să vină la noi și să ne mântuie pe noi. Faptele și cuvintele Lui divino-umane sunt pentru ca noi să învățăm să trăim dumnezeiește pe pământ. Căci El nu S-a înjosit pe Sine coborând la noi[643], ci ne-a ridicat pe noi la Sine, în comuniunea veșnică cu El și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, cu Dumnezeul nostru treimic,

---

[642] Începută la 9. 29, în zi de marți, pe 5 iulie 2022. Soare, 29 de grade, fără vânt.

[643] Așa cum spunea un rabin unui creștin.

pentru ca în mod veșnic să fim cu El. Și El nu S-a înjosit coborând la noi, pentru că a venit plin de iubire față de noi, pentru ca să ne mântuie pe noi.

Iar grija mea față de cuvintele Scripturii și ale Sfinților Părinți e grija mea față de revelația lui Dumnezeu față de noi. În măsura în care avem grijă de cum traducem cărțile sfinte ale Bisericii, avem grijă de teologia prea bogată a mântuirii noastre. Căci Dumnezeu ne-a explicat în multe rânduri și în multe feluri cele despre Sine și despre relația Sa de sfințenie cu noi. Și El vrea ca noi să reactualizăm mereu cuvintele și faptele Sale întru noi, pentru ca să fim tot mai uniți interior cu El.

Citirea și contemplarea Dumnezeieștii Scripturi este o privire plină de iubire către Dumnezeu din mijlocul iubirii noastre pentru El. Tocmai pentru că Îl iubim pe El, de aceea Îl și recitim continuu, Îi recitim faptele și cuvintele, pentru că ele sunt abis veșnic de sfințenie și de teologie. Iar cuvintele și faptele Lui ne duc mereu la El și nu la noi, pentru că ne unesc tot mai mult cu El. Și acest lucru se petrece, pentru că Dumnezeu, prin slava Lui, ne curățește, ne luminează și ne sfințește neîncetat, pentru ca să Îl vedem pe El în toate cele ale Sale.

Dumnezeiasca Scriptură e o fereastră către El, după cum sunt și Dumnezeieștile Icoane. Și noi trebuie să privim prin fereastra cuvintelor și a vopselelor pentru a-L vedea pe El, pe Cel peste toate, Care întrece toate cuvintele și formele noastre vizuale.

Căci centurionul a crezut în cuvântul Lui cel vindecător. În cuvântul Lui cel atotputernic. Nu și-a pus problema cum se va produce minunea prin cuvântul Lui. Nu a vrut să știe interiorul minunii, căci a înțeles că El poate toate. S-a încrezut în El, în Domnul, în Cel care poate toate cu cuvântul Său, și i-a fost de ajuns ca să I se roage Lui cu încredere.

Iar noi, cei care am citit și am auzit atâtea despre Dumnezeu și despre minunile Sale cele prea mari, cum mai putem să ne îndoim de El, când El poate toate?! Și de ce ne îndoim de El, dacă El poate toate? Îndoiala noastră arată puțina noastră credință. Sau depărtarea noastră de Dumnezeu. Căci dacă am fi împreună cu El tot timpul, dacă ne-am ruga din mijlocul slavei Sale și am fi cu totul uniți cu El, atunci ne-am încrede cu totul în grija Lui față de noi. Pentru că El știe ce ne trebuie, știe pentru ce ne rugăm, știe ce ne împlinește.

Dar noi, îndoindu-ne de El, nu facem decât să ne privăm de prezența Lui cu noi. Căci El poate toate, chiar dacă noi credem sau nu credem în El, dar El ne ajută pe noi în măsura în care ne e de folos lucrul pe care îl cerem. Căci grija Lui față de noi e una paternală. El Se îngrijește de noi cu cea mai mare atenție, pentru că e Tatăl nostru. Și El poate toate, dar ne dăruie numai ceea ce ne împlinește. Și dacă boala sau necazul sau ispita sunt spre folosul nostru, vom înțelege acest lucru în mod duhovnicesc, dacă vom aștepta luminarea Lui.

Așadar, El poate să zică sau să nu zică la fel ca noi, căci El binecuvântă doar ceea ce e spre folosul nostru. Unele lucruri s-ar putea să nu le îngăduie. Însă cuvântul Lui și mângâierea Sa le putem simți oricând în rugăciunea și în viața noastră, iar a-L simți pe El în noi și cu noi înseamnă a-L avea cu totul pe El. Și dacă Îl avem pe Dumnezeu în noi prin slava Lui, atunci aceasta înseamnă împlinirea tuturor rugăciunilor noastre. Pentru că noi nu mai vrem o minune, nu mai vrem o vindecare, nu mai vrem ceva anume de la El, pentru că Îl avem pe El cu totul în noi înșine.

Și dacă ne încredem în cuvintele Sale, cu atât mai mult ne încredem în prezența Sa în noi înșine. Pentru că noi suntem cu El tot timpul, iar a fi cu El înseamnă a rămâne veșnic cu El. Și „mulți din răsărituri și apusuri

vor veni [πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν] și vor fi stând la masă cu Avraam și [cu] Isaac și [cu] Iacov în Împărăția cerurilor [καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν]" [Mt. 8, 11, BYZ]. Căci toți Sfinții vor veni în Împărăția lui Dumnezeu, pentru că sunt intimi cu Dumnezeu. Și cum sunt intimi cu El? Din aceea că în toată viața lor au trăit cu Dumnezeu în ei înșiși și pe El L-au purtat peste tot pe unde au fost.

Căci, iubiții mei, a fi purtători de Dumnezeu înseamnă a-L avea pe El în noi înșine, prin slava Lui, în fiecare clipă a vieții noastre. Și prezența Lui în noi e cea mai mare certitudine a intimității Sale cu noi. Pentru că El e în noi și nu e „o iluzie religioasă"! Prezența Lui în noi, prin slava Lui, e simțirea Sa, cea cu totul plină de smerenie și de bucurie, în noi înșine. Și pentru că El e în noi înșine, El e împreună cu toată pacea, bucuria, curăția și sfințenia Sa, cu toată buna rânduială a slavei Sale.

De aceea, după învierea Sa, El a accentuat pacea [In. 20, 21, BYZ] și bucuria [Mt. 28, 9, BYZ] ca semne ale prezenței Sale în cei ai Săi, pentru a ne arăta care e prezența Lui cea mântuitoare în noi înșine. El vine în noi și ne umple de pace și de bucurie sfântă, pentru că ne odihnește în pacea Lui și ne face să ne bucurăm dumnezeiește de toate cele ale Sale. Prezența Lui e binefăcătoare și mântuitoare. Prezența Lui e încredințarea noastră deplină. Pentru că Cel care, odinioară, S-a arătat Sfinților Lui Apostoli ca înviat din morți și i-a încredințat pe ei că este viu, că este veșnic viu, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul vine și în noi și rămâne în noi, pentru ca să ne încredințeze că El e veșnic cu noi. Și prezența Lui în noi înseamnă a avea totul, a avea toată împlinirea de care avem nevoie, pentru că Dumnezeu e în noi și cu noi pentru veșnicie. Iar toată viața noastră cu Dumne-

zeu e rămânere în sfințenia Lui, pentru a fi pentru veșnicie cu El. Amin!

Predică la Duminica a V-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[644],

la reîntâlnirea de săptămâna asta cu colegii mei de Seminar n-am avut surprize nedorite din partea vreunuia, pentru că i-am regăsit pe toți, în adâncul lor, ca cei pe care îi știam. Modul cum ei au înflorit interior, cum s-au dezvoltat, cum și-au creat familiile, m-a bucurat mult, pentru că le cunoșteam potențele de când erau tineri. Însă, nu m-a surprins niciunul în mod radical, pentru că îi cunosc destul de bine. 5 ani de zile cât am trăit cu ei, dar și după aceea, le-am urmărit viețile multora și le-am înțeles în adâncul lor. De aceea, cunoașterea lor m-a făcut să nu văd nicio fisură între trecutul și prezentul lor, pentru că cunoașterea reală a unui om ține de sufletul său. Cunoști sufletul omului, ce poate omul, și rezultatele le vezi în timp. Și dacă a avut un mediu propice, el a înflorit imediat, a făcut multe roade, a devenit un factor mobilizator în comunitatea sa. Dar, dacă nu a fost ajutat, a făcut mai puțin, însă vezi că sufletul lui e încrezător în binele pe care îl slujește. Pentru că, la urma urmei, slujirea preoțească este adâncul ființei noastre, suntem noi cu tot ceea ce știm și facem pentru Dumnezeu și oameni, iar fiecare zi este o ducere mai departe a angajamentului nostru de tinerețe. Căci atunci, când noi ne formam pentru slujirea preoțească, am și început să ne asumăm reverenda pe

---

[644] Începută la 16. 25, în zi de miercuri, pe 13 iulie 2022. Soare, 28 de grade, vânt de 3 km/ h.

care o purtăm și care e modul nostru de-a fi. Un mod de-a fi cu multe privațiuni personale, puțin înțeles și apreciat, dar care ne împlinește enorm pe fiecare zi. Pentru că Îi slujim lui Dumnezeu, Celui care ne-a ales pe noi pentru slujirea Lui și Care ne întărește pe noi mereu întru slujirea Sa.

Dar pentru ca să Îi slujești lui Dumnezeu trebuie să Îl cunoști pe El, pe singurul Dumnezeu adevărat [τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν] [In. 17, 3, BYZ], pe Dumnezeul nostru treimic. Cunoașterea Lui e personală și e de toată viața. Cunoașterea Lui înseamnă o relație reală cu El, cu Cel cu care trăiești, slujești și vindeci oamenii. Și cunoașterea Lui înseamnă întâlnirea reală cu El și urmarea Lui în cunoștință de cauză.

Mergeam la Slujbele Bisericii atunci când eram dus de bunica mea, îmi plăcea să mănânc colivă și colaci, mergeam cu colindul, îmi plăceau colindele și tradițiile noastre românești, dar nu știam cum arată Dumnezeul meu și nici câtă teologie dumnezeiască magnifică are Biserica Lui. Mergeam la Biserică în orb, fără să îmi cunosc Dumnezeul, și, probabil, mulți fac la fel ca mine, cel din copilărie. Adică nu știu cine este El și nici care e revelația Lui față de noi. Însă, când L-am simțit pe Dumnezeu în zilele Revoluției Române din decembrie 1989, când am simțit că El îi entuziasmează pe tinerii de atunci să își strige libertatea cu prețul morții lor, de atunci Dumnezeu a fost Cel prea viu pentru mine, Cel mai viu decât toată existența, pentru că am început relația mea cu El, cu Dumnezeul a toate. Fiindcă slava Lui m-a încredințat că El e viu și e Făcătorul și Dinamizatorul întregii existențe.

Și convertirea mea a însemnat începutul cunoașterii Sale, începutul cunoașterii teologiei Sale, începutul cunoașterii vieții și a slujirii Sale. Căci Biserica se înțelege de sus, din Dumnezeu, pentru că El e fun-

damentul Bisericii. Și de aceea, cunoașterea lui Dumnezeu este cunoașterea capitală a omului, pentru că de ea ține viața noastră cea veșnică. Și Domnul ne-a vestit acest lucru aici, la Ioannis 17, 3! Căci viața veșnică [ἡ αἰώνιος ζωή] [In. 17, 3, BYZ] înseamnă a trăi cu Dumnezeu aici și veșnic. Viața veșnică înseamnă a trăi mereu cu Dumnezeu în tine însuți, pentru că El Se odihnește în tine prin slava Lui. Și dacă trăiești cu El, atunci vorbești cu El și despre El tuturor, căci bucuria și împlinirea ta sunt El.

Căci dacă vrem să îl definim pe Preot, trebuie să îl vedem ca pe un Purtător de Dumnezeu. Ca pe un Purtător real al lui Dumnezeu în inima sa, dar și pe mâinile sale, pentru a-L dărui tuturor. Și când îl iubești pe cel care ți-L dăruie pe Dumnezeu, atunci îl săruți cu toată inima și îl ascuți cu bucurie, pentru că e spre mântuirea ta. Așa după cum îi mulțumești binefăcătorului tău, celui care ți-a făcut mult bine dezinteresat și care te-a umplut de entuziasm pentru viață și pentru creație.

Marți, la revederea de 25 de ani, au fost doar 4 Părinți Profesori împreună cu noi, iar pe trei dintre ei i-am pomenit la Parastas: Ion Bățăuș, Ion Obretin și Gheorghe Marinescu. Cu perspectiva plenară și critică pe care o am acum, și pe care o aveam, în parte, și atunci, profesoratul teologic ar trebui să însemne de o mie de ori mai mult în comparație cu ce a însemnat în trecut și înseamnă și azi. Pentru că de la Seminar ar trebui să lucrăm pe manuscrise și pe edițiile critice ale Scripturii și ale Sfinților Părinți și ale cultului Bisericii. De atunci trebuie să înțelegem locul clar al limbilor scripturale și al evlaviei dumnezeiești în viața noastră, cât și mesajul mântuitor al Bisericii pentru lumea noastră.

Însă, revăzându-i pe Profesorii mei, mi-am dat seama că bunele lor intenții au ajuns la destinatari. Că

mesajul lor a fost întrupat într-o anume măsură de fiecare dintre noi. Pentru că fiecare și-a asumat în slujirea sa modul pașnic și bucuros de a sluji lui Dumnezeu și oamenilor. Și chiar dacă n-am avut parte de cursuri personale și personalizate și nici de expertize reale în materie de teologie și de experiență ortodoxă din partea Profesorilor noștri, informațiile generaliste, preluate și transmise mai departe de către ei, au rodit în noi. Și pentru mulți au rămas fundamentul după care slujesc și trăiesc și astăzi.

Însă, ceea ce n-au făcut Părinții Profesori de la Seminar pentru mine, a făcut Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu! El a fost expertul meu în teologia dumnezeiască și în evlavia Bisericii. Pentru că expertul în viața de credință e trăitorul real al celor dumnezeiești. În casa sa eu am făcut Academia Teologică a lui Dumnezeu. Și, de aceea, când am ajuns la Facultate, eram deja pregătit pentru studiile doctorale. Pentru că aveam certitudinile credinței și ale experienței, aveam direcția vieții și a muncii mele de cercetare, aveam pacea și bucuria de care aveam nevoie pentru viața tihnită cu Dumnezeu. De aceea, nu am mai cerut lucruri mari de la Profesorii mei de la București, pentru că mi-am dat seama că nici ei nu mi le pot oferi, ci m-am concentrat pe experiența duhovnicească, pe munca de cercetare și de traducere, pe cărțile mele, și am procedat corect. Pentru că ceea ce nu văd în tine, la timpul lor, Profesorii tăi, încep să vadă mai târziu, dacă tu îți urmezi calea ta cu credincioșie. Și polemicile cu ei nu duc la nimic bun pentru tine, decât la aversiune din partea lor, pentru că, atunci când le ești elev sau student, Profesorii cred că le știu pe toate și tu nu ai nimic nou de spus.

Dar asta e una dintre presupozițiile proaste ale relației dintre Profesor și Student! Și ea se naște din aceea că nu îl vezi, în mod profund, pe cel din fața ta.

Însă, când nu îți vezi în mod profund studenții, nu îți vezi în mod profund nici parohienii, nici pe casnicii tăi. Când nu vezi, n-ai nimic de-a face cu profesoratul teologic, pentru că această vocație se bazează tocmai pe vederea reală a oamenilor și pe direcționarea lor pe măsura potențelor lor reale.

De aceea, din mila lui Dumnezeu, eu l-am văzut pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu în lumina lui Dumnezeu, iar el m-a văzut pe mine abisal și m-a condus spre înflorirea la maximum a potențelor mele interioare. El a mizat pe ceea ce a văzut în mine, pe cel care eram, și m-a susținut pe calea mea. Pentru că asta trebuie să facă Profesorul și Duhovnicul: să îl încurajeze pe om să meargă pe drumul său și să își actualizeze toate potențele sale de la Dumnezeu. Căci nu trebuie să ne fie frică în nicio clipă de a fi noi înșine. Și acolo unde suntem constrânși să credem altfel decât credem sau să facem ceea ce nu ne dorim să facem, acolo nu suntem ajutați să fim noi înșine, ci suntem negați ontologic.

Însă cunoașterea de sine și cunoașterea lui Dumnezeu sunt ontologice. Ca să te cunoști pe tine însuți trebuie mai întâi să Îl cunoști pe Dumnezeul tău, iar experiența cunoașterii continue a lui Dumnezeu este totodată și experiența cunoașterii continue de sine. De aceea, trebuie să te uiți pe tine însuți pe fiecare zi, pentru ca să înveți ceea ce te învață Dumnezeu că trebuie să fii. Și El ne învață pe fiecare zi să ne rugăm Lui, să avem cu totul încredere în El, să îi ajutăm pe toți oamenii, să ne rugăm pentru toți, să ne trăim viața în curăția și sfințenia Lui. Luminările continue ale lui Dumnezeu din viața noastră sunt pentru ca viața noastră să sporească mereu în sfințenie. De aceea, El nu ne propune niciodată lucruri mai presus de puterea și înțelegerea noastră, ci El ne sugerează mereu ceea ce noi putem înțelege și să sporim în ceea ce înțelegem.

Din acest motiv, cunoașterea lui Dumnezeu e mereu identică cu creșterea noastră duhovnicească și, dacă noi sporim în cunoașterea Lui, e pentru că noi sporim neîncetat în intimizarea cu Dumnezeul mântuirii noastre. Intimizarea cu El e fundamentul cunoașterii noastre teologice. Și teologia noastră crește și se abisalizează pe măsură ce noi avem experiențe tot mai sfinte și mai cutremurătoare cu Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, cei care plagiază teologiile altora, cred că teologia ține de cuvinte, când ea ține de experiența noastră cea mai intimă. Însă, cuvintele pot fi furate în aparență, dar nu și experiențele mântuirii! Iar cei care vor să fie teologi, nu trebuie să inventeze un limbaj teologic sau o tematică teologică anume, pentru că teologia dumnezeiască nu este o filosofie religioasă, ci trebuie să se întoarcă cu pocăință la Dumnezeul lor, la Dumnezeul tuturor, pentru ca să Îi slujească Lui cu cea mai mare smerenie. De acolo, din intimitatea continuă cu Dumnezeu, irumpe teologia Bisericii! Și ea este mărturisirea milei lui Dumnezeu cu noi, este mărturisirea faptelor Lui în viața noastră și a întregii Biserici și a întregii lumi.

Căci Dumnezeul care te convertește și apoi te hirotonește Preot este Cel care ți Se arată și te îndrumă și te mângâie și te întărește în vorbirea și în scrisul despre Sine, pentru că slujește mereu împreună cu tine. Un Dumnezeu absent ar fi cel mai mare nonsens în interiorul vieții noastre. Un Dumnezeu distant, rupt de viața ta, care te ține la distanță de El e un gând îngrozitor, insuportabil pentru om. Pentru că Dumnezeul nostru nu stă nicio clipă departe de noi, căci El locuiește în noi prin slava Lui. Prezența Lui în noi și cu noi e o realitate cotidiană. Și noi putem vorbi neîncetat cu El și putem vorbi despre El tuturor, pentru că e realitatea copleșitoare a vieții noastre.

Oriunde întorci privirea e lucrarea Lui, e mila Lui, e prezența Sa cea mai vie. Iar când intri în altarul milei Sale și Îi slujești Lui, când te bucuri de revărsările copleșitoare ale slavei Sale și de împreuna slujire cu Sfinții și cu Îngerii Lui, a sluji e a trăi și a trăi e a te bucura neîncetat. Căci tu ești acolo, ești martorul Lui, ești vestitorul milei Sale, ești teologul voii Sale, ești cel care cheamă la mântuire și îl mântuie pe om.

Așa că nu putem fi departe de Dumnezeu în mod real, ci numai voit. Numai când I ne împotrivim lui Dumnezeu, noi nu mai vrem să vedem ultraevidența prezenței Sale. Iar dacă noi întrerupem revărsarea de har în viața noastră, nu ne putem plânge că alții au fost de vină.

Așadar, iubiții mei, Dumnezeu vrea să fim una, după cum El este o unitate desăvârșită [In. 17, 11]. Vrea să fim o unitate desăvârșită, pentru că Biserica este totalitatea celor care trăiesc în frățietate sfântă înaintea lui Dumnezeu și împreună cu El. Dacă suntem plini de cunoașterea Lui nu putem decât să fim iubitori de frățietate sfântă cu toți cei credincioși Lui, adică cu toți membrii Bisericii Sale, și deschiși față de întreaga lume. Căci cel care Îl iubește pe Dumnezeu, acela se umple de iubire sfântă față de toți oamenii. Și nu îi mai tratează pe oameni în funcție de cine sunt și ce fac, ci în funcție de nevoile reale ale vieții lor. Și nevoia reală, abisală, fundamentală a omului e cunoașterea lui Dumnezeu și trăirea împreună cu El. De aceea, din această perspectivă, deschiderea noastră față de toți e fereastra Bisericii deschisă față de toți. Pentru că trebuie să vezi cum trăiesc oamenii cu adevărat, ca să trăiești și tu la fel ca ei.

Și când privești pe fereastră și te convingi, atunci intri pe ușă, pe ușa Bisericii, care e Botezul sacramental al ei, pentru ca să fii și tu intimul intimilor lui Dumnezeu. Căci numai aici, înăuntru, avem toată experiența

sfințeniei și aici bucuria noastră e deplină. Iar toate praznicele Bisericii sunt o chemare la bucuria cea veșnică, pentru că a-L cunoaște pe El înseamnă a te bucura continuu împreună cu Dumnezeul tău, cu Dumnezeul întregii existențe. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Profet Iliu Tesvitis [2022]

Iubiții mei[645],

când Dumnezeu nu ne mai dă ploaie și pământul se crapă și se umple de praf, pentru că păcatele noastre sunt multe și grele, faptele și rugăciunea Sfântului Iliu ne învață cum să ne pocăim înaintea lui Dumnezeu și cum să îi cerem ploaia milostivirii Sale. Căci el, când era secetă mare, a adunat tot poporul către el [I Împărați 18, 30, LXX]. A adunat tot poporul acolo unde el se pregătea să aducă jertfă, așa cum noi trebuie să ne adunăm cu toții la Biserică. Și a te aduna la Biserică pentru rugăciunea pentru ploaie înseamnă a admite că pentru păcatele tale Dumnezeu nu ne mai binecuvântă cu ploaie. Căci El dorește ca noi să ne pocăim pentru păcatele noastre și să facem voia Sa, ca El să ne dea toate din belșug.

Și Sfântul Profet Iliu [Ηλιου] a luat 12 pietre, după numărul semințiilor lui Israil [I Împ. 18, 32, LXX], „și a zidit pietrele în[tru] numele Domnului și a vindecat jertfelnicul cel care fusese dărâmat [καὶ ᾠκοδόμησεν τοὺς λίθους ἐν ὀνόματι Κυρίου καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον τὸ κατεσκαμμένον]" [I Împ. 18, 33, LXX]. Căci și noi trebuie să luăm învățătura Lui, care e fundamentul vieții noastre, și să ne vindecăm cu ea sufletul nostru. Pentru că sufletul nostru este jertfelnicul Domnului. Și noi ne vindecăm jertfelnicul, ne vindecăm sufletul dărâmat de

[645] Începută la 8. 52, în zi de luni, pe 18 iulie 2022. Cer înnorat, 20 de grade, vânt de 3 km/ h.

păcate, dacă le recunoaștem, dacă ne pocăim pentru ele și dacă chemăm să vină în noi ploaia Lui, ploaia milei Sale, în ciuda păcatelor noastre. Căci noi cerem iertarea Lui tocmai pentru că suntem păcătoși și avem nevoie de El la modul absolut. Și când El trimite iertarea Lui în noi, El trimite și ploaie pe pământ și pace în casele noastre și bună-înțelegere între noi toți. Fiindcă Dumnezeu dorește ca noi să Îi slujim Lui întru toate, în așa fel încât Biserica Lui să strălucească în viața noastră, a tuturor.

– De ce a făcut Sfântul Iliu șanț pentru apă împrejurul jertfelnicului în care să încapă două metrite de sământă [δύο μετρητὰς σπέρματος][I Împ. 18, 33, LXX]?

– Pentru că faptele pocăinței noastre, cele care se nasc din ascultarea voii lui Dumnezeu, trebuie să înconjure întotdeauna inima noastră! Învățătura celor două Testamente ale lui Dumnezeu trebuie să rodească mereu în noi pocăința și ascultarea de Dumnezeu. Șanțul de apă este șanțul de durere pentru păcatele noastre. Și nu putem să aducem jertfă Domnului decât având conștiința păcatelor noastre. Căci din adâncul sufletului nostru rănit și căzut, noi strigăm către Domnul.

Pe jertfelnic, ca și Sfântul Iliu, trebuie să grămădim despicăturile [τὰς σχίδακας] [I Împ. 18, 33, LXX] gândurilor noastre, adică gândurile noastre spovedite și pentru care ne-am pocăit. Căci un suflet curățit de păcate, este un suflet care și-a despicat gândurile înaintea Duhovnicului, adică i-a arătat lui Dumnezeu toată boala lui interioară. Și când te-ai spovedit înaintea Domnului și ai primit iertarea Lui prin Duhovnicul tău, atunci aștepți să te împărtășești cu Domnul tău, cu Cel care Se dăruie pe Sine tuturor celor care vin la El.

Și s-au turnat 12 vedre de apă peste jertfă și peste despicăturile lemnelor [I Împ. 18, 34, LXX], pentru că

Domnul S-a răstignit pe Cruce pentru păcatele întregii lumi. El a purtat fărădelegile noastre, ale tuturor, și le-a biruit întru umanitatea Sa în mod desăvârșit. De aceea, acolo unde oamenii păcătoșii vedeau numai un om pe Cruce, noi vedem un Dumnezeu-om pe Cruce, Îl vedem pe Dumnezeul nostru Cel întrupat pentru noi, Care a biruit în mod desăvârșit tot păcatul, moartea și Iadul. Pentru că El, Cel minimalizat și lepădat de oameni pe Cruce, tocmai atunci câștiga biruința cea întreită pentru noi, oamenii. Căci a învins tot păcatul, a biruit moartea și ne-a scos pe noi din robia demonilor, iar tot ceea ce El a făcut pentru noi fiind mântuirea noastră. Fiindcă El ne-a făcut ai Lui, pe noi, cei care eram robii demonilor, ne-a umplut de viața Sa, pe noi, cei omorâți prin păcatele noastre, și ne-a dat să biruim tot păcatul în noi înșine, prin slava Lui, pentru ca să ne bucurăm în mod veșnic cu El.

De aceea, când păcătuim cu ceva înaintea lui Dumnezeu, noi avem nevoie de pocăință neapărată. Pentru că nu putem sta cu păcatul în noi înșine, care e distanțare interioară de Dumnezeu. Spovedind păcatul, noi ne apropiem de Dumnezeu și ne unim cu El, pentru ca să fim plini de viața Lui. Și dacă suntem plini de viața Lui, noi suntem cu El, pentru că fără El nu putem avea belșug de viață în noi înșine.

Și Sfântul Iliu aduce jertfă Domnului, când ea era plină de apă și apa înconjura jertfelnicul [I Împă. 18, 35, LXX]. Când el era plin de pocăință, dar și poporul din jurul său se pocăia. Și el a strigat spre cer [ἀνεβόησεν εἰς τὸν οὐρανὸν] [I Împ. 18, 36, LXX], a strigat către Dumnezeu, și a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Israil, ascultă-mă! Doamne, ascultă-mă astăzi cu foc [ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρι]! Și să cunoască tot poporul acesta că Tu ești Domnul, Dumnezeul lui Israil, iar eu [sunt] slujitorul Tău și pentru

Tine am făcut lucrurile acestea! Ascultă-mă pe mine, Doamne! Ascultă-mă pe mine cu foc! Și să cunoască poporul acesta că Tu ești Domnul Dumnezeu și Tu ai întors inima poporului acestuia înapoi [καὶ Σὺ ἔστρεψας τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου ὀπίσω]!" [I Împ. 18, 36-37, LXX].

Iar focul pe care Domnul l-a trimis Sfântului Iliu, focul din cer, este focul pe care ni-l trimite și de Învierea Domnului în mormântul Său din Ierusalim! Căci e foc de la El, care nu arde trupul omului în primele minute, dar apoi arde ca unul obișnuit. Pentru ca toți să înțelegem că e de la El, că îl primim de la El și prin acesta ne vestește tuturor că adevărată este Învierea Lui cea de a treia zi.

Și focul acesta de la Domnul, Sfântul Iliu l-a primit, pentru că poporul și-a întors inima lui către Domnul. Căci asta înseamnă că El a întors inima poporului înapoi: a întors-o la El. Dar nu a întors-o cu forța la El, ci prin aceea că le-a dat să se pocăiască, iar oamenii s-au întors cu pocăință către El. Și când Sfântul Iliu s-a rugat și s-a încrezut în Domnul cu totul și a cerut foc ceresc ca să mistuie jertfa lui, atunci „a căzut focul de la Domnul [ἔπεσεν πῦρ παρὰ Κυρίου], din cer [ἐκ τοῦ οὐρανοῦ], și a mistuit arderea de tot și despicăturile [lemnelor] și apa cea din mare și pietrele și țărâna a lins-o focul [ἐξέλιξεν τὸ πῦρ]" [I Împ. 18, 38, LXX]. Și cu toate că este același foc ca la Paști, care vine din cer, de la Domnul, și care pe noi ne umple de veselie sfântă, pentru că ne încredințează de Învierea Lui cea de a treia zi, atunci, la rugăciunea Sfântului Iliu, focul ceresc a mistuit și a lins toată jertfa adusă cu pocăință.

Pentru că Domnul coboară în noi și mistuie tot păcatul din sufletul și din trupul nostru, ca să Se odihnească în noi. Ceea ce Sfântul Iliu a făcut în afară și în văzul poporului, el a făcut și în sinea lui. Căci rugăciu

nea lui cea multă și plină de sfințenie l-a învățat pe Sfântul Iliu să jertfească pentru toți și să îi curățească pe toți pentru Domnul. Iar jertfa Sfântului Iliu ne vorbește tainic despre Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii!

Căci noi punem vin, pâine și apă înaintea Domnului, le punem înaintea Lui în mod liturgic, așa cum a făcut și Sfântul Iliu, și cerem să vină focul Lui în ele și să se le sfințească. Cerem slava Lui în jertfa noastră liturgică, pentru ca ea să se transfigureze în Trupul și în Sângele Domnului, prin care noi ne unim ființial cu Domnul nostru. Și până nu facem asta, până nu Îi slujim Domnului și până nu primim în noi înșine Jertfa Lui cea pentru noi, noi nu putem fi vii cu adevărat. Căci El Însuși e viața noastră, pentru că El e hrana noastră cea veșnică. Și când El vine la noi și în noi, atunci avem tot ceea ce ne trebuie, pentru că Îl avem pe El în noi, pe El, pe Viața noastră cea veșnică.

„Și a căzut tot poporul pe fața lor [καὶ ἔπεσεν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν]" [I Împ. 18, 39, LXX], pe fețele lor, au căzut cu fețele la pământ înaintea Domnului, și au mărturisit: „Cu adevărat [ἀληθῶς], Domnul este Dumnezeu [Κύριός ἐστιν ὁ Θεός], Acesta [este] Dumnezeu [Αὐτὸς ὁ Θεός]!" [I Împ. 18, 39, LXX]. Pentru că ei văzuseră că Domnul răspunde cu foc ceresc la rugăciunea lui Iliu, pentru că Iliu este slujitorul Lui!

Și Iliu [Ηλιου] vine de la אֵלִיָּהוּ [Eliiiahu], care înseamnă Dumnezeul meu este Domnul[646]. Pentru că Domnul, Cel care are grijă de noi întru toate, e Dumnezeul tuturor. Și noi Îl cunoaștem pe Dumnezeul tuturor ca pe Domnul nostru, când Îl cunoaștem pe El din viața noastră de credință cu El. Când Îl cunoaștem din continua noastră trăire împreună cu El.

De aceea, iubiții mei, ploaia, ninsoarea, roua, vântul cel bun, sănătatea, bunăstarea, pacea, înțelege-

---

[646] *Cf.* https://de.wikipedia.org/wiki/Elija.

rea dintre noi le cerem de la Domnul nostru și le primim de la El. Ele sunt darurile Sale față de noi. Însă, dacă considerăm că ele ne vin în mod independent de El, că ele n-au de-a face cu El, atunci păcătuim mult înaintea Lui. Căci cine consideră că ploaia se produce de la sine și nu are nimic de-a face Dumnezeu cu ploaia noastră, atunci păcătuiește mult înaintea Lui. Pentru că nimic de pe pământ și din viața noastră nu se petrece fără voia Lui. Iar relele din viața noastră sunt pentru păcatele noastre și pentru îndreptarea noastră. Grindina, seceta, uraganul, boala, moartea, au de-a face cu noi și cu păcatele noastre. Pentru că lui Dumnezeu nu Îi place să ne pedepsească, dar e nevoit să o facă, pentru că noi ne comportăm iresponsabil. Și El ne pedepsește ca Cel mai atent și mai iubitor Tată, pentru că Se îngrijește de mântuirea tuturor și nu doar de a unora.

Seceta interioară, lipsa bucuriei din noi înșine, rugăciunea fără roade, inima fără milă și fără lacrimi, lipsa durerii pentru păcatele noastre și pentru durerile oamenilor sunt iarăși semne ale păcătuirii noastre celei multe. Dacă nu suntem atenți, sensibili și responsabili față de tot ceea ce se petrece cu noi și cu lumea noastră e pentru că suntem încă în păcatele noastre. E pentru că nu ne-am pocăit, e pentru că nu ne pasă de viața noastră și de veșnicia noastră, e pentru că nu ne rugăm pentru mântuirea tuturor oamenilor.

Să ne rugăm pentru iertarea păcatelor noastre și pentru ploaia milei Sale! Să facem din noi altarul de jertfă al lui Dumnezeu, în care El să Își arate mila Lui față de noi! Pentru că El abia așteaptă să facă minuni peste minuni în viața noastră, pentru ca să ne mântuie pe noi. Amin!

Predică la Duminica a VI-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[647],

când Domnul a auzit că Sfântul Ioannis Botezătorul a fost dat [παρεδόθη] [Mt. 4, 12, BYZ], adică a fost prins și întemnițat, El S-a retras întru Galilea [ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν][Ibidem]. Și, când a lăsat Nazaretul [καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ] [Mt. 4, 13, BYZ], când a părăsit Nazaretul, El „a venit și a locuit întru Capernaum [ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ], [în cetatea] cea de pe malul mării [τὴν παραθαλασσίαν]" [Ibidem] Galileii[648]. Iar כְּפַר נַחוּם [Kafar Nahum] înseamnă satul mângâierii[649]. Căci acolo unde este Domnul, acolo este toată mângâierea cea dumnezeiască, acolo e toată pacea lui Dumnezeu. Și de aceea, când suntem în pacea lui Dumnezeu, atunci știm că Dumnezeu Se odihnește întru noi, pentru că El Se odihnește acolo unde Se bucură că e plin de curăție și de sfințenie. Iar noi trebuie să ne facem cu toții locașuri sfinte ale lui Dumnezeu, pentru ca El să locuiască întru noi toți prin slava Lui cea veșnică.

De aceea, în Evanghelia de azi [Mt. 9, 1-8], când Sfântul Evanghelist Matteos vorbește despre cetatea Sa [τὴν ᾿Ιδίαν πόλιν] [Mt. 9, 1, BYZ], el se referă la Capernaum. Iar când Domnul S-a întors acasă, în cetatea Sa, în cetatea pe care Și-a făcut-o a Sa, Sfântul Matteos ne

---

[647] Scrisă într-o zi de joi, pe 21 iulie 2022, fiind terminată la ora 18. 35.

[648] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Capernaum.

[649] Ibidem.

spune: „Și [Καὶ], iată [ἰδού], I-aduceau Lui un paralitic pus pe pat [προσέφερον Αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον]! Și Iisus a văzut credința lor [καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν]...”[Mt. 9, 2, BYZ]. Credința celor care îl duceau pe paralitic cu patul.

Cum e să ajungi acasă obosit de la Biserică și, când tocmai ai ajuns, să fii sunat pentru o altă Slujbă? Cum e să nu fii lăsat să te odihnești? Este apostolic! Pentru că slujirea Bisericii e o oboseală atotcuprinzătoare. E o oboseală plină de pace și de dragoste pentru oameni. Nu știi ce vei avea mâine de făcut, câte Slujbe vei avea, cu cine vei vorbi, unde vei merge. Dar știi că tu Îl slujești pe Dumnezeu, pe Cel care Se îngrijește mereu de binele nostru veșnic. Și noi învățăm de aici, de la Domnul, că atunci când vine cineva pe la tine, e bine să te ostenești pentru odihnirea lui. Pentru că trebuie să vezi credința celui care vine la tine, trebuie să vezi nevoia lui și să ieși întru întâmpinarea sa cu toată inima.

A văzut credința lor, a prietenilor lui, dar a văzut și credința paraliticului! A văzut ca Cel care vede toate și știe toate. Iar prietenii paraliticului I l-au adus pe pat pe cel bolnav, așa cum ne aduc ospătarii o mâncare pe platou. Căci cel bolnav a fost mâncarea Domnului. Pentru că Domnul e flămând mereu să vină în ajutorul nostru. El dorește nespus de mult să ne ajute, să ne vindece, să ne curățească, să ne mântuie. De aceea, cel bolnav nu L-a îngrețoșat pe Domnul, ci El imediat S-a ocupat de sufletul lui. Căci atunci când te ocupi de sufletul omului, te ocupi de vindecarea lui sufletească.

Și sufletul îl vindeci, dacă îl ierți de păcate! Pentru că El S-a pus imediat în starea de a fi a Duhovnicului, a celui prin care El ne iartă pe toți de păcatele noastre, și i-a zis: „Îndrăznește [Θάρσει], copilule [τέκνον]! Ți-au fost iertate ție păcatele tale [ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου]” [Mt. 9, 2, BYZ]. Căci Domnul dorește să ne mărtu-

risim Lui păcatele noastre cu pocăință, pentru ca El să ni le ierte imediat. Și, iertându-ne de păcate, să ne ridice din boala și din moartea noastră sufletească.

Și nu poți bagateliza iertarea păcatelor tale! Dacă ai trăit-o dumnezeiește, în adâncul ființei tale, ca pe o despovărare imensă și ca pe o umplere de multă bucurie și de pace, nu o poți bagateliza nici când demonii te aduc într-o mare înșelare. Căci nu poți să râzi de ceea ce ți-a făcut un bine enorm. Și a râde de Taina Mărturisirii, de spovedirea păcatelor, înseamnă a râde de Cel care ne vindecă pe noi interior. Dar tocmai aici, în Taina Mărturisirii, se începe viața noastră veșnică! Căci aici, Cel care ne judecă pe noi cu judecată dreaptă, acum ne vindecă cu iubirea Sa nețărmurită. Și noi venim iar și iar la El, pentru iertarea Lui, pentru că El nu gonește pe nimeni. El nu Se umple de silă față de cineva, chiar dacă noi venim la El cu toate bolile păcatelor.

Căci Domnul Se ocupă imediat de sufletul omului! Vindecarea noastră reală se face de la suflet spre trup. Căci și sfințirea noastră se face la fel: slava lui Dumnezeu coboară în sufletul omului și, din suflet, în trupul nostru. Iar mântuirea și sfințirea noastră o avem în tot sufletul și în tot trupul nostru, pentru că noi, în integralitatea noastră, suntem plini de toată slava și de toată virtutea cea dumnezeiască. Așa că nu putem să ne îngrijim de suflet fără să ne îngrijim și de trupul nostru, căci amândouă trăiesc în comuniune neîntreruptă. Iar la învierea cea de obște, când vom învia trupește și vom fi ființe transfigurate, slava lui Dumnezeu va fi în tot sufletul și în tot trupul nostru, pentru că a fost încă de aici, din viața noastră bisericească. Căci sfințirea noastră a început odată cu Botezul nostru și noi o trăim pe fiecare zi. Și creșterea noastră în sfințenie e reală și o vedem în tot sufletul și în tot trupul nostru, pentru că El Se odihnește în noi prin slava Lui.

Însă paraliticul purtat pe pat suntem noi, cei păcătoși, suntem noi atunci când păcătuim! Și când Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu se roagă pentru noi, pentru întoarcerea și îndreptarea noastră. Și El, văzând credința lor cea mare și dragostea lor pentru noi, ne miluiește pe noi. Căci Născătoarea de Dumnezeu și toată Împărăția Lui sunt în rugăciune continuă pentru noi. Și rugăciunea și iubirea lor pentru noi, ne umple și pe noi de râvna de a sluji tuturor.

– Ce înseamnă, însă, Părinte Dorin, a sluji?

– Înseamnă a te face propriu nevoii altuia! A răspunde pe înțelesul lui și la nevoile sale reale. A-l ajuta în mod real cu rugăciunea și cu sfătuirea ta. Căci oamenii ne cer Slujbe, rugăciuni, binecuvântări, sfaturi, întăriri, pentru că ne cer ajutorul cel duhovnicesc. Și ajutorul pe care ei îl cer de la Preoți e ajutorul lui Dumnezeu pentru noi toți. Pentru că ei mă roagă pe mine, iar eu mă rog pentru ei Domnului. Și rugăciunea unora pentru alții și făcută împreună ne ajută pe toți: și pe mine și pe ei și pe întreaga lume. Căci orice Slujbă a Bisericii cuprinde întreaga lume.

Iar dacă trăim bucuros în comuniunea Bisericii, dacă suntem împliniți interior, atunci nu ne interesează bârfele, ironiile, hulele la adresa lui Dumnezeu și a noastră. Pentru că știm că ele sunt din neștiință și din răutate. Un om împlinit nu este plin de mânie și de răutate. Un om bucuros, un om iertat de Dumnezeu, un om vindecat și sfințit de către El, nu este un om ranchiunos și răzbunător, nu umblă doar după bani și după fala lumii. Căci reala împlinire a omului e curăția, sfințenia și pacea. Și omul care e cu Dumnezeu nu dorește să păcătuiască nicidecum. Căci el știe că marea lui problemă nu sunt demonii și nici oamenii potrivnici, ci păcatele pe care le săvârșește. Pentru că păcatele rămân în tine și sunt boala, sunt moartea, sunt Iadul tău. Iar

lucrul nostru de fiecare zi e tocmai acesta: de a ne vindeca de boala păcatului. Căci dacă ne curățim de păcatele noastre, ne vindecăm de boala noastră cea reală.

Și eu pot da mărturie în mod personal, ca și dumneavoastră, de altfel, „că Fiul omului are putere [ἐξουσίαν] pe pământ a ierta păcatele [ἀφιέναι ἁμαρτίας]" [Mt. 9, 6, BYZ] oamenilor. Căci atunci când mă spovedesc, eu simt puterea Lui lucrând în Duhovnicul meu, prin care El mă iartă, iar atunci când iert și dezleg de păcate pe cineva, eu simt cum lucrează puterea Lui prin mine în ființa aceluia. Și în toate cazurile, oricând ne spovedim Domnului, noi primim iertarea Lui și puterea Sa de a ne lupta cu tot păcatul în noi înșine. Și le primim în mod real și cu totul întăritor pentru întreaga noastră persoană.

De aceea, eu sunt concentrat cu totul pe cum lucrează Dumnezeu prin ierarhia Bisericii Sale în lume și nu pe viața lor interioară, a slujitorilor Săi. Sunt absorbit de ce minuni face El în noi. De cum ne curățește, ne luminează și ne sfințește El, Dumnezeul nostru. Căci știu neputințele mele cele multe, ale omului în general, și știu că puterea noastră împotriva păcatului e puterea Lui. De aceea, nu privesc monoman spre oamenii Bisericii, nu vreau să le văd păcatele și nici nu mă bucur de ele, ci privesc cu încredere spre El, spre Cel care e toată întărirea și sfințenia noastră. Căci eu cu El, cu Dumnezeul meu, am început relația mea cea bisericească odată cu Botezul meu sacramental, și nu cu slujitorii Lui. Ei, ca și mine, sunt pe cale. Toți suntem pe calea mântuirii noastre! Și grija noastră nu trebuie să fie aceea de ne pune piedici unii altora, ci trebuie să ne ajutăm și să ne sprijinim frățește pe calea mântuirii noastre. Căci noi, ca și prietenii paraliticului, trebuie să avem grijă de toți oamenii.

Iar Domnul, când ne vede că gândim frățește, că avem grija mântuirii pentru toți oamenii, se bucură de credința noastră. Căci El Se bucură când noi facem bine, când noi iertăm, când noi slujim dezinteresat la mântuirea tuturor. Și a-l sluji pe om înseamnă a-l ajuta pe om să meargă spre Dumnezeu cu pace. Când ne rugăm pentru toți, când vrem binele la toți, când îi sfătuim pe toți de bine, atunci vrem binele tuturor. Și binele tuturor e mântuirea tuturor. Iar mântuirea tuturor e primirea tuturor în Împărăția Sa.

Ca părinte de copil îl înveți pe copilul tău numai la bine. Vrei să crească armonios, să fie credincios, să fie om de cuvânt, să fie împlinit în tot ceea ce face. Și când el e bucuros și tu ești foarte bucuros, pentru că tu trăiești de două ori bucuria lui: și pentru el și pentru tine. Dar și tristețea și neîmplinirea copiilor părinții le trăiesc la fel. Iar duhovnicește, Părinții duhovnicești, simt și mai profund, în duhul lor, nevoia de adevăr și de bucurie și de mântuire a oamenilor. Și când îi sfătuiește pe fiii lor duhovnicești, îi sfătuiește pentru ca aceștia să ajungă în Împărăția lui Dumnezeu. Îi sfătuiește pentru veșnicie.

De aceea, când ești Duhovnicul sau Părintele duhovnicesc al cuiva, tu simți duhovnicește viața fiului tău duhovnicesc. Unirea dintre voi e o unire sfântă, pentru că e una asumată pentru veșnicie. Tu îl ajuți pe copilul tău duhovnicesc, pentru că îi vrei binele veșnic. Și îl îndemni mereu să îndrăznească spre orice lucru și proiect bun, să îndrăznească cu Dumnezeu, pentru că El îl va ajuta întru toate. Dar, pe lângă iubirea și povățuirea cea neîncetată, el, fiul tău întru Domnul, trebuie să primească mereu iertarea Lui și pe Domnul său. Fără spovedirea păcatelor și împărtășirea continuă cu Domnul nu sporim deloc în viața noastră duhovnicească. Căci orice călăuzire duhovnicească se face în Biserică și

spre folosul întregii Bisericii. Iar fiii noștri duhovnicești trebuie să fie lumini vii pentru întreaga Biserică și pentru întreaga lume, oameni responsabili, oameni creatori, oameni ai păcii și ai bucuriei sfinte.

Mulțimile au văzut puterea lui Dumnezeu [Mt. 8, 8, BYZ], dar paraliticul a trăit-o în toată ființa lui! Căci el s-a ridicat vindecat din patul lui de suferință și iertat de păcatele sale [Mat. 8, 6, BYZ]. Domnul l-a vindecat sufletește, dar și trupește! Căci toată vindecarea noastră e de la El. Și când trăim vindecarea Lui, noi trebuie să ne umplem de toată mulțumirea și de toată bucuria, pentru că iertarea Lui este vindecarea Lui și vindecarea Lui e darul sănătății pentru noi. Și pe cât suntem de mulțumitori Lui pentru viața și pentru sănătatea noastră, pe atât ne umplem de viața Lui cea veșnică. Și dacă suntem plini de viața Lui, atunci suntem cu adevărat împliniți, pentru că astfel vom merge în Împărăția Sa cea veșnică. Amin!

Predică la Duminica a VII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[650],

în comparație cu doctorul oftalmolog, care are nevoie să te opereze la ochi, pentru ca să încerce să te vindece de orbirea ta, Domnul „S-a atins de ochii lor [ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν]” [Mt. 9, 29, BYZ], de ochii celor doi orbi, și i-a vindecat imediat de orbire. Vindecare pe care Sfântul Matteos o descrie prin termenii: „Și le-au fost deschiși ochii lor [Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί]” [Mt. 9, 30, BYZ]. Căci nu de la sine li s-au deschis ochii, ci ochii lor le-au fost deschiși de către Domnul, pentru că El le-a dat să vadă cu ochii lor. De aceea, când noi nu vedem duhovnicește, atunci avem ochii închiși, orbi la vederea Lui. Dar când El ne deschide ochii ca să vedem slava Lui, atunci putem vedea dumnezeiește, pentru că numai întru lumina Lui putem să Îl vedem pe El umplându-ne de lumina Sa cea veșnică.

– Și cum ne deschide ochii inimii?

– Prin aceea că El Se atinge de inima noastră cea zdrobită și plină de iubirea Lui! Și El ne face capabili să Îl vedem pe El întru slava Lui. Și vederea Lui e darul Său față de noi, pentru că El Se bucură de iubirea cu care Îl iubim pe El. Și vederea Lui extatică e adevărata noastră vedere, e vederea care îl împlinește pe om, pentru că e vederea cu care Îl vom vedea pe Dumnezeu în mod

---

[650] Începută la 9. 24, în zi de miercuri, pe 27 iulie 2022. Soare, 29 de grade, vânt de 3 km/ h.

veșnic în Împărăția Sa. Iar micile noastre vederi dumnezeiești de aici sunt începutul vederii continue a Lui din Împărăția Sa. Căci acolo ne vom împlini în mod desăvârșit dorința noastră veșnică de a fi cu Dumnezeu și de a-L vedea pe El neîncetat.

Medicii lucrează cu instrumentarul lor, cu aparatele lor performante pentru a ne vindeca, făcând operații pe trupul nostru și folosind medicamente de tot felul, pe când Domnul vine la noi și Se atinge de noi. Iar atingerea Lui de noi, ne vindecă imediat. Pentru că El este Izvorul vieții noastre și Vindecătorul nostru, al tuturor. Și El nu are nevoie de lucrurile indirecte ale medicinii, de operații și de medicamente, pentru că atingerea Lui dă viață și vindecare.

Și când Domnul a scos demonul din omul care părea mut, dar el era demonizat [δαιμονιζόμενον], omul a vorbit imediat [Mt. 9, 32-33, BYZ]. Pentru că demonul era muțenia lui! Iar noi când nu vorbim unii cu alții, când suntem răutăcioși, când suntem neiertători, nu suntem înțelepți, ci înșelați de demoni. Pentru că ei ne pun să nu vorbim unii cu alții și să nu ne iertăm unii pe alții.

Orbilor, Domnul le-a vindecat ochii. Le-a vindecat organele vizuale ale trupului lor. Și când ochii au fost întregi, sănătoși, creierele lor au avut conexiunea continuă cu ochii lor, iar sufletele lor au început să vadă prin intermediul trupurilor lor. Căci sufletul nostru se manifestă în mod continuu prin trupul nostru. Dacă creierul nostru se deteriorează, sufletul nostru nu mai poate lucra în mod obișnuit prin intermediul creierului și al trupului nostru, dar asta nu înseamnă că nu mai avem suflet. Căci sufletul nostru e legat de trupul nostru în mod ființial până la moartea noastră trupească. Când sufletul e despărțit de trup de către Domnul prin moartea trupului, sufletul e viu și conștient de sine și are

întreaga memorie a faptelor sale. Și el își vede trupul său, de care a fost despărțit, știe că e al său, dar în același timp el are în sine toată conștiința și toată viața noastră. Și Dumnezeieștii Îngeri duc, după moartea noastră, sufletul nostru la Domnul, ca El să îl judece și să primească după faptele sale. Pentru că viața noastră e judecată de către Domnul și El hotărăște cum arată viața noastră veșnică.

Oamenii erau orbi, dar vedeau prin credință! Căci cei doi orbi strigau: „Miluiește-ne pe noi [Ελέησον ἡμᾶς], fiule al lui David [υἱὲ Δαυίδ]!" [Mt. 9, 27, BYZ]. Și când Domnul le-a vindecat orbirea trupească, pentru că ei nu erau și orbi sufletește, a accentuat credința lor. Căci El le-a spus: „După credința voastră să vă fie vouă [Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν]!" [Mt. 9, 29, BYZ]. Pentru că ei și-au dorit să-L vadă și cu ochii, așa după cum Îl vedeau prin credința lor. Și cu toate că Domnul le-a interzis să vorbească despre vindecarea lor [Mt. 9, 30], ei însă, plini de recunoștință, „L-au vestit pe El în tot pământul acela [διεφήμισαν Αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ]" [Mt. 9, 31, BYZ].

– Și de ce nu poate să tacă recunoștința?

– Pentru că ea se bucură să mulțumească celui care i-a făcut bine! Și noi trebuie să Îi mulțumim mereu lui Dumnezeu pentru toate binefacerile, știute și neștiute de noi, pe care le-am trăit în viața noastră, dar să fim mulțumitori și față de toți cei care ne-au ajutat în mod real în viața noastră. Și când îmi aduc aminte de cineva care m-a ajutat cu bani, cu cărți, cu sfaturi, cu mijlociri pentru mine, deodată mă aprind de rugăciune pentru el, pentru că el e mereu viu în mine. Și aceasta, pentru că lucrurile primite m-au făcut să fiu cel de azi. Și le sunt recunoscător tuturor celor care m-au ajutat cu ceva anume, chiar și cu cel mai mic lucru, pentru că ei au fost

oamenii de la timpul potrivit și de la nevoia mea, care m-au ajutat să merg mai departe.

Însă știu în mod profund, că Dumnezeu a fost Cel care i-a adus pe binefăcătorii mei în viața mea! Am înțeles în timp importanța lor în viața mea, dar, în primul rând, rolul Lui fundamental în viața mea și al întregii lumi. Căci El nu mă ajută numai pe mine să trăiesc, ci ajută tot omul și toată viețuitoarea să trăiască. Și față de El cu toții ne îndreptăm fețele noastre, căci El este Izvorul vieții și al bucuriei noastre.

Orbii n-aveau ochi buni pentru vedere, dar aveau sufletele pline de credință, pe când cel care părea mut, dar era demonizat, avea un suflet posedat de un demon. Pentru că un demon sau mai mulți pot locui în mod parazitar într-un om păcătos. Însă, când Domnul ne vindecă de demoni, când scoate afară demonii din noi, atunci trăim normalitatea vieții noastre. Pentru că viața bună e viața duhovnicească, e viața pe care o trăim plini fiind de slava lui Dumnezeu.

Mulțimile, care se minunau de faptele Domnului, au recunoscut că văd lucruri unice [Mt. 9, 33, BYZ]. Pe când fariseii, care se îndrăceau continuu, Îl blasfemiau pe Domnul și spuneau: „Cu stăpânitorul demonilor îi scoate pe demoni [Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια]" [Mt. 9, 34, BYZ] din oameni. Mulțimile se bucurau de El, pentru că acelea se minunau de faptele Lui, pe când fariseii Îl considerau „un vrăjitor" pe Domnul și de aceea Îl huleau. Însă Domnul nu îi scotea pe demoni din oameni „cu ajutorul" demonilor, ci prin puterea Sa cea dumnezeiască, cea de Făcător al întregii creații. El îi scotea pe demoni din oameni, pentru că El trebuie să locuiască în noi toți prin slava Lui. Îi scotea și îi scoate din oameni, pentru că locul demonilor nu e în oameni, ci în Iad. Dar El dă vedere orbilor trupești, dar și a celor sufletești, pentru că El dorește să ne bucurăm

de toate cele ale Lui, de cele create de El, cât și de vederea Lui cea veșnică.

Și Evanghelia de azi se termină cu această mare grijă a Domnului față de noi: „Și Iisus străbătea toate cetățile și satele [Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας], învățând în sinagogile lor [διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν], și propovăduind Evanghelia Împărăției [καὶ κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας], și vindecând toată boala și toată neputința în popor [καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ]" [Mt. 9, 35, BYZ]. Căci Iisus Domnul nu discrimina pe nimeni! El nu propovăduia doar la oraș, ci și la sat, El mergea în sinagogile lor, unde mulți Îi stăteau împotrivă, și învăța, pentru că El propovăduia și vindeca și alina și ajuta pe toată lumea.

Și când vrem să învățăm ce trebuie să facem pentru lumea noastră, atunci asta trebuie să facem: să fim deschiși față de toți și să le vorbim tuturor despre Dumnezeul nostru și despre viața Bisericii Sale și despre Sfinții Lui și despre minunile Lui cu noi, pentru ca să le putem sluji și să îi putem ajuta pe toți oamenii. Căci oamenii trebuie să învețe de la noi, de la fiii lui Dumnezeu, pe cele ale lui Dumnezeu. Noi trebuie să vorbim și să scriem despre El și să slujim pentru mântuirea tuturor. Căci numai astfel ne mântuim pe noi înșine, dar extindem mereu și Biserica lui Dumnezeu.

Fiindcă, iubiții mei, Biserica nu este o realitate statică, ci foarte dinamică, într-o continuă expansiune. Căci El Se atinge mereu de oameni și îi adaugă Bisericii Sale. Și fiecare nou convertit și fiecare nou botezat sunt o extindere a Bisericii lui Dumnezeu, pentru că sunt o alipire a lor de El. Și când te unești cu Dumnezeu prin slava Lui, atunci te unești cu El pentru veșnicie, pentru că El Se unește cu noi pentru veșnicie. Fiindcă viața noastră bisericească nu este o experiență religioasă oa-

recare, ci o intrare în Împărăția lui Dumnezeu încă de acum. Căci noi trăim în ritmul veșniciei în Biserică, atâta timp cât Dumnezeul Cel veșnic locuiește în noi prin slava Lui. Și dacă trăim din plin viața veșnică cu Dumnezeu, atunci nimic nu ne lipsește cu adevărat, pentru că El e cu noi și în noi în tot ceea ce facem. Amin!

Predică la Transfigurarea Domnului [6 august 2022]

Iubiții mei[651],

astăzi, cu harul lui Dumnezeu, am împlinit 32 de ani de viață bisericească! Căci pe 6 august 1990 am mers pentru prima oară în mod asumat la Biserică. Am mers ca un convertit, ca un om schimbat de Dumnezeu în ziua de 21 decembrie 1989 și care, timp de 7 luni, am căutat să înțeleg care e Biserica lui Dumnezeu. Și căutările mele interioare, lupta mea interioară pentru a înțelege care e Biserica Lui, m-a întors în Biserica mea, în Biserica unde fusesem botezat de prunc. Pentru că în mijlocul unei adunări adventiste, care dorea să mă acapareze interior, eu am simțit în adâncul meu slava lui Dumnezeu primită la Botez și am înțeles că locul meu nu era acolo. Că acolo eram departe de Dumnezeu.

Și când am venit la praznicul de față, dimineața, acum 32 de ani, în Biserica Născătoarei de Dumnezeu din Scrioaștea, din satul meu natal, unde fusesem botezat, am simțit că acolo e pacea lui Dumnezeu, cea pe care o simțeam și în inima mea. Și întreaga teologie a Slujbei și pacea lui Dumnezeu simțită în Biserică, mi-au confirmat că aceasta e Biserica lui Dumnezeu, a Dumnezeului Celui viu, pe care L-am simțit ridicându-i în picioare, făcându-i verticali, pe Mucenicii și pe Eroii Revoluției Române din decembrie 1989. El, Cel care m-a scos din indiferența mea religioasă și din neștiința mea

[651] Începută la 17. 15, zi de duminică, 31 iulie 2022. Soare, 31 de grade, vânt de 21 km/ h.

teologică crasă, tot El m-a dus la Biserica Lui. Pentru că Dumnezeu, copilului care eram, i-a vorbit prin slava Lui în inima sa, și i-a revelat faptul că acolo unde e pacea Lui, acolo e și adevărul Său. Pentru că unde sunt adevărul și pacea Sa, acolo e și toată sfințenia Lui. Pentru că Dumnezeul Cel Sfânt dorește să ne facă Sfinți prin tot adevărul și prin toată pacea Lui.

La 12 ani împliniți, Dumnezeu m-a umplut de certitudinea Lui, de prezența Lui, de măreția inexprimabilă a slavei Sale. El mi S-a revelat pe Sine ca Cel ce este, ca Cel ce a făcut toate și Care dinamizează toate câte sunt. Dar am înțeles în scurt timp, în câteva zile, după minunea imensă a convertirii mele, cea cu totul neașteptată și preaminunată, că lupta mea pentru credință abia a început. Pentru că mi-am dat seama că trebuie să aflu care e Biserica lui Dumnezeu și, odată cu ea, să aflu care e viața care îi place Lui. Căci acest Dumnezeu viu, Care te umple de viață și de bucurie sfântă, am înțeles eu, copilul de 13 ani neîmpliniți, te vrea ca El.

Nu aveam pe nimeni care să mă îndrume în viața de credință. Ascultam orice emisiune religioasă, citeam orice carte religioasă, încercam imediat să practic ceea ce citeam. Iar cele 7 luni pline de citiri, de practici religioase, de întrebări peste întrebări, de coborâri în mine au fost ca o urcare pe munte pentru mine. Căci eu nu mai eram eu, dar mergeam spre liniștea mea cu toată ființa mea și cu toată însingurarea cuvioasă pe care mi-o adusese convertirea mea. Mergeam spre zonele rarefiate ale muntelui credinței. Și când am trăit pacea lui Dumnezeu în Biserică, la prima mea Utrenie și Dumnezeiască Liturghie, și, plin de pace, deodată am aflat atât de multe lucruri teologice concentrate în Slujbe, am fost cu totul uluit și împlinit. Căci mi-am dat seama că cei care au alcătuit acest cult al Bisericii au o minte și o

simțire dumnezeiești, pe care mi-am dorit cu toată ființa mea să le aflu, să le trăiesc.

Și cultul Bisericii m-a convins că aceasta e Biserica Lui! Pentru că cultul Bisericii e plin de profunzime abisală, de frumusețe fără seamăn, de pace și de sfințenie uluitoare, de asceză atotcuprinzătoare. Iar lălăiala sentimentală și improvizația cultică neoprotestantă au căzut cu totul în fața cultului Bisericii. Nu mai m-a interesat nicio credință, nicio religie, nicio sectă, nicio practică străine de Biserică. Căci am înțeles că în cultul Bisericii te poți sculpta la infinit și toată asceza vieții creștine înseamnă o creștere continuă în sfințenie.

Și am început să citesc cu nesaț, fără întrerupere, tot ce găseam în materie de carte teologică ortodoxă. Până am ajuns la Seminar, cunoșteam multe lucruri din cele publicate în perioada comunistă de către Biserică și pe care le puteam găsi pe piață și prin bibliotecile Bisericilor din jurul meu. Am citit sistematic cărțile de cult, am citit sistematic carte patristică și istorică, am citit și am convorbit cu oricine era introdus în viața teologică. Căci am înțeles că pot învăța de la oricine și că orice carte este o deschidere spre un univers teologic tot mai mare.

Dorința mea de mult, de imens, de absolut în materie de carte și de experiență sfântă, m-a făcut întotdeauna să văd inconsistența ideatică și experimentală a școlilor teologice prin care am trecut. Și e dumnezeiesc faptul că nu m-am simțit împlinit la niciun nivel de pregătire teologică instituționalizată! Căci, dacă aș fi considerat că Masterul sau Doctoratul sunt tot ceea ce trebuie să fac și sunt tot ceea ce trebuie să aflu în materie de nivel teologic, aș fi fost un ratat. Pentru că, în fiecare zi, eu trăiesc teologic și scriu teologic și mă pregătesc pentru noi și noi proiecte teologice, care nu ar mai fi existat, dacă, după ce mi-aș fi luat patalamalele

teologice, aș fi simțit că „nu mai am nimic mai mult de făcut”.

Dar eu, acum, în clipa de față, simt că nici n-am început să lucrez teologic! Că, pe muntele teologiei, nici nu am început să urc, deși am urcat enorm de mult. Și acest simțământ real și profund al începutului nu e pentru că n-am făcut nimic, ci pentru că seriozitatea sfântă, copleșitoare și veșnică a teologiei înseamnă o continuă transfigurare interioară.

Eu știu că trebuie să traduc Scriptura, că trebuie să scriu cât mai multe volume din Dogmatica mea, că trebuie să extind cât mai multe Vieți de Sfinți, că trebuie să clarific cât mai multe lucruri teologice în cărțile și în predicile mele. Dar toate acestea se fac pe măsură ce te sfințești, pe măsură ce te transfigurezi interior. Și Cel care te transfigurează e Cel care te umple de slava Lui.

Căci Domnul i-a luat pe cei 3 Sfinți Apostoli ai Săi și i-a ridicat întru muntele cel înalt [εἰς ὄρος ὑψηλὸν] [Mt. 17, 1, BYZ] al ascezei, al teologiei și al vederii lui Dumnezeu. Urcarea lor pe munte a fost interioară, pentru că a fost o curățire continuă a lor prin ascultarea și urmarea Lui. Ei nu s-au crezut vrednici de vederea Lui, după cum nici eu nu m-am așteptat la nicio convertire și la nicio revoluție și la nicio viață bisericească. Înșurubat în penuria comunistă, eu îmi vedeam de Școală, eram în clasa a 7-a, și nu așteptam nicidecum întâlnirea capitală cu Dumnezeu. Însă Dumnezeu avea alte planuri cu mine, după cum a avut și cu Sfinții Apostoli Petros [Πέτρος], Iacovos [Ἰάκωβος] și Ioannis [Ἰωάννης] [Mt. 17, 1, BYZ]! Petros înseamnă piatră[652], Iacovos înseamnă înlocuitor[653], iar Ioannis înseamnă

---

[652] *Cf.* Fausset’ s Bible Dictionary, 2800.01, apud Bible Works 10.

[653] *Cf.* Fausset’s Bible Dictionary, 1815.01, apud Bible Works 10.

dăruit de Dumnezeu[654]. Căci trebuie să stai pe piatra credinței, fiind una cu teologia lui Dumnezeu, trebuie să fii cu totul altul în comparație cu cel care erai mai înainte de a crede și trebuie să te dărui cu totul lui Dumnezeu pentru a fi mereu cu El. Fiindcă Sfinții Apostoli, când au uitat cu totul de ei înșiși, și s-au dat cu totul Lui, atunci El S-a transfigurat înaintea lor [μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν] [Mt. 17, 2, BYZ].

Căci Domnul le vorbea și îi umplea pe ei de dragostea Lui, dar ei vedeau mai mult trupul Lui, mai mult umanitatea Sa, decât dumnezeirea Lui. Însă, când El S-a transfigurat înaintea lor, în fața lor, în fața ochilor lor duhovnicești, în fața ochilor inimii lor, atunci ei au văzut mai mult dumnezeirea Lui decât umanitatea Lui. Pentru că au văzut slava Lui cea veșnică pe muntele Taborului, au văzut slava dumnezeirii Lui prin trupul Lui. De aceea „a strălucit fața Sa ca soarele [ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος], iar veșmintele Sale s-au făcut albe ca lumina [τὰ δὲ ἱμάτια Αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς]" [Mt. 17, 2, BYZ].

Căci, pe Tabor, Sfinții Apostoli au avut parte de o mare și copleșitoare vedere dumnezeiască, de o vedere extatică. Pentru că nu au văzut-o cu ochii trupești, ci cu duhul sufletului lor. Cu partea cea mai înaltă și mai curată a sufletului, cu ochii sufletului, prin care și noi putem vedea slava lui Dumnezeu în mod extatic. Și L-au văzut pe El, pe Cel veșnic, pe Dumnezeul lor întru slava Lui, așa după cum Îl vor vedea Sfinții Lui în veșnicie. L-au văzut pe Cel neîncăput, pe Cel preafrumos, pe Cel care Se arată preaminunat întru Sfinții Lui.

L-au văzut și le-a fost de ajuns! L-au văzut și i-a copleșit cu totul. Și au vrut să permanentizeze această

---

[654] *Cf.* https://www.verywellfamily.com/john-name-meaning-origin-popularity-5116982.

vedere preasfântă. De aceea, când Sfântul Petros vrea să facă trei corturi [τρεῖς σκηνάς][Mt. 17, 4, BYZ] pe Tabor, el vrea să permanentizeze viața cu Dumnezeu întru slava Lui. Ar fi vrut să înceapă veșnicia din acea clipă.

Însă Domnul, vorbind cu Sfinții Lui pe Tabor, cu Moisis și Ilias [Mt. 17, 3, BYZ], ne arată că El le vorbește mereu Sfinților Săi. Că vederile extatice sunt descoperiri teologice. Pentru că atunci când El ți Se arată și îți vorbește întru slava Lui, atunci El te umple de teologia și de viața Lui.

Cu alte cuvinte, urcarea pe muntele vederii dumnezeiești nu înseamnă că ai urcat toți munții teologiei, ci că ai urcat doar pe unul. Pentru că și mâine și poimâine și răspoimâine și veșnic tu poți urca pe munții lui Dumnezeu, pentru că poți vedea la nesfârșit, poți vedea veșnic, vederile cele veșnice ale lui Dumnezeu Cel Preafrumos și Preaminunat.

Începutul credinței are loc atunci când El ți Se revelează! E o clipă mare, preabinecuvântată, și după ea urmează o muncă continuă cu tine însuți. Ceea ce vedem la performerii de tot felul se petrece și cu cel care își curățește, își luminează și își sfințește continuu viața sa. Pe fiecare zi te antrenezi duhovnicește. Pe fiecare zi întreci recorduri peste recorduri de înțelegeri interioare. Ceea ce ieri părea imposibil, peste o lună sau peste un an pare o nimica toată. Pentru că, împreună cu Dumnezeu, noi înțelegem toate tainele vieții creștine. Și tot acest suiș continuu în veșnicie înseamnă performanță veșnică, pentru că înseamnă sfințire continuă.

Cei 32 de ani ai vieții mele de credință nu sunt mulți, dar pentru mine sunt enormi. Pentru că eu știu de unde am plecat, pe unde mă aflu și spre ce privesc. Am plecat de la niciun prieten, de la nicio carte, de la zero, pentru ca acum să am milioane de cărți, milioane de prieteni, milioane de înțelegeri. Nimeni nu m-ar fi

putut convinge atunci, la început, că există o astfel de împlinire peste ani și ani. Am plecat de-a dreptul, prin pustiu, fără să știu unde mă duc. Dar nu mi-a fost niciodată teamă că o să mă rătăcesc în această imensitate, pentru că m-am lăsat în mâna Lui, în mâna Celui mai puternic și mai înțelept.

De aceea, când văd oameni la începutul vieții lor cu Dumnezeu, văd oameni care nu știu ce-i așteaptă, pentru că și eu am fost naiv ca ei. Dar prefer naivitatea lor oricărei naivități calculate. Pentru că această neștiință a începutului, această pruncie a începutului vieții cu Dumnezeu, e la fel de candidă ca primele zile ale copilului pe această lume. Și trebuie să trăiești, trebuie să faci toți pașii necesari ca să crești, nu poți sări nicio zi, dar poți rectifica continuu, interior, părerile și atitudinile tale. Te poți schimba, te schimbi, e dumnezeiește ce se petrece cu tine, când le faci pe toate cu Dumnezeu.

Dar când întâlnești pe cineva mai avansat ca tine în viața cu El, atunci multul lui te copleșește, pentru că tu nu ai trecut prin el. Și trebuie să treci, să treci prin tot multul vieții cu Dumnezeu, ca să înțelegi toată înțelepciunea vieții tale. Iar când proverbul ne vorbește despre bătrânii pe care trebuie să îi cumpărăm cu bani grei ca să îi avem, e vorba despre bătrânii plini de sfințenie și de experiență cuvioasă. Că bătrâni care să te învețe la rele, la relele lor de-o viață, găsești la toate colțurile, dar bătrâni plini de viața cu Dumnezeu sunt o raritate, sunt pietre rare, și tocmai de ei avem nevoie.

Începutul e fragil, e plin de întrebări, e plin de necunoscut. Cuprinsul e urcare continuă, e ascensiune neîntreruptă. Dar sfârșitul e împlinire enormă și e carte deschisă de înțelepciune. În ea trebuie să citim și noi! Vă doresc multă pace și multă înțelepciune și multă împlinire! Și vă mulțumesc mult pentru toate vorbele, îmbrățișările și darurile dumneavoastră de suflet! Amin!

Predică la Duminica a VIII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[655],

Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, Cel care ni Se revelează nouă întru slava Lui și Care ne vindecă pe noi de toate bolile noastre cele sufletești și trupești, e Cel care înmulțește la noi tot binele. Pentru că El cunoaște nevoile noastre reale și ne dăruie din belșug pe cele ale Sale. Și ni le dăruie pe toate, după nevoile noastre, pentru că I se face milă de noi [Mt. 14, 14]. Iar mila Sa față de noi e iubire și grijă multă față de noi.

El ne dăruie mila Sa din belșug pentru că știe că avem o cale foarte anevoioasă spre Împărăția Sa. El știe durerile, neputințele, greutățile, ispitele de tot felul ale noastre și de aceea ne dăruie din belșug mila Lui. Și noi, simțind din destul mila Lui, ne umplem de pocăință și de mulțumire pentru toate binefacerile revărsate de El în viața noastră și conștientizăm zilnic dependența noastră totală de El.

Căci, în copilărie, în adolescență și în prima noastră tinerețe, dacă trupul nostru e puternic, dacă e sănătos, avem multă încredere în noi, pentru că le putem face pe toate cu ușurință, repede, după cum ne place. Dar când munca și durerile ne sfredelesc, când bolile încep să apară în trupul nostru și ne smeresc continuu, începem să înțelegem cât de dependenți suntem noi de

---

[655] Începută la 7. 10, în zi de miercuri, 3 august 2022. Cer parțial înnorat, 23 de grade, vânt de 6 km/ h.

Dumnezeu. Pentru că El e puterea, El e sănătatea, El e vigoarea noastră. Și avem nevoie tot mai mult de ajutorul și de mila Lui ca să facem și cele mai mici lucruri ale vieții noastre.

Și pentru ca să înțelegem că El e totul în viața noastră, oceanul de milă al lui Dumnezeu se revarsă mereu în viața noastră. Și dacă ești conștient de mila Lui și ești recunoscător pentru ea, viața ta este o oază de verdeață și de liniște și de bunăstare. Dar dacă te faci că nu o vezi, că nu vezi cât de milostiv și de îngăduitor e Domnul cu tine, viața ta e ca o mergere prin arșiță și prin ger. Și, în mod evident, nu ești și nu te simți împlinit, atunci când toate îți sunt împotrivă. Când nu sporești. Când nu te bucuri de ceea ce faci și ai. Dar când sporești în viața cu Dumnezeu, viața ta e un paradis, e o împlinire enormă. Pentru că El, Dumnezeul nostru, e împlinirea enormă a vieții noastre.

Iar a miza pe Dumnezeu înseamnă a merge cu El pretutindeni. Așa cum a mers mulțimea din Evanghelia de azi [Mt. 14, 14-22]: până în pustiu [Mt. 14, 15]. Și, pentru mulți, Biserica sau Biblioteca sunt locuri „pustii", care nu îi bucură. Dacă vin la Biserică sau se duc la Bibliotecă, ei se plictisesc, pentru că nu simt oceanul de viață de acolo. Căci, dacă ar simți câtă viață și bucurie se află în Biserică și în cărțile bune ale acestei lumi, ar veni toată ziua la Biserică și ar citi nonstop, pentru că s-ar umple de multă viață, de viață veșnică.

Dacă știu binele vieții cu Dumnezeu, bucuria mea este Biserica Lui și cărțile Sale. Mă rog și cresc în bucurie. Fac binele și cresc în pacea lui Dumnezeu. Citesc și inima mea se desfată, se bucură nespus. Învăț pe alții voia lui Dumnezeu și se aprind și ei ca lumini raționale ale lui Dumnezeu. Căci nu e de ajuns doar să ai minte, ci mintea ta trebuie să ardă neîncetat pentru slujirea lui Dumnezeu. Pentru că mintea îmbâcsită de rele e un

teren viran, dar mintea în care se odihnește Dumnezeu e lumina acestei lumi.

Și mulțimile alergau la Domnul, mergeau după El, doreau să fie cu El! Vorba Lui era împlinirea lor. Și au plecat din cetăți și din sate, urmându-L pe El, până când au ajuns în loc pustiu, la ceasul serii...Căci El le vorbea pe cale și ei se aprindeau de dorul lui Dumnezeu.

„Locul este pustiu [Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος] și ceasul deja a trecut [καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν]" [Mt. 14, 15, BYZ]...Însă cum să fie locul pustiu, dacă el era plin de oameni?! Și cum să fie ceasul trecut, târziu, impropriu, când oamenii stau și ascultă voia lui Dumnezeu, pentru că voiesc să o împlinească pe ea în viața lor?!! Căci de aici înțelegem că oriunde putem vorbi despre Dumnezeu, în orice loc, și că orice loc pustiu devine un loc al lui Dumnezeu, dacă în el facem voia lui Dumnezeu. Căci dacă există loc, e pentru că există oameni doritori de Dumnezeu. Și când ei Îl doresc pe Dumnezeu, atunci nu se plictisesc ca să audă vorbindu-se despre El și nici nu consideră lungi Slujbele Lui. Pentru că Slujbele Lui sunt bucuria și împlinirea lor.

Nervozitatea, graba, răceala și neîmplinirea interioară sunt consecințele vieții noastre reci. Căci dacă am fi fierbinți interior, dacă am fi plini de dorirea lui Dumnezeu, de focul dragostei pentru El, atunci am preschimba nopțile în zile, pentru că mereu ne-am bucura și I-am sluji Lui. Și există minute și ore în care sunt umplut de bucurie și de pace și de slava lui Dumnezeu în exces, din destul, pentru ca să mă bucur. Pentru ca să le fac pe toate cu bucurie și cu pace și cu multă încredere în Dumnezeu.

După cele două zile cu botezul, n-am mai putut să stau la masă și să scriu. Mă dureau picioarele atât de mult, încât nu le puteam ține sub masa de scris. Și după ce am dormit câteva ore, deodată, s-au relaxat mușchii,

venele, trupul meu, și m-am ridicat din pat ca nou. Ca și când nu aș fi făcut un efort atât de mare. Și când te ridici din pat plin de bucurie, împlinit, gâlgâindu-ți inima de fericire pentru că Îi slujești lui Dumnezeu, atunci niciun loc nu e pustiu, ci e plin de prezența Lui, și nicio oră nu e prea înaintată, pentru că oricând Îi putem sluji lui Dumnezeu.

Ne putem ruga la ora 7 dimineața, putem lucra lui Dumnezeu până seara, ne putem ruga la 6 seara, la 12 noaptea, la 3 dimineața, putem scrie la 5 dimineața, putem și iar putem și iar putem, pentru că ne împlinesc toate acestea. Și ne împlinesc, pentru că le facem pe toate cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu. Și a face lucruri pentru Dumnezeu înseamnă a face lucruri pentru toți oamenii.

Iar în munca mea online de 16 ani de zile, am văzut și văd în continuu reacțiile de tot felul la munca mea și a soției mele. Cei care se bucură, se bucură, dar puțini sunt mulțumitori și colocviali. Puțini recunosc că învață și că se folosesc din împlinirea vieții noastre. Cei care au aversiune față de problematica teologică și față de carte în general, se manifestă iresponsabil. Și aceasta, pentru că nu se simt împliniți. Și când nu ești împlinit, vorbești și te comporți aiurea, crezând că astfel vei primi vreo atenție din partea mea. Numai că eu, fiind prea obosit de accesele juvenile de tot felul, iresponsabile, nu îmi mai pierd timpul cu oricare, pentru că nu convingi pe nimeni, dacă tot ceea ce facem noi zilnic nu convinge din prima.

Pe mine, însă, mă convinge, după cum bine știți, doar munca zilnică! Dacă faci ceva în mod zilnic, vei face performanță. Și când faci performanță, o faci pentru tine, pentru ca să te simți împlinit. Iar dacă mulți vor observa performanța ta și se vor bucura pentru ea și îi vei inspira cu ea, e un lucru bun pentru ei. Dar munca

zilnică e pentru ca tu să fii tu însuți. Și când tu ești roditor, când tu ești roditor tocmai pentru că ești tu însuți, atunci poți hrăni și pe alții din roadele tale. Și asta înseamnă cuvintele Lui: „Nu au nevoie să se ducă [Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν]. Dați-le lor voi să mănânce [δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν]!” [Mt. 14, 16, BYZ].

Pentru că fiecare om poate acum să aibă telefonul racordat la online, oamenii stau ore întregi la oameni locvace, sfătoși, și îi ascultă video. Soțul m-a pus la masă și m-a servit cu o bere, iar soția, mamă a trei copii, și-a exprimat față de mine dorința de a se duce până în Moldova ca să vorbească cu Părintele Calistrat Chifan. De ce? Pentru că l-a văzut predicând online în format video și i-a plăcut. Însă eu predic online în format scris, în mod documentat și cu sursele la vedere, am zeci de cărți publicate, iar ea poate veni la Biserică pentru ca să mă asculte sau să vorbească cu mine, de la care poate afla mult mai multe lucruri și mult mai repede, decât dacă s-ar duce până la Iași și înapoi. Dar pentru că Părintele Calistrat e vedetă online, cu lucruri luate de ici și de colo, fără să se muncească cu citarea lor, pare „mai deștept” și „mai experimentat” decât mine, cel care scriu și traduc în mod onest. Și asta, pentru că oamenii nu citesc, ci doar privesc. Și dacă li se pare că „o zice bine” Părintele, îl declară imediat „cel mai știutor” în mod nedrept.

Însă eu știu valoarea unei predici din valoarea omului. Nu mă interesează ce temă predică, ci doar cine este cel care predică. Căci dacă predică experiența, iubirea, sfințenia, responsabilitatea din el, atunci predică valoarea. Și valoarea omului este valoarea predicii, pe când predica compilată din câteva surse nu are nicio valoare, pentru că ea învață la furt, la lene, la ipocrizie pe oameni și nu la sfințenie.

Ipocriții predicării sunt ca ipocriții teatrului: distrug predica și teatrul în inima omului. O comedie trebuie să distrugă patimile din om și nu limba română și teatrul în sine. Pentru că și predica trebuie să instruiască, să îmbărbăteze, să lumineze, să bucure pe omul credinței și nu să îl dezguste. Căci ceea ce te dezgustă e caracterul omului care predică în mod fals.

Și oamenii au venit după Domnul, tocmai pentru că El nu era fals! Nu era ipocrit în viața și în cuvintele Sale. Nu spunea una și făcea alta, ci El era una cu cuvintele Sale și cu faptele Sale. Dar ca să vezi cine este omul, trebuie să îl vezi cu ochi curați, cu ochii inimii, cu cei pe care Îl vedem pe Dumnezeu întru slava Lui. Și dacă îi vedem pe oameni, ne vedem în primul rând pe noi înșine, pentru că Dumnezeu ne dă vederea de sine ca pe o vedere mântuitoare.

Și vederea de sine ne dă să stăm pe ierburi [ἐπὶ τοὺς χόρτους][Mt. 14, 19, BYZ], adică să ne smerim. Iar Domnul înmulțește pentru noi, cei care ne smerim, Mâncarea Lui cea sfântă, pentru că o binecuvântă și o frânge pentru noi și ne-o împarte nouă [Ibidem]. Din pâine, vin și apă, Domnul ne face Masă veșnică în Dumnezeiasca Lui Euharistie. Și mâncăm și ne întremăm și ne îngrășăm duhovnicește, pentru că Trupul Lui e mâncare adevărată și Sângele Lui e băutură adevărată. Și sunt adevărate, sfinte și preacurate Trupul și Sângele Lui, pentru că prin Ele ne curățește, ne luminează și ne sfințește pe noi.

Mâncarea ce satură doar trupul, lasă sufletul flămând. Dar Mâncarea ce se coboară din cer, umple, curățește, luminează și sfințește întreaga noastră persoană. Și, ca Preot, tu te împărtășești mai întâi cu Domnul, apoi și poporul cel credincios prin tine. Căci mâna Lui mă satură pe mine și, prin mine, satură tot poporul Său. Și un popor care e săturat de Dumnezeu e

un popor plin de slava lui Dumnezeu. Și poporul care se bucură împreună cu Slujitorii Lui e poporul flămând și însetat mereu de Dumnezeu, Care merge cu El peste tot.

N-ar trebui să mai auzim vreodată întrebările inepte „ce folos am dacă mă duc la Biserică sau dacă citesc o carte”, pentru că împlinirea stă în experiență. Vino la Biserică și te umple de toată pacea și de toată sfințenia lui Dumnezeu și nu vei mai întreba vreodată „de ce”! Citește cărți, citește și bucură-te de adevărurile și de noutățile citite! Și dacă citești nu o să mai întrebi prostește „de ce să citesc”! Întrebările sunt altele: Cum să nu vii la Biserică și cum să nu citești, când de venitul la Biserică și de citit se leagă toată împlinirea vieții tale?! Dacă trupul are nevoie de mâncare, de băutură, de sănătate, de odihnă, la fel are nevoie și sufletele noastre. Iar sănătatea noastră e Dumnezeu și învățăm voia Lui, dacă citim cărțile Sale.

Iubiții mei, Domnul a săturat atunci mii de oameni [Mt. 14, 21] cu 5 pâini și doi pești [Mt. 14, 17, BYZ]! Dar El a săturat și satură mereu miliarde de oameni și miliarde de animale și de păsări și de ființe de tot felul. Căci oamenii trăiesc împreună cu toate cele zidite de Dumnezeu și noi trebuie să avem grijă de toate. Dacă, în Biserică, cei care hrănesc mulțimile sunt Episcopii și Preoții și Diaconii, în lumea largă toți suntem hrănitorii întregii creații. Și grija noastră față de plante și de animale și de păsări și de toate câte există e grija noastră față de casa noastră de acum și de mâine. Căci lumea e casa noastră comună și, ca să ne bucurăm de ea, trebuie să ne bucurăm împreună, în mod responsabil.

Dumnezeu să ne învețe pe toți să fim responsabili față de viața noastră și a întregii lumi! Dumnezeu să ne bucure pe toți cu bucuria Lui cea veșnică, cea care ne face pe noi una întru Împărăția Sa! Căci El e pacea, e bucuria, e împlinirea noastră de acum și veșnică. Amin!

Predică la Duminica a IX-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[656],

viața noastră e ca o corabie „în mijlocul mării [μέσον τῆς θαλάσσης]”, care este „bătută de valuri [βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων]” [Mt. 14, 24, BYZ]. De valurile multor ispite, necazuri, dureri, neputințe, nevoi. Pentru că mereu plutim pe apa timpului, neștiind cum va fi ziua noastră de mâine, dar având credința tare că El, Dumnezeul nostru, e la cârma corăbiei noastre, a vieții noastre. Și tocmai pentru că avem credință tare în Dumnezeul nostru, în Cel care ne călăuzește pe noi spre tot binele, nu ne panicăm, ci ne păstrăm liniștea interioară, deși viața noastră e mereu agitată de tot felul de lucruri neașteptate.

Și putem să ne păstrăm liniștea interioară, pentru că liniștea noastră interioară este pacea Lui cea veșnică. Și ea, pacea Lui, e în noi, pentru că Dumnezeu e în noi prin slava Lui. Și dacă viața noastră e instabilă, dacă viața noastră e mereu o surpriză pentru noi, prezența Lui în noi e mereu stabilitatea noastră interioară. Căci tocmai de aceea nu ne pierdem cu firea în ispite, în necazuri, în boli și în dureri, pentru că știm că El e cu noi. Și El, fiind cu noi, știe la ce ne folosește nouă fiecare durere, dar și fiecare bucurie a vieții noastre.

Și această conștientizare a prezenței Lui în noi e cea mai mare împlinire a noastră. Pentru că nu cineva

[656] Începută la 8. 27, în zi de marți, pe 9 august 2022. Soare, 24 de grade, vânt de 8 km/ h.

oarecare ne sprijină, ne ajută, e cu noi, ci Însuși Dumnezeu e cu noi. Și când ai această certitudine interioară, bazată pe simțirea Lui în noi, atunci ai fundament, ai stabilitate veșnică sub picioarele tale. Și tot ceea ce faci, faci cu încredere, cu bucurie, cu nădejde sfântă, pentru că le faci împreună cu Dumnezeu.

Dar ca să Îl ai pe El în tine și cu tine mereu trebuie să fii mădularul cel viu al Bisericii Sale. Și ca să fii credinciosul Lui trebuie să intri în Biserică prin Botezul Său și prin viață curată, plină de prezența Lui în tine. Căci El Își știe credincioșii Săi, Își știe robii Săi, Își știe prietenii Săi și lor li Se descoperă în mod dumnezeiește. Și descoperirea Lui față de ei este descoperirea Tatălui lor față de fiii Săi, adică o descoperire foarte intimă și plină de veselie dumnezeiască. Iar această descoperire a Lui față de noi se face în rugăciune, în vorbirea de taină cu Dumnezeul nostru.

Căci atunci când Domnul „S-a suit întru munte [ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος], de unul singur [κατ᾽ ἰδίαν], [ca] să Se roage [προσεύξασθαι]" [Mt. 14, 23, BYZ], ne-a învățat că asceza rugăciunii înseamnă întâlnirea reală cu Dumnezeul iubirii noastre. Căci scopul rugăciunii nu e să spui cuvinte, ci să vorbești în mod real cu Dumnezeu și El să Îți răspundă ție în mod tainic, în adâncul ființei tale. Pentru că Dumnezeu ne răspunde prin slava Lui care e în noi. Slava Lui ne spune ce trebuie să facem, ce trebuie să gândim, ce trebuie să știm. Pentru că El ne luminează mereu, ne întărește mereu, ne bucură mereu, ne dinamizează mereu prin slava Lui spre a face voia Sa.

Și dacă te umpli de slava Lui în rugăciune, atunci poți să plutești în pace pe marea acestei lumi. Poți să mergi pe valurile mării [Mt. 14, 29], pentru că privești spre Domnul, spre Cel care e nădejdea noastră cea vie. Căci atunci când Domnul a urcat în corabie, atunci „a încetat vântul [ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος]" [Mt. 14, 32, BYZ].

Când El e cu noi, vântul se oprește! Și orice vânt, orice ispită potrivnică vieții noastre, nu vrea altceva decât să ne arunce în tulburare interioară. Dar dacă noi stăm cu Domnul, dacă nu ne aruncăm în valurile morții, adică în prilejurile de păcătuire, noi suntem în pacea Lui cea veșnică. Cea care ne odihnește veșnic. Căci Domnul este odihna și stabilitatea noastră, El este bucuria și împlinirea noastră.

Dumnezeieștii Apostoli au cunoscut ispita, au simțit înspăimântarea morții, dar când El a venit spre ei le-a spus: „Îndrăzniți [Θαρσεῖτε]! Eu sunt [Ἐγώ εἰμι]! Nu vă temeți [Μὴ φοβεῖσθε]!" [Mt. 14, 27, BYZ]. Le-a spus să îndrăznească întru El, să fie curajoși întru El! Adică să facă fapte bune întru El, să trăiască cuvios întru El. Căci dacă trăiești întru poruncile Lui, atunci Îl cunoști pe El cu adevărat. Și Îl cunoști din interiorul tău, din iubirea și curăția pe care ți le aduc poruncile Sale. Și dacă El e cu noi și în noi prin slava Lui, atunci nu ne mai temem de nimic și de nimeni, pentru că știm că El e viața noastră cea veșnică. Și dacă murim împreună cu El, noi suntem vii în mod veșnic împreună cu El, pentru că El e viața noastră cea veșnică.

Însă, pentru mulți, Dumnezeu e doar o idee sau o fantasmă sau o inexistență. Își permit să trăiască oricum, pentru că fac abstracție de prezența lui Dumnezeu cea copleșitoare. Și pot să facă asta, pentru că nu se problematizează cu privire la viața lor de acum și la viața lor din veșnicie. Își permit să creadă că viața lor e numai acum și aici și că doar asta contează. Numai că viața am primit-o de la Dumnezeu în dar și scopul vieții noastre de acum e pentru ca să ne sfințim și să ne pregătim pentru viața veșnică cu Dumnezeu. Dacă Îl excludem pe Dumnezeu din viața noastră, excludem începutul, cuprinsul și împlinirea de acum și veșnică a vieții noastre. Dacă Îl excludem pe El din viața noastră, noi nu

avem nimic bun, real, consistent, veșnic. Dacă Îl excludem pe El, noi suntem o tristețe continuă, o neîmplinire radicală. Căci nicio plăcere și nicio bucurie din lumea asta nu ne pot împlini în mod real, pentru că doar El e împlinirea noastră. Și oricât am alerga noi după senzații tari, după clipe memorabile, după experiențe la limita dintre viață și moarte, niciuna nu ne poate împlini în mod real. Căci noi am fost creați pentru Dumnezeu, pentru relația veșnică cu Dumnezeu, și nu pentru o relație pasageră cu lumea din jurul nostru.

Cu alte cuvinte, textele Bisericii, cele vechi și pline de sfințenie, cultul neîncetat al Bisericii și întreaga viață dumnezeiască a Bisericii sunt soluția pentru viața noastră de zi cu zi. Căci viața, cultul și învățătura Bisericii sunt cele care ne pun în relație veșnică cu Dumnezeu. Putem fi experți în matematică, în relații sociale și în psihologie, în astronomie și în aviație, dar dacă nu suntem experți în primul rând în teologia și în viața Bisericii suntem și rămânem neîmpliniți în mod veșnic. Căci Dumnezeu ne cheamă din prima clipă a vieții noastre la relația veșnică cu El și nu la istoricizarea vieții noastre. El ne dorește vii, plini de slava Lui, curați și sfinți, pentru că această viață, viața cu El, e împlinirea noastră.

– De ce Sfântul Petros „a umblat pe ape [περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα]" [Mt. 14, 29, BYZ], apoi a început a se scufunda [Mt. 14, 30]?

– A umblat pe ape, atâta timp cât a venit către Domnul [Mt. 14, 29]. Dar când a privit la vântul cel tare [τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν], atunci s-a înfricoșat și a început să se scufunde [Mt. 14, 30, BYZ]. Pentru că a socotit că vântul acesta nu poate fi biruit de nimeni...Dar tocmai în aceasta constă greșeala supremă a noastră! Când gândim că problemele vieții noastre sunt „mai mari" decât ajutorul lui Dumnezeu dat nouă. Pentru că frica păcătoasă, frica noastră de moarte, ne face să hiperbo-

lizăm necazurile și durerile noastre. Însă ajutorul Lui e întotdeauna mai mare decât toate necazurile noastre. Noi, gândind în grabă și fiind plini de frică, privim la scară foarte mică viața noastră. Dar, din perspectiva lui Dumnezeu, nimic din ce se petrece cu noi nu e privit la scară mică, ci la scară veșnică. El nu numai că știe ce se petrece cu noi, dar știe și de ce avem noi nevoie. Și Dumnezeu ne dăruie ceva anume, atunci când noi avem nevoie. Și ni-l dăruie atunci când noi înțelegem în mod deplin importanța lui.

Sfântul Petros a strigat [ἔκραξεν], atunci când a văzut că se scufundă [Mt. 14, 30, BYZ]! A strigat teologic, a strigat rugându-se, și a zis: „Doamne [Κύριε], mântuie-mă [σῶσόν με]!" [Ibidem]. Mântuie-mă de moarte! Scapă-mă de moarte! Căci mântuirea e scăparea noastră de moartea cea veșnică, de Iadul cel veșnic și îngrozitor. Și Cel ce ne mântuie de Iad este Mântuitorul nostru, este Dumnezeul nostru, Cel care ne dă mână de scăpare. Căci „numaidecât [εὐθέως]...Iisus Și-a întins mâna [Sa și] l-a apucat pe el [ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ]" [Mt. 14, 31, BYZ]. Și l-a scos din valurile morții și i-a dat viață. După cum ne scoate și pe noi din moarte, mereu, atunci când ne spovedim și El ne iartă păcatele noastre. Căci ne scoate pe noi din moarte și ne dăruie viață. Pentru că ne dăruie viața Lui cea veșnică.

De aceea, toată viața Bisericii e plină de viață dumnezeiască, de viața Lui cea veșnică, pentru că El ne dăruie mereu slava Lui. În orice slujire și rugăciune a Bisericii, noi ne umplem de prezența lui Dumnezeu, de slava Lui cea veșnică. Pentru că toate le slujim cu El și înaintea Lui, fiind plini de slava Lui. Starea noastră înaintea Lui e o stare de continuă înțelegere, de continuă bucurie, de continuă odihnire interioară. Căci nu Îi slujim în mod mașinal și indiferent, ci privind mereu

la El și umplându-ne de slava Lui și de cunoașterea Lui cea dumnezeiască.

Și dacă slujirea Bisericii Sale pare „una dintre altele”, acest lucru e în aparență. Pentru că numai aici trăim plenitudinea prezenței lui Dumnezeu, adică totala Lui venire la noi prin slava Lui. Și ce se petrece aici, în Biserica Sa, nu se petrece nicăieri altundeva, pentru că aici se formează fiii Împărăției lui Dumnezeu. Și moștenitorii Împărăției Sale sunt Sfinții Lui, cei cunoscuți, cât și cei necunoscuți acum de către noi. Căci toți Sfinții și Îngerii Lui vor fi cu Dumnezeul nostru pentru veșnicie, iar împlinirea noastră e tocmai aceasta: de a fi părtași cu ei la viața cea veșnică a lui Dumnezeu.

Potolirea vântului, Domnul a făcut-o după ce a înmulțit pâinile și peștii și după ce s-a rugat de unul singur în munte. După ce ne împărtășim cu Domnul și după ce ne umplem de rugăciune sfântă, atunci trăim pacea Lui cea atotcuprinzătoare, cea care ne împlinește și ne odihnește cu totul sufletul și trupul nostru. Căci a fi în liniște și în tăcere e una, dar a fi în pace cu tot trupul și sufletul tău e lucru dumnezeiesc. Și noi trebuie să dorim pacea lui Dumnezeu în noi, pe aceea care ne odihnește în mod deplin. Căci sufletul curățit de păcate și umplut de Domnul Cel euharistic e cel care trăiește în pacea lui Dumnezeu. Și în pacea Lui toate mădularele noastre sunt pașnice și în bucuria Domnului, pentru că El ne odihnește dumnezeiește încă de acum. Și această pace sfântă e cea pe care noi ne-o dorim pentru noi și pentru toți cei adormiți ai noștri: pacea care ne odihnește veșnic în slava lui Dumnezeu.

Și astfel, iubiții mei, am trecut cu pace și prin postul Născătoarei de Dumnezeu, prin postul care ne-a pregătit pentru praznicul de mâine. Căci Născătoarea de Dumnezeu, acoperitoarea și păzitoarea noastră, a adormit pentru puțin timp, pentru ca mai apoi Domnul

să îi ridice și trupul, după ce îi ridicase sufletul la cer în ziua adormirii sale. Și astfel, cu totul vie și preafrumoasă, Stăpâna noastră e în cer și se roagă mereu pentru noi. Iar rugăciunile ei maternale le simțim în mod adânc, dacă ne rugăm ei cu smerenie și cu toată credința, pentru că ne va ajuta în mod minunat în toate ale vieții noastre. Amin!

Predică la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu [2022]

Iubiții mei[657],

dacă Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul Fecioarei Maria prin întruparea Sa, iar Fecioara Preacurată S-a făcut Născătoare de Dumnezeu născându-L pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, atunci ea este și Maica noastră duhovnicească. Și e Maica noastră, a tuturor creștinilor, pentru că și Fiul ei este Fratele nostru, al tuturor, Care ne duce pe noi la Tatăl nostru, al tuturor, întru Duhul Sfânt, pentru că El este în primul rând Tatăl Său.

Și ea este Născătoare de Dumnezeu, pentru că Cel care S-a întrupat din ea este Fiul lui Dumnezeu. Și Fiul lui Dumnezeu Și-a asumat umanitatea noastră din trupul Maicii Sale, pentru ca să fie în cea mai mare intimitate cu noi, oamenii. Pentru ca astfel să poată înnoi dinăuntru firea noastră[658]. Iar Hristos Domnul, ca om, ia chipul Său[659], dimpreună cu „afectele ireproșabile și coruptibilitatea de pe urma păcatului, dar nu și păcatul"[660]. Și când Se zămislește în uterul Maicii Sale, Domnul o curățește de păcatul strămoșesc pe Maica Lui[661], nestricând fecioria ei[662].

---

[657] Începută la 7. 49, în zi de miercuri, pe 10 august 2022. Cer parțial înnorat, 22 de grade, vânt de 6 km/ h.

[658] *Cf.* Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. a 3-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 86.

[659] Idem, p. 87.

[660] Ibidem.

[661] Idem, p. 88.

[662] Idem, p. 89.

Și El S-a întrupat „pentru ca să se împărtășească și trupul Lui de lipsa Lui de păcat”[663]. Și, prin umanitatea Lui transfigurată, să ne umplem și noi de slava Lui cea veșnică. Și acest lucru a devenit posibil pentru noi datorită unității personale a persoanei Domnului Iisus Hristos. Căci firea Lui dumnezeiască s-a unit cu firea Sa omenească în persoana Sa cea veșnică, „pentru ca cea omenească să participe la cea dumnezeiască și cea dumnezeiască să ia asupra ei slăbiciunea omenească”[664].

Astfel, Hristos Domnul biruind tot păcatul în umanitatea Sa, noi putem să scăpăm de sub puterea afectelor, a stricăciunii și a morții[665]. Căci dacă, „în trupul Său, Hristos a învins [tot] păcatul, ...în împărtășirea de El îl învingem și noi”[666] în noi înșine. Pentru că El ne întărește, prin slava Lui, ca să nu mai păcătuim. Și Domnul a învins tot păcatul în umanitatea Sa, pentru că „a desființat în Sine împletirea dintre afecte și păcate”[667], dându-Se pe Sine jertfă cu totul curată Tatălui Său[668].

De aceea, cine neagă faptul că Pururea Fecioara Maria este Născătoare de Dumnezeu, acela neagă întruparea Fiului lui Dumnezeu[669]. Iar nașterea Lui din Maica Sa „este o naștere unică, neavând nimic din nașterea celorlalți oameni”[670], fiind suprafirească. Pentru că El este „persoana de neînlocuit...este unicul izvor de putere care ne eliberează de păcat și de urmările lui, între care cea mai gravă este moartea”[671].

---

[663] Idem, p. 93.
[664] Idem, p. 94.
[665] Idem, p. 99.
[666] Ibidem.
[667] Idem, p. 102.
[668] Idem, p. 104.
[669] Idem, p. 80.
[670] Idem, p. 82.
[671] Idem, p. 112.

Tocmai de aceea, praznicul de astăzi nu se numește „moartea” sau „îngroparea” Născătoarei de Dumnezeu, ci adormirea ei[672]. Pentru că moartea ei a fost ca un somn de scurtă durată. Căci ea și-a dat sufletul ei în mâinile Fiului Său, a fost îngropată cu multă cuviință de Sfinții Apostoli și de Sfinții Ierarhi, însoțiți fiind de toate Puterile cele cerești, dar mai apoi trupul ei a fost înălțat de Domnul la cer, ca ea să fie vie pentru toți vecii înaintea Lui. Pentru că la 3 zile după adormirea ei, trupul ei nu a mai fost găsit în mormânt[673].

Însă, când trupul ei n-a fost găsit în mormânt, Preacurata Stăpână s-a arătat spre seară Sfinților Apostoli, pe când ei erau la masă. Li s-a arătat în vedenie dumnezeiască[674]. Căci „au văzut-o vie, în văzduh[ul slavei dumnezeiești], pe Preacurata Fecioară, pe Maica Domnului nostru, stând cu mulțime de Îngeri și strălucind cu negrăită slavă, și a zis către ei: «Bucurați-vă, căci eu sunt cu voi în toate zilele!». Atunci ei, umplându-se de bucurie, în loc de: «Doamne, Iisuse Hristoase», au strigat: «Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă!». De atunci, Sfinții Apostoli s-au încredințat despre aceasta și toată Biserica a crezut astfel, că Preacurata Născătoare de Dumnezeu a fost înviată a treia zi de Fiul și Dumnezeul său, și a fost luată cu trupul la ceruri”[675].

Preacurata Stăpână a încredințat Biserica despre învierea ei cea de a treia zi și despre luarea ei cu trupul la cer de către Fiul ei! Și ne-a încredințat de faptul că este mereu împreună cu noi, după cum împreună cu noi

---

672 Ἡ Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, *cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/377/sxsaintinfo.aspx.

673 Mineiul pe luna august, ed. BOR 1929, p. 169.

674 *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-15-adormirea_maicii_domnului.html.

675 Ibidem. Am actualizat textul citat.

e mereu și Dumnezeul nostru. Căci ea e mereu împreună cu noi ca rugătoare neadormită pentru noi către Dumnezeu.

De aceea, adormirea ei este fără de moarte, pentru că a fost mutată în Împărăția lui Dumnezeu de către Fiul ei[676]. Și, întru adormirea ei, nu a părăsit lumea, fiindcă Maica Vieții s-a mutat către Viață[677], către Dumnezeul vieții. Acolo unde vrem să ajungem și noi: la viața cea veșnică împreună cu Dumnezeu. Căci viața veșnică împreună cu El este viața în Împărăția Sa.

Și ea nu ne-a părăsit pe noi, pentru că Născătoarea de Dumnezeu ne ajută mereu prin mijlocirile [ταῖς πρεσβείαις] sale, ca una ce izbăvește din moarte sufletele noastre[678]. Căci Dumnezeu, pentru rugăciunile ei cele preasfinte, ne scoate pe noi din moartea păcatelor noastre. Pentru că cel ce ne omoară sufletul e păcatul.

De aceea, iubiții mei, în lupta noastră cu păcatele, care ne omoară sufletește și trupește, trebuie să o luăm ca ajutătoare a noastră pe Născătoarea de Dumnezeu, dimpreună cu toți Sfinții și cu toate Puterile cele cerești. Pentru că avem nevoie de mult sprijin și de mult ajutor în viața noastră duhovnicească. Cine se crede puternic, cade repede. Cine crede că poate să reziste în fața ispitelor și a greutăților de tot felul, se înșală.

Tocmai de aceea, noi ne rugăm neîncetat Născătoarei de Dumnezeu și tuturor Sfinților și Îngerilor Lui și ne înarmăm cu semnul Dumnezeieștii Cruci

---

[676] Aluzie la textul: τῇ γὰρ ἀθανάτῳ κοιμήσει σου, ἅπαντα τὸν κόσμον ἡγίασας, καὶ πρὸς ὑπερκόσμια μετέβης, τὸ κάλλος, κατανοεῖν τοῦ Παντοκράτορος. *Cf.*

https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.

[677] Aluzie la textul: ἐν τῇ κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες Θεοτόκε. Μετέστης πρὸς τὴν Ζωήν, Μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς Ζωῆς, *cf.* Ibidem.

[678] Ibidem.

mereu, ferindu-ne de tot păcatul, pentru ca să trăim cuvios înaintea lui Dumnezeu. Căci nu putem trăi creștinește fără ajutorul lui Dumnezeu și al Sfinților Lui. Iar „Maica Luminii celei neîncetate [τὴν τοῦ ἀενάου Φωτὸς Μητέρα]”[679] ne luminează mereu ca să facem voia lui Dumnezeu. Pentru că toți moștenitorii Împărăției Sale ne învață la tot adevărul și la toată sfințenia lui Dumnezeu.

La mulți ani și multă bucurie și pace! Dumnezeul mântuirii noastre să ne bucure pe toți pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, ale Stăpânei noastre, și să ne învețe mereu să facem voia Lui cea sfântă! Amin!

---

[679] Ibidem.

Predică la Duminica a X-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[680],

Dumnezeu știe cel mai bine cine suntem noi și ce facem noi clipă de clipă. El cunoaște adâncul vieții noastre. El știe adevăratele noastre aspirații, gândurile noastre cele mai intime, ce ne bucură pe noi cu adevărat. Și dacă gândurile noastre sunt toate pământești, dacă sunt toate rele, atunci ele n-au de-a face cu Împărăția Lui cea veșnică. Așa cum, cu durere multă, a zis Domnul: „O [Ὦ], neamule cel necredincios și stricat [γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη], până când voi [mai] fi cu voi [ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν]?! Până când vă voi [mai] răbda pe voi [Ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν]?!!" [Mt. 17, 17, BYZ]. Pentru că El ne rabdă îndelung viața noastră stricată, viața noastră rea, viața noastră fără cutremurul veșniciei în ea. Și veșnicia te cutremură, te înspăimântă, te îngrozește, dacă te simți păcătos. Dacă vezi câte trebuie să faci pentru Împărăția lui Dumnezeu. Dar dacă nu te cutremuri deloc, deși păcătuiești întruna, e pentru că ești mort sufletește. Pentru că încă nu știi câte lucruri bune trebuie să faci pentru mântuirea ta.

Iar viața stricată e viața fără credința reală în Dumnezeu. Lumea cea necredincioasă trăiește în stricăciunea ei interioară, în moartea ei, având impresia falsă că „îi e bine". Dar ei nu îi e bine! Pentru că e moartă și nu vie, și pentru că e în adâncul Iadului ei. Și cu toate

---

[680] Începută la 13. 38, în zi de sâmbătă, pe 13 august 2022. Soare și nori, 31 de grade, vânt de 8 km/ h.

acestea, cu toate păcatele noastre abominabile, încă Domnul ne rabdă îndelung, încă ne îngăduie pe toți, încă așteaptă de la noi să ne pocăim de relele noastre, de păcatele noastre cele multe și apăsătoare.

Și pocăința ne este atât de la îndemână pentru noi toți! Căci ne putem pocăi oriunde am fi, oprindu-ne din relele noastre și strigând către Dumnezeu să ne ierte. Ne putem opri oricând, oriunde, la orice vârstă, în orice parte a zilei noastre pentru a ne plânge păcatele noastre. Și acest plâns, această durere mântuitoare pentru ce am făcut, această dorință de a ne rupe de trecutul nostru păcătos, e învierea noastră din morți. Căci mai întâi trebuie să ne îndurerăm, să ne umplem de lacrimi, să ne umplem de rușine pentru ceea ce am făcut și să spovedim toate păcatele noastre, pentru ca să înviem din moartea noastră. Pentru că această înviere e reală, se petrece când noi începem să strigăm către Domnul, și imediat ne pune pe drumul mântuirii.

N-aș fi înțeles nimic din viața cu Dumnezeu, dacă nu m-aș fi pocăit pentru păcatele mele. Dacă nu m-ar fi durut, dacă nu aș fi putut să trăiesc decât cu El, dacă nu aș fi ieșit din locul meu strâmt către lărgimea vieții cu El, n-aș fi înțeles nimic. Dumnezeiasca Taină a Mărturisirii este pentru noi toți învierea noastră din morți. De fiecare dată înviem din morți, aici și acum, când ne spovedim cu pocăință reală, adevărată, tămăduitoare. Căci El, cu mână tare și cu braț înalt, ne scoate din Iadul nostru și ne face vii. Ne face vii împreună cu El, umplându-ne de slava Lui.

Dar El ne ridică din Iad, când noi strigăm cu adevărat către El! Când ne pocăim cu adevărat de toate păcatele noastre, El ne ridică imediat din Iadul nostru. Și acesta e semnul că pocăința noastră e reală: pentru că reală e și învierea noastră din morți. Căci, deodată, începem să simțim, să vedem, să înțelegem viața cu Dum-

nezeu ca pe viața noastră cea nouă, cea vie, cea mântuitoare. Fiindcă atunci când suntem în păcatele noastre, noi n-avem gânduri veșnice, ci numai păcătoase. Vrem să avem în mod egoist, să mâncăm, să bem, să ne distrăm, să ne plimbăm fără rost, să ascultăm povești și minciuni, pentru că ne mințim pe noi înșine. Dar când, ca niște înviați din morți, Dumnezeu ne umple iarăși de viața Lui, atunci ne e dor să ne pocăim, să postim, să Îi slujim Lui, să Îi cântăm Lui, să citim adevărul Său, să ne bucurăm dimpreună cu Sfinții Lui.

Cel plin de lumea aceasta e plin de gânduri minore, telurice, dar, cel plin de Dumnezeu, e plin de toată teologia și de toată dorirea Lui. Căci atunci când vrei viața cu Dumnezeu, tu vrei întreaga Lui sfințenie și curăție. Și pentru acestea te nevoiești în fiecare zi.

Iar Dumnezeu ne rabdă îndelung tocmai pentru aceste schimbări continue ale pocăinței în viața noastră! El ne rabdă, ne îngăduie, ne iartă îndelung, pentru că așteaptă, până în ultima clipă a vieții noastre, pocăința noastră. Căci pocăința e comutatorul nostru spre viața cu El. Pocăința ne mută deodată de la moarte la viață. Și când trăiești minunile cele mari ale dumnezeieștii pocăințe, atunci știi ce fel de milă are Dumnezeu cu noi, oamenii. Pentru că mila Lui cea mare, cea nesfârșită, noi o trăim în iertările noastre continue. Căci de fiecare dată El ne iartă fără părere de rău, fără să Se uite în urmă, pentru că El Se uită numai acum, numai la timpul prezent, numai la ce facem noi în clipa de față.

Și am trăit și trăiesc mereu iertarea lui Dumnezeu ca pe o nesfârșită revărsare de milă și de viață. Mila Lui mă curățește și mă iartă, mă face să merg mai departe, să mă reîntorc continuu la lucrarea mântuirii mele, dar, primind mila Lui, mă umplu continuu de viața Lui. Fără o altă spovedire a păcatelor mele, eu mă blochez în Iadul meu. Căci am păcătuit iar și iar, din diverse

motive, și trebuie să mă vindec de păcatele mele. Ca să mă vindec de ele, trebuie ca El să mă vindece de ele. Și ca să mă vindece de ele, eu trebuie să mi le spovedesc în fața Lui și a Duhovnicului meu, pentru ca să primesc de la El, prin Preotul Duhovnic, iertarea păcatelor mele. Dacă nu o mai fac, eu rămân în Iadul meu și atunci mă auto-condamn la chinurile cele veșnice. Dar dacă Îl las pe Domnul să Își întindă mâna Lui spre mine, El mă scoate din Iadul meu și mă întorc pe calea mântuirii mele, adică în viața cu El.

De aceea, noi ne spovedim toată viața noastră Domnului și ne împărtășim des cu Domnul, pentru că împreună cu El vrem să fim pentru veșnicie, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Căci rămânerea în păcate înseamnă rămânerea noastră în moarte. Dar ieșirea noastră continuă din păcatele noastre, prin spovedirea lor, ne umple continuu de viața Lui.

– De ce păcătuim iar și iar?

– Din obișnuința cu păcatul, din uitare, din neatenție, din grabă, din cauza a diverse împrejurări și a diverși oameni, din primirea ispitirilor diavolești. Și de fiecare dată căderile noastre în păcat ne afundă într-o viață parazitară, pătimașă, stricată. Știm când păcătuim, bucuria otrăvită nu ne face bine, deși ne amăgim cu iluzia că noi câștigăm ceva prin păcatele noastre, dar în scurt timp înțelegem răul lor și sufocarea pe care ne-o aduc și răutatea și însingurarea și nefericirea interioară. Pentru că păcatul te închide ca într-un lift rămas între etaje, fără curent și fără aer, și asta e viața păcătoasă.

„Marea” viață păcătoasă e o mizerie, e un chin, e o sufocare! Multă transpirație, mult timp pierdut, epuizare multă, bani pierduți aiurea și asta e „marea petrecere” a vieții la întâmplare. Căci, în comparație cu omul credincios, care își păstrează sănătatea, banii și încrederea pentru lucruri bune, omul pătimaș risipește

și se risipește, își risipește viața și resursele fără să se umple cu ceva, pentru că risipește pentru ca să fie gol, și mai gol interior.

– Însă la cine trebuie să îl aducem pe omul păcătos?

– La Dumnezeu! Căci Domnul l-a chemat la Sine pe cel demonizat. Fiindcă El a spus: „Aduceți-Mi-l Mie pe el aici [Φέρετέ Μοι αὐτὸν ὧδε]!” [Mt. 17, 17, BYZ]. Căci El îl așteaptă pe cel dezamăgit de sine și pe cel ratat și pe cel impostor și pe cel secătuit de viață și pe cel singur și pe cel neiubit și pe cel care nu știe ce să facă cu viața lui. El ne așteaptă pe toți, indiferent de ce fel de impresie avem noi față de viața noastră. Căci, dacă El ne vindecă, El ne schimbă și mintea, cât și viața noastră. Iar schimbările pe care le aduc pocăința în om sunt cu totul surprinzătoare și neașteptate.

Pocăința mea de la 13 ani, de la 20 de ani, de la 30, de la 40 de ani e mereu alta, dar mereu aceeași în esența ei. Și am învățat ce e pocăința mai înainte de a citi despre ea. Am învățat-o pe baza păcatelor mele. Am învățat-o stând înaintea lui Dumnezeu și strigând către El. Și am învățat ce e pocăința pe măsura milei cu care El m-a iertat pe mine și m-a întărit mereu spre tot lucrul cel bun.

De aceea, când tatăl se roagă pentru fiul lui și Îi cere Domnului să aibă milă față de el [Mt. 17, 15, BYZ], acesta a experimentat pocăința în viața lui. Căci atunci când ne rugăm pentru iertarea altuia, ne rugăm și pentru iertarea noastră. Ne rugăm pentru iertarea altora, pentru că știm cât de importantă este iertarea Lui în viața noastră, a tuturor. Și când îi iertăm pe alții, noi ne iertăm și pe noi înșine, pentru că ieșim din lupta interioară cu semenii noștri pe care o trăiește neiertarea. Ne iertăm pe noi, pentru că ne dăm voie să ne trăim

iertarea de la Dumnezeu ca pe o mare eliberare interioară.

Iar Domnul a ascultat rugăciunea tatălui pentru fiul său și l-a certat pe demonul din el [Mt. 17, 18, BYZ]. Și când Domnul a certat demonul, „demonul a ieșit din el [ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον]” [Ibidem], din copil. Pentru că demonii nu trebuie să stea în oameni, ci în Iad! Noi îi ținem în noi și în casele noastre, pentru că nu vrem să îi alungăm din noi printr-o viață curată și sfântă. Ne plac păcatele, pe care le iubesc și ei, și de aceea demonii rămân în noi și pe lângă noi precum câinii pe lângă abator. Dar dacă am trăi o viață atentă și cuvioasă, o viață plină de sfințenie, păcatele și demonii ar fi cele mai triste realități ale vieții noastre, pentru că ele n-ar avea de-a face cu ceea ce vrem noi cu adevărat. Dar pentru că demonii sunt „prietenii” noștri, pe care îi pomenim zilnic, ei stau cu noi și în noi ca în palatele lor, făcându-ne să fugim de viața cu Dumnezeu și să o ridiculizăm.

– Și de ce ne batem joc de viața cu Dumnezeu, atunci când suntem păcătoși?

– Pentru că atunci suntem la antipodul ei! Și o ridiculizăm, pentru că știm că aceea e adevărata viață, iar a noastră e o șaradă, e o mare prostie. Și pentru ca să ne facem curaj, deși știm că suntem lași și fricoși, spunem glume porcoase, drăcuim, blestemăm, înjurăm, păcătuim în neștire, pentru ca să ne simțim „puternici”. Dar noi nu suntem puternici, ci singuri și părăsiți! Suntem ai nimănui, ne simțim ai nimănui când păcătuim, și așa și este. Pentru că păcatele nu ne fac „tari”, ci slabi, nu ne fac „vii”, ci tot mai morți, nu ne fac „prosperi”, ci tot mai adânciți în Iad. Și Iadul e viu și dureros și întunecos și insuportabil pentru cei care îl trăiesc. E o realitate în ei, e realitatea lor, despre care fiecare păcătos poate vorbi. Dar nu prea vorbește, ci doar voalat, pentru

că viața păcătosului e aceea de om care parazitează viața, bucuria, împlinirea altora. Și el vine și îți spune despre cât de „bine” se simte, despre cât de „cool” a fost la concert sau la mare, pentru că dorește să te mintă că „îi e bine”. Dar lui nu îi e bine! Nu îi e deloc bine! Pentru că viața noastră nu e o petrecere continuă, ci o disciplinare zilnică interioară, o muncă zilnică cu tine însuți, pentru ca să te curățești, să te vindeci interior, să te împlinești prin asceza cea mântuitoare a Bisericii.

Iar adevăratul împlinit, omul împlinit, e omul duhovnicesc, e omul plin de teologie și de sfințenie. Pentru că el are virtuți și fapte sfinte, are o continuă slujire și închinare vie înaintea lui Dumnezeu, are o continuă călătorie împreună cu Dumnezeu. Și viața lui e plină de bucurie, de pace, de curăție, de luminări și vederi sfinte, de împlinire interioară, de muncă împlinitoare, căci tot ceea ce face, face împreună cu Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, împlinirea interioară nu se câștigă prin furarea propriei căciuli, adică prin nemuncă, ci prin munca continuă care te împlinește! Ai în biblioteca inimii, la sfârșit de an bisericesc, câte cărți ai scris în mod real în fiecare zi. Ai în tine câte lucruri bune ai făcut și faci, câte gânduri buni și sfinte te întraripează zilnic. Căci nu ești cel pe care ți-l imaginezi, ci cel pe care îl simți clipă de clipă. Și dacă ești cu Dumnezeu, atunci pe toate le faci împreună cu El. Și dacă te lași condus de Dumnezeu, atunci împlinirea ta e darul Lui continuu în viața ta. Amin!

Cuprins

BIBLIOTECA
Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studi
i-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvi
ntele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/buc
uria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvi
ntele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-
vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/feri
citul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-
8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/pra
edicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitt
er-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pa- gini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză postdoctorală) (884 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche, vol. I. 5. Emil Botta* (239 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

148. *Praedicationes (vol. 12)* (571 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/

151. *Epilog la lumea veche (vol. I. 6). Nichita Stănescu* (759 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/

152. *Praedicationes (vol. 13)* (530 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/.

153. *Twitter pentru azi (vol. 7)* (254 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/.

154. *Epilog la lumea veche, vol. I. 3* (ediția a doua) (699 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/.

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/.

156. *Studii literare* (vol. 3) (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/.

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/.

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/.

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/

161. *Praedicationes (vol. 14)* (658 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/02/praedicationes-vol-14/

162. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)* (319 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/06/18/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-1/

163. *Studii literare (vol. 4)* (326 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/07/01/studii-literare-vol-4/

164. *Înțelepciunea lui Sirah* (192 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/10/04/intelepciunea-lui-sirah/

165. *Înțelepciunea lui Sirah (ediția liturgică)* (151 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/08/intelepciunea-lui-sirah-editia-liturgica/

166. *În ajutorul tău* (151 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/10/in-ajutorul-tau/

167. *Twitter pentru azi (vol. 8)* (127 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/twitter-pentru-azi-vol-8/

168. *Studii literare (vol. 5)* (184 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/studii-literare-vol-5/

169. *Psalmii lui Salomon (ediția științifică)* (71 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/20/psalmii-lui-salomon-editia-stiintifica/

170. *Psalmii lui Salomon (ediția liturgică)* (62 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/22/psalmii-lui-salomon-editia-liturgica/

171. *Studii literare (vol. 6)* (105 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/21/studii-literare-vol-6/

172. *Evanghelia după Lucas* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/04/11/evanghelia-dupa-lucas/

173. *Evanghelia după Lucas (ediția liturgică)* (133 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/22/evanghelia-dupa-lucas-editia-liturgica/

174. *Epistola către Evrei* (69 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/24/epistola-catre-evrei/

175. *Cartea Sfântului Profet Osie* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/27/cartea-sfantului-profet-osie/

176. *Vorbiri de Facebook (vol. 5)* (423 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/29/vorbiri-de-facebook-vol-5/

177. *Cartea Sfântului Profet Amos* (49 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/05/cartea-sfantului-profet-amos/

178. *Geneza creștină în opera lui Eminescu* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/15/geneza-crestina-in-opera-lui-eminescu/

179. *Cartea Sfântului Profet Miheas* (45 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/02/cartea-sfantului-profet-miheas/

180. *Praedicationes (vol. 15)* (741 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/11/praedicationes-vol-15/

181. *Cartea Sfântului Profet Zaharias* (63 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/31/cartea-sfantului-profet-zaharias/

182. *Cartea Sfântului Profet Malahias* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/09/06/cartea-sfantului-profet-malahias/

183. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (289 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/12/23/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

184. *Istoria literaturii române (vol. 1)* (642 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/02/02/istoria-literaturii-romane-vol-i/

185. *Istoria literaturii române (vol. 2)* (429 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2020/03/29/istoria-literaturii-romane-vol-2/

186. *Rămâne să ne vedem* (174 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/04/04/ramane-sa-ne-vedem/

187. *Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu († 4 mai). Acatistul și Predici întru pomenirea sa* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/03/sfantul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-4-mai-acatistul-si-predici-intru-pomenirea-sa/

188. *Vorbiri de Facebook (vol. 6)* (480 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/16/vorbiri-de-facebook-vol-6/

189. *Istoria literaturii române (vol. 3)* (785 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/08/20/istoria-literaturii-romane-vol-3/

190. *Cartea Sfântului Profet Isaias* (ediția științifică) (217 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/10/12/cartea-sfantului-profet-isaias-editia-stiintifica/

191. *Istoria literaturii române (vol. 4)* (232 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/10/istoria-literaturii-romane-vol-4/

192. *Praedicationes (vol. 16)* (744 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/16/praedicationes-vol-16/

193. *Bucuria de Dumnezeu (vol. 1)* (255 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/08/bucuria-de-dumnezeu-vol-1/.

194. *Istoria literaturii române (vol. 5)* (452 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/20/istoria-literaturii-romane-vol-5/

195. *Vorbiri de Facebook (vol. 7)* (621 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/02/15/vorbiri-de-facebook-vol-7/

196. *Vorbiri de Facebook (vol. 8)* (594 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/07/02/vorbiri-de-facebook-vol-8/

197. *Istoria literaturii române (vol. 6)* (910 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/08/14/istoria-literaturii-romane-vol-6/

198. *Praedicationes (vol. 17)* (603 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/18/praedicationes-vol-17/

199. *Twitter pentru azi (vol. 9)* (342 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/26/twitter-pentru-azi-vol-9/

200. *Cartea Sfântului Profet Daniil* (107 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/10/05/cartea-sfantului-profet-daniil/

201. *Vorbiri de Facebook (vol. 9)* (478 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/11/23/vorbiri-de-facebook-vol-9/

202. *Drumul spre Icoană. Despre cum am pictat Icoana Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/12/30/drumul-spre-icoana-despre-cum-am-pictat-icoana-sfantului-ilie-vazatorul-de-dumnezeu/

203. *Istoria literaturii române (vol. 7)* (587 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/07/istoria-literaturii-romane-vol-7/

204. *Cartea Sfântului Profet Ieremias* (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/21/cartea-sfantului-profet-ieremias/

205. *Cartea Sfântului Profet Ieremias (ediția liturgică)* (185 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/21/cartea-sfantului-profet-ieremias-editia-liturgica/

206. *Cartea Sfântului Profet Baruh* (53 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/24/cartea-sfantului-profet-baruh/

207. *Cartea Sfântului Profet Baruh (ediția liturgică)* (49 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/24/cartea-sfantului-profet-baruh-editia-liturgica/

208. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil* (246 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/15/cartea-sfantului-profet-iezechiil/

209. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil (ediția liturgică)* (197 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/15/cartea-sfantului-profet-iezechiil-editia-liturgica/

210. *Plângerile lui Ieremias* (53 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/16/plangerile-lui-ieremias/

211. *Epistola lui Ieremias* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/16/epistola-lui-ieremias/

212. *Vorbiri de Facebook (vol. 10)* (563 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/07/25/vorbiri-de-facebook-vol-10/

213. *Psaltirea în versuri a Sfântului Dosoftei al Moldovei (în formă actualizată)* (434 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2022/08/10/psaltirea-in-versuri-a-sfantului-dosoftei-al-moldovei-in-forma-actualizata/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș